PLATONIS QVAE SVPERSVNT OPERA.

TEXTVM
AD FIDEM CODICVM FLORENTT. PARISS. VINDOBB. ALIORVMQVE
RECOGNOVIT

GODOFREDVS STALLBAVM
PHILOSOPH. DOCTOR ET AA. LL. MAGISTER
SCHOL. THOM. LIPS. COLL. III.

TOMVS VII.
TIMAEVM, CRITIAM, PARMENIDEM ET CONVIVIVM
CONTINENS.

LIPSIAE.
SVMTIBVS J. A. G. WEIGELII.
LVGDVNI BATAVORVM
APVD S. ET J. LVCHTMANS.
1824.

LIPSIAE
impressit Carolus Philippus Melzer.

ΤΙΜΑΙΟΣ

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΚΡΙΤΙΑΣ, ΤΙΜΑΙΟΣ, ΕΡΜΟΚΡΑΤΗΣ.

Εἷς, δύο, τρεῖς· ὁ δὲ δὴ τέταρτος ἡμῖν, ὦ φίλε 17
Τίμαιε, ποῦ, τῶν χθὲς μὲν δαιτυμόνων, τὰ νῦν δ'
ἑστιατόρων;

ΤΙ. Ἀσθένειά τις αὐτῷ ξυνέπεσεν, ὦ Σώκρατες·
οὐ γὰρ ἂν ἑκὼν τῆσδε ἀπελείπετο τῆς ξυνουσίας.

ΣΩ. Οὐκοῦν σὸν τῶνδέ τε ἔργον καὶ τὸ ὑπὲρ
τοῦ ἀπόντος ἀναπληροῦν μέρος;

ΤΙ. Πάνυ μὲν οὖν, καὶ κατὰ δύναμίν γε οὐδὲν B
ἐλλείψομεν· οὐδὲ γὰρ ἂν εἴη δίκαιον χθὲς ὑπὸ σοῦ
ξενισθέντας οἷς ἦν πρέπον ξενίοις μὴ οὐ προθύμως
σὲ τοὺς λοιποὺς ἡμῶν ἀντεφεστιᾷν.

ΣΩ. Ἆρ' οὖν μέμνησθε ὅσα ὑμῖν καὶ περὶ ὧν
ἐπέταξα εἰπεῖν;

ΤΙ. Τὰ μὲν μεμνήμεθα, ὅσα δὲ μή, σὺ παρὼν
ὑπομνήσεις. μᾶλλον δέ, εἰ μή τί σοι χαλεπόν, ἐξ ἀρ-
χῆς διὰ βραχέων πάλιν ἐπάνελθε αὐτά, ἵνα βεβαιωθῇ
μᾶλλον παρ' ἡμῖν.

ΣΩ. Ταῦτ' ἔσται. χθές που τῶν ὑπ' ἐμοῦ ῥη- C
θέντων λόγων περὶ πολιτείας ἦν τὸ κεφάλαιον, οἵα
τε καὶ ἐξ οἵων ἀνδρῶν ἀρίστη κατεφαίνετ' ἂν μοι
γενέσθαι.

ΤΙ. Καὶ μάλα γε ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, ῥηθεῖσα
πᾶσι κατὰ νοῦν.

ΣΩ. Ἆρ' οὖν οὐ τὸ τῶν γεωργῶν, ὅσαι τε ἄλλαι
τέχναι, πρῶτον ἐν αὐτῇ χωρὶς διειλόμεθα ἀπὸ τοῦ
γένους τοῦ τῶν προπολεμησόντων;

ΤΙ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ κατὰ φύσιν δὴ δόντες τὸ καθ' αὐτὸν

ἑκάστῳ πρόσφορον ἓν μόνον ἐπιτήδευμα καὶ ἑκάστῃ
D τέχνῃ, τούτους οὓς πρὸ πάντων ἔδει πολεμεῖν εἴπο-
μεν, ὡς ἄρα αὐτοὺς δέοι φύλακας εἶναι μόνον τῆς
πόλεως, εἴ τέ τις ἔξωθεν ἢ καὶ τῶν ἔνδον ἴοι κα-
κουργήσων, δικάζοντας μὲν πράως τοῖς ἀρχομένοις
18 ὑπ᾽ αὐτῶν ἅτε καὶ φύσει φίλοις οὖσι, χαλεποὺς δὲ
ἐν ταῖς μάχαις τοῖς ἐντυγχάνουσι τῶν ἐχθρῶν γι-
γνομένους.

ΤΙ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΣΩ. Φύσιν γάρ οἶμαί τινα τῶν φυλάκων τῆς
ψυχῆς ἐλέγομεν ἅμα μὲν θυμοειδῆ, ἅμα δὲ φιλόσο-
φον δεῖν εἶναι διαφερόντως, ἵνα πρὸς ἑκατέρους δύ-
ναιντο ὀρθῶς πρᾶοι καὶ χαλεποὶ γίγνεσθαι.

ΤΙ. Ναί.

ΣΩ. Τί δὲ τροφήν; ἆρ᾽ οὐ γυμναστικῇ καὶ μου-
σικῇ μαθήμασί τε, ὅσα προσήκει τούτοις, ἐν ἅπασι
τεθράφθαι;

ΤΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

B ΣΩ. Τοὺς δέ γε οὕτω τραφέντας ἐλέχθη που
μήτε χρυσὸν μήτε ἄργυρον μήτε ἄλλο ποτὲ μηδὲν
κτῆμα ἑαυτῶν ἴδιον νομίζειν δεῖν, ἀλλ᾽ ὡς ἐπικού-
ρους μισθὸν λαμβάνοντας τῆς φυλακῆς παρὰ τῶν
σωζομένων ὑπ᾽ αὐτῶν, ὅσος σώφροσι μέτριος, ἀνα-
λίσκειν τε δὴ κοινῇ καὶ ξυνδιαιτωμένους μετ᾽ ἀλλή-
λων ζῆν, ἐπιμέλειαν ἔχοντας ἀρετῆς διὰ παντός, τῶν
ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ἄγοντας σχολήν.

ΤΙ. Ἐλέχθη καὶ ταῦτα ταύτῃ.

C ΣΩ. Καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ γυναικῶν ἐπεμνήσθη-
μεν, ὡς τὰς φύσεις τοῖς ἀνδράσι παραπλησίας εἴη
ξυναρμοστέον καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα πάντα κοινὰ κατά
τε πόλεμον καὶ κατὰ τὴν ἄλλην δίαιταν δοτέον πάσαις.

ΤΙ. Ταύτῃ καὶ ταῦτα ἐλέγετο.

ΣΩ. Τί δὲ δὴ τὸ περὶ τῆς παιδοποιίας; ἢ τοῦτο
μὲν διὰ τὴν ἀήθειαν τῶν λεχθέντων εὐμνημόνευτον,
ὅτι κοινὰ τὰ τῶν γάμων καὶ τὰ τῶν παίδων πᾶσιν
ἁπάντων ἐτίθεμεν, μηχανώμενοι ὅπως μηδείς ποτε τὸ
D γεγενημένον αὐτῷ ἰδίᾳ γνώσοιτο, νομιοῦσι δὲ πάντες
πάντας αὑτοὺς ὁμογενεῖς, ἀδελφὰς μὲν καὶ ἀδελφοὺς

ὅσοι περ ἂν τῆς πρεπούσης ἐντὸς ἡλικίας γίγνωνται,
τοὺς δ' ἔμπροσθεν καὶ ἄνωθεν γονέας τε καὶ γονέων
προγόνους, τοὺς δ' εἰς τὸ κάτωθεν ἐκγόνους παῖδάς
τ' ἐκγόνων;

ΤΙ. Ναί, καὶ ταῦτα εὐμνημόνευτα ᾗ λέγεις.

ΣΩ. Ὅπως δὲ δὴ κατὰ δύναμιν εὐθὺς γίγνοιντο
ὡς ἄριστοι τὰς φύσεις, ἆρ' οὐ μεμνήμεθα ὡς τοὺς
ἄρχοντας ἔφαμεν καὶ τὰς ἀρχούσας δεῖν εἰς τὴν τῶν
γάμων σύνερξιν λάθρα μηχανᾶσθαι κλήροις τισὶν E
ὅπως οἱ κακοὶ χωρὶς οἵ τ' ἀγαθοὶ ταῖς ὁμοίαις ἑκά-
τεροι ξυλλήξονται, καὶ μή τις αὐτοῖς ἔχθρα διὰ ταῦτα
γίγνηται, τύχην ἡγουμένοις αἰτίαν τῆς ξυλλήξεως;

ΤΙ. Μεμνήμεθα.

ΣΩ. Καὶ μὴν ὅτι γε τὰ μὲν τῶν ἀγαθῶν θρε- 19
πτέον ἔφαμεν εἶναι, τὰ δὲ τῶν κακῶν εἰς τὴν ἄλλην
λάθρα διαδοτέον πόλιν; ἐπαυξομένων δὲ σκοποῦντας
ἀεὶ τοὺς ἀξίους πάλιν ἀνάγειν δεῖν, τοὺς δὲ παρὰ
σφίσιν ἀναξίους εἰς τὴν τῶν ἐπανιόντων χώραν με-
ταλλάττειν;

ΤΙ. Οὕτως.

ΣΩ. Ἆρ' οὖν δὴ διεληλύθαμεν ἤδη καθά περ
χθές, ὡς ἐν κεφαλαίοις πάλιν ἐπανελθεῖν; ἢ ποθοῦ-
μεν ἔτι τι τῶν ῥηθέντων, ὦ φίλε Τίμαιε, ἀπολει-
πόμενον;

ΤΙ. Οὐδαμῶς, ἀλλ' αὐτὰ ταῦτ' ἦν τὰ λεχθέντα, B
ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἀκούοιτ' ἂν ἤδη τὰ μετὰ ταῦτα περὶ τῆς
πολιτείας ἣν διήλθομεν, οἷόν τι πρὸς αὐτὴν πεπον-
θὼς τυγχάνω. προσέοικε δὲ δή τινί μοι τοιῷδε τὸ
πάθος, οἷον εἴ τις ζῶα καλά που θεασάμενος, εἴτε
ὑπὸ γραφῆς εἰργασμένα εἴτε καὶ ζῶντα ἀληθινῶς,
ἡσυχίαν δὲ ἄγοντα, εἰς ἐπιθυμίαν ἀφίκοιτο θεάσα-
σθαι κινούμενά τε αὐτὰ καί τι τῶν τοῖς σώμασι δο-
κούντων προσήκειν κατὰ τὴν ἀγωνίαν ἀθλοῦντα. ταὐ-
τὸν καὶ ἐγὼ πέπονθα πρὸς τὴν πόλιν ἣν διήλθομεν· C
ἡδέως γὰρ ἄν του λόγῳ διεξιόντος ἀκούσαιμ' ἄν,
ἄθλους οὓς πόλις ἀθλεῖ, τούτους αὐτὴν ἀγωνιζομέ-
νην πρὸς πόλεις ἄλλας, πρεπόντως εἰς πόλεμον ἀφι-

κομένην καὶ ἐν τῷ πολεμεῖν τὰ προσήκοντα ἀποδι-
δοῦσαν τῇ παιδείᾳ καὶ τροφῇ κατά τε τὰς ἐν τοῖς
ἔργοις πράξεις καὶ κατὰ τὰς ἐν τοῖς λόγοις διερμη-
D νεύσεις πρὸς ἑκάστας τῶν πόλεων. ταῦτ᾽ οὖν, ὦ Κρι-
τία καὶ Ἑρμόκρατες, ἐμαυτοῦ μὲν αὐτὸς κατέγνωκα
μή ποτ᾽ ἂν δυνατὸς γενέσθαι τοὺς ἄνδρας καὶ τὴν
πόλιν ἱκανῶς ἐγκωμιάσαι. καὶ τὸ μὲν ἐμὸν οὐδὲν
θαυμαστόν· ἀλλὰ τὴν αὐτὴν δόξαν εἴληφα καὶ περὶ
τῶν πάλαι γεγονότων καὶ τῶν νῦν ὄντων ποιητῶν,
οὔ τι τὸ ποιητικὸν ἀτιμάζων γένος, ἀλλὰ παντὶ δῆ-
λον ὡς τὸ μιμητικὸν ἔθνος, οἷς ἂν ἐντραφῇ, ταῦτα
μιμήσεται ῥᾷστα καὶ ἄριστα, τὸ δ᾽ ἐκτὸς τῆς τρο-
E φῆς ἑκάστοις γιγνόμενον χαλεπὸν μὲν ἔργοις, ἔτι δὲ
χαλεπώτερον λόγοις εὖ μιμεῖσθαι. τὸ δὲ τῶν σοφι-
στῶν γένος αὖ πολλῶν μὲν λόγων καὶ καλῶν ἄλλων
μάλα ἔμπειρον ἥγημαι, φοβοῦμαι δὲ μή πως, ἅτε
πλανητὸν ὂν κατὰ πόλεις οἰκήσεις τε ἰδίας οὐδαμῇ
διῳκηκός, ἄστοχον ἅμα φιλοσόφων ἀνδρῶν ᾖ καὶ πο-
λιτικῶν, ὅσα ἂν οἷά τε ἐν πολέμῳ καὶ μάχαις πράτ-
τοντες ἔργῳ καὶ λόγῳ προσομιλοῦντες ἑκάστοις πράτ-
τοιεν καὶ λέγοιεν. καταλέλειπται δὴ τὸ τῆς ὑμετέρας
20 ἕξεως γένος, ἅμα ἀμφοτέρων φύσει καὶ τροφῇ μετέ-
χον. Τίμαιός τε γὰρ ὅδε, εὐνομωτάτης ὢν πόλεως
τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Λοκρίδος, οὐσίᾳ καὶ γένει οὐδενὸς
ὕστερος ὢν τῶν ἐκεῖ, τὰς μεγίστας μὲν ἀρχάς τε καὶ
τιμὰς ἐν τῇ πόλει μετακεχείρισται, φιλοσοφίας δ᾽ αὖ
κατ᾽ ἐμὴν δόξαν ἐπ᾽ ἄκρον ἁπάσης ἐλήλυθε· Κρι-
τίαν δέ που πάντες οἱ τῇδ᾽ ἴσμεν οὐδενὸς ἰδιώτην
ὄντα ὧν λέγομεν· τῆς δ᾽ Ἑρμοκράτους αὖ περὶ φύ-
σεως καὶ τροφῆς, πρὸς ἅπαντα εἶναι ταῦτα ἱκανῆς
B πολλῶν μαρτυρούντων πιστευτέον. διὸ καὶ χθὲς ἐγὼ
διανοούμενος ὑμῶν δεομένων τὰ περὶ τῆς πολιτείας
διελθεῖν προθύμως ἐχαριζόμην, εἰδὼς ὅτι τὸν ἑξῆς
λόγον οὐδένες ἂν ὑμῶν ἐθελόντων ἱκανώτερον ἀπο-
δοῖεν· εἰς γὰρ πόλεμον πρέποντα καταστήσαντες τὴν
πόλιν πάντ᾽ αὐτῇ τὰ προσήκοντα ἀποδοῖτ᾽ ἂν μόνοι
τῶν νῦν. εἰπὼν δὴ τὰ ἐπιταχθέντα ἀντεπέταξα ὑμῖν
ἃ καὶ νῦν λέγω. ξυνωμολογήσατ᾽ οὖν κοινῇ σκεψάμε-

νοι πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς εἰς νῦν ἀνταποδώσειν μοι τὰ C
τῶν λόγων ξένια, πάρειμί τε οὖν δὴ κεκοσμημένος
ἐπ' αὐτὰ καὶ πάντων ἑτοιμότατος δέχεσθαι.

ΕΡ. Καὶ μὲν δὴ, καθά περ εἶπε Τίμαιος ὅδε,
ὦ Σώκρατες, οὔτε ἐλλείψομεν προθυμίας οὐδὲν οὔτ'
ἔστιν οὐδεμία πρόφασις ἡμῖν τοῦ μὴ δρᾷν ταῦτα,
ὥςτε καὶ χθὲς εὐθὺς ἐνθένδε, ἐπειδὴ παρὰ Κριτίαν
πρὸς τὸν ξενῶνα, οὗ καὶ καταλύομεν, ἀφικόμεθα,
καὶ ἔτι πρότερον καθ' ὁδὸν αὖ ταῦτα ἐσκοποῦμεν. ὁ D
δ' οὖν ἡμῖν λόγον εἰςηγήσατο ἐκ παλαιᾶς ἀκοῆς· ὃν
καὶ νῦν λέγε, ὦ Κριτία, τῷδε, ἵνα ξυνδοκιμάσῃ πρὸς
τὴν ἐπίταξιν εἴτ' ἐπιτήδειος εἴτ' ἀνεπιτήδειός ἐστι.

ΚΡ. Ταῦτα χρὴ δρᾷν, εἰ καὶ τῷ τρίτῳ κοινωνῷ
Τιμαίῳ ξυνδοκεῖ.

ΤΙ. Δοκεῖ μήν.

ΚΡ. Ἄκουε δή, ὦ Σώκρατες, λόγου μάλα μὲν
ἀτόπου, παντάπασί γε μὴν ἀληθοῦς, ὡς ὁ τῶν ἑπτὰ
σοφώτατος Σόλων ποτ' ἔφη. ἦν μὲν οὖν οἰκεῖος καὶ E
σφόδρα φίλος ἡμῖν Δρωπίδου τοῦ προπάππου, καθά
περ λέγει πολλαχοῦ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ποιήσει· πρὸς
δὲ Κριτίαν τὸν ἡμέτερον πάππον εἶπεν, ὡς ἀπεμνη-
μόνευεν αὖ πρὸς ἡμᾶς ὁ γέρων, ὅτι μεγάλα καὶ θαυ-
μαστὰ τῆςδ' εἴη παλαιὰ ἔργα τῆς πόλεως ὑπὸ χρό-
νου καὶ φθορᾶς ἀνθρώπων ἠφανισμένα, πάντων δὲ
ἓν μέγιστον, οὗ νῦν ἐπιμνησθεῖσι πρέπον ἂν ἡμῖν εἴη 21
σοί τε ἀποδοῦναι χάριν καὶ τὴν θεὸν ἅμα ἐν τῇ
πανηγύρει δικαίως καὶ ἀληθῶς οἷόν περ ὑμνοῦντας
ἐγκωμιάζειν.

ΣΩ. Εὖ λέγεις. ἀλλὰ δὴ ποῖον ἔργον τοῦτο Κρι-
τίας οὐ λεγόμενον μέν, ὡς δὲ πραχθὲν ὄντως ὑπὸ
τῆςδε τῆς πόλεως ἀρχαῖον διηγεῖτο κατὰ τὴν Σόλω-
νος ἀκοήν;

ΚΡ. Ἐγὼ φράσω παλαιὸν ἀκηκοὼς λόγον οὐ νέου
ἀνδρός. ἦν μὲν γὰρ δὴ τότε Κριτίας, ὡς ἔφη, σχε-
δὸν ἐγγὺς ἤδη τῶν ἐνενήκοντα ἐτῶν, ἐγὼ δέ πῃ μά- B
λιστα δεκέτης· ἡ δὲ Κουρεῶτις ἡμῖν οὖσα ἐτύγχανεν
Ἀπατουρίων. τὸ δὴ τῆς ἑορτῆς σύνηθες ἑκάστοτε καὶ
τότε ξυνέβη τοῖς παισίν· ἆθλα γὰρ ἡμῖν οἱ πατέρες

ἔθεσαν ῥαψῳδίας. πολλῶν μὲν οὖν δὴ καὶ πολλὰ
ἐλέχθη ποιητῶν ποιήματα, ἅτε δὲ νέα κατ᾽ ἐκεῖνον
τὸν χρόνον ὄντα τὰ Σόλωνος πολλοὶ τῶν παίδων
ᾔσαμεν. εἶπεν οὖν τις τῶν φρατόρων, εἴτε δὴ δοκοῦν
C αὐτῷ τότε εἴτε καὶ χάριν τινὰ τῷ Κριτίᾳ φέρων,
δοκεῖν οἱ τά τε ἄλλα σοφώτατον γεγονέναι Σόλωνα
καὶ κατὰ τὴν ποίησιν αὖ τῶν ποιητῶν πάντων ἐλευ-
θεριώτατον. ὁ δὴ γέρων, σφόδρα γὰρ οὖν μέμνημαι,
μάλα τε ἥσθη καὶ διαμειδιάσας εἶπεν· Εἴ γε, ὦ Ἀμύ-
νανδρε, μὴ παρέργῳ τῇ ποιήσει κατεχρήσατο, ἀλλ᾽
ἐσπουδάκει καθά περ ἄλλοι, τόν τε λόγον ὃν ἀπ᾽
Αἰγύπτου δεῦρο ἠνέγκατο ἀπετέλεσε, καὶ μὴ διὰ τὰς
στάσεις ὑπὸ κακῶν τε ἄλλων, ὅσα εὗρεν ἐνθάδε ἥκων,
D ἠναγκάσθη καταμελῆσαι, κατά γ᾽ ἐμὴν δόξαν οὔτε
Ἡσίοδος οὔτε Ὅμηρος οὔτε ἄλλος οὐδεὶς ποιητὴς
εὐδοκιμώτερος ἐγένετο ἄν ποτε αὐτοῦ. Τίς δ᾽ ἦν ὁ
λόγος, ἦ δ᾽ ὅς, ὦ Κριτία; Περὶ μεγίστης, ἔφη, καὶ
ὀνομαστοτάτης πασῶν δικαιότατ᾽ ἂν πράξεως οὔσης,
ἣν ἥδε ἡ πόλις ἔπραξε μέν, διὰ δὲ χρόνον καὶ φθο-
ρὰν τῶν ἐργασαμένων οὐ διήρκεσε δεῦρο ὁ λόγος.
Λέγε ἐξ ἀρχῆς, ἦ δ᾽ ὅς, τί τε καὶ πῶς καὶ παρὰ
E τίνων ὡς ἀληθῆ διακηκοὼς ἔλεγεν ὁ Σόλων. Ἔστι
τις κατ᾽ Αἴγυπτον, ἦ δ᾽ ὅς, ἐν τῷ Δέλτα, περὶ ὃ
κατὰ κορυφὴν σχίζεται τὸ τοῦ Νείλου ῥεῦμα, Σαϊτι-
κὸς ἐπικαλούμενος νομός, τούτου δὲ τοῦ νομοῦ μεγί-
στη πόλις Σάϊς, ὅθεν δὴ καὶ Ἄμασις ἦν ὁ βασιλεύς·
οἷς τῆς πόλεως θεὸς ἀρχηγός ἐστιν, Αἰγυπτιστὶ μὲν
τοὔνομα Νηΐθ, Ἑλληνιστὶ δέ, ὡς ὁ ἐκείνων λόγος,
Ἀθηνᾶ· μάλα δὲ φιλαθήναιοι καί τινα τρόπον οἰκεῖοι
τῶνδ᾽ εἶναί φασιν. οἷ δὴ Σόλων ἔφη πορευθεὶς σφό-
δρα τε γενέσθαι παρ᾽ αὐτοῖς ἔντιμος, καὶ δὴ καὶ τὰ
22 παλαιὰ ἀνερωτῶν τοὺς μάλιστα περὶ ταῦτα τῶν ἱε-
ρέων ἐμπείρους σχεδὸν οὔτε αὑτὸν οὔτε ἄλλον Ἕλληνα
οὐδένα οὐδέν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, εἰδότα περὶ τῶν τοιού-
των ἀνευρεῖν. καί ποτε προαγαγεῖν βουληθεὶς αὐτοὺς
περὶ τῶν ἀρχαίων εἰς λόγους, τῶν τῇδε τὰ ἀρχαιό-
τατα λέγειν ἐπιχειρεῖν, περὶ Φορωνέως τε τοῦ πρώ-
του λεχθέντος καὶ Νιόβης, καὶ μετα τὸν κατακλυ-

σμὸν αὖ περὶ Δευκαλίωνος καὶ Πύῤῥας ὡς διεγένοντο μυθολογεῖν, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γενεαλογεῖν, καὶ τὰ B
τῶν ἐτῶν ὅσα ἦν οἷς ἔλεγε πειρᾶσθαι διαμνημονεύων τοὺς χρόνους ἀριθμεῖν· καί τινα εἰπεῖν τῶν ἱερέων εὖ μάλα παλαιόν· Ὦ Σόλων, Σόλων, Ἕλληνες ἀεὶ παῖδές ἐστε, γέρων δὲ Ἕλλην οὐκ ἔστιν. Ἀκούσας οὖν, Πῶς τί τοῦτο λέγεις; φάναι. Νέοι ἐστέ, εἰπεῖν, τὰς ψυχὰς πάντες· οὐδεμίαν γὰρ ἐν αὐταῖς ἔχετε δι' ἀρχαίαν ἀκοὴν παλαιὰν δόξαν οὐδὲ μάθημα χρόνῳ πολιὸν οὐδέν. τὸ δὲ τούτων αἴτιον τόδε. πολ- C
λαὶ καὶ κατὰ πολλὰ φθοραὶ γεγόνασιν ἀνθρώπων καὶ ἔσονται, πυρὶ μὲν καὶ ὕδατι μέγισται, μυρίοις δὲ ἄλλοις ἕτεραι βραχύτεραι. τὸ γὰρ οὖν καὶ παρ' ὑμῖν λεγόμενον, ὥς ποτε Φαέθων Ἡλίου παῖς τὸ τοῦ πατρὸς ἅρμα ζεύξας διὰ τὸ μὴ δυνατὸς εἶναι κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ὁδὸν ἐλαύνειν τά τ' ἐπὶ γῆς ξυνέκαυσε καὶ αὐτὸς κεραυνωθεὶς διεφθάρη, τοῦτο μύθου μὲν σχῆμα ἔχον λέγεται, τὸ δ' ἀληθές ἐστι τῶν περὶ γῆν καὶ κατ' οὐρανὸν ἰόντων παράλλαξις καὶ διὰ D
μακρῶν χρόνων γιγνομένη τῶν ἐπὶ γῆς πυρὶ πολλῷ φθορά. τότε οὖν ὅσοι κατ' ὄρη καὶ ἐν ὑψηλοῖς τόποις καὶ ἐν ξηροῖς οἰκοῦσι, μᾶλλον διόλλυνται τῶν ποταμοῖς καὶ θαλάττῃ προσοικούντων· ἡμῖν δὲ ὁ Νεῖλος εἴς τε τὰ ἄλλα σωτὴρ καὶ τότε ἐκ ταύτης τῆς ἀπορίας σώζει ῥυόμενος. ὅταν δ' αὖ οἱ θεοὶ τὴν γῆν ὕδασι καθαίροντες κατακλύζωσιν, οἱ μὲν ἐν τοῖς ὄρεσι διασώζονται βουκόλοι νομεῖς τε, οἱ δ' ἐν ταῖς παρ' E
ὑμῖν πόλεσιν εἰς τὴν θάλατταν ὑπὸ τῶν ποταμῶν φέρονται· κατὰ δὲ τήνδε τὴν χώραν οὔτε τότε οὔτε ἄλλοτε ἄνωθεν ἐπὶ τὰς ἀρούρας ὕδωρ ἐπιῤῥεῖ, τὸ δ' ἐναντίον κάτωθεν ἐπανιέναι πέφυκεν. ὅθεν καὶ δι' ἃς αἰτίας τἀνθάδε σωζόμενα λέγεται παλαιότατα. τὸ δὲ ἀληθές, ἐν πᾶσι τοῖς τόποις ὅπου μὴ χειμὼν ἐξαίσιος ἢ καῦμα ἀπείργει, πλέον, τοτὲ δὲ ἔλαττον ἀεὶ γένος ἐστὶν ἀνθρώπων· ὅσα δὲ ἢ παρ' ὑμῖν ἢ 23
τῇδε ἢ καὶ κατ' ἄλλον τόπον ὧν ἀκοῇ ἴσμεν, εἴ πού τι καλὸν ἢ μέγα γέγονεν ἢ καί τινα διαφορὰν ἄλλην ἔχον, πάντα γεγραμμένα ἐκ παλαιοῦ τῇδ' ἐστὶν ἐν

τοῖς ἱεροῖς καὶ σεσωσμένα. τὰ δὲ παρ' ὑμῖν καὶ τοῖς
ἄλλοις ἄρτι κατεσκευασμένα ἑκάστοτε τυγχάνει γράμ-
μασι καὶ ἅπασιν ὁπόσων πόλεις δέονται, καὶ πάλιν
δι' εἰωθότων ἐτῶν ὥς περ νόσημα ἥκει φερόμενον
B αὐτοῖς ῥεῦμα οὐράνιον καὶ τοὺς ἀγραμμάτους τε καὶ
ἀμούσους ἔλιπεν ὑμῶν, ὥςτε πάλιν ἐξ ἀρχῆς οἷον
νέοι γίγνεσθε, οὐδὲν εἰδότες οὔτε τῶν τῇδε οὔτε τῶν
παρ' ὑμῖν, ὅσα ἦν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις. τὰ γοῦν
νῦν δὴ γενεαλογηθέντα, ὦ Σόλων, περὶ τῶν παρ'
ὑμῖν ἃ διῆλθες, παίδων βραχύ τι διαφέρει μύθων,
οἳ πρῶτον μὲν ἕνα γῆς κατακλυσμὸν μέμνησθε πολ-
λῶν ἔμπροσθεν γεγονότων, ἔτι δὲ τὸ κάλλιστον καὶ
ἄριστον γένος ἐπ' ἀνθρώπους ἐν τῇ χώρᾳ τῇ παρ'
C ὑμῖν οὐκ ἴστε γεγονός, ἐξ ὧν σύ τε καὶ πᾶσα ἡ πό-
λις ἔστι τὰ νῦν ὑμῶν περιλειφθέντος ποτὲ σπέρματος
βραχέος, ἀλλ' ὑμᾶς λέληθε διὰ τὸ τοὺς περιγενομέ-
νους ἐπὶ πολλὰς γενεὰς γράμμασι τελευτᾷν ἀφώνους.
ἦν γάρ δή ποτε, ὦ Σόλων, ὑπὲρ τὴν μεγίστην φθο-
ρὰν ὕδασιν ἡ νῦν Ἀθηναίων οὖσα πόλις ἀρίστη πρός
τε τὸν πόλεμον καὶ κατὰ πάντα εὐνομωτάτη διαφε-
ρόντως· ᾗ κάλλιστα ἔργα καὶ πολιτεῖαι γενέσθαι λέ-
D γονται κάλλισται πασῶν, ὁπόσων νῦν ὑπὸ τὸν οὐρα-
νὸν ἡμεῖς ἀκοὴν παρεδεξάμεθα. Ἀκούσας οὖν ὁ Σό-
λων ἔφη θαυμάσαι καὶ πᾶσαν προθυμίαν σχεῖν, δεό-
μενος τῶν ἱερέων πάντα δι' ἀκριβείας οἱ τὰ περὶ
τῶν πάλαι πολιτῶν ἑξῆς διελθεῖν. τὸν οὖν ἱερέα φά-
ναι, Φθόνος οὐδείς, ὦ Σόλων ἀλλὰ σοῦ τε ἕνεκα
ἐρῶ καὶ τῆς πόλεως ὑμῶν, μάλιστα δὲ τῆς θεοῦ
χάριν, ἣ τήν τε ὑμετέραν καὶ τήνδ' ἔλαχε καὶ ἔθρεψε
καὶ ἐπαίδευσε, προτέραν μὲν τὴν παρ' ὑμῖν ἔτεσι
E χιλίοις, ἐκ Γῆς τε καὶ Ἡφαίστου τὸ σπέρμα παρα-
λαβοῦσα ὑμῶν, τήνδε δὲ ὑστέραν. τῆς δὲ ἐνθάδε
διακοσμήσεως παρ' ἡμῖν ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν
ὀκτακιςχιλίων ἐτῶν ἀριθμὸς γέγραπται. περὶ δὴ τῶν
ἐνακιςχίλια ἔτη γεγονότων πολιτῶν σοι δηλώσω διὰ
βραχέων νόμους τε καὶ τῶν ἔργων αὐτοῖς ὃ κάλλι-
24 στον ἐπράχθη· τὸ δ' ἀκριβὲς περὶ πάντων ἐφεξῆς
εἰςαῦθις κατὰ σχολήν, αὐτὰ τὰ γράμματα λαβόντες,

διέξιμεν. τοὺς μὲν οὖν νόμους σκόπει πρὸς τοὺς τῇδε·
πολλὰ γὰρ παραδείγματα τῶν τότε παρ' ὑμῖν ὄντων
ἐνθάδε νῦν ἀνευρήσεις, πρῶτον μὲν τὸ τῶν ἱερέων
γένος ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρὶς ἀφωρισμένον, μετὰ δὲ
τοῦτο τὸ τῶν δημιουργῶν, ὅτι καθ' αὑτὸ ἕκαστον
ἄλλῳ δὲ οὐκ ἐπιμιγνύμενον δημιουργεῖ, τό τε τῶν
νομέων καὶ τῶν θηρευτῶν τό τε τῶν γεωργῶν. καὶ
δὴ καὶ τὸ μάχιμον γένος ᾔσθησαί που τῇδε ἀπὸ B
πάντων τῶν γενῶν κεχωρισμένον, οἷς οὐδὲν ἄλλο
πλὴν τὰ περὶ τὸν πόλεμον ὑπὸ τοῦ νόμου προςετά-
χθη μέλειν. ἔτι δὲ ἡ τῆς ὁπλίσεως αὐτῶν σχέσις
ἀσπίδων καὶ δοράτων, οἷς ἡμεῖς πρῶτοι τῶν περὶ
τὴν Ἀσίαν ὡπλίσμεθα, τῆς θεοῦ, καθά περ ἐν ἐκεί-
νοις τοῖς τόποις, παρ' ὑμῖν πρώτοις ἐνδειξαμένης. τὸ
δ' αὖ περὶ τῆς φρονήσεως, ὁρᾷς που τὸν νόμον
τῇδε ὅσην ἐπιμέλειαν ἐποιήσατο εὐθὺς κατ' ἀρχὰς C
περί τε τὸν κόσμον ἅπαντα, μέχρι μαντικῆς καὶ ἰα-
τρικῆς πρὸς ὑγίειαν, ἐκ τούτων θείων ὄντων εἰς τὰ
ἀνθρώπινα ἀνευρών, ὅσα τε ἄλλα τούτοις ἕπεται μα-
θήματα, πάντα κτησάμενος. ταύτην οὖν δὴ τότε
ξύμπασαν τὴν διακόσμησιν καὶ σύνταξιν ἡ θεὸς προ-
τέρους ὑμᾶς διακοσμήσασα κατῴκισεν, ἐκλεξαμένη
τὸν τόπον ἐν ᾧ γεγένησθε, τὴν εὐκρασίαν τῶν ὡρῶν
ἐν αὐτῷ κατιδοῦσα, ὅτι φρονιμωτάτους ἄνδρας οἴσοι.
ἅτ' οὖν φιλοπόλεμός τε καὶ φιλόσοφος ἡ θεὸς οὖσα D
τὸν προςφερεστάτους αὐτῇ μέλλοντα οἴσειν τόπον
ἄνδρας, τοῦτον ἐκλεξαμένη πρῶτον κατῴκισεν. ᾠκεῖτε
οὖν δὴ νόμοις τε τοιούτοις χρώμενοι καὶ ἔτι μᾶλλον
εὐνομούμενοι πάσῃ τε πάντας ἀνθρώπους ὑπερβεβη-
κότες ἀρετῇ, καθά περ εἰκὸς γεννήματα καὶ παιδεύ-
ματα θεῶν ὄντας. πολλὰ μὲν οὖν ὑμῶν καὶ μεγάλα
ἔργα τῆς πόλεως τῇδε γεγραμμένα θαυμάζεται, πάν-
των μὴν ἓν ὑπερέχει μεγέθει τε καὶ ἀρετῇ· λέγει γὰρ E
τὰ γεγραμμένα, ὅσην ἡ πόλις ὑμῶν ἔπαυσέ ποτε δύ-
ναμιν ὕβρει πορευομένην ἅμα ἐπὶ πᾶσαν Εὐρώπην
καὶ Ἀσίαν, ἔξωθεν ὁρμηθεῖσαν ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ
πελάγους. τότε γὰρ πορεύσιμον ἦν τὸ ἐκεῖ πέλαγος·
νῆσον γὰρ πρὸ τοῦ στόματος εἶχεν, ὃ καλεῖτε, ὥς

φατε ὑμεῖς, Ἡρακλέους στήλας· ἡ δὲ νῆσος ἅμα Λι-
βύης ἦν καὶ Ἀσίας μείζων, ἐξ ἧς ἐπιβατὸν ἐπὶ τὰς
ἄλλας νήσους τοῖς τότ' ἐγίγνετο πορευομένοις, ἐκ δὲ
25 τῶν νήσων ἐπὶ τὴν καταντικρὺ πᾶσαν ἤπειρον τὴν
περὶ τὸν ἀληθινὸν ἐκεῖνον πόντον. τάδε μὲν γάρ,
ὅσα ἐντὸς τοῦ στόματος οὗ λέγομεν, φαίνεται λιμὴν
στενόν τινα εἴςπλουν ἔχων· ἐκεῖνο δὲ πέλαγος ὄντως
ἥ τε περιέχουσα αὐτὸ γῆ παντελῶς ἀληθῶς ὀρθότατ'
ἂν λέγοιτο ἤπειρος. ἐν δὲ δὴ τῇ Ἀτλαντίδι νήσῳ
ταύτῃ μεγάλη συνέστη καὶ θαυμαστὴ δύναμις βασι-
λέων, κρατοῦσα μὲν ἁπάσης τῆς νήσου πολλῶν τε
ἄλλων νήσων καὶ μερῶν τῆς ἠπείρου· πρὸς δὲ τού-
B τοις ἔτι τῶν ἐντὸς τῇδε Λιβύης μὲν ἦρχον μέχρι
πρὸς Αἴγυπτον, τῆς δὲ Εὐρώπης μέχρι Τυῤῥηνίας.
αὕτη δὴ πᾶσα ξυναθροισθεῖσα εἰς ἓν ἡ δύναμις τόν
τε παρ' ὑμῖν καὶ τὸν παρ' ἡμῖν καὶ τὸν ἐντὸς τοῦ
στόματος πάντα τόπον μιᾷ ποτ' ἐπεχείρησεν ὁρμῇ
δουλοῦσθαι. τότε οὖν ὑμῶν, ὦ Σόλων, τῆς πόλεως
ἡ δύναμις εἰς ἅπαντας ἀνθρώπους διαφανὴς ἀρετῇ
τε καὶ ῥώμῃ ἐγένετο· πάντων γαρ προστᾶσα εὐψυχίᾳ
καὶ τέχναις ὅσαι κατὰ πόλεμον, τὰ μὲν τῶν Ἑλλή-
C νων ἡγουμένη, τὰ δ' αὐτὴ μονωθεῖσα ἐξ ἀνάγκης
τῶν ἄλλων ἀποστάντων, ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους ἀφικομένη
κινδύνους, κρατήσασα μὲν τῶν ἐπιόντων τρόπαια
ἔστησε, τοὺς δὲ μή πω δεδουλωμένους διεκώλυσε
δουλωθῆναι, τοὺς δ' ἄλλους, ὅσοι κατοικοῦμεν ἐντὸς
ὅρων Ἡρακλείων, ἀφθόνως ἅπαντας ἠλευθέρωσεν.
ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ σεισμῶν ἐξαισίων καὶ κατακλυσμῶν
γενομένων, μιᾶς ἡμέρας καὶ νυκτὸς χαλεπῆς ἐπελθού-
D σης, τό τε παρ' ὑμῖν μάχιμον πᾶν ἀθρόον ἔδυ κατὰ
γῆς, ἥ τε Ἀτλαντὶς νῆσος ὡςαύτως κατὰ τῆς θαλάτ-
της δῦσα ἠφανίσθη· διὸ καὶ νῦν ἄπορον καὶ ἀδιε-
ρεύνητον γέγονε τὸ ἐκεῖ πέλαγος, πηλοῦ κάρτα βα-
θέος ἐμποδὼν ὄντος, ὃν ἡ νῆσος ἱζομένη παρέσχετο.
Τὰ μὲν δὴ ῥηθέντα, ὦ Σώκρατες, ὑπὸ τοῦ πα-
E λαιοῦ Κριτίου κατ' ἀκοὴν τὴν Σόλωνος, ὡς συντόμως
εἰπεῖν, ἀκήκοας· λέγοντος δὲ δὴ χθὲς σοῦ περὶ πολι-
τείας καὶ τῶν ἀνδρῶν οὓς ἔλεγες, ἐθαύμαζον ἀναμι-

μνησκόμενος ταῦτα ἃ νῦν λέγω, κατανοῶν ὡς δαιμο-
νίως ἐκ τινος τύχης οὐκ ἄπο σκοποῦ ξυνηνέχθης τα
πολλὰ οἷς Σόλων εἶπεν. οὐ μὴν ἐβουλήθην παραχρῆμα
εἰπεῖν· διὰ χρόνου γὰρ οὐχ ἱκανῶς ἐμεμνήμην. ἐνε- 26
νόησα οὖν ὅτι χρεὼν εἴη με πρὸς ἐμαυτὸν πρῶτον
ἱκανῶς πάντα ἀναλαβόντα λέγειν οὕτως. ὅθεν ταχὺ
ξυνωμολόγησά σοι τὰ ἐπιταχθέντα χθές, ἡγούμενος,
ὅ περ ἐν ἅπασι τοῖς τοιοῖςδε μέγιστον ἔργον, λόγον
τινὰ πρέποντα τοῖς βουλήμασιν ὑποθέσθαι, τούτου
μετρίως ἡμᾶς εὐπορήσειν. οὕτω δή, καθά περ ὅδ᾽
εἶπε, χθές τε εὐθὺς ἐνθένδε ἀπιὼν πρὸς τούςδε ἀνέ-
φερον αὐτὰ ἀναμιμνησκόμενος, ἀπελθών τε σχεδόν B
τι ἅπαντα ἐπισκοπῶν τῆς νυκτὸς ἀνέλαβον. ὡς δή
τοι, τὸ λεγόμενον, τὰ παίδων μαθήματα θαυμαστὸν
ἔχει τι μνημεῖον! ἐγὼ γὰρ ἃ μὲν χθὲς ἤκουσα, οὐκ
ἂν οἶδα εἰ δυναίμην ἅπαντα ἐν μνήμῃ πάλιν λαβεῖν·
ταῦτα δὲ ἃ πάμπολυν χρόνον διακήκοα, παντάπασι
θαυμάσαιμ᾽ ἂν εἴ τί με αὐτῶν διαπέφευγεν. ἦν μὲν
οὖν μετὰ πολλῆς ἡδονῆς καὶ παιδιᾶς τότε ἀκουόμενα,
καὶ τοῦ πρεσβύτου προθύμως με διδάσκοντος, ἅτ᾽ C
ἐμοῦ πολλάκις ἐπανερωτῶντος, ὥςτε οἷον ἐγκαύματα
ἀνεκπλύτου βαφῆς ἔμμονά μοι γέγονε. καὶ δὴ καὶ
τοῖςδε εὐθὺς ἔλεγον ἕωθεν αὐτὰ ταῦτα, ἵνα εὐποροῖεν
λόγων μετ᾽ ἐμοῦ. νῦν οὖν, οὗ περ ἕνεκα πάντα εἴρη-
ται, λέγειν εἰμὶ ἕτοιμος, ὦ Σώκρατες, μὴ μόνον ἐν
κεφαλαίοις ἀλλ᾽ ὥς περ ἤκουσα καθ᾽ ἕκαστον. τοὺς
δὲ πολίτας καὶ τὴν πόλιν ἣν χθὲς ἡμῖν ὡς ἐν μύθῳ
διῄεισθα, νῦν μετενεγκόντες ἐπὶ τἀληθὲς δεῦρο θή- D
σομεν ὡς ἐκείνην τήνδε οὖσαν, καὶ τοὺς πολίτας οὓς
διενοοῦ φήσομεν ἐκείνους τοὺς ἀληθινοὺς εἶναι προ-
γόνους ἡμῶν οὓς ἔλεγεν ὁ ἱερεύς· πάντως ἁρμόσουσι,
καὶ οὐκ ἀπᾳσόμεθα λέγοντες αὐτοὺς εἶναι τοὺς ἐν τῷ
τότε ὄντας χρόνῳ. κοινῇ δὲ διαλαμβάνοντες πάντες
πειρασόμεθα τὸ πρέπον εἰς δύναμιν οἷς ἐπέταξας
ἀποδοῦναι. σκοπεῖν οὖν δὴ χρή, ὦ Σώκρατες, εἰ
κατὰ νοῦν ὁ λόγος ἡμῖν οὗτος, ἤ τινα ἔτ᾽ ἄλλον ἀντ᾽ E
αὐτοῦ ζητητέον.

ΣΩ. Καὶ τίνα, ὦ Κριτία, μᾶλλον ἀντὶ τούτου

μεταλάβοιμεν ἄν, ὃς τῇ τε παρούσῃ τῆς θεοῦ θυσίᾳ
διὰ τὴν οἰκειότητα πρέποι ἂν μάλιστα, τό τε μὴ πλα-
σθέντα μῦθον ἀλλ' ἀληθινὸν λόγον εἶναι πάμμεγά
που. πῶς γὰρ καὶ πόθεν ἄλλους ἀνευρήσομεν ἀφέμε-
νοι τούτων; οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἀγαθῇ τύχῃ χρὴ λέγειν
27 μὲν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ ἀντὶ τῶν χθὲς λόγων νῦν ἡσυχίαν
ἄγοντα ἀντακούειν.

ΚΡ. Σκόπει δὴ τὴν τῶν ξενίων σοι διάθεσιν, ὦ
Σώκρατες, ᾗ διέθεμεν. ἔδοξε γὰρ ἡμῖν Τίμαιον μέν,
ἅτε ὄντα ἀστρονομικώτατον ἡμῶν καὶ περὶ φύσεως
τοῦ παντὸς εἰδέναι μάλιστα ἔργον πεποιημένον, πρῶ-
τον λέγειν ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως,
τελευτᾷν δὲ εἰς ἀνθρώπων φύσιν· ἐμὲ δὲ μετὰ τοῦ-
τον, ὡς παρὰ μὲν τούτου δεδεγμένον ἀνθρώπους τῷ
B λόγῳ γεγονότας, παρὰ σοῦ δὲ πεπαιδευμένους διαφε-
ρόντως αὐτῶν τινάς, κατὰ δὲ τὸν Σόλωνος λόγον τε
καὶ νόμον εἰςαγαγόντα αὐτοὺς ὡς εἰς δικαστὰς ὑμᾶς
ποιῆσαι πολίτας τῆς πόλεως τῆςδε ὡς ὄντας τοὺς
τότε Ἀθηναίους, οὓς ἐμήνυσεν ἀφανεῖς ὄντας ἡ τῶν
ἱερῶν γραμμάτων φήμη, τὰ λοιπὰ δὲ ὡς περὶ πολι-
τῶν καὶ Ἀθηναίων ὄντων ἤδη ποιεῖσθαι τοὺς λόγους.

ΣΩ. Τελέως τε καὶ λαμπρῶς ἔοικα ἀνταπολήψε-
σθαι τὴν τῶν λόγων ἑστίασιν. Σὸν οὖν ἔργον λέγειν
C ἂν εἴη, ὦ Τίμαιε, τὸ μετὰ τοῦτο, ὡς ἔοικεν, καλέ-
σαντα κατὰ νόμον θεούς.

ΤΙ. Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, τοῦτό γε δὴ πάντες ὅσοι
καὶ κατὰ βραχὺ σωφροσύνης μετέχουσιν, ἐπὶ παντὸς
ὁρμῇ καὶ σμικροῦ καὶ μεγάλου πράγματος θεὸν ἀεί
που καλοῦσιν· ἡμᾶς δὲ τοὺς περὶ τοῦ παντὸς λόγους
ποιεῖσθαί πῃ μέλλοντας, ᾗ γέγονεν ἢ καὶ ἀγενές ἐστιν,
εἰ μὴ παντάπασι παραλλάττομεν, ἀνάγκη θεούς τε
καὶ θεὰς ἐπικαλουμένους εὔχεσθαι πάντα κατὰ νοῦν
ἐκείνοις μὲν μάλιστα, ἑπομένως δὲ ἡμῖν εἰπεῖν. καὶ
D τὰ μὲν περὶ θεῶν ταύτῃ παρακεκλήσθω· τὸ δ' ἡμέ-
τερον παρακλητέον, ᾗ ῥᾷστ' ἂν ὑμεῖς μὲν μάθοιτε,
ἐγὼ δὲ ᾗ διανοοῦμαι μάλιστ' ἂν περὶ τῶν προκειμέ-
νων ἐνδειξαίμην.

Ἔστιν οὖν δὴ κατ' ἐμὴν δόξαν πρῶτον διαιρετέον

τάδε· τί τὸ ὂν ἀεί; γένεσιν δὲ, οὐκ ἔχον, καὶ τί τὸ
γιγνόμενον μὲν ἀεί, ὂν δὲ οὐδέποτε; τὸ μὲν δὴ νοή-
σει μετὰ λόγου περιληπτὸν ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὄν, τὸ δ'
αὖ δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστὸν γιγνόμε- 28
νον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν. πᾶν δὲ
αὖ τὸ γιγνόμενον ὑπ' αἰτίου τινὸς ἐξ ἀνάγκης γίγνε-
σθαι· παντὶ γὰρ ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου γένεσιν σχεῖν.
ὅτου μὲν οὖν ἂν ὁ δημιουργὸς πρὸς τὸ κατὰ ταὐτὰ
ἔχον βλέπων ἀεί, τοιούτῳ τινὶ προσχρώμενος παρα-
δείγματι, τὴν ἰδέαν αὐτοῦ καὶ δύναμιν ἀπεργάζηται,
καλὸν ἐξ ἀνάγκης οὕτως ἀποτελεῖσθαι πᾶν· οὗ δ' ἂν B
εἰς τὸ γεγονός, γεννητῷ παραδείγματι προσχρώμενος,
οὐ καλόν. ὁ δὴ πᾶς οὐρανὸς ἢ κόσμος ἢ καὶ ἄλλο
ὅ τί ποτε ὀνομαζόμενος μάλιστ' ἂν δέχοιτο, τοῦθ'
ἡμῖν ὠνομάσθω —, σκεπτέον δ' οὖν περὶ αὐτοῦ
πρῶτον, ὅ περ ὑπόκειται περὶ παντὸς ἐν ἀρχῇ δεῖν
σκοπεῖν, πότερον ἦν ἀεί, γενέσεως ἀρχὴν ἔχων οὐδε-
μίαν, ἢ γέγονεν, ἀπ' ἀρχῆς τινὸς ἀρξάμενος. γέγο-
νεν· ὁρατὸς γὰρ ἁπτός τέ ἐστι καὶ σῶμα ἔχων,
πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα αἰσθητά, τὰ δὲ αἰσθητά, δόξῃ
περιληπτὰ μετὰ αἰσθήσεως, γιγνόμενα καὶ γεννητὰ C
ἐφάνη. τῷ δ' αὖ γενομένῳ φαμὲν ὑπ' αἰτίου τινὸς
ἀνάγκην εἶναι γενέσθαι. τὸν μὲν οὖν ποιητὴν καὶ πα-
τέρα τοῦδε τοῦ παντὸς εὑρεῖν τε ἔργον καὶ εὑρόντα
εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν· τόδε δ' οὖν πάλιν ἐπι-
σκεπτέον περὶ αὐτοῦ, πρὸς πότερον τῶν παραδειγμά-
των ὁ τεκταινόμενος αὐτὸν ἀπειργάζετο, πότερον πρὸς
τὸ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡςαύτως ἔχον ἢ πρὸς τὸ γεγονός.
εἰ μὲν δὴ καλός ἐστιν ὅδε ὁ κόσμος ὅ τε δημιουργὸς 29
ἀγαθός, δῆλον ὡς πρὸς τὸ ἀΐδιον ἔβλεπεν· εἰ δέ, ὃ
μηδ' εἰπεῖν τινὶ θέμις, πρὸς τὸ γεγονός. παντὶ δὴ
σαφὲς ὅτι πρὸς τὸ ἀΐδιον· ὁ μὲν γὰρ κάλλιστος τῶν
γεγονότων, ὁ δ' ἄριστος τῶν αἰτίων. οὕτω δὴ γεγε-
νημένος πρὸς τὸ λόγῳ καὶ φρονήσει περιληπτὸν καὶ
κατὰ ταὐτὰ ἔχον δεδημιούργηται. τούτων δὲ ὑπαρ-
χόντων αὖ πᾶσα ἀνάγκη τόνδε τὸν κόσμον εἰκόνα τι- B
νὸς εἶναι. μέγιστον δὴ παντὸς ἄρξασθαι κατὰ φύσιν
ἀρχήν· ὧδε οὖν περί τε εἰκόνος καὶ περὶ τοῦ παρα-

δείγματος αὐτῆς διοριστέον, ὡς ἄρα τοὺς λόγους,
ὧν πέρ εἰσιν ἐξηγηταί, τούτων αὐτῶν καὶ ξυγγενεῖς
ὄντας. τοῦ μὲν οὖν μονίμου καὶ βεβαίου καὶ μετὰ
νοῦ καταφανοῦς μονίμους καὶ ἀμεταπτώτους, καθ'
ὅσον τε ἀνελέγκτοις προςήκει λόγοις εἶναι καὶ ἀκινή-
τοις, τούτου δεῖ μηδὲν ἐλλείπειν· τοὺς δὲ τοῦ πρὸς
C μὲν ἐκεῖνο ἀπεικασθέντος, ὄντος δὲ εἰκόνος εἰκότας
ἀνά λόγον τε ἐκείνων ὄντας· ὅ τί περ πρὸς γένεσιν
οὐσία, τοῦτο πρὸς πίστιν ἀλήθεια. ἐὰν οὖν, ὦ Σώ-
κρατες, πολλὰ πολλῶν εἰπόντων περὶ θεῶν καὶ τῆς
τοῦ παντὸς γενέσεως μὴ δυνατοὶ γιγνώμεθα πάντη
πάντως αὐτοὺς αὑτοῖς ὁμολογουμένους λόγους καὶ
ἀπηκριβωμένους ἀποδοῦναι, μὴ θαυμάσῃς, ἀλλ' ἐὰν
ἄρα μηδενὸς ἧττον παρεχώμεθα εἰκότας, ἀγαπᾶν χρή,
D μεμνημένον ὡς ὁ λέγων ἐγὼ ὑμεῖς τε οἱ κριταὶ φύσιν
ἀνθρωπίνην ἔχομεν, ὥςτε περὶ τούτων τὸν εἰκότα
μῦθον ἀποδεχομένους πρέπει τούτου μηδὲν ἔτι πέρα
ζητεῖν.

ΣΩ. Ἄριστα, ὦ Τίμαιε, παντάπασί τε ὡς κε-
λεύεις ἀποδεκτέον. τὸ μὲν οὖν προοίμιον θαυμασίως
ἀπεδεξάμεθά σου, τὸν δὲ δὴ λόγον ἡμῖν ἐφεξῆς
πέραινε.

ΤΙ. Λέγωμεν δὴ δι' ἥν τινα αἰτίαν γένεσιν καὶ
E τὸ πᾶν τόδε ὁ ξυνιστὰς ξυνέστησεν. ἀγαθὸς ἦν, ἀγα-
θῷ δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε ἐγγίγνεται φθό-
νος· τούτου δ' ἐκτὸς ὢν πάντα ὅτι μάλιστα ἐβου-
30 λήθη γενέσθαι παραπλήσια αὑτῷ. ταύτην δὴ γενέ-
σεως καὶ κόσμου μάλιστ' ἄν τις ἀρχὴν κυριωτάτην
παρ' ἀνδρῶν φρονίμων ἀποδεχόμενος ὀρθότατα ἀπο-
δέχοιτ' ἄν. βουληθεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάντα,
φλαῦρον δὲ μηδὲν εἶναι κατὰ δύναμιν, οὕτω δὴ πᾶν
ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλαβὼν οὐχ ἡσυχίαν ἄγον ἀλλὰ
κινούμενον πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ
ἤγαγεν ἐκ τῆς ἀταξίας, ἡγησάμενος ἐκεῖνο τούτου
πάντως ἄμεινον. θέμις δὲ οὔτ' ἦν οὔτ' ἔστι τῷ ἀρί-
στῳ δρᾶν ἄλλο πλὴν τὸ κάλλιστον· λογισάμενος οὖν
B εὕρισκεν ἐκ τῶν κατὰ φύσιν ὁρατῶν οὐδὲν ἀνόητον
τοῦ νοῦν ἔχοντος ὅλον ὅλου κάλλιον ἔσεσθαί ποτ'

ἔργον, νοῦν δ' αὖ χωρὶς ψυχῆς ἀδύνατον παραγενέσθαι τῳ. διὰ δὴ τὸν λογισμὸν τόνδε νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι ξυνιστὰς τὸ πᾶν ξυνετεκταίνετο, ὅπως ὅτι κάλλιστον εἴη κατὰ φύσιν ἄριστόν τε ἔργον ἀπειργασμένος. οὕτως οὖν δὴ κατὰ λόγον τὸν εἰκότα δεῖ λέγειν τόνδε τὸν κόσμον ζῷον ἔμψυχον ἔννουν τε τῇ ἀληθείᾳ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ γενέσθαι πρόνοιαν. C

Τούτου δ' ὑπάρχοντος αὖ τὰ τούτοις ἐφεξῆς ἡμῖν λεκτέον, τίνι τῶν ζῴων αὐτὸν εἰς ὁμοιότητα ὁ ξυνιστὰς ξυνέστησε. τῶν μὲν οὖν ἐν μέρους εἴδει πεφυκότων μηδενὶ καταξιώσωμεν· ἀτελεῖ γὰρ ἐοικὸς οὐδέν ποτ' ἂν γένοιτο καλόν· οὗ δ' ἔστι τἆλλα ζῷα καθ' ἓν καὶ κατὰ γένη μόρια, τούτῳ πάντων ὁμοιότατον αὐτὸν εἶναι τιθῶμεν. τὰ γὰρ δὴ νοητὰ ζῷα πάντα ἐκεῖνο ἐν ἑαυτῷ περιλαβὸν ἔχει, καθάπερ ὅδε ὁ κόσμος ἡμᾶς ὅσα τε ἄλλα θρέμματα ξυνέστηκεν ὁρατά. D τῷ γὰρ τῶν νοουμένων καλλίστῳ καὶ κατὰ πάντα τελέῳ μάλιστ' αὐτὸν ὁ θεὸς ὁμοιῶσαι βουληθεὶς ζῷον ἓν ὁρατόν, πάνθ' ὅσα κατὰ φύσιν αὐτοῦ ξυγγενῆ ζῷα ἐντὸς ἔχον ἑαυτοῦ, ξυνέστησε. Πότερον οὖν ὀρθῶς 31 ἕνα οὐρανὸν προσειρήκαμεν, ἢ πολλοὺς καὶ ἀπείρους λέγειν ἦν ὀρθότερον; ἕνα, εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα δεδημιουργημένος ἔσται. τὸ γὰρ περιέχον πάντα ὁπόσα νοητὰ ζῷα, μεθ' ἑτέρου δεύτερον οὐκ ἄν ποτ' εἴη· πάλιν γὰρ ἂν ἕτερον εἶναι τὸ περὶ ἐκεῖνο δέοι ζῷον, οὗ μέρος ἂν εἰήτην ἐκείνω, καὶ οὐκ ἂν ἔτι ἐκείνοιν ἀλλ' ἐκείνῳ τῷ περιέχοντι τόδ' ἂν ἀφωμοιωμένον λέγοιτο ὀρθότερον. ἵνα οὖν τόδε κατὰ τὴν μόνωσιν B ὅμοιον ᾖ τῷ παντελεῖ ζῴῳ, διὰ ταῦτα οὔτε δύο οὔτ' ἀπείρους ἐποίησεν ὁ ποιῶν κόσμους, ἀλλ' εἷς ὅδε μονογενὴς οὐρανὸς γεγονὼς ἔστι τε καὶ ἔτ' ἔσται. Σωματοειδὲς δὲ δὴ καὶ ὁρατὸν ἁπτόν τε δεῖ τὸ γενόμενον εἶναι· χωρισθὲν δὲ πυρὸς οὐδὲν ἄν ποτε ὁρατὸν γένοιτο, οὐδὲ ἁπτὸν ἄνευ τινὸς στερεοῦ, στερεὸν δὲ οὐκ ἄνευ γῆς· ὅθεν ἐκ πυρὸς καὶ γῆς τὸ τοῦ παντὸς ἀρχόμενος ξυνιστάναι σῶμα ὁ θεὸς ἐποίει. δύο δὲ μόνω καλῶς ξυνίστασθαι τρίτου χωρὶς οὐ

C δυνατόν· δεσμὸν γὰρ ἐν μέσῳ δεῖ τινὰ ἀμφοῖν ξυνα-
γωγὸν γίγνεσθαι. δεσμῶν δὲ κάλλιστος ὃς ἂν αὑτὸν
καὶ τὰ ξυνδούμενα ὅτι μάλιστα ἓν ποιῇ. τοῦτο δὲ
πέφυκεν ἀναλογία κάλλιστα ἀποτελεῖν· ὁπόταν γὰρ
ἀριθμῶν τριῶν εἴτε ὄγκων εἴτε δυνάμεων ὡντινωνοῦν
32 ᾖ τὸ μέσον, ὅ τί περ τὸ πρῶτον πρὸς αὐτό, τοῦτο
αὐτὸ πρὸς τὸ ἔσχατον, καὶ πάλιν αὖθις ὅ τι τὸ
ἔσχατον πρὸς τὸ μέσον, τοῦτο τὸ μέσον πρὸς τὸ
πρῶτον, τότε τὸ μέσον μὲν πρῶτον καὶ ἔσχατον γι-
γνόμενον, τὸ δὲ ἔσχατον καὶ τὸ πρῶτον αὖ μέσα ἀμ-
φότερα, πάνθ᾽ οὕτως ἐξ ἀνάγκης ταὐτὰ εἶναι ξυμβή-
σεται, τὰ αὐτὰ δὲ γενόμενα ἀλλήλοις ἓν πάντα ἔσται.
εἰ μὲν οὖν ἐπίπεδον μέν, βάθος δὲ μηδὲν ἔχον ἔδει
γίγνεσθαι τὸ τοῦ παντὸς σῶμα, μία μεσότης ἂν
B ἐξήρκει τά τε μεθ᾽ αὑτῆς ξυνδεῖν καὶ ἑαυτήν· νῦν
δέ — στερεοειδῆ γὰρ αὐτὸν προςῆκεν εἶναι, τὰ δὲ
στερεὰ μία μὲν οὐδέποτε, δύο δὲ ἀεὶ μεσότητες συν-
αρμόττουσιν· οὕτω δὴ πυρός τε καὶ γῆς ὕδωρ ἀέρα
τε ὁ θεὸς ἐν μέσῳ θείς, καὶ πρὸς ἄλληλα καθ᾽ ὅσον
ἦν δυνατὸν ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀπεργασάμενος, ὅ
τί περ πῦρ πρὸς ἀέρα, τοῦτο ἀέρα πρὸς ὕδωρ, καὶ
ὅ τι ἀὴρ πρὸς ὕδωρ, τοῦτο ὕδωρ πρὸς γῆν, ξυνέ-
δησε καὶ ξυνεστήσατο οὐρανὸν ὁρατὸν καὶ ἁπτόν. καὶ
C διὰ ταῦτα ἔκ τε δὴ τούτων τοιούτων καὶ τὸν ἀρι-
θμὸν τεττάρων τὸ τοῦ κόσμου σῶμα ἐγεννήθη δι᾽
ἀναλογίας ὁμολογῆσαν, φιλίαν τε ἔσχεν ἐκ τούτων,
ὥςτ᾽ εἰς ταὐτὸν αὑτῷ ξυνελθὸν ἄλυτον ὑπὸ τῶν ἄλ-
λων πλὴν ὑπὸ τοῦ ξυνδήσαντος γενέσθαι. Τῶν δὲ
δὴ τεττάρων ἓν ὅλον ἕκαστον εἴληφεν ἡ τοῦ κόσμου
ξύστασις· ἐκ γὰρ πυρὸς παντὸς ὕδατός τε καὶ ἀέρος
καὶ γῆς ξυνέστησεν αὐτὸν ὁ ξυνιστάς, μέρος οὐδὲν
οὐδενὸς οὐδὲ δύναμιν ἔξωθεν ὑπολιπών, τάδε δια-
D νοηθείς, πρῶτον μὲν ἵνα ὅλον ὅτι μάλιστα ζῷον τέ-
33 λεον ἐκ τελέων τῶν μερῶν εἴη, πρὸς δὲ τούτοις ἕν,
ἅτε οὐχ ὑπολελειμμένων ἐξ ὧν ἄλλο τοιοῦτ᾽ ἂν γέ-
νοιτο, ἔτι δὲ ἵνα ἀγήρων καὶ ἄνοσον ᾖ, κατανοῶν
ὡς ἃ ξυνιστᾷ τὰ σώματα, θερμὰ καὶ ψυχρὰ καὶ
πάνθ᾽ ὅσα δυνάμεις ἰσχυρὰς ἔχει, περιστάμενα ἔξω-

θεν καὶ προςπίπτοντα ἀκαίρως λύει καὶ νόσους γῆράς
τε ἐπάγοντα φθίνειν ποιεῖ. διὰ δὴ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν
λογισμὸν τόνδε ἕνα ὅλον ὅλων ἐξ ἁπάντων τέλεον
καὶ ἀγήρων καὶ ἄνοσον αὐτὸν ἐτεκτήνατο. Σχῆμα B
δὲ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ πρέπον καὶ τὸ ξυγγενές. τῷ δὲ
τὰ πάντ' ἐν αὐτῷ ζῷα περιέχειν μέλλοντι ζῴῳ πρέ-
πον ἂν εἴη σχῆμα τὸ περιειληφὸς ἐν αὑτῷ πάντα
ὁπόσα σχήματα. διὸ καὶ σφαιροειδές, ἐκ μέσου πάντῃ
πρὸς τὰς τελευτὰς ἴσον ἀπέχον, κυκλοτερὲς αὐτὸ ἐτορ-
νεύσατο, πάντων τελεώτατον ὁμοιότατόν τε αὐτὸ
ἑαυτῷ σχημάτων, νομίσας μυρίῳ κάλλιον ὅμοιον ἀνο-
μοίου. Λεῖον δὲ δὴ κύκλῳ πᾶν ἔξωθεν αὐτὸ ἀπη- C
κριβοῦτο, πολλῶν χάριν. ὀμμάτων τε γὰρ ἐπεδεῖτο
οὐδέν, ὁρατὸν γὰρ οὐδὲν ὑπελείπετο ἔξωθεν, οὐδ'
ἀκοῆς, οὐδὲ γὰρ ἀκουστόν· πνεῦμά τε οὐκ ἦν περιε-
στὼς δεόμενον ἀναπνοῆς. οὐδ' αὖ τινὸς ἐπιδεὲς ἦν
ὀργάνου σχεῖν, ᾧ τὴν μὲν εἰς ἑαυτὸ τροφὴν δέξοιτο,
τὴν δὲ πρότερον ἐξικμασμένην ἀποπέμψοι πάλιν·
ἀπῄει τε γὰρ οὐδὲν οὐδὲ προςῄειν αὐτῷ ποθέν· οὐδὲ
γὰρ ἦν. αὐτὸ γὰρ ἑαυτῷ τροφὴν τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν
παρέχον καὶ πάντα ἐν αὐτῷ καὶ ὑφ' αὑτοῦ πάσχον
καὶ δρῶν ἐκ τέχνης γέγονεν· ἡγήσατο γὰρ αὐτὸ ὁ D
ξυνθεὶς αὔταρκες ὂν ἄμεινον ἔσεσθαι μᾶλλον ἢ προς-
δεὲς ἄλλων. χειρῶν δέ, αἷς οὔτε λαβεῖν οὔτε αὖ τινα
ἀμύνασθαι χρεία τις ἦν, μάτην οὐκ ᾤετο δεῖν αὐτῷ
προςάπτειν, οὐδὲ ποδῶν οὐδὲ ὅλως τῆς περὶ τὴν
βάσιν ὑπηρεσίας. κίνησιν γὰρ ἀπένειμεν αὐτῷ τὴν τοῦ 34
σώματος οἰκείαν, τῶν ἑπτὰ τὴν περὶ νοῦν καὶ φρό-
νησιν μάλιστα οὖσαν. διὸ δὴ κατὰ ταὐτὰ ἐν τῷ αὐτῷ
καὶ ἐν αὐτῷ περιαγαγὼν αὐτὸ ἐποίησε κύκλῳ κινεῖ-
σθαι στρεφόμενον, τὰς δὲ ἓξ ἁπάσας κινήσεις ἀφεῖλε
καὶ ἀπλανὲς ἀπειργάσατο ἐκείνων. ἐπὶ δὲ τὴν περίο-
δον ταύτην ἅτ' οὐδὲν ποδῶν δέον ἀσκελὲς καὶ ἄπουν
αὐτὸ ἐγέννησεν.

Οὗτος δὴ πᾶς ὄντος ἀεὶ λογισμὸς θεοῦ περὶ τὸν
ποτὲ ἐσόμενον θεὸν λογισθεὶς λεῖον καὶ ὁμαλὸν παν- B
ταχῇ καὶ ἐκ μέσου ἴσον καὶ ὅλον καὶ τέλεον ἐκ τελέων
σωμάτων σῶμα ἐποίησε. ψυχὴν δὲ εἰς τὸ μέσον αὐ-

τοῦ θεὶς διὰ παντός τε ἔτεινε καὶ ἔτι ἔξωθεν τὸ σῶμα
αὐτῇ περιεκάλυψε, καὶ κύκλῳ δὴ κύκλον στρεφόμενον
οὐρανὸν ἕνα μόνον ἔρημον κατέστησε, δι' ἀρετὴν δὲ
αὐτὸν αὑτῷ δυνάμενον ξυγγίγνεσθαι καὶ οὐδενὸς ἑτέ–
ρου προςδεόμενον, γνώριμον δὲ καὶ φίλον ἱκανῶς
αὐτὸν αὑτῷ. διὰ πάντα δὴ ταῦτα εὐδαίμονα θεὸν
αὐτὸν ἐγεννήσατο.

Τὴν δὲ δὴ ψυχὴν οὐχ ὡς νῦν ὑστέραν ἐπιχειροῦ–
C μεν λέγειν, οὕτως ἐμηχανήσατο καὶ ὁ θεὸς νεωτέραν·
οὐ γὰρ ἂν ἄρχεσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ νεωτέρου ξυνέρ–
ξας εἴασεν· ἀλλά πως ἡμεῖς πολὺ μετέχοντες τοῦ
προςτυχόντος τε καὶ εἰκῇ ταύτῃ πῃ καὶ λέγομεν, ὁ
δὲ καὶ γενέσει καὶ ἀρετῇ προτέραν καὶ πρεσβυτέραν
ψυχὴν σώματος, ὡς δεσπότιν καὶ ἄρξουσαν ἀρξομέ–
νου, συνεστήσατο ἐκ τῶνδέ τε καὶ τοιῷδε τρόπῳ.
35 τῆς ἀμερίστου καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἐχούσης οὐσίας
καὶ τῆς αὖ περὶ τὰ σώματα γιγνομένης μεριστῆς,
τρίτον ἐξ ἀμφοῖν ἐν μέσῳ συνεκεράσατο οὐσίας εἶδος,
τῆς τε ταὐτοῦ φύσεως αὖ πέρι καὶ τῆς θατέρου, καὶ
κατὰ ταῦτα ξυνέστησεν ἐν μέσῳ τοῦ τε ἀμεροῦς αὐ–
τῶν καὶ τοῦ κατὰ τὰ σώματα μεριστοῦ. καὶ τρία λα–
βὼν αὐτὰ ὄντα συνεκεράσατο εἰς μίαν πάντα ἰδέαν,
B τὴν θατέρου φύσιν δύσμικτον οὖσαν εἰς ταὐτὸν ξυν–
αρμόττων βίᾳ. μιγνὺς δὲ μετὰ τῆς οὐσίας καὶ ἐκ
τριῶν ποιησάμενος ἓν πάλιν ὅλον τοῦτο μοίρας ὅσας
προςῆκε διένειμεν, ἑκάστην δὲ ταύταιν ἔκ τε ταὐτοῦ
καὶ θατέρου καὶ τῆς οὐσίας μεμιγμένην. ἤρχετο δὲ
διαιρεῖν ὧδε. μίαν ἀφεῖλε τὸ πρῶτον ἀπὸ παντὸς
μοῖραν, μετὰ δὲ ταύτην ἀφῄρει διπλασίαν ταύτης,
τὴν δ' αὖ τρίτην ἡμιολίαν μὲν τῆς δευτέρας, τρι–
πλασίαν δὲ τῆς πρώτης, τετάρτην δὲ τῆς δευτέρας
C διπλῆν, πέμπτην δὲ τριπλῆν τῆς τρίτης, τὴν δ' ἕκτην
τῆς πρώτης ὀκτωπλασίαν, ἑβδόμην δὲ ἑπτακαιεικοσα–
πλασίαν τῆς πρώτης. μετὰ δὲ ταῦτα ξυνεπληροῦτο
36 τά τε διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα, μοίρας
ἔτι ἐκεῖθεν ἀποτέμνων καὶ τιθεὶς εἰς τὸ μεταξὺ τού–
των, ὥςτε ἐν ἑκάστῳ διαστήματι δύο εἶναι μεσότη–
τας, τὴν μὲν ταὐτῷ μέρει τῶν ἄκρων αὐτῶν ὑπερέ–

χουσαν καὶ ὑπερεχομένην, τὴν δ' ἴσῳ μὲν κατ' ἀρι-
θμὸν ὑπερέχουσαν, ἴσῳ δὲ ὑπερεχομένην. ἡμιολίων
δὲ διαστάσεων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδόων γενομένων
ἐκ τούτων τῶν δεσμῶν ἐν ταῖς πρόσθεν διαστάσεσι,
τῷ τοῦ ἐπογδόου διαστήματι τὰ ἐπίτριτα πάντα ξυνε- B
πληροῦτο, λείπων αὐτῶν ἑκάστου μόριον τῆς τοῦ
μορίου ταύτης διαστάσεως λειφθείσης ἀριθμοῦ πρὸς
ἀριθμὸν ἐχούσης τοὺς ὅρους ἓξ καὶ πεντήκοντα καὶ
διακοσίων πρὸς τρία καὶ τετταράκοντα καὶ διακόσια.
καὶ δὴ τὸ μιχθὲν ἐξ οὗ ταῦτα κατέτεμνεν, οὕτως ἤδη
πᾶν καταναλώκει. ταύτην οὖν τὴν ξύστασιν πᾶσαν
διπλῆν κατὰ μῆκος σχίσας, μέσην πρὸς μέσην ἑκα-
τέραν ἀλλήλαις οἷον χῖ προσβαλὼν κατέκαμψεν εἰς
κύκλον, ξυνάψας αὑταῖς τε καὶ ἀλλήλαις ἐν τῷ κα- C
ταντικρὺ τῆς προσβολῆς, καὶ τῇ κατὰ ταὐτὰ καὶ ἐν
τῷ αὐτῷ περιαγομένῃ κινήσει πέριξ αὐτὰς ἔλαβε, καὶ
τὸν μὲν ἔξω, τὸν δ' ἐντὸς ἐποιεῖτο τῶν κύκλων. τὴν
μὲν οὖν ἔξω φορὰν ἐπεφήμισεν εἶναι τῆς ταὐτοῦ φύ-
σεως, τὴν δ' ἐντὸς τῆς θατέρου. τὴν μὲν δὴ ταὐτοῦ
κατὰ πλευρὰν ἐπὶ δεξιὰ περιήγαγε, τὴν δὲ θατέρου
κατὰ διάμετρον ἐπ' ἀριστερά. κράτος δ' ἔδωκε τῇ
ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾷ· μίαν γὰρ αὐτὴν ἄσχι- D
στον εἴασε, τὴν δ' ἐντὸς σχίσας ἑξαχῇ ἑπτὰ κύκλους
ἀνίσους κατὰ τὴν τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου διά-
στασιν ἑκάστην, οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν, κατὰ τά-
ναντία μὲν ἀλλήλοις προσέταξεν ἰέναι τοὺς κύκλους,
τάχει δὲ τρεῖς μὲν ὁμοίως, τοὺς δὲ τέτταρας ἀλλή-
λοις τε καὶ τοῖς τρισὶν ἀνομοίως, ἐν λόγῳ δὲ φε-
ρομένους.

Ἐπεὶ δὲ κατὰ νοῦν τῷ ξυνιστάντι πᾶσα ἡ τῆς
ψυχῆς ξύστασις ἐγεγένητο, μετὰ τοῦτο πᾶν τὸ σω-
ματοειδὲς ἐντὸς αὐτῆς ἐτεκταίνετο καὶ μέσον μέσῃ E
ξυναγαγὼν προσήρμοττεν. ἡ δ' ἐκ μέσου πρὸς τὸν
ἔσχατον οὐρανὸν πάντῃ διαπλακεῖσα κύκλῳ τε αὐτὸν
ἔξωθεν περικαλύψασα, αὐτὴ τε ἐν αὑτῇ στρεφομένη,
θείαν ἀρχὴν ἤρξατο ἀπαύστου καὶ ἔμφρονος βίου
πρὸς τὸν ξύμπαντα χρόνον. καὶ τὸ μὲν δὴ σῶμα
ὁρατὸν οὐρανοῦ γέγονεν, αὐτὴ δὲ ἀόρατος μέν, λο-

37 γισμοῦ δὲ μετέχουσα καὶ ἁρμονίας ψυχὴ τῶν νοητῶν
ἀεί τε ὄντων, ὑπὸ τοῦ ἀρίστου ἀρίστη γενομένη τῶν
γεννηθέντων. ἅτε οὖν ἐκ τῆς ταὐτοῦ καὶ τῆς θατέρου
φύσεως ἔκ τε οὐσίας τριῶν τούτων συγκραθεῖσα μοι-
ρῶν, καὶ ἀνὰ λόγον μερισθεῖσα καὶ ξυνδεθεῖσα, αὐτή τε
ἀνακυκλουμένη πρὸς αὑτήν, ὅταν οὐσίαν σκεδαστὴν
ἔχοντός τινος ἐφάπτηται καὶ ὅταν ἀμέριστον, λέγει
κινουμένη διὰ πάσης ἑαυτῆς, ὅτῳ τ' ἄν τι ταὐτὸν ᾖ
καὶ ὅτου ἂν ἕτερον, πρὸς ὅ τί τε μάλιστα καὶ ὅπῃ
B καὶ ὅπως καὶ ὁπότε ξυμβαίνει κατὰ τὰ γιγνόμενά τε
πρὸς ἕκαστον ἕκαστα εἶναι καὶ πάσχειν καὶ πρὸς τὰ
κατὰ ταὐτὰ ἔχοντα ἀεί. λόγος δὲ ὁ κατὰ ταὐτὸν ἀλη-
θὴς γιγνόμενος, περί τε θάτερον ὢν καὶ περὶ τὸ
ταὐτόν, ἐν τῷ κινουμένῳ ὑφ' αὑτοῦ φερόμενος ἄνευ
φθόγγου καὶ ἠχῆς, ὅταν μὲν περὶ τὸ αἰσθητὸν γί-
γνηται καὶ ὁ τοῦ θατέρου κύκλος ὀρθὸς ἰὼν εἰς πᾶ-
σαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν διαγγείλῃ, δόξαι καὶ πίστεις
γίγνονται βέβαιοι καὶ ἀληθεῖς· ὅταν δὲ αὖ περὶ τὸ
C λογιστικὸν ᾖ καὶ ὁ τοῦ ταὐτοῦ κύκλος εὔτροχος ὢν
αὐτὰ μηνύσῃ, νοῦς ἐπιστήμη τε ἐξ ἀνάγκης ἀποτε-
λεῖται. τούτω δὲ ἐν ᾧ τῶν ὄντων ἐγγίγνεσθον, ἄν
ποτέ τις αὐτὸ ἄλλο πλὴν ψυχὴν εἴπῃ, πᾶν μᾶλλον
ἢ τἀληθὲς ἐρεῖ.
Ὡς δὲ κινηθὲν αὐτὸ καὶ ζῶν ἐνενόησε τῶν ἀϊδίων
θεῶν γεγονὸς ἄγαλμα ὁ γεννήσας πατήρ, ἠγάσθη τε
καὶ εὐφρανθεὶς ἔτι δὴ μᾶλλον ὅμοιον πρὸς τὸ παρά-
D δειγμα ἐπενόησεν ἀπεργάσασθαι. καθά περ οὖν αὐτὸ
τυγχάνει ζῶον ἀΐδιον ὄν, καὶ τόδε τὸ πᾶν οὕτως εἰς
δύναμιν ἐπεχείρησε τοιοῦτον ἀποτελεῖν. ἡ μὲν οὖν
τοῦ ζώου φύσις ἐτύγχανεν οὖσα αἰώνιος. καὶ τοῦτο
μὲν δὴ τῷ γεννητῷ παντελῶς προςάπτειν οὐκ ἦν δυ-
νατόν· εἰκὼ δ' ἐπινοεῖ κινητόν τινα αἰῶνος ποιῆσαι,
καὶ διακοσμῶν ἅμα οὐρανὸν ποιεῖ μένοντος αἰῶνος
ἐν ἑνὶ κατ' ἀριθμὸν ἰοῦσαν αἰώνιον εἰκόνα, τοῦτον
ὃν δὴ χρόνον ὠνομάκαμεν. ἡμέρας γὰρ καὶ νύκτας
E καὶ μῆνας καὶ ἐνιαυτοὺς οὐκ ὄντας πρὶν οὐρανὸν γε-
νέσθαι, τότε ἅμα ἐκείνῳ ξυνισταμένῳ τὴν γένεσιν
αὐτῶν μηχανᾶται. ταῦτα δὲ πάντα μέρη χρόνου, καὶ

τό τ' ἦν τό τ' ἔσται, χρόνου γεγονότα εἴδη, ἃ δὴ
φέροντες λανθάνομεν ἐπὶ τὴν ἀΐδιον οὐσίαν οὐκ ὀρ-
θῶς. λέγομεν γὰρ δὴ ὡς ἦν ἔστι τε καὶ ἔσται, τῇ
δὲ τὸ ἔστι μόνον κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον προςήκει, 38
τὸ δὲ ἦν τό τ' ἔσται περὶ τὴν ἐν χρόνῳ γένεσιν ἰοῦ-
σαν πρέπει λέγεσθαι· κινήσεις γάρ ἐστον, τὸ δὲ ἀεὶ
κατὰ ταὐτὰ ἔχον ἀκινήτως οὔτε πρεσβύτερον οὔτε
νεώτερον προςήκει γίγνεσθαι διὰ χρόνον οὐδὲ γενέσθαι
ποτὲ οὐδὲ γεγονέναι νῦν οὐδ' εἰςαῦθις ἔσεσθαι, τὸ
παράπαν τε οὐδὲν ὅσα γένεσις τοῖς ἐν αἰσθήσει φε-
ρομένοις προςῆψεν, ἀλλὰ χρόνου ταῦτα αἰῶνά τε
μιμουμένου καὶ κατ' ἀριθμὸν κυκλουμένου γέγονεν
εἴδη. καὶ πρὸς τούτοις ἔτι τὰ τοιάδε, τό τε γεγονὸς B
εἶναι γεγονὸς καὶ τὸ γιγνόμενον εἶναι γιγνόμενον, ἔτι
δὲ τὸ γενησόμενον εἶναι γενησόμενον καὶ τὸ μὴ ὂν
μὴ ὂν εἶναι, ὧν οὐδὲν ἀκριβῶς λέγομεν. περὶ μὲν
οὖν τούτων τάχ' ἂν οὐκ εἴη καιρὸς πρέπων ἐν τῷ
παρόντι διακριβολογεῖσθαι.

Χρόνος δ' οὖν μετ' οὐρανοῦ γέγονεν, ἵνα ἅμα
γεννηθέντες ἅμα καὶ λυθῶσιν, ἄν ποτε λύσις τις αὐ-
τῶν γίγνηται, καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς αἰωνίας
φύσεως, ἵν' ὡς ὁμοιότατος αὐτῷ κατὰ δύναμιν ᾖ·
τὸ μὲν γὰρ δὴ παράδειγμα πάντα αἰῶνά ἐστιν ὄν, C
ὁ δ' αὖ διὰ τέλους τὸν ἅπαντα χρόνον γεγονώς τε
καὶ ὢν καὶ ἐσόμενος. ἐξ οὖν λόγου καὶ διανοίας θεοῦ
τοιαύτης πρὸς χρόνου γένεσιν, ἵνα γεννηθῇ χρόνος,
ἥλιος καὶ σελήνη καὶ πέντε ἄλλα ἄστρα, ἐπίκλην
ἔχοντα πλανῆται, εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν
χρόνου γέγονε. σώματα δὲ αὐτῶν ἑκάστων ποιήσας
ὁ θεὸς ἔθηκεν εἰς τὰς περιφορὰς ἃς ἡ θατέρου πε-
ρίοδος ᾔειν, ἑπτὰ οὔσας ὄντα ἑπτά, σελήνην μὲν εἰς D
τὸν περὶ γῆν πρῶτον, ἥλιον δ' εἰς τὸν δεύτερον ὑπὲρ
γῆς, ἑωςφόρον δὲ καὶ τὸν ἱερὸν Ἑρμοῦ λεγόμενον εἰς
τοὺς τάχει μὲν ἰσόδρομον ἡλίῳ κύκλον ἰόντας, τὴν
δ' ἐναντίαν εἰληχότας αὐτῷ δύναμιν· ὅθεν καταλαμ-
βάνουσί τε καὶ καταλαμβάνονται κατὰ ταὐτὰ ὑπ'
ἀλλήλων ἥλιός τε καὶ ὁ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ ἑωςφόρος.
τὰ δ' ἄλλα οἷ δὴ καὶ δι' ἃς αἰτίας ἱδρύσατο, εἴ τις

ἐπεξίοι πάσας, ὁ λόγος πάρεργος ὢν πλέον ἂν ἔργον
E ὧν ἕνεκα λέγεται παράσχοι. ταῦτα μὲν οὖν ἴσως τάχ᾽
ἂν κατὰ σχολὴν ὕστερον τῆς ἀξίας τύχοι διηγήσεως,
ἐπειδὴ δὲ οὖν εἰς τὴν ἑαυτῷ πρέπουσαν ἕκαστον ἀφί-
κετο φορὰν τῶν ὅσα ἔδει ξυναπεργάζεσθαι χρόνον,
δεσμοῖς τε ἐμψύχοις σώματα δεθέντα ζῶα ἐγεννήθη
τό τε προσταχθὲν ἔμαθε, κατὰ δὴ τὴν θατέρου φο-
39 ρὰν πλαγίαν οὖσαν διὰ τῆς ταὐτοῦ φορᾶς ἰοῦσάν τε
καὶ κρατουμένην, τὸ μὲν μείζω αὐτῶν, τὸ δὲ ἐλάττω
κύκλον ἰόν, θᾶττον μὲν τὰ τὸν ἐλάττω, τὰ δὲ τὸν
μείζω βραδύτερον περιῄειν. τῇ δὴ ταὐτοῦ φορᾷ
τὰ τάχιστα περιιόντα ὑπὸ τῶν βραδύτερον περιιόντων
ἐφαίνετο καταλαμβάνοντα καταλαμβάνεσθαι. πάντας
γὰρ τοὺς κύκλους αὐτῶν στρέφουσα ἕλικα, διὰ τὸ
B διχῇ κατὰ τὰ ἐναντία ἅμα προϊέναι, τὸ βραδύτατα
ἀπιὸν ἀφ᾽ αὐτῆς οὔσης ταχίστης ἐγγύτατα ἀπέφαινεν.
ἵνα δὲ εἴη μέτρον ἐναργές τι πρὸς ἄλληλα βραδυτῆτι
καὶ τάχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀκτὼ φορὰς πορεύοιτο,
φῶς ὁ θεὸς ἀνῆψεν ἐν τῇ πρὸς γῆν δευτέρᾳ τῶν
περιόδων, ὃ δὴ νῦν κεκλήκαμεν ἥλιον, ἵνα ὅτι μά-
λιστα εἰς ἅπαντα φαίνοι τὸν οὐρανὸν μετάσχοι τε
ἀριθμοῦ τὰ ζῶα, ὅσοις ἦν προσῆκον, μαθόντα παρὰ
τῆς ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾶς. νὺξ μὲν οὖν ἡμέρα
C τε γέγονεν οὕτω καὶ διὰ ταῦτα, ἡ τῆς μιᾶς καὶ φρο-
νιμωτάτης κυκλήσεως περίοδος· μεὶς δὲ ἐπειδὰν σε-
λήνη περιελθοῦσα τὸν ἑαυτῆς κύκλον ἥλιον ἐπικατα-
λάβῃ, ἐνιαυτὸς δὲ ὁπόταν ἥλιος τὸν ἑαυτοῦ περιέλθῃ
κύκλον. τῶν δ᾽ ἄλλων τὰς περιόδους οὐκ ἐννενοηκό-
τες ἄνθρωποι, πλὴν ὀλίγοι τῶν πολλῶν, οὔτε ὀνο-
μάζουσιν οὔτε πρὸς ἄλληλα ξυμμετροῦνται σκοποῦν-
τες ἀριθμοῖς, ὥστε ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐκ ἴσασι χρόνον
D ὄντα τὰς τούτων πλάνας, πλήθει μὲν ἀμηχάνῳ χρω-
μένας, πεποικιλμένας δὲ θαυμαστῶς. ἔστι δ᾽ ὅμως
οὐδὲν ἧττον κατανοῆσαι δυνατὸν ὡς ὅ γε τέλεος
ἀριθμὸς χρόνου τὸν τέλεον ἐνιαυτὸν πληροῖ τότε,
ὅταν ἁπασῶν τῶν ὀκτὼ περιόδων τὰ πρὸς ἄλληλα
ξυμπερανθέντα τάχη σχῇ κεφαλὴν τῷ τοῦ ταὐτοῦ
καὶ ὁμοίως ἰόντος ἀναμετρηθέντα κύκλῳ. κατὰ ταῦτα

δὴ καὶ τούτων ἕνεκα ἐγεννήθη τῶν ἄστρων ὅσα δι'
οὐρανοῦ πορευόμενα ἔσχε τροπάς, ἵνα τόδ' ὡς ὁμοιό-
τατον ᾖ τῷ τελεωτάτῳ καὶ νοητῷ ζώῳ πρὸς τὴν τῆς E
διαιωνίας μίμησιν φύσεως.

Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἤδη μέχρι χρόνου γενέσεως
ἀπείργαστο εἰς ὁμοιότητα ᾧ περ ἀπεικάζετο, τῷ δὲ
μήπω τὰ πάντα ζῶα ἐντὸς αὐτοῦ γεγενημένα περιει-
ληφέναι, ταύτῃ ἔτι εἶχεν ἀνομοίως. τοῦτο δὴ τὸ κα-
τάλοιπον ἀπειργάζετο αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ παραδεί-
γματος ἀποτυπούμενος φύσιν. ᾗ περ οὖν νοῦς ἐνούσας
ἰδέας τῷ ὃ ἔστι ζῶον, οἷαί τε ἔνεισι καὶ ὅσαι, κα-
θορᾷ, τοιαύτας καὶ τοσαύτας διενοήθη δεῖν καὶ τόδε
σχεῖν. εἰσὶ δὲ τέτταρες, μία μὲν οὐράνιον θεῶν γέ-
νος, ἄλλη δὲ πτηνὸν καὶ ἀεροπόρον, τρίτη δὲ ἔνυ- 40 A
δρον εἶδος, πεζὸν δὲ καὶ χερσαῖον τέταρτον. τοῦ μὲν
οὖν θείου τὴν πλείστην ἰδέαν ἐκ πυρὸς ἀπειργάζετο,
ὅπως ὅτι λαμπρότατον ἰδεῖν τε κάλλιστον εἴη, τῷ δὲ
παντὶ προσεικάζων εὔκυκλον ἐποίει, τίθησί τε εἰς τὴν
τοῦ κρατίστου φρόνησιν ἐκείνῳ ξυνεπόμενον, νείμας
περὶ πάντα κύκλῳ τὸν οὐρανόν, κόσμον ἀληθινὸν
αὐτῷ πεποικιλμένον εἶναι καθ' ὅλον. κινήσεις δὲ δύο
προσῆψεν ἑκάστῳ, τὴν μὲν ἐν ταὐτῷ κατὰ ταὐτὰ
περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τὰ αὐτὰ ἑαυτῷ διανοουμένῳ, τὴν B
δὲ εἰς τὸ πρόσθεν ὑπὸ τῆς ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περι-
φορᾶς κρατουμένῳ· τὰς δὲ πέντε κινήσεις ἀκίνητον
ἑστώς, ἵν' ὅτι μάλιστα αὐτῶν ἕκαστον γένοιτο ὡς
ἄριστον. ἐξ ἧς δὴ τῆς αἰτίας γέγονεν ὅσ' ἀπλανῆ τῶν
ἄστρων ζῶα θεῖα ὄντα καὶ ἀΐδια, καὶ διὰ ταῦτα ἐν
ταὐτῷ στρεφόμενα ἀεὶ μένει· τὰ δὲ τρεπόμενα καὶ
πλάνην τοιαύτην ἴσχοντα, καθά περ ἐν τοῖς πρόσθεν
ἐῤῥήθη, κατ' ἐκεῖνα γέγονε· γῆν δὲ τροφὸν μὲν ἡμε-
τέραν, εἱλλομένην δὲ περὶ τὸν διὰ παντὸς πόλον τε-
ταμένον φύλακα καὶ δημιουργὸν νυκτός τε καὶ ἡμέρας C
ἐμηχανήσατο, πρώτην καὶ πρεσβυτάτην θεῶν ὅσαι
ἐντὸς οὐρανοῦ γεγόνασι. χορείας δὲ τούτων αὐτῶν
καὶ παραβολὰς ἀλλήλων, καὶ περὶ τὰς τῶν κύκλων
πρὸς ἑαυτοὺς ἐπανακυκλήσεις καὶ προσχωρήσεις, ἔν
τε ταῖς ξυνάψεσιν ὁποῖοι τῶν θεῶν κατ' ἀλλήλους

γιγνόμενοι καὶ ὅσοι καταντικρύ, μεθ᾽ οὕς τινάς τε ἐπίπροσθεν ἀλλήλοις ἡμῖν τε κατα χρόνους οὕς τινας ἕκαστοι κατακαλύπτονται καὶ πάλιν ἀναφαινόμενοι
D φόβους καὶ σημεῖα τῶν μετὰ ταῦτα γενησομένων τοῖς δυναμένοις λογίζεσθαι πέμπουσι, τὸ λέγειν ἄνευ διόψεως τούτων αὖ τῶν μιμημάτων μάταιος ἂν εἴη πόνος, ἀλλὰ ταῦτά τε ἱκανῶς ἡμῖν ταύτῃ καὶ τὰ περὶ θεῶν ὁρατῶν καὶ γεννητῶν εἰρημένα φύσεως ἐχέτω τέλος.

Περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαιμόνων εἰπεῖν καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν μεῖζον ἢ καθ᾽ ἡμᾶς, πειστέον δὲ τοῖς εἰρηκόσιν ἔμπροσθεν, ἐκγόνοις μὲν θεῶν οὖσιν, ὡς ἔφασαν, σαφῶς δέ που τούς γε αὐτῶν προγόνους εἰδόσιν· ἀδύνατον οὖν θεῶν παισὶν ἀπιστεῖν, καί περ
E ἄνευ τε εἰκότων καὶ ἀναγκαίων ἀποδείξεων λέγουσιν, ἀλλ᾽ ὡς οἰκεῖα φάσκουσιν ἀπαγγέλλειν ἑπομένους τῷ νόμῳ πιστευτέον. οὕτως οὖν κατ᾽ ἐκείνους ἡμῖν ἡ γένεσις περὶ τούτων τῶν θεῶν ἐχέτω καὶ λεγέσθω. Γῆς τε καὶ Οὐρανοῦ παῖδες Ὠκεανός τε καὶ Τηθὺς ἐγενέσθην, τούτων δὲ Φόρκυς Κρόνος τε καὶ Ῥέα καὶ ὅσοι μετὰ τούτων, ἐκ δὲ Κρόνου καὶ Ῥέας Ζεὺς
41 Ἥρα τε καὶ πάντες ὅσους ἴσμεν πάντας ἀδελφοὺς λεγομένους αὐτῶν, ἔτι τε τούτων ἄλλους ἐκγόνους.

Ἐπεὶ δ᾽ οὖν πάντες ὅσοι τε περιπολοῦσι φανερῶς καὶ ὅσοι φαίνονται καθ᾽ ὅσον ἂν ἐθέλωσι θεοὶ γένεσιν ἔσχον, λέγει δὴ πρὸς αὐτοὺς ὁ τόδε τὸ πᾶν γεννήσας τάδε· Θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς πατήρ τε ἔργων, ἃ δι᾽ ἐμοῦ γενόμενα ἄλυτα ἐμοῦ γ᾽ ἐθέλοντος. τὸ μὲν οὖν δὴ δεθὲν πᾶν λυτόν, τό γε μὴν καλῶς
B ἁρμοσθὲν καὶ ἔχον εὖ λύειν ἐθέλειν κακοῦ. δι᾽ ἃ καὶ ἐπεί περ γεγένησθε, ἀθάνατοι μὲν οὐκ ἐστὲ οὐδ᾽ ἄλυτοι τὸ πάμπαν, οὔ τοι μὲν δὴ λυθήσεσθέ γε οὐδὲ τεύξεσθε θανάτου μοίρας, τῆς ἐμῆς βουλήσεως μείζονος ἔτι δεσμοῦ καὶ κυριωτέρου λαχόντες ἐκείνων οἷς ὅτ᾽ ἐγίγνεσθε συνεδεῖσθε. νῦν οὖν ὃ λέγω πρὸς ὑμᾶς ἐνδεικνύμενος, μάθετε. θνητὰ ἔτι γένη λοιπὰ τρί᾽ ἀγέννητα. τούτων οὖν μὴ γενομένων οὐρανὸς ἀτελὴς ἔσται· τὰ γὰρ ἅπαντα ἐν αὑτῷ γένη ζώων οὐχ ἕξει,
C δεῖ δέ, εἰ μέλλει τέλειος ἱκανῶς εἶναι. δι᾽ ἐμοῦ δὲ

ταῦτα γενόμενα καὶ βίου μετασχόντα θεοῖς ἰσάζοιτ᾽
ἄν. ἵν᾽ οὖν θνητά τε ᾖ τό τε πᾶν τόδε ὄντως ἅπαν
ᾖ, τρέπεσθε κατὰ φύσιν ὑμεῖς ἐπὶ τὴν τῶν ζώων
δημιουργίαν, μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν περὶ τὴν
ὑμετέραν γένεσιν. καὶ καθ᾽ ὅσον μὲν αὐτῶν ἀθανά-
τοις ὁμώνυμον εἶναι προσήκει, θεῖον λεγόμενον ἡγε-
μονοῦν τ᾽ ἐν αὐτοῖς τῶν ἀεὶ δίκῃ καὶ ὑμῖν ἐθελόν-
των ἕπεσθαι, σπείρας καὶ ὑπαρξάμενος ἐγὼ παρα-
δώσω· τὸ δὲ λοιπὸν ὑμεῖς, ἀθανάτῳ θνητὸν προσυ- D
φαίνοντες, ἀπεργάζεσθε ζῶα καὶ γεννᾶτε τροφήν τε
διδόντες αὐξάνετε καὶ φθίνοντα πάλιν δέχεσθε.

Ταῦτ᾽ εἶπε, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν πρότερον κρατῆρα,
ἐν ᾧ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν κεραννὺς ἔμισγε, τὰ τῶν
πρόσθεν ὑπόλοιπα κατεχεῖτο μίσγων τρόπον μέν τινα
τὸν αὐτόν, ἀκήρατα δ᾽ οὐκέτι κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως,
ἀλλὰ δεύτερα καὶ τρίτα. ξυστήσας δὲ τὸ πᾶν διεῖλε
ψυχὰς ἰσαρίθμους τοῖς ἄστροις ἔνειμέ θ᾽ ἑκάστην
πρὸς ἕκαστον, καὶ ἐμβιβάσας ὡς εἰς ὄχημα τὴν τοῦ E
παντὸς φύσιν ἔδειξε, νόμους τε τοὺς εἱμαρμένους εἶπεν
αὐταῖς, ὅτι γένεσις πρώτη μὲν ἔσοιτο τεταγμένη μία
πᾶσιν, ἵνα μή τις ἐλαττοῖτο ὑπ᾽ αὐτοῦ, δέοι δὲ
σπαρείσας αὐτὰς εἰς τὰ προσήκοντα ἑκάσταις ἕκαστα
ὄργανα χρόνων φῦναι ζώων τὸ θεοσεβέστατον, διπλῆς
δὲ οὔσης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ κρεῖττον εἴη 42
γένος τοιοῦτον, ὃ καὶ ἔπειτα κεκλήσοιτο ἀνήρ. ὁπότε
δὴ σώμασιν ἐμφυτευθεῖεν ἐξ ἀνάγκης, καὶ τὸ μὲν
προσίοι, τὸ δ᾽ ἀπίοι τοῦ σώματος αὐτῶν, πρῶτον
μὲν αἴσθησιν ἀναγκαῖον εἴη μίαν πᾶσιν ἐκ βιαίων πα-
θημάτων ξύμφυτον γίγνεσθαι, δεύτερον δὲ ἡδονῇ
καὶ λύπῃ μεμιγμένον ἔρωτα, πρὸς δὲ τούτοις φόβον
καὶ θυμὸν ὅσα τε ἑπόμενα αὐτοῖς καὶ ὁπόσα ἐναντίως B
πέφυκε διεστηκότα· ὧν εἰ μὲν κρατήσειαν, ἐν δίκῃ
βιώσοιντο, κρατηθέντες δὲ ἀδικίᾳ. καὶ ὁ μὲν εὖ τὸν
προσήκοντα βιοὺς χρόνον, πάλιν εἰς τὴν τοῦ ξυννό-
μου πορευθεὶς οἴκησιν ἄστρου, βίον εὐδαίμονα ἕξοι·
σφαλεὶς δὲ τούτων εἰς γυναικὸς φύσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ
γενέσει μεταβαλοῖ· μὴ παυόμενος δὲ ἐν τούτοις ἔτι C
κακίας, τρόπον ὃν κακύνοιτο, κατὰ τὴν ὁμοιότητα

τῆς τοῦ τρόπου γενέσεως εἴς τινα τοιαύτην ἀεὶ μετα-
βαλοῖ θήρειον φύσιν, ἀλλάττων τε οὐ πρότερον πό-
νων λήξοι, πρὶν τῇ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιόδῳ τῇ
ἐν αὐτῷ ξυνεπισπόμενος τὸν πολὺν ὄχλον καὶ ὕστερον
D προςφύντα ἐκ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος καὶ γῆς,
θορυβώδη καὶ ἄλογον ὄντα λόγῳ κρατήσας εἰς τὸ
τῆς πρώτης καὶ ἀρίστης ἀφίκοιτο εἶδος ἕξεως. Δια-
θεσμοθετήσας δὲ πάντα αὐτοῖς ταῦτα, ἵνα τῆς ἔπειτα
εἴη κακίας ἑκάστων ἀναίτιος, ἔσπειρε τοὺς μὲν εἰς
γῆν, τοὺς δ' εἰς σελήνην, τοὺς δ' εἰς τὰ ἄλλα ὅσα
ὄργανα χρόνου. τὸ δὲ μετὰ τὸν σπόρον τοῖς νέοις
παρέδωκε θεοῖς σώματα πλάττειν θνητά, τό τε ἐπί-
E λοιπον ὅσον ἔτ' ἦν ψυχῆς ἀνθρωπίνης δέον προςγε-
νέσθαι, τοῦτο καὶ πάνθ' ὅσα ἀκόλουθα ἐκείνοις
ἀπεργασαμένους ἄρχειν, καὶ κατὰ δύναμιν ὅτι κάλλι-
στα καὶ ἄριστα τὸ θνητὸν διακυβερνᾶν ζῶον, ὅ τι
μὴ κακῶν αὐτὸ ἑαυτῷ γίγνοιτο αἴτιον.

Καὶ ὁ μὲν δὴ πάντα ταῦτα διατάξας ἔμενεν ἐν
τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει· μένοντος δὲ νοήσαν-
τες οἱ παῖδες τὴν τοῦ πατρὸς τάξιν ἐπείθοντο αὐτῇ,
καὶ λαβόντες ἀθάνατον ἀρχὴν θνητοῦ ζώου, μιμού-
μενοι τὸν σφέτερον δημιουργόν, πυρὸς καὶ γῆς ὕδα-
τός τε καὶ ἀέρος ἀπὸ τοῦ κόσμου δανειζόμενοι μόρια
43 ὡς ἀποδοθησόμενα πάλιν, εἰς ταὐτὸν τὰ λαμβανόμενα
ξυνεκόλλων, οὐ τοῖς ἀλύτοις οἷς αὐτοὶ ξυνείχοντο δε-
σμοῖς, ἀλλὰ διὰ σμικρότητα ἀοράτοις, πυκνοῖς γόμ-
φοις ξυντήκοντες, ἓν ἐξ ἁπάντων ἀπεργαζόμενοι σῶμα
ἕκαστον, τὰς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς περιόδους ἐνέδουν
εἰς ἐπίῤῥυτον σῶμα καὶ ἀπόῤῥυτον. αἱ δὲ εἰς ποτα-
μὸν ἐνδεθεῖσαι πολὺν οὔτ' ἐκράτουν οὔτ' ἐκρατοῦντο,
B βίᾳ δ' ἐφέροντο καὶ ἔφερον, ὥςτε τὸ μὲν ὅλον κι-
νεῖσθαι ζῶον, ἀτάκτως μὴν ὅπῃ τύχοι προϊέναι καὶ
ἀλόγως, τὰς ἓξ ἁπάσας κινήσεις ἔχον· εἴς τε γὰρ τὸ
πρόσθεν καὶ ὄπισθεν καὶ πάλιν εἰς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ
κάτω τε καὶ ἄνω καὶ πάντῃ κατὰ τοὺς ἓξ τρόπους
πλανώμενα προῄειν. πολλοῦ γὰρ ὄντος τοῦ κατακλύ-
ζοντος καὶ ἀποῤῥέοντος κύματος, ὃ τὴν τροφὴν πα-
ρεῖχεν, ἔτι μείζω θόρυβον ἀπειργάζετο τὰ τῶν προς-

πιπτόντων παθήματα ἑκάστοις, ὅτε πυρὶ προςκρού- C
σειε τὸ σῶμά τινος ἔξωθεν ἀλλοτρίῳ περιτυχὸν ἢ καὶ
στερεῷ γῆς ὑγροῖς τε ὀλισθήμασιν ὑδάτων, εἴτε ζάλῃ
πνευμάτων ὑπ᾽ ἀέρος φερομένων καταληφθείη, καὶ
ὑπὸ πάντων τούτων διὰ τοῦ σώματος αἱ κινήσεις ἐπὶ
τὴν ψυχὴν φερόμεναι προςπίπτοιεν· αἳ δὴ καὶ ἔπειτα
διὰ ταῦτα ἐκλήθησάν τε καὶ νῦν ἔτι αἰσθήσεις ξυνά-
πασαι κέκληνται. καὶ δὴ καὶ τότε ἐν τῷ παρόντι πλεί-
στην καὶ μεγίστην παρεχόμεναι κίνησιν, μετὰ τοῦ
ῥέοντος ἐνδελεχῶς ὀχετοῦ κινοῦσαι καὶ σφοδρῶς σείου- D
σαι τὰς τῆς ψυχῆς περιόδους, τὴν μὲν ταὐτοῦ παν-
τάπασιν ἐπέδησαν ἐναντία αὐτῇ ῥέουσαι, καὶ ἐπέσχον
ἄρχουσαν καὶ ἰοῦσαν, τὴν δ᾽ αὖ θατέρου διέσεισαν,
ὥςτε τὰς τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου τρεῖς ἑκατέρας
ἀποστάσεις καὶ τὰς τῶν ἡμιολίων καὶ ἐπιτρίτων καὶ
ἐπογδόων μεσότητας καὶ ξυνδέσεις, ἐπειδὴ παντελῶς
λυταὶ οὐκ ἦσαν πλὴν ὑπὸ τοῦ ξυνδήσαντος, πάσας
μὲν στρέψαι στροφάς, πάσας δὲ κλάσεις καὶ διαφο- E
ρὰς τῶν κύκλων ἐμποιεῖν, ὁσαχῇ περ ἦν δυνατόν,
ὥςτε μετ᾽ ἀλλήλων μόγις συνεχομένας φέρεσθαι μέν,
ἀλόγως δὲ φέρεσθαι, τοτὲ μὲν ἀντίας, τοτὲ δὲ πλα-
γίας, τοτὲ δ᾽ ὑπτίας, οἷον ὅταν τις ὕπτιος ἐρείσας
τὴν κεφαλὴν μὲν ἐπὶ γῆς, τοὺς δὲ πόδας προςβαλὼν
ἄνω ἔχῃ πρός τινι, τότε ἐν τούτῳ τῷ πάθει τοῦ τε
πάσχοντος καὶ τῶν ὁρώντων τά τε δεξιὰ ἀριστερὰ
καὶ τὰ ἀριστερὰ δεξιὰ ἑκατέροις τὰ ἑκατέρων φαντά-
ζεται. ταὐτὸν δὴ τοῦτο καὶ τοιαῦτα ἕτερα αἱ περι-
φοραὶ πάσχουσαι σφοδρῶς, ὅταν γέ τῳ τῶν ἔξωθεν 44
τοῦ ταὐτοῦ γένους ἢ τοῦ θατέρου περιτύχωσι, τότε
ταὐτόν τῳ καὶ θάτερόν του τἀναντία τῶν ἀληθῶν
προςαγορεύουσαι ψευδεῖς καὶ ἀνόητοι γεγόνασιν, οὐ-
δεμία τε ἐν αὐταῖς τότε περίοδος ἄρχουσα οὐδ᾽ ἡγε-
μών ἐστιν· ἂν δ᾽ αὖ ἔξωθεν αἰσθήσεις τινὲς φερό-
μεναι καὶ προςπεσοῦσαι ξυνεπισπάσωνται καὶ τὸ τῆς
ψυχῆς ἅπαν κύτος, τόθ᾽ αὗται κρατούμεναι κρατεῖν
δοκοῦσι. καὶ διὰ δὴ πάντα ταῦτα τὰ πάθη νῦν κατ᾽
ἀρχάς τε ἄνους ψυχὴ γίγνεται τὸ πρῶτον, ὅταν εἰς B
σῶμα ἐνδεθῇ θνητόν· ὅταν δὲ τὸ τῆς αὔξης καὶ τρο-

φῆς ἔλαττον ἐπίῃ ῥεῦμα, πάλιν δὲ αἱ περίοδοι λαμβανόμεναι γαλήνης τὴν αὑτῶν ὁδὸν ἴωσι καὶ καθιστῶνται μᾶλλον ἐπιόντος τοῦ χρόνου, τότε ἤδη πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἰόντων σχῆμα ἑκάστων τῶν κύκλων αἱ περιφοραὶ κατευθυνόμεναι, τό τε θάτερον καὶ τὸ ταὐτὸν προςαγορεύουσαι κατ' ὀρθὸν, ἔμφρονα τὸν ἔχοντα αὐτὰς γιγνόμενον ἀποτελοῦσιν. ἂν μὲν οὖν δὴ
C καὶ ξυνεπιλαμβάνηταί τις ὀρθὴ τροφὴ παιδεύσεως, ὁλόκληρος ὑγιής τε παντελῶς, τὴν μεγίστην ἀποφυγὼν νόσον, γίγνεται· καταμελήσας δέ, χωλὴν τοῦ βίου διαπορευθεὶς ζωήν, ἀτελὴς καὶ ἀνόητος εἰς Ἅιδου πάλιν ἔρχεται. ταῦτα μὲν οὖν ὕστερά ποτε γίγνεται· περὶ δὲ τῶν νῦν προτεθέντων δεῖ διελθεῖν ἀκριβέστερον. τὰ δὲ πρὸ τούτων, περὶ σωμάτων κατὰ μέρη τῆς γενέσεως καὶ περὶ ψυχῆς, δι' ἅς τε αἰτίας καὶ προνοίας γέγονε θεῶν, τοῦ μάλιστα εἰκότος ἀντε-
D χομένοις, οὕτω καὶ κατὰ ταῦτα πορευομένοις διεξιτέον.

Τὰς μὲν δὴ θείας περιόδους δύο οὔσας, τὸ τοῦ παντὸς σχῆμα ἀπομιμησάμενοι περιφερὲς ὄν, εἰς σφαιροειδὲς σῶμα ἐνέδησαν, τοῦτο ὃ νῦν κεφαλὴν ἐπονομάζομεν, ὃ θειότατόν τ' ἐστὶ καὶ τῶν ἐν ἡμῖν πάντων δεσποτοῦν. ᾧ καὶ πᾶν τὸ σῶμα παρέδοσαν ὑπηρεσίαν αὐτῷ ξυναθροίσαντες θεοί, κατανοήσαντες ὅτι πασῶν ὅσαι κινήσεις ἔσοιντο μετέχοι· ἵν' οὖν μὴ κυλινδούμενον ἐπὶ γῆς ὕψη τε καὶ βάθη παντοδαπὰ
E ἐχούσης ἀποροῖ τὰ μὲν ὑπερβαίνειν, ἔνθεν δὲ ἐκβαίνειν, ὄχημ' αὐτῷ τοῦτο καὶ εὐπορίαν ἔδοσαν. ὅθεν δὴ μῆκος τὸ σῶμα ἔσχεν, ἐκτατά τε κῶλα καὶ καμπτὰ ἔφυσε τέτταρα θεοῦ μηχανησαμένου πορείᾳ, οἷς ἀντιλαμβανόμενον καὶ ἀπερειδόμενον διὰ πάντων τόπων πορεύεσθαι δυνατὸν γέγονε τὴν τοῦ θειοτάτου
45 καὶ ἱερωτάτου φέρον οἴκησιν ἐπάνωθεν ἡμῶν. σκέλη μὲν οὖν χεῖρές τε ταύτῃ καὶ διὰ ταῦτα πᾶσι προςέφυ· τοῦ δ' ὄπισθεν τὸ πρόσθεν τιμιώτερον καὶ ἀρχικώτερον νομίζοντες θεοὶ ταύτῃ τὸ πολὺ τῆς πορείας ἡμῖν ἔδοσαν. ἔδει δὴ διωρισμένον ἔχειν καὶ ἀνόμοιον τὸ πρόσθεν τοῦ σώματος ἄνθρωπον. διὸ πρῶτον μὲν περὶ τὸ τῆς κεφαλῆς κύτος, ὑποθέντες αὐτόσε

τὸ πρόσωπον, ὄργανα ἐνέδησαν τούτῳ πάσῃ τῇ τῆς
ψυχῆς προνοίᾳ, καὶ διετάξαντο μέτοχον ἡγεμονίας B
τοῦτ' εἶναι τὸ κατὰ φύσιν πρόσθεν. τῶν δὲ ὀργάνων
πρῶτον μὲν φωςφόρα συνετεκτήναντο ὄμματα, τοιᾷδε
ἐνδήσαντες αἰτίᾳ. τοῦ πυρὸς ὅσον τὸ μὲν κάειν οὐκ
ἔσχε, τὸ δὲ παρέχειν φῶς ἥμερον, οἰκεῖον ἑκάστης
ἡμέρας, σῶμα ἐμηχανήσαντο γίγνεσθαι. τὸ γὰρ ἐντὸς
ἡμῶν ἀδελφὸν ὂν τούτου πῦρ εἰλικρινὲς ἐποίησαν διὰ
τῶν ὀμμάτων ῥεῖν λεῖον καὶ πυκνὸν ὅλον μέν, μάλι- C
στα δὲ τὸ μέσον ξυμπιλήσαντες τῶν ὀμμάτων, ὥςτε
τὸ μὲν ἄλλο ὅσον παχύτερον στέγειν πᾶν, τὸ τοιοῦ-
τον δὲ μόνον αὐτὸ καθαρὸν διηθεῖν. ὅταν οὖν με-
θημερινὸν ᾖ φῶς περὶ τὸ τῆς ὄψεως ῥεῦμα, τότ'
ἐκπῖπτον ὅμοιον πρὸς ὅμοιον, ξυμπαγὲς γενόμενον, ἓν
σῶμα οἰκειωθὲν ξυνέστη κατὰ τὴν τῶν ὀμμάτων εὐ-
θυωρίαν, ὅπῃ περ ἂν ἀντερείδῃ τὸ προςπῖπτον ἔνδο-
θεν πρὸς ὃ ἔξωθεν ξυνέπεσεν. ὁμοιοπαθὲς δὴ δι'
ὁμοιότητα πᾶν γενόμενον, ὅτου τε ἂν αὐτό ποτε ἐφά-
πτηται καὶ ὃ ἂν ἄλλο ἐκείνου, τούτων τὰς κινήσεις D
διαδιδὸν εἰς ἅπαν τὸ σῶμα μέχρι τῆς ψυχῆς αἴσθη-
σιν παρέσχετο ταύτην, ᾗ δὴ ὁρᾷν φαμέν. ἀπελθόντος
δὲ εἰς νύκτα τοῦ ξυγγενοῦς πυρὸς ἀποτέτμηται· πρὸς
γὰρ ἀνόμοιον ἐξιὸν ἀλλοιοῦταί τε αὐτὸ καὶ κατα-
σβέννυται, ξυμφυὲς οὐκέτι τῷ πλησίον ἀέρι γιγνόμε-
νον, ἅτε πῦρ οὐκ ἔχοντι. παύεταί τε οὖν ὁρῶν, ἔτι
τε ἐπαγωγὸν γίγνεται ὕπνου· σωτηρίαν γὰρ ἣν οἱ
θεοὶ ἕνεκα τῆς ὄψεως ἐμηχανήσαντο, τὴν τῶν βλε-
φάρων φύσιν, ὅταν ταῦτα ξυμμύσῃ, καθείργνυσι τὴν E
τοῦ πυρὸς ἐντὸς δύναμιν, ἡ δὲ διαχεῖ τε καὶ ὁμαλύ-
νει τὰς ἐντὸς κινήσεις, ὁμαλυνθεισῶν δὲ ἡσυχία γί-
γνεται, γενομένης δὲ πολλῆς μὲν ἡσυχίας βραχυόνει-
ρος ὕπνος ἐμπίπτει, καταλειφθεισῶν δέ τινων κινή-
σεων μειζόνων, οἷαι καὶ ἐν οἵοις ἂν τόποις λείπων-
ται, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα παρέσχοντο ἀφομοιωθέντα 46
ἐντὸς ἔξω τε ἐγερθεῖσιν ἀπομνημονευόμενα φαντά-
σματα. τὸ δὲ περὶ τὴν τῶν κατόπτρων εἰδωλοποιίαν,
καὶ πάντα ὅσα ἐμφανῆ καὶ λεῖα, κατιδεῖν οὐδὲν ἔτι
χαλεπόν· ἐκ γὰρ τῆς ἐντὸς ἐκτός τε τοῦ πυρὸς ἑκα-

τέρου κοινωνίας ἀλλήλοις, ἑνός τε αὖ περὶ τὴν λειό-
τητα ἑκάστοτε γενομένου καὶ πολλαχῇ μεταῤῥυθμι-
B σθέντος, πάντα τὰ τοιαῦτα ἐξ ἀνάγκης ἐμφαίνεται,
τοῦ περὶ τὸ πρόςωπον πυρὸς τῷ περὶ τὴν ὄψιν πυρὶ
περὶ τὸ λεῖον καὶ λαμπρὸν ξυμπαγοῦς γιγνομένου.
δεξιὰ δὲ φαντάζεται τὰ ἀριστερά, ὅτι τοῖς ἐναντίοις
μέρεσι τῆς ὄψεως περὶ τἀναντία μέρη γίγνεται ἐπαφὴ
παρὰ τὸ καθεστὼς ἔθος τῆς προςβολῆς· δεξιὰ δὲ τὰ
δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ ἀριστερὰ τοὐναντίον, ὅταν
C μεταπέσῃ ξυμπηγνύμενον ᾧ ξυμπήγνυται φῶς· τοῦτο
δὲ, ὅταν ἡ τῶν κατόπτρων λειότης, ἔνθεν καὶ ἔνθεν
ὕψη λαβοῦσα, τὸ δεξιὸν εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἀπώσῃ
τῆς ὄψεως καὶ θάτερον ἐπὶ θάτερον. κατὰ δὲ τὸ μῆ-
κος στραφὲν τοῦ προςώπου ταὐτὸν τοῦτο ὕπτιον
ἐποίησε πᾶν φαίνεσθαι, τὸ κάτω πρὸς τὸ ἄνω τῆς
αὐγῆς τό τ' ἄνω πρὸς τὸ κάτω πάλιν ἀπῶσαν. ταῦτ'
οὖν πάντ' ἔστι τῶν ξυναιτίων, οἷς θεὸς ὑπηρετοῦσι
χρῆται τὴν τοῦ ἀρίστου κατὰ τὸ δυνατὸν ἰδέαν ἀπο-
D τελῶν· δοξάζεται δὲ ὑπὸ τῶν πλείστων οὐ ξυναίτια
ἀλλ' αἴτια εἶναι τῶν πάντων, ψύχοντα καὶ θερμαί-
νοντα πηγνύντα τε καὶ διαχέοντα καὶ ὅσα τοιαῦτα
ἀπεργαζόμενα. λόγον δὲ οὐδένα οὐδὲ νοῦν εἰς οὐδὲν
δυνατὰ ἔχειν ἐστί. τῶν γὰρ ὄντων ᾧ νοῦν μόνῳ κτᾶ-
σθαι προςήκει, λεκτέον ψυχήν· τοῦτο δὲ ἀόρατον,
πῦρ δὲ καὶ ὕδωρ καὶ ἀὴρ καὶ γῆ σώματα πάντα
ὁρατὰ γέγονε. τὸν δὲ νοῦ καὶ ἐπιστήμης ἐραστὴν
ἀνάγκη τὰς τῆς ἔμφρονος φύσεως αἰτίας πρώτας με-
E ταδιώκειν, ὅσαι δὲ ὑπ' ἄλλων μὲν κινουμένων, ἕτερα
δ' ἐξ ἀνάγκης κινούντων γίγνονται, δευτέρας. ποιη-
τέον δὴ κατὰ ταῦτα καὶ ἡμῖν· λεκτέα μὲν ἀμφότερα
τὰ τῶν αἰτιῶν γένη, χωρὶς δὲ ὅσαι μετὰ νοῦ καλῶν
καὶ ἀγαθῶν δημιουργοὶ καὶ ὅσαι μονωθεῖσαι φρονή-
σεως τὸ τυχὸν ἄτακτον ἑκάστοτε ἐξεργάζονται. τὰ
μὲν οὖν τῶν ὀμμάτων ξυμμεταίτια πρὸς τὸ σχεῖν τὴν
δύναμιν ἣν νῦν εἴληχεν εἰρήσθω· τὸ δὲ μέγιστον αὐ-
τῶν εἰς ὠφέλειαν ἔργον, δι' ὃ θεὸς αὔθ' ἡμῖν δε-
47 δώρηται, μετὰ τοῦτο ῥητέον. ὄψις δὴ κατὰ τὸν ἐμὸν
λόγον αἰτία τῆς μεγίστης ὠφελείας γέγονεν ἡμῖν, ὅτι

τῶν νῦν λόγων περὶ τοῦ παντὸς λεγομένων οὐδεὶς ἂν
ποτε ἐῤῥήθη μήτε ἄστρα μήτε ἥλιον μήτ' οὐρανὸν
ἰδόντων. νῦν δ' ἡμέρα τε καὶ νὺξ ὀφθεῖσαι μῆνές τε
καὶ ἐνιαυτῶν περίοδοι μεμηχάνηνται μὲν ἀριθμόν,
χρόνου δὲ ἔννοιαν περί τε τῆς τοῦ παντὸς φύσεως
ζήτησιν ἔδοσαν· ἐξ ὧν ἐπορισάμεθα φιλοσοφίας γέ-
νος, οὗ μεῖζον ἀγαθὸν οὔτ' ἦλθεν οὔθ' ἥξει ποτὲ B
τῷ θνητῷ γένει δωρηθὲν ἐκ θεῶν. λέγω δὴ τοῦτο
ὀμμάτων μέγιστον ἀγαθόν· τἆλλα δέ, ὅσα ἐλάττω,
τί ἂν ὑμνοῖμεν; ὧν ὁ μὴ φιλόσοφος τυφλωθεὶς ὀδυ-
ρόμενος ἂν θρηνοῖ μάτην. ἀλλὰ τοῦτο λεγέσθω παρ'
ἡμῶν, αὐτῇ ἐπὶ ταύτῃ αἰτίᾳ θεὸν ἡμῖν ἀνευρεῖν δω-
ρήσασθαί τε ὄψιν, ἵνα τὰς ἐν οὐρανῷ τοῦ νοῦ κα-
τιδόντες περιόδους χρησαίμεθα ἐπὶ τὰς περιφορὰς
τὰς τῆς παρ' ἡμῖν διανοήσεως, ξυγγενεῖς ἐκείναις οὔσας, C
ἀταράκτοις τεταραγμένας, ἐκμαθόντες δὲ καὶ λογισμῶν
κατὰ φύσιν ὀρθότητος μετασχόντες, μιμούμενοι τὰς τοῦ
θεοῦ πάντως ἀπλανεῖς οὔσας τὰς ἐν ἡμῖν πεπλανη-
μένας καταστησαίμεθα. Φωνῆς τε δὴ καὶ ἀκοῆς πέρι
πάλιν ὁ αὐτὸς λόγος, ἐπὶ ταὐτὰ τῶν αὐτῶν ἕνεκα
παρὰ θεῶν δεδωρῆσθαι. λόγος τε γὰρ ἐπ' αὐτὰ ταῦτα
τέτακται, μεγίστην ξυμβαλλόμενος εἰς αὐτὰ μοῖραν,
ὅσον τ' αὖ μουσικῆς φωνῆς χρήσιμον, πρὸς ἀκοὴν D
ἕνεκα ἁρμονίας ἐστὶ δοθέν· ἡ δὲ ἁρμονία, ξυγγενεῖς
ἔχουσα φορὰς ταῖς ἐν ἡμῖν τῆς ψυχῆς περιόδοις, τῷ
μετὰ νοῦ προσχρωμένῳ Μούσαις οὐκ ἐφ' ἡδονὴν ἄλο-
γον, καθά περ νῦν, εἶναι δοκεῖ χρήσιμος, ἀλλ' ἐπὶ
τὴν γεγονυῖαν ἐν ἡμῖν ἀνάρμοστον ψυχῆς περίοδον
εἰς κατακόσμησιν καὶ συμφωνίαν ἑαυτῇ ξύμμαχος ὑπὸ
Μουσῶν δέδοται· καὶ ῥυθμὸς αὖ διὰ τὴν ἄμετρον
ἐν ἡμῖν καὶ χαρίτων ἐπιδεᾶ γιγνομένην ἐν τοῖς πλεί- E
στοις ἕξιν ἐπίκουρος ἐπὶ ταῦτα ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐδόθη.

Τὰ μὲν οὖν παρεληλυθότα τῶν εἰρημένων, πλὴν
βραχέων, ἐπιδέδεικται τὰ διὰ νοῦ δεδημιουργημένα·
δεῖ δὲ καὶ τὰ δι' ἀνάγκης γιγνόμενα τῷ λόγῳ παρα-
θέσθαι. μεμιγμένη γὰρ οὖν ἡ τοῦδε τοῦ κόσμου γέ- 48
νεσις ἐξ ἀνάγκης τε καὶ νοῦ συστάσεως ἐγεννήθη· νοῦ
δὲ ἀνάγκης ἄρχοντος τῷ πείθειν αὐτὴν τῶν γιγνομέ-

νων τὰ πλεῖστα ἐπὶ τὸ βέλτιστον ἄγειν, ταύτῃ κατὰ ταῦτά τε δι' ἀνάγκης ἡττωμένης ὑπὸ πειθοῦς ἔμφρονος οὕτω κατ' ἀρχὰς ξυνίστατο τόδε τὸ πᾶν. εἴ τις οὖν ᾗ γέγονε, κατὰ ταῦτα ὄντως ἐρεῖ, μικτέον καὶ τὸ τῆς πλανωμένης εἶδος αἰτίας, ᾗ φέρειν πέφυκεν. ὧδε οὖν πάλιν ἀναχωρητέον, καὶ λαβοῦσιν αὐτῶν τούτων
B προσήκουσαν ἀρχὴν ἑτέραν αὖθις αὖ, καθά περ περὶ τῶν τότε, νῦν οὕτω περὶ τούτων πάλιν ἀρκτέον ἀπ' ἀρχῆς. τὴν δὴ πρὸ τῆς οὐρανοῦ γενέσεως πυρὸς ὕδατός τε καὶ ἀέρος καὶ γῆς φύσιν θεατέον αὐτὴν καὶ τὰ πρὸ τούτου πάθη. νῦν γὰρ οὐδείς πω γένεσιν αὐτῶν μεμήνυκεν, ἀλλ' ὡς εἰδόσι πῦρ ὅ τί ποτε ἔστι καὶ ἕκαστον αὐτῶν λέγομεν ἀρχὰς αὐτὰ τιθέμενοι στοιχεῖα τοῦ παντός, προσῆκον αὐτοῖς οὐδ' ὡς ἐν
C συλλαβῆς εἴδεσι μόνον εἰκότως ὑπὸ τοῦ καὶ βραχὺ φρονοῦντος ἀπεικασθῆναι. νῦν δὲ οὖν τό γε παρ' ἡμῶν ὧδε ἐχέτω· τὴν μὲν περὶ ἁπάντων εἴτε ἀρχὴν εἴτε ἀρχὰς εἴτε ὅπῃ δοκεῖ τούτων πέρι, τὸ νῦν οὐ ῥητέον, δι' ἄλλο μὲν οὐδέν, διὰ δὲ τὸ χαλεπὸν εἶναι κατὰ τὸν παρόντα τρόπον τῆς διεξόδου δηλῶσαι τὰ δοκοῦντα. μήτ' οὖν ὑμεῖς οἴεσθε δεῖν ἐμὲ λέγειν, οὔτ' αὐτὸς αὖ πείθειν ἐμαυτὸν εἴην ἂν δυνατὸς ὡς ὀρθῶς
D ἐγχειροῖμ' ἂν τοσοῦτον ἐπιβαλλόμενος ἔργον. τὸ δὲ κατ' ἀρχὰς ῥηθὲν διαφυλάττων, τὴν τῶν εἰκότων λόγων δύναμιν, πειράσομαι μηδενὸς ἧττον εἰκότα, μᾶλλον δὲ καὶ ἔμπροσθεν ἀπ' ἀρχῆς περὶ ἑκάστων καὶ ξυμπάντων λέγειν. θεὸν δὴ καὶ νῦν ἐπ' ἀρχῇ τῶν λεγομένων σωτῆρα ἐξ ἀτόπου καὶ ἀήθους διηγήσεως πρὸς τὸ τῶν εἰκότων δόγμα διασώζειν ἡμᾶς
E ἐπικαλεσάμενοι πάλιν ἀρχώμεθα λέγειν.

Ἡ δ' οὖν αὖθις ἀρχὴ περὶ τοῦ παντὸς ἔστω μειζόνως τῆς πρόσθεν διῃρημένη. τότε μὲν γὰρ δύο εἴδη διειλόμεθα, νῦν δὲ τρίτον ἄλλο γένος ἡμῖν δηλωτέον. τὰ μὲν γὰρ δύο ἱκανὰ ἦν ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν λεχθεῖσιν, ἓν μὲν ὡς παραδείγματος εἶδος ὑποτεθέν, νοητὸν καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὄν, μίμημα δὲ παραδείγματος
49 δεύτερον, γένεσιν ἔχον καὶ ὁρατόν. τρίτον δὲ τότε μὲν οὐ διειλόμεθα, νομίσαντες τὰ δύο ἕξειν ἱκανῶς·

νῦν δὲ ὁ λόγος ἔοικεν εἰςαναγκάζειν χαλεπὸν καὶ ἀμυ-
δρὸν εἶδος ἐπιχειρεῖν λόγοις ἐμφανίσαι. τίνα οὖν ἔχον
δύναμιν καὶ φύσιν αὐτὸ ὑποληπτέον; τοιάνδε μάλιστα,
πάσης εἶναι γενέσεως ὑποδοχὴν αὐτό, οἷον τιθήνην.
εἴρηται μὲν οὖν τἀληθές, δεῖ δ' ἐναργέστερον εἰπεῖν
περὶ αὐτοῦ. χαλεπὸν δὲ ἄλλως τε καὶ διότι προαπο- B
ρηθῆναι περὶ πυρὸς καὶ τῶν μετὰ πυρὸς ἀναγκαῖον
τούτου χάριν· τούτων γὰρ εἰπεῖν ἕκαστον, ὁποῖον ὄν-
τως ὕδωρ χρὴ λέγειν μᾶλλον ἢ πῦρ καὶ ὁποῖον ὁτιοῦν
μᾶλλον ἢ καὶ ἅπαντα καθ' ἕκαστόν τέ, οὕτως ὥς τέ
τινι πιστῷ καὶ βεβαίῳ χρήσασθαι λόγῳ, χαλεπόν.
πῶς οὖν δὴ τοῦτ' αὐτὸ καὶ πῇ καὶ τί περὶ αὐτῶν
εἰκότως διαπορηθέντες ἂν λέγοιμεν; πρῶτον μὲν ὃ δὴ
νῦν ὕδωρ ὠνομάκαμεν, πηγνύμενον, ὡς δοκοῦμεν, C
λίθους καὶ γῆν γιγνόμενον ὁρῶμεν, τηκόμενον δὲ καὶ
διακρινόμενον αὖ ταὐτὸν τοῦτο πνεῦμα καὶ ἀέρα,
συγκαυθέντα δὲ ἀέρα πῦρ, ἀνάπαλιν δὲ πῦρ συγκρι-
θὲν καὶ κατασβεσθὲν εἰς ἰδέαν τε ἀπιὸν αὖθις ἀέρος,
καὶ πάλιν ἀέρα ξυνιόντα καὶ πυκνούμενον νέφος καὶ
ὁμίχλην, ἐκ δὲ τούτων ἔτι μᾶλλον ξυμπιλουμένων
ῥέον ὕδωρ, ἐξ ὕδατος δὲ γῆν καὶ λίθους αὖθις, κύ-
κλον τε οὕτω διαδιδόντα εἰς ἄλληλα, ὡς φαίνεται,
τὴν γένεσιν. οὕτω δὴ τούτων οὐδέποτε τῶν αὐτῶν D
ἑκάστων φανταζομένων, ποῖον αὐτῶν ὡς ὂν ὁτιοῦν
τοῦτο καὶ οὐκ ἄλλο παγίως διισχυριζόμενος οὐκ αἰ-
σχυνεῖταί τις αὐτόν; οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἀσφαλέστατον
μακρῷ περὶ τούτων τιθεμένους ὧδε λέγειν· ἀεὶ ὃ κα-
θορῶμεν ἄλλοτε ἄλλῃ γιγνόμενον, ὡς πῦρ, μὴ τοῦτο
ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἑκάστοτε προσαγορεύειν πῦρ, μηδὲ
ὕδωρ τοῦτο ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἀεί, μηδὲ ἄλλο ποτὲ
μηδὲν ὥς τιν' ἔχον βεβαιότητα, ὅσα δεικνύντες τῷ E
ῥήματι τῷ τόδε καὶ τοῦτο προσχρώμενοι δηλοῦν
ἡγούμεθά τι· φεύγει γὰρ οὐχ ὑπομένον τὴν τοῦ τόδε
καὶ τὴν τούτου καὶ τὴν τῷδε καὶ πᾶσαν ὅση μό-
νιμα ὡς ὄντα αὐτὰ ἐνδείκνυται φάσις. ἀλλὰ ταῦτα
μὲν ἕκαστα μὴ λέγειν, τὸ δὲ τοιοῦτον ἀεὶ περιφερό-
μενον ὅμοιον ἑκάστου πέρι καὶ ξυμπάντων οὕτω κα-
λεῖν· καὶ δὴ καὶ πῦρ τὸ διὰ παντὸς τοιοῦτον, καὶ

ἅπαν ὅσον περ ἂν ἔχῃ γένεσιν. ἐν ᾧ δὲ ἐγγιγνόμενα
ἕκαστα αὐτῶν φαντάζεται καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀπόλλυ-
50 ται, μόνον ἐκεῖνο αὖ προςαγορεύειν τῷ τε τοῦτο
καὶ τῷ τόδε προςχρωμένους ὀνόματι, τὸ δὲ ὁποιονοῦν
τι, θερμὸν ἢ λευκὸν ἢ καὶ ὁτιοῦν τῶν ἐναντίων, καὶ
πάνθ᾽ ὅσα ἐκ τούτων, μηδὲν ἐκεῖνο αὖ τούτων κα-
λεῖν, ἔτι δὲ σαφέστερον αὐτοῦ πέρι προθυμητέον
αὖθις εἰπεῖν. εἰ γὰρ πάντα τις σχήματα πλάσας ἐκ
χρυσοῦ μηδὲν μεταπλάττων παύοιτο ἕκαστα εἰς ἅπαν-
τα, δεικνύντος δή τινος αὐτῶν ἓν προςερομένου τί
B ποτ᾽ ἔστι, μακρῷ πρὸς ἀλήθειαν ἀσφαλέστατον εἰ-
πεῖν ὅτι χρυσός, τὸ δὲ τρίγωνον ὅσα τε ἄλλα σχή-
ματα ἐνεγίγνετο, μηδέποτε λέγειν ταῦτα ὡς ὄντα, ἅ
γε μεταξὺ τιθεμένου μεταπίπτει, ἀλλ᾽ ἐὰν ἄρα καὶ
τὸ τοιοῦτον μετ᾽ ἀσφαλείας ἐθέλῃ δέχεσθαί τινος,
ἀγαπᾷν. ὁ αὐτὸς δὴ λόγος καὶ περὶ τῆς τὰ πάντα
δεχομένης σώματα φύσεως· ταὐτὸν αὐτὴν ἀεὶ προς-
ρητέον· ἐκ γὰρ τῆς ἑαυτῆς τὸ παράπαν οὐκ ἐξίστα-
ται δυνάμεως. δέχεταί τε γὰρ ἀεὶ τὰ πάντα, καὶ
C μορφὴν οὐδεμίαν ποτὲ οὐδενὶ τῶν εἰςιόντων ὁμοίαν
εἴληφεν οὐδαμῇ οὐδαμῶς· ἐκμαγεῖον γὰρ φύσει παντὶ
κεῖται, κινούμενόν τε καὶ διασχηματιζόμενον ὑπὸ τῶν
εἰςιόντων. φαίνεται δὲ δι᾽ ἐκεῖνα ἄλλοτε ἀλλοῖον. τὰ
δὲ εἰςιόντα καὶ ἐξιόντα τῶν ὄντων ἀεὶ μιμήματα, τυ-
πωθέντα ἀπ᾽ αὐτῶν τρόπον τινὰ δύςφραστον καὶ
θαυμαστόν, ὃν εἰςαῦθις μέτιμεν. ἐν δ᾽ οὖν τῷ πα-
ρόντι χρὴ γένη διανοηθῆναι τριττά, τὸ μὲν γιγνόμε-
D νον, τὸ δ᾽ ἐν ᾧ γίγνεται, τὸ δ᾽ ὅθεν ἀφομοιούμενον
φύεται τὸ γιγνόμενον. καὶ δὴ καὶ προςεικάσαι πρέπει
τὰ μὲν δεχόμενον μητρί, τὸ δ᾽ ὅθεν πατρί, τὴν δὲ
μεταξὺ τούτων φύσιν ἐκγόνῳ, νοῆσαί τε ὡς οὐκ ἂν
ἄλλως ἐκτυπώματος ἔσεσθαι μέλλοντος ἰδεῖν ποικίλου
πάσας ποικιλίας τοῦτ᾽ αὐτὸ ἐν ᾧ ἐκτυπούμενον ἐνί-
σταται, γένοιτ᾽ ἂν παρεσκευασμένον εὖ, πλὴν ἄμορ-
φον ὂν ἐκείνων ἁπασῶν τῶν ἰδεῶν ὅσας μέλλοι δέχε-
E σθαί ποθεν. ὅμοιον γὰρ ὂν τῶν ἐπειςιόντων τινὶ τὰ
τῆς ἐναντίας τά τε τῆς τὸ παράπαν ἄλλης φύσεως,
ὁπότ᾽ ἔλθοι, δεχόμενον κακῶς ἂν ἀφομοιοῖ, τὴν αὑ-

τοῦ παρεμφαῖνον ὄψιν. διὸ καὶ πάντων ἐκτὸς εἰδῶν
εἶναι χρεὼν τὸ τὰ πάντα ἐκδεξόμενον ἐν αὑτῷ γένη,
καθά περ περὶ τὰ ἀλείμματα, ὁπόσα εὐώδη, τέχνῃ
μηχανῶνται πρῶτον τοῦτ' αὐτὸ ὑπάρχον, ποιοῦσιν
ὅτι μάλιστα ἀνώδη τὰ δεξόμενα ὑγρὰ τὰς ὀσμάς·
ὅσοι τε ἔν τισι τῶν μαλακῶν σχήματα ἀπομάττειν
ἐπιχειροῦσι, τὸ παράπαν σχῆμα οὐδὲν ἔνδηλον ὑπάρ-
χειν ἐῶσι, προομαλύναντες δὲ ὅτι λειότατον ἀπεργά-
ζονται. ταὐτὸν οὖν καὶ τῷ τὰ τῶν πάντων ἀεί τε 51
ὄντων κατὰ πᾶν ἑαυτοῦ πολλάκις ἀφομοιώματα κα-
λῶς μέλλοντι δέχεσθαι πάντων ἐκτὸς αὐτῷ προςήκει
πεφυκέναι τῶν εἰδῶν. διὸ τὴν τοῦ γεγονότος ὁρατοῦ
καὶ πάντως αἰσθητοῦ μητέρα καὶ ὑποδοχὴν μήτε γῆν
μήτε ἀέρα μήτε πῦρ μήτε ὕδωρ λέγωμεν, μήτε ὅσα
ἐκ τούτων μήτε ἐξ ὧν ταῦτα γέγονεν· ἀλλ' ἀνόρατον
εἶδός τι καὶ ἄμορφον, πανδεχές, μεταλαμβάνον δὲ
ἀπορώτατά πῃ τοῦ νοητοῦ καὶ δυςαλώτατον αὐτὸ B
λέγοντες οὐ ψευσόμεθα. καθ' ὅσον δὲ ἐκ τῶν προει-
ρημένων δυνατὸν ἐφικνεῖσθαι τῆς φύσεως αὐτοῦ, τῇδ'
ἄν τις ὀρθότατα λέγοι, πῦρ μὲν ἑκάστοτε αὐτοῦ τὸ
πεπυρωμένον μέρος φαίνεσθαι, τὸ δὲ ὑγρανθὲν ὕδωρ,
γῆν δὲ καὶ ἀέρα, καθ' ὅσον ἂν μιμήματα τούτων
δέχηται. λόγῳ δὲ δὴ μᾶλλον τὸ τοιόνδε διοριζομένοις
περὶ αὐτῶν διασκεπτέον· ἆρ' ἔστι τι πῦρ αὐτὸ ἐφ'
ἑαυτοῦ, καὶ πάντα περὶ ὧν ἀεὶ λέγομεν οὕτως αὐτὰ C
καθ' αὑτὰ ἕκαστα ὄντα, ἢ ταῦτα ἅ περ καὶ βλέπο-
μεν ὅσα τε ἄλλα διὰ τοῦ σώματος αἰσθανόμεθα,
μόνα ἐστὶ τοιαύτην ἔχοντα ἀλήθειαν, ἄλλα δὲ οὐκ
ἔστι παρὰ ταῦτα οὐδαμῇ οὐδαμῶς, ἀλλὰ μάτην ἑκά-
στοτε εἶναί τί φαμεν εἶδος ἑκάστου νοητόν, τὸ δὲ
οὐδὲν ἄρ' ἦν πλὴν λόγος; οὔτε οὖν δὴ τὸ παρὸν
ἄκριτον καὶ ἀδίκαστον ἀφέντα ἄξιον φάναι διισχυρι-
ζόμενον ἔχειν οὕτως, οὔτ' ἐπὶ λόγου μήκει πάρεργον
ἄλλο μῆκος ἐπεμβλητέον· εἰ δέ τις ὅρος ὁρισθεὶς μέ- D
γας διὰ βραχέων φανείη, τοῦτο μάλιστ' ἐγκαιριώτα-
τον γένοιτ' ἄν. ὧδε οὖν τήν γ' ἐμὴν τίθεμαι ψῆφον·
εἰ μὲν νοῦς καὶ δόξα ἀληθὴς ἐστὸν δύο γένη, παν-
τάπασιν εἶναι καθ' αὑτὰ ταῦτα, ἀναίσθητα ὑφ'

ἡμῶν εἴδη, νοούμενα μόνον· εἰ δ' ὥς τισι φαίνεται,
δόξα ἀληθὴς νοῦ διαφέρει τὸ μηδέν, πάνθ' ὁπόσα
αὖ διὰ τοῦ σώματος αἰσθανόμεθα, θετέον βεβαιό-
E τατα. δύο δὴ λεκτέον ἐκείνω, διότι χωρὶς γεγόνατον
ἀνομοίως τε ἔχετον. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν διὰ διδαχῆς,
τὸ δ' ὑπὸ πειθοῦς ἡμῖν ἐγγίγνεται· καὶ τὸ μὲν ἀεὶ
μετὰ ἀληθοῦς λόγου, τὸ δὲ ἄλογον· καὶ τὸ μὲν ἀκί-
νητον πειθοῖ, τὸ δὲ μεταπειστόν· καὶ τοῦ μὲν πάντα
ἄνδρα μετέχειν φατέον, νοῦ δὲ θεούς, ἀνθρώπων δὲ
γένος βραχύ τι. τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων ὁμολογη-
52 τέον ἓν μὲν εἶναι τὸ κατὰ ταὐτὰ ἔχον εἶδος, ἀγέννη-
τον καὶ ἀνώλεθρον, οὔτε εἰς ἑαυτὸ εἰςδεχόμενον ἄλλο
ἄλλοθεν οὔτε αὐτὸ εἰς ἄλλο ποι ἰόν, ἀόρατον δὲ καὶ
ἄλλως ἀναίσθητον, τοῦτο ὃ δὴ νόησις εἴληχεν ἐπι-
σκοπεῖν· τὸ δ' ὁμώνυμον ὅμοιόν τε ἐκείνῳ δεύτερον,
αἰσθητόν, γεννητόν, πεφορημένον ἀεί, γιγνόμενόν τε
ἔν τινι τόπῳ καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀπολλύμενον, δόξῃ
μετ' αἰσθήσεως περιληπτόν· τρίτον δὲ αὖ γένος ὂν
B τὸ τῆς χώρας ἀεί, φθορὰν οὐ προςδεχόμενον, ἕδραν
δὲ παρέχον ὅσα ἔχει γένεσιν πᾶσιν, αὐτὸ δὲ μετ' ἀναι-
σθησίας ἁπτὸν λογισμῷ τινι νόθῳ, μόγις πιστόν,
πρὸς ὃ δὴ καὶ ὀνειροπολοῦμεν βλέποντες καί φαμεν
ἀναγκαῖον εἶναί που τὸ ὂν ἅπαν ἔν τινι τόπῳ καὶ
κατέχον χώραν τινά, τὸ δὲ μήτε ἐν γῇ μή τέ που
κατ' οὐρανὸν οὐδὲν εἶναι. ταῦτα δὴ πάντα καὶ τού-
των ἄλλ' ἀδελφὰ καὶ περὶ τὴν ἄυπνον καὶ ἀληθῶς
φύσιν ὑπάρχουσαν ὑπὸ ταύτης τῆς ὀνειρώξεως οὐ δυ-
C νατοὶ γιγνόμεθα ἐγερθέντες διοριζόμενοι τἀληθὲς λέ-
γειν, ὡς εἰκόνι μέν, ἐπεί περ οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐφ'
ᾧ γέγονεν ἑαυτῆς ἐστίν, ἑτέρου δέ τινος ἀεὶ φέρεται
φάντασμα, διὰ ταῦτα ἐν ἑτέρῳ προςήκει τινὶ γίγνε-
σθαι, οὐσίας ἀμωςγέπως ἀντεχομένην, ἢ μηδὲν τὸ
παράπαν αὐτὴν εἶναι, τῷ δὲ ὄντως ὄντι βοηθὸς ὁ
δι' ἀκριβείας ἀληθὴς λόγος, ὡς ἕως ἄν τι τὸ μὲν
ἄλλο ᾖ, τὸ δὲ ἄλλο, οὐδέτερον ἐν οὐδετέρῳ ποτὲ γε-
D γενημένον ἓν ἅμα ταὐτὸν καὶ δύο γενήσεσθον. οὗτος
μὲν οὖν δὴ παρὰ τῆς ἐμῆς ψήφου λογισθεὶς ἐν κε-
φαλαίῳ δεδόσθω λόγος, ὄν τε καὶ χώραν καὶ γένεσιν

εἶναι, τρία τριχῇ, καὶ πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι· τὴν
δὲ γενέσεως τιθήνην ὑγραινομένην καὶ πυρουμένην
καὶ τὰς γῆς τε καὶ ἀέρος μορφὰς δεχομένην, καὶ ὅσα
τούτοις ἄλλα πάθη ξυνέπεται πάσχουσαν, παντοδα-
πὴν μὲν ἰδεῖν φαίνεσθαι, διὰ δὲ τὸ μήθ᾽ ὁμοίων E
δυνάμεων μήτ᾽ ἰσοῤῥόπων ἐμπίπλασθαι κατ᾽ οὐδὲν
αὐτῆς ἰσοῤῥοπεῖν, ἀλλ᾽ ἀνωμάλως πάντῃ ταλαντου-
μένην σείεσθαι μὲν ὑπ᾽ ἐκείνων αὐτήν, κινουμένην
δ᾽ αὖ πάλιν ἐκεῖνα σείειν· τὰ δὲ κινούμενα ἄλλα ἄλ-
λοσε ἀεὶ φέρεσθαι διακρινόμενα, ὥς περ τὰ ὑπὸ τῶν
πλοκάνων τε καὶ ὀργάνων τῶν περὶ τὴν τοῦ σίτου
κάθαρσιν σειόμενα καὶ ἀναλικνώμενα τὰ μὲν πυκνὰ
καὶ βαρέα ἄλλῃ, τὰ δὲ μανὰ καὶ κοῦφα εἰς ἑτέραν 53
ἵζει φερόμενα ἕδραν· τότε οὕτω τὰ τέτταρα γένη
σειόμενα ὑπὸ τῆς δεξαμενῆς, κινουμένης αὐτῆς οἷον
ὀργάνου σεισμὸν παρέχοντος, τὰ μὲν ἀνομοιότατα
πλεῖστον αὐτὰ ἀφ᾽ αὑτῶν ὁρίζειν, τὰ δ᾽ ὁμοιότατα
μάλιστα εἰς ταὐτὸν ξυνωθεῖν, διὸ δὴ καὶ χώραν
ταῦτα ἄλλα ἄλλην ἴσχειν, πρὶν καὶ τὸ πᾶν ἐξ αὐτῶν
διακοσμηθὲν γενέσθαι. καὶ τὸ μὲν δὴ πρὸ τούτου
πάντα ταῦτ᾽ ἔχειν ἀλόγως καὶ ἀμέτρως· ὅτε δ᾽ ἐπε-
χειρεῖτο κοσμεῖσθαι τὸ πᾶν, πῦρ πρῶτον καὶ γῆν καὶ B
ἀέρα καὶ ὕδωρ, ἴχνη μὲν ἔχοντα αὑτῶν ἄττα, παν-
τάπασι μὴν διακείμενα ὥς περ εἰκὸς ἔχειν ἅπαν ὅταν
ἀπῇ τινὸς θεός, οὕτω δὴ τότε πεφυκότα ταῦτα πρῶ-
τον διεσχηματίσατο εἴδεσι καὶ ἀριθμοῖς. τὸ δὲ ᾗ δυ-
νατὸν ὡς κάλλιστα ἄριστά τε ἐξ οὐχ οὕτως ἐχόντων
τὸν θεὸν αὐτὰ ξυνιστάναι, παρὰ πάντα ἡμῖν ὡς ἀεὶ
τοῦτο λεγόμενον ὑπαρχέτω. νῦν δ᾽ οὖν τὴν διάταξιν
αὐτῶν ἐπιχειρητέον ἑκάστων καὶ γένεσιν ἀήθει λόγῳ C
πρὸς ὑμᾶς δηλοῦν. ἀλλὰ γὰρ ἐπεὶ μετέχετε τῶν κατὰ
παίδευσιν ὁδῶν, δι᾽ ὧν ἐνδείκνυσθαι τὰ λεγόμενα
ἀνάγκη, συνέψεσθε.

Πρῶτον μὲν δὴ πῦρ καὶ γῆ καὶ ὕδωρ καὶ ἀὴρ
ὅτι σώματά ἐστι, δῆλόν που καὶ παντί. τὸ δὲ τοῦ
σώματος εἶδος πᾶν καὶ βάθος ἔχει. τὸ δὲ βάθος αὖ
πᾶσα ἀνάγκη τὴν ἐπίπεδον περιειληφέναι φύσιν. ἡ δὲ
ὀρθὴ τῆς ἐπιπέδου βάσεως ἐκ τριγώνων συνέστηκε.

τὰ δὲ τρίγωνα πάντα ἐκ δυεῖν ἄρχεται τριγώνοιν,
D μίαν μὲν ὀρθὴν ἔχοντος ἑκατέρου γωνίαν, τὰς δὲ δύο
ὀξείας· ὧν τὸ μὲν ἕτερον ἑκατέρωθεν ἔχει μέρος γω-
νίας ὀρθῆς πλευραῖς ἴσαις διῃρημένης, τὸ δὲ ἕτερον
ἀνίσοις ἄνισα μέρη νενεμημένης. ταύτην δὴ πυρὸς ἀρ-
χὴν καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων ὑποτιθέμεθα κατὰ τὸν
μετ᾽ ἀνάγκης εἰκότα λόγον πορευόμενοι· τὰς δ᾽ ἔτι
τούτων ἀρχὰς ἄνωθεν θεὸς οἶδε καὶ ἀνδρῶν ὃς ἂν
E ἐκείνῳ φίλος ᾖ. Δεῖ δὴ λέγειν ποῖα κάλλιστα σώ-
ματα γένοιτ᾽ ἂν τέτταρα, ἀνόμοια μὲν αὐτὰ ἑαυτοῖς,
δυνατὰ δὲ ἐξ ἀλλήλων αὐτῶν ἄττα διαλυόμενα γί-
γνεσθαι. τούτου γὰρ τυχόντες ἔχομεν τὴν ἀλήθειαν
γενέσεως πέρι γῆς τε καὶ πυρὸς τῶν τε ἀνὰ λόγον
ἐν μέσῳ· τότε γὰρ οὐδενὶ συγχωρησόμεθα καλλίω
τούτων ὁρώμενα σώματα εἶναί που καθ᾽ ἓν γένος
ἕκαστον ὄν. τοῦτ᾽ οὖν προθυμητέον, τὰ διαφέροντα
κάλλει σωμάτων τέτταρα γένη συναρμόσασθαι καὶ
φάναι τὴν τούτων ἡμᾶς φύσιν ἱκανῶς εἰληφέναι.
54 τοῖν δὴ δυοῖν τριγώνοιν τὸ μὲν ἰσοσκελὲς μίαν εἴληχε
φύσιν, τὸ δὲ πρόμηκες ἀπεράντους. προαιρετέον οὖν
αὖ τῶν ἀπείρων τὸ κάλλιστον, εἰ μέλλομεν ἄρξασθαι
κατὰ τρόπον. ἂν οὖν τις ἔχῃ κάλλιον ἐκλεξάμενος
εἰπεῖν εἰς τὴν τούτων ξύστασιν, ἐκεῖνος οὐκ ἐχθρὸς
ὢν ἀλλὰ φίλος κρατεῖ· τιθέμεθα δ᾽ οὖν τῶν πολ-
λῶν τριγώνων κάλλιστον ἕν, ὑπερβάντες τἆλλα, ἐξ
B οὗ τὸ ἰσόπλευρον τρίγωνον ἐκ τρίτου συνέστηκε. διότι
δέ, ὁ λόγος πλείων· ἀλλὰ τῷ τοῦτο ἐλέγξαντι καὶ
ἀνευρόντι δὴ μὴ οὕτως ἔχον κεῖται φιλία τὰ ἆθλα.
προῃρήσθω δὴ δύο τρίγωνα, ἐξ ὧν τό τε τοῦ πυρὸς
καὶ τὰ τῶν ἄλλων σώματα μεμηχάνηται, τὸ μὲν ἰσο-
σκελές, τὸ δὲ τριπλῆν κατὰ δύναμιν ἔχον τῆς ἐλάτ-
τονος τὴν μείζω πλευρὰν ἀεί. Τὸ δὴ πρόσθεν ἀσα-
φῶς ῥηθὲν νῦν μᾶλλον διοριστέον. τὰ γὰρ τέτταρα
γένη δι᾽ ἀλλήλων εἰς ἄλληλα ἐφαίνετο πάντα γένεσιν
C ἔχειν, οὐκ ὀρθῶς φανταζόμενα. γίγνεται μὲν γὰρ ἐκ
τῶν τριγώνων ὧν προῃρήμεθα γένη τέτταρα, τρία
μὲν ἐξ ἑνὸς τοῦ τὰς πλευρὰς ἀνίσους ἔχοντος, τὸ δὲ
τέταρτον ἓν μόνον ἐκ τοῦ ἰσοσκελοῦς τριγώνου ξυν-

*ἁρμοσθέν. οὔκουν δυνατὰ πάντα εἰς ἄλληλα διαλυό-
μενα ἐκ πολλῶν σμικρῶν ὀλίγα μεγάλα καὶ τοὐναν-
τίον γίγνεσθαι, τὰ δὲ τρία οἷόν τε· ἐκ γὰρ ἑνὸς ἅπαντα
πεφυκότα, λυθέντων τε τῶν μειζόνων πολλὰ σμικρὰ
ἐκ τῶν αὐτῶν ξυστήσεται, δεχόμενα τὰ προςήκοντα
ἑαυτοῖς σχήματα, καὶ σμικρὰ ὅταν αὖ πολλὰ κατὰ* D
*τὰ τρίγωνα διασπαρῇ, γενόμενος εἷς ἀριθμὸς ἑνὸς
ὄγκου μέγα ἀποτελέσειεν ἂν ἄλλο εἶδος ἕν. ταῦτα μὲν
οὖν λελέχθω περὶ τῆς εἰς ἄλληλα γενέσεως. Οἷον δὲ
ἕκαστον αὐτῶν γέγονεν εἶδος καὶ ἐξ ὧν ξυμπεσόντων
ἀριθμῶν, λέγειν ἂν ἑπόμενον εἴη. ἄρξει δὴ τό τε
πρῶτον εἶδος καὶ σμικρότατον ξυνιστάμενον. στοιχεῖον
δ᾽ αὐτοῦ τὸ τὴν ὑποτείνουσαν τῆς ἐλάττονος πλευρᾶς
διπλασίαν ἔχον μήκει· ξύνδυο δὲ τοιούτων κατὰ διά-
μετρον ξυντιθεμένων καὶ τρὶς τούτου γενομένου, τὰς* E
*διαμέτρους καὶ τὰς βραχείας πλευρὰς εἰς ταὐτὸν ὡς
κέντρον ἐρεισάντων, ἓν ἰσόπλευρον τρίγωνον ἐξ ἓξ
τὸν ἀριθμὸν ὄντων γέγονε· τρίγωνα δὲ ἰσόπλευρα
ξυνιστάμενα τέτταρα κατὰ σύντρεις ἐπιπέδους γωνίας
μίαν στερεὰν γωνίαν ποιεῖ, τῆς ἀμβλυτάτης τῶν ἐπι-* 55
*πέδων γωνιῶν ἐφεξῆς γεγονυῖαν· τοιούτων δὲ ἀποτε-
λεσθεισῶν τεττάρων πρῶτον εἶδος στερεόν, ὅλου πε-
ριφεροῦς διανεμητικὸν εἰς ἴσα μέρη καὶ ὅμοια, ξυνί-
σταται. δεύτερον δὲ ἐκ μὲν τῶν αὐτῶν τριγώνων, κατὰ
δὲ ἰσόπλευρα τρίγωνα ὀκτὼ ξυστάντων, μίαν ἀπερ-
γασαμένων στερεὰν γωνίαν ἐκ τεττάρων ἐπιπέδων·
καὶ γενομένων ἓξ τοιούτων τὸ δεύτερον αὖ σῶμα οὕ-
τως ἔσχε τέλος. τὸ δὲ τρίτον ἐκ δὶς ἑξήκοντα τῶν
στοιχείων ξυμπαγέντων, στερεῶν δὲ γωνιῶν δώδεκα,* B
*ὑπὸ πέντε ἐπιπέδων τριγώνων ἰσοπλεύρων περιεχομέ-
νης ἑκάστης, εἴκοσι βάσεις ἔχον ἰσοπλεύρους τριγώ-
νους γέγονε. καὶ τὸ μὲν ἕτερον ἀπήλλακτο τῶν στοι-
χείων γεννῆσαν ταῦτα, τὸ δὲ ἰσοσκελὲς τρίγωνον
ἐγέννα τὴν τοῦ τετάρτου φύσιν, κατὰ τέτταρα ξυνι-
στάμενον, εἰς τὸ κέντρον τὰς ὀρθὰς γωνίας ξυνάγον,
ἓν ἰσόπλευρον τετράγωνον ἀπεργασάμενον· ἓξ δὲ
τοιαῦτα ξυμπαγέντα γωνίας ὀκτὼ στερεὰς ἀπετέλεσε,
κατὰ τρεῖς ἐπιπέδους ὀρθὰς ξυναρμοσθείσης ἑκάστης·* C

τὸ δὲ σχῆμα τοῦ ξυστάντος σώματος γέγονε κυβικόν,
ἓξ ἐπιπέδους τετραγώνους ἰσοπλεύρους βάσεις ἔχον.
ἔτι δὲ οὔσης ξυστάσεως μιᾶς πέμπτης, ἐπὶ τὸ πᾶν ὁ
θεὸς αὐτῇ κατεχρήσατο ἐκεῖνο διαζωγραφῶν. Ἃ δή
τις εἰ πάντα λογιζόμενος ἐμμελῶς ἀποροῖ πότερον
ἀπείρους χρὴ κόσμους εἶναι λέγειν ἢ πέρας ἔχοντας,
τὸ μὲν ἀπείρους ἡγήσαιτ' ἂν ὄντως ἀπείρου τινὸς
D εἶναι δόγμα ὧν ἔμπειρον χρεὼν εἶναι, πότερον δὲ ἕνα
ἢ πέντε αὐτοὺς ἀληθείᾳ πεφυκότας λέγειν προςήκει,
μᾶλλον ἂν ταύτῃ πᾶς εἰκότως διαπορήσαι. τὸ μὲν
οὖν δὴ παρ' ἡμῶν ἕνα αὐτὸν κατὰ τὸν εἰκότα λόγον
πεφυκότα μηνύει, ἄλλος δὲ εἰς ἄλλα πῃ βλέψας ἕτερα
δοξάσει. Καὶ τούτων μὲν μεθετέον, τὰ δὲ γεγονότα
νῦν τῷ λόγῳ γένη διανείμωμεν εἰς πῦρ καὶ γῆν καὶ
ὕδωρ καὶ ἀέρα. γῇ μὲν δὴ τὸ κυβικὸν εἶδος δῶμεν.
E ἀκινητοτάτη γὰρ τῶν τεττάρων γενῶν γῆ καὶ τῶν
σωμάτων πλαστικωτάτη. μάλιστα δὲ ἀνάγκη γεγονέναι
τοιοῦτον τὸ τὰς βάσεις ἀσφαλεστάτας ἔχον· βάσις δὲ
ἥ τε τῶν κατ' ἀρχὰς τριγώνων ὑποτεθέντων ἀσφα-
λεστέρα κατὰ φύσιν, ἡ τῶν ἴσων πλευρῶν, τῆς τῶν
ἀνίσων, τό τε ἐξ ἑκατέρου ξυντεθὲν ἐπίπεδον ἰσό-
πλευρον ἰσοπλεύρου, τετράγωνον τριγώνου, κατά τε
μέρη καὶ καθ' ὅλον στασιμωτέρως ἐξ ἀνάγκης βέβηκε.
56 διὸ γῇ μὲν τοῦτο ἀπονέμοντες τὸν εἰκότα λόγον δια-
σώζομεν, ὕδατι δ' αὖ τῶν λοιπῶν τὸ δυςκινητότατον
εἶδος, τὸ δ' εὐκινητότατον πυρί, τὸ δὲ μέσον ἀέρι·
καὶ τὸ μὲν σμικρότατον σῶμα πυρί, τὸ δ' αὖ μέγι-
στον ὕδατι, τὸ δὲ μέσον ἀέρι· καὶ τὸ μὲν ὀξύτατον
αὖ πυρί, τὸ δὲ δεύτερον ἀέρι, τὸ δὲ τρίτον ὕδατι.
ταῦτ' οὖν δὴ πάντα, τὸ μὲν ἔχον ὀλιγοστὰς βάσεις
εὐκινητότατον ἀνάγκη πεφυκέναι τμητικώτατόν τε ὀξύ-
B τατον ὂν πάντῃ πάντων, ἔτι τε ἐλαφρότατον, ἐξ ὀλι-
γίστων ξυνεστὼς τῶν αὐτῶν μερῶν· τὸ δὲ δεύτερον
δευτέρως τὰ αὐτὰ ταῦτ' ἔχειν, τρίτως δὲ τὸ τρίτον.
ἔστω δὴ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ κατὰ τὸν εἰκότα
τὸ μὲν τῆς πυραμίδος στερεὸν γεγονὸς εἶδος πυρὸς
στοιχεῖον καὶ σπέρμα· τὸ δὲ δεύτερον κατὰ γένεσιν
εἴπωμεν ἀέρος, τὸ δὲ τρίτον ὕδατος. πάντα οὖν δὴ

ταῦτα δεῖ διανοεῖσθαι σμικρὰ οὕτως, ὡς καθ' ἓν C
ἕκαστον μὲν τοῦ γένους ἑκάστου διὰ σμικρότητα οὐδὲν ὁρώμενον ὑφ' ἡμῶν, ξυναθροισθέντων δὲ πολλῶν τοὺς ὄγκους αὐτῶν ὁρᾶσθαι. καὶ δὴ καὶ τὸ τῶν ἀναλογιῶν περί τε τὰ πλήθη καὶ τὰς κινήσεις καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις, πανταχῇ τὸν θεόν, ὅπῃ περ ἡ τῆς ἀνάγκης ἑκοῦσα πεισθεῖσά τε φύσις ὑπεῖκε, ταύτῃ πάντῃ δι' ἀκριβείας ἀποτελεσθεισῶν ὑπ' αὐτοῦ ξυνηρμόσθαι ταῦτα ἀνὰ λόγον.

Ἐκ δὴ πάντων ὧν περὶ τὰ γένη προειρήκαμεν, ὧδ' ἂν κατὰ τὸ εἰκὸς μάλιστ' ἔχοι. γῆ μὲν ξυντυγ- D
χάνουσα πυρὶ διαλυθεῖσά τε ὑπὸ τῆς ὀξύτητος αὐτοῦ. φέροιτ' ἄν, εἴτ' ἐν αὐτῷ πυρὶ λυθεῖσα εἴτ' ἐν ἀέρος εἴτ' ἐν ὕδατος ὄγκῳ τύχοι, μέχρι περ ἂν αὐτῆς πῃ ξυντυχόντα τὰ μέρη, πάλιν ξυναρμοσθέντα αὐτὰ αὑτοῖς, γῆ γένοιτο· οὐ γὰρ εἰς ἄλλο γε εἶδος ἔλθοι ποτ' ἄν. ὕδωρ δὲ ὑπὸ πυρὸς μερισθέν, εἴτε καὶ ὑπ' ἀέρος, ἐγχωρεῖ γίγνεσθαι ξυστάντα ἓν μὲν πυρὸς σῶμα, δύο δὲ ἀέρος. τὰ δὲ ἀέρος τμήματα ἐξ ἑνὸς μέρους διαλυθέντος δύ' ἂν γενοίσθην σώματα πυρός. E
καὶ πάλιν, ὅταν ἀέρι πῦρ ὕδασί τε ἤ τινι γῇ περιλαμβανόμενον, ἐν πολλοῖς ὀλίγον, κινούμενον ἐν φερομένοις, μαχόμενον καὶ νικηθὲν καταθραυσθῇ, δύο πυρὸς σώματα εἰς ἓν ξυνίστασθον εἶδος ἀέρος· καὶ κρατηθέντος ἀέρος κερματισθέντος τε ἐκ δυεῖν ὅλοιν καὶ ἡμίσεος ὕδατος εἶδος ἓν ὅλον ἔσται ξυμπαγές. ὧδε γὰρ δὴ λογισώμεθα αὐτὰ πάλιν, ὡς ὅταν ἐν πυρὶ λαμβανόμενον τῶν ἄλλων ὑπ' αὐτοῦ τι γένος τῇ τῶν 57
γωνιῶν καὶ κατὰ τὰς πλευρὰς ὀξύτητι τέμνηται, ξυστὰν μὲν εἰς τὴν ἐκείνου φύσιν πέπαυται τεμνόμενον· τὸ γὰρ ὅμοιον καὶ ταὐτὸν αὑτῷ γένος ἕκαστον οὔ τέ τινα μεταβολὴν ἐμποιῆσαι δυνατὸν οὔ τέ τι παθεῖν ὑπὸ τοῦ κατὰ ταὐτὰ ὁμοίως τε ἔχοντος· ἕως δ' ἂν εἰς ἄλλο τι γιγνόμενον ἧττον ὂν κρείττονι μάχηται, λυόμενον οὐ παύεται. τά τε αὖ σμικρότερα ὅταν ἐν τοῖς μείζοσι, πολλοῖς περιλαμβανόμενα ὀλίγα, δια- B
θραυόμενα κατασβεννύηται, ξυνίστασθαι μὲν ἐθέλοντα εἰς τὴν τοῦ κρατοῦντος ἰδέαν πέπαυται κατα-

σβεννύμενα γίγνεταί τε ἐκ πυρὸς ἀὴρ ἐξ ἀέρος τε ὕδωρ· ἂν δ' εἰς ταῦτα ᾖ καὶ τῶν ἄλλων τι ξυνιὸν γενῶν μάχηται, λυόμενα οὐ παύεται, πρὶν ἢ παντάπασιν ὠθούμενα καὶ διαλυτὰ ὄντα ἐκφύγῃ πρὸς τὸ ξυγγενές, ἢ νικηθέντα, ἓν ἐκ πολλῶν ὅμοιον τῷ κρατήσαντι γενόμενον, αὐτοῦ ξύνοικον μείνῃ. καὶ δὴ καὶ
C κατὰ ταῦτα τὰ παθήματα διαμείβεται τὰς χώρας ἅπαντα· διέστηκε μὲν γὰρ τοῦ γένους ἑκάστου τὰ πλήθη κατὰ τόπον ἴδιον διὰ τὴν τῆς δεχομένης κίνησιν, τὰ δὲ ἀνομοιούμενα ἑκάστοτε ἑαυτοῖς, ἄλλοις δὲ ὁμοιούμενα φέρεται διὰ τὸν σεισμὸν πρὸς τὸν ἐκείνων οἷς ἂν ὁμοιωθῇ τόπον.

Ὅσα μὲν οὖν ἄκρατα καὶ πρῶτα σώματα, διὰ τοιούτων αἰτιῶν γέγονε· τοῦ δ' ἐν τοῖς εἴδεσιν αὐτῶν ἕτερα ἐμπεφυκέναι γένη τὴν ἑκατέρου τῶν στοιχείων
D αἰτιατέον ξύστασιν, μὴ μόνον ἓν ἑκατέραν μέγεθος ἔχον τὸ τρίγωνον φυτεῦσαι κατ' ἀρχὰς ἀλλὰ ἐλάττω τε καὶ μείζω, τὸν ἀριθμὸν δὲ ἔχοντα τοσοῦτον ὅσα περ ἂν ᾖ τἀν τοῖς εἴδεσι γένη. διὸ δὴ ξυμμιγνύμενα αὐτά τε πρὸς αὑτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα τὴν ποικιλίαν ἐστὶν ἄπειρα· ἧς δὴ δεῖ θεωροὺς γίγνεσθαι τοὺς μέλλοντας περὶ φύσεως εἰκότι λόγῳ χρήσεσθαι.

Κινήσεως οὖν ξυστάσεώς τε πέρι, τίνα τρόπον καὶ μεθ' ὧν τινῶν γίγνεσθον, εἰ μή τις διομολογήσεται,
E πολλ' ἂν εἴη ἐμποδὼν τῷ κατόπισθεν λογισμῷ. τὰ μὲν οὖν ἤδη περὶ αὐτῶν εἴρηται, πρὸς δὲ ἐκείνοις ἔτι τάδε, ἐν μὲν ὁμαλότητι μηδέποτε ἐθέλειν κίνησιν ἐνεῖναι. τὸ γὰρ κινησόμενον ἄνευ τοῦ κινήσοντος ἢ τὸ κινῆσον ἄνευ τοῦ κινησομένου χαλεπόν, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον εἶναι· κίνησις δὲ οὐκ ἔστι τούτων απόντων· ταῦτα δὲ ὁμαλὰ εἶναί ποτε ἀδύνατον. οὕτω δὴ στάσιν μὲν ἐν ὁμαλότητι, κίνησιν δὲ εἰς ἀνωμαλότητα
58 ἀεὶ τιθῶμεν. αἰτία δὲ ἡ ἀνισότης αὖ τῆς ἀνωμάλου φύσεως. ἀνισότητος δὲ γένεσιν μὲν διεληλύθαμεν· πῶς δέ ποτε κατὰ γένη διαχωρισθέντα ἕκαστα πέπαυται τῆς δι' ἀλλήλων κινήσεως καὶ φορᾶς, οὐκ εἴπομεν. ὧδε οὖν πάλιν ἐροῦμεν. Ἡ τοῦ παντὸς περίοδος, ἐπειδὴ συμπεριέλαβε τὰ γένη, κυκλοτερὴς οὖσα

καὶ πρὸς αὑτὴν πεφυκυῖα βούλεσθαι ξυνιέναι, σφίγγει
πάντα καὶ κενὴν χώραν οὐδεμίαν ἐᾷ λείπεσθαι. διὸ
δὴ πῦρ μὲν εἰς πάντα διελήλυθε μάλιστα, ἀὴρ δὲ B
δευτέρως, ὡς λεπτότητι δεύτερος ἔφυ, καὶ τἆλλα
ταύτῃ. τὰ γὰρ ἐκ μεγίστων μερῶν γεγονότα μεγίστην
κενότητα ἐν τῇ ξυστάσει παραλέλοιπε, τὰ δὲ σμικρό-
τατα ἐλαχίστην. ἡ δὴ τῆς πιλήσεως ξύνοδος τὰ σμι-
κρὰ εἰς τὰ τῶν μεγάλων διάκενα πάλιν ξυνωθεῖ.
σμικρῶν οὖν παρὰ μεγάλα τιθεμένων καὶ τῶν ἐλατ-
τόνων τὰ μείζονα διακρινόντων, τῶν δὲ μειζόνων
ἐκεῖνα συγκρινόντων, πάντ᾽ ἄνω κάτω μεταφέρεται
πρὸς τοὺς ἑαυτῶν τόπους· μεταβάλλον γὰρ τὸ μέ- C
γεθος ἕκαστον καὶ τὴν τῶν τόπων μεταβάλλει στάσιν.
οὕτω δὴ διὰ ταῦτά τε ἡ τῆς ἀνωμαλότητος διασωζο-
μένη γένεσις ἀεὶ τὴν ἀεὶ κίνησιν τούτων οὖσαν ἐσο-
μένην τε ἐνδελεχῶς παρέχεται.

Μετὰ δὴ ταῦτα δεῖ νοεῖν ὅτι πυρός τε γένη πολλὰ
γέγονεν, οἷον φλὸξ τό τε ἀπὸ τῆς φλογὸς ἀπιόν, ὃ
κάει μὲν οὔ, φῶς δὲ τοῖς ὄμμασι παρέχει, τό τε φλο-
γὸς ἀποσβεσθείσης ἐν τοῖς διαπύροις καταλειπόμενον
αὐτοῦ. κατὰ ταὐτὰ δὲ ἀέρος τὸ μὲν εὐαγέστατον D
ἐπίκλην αἰθὴρ καλούμενος, ὁ δὲ θολερώτατος ὁμίχλη
τε καὶ σκότος, ἕτερά τε ἀνώνυμα εἴδη γεγονότα διὰ
τὴν τῶν τριγώνων ἀνισότητα. τὰ δὲ ὕδατος διχῇ μὲν
πρῶτον, τὸ μὲν ὑγρόν, τὸ δὲ χυτὸν γένος αὐτοῦ.
τὸ μὲν οὖν ὑγρὸν διὰ τὸ μετέχον εἶναι τῶν γενῶν
τῶν ὕδατος, ὅσα σμικρά, ἀνίσων ὄντων, κινητὸν
αὐτό τε καθ᾽ αὑτὸ καὶ ὑπ᾽ ἄλλου διὰ τὴν ἀνωμα-
λότητα καὶ τὴν τοῦ σχήματος ἰδέαν γέγονε· τὸ δ᾽
ἐκ μεγάλων καὶ ὁμαλῶν στασιμώτερον μὲν ἐκείνου E
καὶ βαρὺ πεπηγὸς ὑπὸ ὁμαλότητός ἐστιν, ὑπὸ δὲ
πυρὸς ἐσιόντος καὶ διαλύοντος αὐτὸ τὴν ὁμαλότητα
ἀπολέσαν μετίσχει μᾶλλον κινήσεως, γενόμενον δὲ
εὐκίνητον, ὑπὸ τοῦ πλησίον ἀέρος ὠθούμενον καὶ
κατατεινόμενον ἐπὶ γῆν, τήκεσθαι μὲν τὴν τῶν ὄγκων
καθαίρεσιν, ῥοὴν δὲ τὴν κατάτασιν ἐπὶ γῆν ἐπωνυ-
μίαν ἑκατέρου τοῦ πάθους ἔλαβε. πάλιν δὲ ἐκπίπτον-
τος αὐτόθεν τοῦ πυρός, ἅτε οὐκ εἰς κενὸν ἐξιόντος, 59

ὠθούμενος ὁ πλησίον ἀὴρ εὐκίνητον ἔτι ὄντα τὸν
ὑγρὸν ὄγκον εἰς τὰς τοῦ πυρὸς ἕδρας ξυνωθῶν αὐ-
τὸν αὐτῷ ξυμμίγνυσιν· ὁ δὲ ξυνωθούμενος ἀπολαμ-
βάνων τε τὴν ὁμαλότητα πάλιν, ἅτε τοῦ τῆς ἀνω-
μαλότητος δημιουργοῦ πυρὸς ἀπιόντος, αὖθις εἰς
ταὐτὸν αὑτῷ καθίσταται. καὶ τὴν μὲν τοῦ πυρὸς
ἀπαλλαγὴν ψύξιν, τὴν δὲ ξύνοδον ἐκείνου ἀπελθόντος
B πεπηγὸς εἶναι γένος προσεῤῥήθη. Τούτων δὴ πάντων
ὅσα χυτὰ προσείπομεν ὕδατα, τὸ μὲν ἐκ λεπτοτάτων
καὶ ὁμαλωτάτων πυκνότατον γιγνόμενον, μονοειδὲς
γένος, στίλβοντι καὶ ξανθῷ χρώματι κοινωθέν, τι-
μαλφέστατον κτῆμα χρυσὸς ἠθημένος διὰ πέτρας
ἐπάγη. χρυσοῦ δὲ ὄζος διὰ πυκνότητα σκληρότατον
ὂν καὶ μελανθέν, ἀδάμας ἐκλήθη. τὸ δ' ἐγγὺς μὲν
χρυσοῦ τῶν μερῶν, εἴδη δὲ πλείω ἑνὸς ἔχον, πυκνό-
τητι μὲν χρυσοῦ πυκνότερον ὄν, καὶ γῆς μόριον ὀλί-
C γον καὶ λεπτὸν μετασχόν, ὥστε σκληρότερον εἶναι,
τῷ δὲ μεγάλα ἐντὸς αὑτοῦ διαλείμματα ἔχειν κου-
φότερον, τῶν λαμπρῶν πηκτῶν τε ἓν γένος ὑδάτων
χαλκὸς ξυσταθεὶς γέγονε. τὸ δ' ἐκ γῆς αὐτῷ μιχθέν,
ὅταν παλαιουμένω διαχωρίζησθον πάλιν ἀπ' ἀλλή-
λων, ἐκφανὲς καθ' αὑτὸ γιγνόμενον ἰὸς λέγεται.
τἆλλα δὲ τῶν τοιούτων οὐδὲν ποικίλον διαλογίσασθαι
τὴν τῶν εἰκότων μύθων μεταδιώκοντα ἰδέαν, ἣν ὅταν
τις ἀναπαύσεως ἕνεκα τοὺς περὶ τῶν ὄντων ἀεὶ κα-
D ταθέμενος λόγους, τοὺς γενέσεως πέρι διαθεώμενος
εἰκότας ἀμεταμέλητον ἡδονὴν κτᾶται, μέτριον ἂν ἐν
τῷ βίῳ παιδιὰν καὶ φρόνιμον ποιοῖτο. ταύτῃ δὴ καὶ
τὰ νῦν ἀφέντες τὸ μετὰ τοῦτο τῶν αὐτῶν πέρι τὰ
ἑξῆς εἰκότα δίιμεν τῇδε. Τὸ πυρὶ μεμιγμένον ὕδωρ,
ὅσον λεπτὸν ὑγρόν τε δια τὴν κίνησιν καὶ τὴν ὁδὸν
ἣν κυλινδούμενον ἐπὶ γῆς ὑγρὸν λέγεται, μαλακόν τε
αὖ τῷ τὰς βάσεις ἧττον ἑδραίους οὔσας ἢ τὰς γῆς
E ὑπείκειν, τοῦτο δ' ὅταν πυρὸς ἀποχωρισθὲν ἀέρος τε
μονωθῇ, γέγονε μὲν ὁμαλώτερον, ξυνέωσται δὲ ὑπὸ
τῶν ἐξιόντων εἰς αὐτό, παγέν τε οὕτω τὸ μὲν ὑπὲρ
γῆς μάλιστα παθὸν ταῦτα χάλαζα, τὸ δ' ἐπὶ γῆς
κρύσταλλος, τὸ δὲ ἧττον ἡμιπαγές τε ὂν ἔτι, τὸ μὲν

ὑπὲρ γῆς αὖ χιών, τὸ δ' ἐπὶ γῆς ξυμπαγέν, ἐκ δρό-
σου γενόμενον, πάχνη λέγεται. τὰ δὲ δὴ πλεῖστα
ὑδάτων εἴδη μεμιγμένα ἀλλήλοις, ξύμπαν μὲν τὸ γέ-
νος, διὰ τῶν ἐκ γῆς φυτῶν ἠθημένα, χυμοὶ λεγόμε-
νοι· διὰ δὲ τὰς μίξεις ἀνομοιότητα ἕκαστοι σχόντες 60
τὰ μὲν ἄλλα πολλὰ ἀνώνυμα γένη παρέσχοντο, τέτ-
ταρα δὲ ὅσα ἔμπυρα εἴδη, διαφανῆ μάλιστα γενόμενα
εἴληφεν ὀνόματα αὐτῶν, τὸ μὲν τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ
σώματος θερμαντικὸν οἶνος, τὸ δὲ λεῖόν τε καὶ δια-
κριτικὸν ὄψεως διὰ ταῦτά τε ἰδεῖν λαμπρὸν καὶ στίλ-
βον λιπαρόν τε φανταζόμενον ἐλαιηρὸν εἶδος, πίττα
καὶ κίκι καὶ ἔλαιον αὐτὸ ὅσα τ' ἄλλα τῆς αὐτῆς δυ-
νάμεως· ὅσον δὲ διαχυτικὸν μέχρι φύσεως τῶν περὶ B
τὸ στόμα ξυνόδων, ταύτῃ τῇ δυνάμει γλυκύτητα πα-
ρεχόμενον, μέλι τὸ κατὰ πάντων μάλιστα πρόσρημα
ἔσχε· τὸ δὲ τῆς σαρκὸς διαλυτικὸν τῷ κάειν ἀφρῶ-
δες γένος, ἐκ πάντων ἀφορισθὲν τῶν χυμῶν, ὀπὸς
ἐπωνομάσθη.

Γῆς δὲ εἴδη, τὸ μὲν ἠθημένον δι' ὕδατος τοιῷδε
τρόπῳ γίγνεται σῶμα λίθινον. τὸ ξυμμιγὲς ὕδωρ ὅταν
ἐν τῇ ξυμμίξει κοπῇ, μετέβαλεν εἰς ἀέρος ἰδέαν· γε-
νόμενος δὲ ἀὴρ εἰς τὸν ἑαυτοῦ τόπον ἀναθεῖ. κενὸν C
δ' ὑπῆρχεν αὐτῶν οὐδέν· τὸν οὖν πλησίον ἔωσεν
ἀέρα. ὁ δέ, ἅτε ὢν βαρύς, ὠσθεὶς καὶ περιχυθεὶς τῷ
τῆς γῆς ὄγκῳ σφόδρα ἔθλιψε ξυνέωσέ τε αὐτὸν εἰς
τὰς ἕδρας ὅθεν ἀνῄει ὁ νέος ἀήρ. ξυνωσθεῖσα δὲ
ὑπ' ἀέρος ἀλύτως ὕδατι γῆ ξυνίσταται πέτρα, καλ-
λίων μὲν ἡ τῶν ἴσων καὶ ὁμαλῶν διαφανὴς μερῶν,
αἰσχίων δὲ ἡ ἐναντία. τὸ δὲ ὑπὸ πυρὸς τάχους τὸ
νοτερὸν πᾶν ἐξαρπασθὲν καὶ κραυρότερον ἐκείνου ξυ-
στάν, ᾧ γένει κέραμον ἐπωνομάκαμεν, τοῦτο γέγονεν. D
ἔστι δὲ ὅτε νοτίδος ὑπολειφθείσης χυτὴ γῆ γενομένη
διὰ πυρός, ὅταν ψυχθῇ, γέγονε τὸ μέλαν χρῶμα ἔχον
λίθος. τῷ δ' αὖ κατὰ ταὐτὰ μὲν ταῦτα ἐκ ξυμμίξεως
ὕδατος ἀπομονουμένῳ πολλοῦ, λεπτοτέρων δὲ ἐκ γῆς
μερῶν ἁλμυρῷ τε ὄντι, ἡμιπαγεῖ γενομένῳ καὶ λυτῷ
πάλιν ὑφ' ὕδατος, τὸ μὲν ἐλαίου καὶ γῆς καθαρτικὸν
γένος νίτρον, τὸ δ' εὐάρμοστον ἐν ταῖς κοινωνίαις

E ταῖς περὶ τὴν τοῦ στόματος αἴσθησιν ἁλῶν, κατὰ
λόγον νόμου, θεοφιλὲς σῶμα ἐγένετο. Τὰ δὲ κοινὰ
ἐξ ἀμφοῖν ὕδατι μὲν οὐ λυτά, πυρὶ δὲ διὰ τὸ τοιόνδε
οὕτω ξυμπήγνυται. γῆς ὄγκους πῦρ μὲν ἀήρ τε οὐ
τήκει· τῆς γὰρ ξυστάσεως τῶν διακένων αὐτῆς σμι-
κρομερέστερα πεφυκότα, διὰ πολλῆς εὐρυχωρίας ἰόντα,
οὐ βιαζόμενα, ἄλυτον αὐτὴν ἐάσαντα ἄτηκτον παρέ-
σχε· τὰ δὲ ὕδατος ἐπειδὴ μείζω πέφυκε μέρη, βίαιον
61 ποιούμενα τὴν διέξοδον, λύοντα αὐτὴν τήκει. γῆν
μὲν γὰρ ἀξύστατον ὑπὸ βίας οὕτως ὕδωρ μόνον λύει,
ξυνεστηκυῖαν δὲ πλὴν πυρὸς οὐδέν· εἴσοδος γὰρ οὐ-
δενὶ πλὴν πυρὶ λέλειπται. τὴν δὲ ὕδατος αὖ ξύνοδον
τὴν μὲν βιαιοτάτην πῦρ μόνον, τὴν δὲ ἀσθενεστέραν
ἀμφότερα, πῦρ τε καὶ ἀήρ, διαχεῖτον, ὁ μὲν κατὰ
τὰ διάκενα, τὸ δὲ καὶ κατὰ τὰ τρίγωνα. βίᾳ δὲ ἀέρα
ξυστάντα οὐδὲν λύει πλὴν κατὰ τὸ στοιχεῖον, ἀβία-
στον δὲ κατατήκει μόνον πῦρ. τὰ δὲ δὴ τῶν ξυμμί-
B κτων ἐκ γῆς τε καὶ ὕδατος σωμάτων, μέχρι περ ἂν
ὕδωρ αὐτοῦ τὰ τῆς γῆς διάκενα καὶ βίᾳ ξυμπεπιλη-
μένα κατέχῃ, τὰ μὲν ὕδατος ἐπιόντα ἔξωθεν εἴσοδον
οὐκ ἔχοντα μέρη περιρρέοντα τὸν ὅλον ὄγκον ἄτηκτον
εἴασε, τὰ δὲ πυρὸς εἰς τὰ τῶν ὑδάτων διάκενα εἰσιόν-
τα, ὅ περ ὕδωρ γῆν, τοῦτο δὲ πῦρ ἀέρα ἀπεργαζό-
μενα, τηχθέντι τῷ κοινῷ σώματι ῥεῖν μόνα αἴτια
ξυμβέβηκε. τυγχάνει δὲ ταῦτα ὄντα, τὰ μὲν ἔλαττον
ἔχοντα ὕδατος ἢ γῆς τό τε περὶ τὴν ὕαλον γένος ἅπαν
C ὅσα τε λίθων χυτὰ εἴδη καλεῖται, τὰ δὲ πλέον ὕδατος
αὖ πάντα ὅσα κηροειδῆ καὶ θυμιατικὰ σώματα ξυμ-
πήγνυται.

Καὶ τὰ μὲν δὴ σχήματα κοινωνίαις τε καὶ μεταλ-
λαγαῖς εἰς ἄλληλα πεποικιλμένα εἴδη σχεδὸν ἐπιδέδει-
κται, τὰ δὲ παθήματα αὐτῶν δι' ἃς αἰτίας γέγονε
πειρατέον ἐμφανίζειν. πρῶτον μὲν οὖν ὑπάρχειν αἴ-
σθησιν δεῖ τοῖς λεγομένοις ἀεί. σαρκὸς δὲ καὶ τῶν
περὶ σάρκα γένεσιν, ψυχῆς τε ὅσον θνητόν, οὔπω
D διεληλύθαμεν. τυγχάνει δὲ οὔτε ταῦτα χωρὶς τῶν περὶ
τὰ παθήματα ὅσα αἰσθητικά, οὔτ' ἐκεῖνα ἄνευ τού-
των δύναιτ' ἂν ἱκανῶς λεχθῆναι· τὸ δὲ ἅμα σχεδὸν

οὐ δυνατόν. ὑποθετέον δὴ πρότερον θάτερα, τὰ δ'
ὕστερα ὑποτεθέντα ἐπάνιμεν αὖθις. ἵνα οὖν ἑξῆς τὰ
παθήματα λέγηται τοῖς γένεσιν, ἔστω πρότερα ἡμῖν
τὰ περὶ σῶμα καὶ ψυχὴν ὄντα. Πρῶτον μὲν οὖν
ᾗ πῦρ θερμὸν λέγομεν, ἴδωμεν ὧδε σκοποῦντες, τὴν
διάκρισιν καὶ τομὴν αὐτοῦ περὶ τὸ σῶμα ἡμῶν γιγνο-
μένην ἐννοηθέντες. ὅτι μὲν γὰρ ὀξύ τι τὸ πάθος, E
πάντες σχεδὸν αἰσθανόμεθα· τὴν δὲ λεπτότητα τῶν
γωνιῶν καὶ πλευρῶν ὀξύτητα τῶν τε μορίων σμικρό-
τητα καὶ τῆς φορᾶς τὸ τάχος, οἷς πᾶσι σφοδρὸν ὂν
καὶ τομὸν ὀξέως τὸ προστυχὸν ἀεὶ τέμνει, λογιστέον
ἀναμιμνησκομένοις τὴν τοῦ σχήματος αὐτοῦ γένεσιν, 62
ὅτι μάλιστα ἐκείνη καὶ οὐκ ἄλλη φύσις διακρίνουσα
ἡμῶν κατὰ σμικρά τε τὰ σώματα κερματίζουσα, τοῦτο
ὃ νῦν θερμὸν λέγομεν, εἰκότως τὸ πάθημα καὶ τοὔ-
νομα παρέσχε. Τὸ δ' ἐναντίον τούτῳ κατάδηλον
μέν, ὅμως δὲ μηδὲν ἐπιδεὲς ἔστω λόγου. τὰ γὰρ δὴ
τῶν περὶ τὸ σῶμα ὑγρῶν μεγαλομερέστερα εἰσιόντα,
τὰ σμικρότερα ἐξωθοῦντα, εἰς τὰς ἐκείνων οὐ δυνά-
μενα ἕδρας ἐνδῦναι, ξυνωθοῦντα ἡμῶν τὸ νοτερόν, B
ἐξ ἀνωμάλου κεκινημένου τε ἀκίνητον δι' ὁμαλότητα
καὶ τὴν ξύνωσιν ἀπεργαζόμενα πήγνυσι· τὸ δὲ παρὰ
φύσιν ξυναγόμενον μάχεται κατὰ φύσιν αὐτὸ ἑαυτὸ
εἰς τοὐναντίον ἀπωθοῦν. τῇ δὴ μάχῃ καὶ τῷ σεισμῷ
τούτῳ τρόμος καὶ ῥῖγος ἐτέθη, ψυχρόν τε τὸ πάθος
ἅπαν τοῦτο καὶ τὸ δρῶν αὐτὸ ἔσχεν ὄνομα. Σκληρὸν
δέ, ὅσοις ἂν ἡμῶν ἡ σὰρξ ὑπείκῃ· μαλακὸν δέ, ὅσα
ἂν τῇ σαρκί· πρὸς ἀλλήλά τε οὕτως. ὑπείκει δὲ ὅσον
ἐπὶ σμικροῦ βαίνει· τὸ δὲ ἐκ τετραγώνων ὂν βάσεων, C
ἅτε βεβηκὸς σφόδρα, ἀντιτυπώτατον εἶδος, ὅ τί τε
ἂν εἰς πυκνότητα ξυνιὸν πλείστην ἀντίτονον ᾖ μάλι-
στα. Βαρὺ δὲ καὶ κοῦφον μετὰ τῆς τοῦ κάτω φύσεως
ἄνω τε λεγομένης ἐξεταζόμενον ἂν δηλωθείη σαφέ-
στατα. φύσει γὰρ δή τινας τόπους δύο εἶναι διειλη-
φότας διχῇ τὸ πᾶν, ἐναντίους, τὸν μὲν κάτω, πρὸς
ὃν φέρεται πάνθ' ὅσα τινὰ ὄγκον σώματος ἔχει, τὸν
δ' ἄνω, πρὸς ὃν ἀκουσίως ἔρχεται πᾶν, οὐκ ὀρθὸν
οὐδαμῇ νομίζειν. τοῦ γὰρ παντὸς οὐρανοῦ σφαιροει- D

δοῦς ὄντος, ὅσα μὲν ἀφεστῶτα ἴσον τοῦ μέσου γέγονεν ἔσχατα, ὁμοίως αὐτὰ χρὴ ἔσχατα πεφυκέναι, τὸ δὲ μέσον τὰ αὐτὰ μέτρα τῶν ἐσχάτων ἀφεστηκὸς ἐν τῷ καταντικρὺ νομίζειν δεῖ πάντων εἶναι. τοῦ δὴ κόσμου ταύτῃ πεφυκότος τί τῶν εἰρημένων ἄνω τις ἢ κάτω τιθέμενος οὐκ ἐν δίκῃ δόξει τὸ μηδὲν προσῆκον ὄνομα λέγειν; ὁ μὲν γὰρ μέσος ἐν αὐτῷ τόπος οὔτε κάτω πεφυκὼς οὔτε ἄνω λέγεσθαι δίκαιος, ἀλλ᾽ αὐτὸ ἐν μέσῳ· ὁ δὲ πέριξ οὔτε δὴ μέσος οὔτ᾽ ἔχων διάφορον αὑτοῦ μέρος ἕτερον θατέρου μᾶλλον πρὸς τὸ μέσον ἤ τι τῶν καταντικρύ. τοῦ δὲ ὁμοίως πάντῃ πεφυκότος ποῖά τις ἐπιφέρων ὀνόματα αὐτῷ ἐναντία καὶ πῇ καλῶς ἂν ἡγοῖτο λέγειν; εἰ γάρ τι καὶ στε-
63 ρεὸν εἴη κατὰ μέσον τοῦ παντὸς ἰσοπαλές, εἰς οὐδὲν ἄν ποτε τῶν ἐσχάτων ἐνεχθείη διὰ τὴν πάντῃ ὁμοιότητα αὐτῶν· ἀλλ᾽ εἰ καὶ περὶ αὐτὸ πορεύοιτό τις ἐν κύκλῳ, πολλάκις ἂν στὰς ἀντίπους ταὐτὸν αὐτοῦ κάτω καὶ ἄνω προσείποι. τὸ μὲν γὰρ ὅλον, καθά περ εἴρηται νῦν δή, σφαιροειδὲς ὂν τόπον τινὰ κάτω, τὸν δὲ ἄνω λέγειν ἔχειν οὐκ ἔμφρονος· ὅθεν δὲ ὠνομάσθη ταῦτα καὶ ἐν οἷς ὄντα εἰθίσμεθα δι᾽ ἐκεῖνα
B καὶ τὸν οὐρανὸν ὅλον οὕτω διαιρούμενοι λέγειν, ταῦτα διομολογητέον ὑποθεμένοις τάδ᾽ ἡμῖν. εἴ τις ἐν τῷ τοῦ παντὸς τόπῳ καθ᾽ ὃν ἡ τοῦ πυρὸς εἴληχε μάλιστα φύσις, οὗ καὶ πλεῖστον ἂν ἠθροισμένον εἴη πρὸς ὃ φέρεται, ἐπαναβὰς ἐπ᾽ ἐκεῖνο καὶ δύναμιν εἰς τοῦτο ἔχων, μέρη τοῦ πυρὸς ἀφαιρῶν ἱστᾷ, ἢ τιθεὶς εἰς πλάστιγγας, αἴρων τὸν ζυγὸν καὶ τὸ πῦρ ἕλκων εἰς ἀνόμοιον ἀέρα βιαζόμενος, δῆλον ὡς τοὔ-
C λαττόν που τοῦ μείζονος ῥᾷον βιᾶται· ῥώμῃ γὰρ μιᾷ δυοῖν ἅμα μετεωριζομένοιν τὸ μὲν ἔλαττον μᾶλλον, τὸ δὲ πλέον ἧττον ἀνάγκη που κατατεινόμενον ξυνέπεσθαι τῇ βίᾳ, καὶ τὸ μὲν πολὺ βαρὺ καὶ κάτω φερόμενον κληθῆναι, τὸ δὲ σμικρὸν ἐλαφρὸν καὶ ἄνω. ταὐτὸν δὴ τοῦτο δεῖ φωρᾶσαι δρῶντας ἡμᾶς περὶ τόνδε τὸν τόπον. ἐπὶ γὰρ γῆς βεβῶτες, γεώδη γένη διιστάμενοι καὶ γῆν ἐνίοτε αὐτὴν ἕλκομεν εἰς ἀνόμοιον ἀέρα βίᾳ καὶ παρὰ φύσιν, ἀμφότερα τοῦ ξυγγενοῦς

ἀντεχόμενα. τὸ δὲ σμικρότερον ῥᾷον τοῦ μείζονος D
βιαζομένοις εἰς τὸ ἀνόμοιον πρότερον ξυνέπεται· κοῦ-
φον οὖν αὐτὸ προςειρήκαμεν, καὶ τὸν τόπον εἰς ὃν
βιαζόμεθ᾽ ἄνω, τὸ δ᾽ ἐναντίον τούτοις πάθος βαρὺ
καὶ κάτω. ταῦτ᾽ οὖν δὴ διαφόρως ἔχειν αὐτὰ πρὸς
αὑτὰ ἀνάγκη διὰ τὸ τὰ πλήθη τῶν γενῶν τόπον
ἐναντίον ἄλλα ἄλλοις κατέχειν· τὸ γὰρ ἐν ἑτέρῳ κοῦ-
φον ὂν τόπῳ τῷ κατὰ τὸν ἐναντίον τόπον ἐλαφρῷ
καὶ τῷ βαρεῖ τὸ βαρὺ τῷ τε κάτω τὸ κάτω καὶ τῷ
ἄνω τὸ ἄνω πάντ᾽ ἐναντία καὶ πλάγια καὶ πάντως E
διάφορα πρὸς ἄλληλα ἀνευρεθήσεται γιγνόμενά τε
καὶ ὄντα· τόδε γε μὴν ἕν τι διανοητέον περὶ πάντων
αὐτῶν, ὡς ἡ μὲν πρὸς τὸ ξυγγενὲς ὁδὸς ἑκάστοις
οὖσα βαρὺ μὲν τὸ φερόμενον ποιεῖ, τὸν δὲ τόπον
εἰς ὃν τὸ τοιοῦτον φέρεται κάτω, τὰ δὲ τούτοις ἔχοντα
ὡς ἑτέρως θάτερα. περὶ δὴ τούτων αὖ τῶν παθη-
μάτων ταῦτα αἴτια εἰρήσθω. Λείου δ᾽ αὖ καὶ τρα-
χέος παθήματος αἰτίαν πᾶς που κατιδὼν καὶ ἑτέρῳ
δυνατὸς ἂν εἴη λέγειν· σκληρότης γὰρ ἀνωμαλότητι
μιχθεῖσα, τὸ δ᾽ ὁμαλότης πυκνότητι παρέχεται. 64

Μέγιστον δὲ καὶ λοιπὸν τῶν κοινῶν περὶ ὅλον τὸ
σῶμα παθημάτων τὸ τῶν ἡδέων καὶ τῶν ἀλγεινῶν
αἴτιον ἐν οἷς διεληλύθαμεν καὶ ὅσα διὰ τῶν τοῦ σώ-
ματος μορίων αἰσθήσεις κεκτημένα καὶ λύπας ἐν αὑ-
τοῖς ἡδονάς θ᾽ ἅμα ἑπομένας ἔχει. ὧδ᾽ οὖν κατὰ
παντὸς αἰσθητοῦ καὶ ἀναισθήτου παθήματος τὰς
αἰτίας λαμβάνωμεν, ἀναμιμνησκόμενοι τὸ τῆς εὐκινή-
του τε καὶ δυςκινήτου φύσεως ὅτι διειλόμεθα ἐν τοῖς B
πρόσθεν· ταύτῃ γὰρ δὴ μεταδιωκτέον πάντα ὅσα
ἐπινοοῦμεν ἑλεῖν. τὸ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν εὐκίνητον,
ὅταν καὶ βραχὺ πάθος ἐμπίπτῃ εἰς αὐτὸ, διαδίδωσι
κύκλῳ μόρια ἕτερα ἑτέροις ταὐτὸν ἀπεργαζόμενα,
μέχρι περ ἂν ἐπὶ τὸ φρόνιμον ἐλθόντα ἐξαγγείλῃ τοῦ
ποιήσαντος τὴν δύναμιν· τὸ δ᾽ ἐναντίον ἑδραῖον ὂν
κατ᾽ οὐδένα τε κύκλον ἰὸν πάσχει μόνον, ἄλλο δὲ οὐ
κινεῖ τῶν πλησίον, ὥςτε οὐ διαδιδόντων μορίων μο- C
ρίοις ἄλλων ἄλλοις τὸ πρῶτον πάθος ἐν αὐτοῖς ἀκί-
νητον εἰς τὸ πᾶν ζῶον γενόμενον ἀναίσθητον παρέ-

σχε τὸ παθόν. ταῦτα δὲ περί τε ὀστᾶ καὶ τρίχας ἐστὶ καὶ ὅσα ἄλλα γήϊνα τὸ πλεῖστον ἔχομεν ἐν ἡμῖν μόρια· τὰ δὲ ἔμπροσθεν περὶ τὰ τῆς ὄψεως καὶ ἀκοῆς μάλιστα, διὰ τὸ πυρὸς ἀέρος τε ἐν αὐτοῖς δύναμιν ἐνεῖναι μεγίστην. τὸ δὴ τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης ὧδε
D δεῖ διανοεῖσθαι. τὸ μὲν γὰρ παρὰ φύσιν καὶ βίαιον γιγνόμενον ἀθρόον παρ᾽ ἡμῖν πάθος ἀλγεινόν, τὸ δ᾽ εἰς φύσιν ἀπιὸν πάλιν ἀθρόον ἡδύ, τὸ δὲ ἠρέμα καὶ κατὰ σμικρὸν ἀναίσθητον, τὸ δ᾽ ἐναντίον τούτοις ἐναντίως. τὸ δὲ μετ᾽ εὐπετείας γιγνόμενον ἅπαν αἰσθητὸν μὲν ὅτι μάλιστα, λύπης δὲ καὶ ἡδονῆς οὐ μετέχον, οἷον τὰ περὶ τὴν ὄψιν αὐτὴν παθήματα, ἣ δὴ σῶμα ἐν τοῖς πρόσθεν ἐῤῥήθη καθ᾽ ἡμέραν ξυμφυὲς ἡμῖν γίγνεσθαι. ταύτῃ γὰρ τομαὶ μὲν καὶ καύ-
E σεις καὶ ὅσα ἄλλα πάσχει λύπας οὐκ ἐμποιοῦσιν, οὐδὲ ἡδονὰς πάλιν ἐπὶ ταὐτὸν ἀπιούσης εἶδος, μέγισται δὲ αἰσθήσεις καὶ σαφέσταται καθότι τ᾽ ἂν πάθῃ καὶ ὅσων ἂν αὐτή πῃ προςβάλλουσα ἐφάπτηται· βία γὰρ τὸ πάμπαν οὐκ ἔνι τῇ διακρίσει τε αὐτῆς καὶ συγκρίσει. τὰ δὲ ἐκ μειζόνων μερῶν σώματα μόγις εἴκοντα τῷ δρῶντι, διαδιδόντα δὲ εἰς ὅλον τὰς κινήσεις, ἡδο-
65 νὰς ἴσχει καὶ λύπας, ἀλλοτριούμενα μὲν λύπας, καθιστάμενα δὲ πάλιν εἰς ταὐτὸ ἡδονάς. ὅσα δὲ κατὰ σμικρὸν τὰς ἀποχωρήσεις ἑαυτῶν καὶ κενώσεις εἴληφε, τὰς δὲ πληρώσεις ἀθρόας καὶ κατὰ μεγάλα, κενώσεως μὲν ἀναίσθητα, πληρώσεως δὲ αἰσθητικὰ γιγνόμενα, λύπας μὲν οὐ παρέχει τῷ θνητῷ τῆς ψυχῆς, μεγίστας δὲ ἡδονάς· ἔστι δ᾽ ἔνδηλα περὶ τὰς εὐωδίας. ὅσα δὲ ἀπολλοτριοῦται μὲν ἀθρόα, κατὰ σμικρὰ δὲ μόγις εἰς ταὐτὸ πάλιν ἑαυτοῖς καθίσταται,
B τοὐναντίον τοῖς ἔμπροσθεν πάντα ἀποδίδωσι· ταῦτα δ᾽ αὖ περὶ τὰς καύσεις καὶ τομὰς τοῦ σώματος γιγνόμενά ἐστι κατάδηλα.

Καὶ τὰ μὲν δὴ κοινὰ τοῦ σώματος παντὸς παθήματα, τῶν τ᾽ ἐπωνυμιῶν ὅσαι τοῖς δρῶσιν αὐτὰ γεγόνασι, σχεδὸν εἴρηται· τὰ δ᾽ ἐν ἰδίοις μέρεσιν ἡμῶν γιγνόμενα, τά τε πάθη καὶ τὰς αἰτίας τῶν δρώντων αὐτά, πειρατέον εἰπεῖν, ἄν πῃ δυνώμεθα.

Πρῶτον μὲν οὖν ὅσα τῶν χυμῶν πέρι λέγοντες ἐν C
τοῖς πρόσθεν ἀπελίπομεν, ἴδι' ὄντα παθήματα περὶ
τὴν γλῶτταν, ἐμφανιστέον ᾗ δυνατόν. φαίνεται δὲ
καὶ ταῦτα, ὥς περ οὖν καὶ τὰ πολλά, διὰ συγκρί-
σεών τέ τινων καὶ διακρίσεων γίγνεσθαι, πρὸς δὲ αὖ-
ταῖς κεχρῆσθαι μᾶλλόν τι τῶν ἄλλων τραχύτησί τε
καὶ λειότησιν. ὅσα μὲν γὰρ εἰςιόντα περὶ τὰ φλέβια,
οἷόν περ δοκίμια τῆς γλώττης τεταμένα ἐπὶ τὴν καρ- D
δίαν, εἰς τὰ νοτερὰ τῆς σαρκὸς καὶ ἁπαλὰ ἐμπίπτοντα
γήϊνα μέρη κατατηκόμενα ξυνάγει τὰ φλέβια καὶ απο-
ξηραίνει, τραχύτερα μὲν ὄντα στρυφνά, ἧττον δὲ
τραχύνοντα, αὐστηρὰ φαίνεται. τὰ δὲ τούτων ῥυπτικὰ
καὶ πᾶν τὸ περὶ τὴν γλῶτταν ἀποπλύνοντα πέρα μὲν
τοῦ μετρίου τοῦτο δρῶντα καὶ προςεπιλαμβανόμενα,
ὥςτε ἀποτήκειν αὐτῆς τι τῆς φύσεως, οἷον ἡ τῶν
λίτρων δύναμις, πικρὰ πάνθ' οὕτως ὠνόμασται· τὰ E
δὲ ὑποδεέστερα τῆς λιτρώδους ἕξεως ἐπὶ τὸ μετρίως
τε τῇ ῥύψει χρώμενα ἁλυκὰ ἄνευ πικρότητος τραχείας
καὶ φίλα μᾶλλον ἡμῖν φαντάζεται. τὰ δὲ τῇ τοῦ στό-
ματος θερμότητι κοινωνήσαντα καὶ λειαινόμενα ὑπ'
αὐτοῦ, ξυνεκπυρούμενα καὶ πάλιν αὐτὰ ἀντικάοντα
τὸ διαθερμῆναν, φερόμενά τε ὑπὸ κουφότητος ἄνω
πρὸς τὰς τῆς κεφαλῆς αἰσθήσεις, τέμνοντά τε πάνθ'
ὅσαις ἂν προςπίπτῃ, διὰ ταύτας τὰς δυνάμεις δριμέα 66
πάντα τὰ τοιαῦτα ἐλέχθη. τῶν δὲ αὐτῶν προλελεπτυ-
σμένων μὲν ὑπὸ σηπεδόνος, εἰς δὲ τὰς στενὰς φλέβας
ἐνδυομένων, καὶ τοῖς ἐνοῦσιν αὐτόθι μέρεσι γεώδεσι
καὶ ὅσα ἀέρος ξυμμετρίαν ἔχοντα, ὥςτε κινήσαντα
περὶ ἄλληλα ποιεῖν κυκᾶσθαι, κυκώμενα δὲ περιπί-
πτειν τε καὶ εἰς ἕτερα ἐνδυόμενα ἕτερα κοῖλα ἀπερ-
γάζεσθαι, περιτεινόμενα τοῖς εἰςιοῦσιν — ἃ δὴ νοτί-
δος περὶ ἀέρα κοίλης περιταθείσης, τοτὲ μὲν γεώδους, B
τοτὲ δὲ καὶ καθαρᾶς, νοτερὰ ἀγγεῖα ἀέρος ὕδατα
κοῖλα περιφερῆ τε γενέσθαι, καὶ τὰ μὲν τῆς καθα-
ρᾶς διαφανεῖς περιστῆναι, κληθείσας ὄνομα πομφό-
λυγας, τὰ δὲ τῆς γεώδους, ὁμοῦ κινουμένης τε καὶ
αἰρομένης, ζέσιν τε καὶ ζύμωσιν ἐπίκλην λεχθῆναι —
τὸ δὲ τούτων αἴτιον τῶν παθημάτων ὀξὺ προςρηθῆ-

ναι. ξύμπασι δὲ τοῖς περὶ ταῦτα εἰρημένοις πάθος
C ἐναντίον ἀπ' ἐναντίας ἐστὶ προφάσεως, ὁπόταν ἡ τῶν εἰςιόντων σύστασις ἐν ὑγροῖς, οἰκεία τῇ τῆς γλώττης ἕξει πεφυκυῖα, λειαίνῃ μὲν ἐπαλείφουσα τὰ τραχυνθέντα, τὰ δὲ παρὰ φύσιν ξυνεστῶτα ἢ κεχυμένα τὰ μὲν ξυνάγῃ, τὰ δὲ χαλᾷ, καὶ πάνθ' ὅτι μάλιστα ἱδρύῃ κατὰ φύσιν· ἡδὺ καὶ προςφιλὲς παντὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἴαμα τῶν βιαίων παθημάτων γιγνόμενον κέκληται γλυκύ.

D Καὶ τὰ μὲν δὴ ταύτῃ ταῦτα· περὶ δὲ δὴ τὴν τῶν μυκτήρων δύναμιν εἴδη μὲν οὐκ ἔνι. τὸ γὰρ τῶν ὀσμῶν πᾶν ἡμιγενές, εἴδει δὲ οὐδενὶ ξυμβέβηκε συμμετρία πρὸς τό τινα σχεῖν ὀσμήν. ἀλλ' ἡμῶν αἱ περὶ ταῦτα φλέβες πρὸς μὲν τὰ γῆς ὕδατός τε γένη στενότεραι ξυνέστησαν, πρὸς δὲ τὰ πυρὸς ἀέρος τε εὐρύτεραι, διὸ τούτων οὐδεὶς οὐδενὸς ὀσμῆς πώποτε ᾔσθετό τινος, ἀλλ' ἀεὶ βρεχομένων ἢ σηπομένων ἢ
E τηκομένων ἢ θυμιωμένων γίγνονταί τινων· μεταβάλλοντος γὰρ ὕδατος εἰς ἀέρα ἀέρος τε εἰς ὕδωρ ἐν τῷ μεταξὺ τούτων γεγόνασιν, εἰσί τε ὀσμαὶ ξύμπασαι καπνὸς ἢ ὁμίχλη. τούτων δὲ τὸ μὲν ἐξ ἀέρος εἰς ὕδωρ ἰὸν ὁμίχλη, τὸ δὲ ἐξ ὕδατος εἰς ἀέρα καπνός. ὅθεν λεπτότεραι μὲν ὕδατος, παχύτεραι δὲ ὀσμαὶ ξύμπασαι γεγόνασιν ἀέρος. δηλοῦνται δέ, ὁπόταν τινὸς ἀντιφραχθέντος περὶ τὴν ἀναπνοὴν ἄγῃ τις βίᾳ τὸ πνεῦμα εἰς αὑτόν· τότε γὰρ ὀσμὴ μὲν οὐδεμία ξυνδιηθεῖται, τὸ δὲ πνεῦμα τῶν ὀσμῶν ἐρημωθὲν αὐτὸ μόνον ἕπεται. δύο οὖν ταῦτα ἀνώνυμα τὰ τού-
67 των ποικίλματα γέγονεν, οὐκ ἐκ πολλῶν οὐδ' ἁπλῶν εἰδῶν ὄντα, ἀλλὰ διχῇ τό θ' ἡδὺ καὶ τὸ λυπηρὸν αὐτόθι μόνω διαφανῆ λέγεσθον, τὸ μὲν τραχῦνόν τε καὶ βιαζόμενον τὸ κύτος ἅπαν, ὅσον ἡμῶν μεταξὺ κορυφῆς τοῦ τε ὀμφαλοῦ κεῖται, τὸ δὲ ταὐτὸν τοῦτο καταπραΰνον καὶ πάλιν ᾗ πέφυκεν ἀγαπητῶς ἀποδιδόν.

Τρίτον δὲ αἰσθητικὸν ἐν ἡμῖν μέρος ἐπισκοποῦσι
B τὸ περὶ τὴν ἀκοήν, δι' ἃς αἰτίας τὰ περὶ αὐτὸ ξυμβαίνει παθήματα, λεκτέον. ὅλως μὲν οὖν φωνὴν θῶμεν τὴν δι' ὤτων ὑπ' ἀέρος ἐγκεφάλου τε καὶ αἵμα-

τος μέχρι ψυχῆς πληγὴν διαδιδομένην, τὴν δὲ ὑπ'
αὐτῆς κίνησιν, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μὲν ἀρχομένην, τε-
λευτῶσαν δὲ περὶ τὴν τοῦ ἥπατος ἕδραν, ἀκοήν·
ὅση δ' αὐτῆς ταχεῖα, ὀξεῖαν, ὅση δὲ βραδυτέρα,
βαρυτέραν· τὴν δὲ μίαν ὁμαλήν τε καὶ λείαν, τὴν
δ' ἐναντίαν τραχεῖαν· μεγάλην δὲ τὴν πολλήν, ὅση C
δ' ἐναντία, σμικράν. τὰ δὲ περὶ ξυμφωνίας αὐτῶν ἐν
τοῖς ὕστερον λεχθησομένοις ἀνάγκη ῥηθῆναι.

Τέταρτον δὴ λοιπὸν ἔτι γένος ἡμῖν αἰσθητικόν,
ὃ διελέσθαι δεῖ συχνὰ ἐν ἑαυτῷ ποικίλματα κεκτημέ-
νον, ἃ ξύμπαντα μὲν χρόας ἐκαλέσαμεν, φλόγα τῶν
σωμάτων ἑκάστων ἀποῤῥέουσαν, ὄψει ξύμμετρα μόρια
ἔχουσαν πρὸς αἴσθησιν· ὄψεως δὲ ἐν τοῖς πρόσθεν
αὐτῶν περὶ τῶν αἰτίων τῆς γενέσεως ἐῤῥήθη. τῇδ' D
οὖν τῶν χρωμάτων πέρι μάλιστα εἰκὸς πρέποι τ' ἂν
ἐπιεικεῖ λόγῳ διεξελθεῖν, τὰ φερόμενα ἀπὸ τῶν ἄλ-
λων μόρια ἐμπίπτοντά τε εἰς τὴν ὄψιν τὰ μὲν ἐλάτ-
τω, τὰ δὲ μείζω, τὰ δ' ἴσα τοῖς αὐτῆς τῆς ὄψεως
μέρεσιν εἶναι, τὰ μὲν οὖν ἴσα ἀναίσθητα, ἃ δὴ καὶ
διαφανῆ λέγομεν, τὰ δὲ μείζω καὶ ἐλάττω, τὰ μὲν
συγκρίνοντα, τὰ δὲ διακρίνοντα αὐτήν, τοῖς περὶ τὴν
σάρκα θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ τοῖς περὶ τὴν γλῶτ-
ταν στρυφνοῖς καὶ ὅσα θερμαντικὰ ὄντα δριμέα ἐκα- E
λέσαμεν ἀδελφὰ εἶναι, τά τε λευκὰ καὶ τὰ μέλανα,
ἐκείνων παθήματα γεγονότα ἐν ἄλλῳ γένει ταὐτά,
φανταζόμενα δὲ ἄλλα διὰ ταύτας τὰς αἰτίας. οὕτως
οὖν αὐτὰ προσρητέον, τὸ μὲν διακριτικὸν τῆς ὄψεως
λευκόν, τὸ δ' ἐναντίον αὐτοῦ μέλαν, τὴν δ' ὀξυτέ-
ραν φορὰν καὶ γένους πυρὸς ἑτέρου προσπίπτουσαν
καὶ διακρίνουσαν τὴν ὄψιν μέχρι τῶν ὀμμάτων, αὐ-
τάς τε τῶν ὀφθαλμῶν τὰς διεξόδους βίᾳ διωθοῦσαν
καὶ τήκουσαν, πῦρ μὲν καὶ ὕδωρ ἀθρόον, ὃ δάκρυον 68
καλοῦμεν, ἐκεῖθεν ἐκχέουσαν, αὐτὴν δὲ οὖσαν πῦρ,
ἐξ ἐναντίας ἀπαντῶσαν, καὶ τοῦ μὲν ἐκπηδῶντος πυ-
ρὸς οἷον ἀπ' ἀστραπῆς, τοῦ δ' εἰσιόντος καὶ περὶ τὸ
νοτερὸν κατασβεννυμένου, παντοδαπῶν ἐν τῇ κυκήσει
ταύτῃ γιγνομένων χρωμάτων, μαρμαρυγὰς μὲν τὸ
πάθος προσείπομεν, τὸ δὲ τοῦτο ἀπεργαζόμενον λαμ-

πρόν τε καὶ στίλβον ἐπωνομάσαμεν. τὸ δὲ τούτων
B αὖ μεταξὺ πυρὸς γένος, πρὸς μὲν τὸ τῶν ὀμμάτων
ὑγρὸν ἀφικνούμενον καὶ κεραννύμενον αὐτῷ, στίλβον
δὲ οὔ, τῇ δὲ διὰ τῆς νοτίδος αὐγῇ, τοῦ πυρὸς μι-
γνυμένου, χρῶμα ἔναιμον παρασχομένῃ τοὔνομα ἐρυ-
θρὸν λέγομεν. λαμπρόν τε ἐρυθρῷ λευκῷ τε μιγνύ-
μενον ξανθὸν γέγονε· τὸ δ᾽ ὅσον μέτρον ὅσοις, οὐδ᾽
εἴ τις εἰδείη, νοῦν ἔχει τὸ λέγειν, ὧν μή τέ τινα
ἀνάγκην μήτε τὸν εἰκότα λόγον καὶ μετρίως ἄν τις
εἰπεῖν εἴη δυνατός. ἐρυθρὸν δὲ δὴ μέλανι λευκῷ τε
C κραθὲν ἁλουργοῦν· ὄρφνινον δέ, ὅταν τούτοις μεμι-
γμένοις καυθεῖσί τε μᾶλλον συγκραθῇ μέλαν. πυῤῥὸν
δὲ ξανθοῦ τε καὶ φαιοῦ κράσει γίγνεται, φαιὸν δὲ
λευκοῦ τε καὶ μέλανος, τὸ δὲ ὠχρὸν λευκοῦ ξανθῷ
μεμιγμένου. λαμπρὸν δὲ λευκῷ ξυνελθὸν καὶ εἰς μέ-
λαν κατακορὲς ἐμπεσὸν κυανοῦν χρῶμα ἀποτελεῖται,
κυανοῦ δὲ λευκῷ κεραννυμένου γλαυκόν, πυῤῥοῦ δὲ
μέλανι πράσιον. τὰ δὲ ἄλλα ἀπὸ τούτων σχεδὸν δῆλα,
D αἷς ἂν ἀφομοιούμενα μίξεσι διασώζοι τὸν εἰκότα μῦ-
θον. Εἰ δέ τις τούτων ἔργῳ σκοπούμενος βάσανον
λαμβάνοι, τὸ τῆς ἀνθρωπίνης καὶ θείας φύσεως
ἠγνοηκὼς ἂν εἴη διάφορον, ὅτι θεὸς μὲν τὰ πολλὰ
εἰς ἓν ξυγκεραννύναι καὶ πάλιν ἐξ ἑνὸς εἰς πολλὰ
διαλύειν ἱκανὸς ὡς ἐπιστάμενος ἅμα καὶ δυνατός,
ἀνθρώπων δὲ οὐδεὶς οὐδέτερα τούτων ἱκανὸς οὔτε
ἔστι νῦν οὔτ᾽ εἰςαῦθίς ποτ᾽ ἔσται.

E Πάντα δὴ ταῦτα τότε ταύτῃ πεφυκότα ἐξ ἀνάγ-
κης ὁ τοῦ καλλίστου τε καὶ ἀρίστου δημιουργὸς ἐν
τοῖς γιγνομένοις παρελάμβανεν, ἡνίκα τὸν αὐτάρκη
τε καὶ τὸν τελεώτατον θεὸν ἐγέννα, χρώμενος μὲν
ταῖς περὶ ταῦτα αἰτίαις ὑπηρετούσαις, τὸ δὲ εὖ τε-
κταινόμενος ἐν πᾶσι τοῖς γιγνομένοις αὐτός. διὸ δὴ
χρὴ δύ᾽ αἰτίας εἴδη διορίζεσθαι, τὸ μὲν ἀναγκαῖον,
τὸ δὲ θεῖον, καὶ τὸ μὲν θεῖον ἐν ἅπασι ζητεῖν κτή-
σεως ἕνεκα εὐδαίμονος βίου, καθ᾽ ὅσον ἡμῶν ἡ φύ-
69 σις ἐνδέχεται, τὸ δὲ ἀναγκαῖον ἐκείνων χάριν, λογι-
ζομένους ὡς ἄνευ τούτων οὐ δυνατὰ αὐτὰ ἐκεῖνα,

ἐφ' οἷς σπουδάζομεν, μόνα κατανοεῖν οὐδ' αὖ λαβεῖν
οὐδ' ἄλλως πως μετασχεῖν.

Ὅτ' οὖν δὴ τὰ νῦν οἷα τέκτοσιν ἡμῖν ὕλη παρά-
κειται τὰ τῶν αἰτίων γένη διυλασμένα, ἐξ ὧν τὸν ἐπί-
λοιπον λόγον δεῖ ξυνυφανθῆναι, πάλιν ἐπ' ἀρχὴν
ἀνέλθωμεν διὰ βραχέων ταχύ τε εἰς ταὐτὸν πορευ-
θῶμεν ὅθεν δεῦρο ἀφικόμεθα, καὶ τελευτὴν ἤδη κε-
φαλήν τε τῷ μύθῳ πειρώμεθα ἁρμόττουσαν ἐπιθεῖ- B
ναι τοῖς πρόσθεν. ὥς περ οὖν καὶ κατ' ἀρχὰς ἐλέχθη,
ταῦτα ἀτάκτως ἔχοντα ὁ θεὸς ἐν ἑκάστῳ τε αὐτῷ
πρὸς αὑτὸ καὶ πρὸς ἄλληλα συμμετρίας ἐνεποίησεν,
ὅσας τε καὶ ὅπῃ δυνατὸν ἦν ἀνάλογα καὶ σύμμετρα
εἶναι. τότε γὰρ οὔτε τούτων ὅσον μὴ τύχῃ τι μετεῖ-
χεν, οὔτε τὸ παράπαν ὀνομάσαι τῶν νῦν ὀνομαζο-
μένων ἀξιόλογον ἦν οὐδέν, οἷον πῦρ καὶ ὕδωρ καί τι
τῶν ἄλλων. ἀλλὰ πάντα ταῦτα πρῶτον διεκόσμησεν, C
ἔπειτα ἐκ τούτων πᾶν τόδε ξυνεστήσατο, ζῶον ἓν ζῶα
ἔχον τὰ παντοδαπά, ἐν αὐτῷ ὄντα θνητὰ ἀθάνατά
τε. καὶ τῶν μὲν θείων αὐτὸς γίγνεται δημιουργός,
τῶν δὲ θνητῶν τὴν γένεσιν τοῖς ἑαυτοῦ γεννήμασι
δημιουργεῖν προσέταξεν. οἱ δὲ μιμούμενοι, παραλα-
βόντες ἀρχὴν ψυχῆς ἀθάνατον, τὸ μετὰ τοῦτο θνη-
τὸν σῶμα αὐτῇ περιετόρνευσαν ὄχημά τε πᾶν τὸ
σῶμα ἔδοσαν ἄλλο τε εἶδος ἐν αὐτῷ ψυχῆς προσῳ-
κοδόμουν τὸ θνητόν, δεινὰ καὶ ἀναγκαῖα ἐν ἑαυτῷ D
παθήματα ἔχον, πρῶτον μὲν ἡδονήν, μέγιστον κακοῦ
δέλεαρ, ἔπειτα λύπας, ἀγαθῶν φυγάς, ἔτι δ' αὖ
θάῤῥος καὶ φόβον, ἄφρονε ξυμβούλω, θυμόν τε δυς-
παραμύθητον, ἐλπίδα τ' εὐπαράγωγον αἰσθήσει τε
ἀλόγῳ καὶ ἐπιχειρητῇ παντὸς ἔρωτι· ξυγκερασάμενοι
τ' αὐτὰ ἀναγκαίως τὸ θνητὸν γένος ξυνέθεσαν. καὶ
διὰ ταῦτα δὴ σεβόμενοι μιαίνειν τὸ θεῖον, ὅ τι μὴ
πᾶσα ἦν ἀνάγκη, χωρὶς ἐκείνου κατοικίζουσιν εἰς ἄλ-
λην τοῦ σώματος οἴκησιν τὸ θνητόν, ἰσθμὸν καὶ ὅρον E
διοικοδομήσαντες τῆς τε κεφαλῆς καὶ τοῦ στήθους,
αὐχένα μεταξὺ τιθέντες, ἵνα εἴη χωρίς. ἐν δὴ τοῖς
στήθεσι καὶ τῷ καλουμένῳ θώρακι τὸ τῆς ψυχῆς
θνητὸν γένος ἐνέδουν. καὶ ἐπειδὴ τὸ μὲν ἄμεινον αὐ-

τῆς, τὸ δὲ χεῖρον ἐπεφύκει, διοικοδομοῦσι τοῦ θώ-
70 ρακος αὖ τὸ κύτος, διορίζοντες οἷον γυναικῶν, τὴν
δὲ ἀνδρῶν χωρὶς οἴκησιν, τὰς φρένας διάφραγμα
εἰς τὸ μέσον αὐτῶν τιθέντες. τὸ μετέχον οὖν τῆς
ψυχῆς ἀνδρείας καὶ θυμοῦ, φιλόνεικον ὄν, κατῴκισαν
ἐγγυτέρω τῆς κεφαλῆς μεταξὺ τῶν φρενῶν τε καὶ
αὐχένος, ἵνα τοῦ λόγου κατήκοον ὂν κοινῇ μετ᾽ ἐκεί-
νου βίᾳ τὸ τῶν ἐπιθυμιῶν κατέχοι γένος, ὁπότ᾽ ἐκ
τῆς ἀκροπόλεως τῷ τ᾽ ἐπιτάγματι καὶ λόγῳ μηδαμῇ
πείθεσθαι ἑκὸν ἐθέλοι. Τὴν δὲ δὴ καρδίαν ἀρχὴν
B ἅμα τῶν φλεβῶν καὶ πηγὴν τοῦ περιφερομένου κατὰ
πάντα τὰ μέλη σφοδρῶς αἵματος εἰς τὴν δορυφορικὴν
οἴκησιν κατέστησαν, ἵνα, ὅτε ζέσειε τὸ τοῦ θυμοῦ
μένος τοῦ λόγου παραγγείλαντος εἴ τις ἄδικος περὶ
αὐτὰ γίγνεται πρᾶξις ἔξωθεν ἢ καί τις ἀπὸ τῶν ἔν-
δοθεν ἐπιθυμιῶν, ὀξέως διὰ πάντων τῶν στενωπῶν
πᾶν, ὅσον αἰσθητικὸν ἐν τῷ σώματι, τῶν τε παρα-
κελεύσεων καὶ ἀπειλῶν αἰσθανόμενον γίγνοιτο ἐπήκοον
καὶ ἕποιτο πάντῃ καὶ τὸ βέλτιστον οὕτως ἐν αὐτοῖς
C πᾶσιν ἡγεμονεῖν ἐῷη. Τῇ δὲ δὴ πηδήσει τῆς καρ-
δίας ἐν τῇ τῶν δεινῶν προσδοκίᾳ καὶ τῇ τοῦ θυμοῦ
ἐγέρσει, προγιγνώσκοντες ὅτι διὰ πυρὸς ἡ τοιαύτη
πᾶσα ἔμελλεν οἴδησις γίγνεσθαι τῶν θυμουμένων,
ἐπικουρίαν αὐτῇ μηχανώμενοι τὴν τοῦ πνεύμονος
ἰδέαν ἐνεφύτευσαν πρῶτον μὲν μαλακὴν καὶ ἄναιμον,
εἶτα σήραγγας ἐντὸς ἔχουσαν οἷον σπόγγου κατατετρη-
μένας, ἵνα τό τε πνεῦμα καὶ τὸ πῶμα δεχομένη, ψύ-
D χουσα, ἀναπνοὴν καὶ ῥᾳστώνην ἐν τῷ καύματι πα-
ρέχοι. διὸ δὴ τῆς ἀρτηρίας ὀχετοὺς ἐπὶ τὸν πνεύμονα
ἔτεμον, καὶ περὶ τὴν καρδίαν αὐτὸν περιέστησαν οἷον
ἅλμα μαλακόν, ἵνα ὁ θυμὸς ἡνίκα ἐν αὐτῇ ἀκμάζοι,
πηδῶσα εἰς ὑπεῖκον καὶ ἀναψυχομένη, πονοῦσα ἧττον
μᾶλλον τῷ λόγῳ μετὰ θυμοῦ δύναιτο ὑπηρετεῖν. Τὸ
δὲ δὴ σίτων τε καὶ ποτῶν ἐπιθυμητικὸν τῆς ψυχῆς
καὶ ὅσων ἔνδειαν διὰ τὴν τοῦ σώματος ἴσχει φύσιν,
τοῦτο εἰς τὰ μεταξὺ τῶν τε φρενῶν καὶ τοῦ πρὸς
E τὸν ὀμφαλὸν ὅρου κατῴκισαν, οἷον φάτνην ἐν ἅπαντι
τούτῳ τῷ τόπῳ τῇ τοῦ σώματος τροφῇ τεκτηνάμε-

νοι· καὶ κατέδησαν δὴ τὸ τοιοῦτον ἐνταῦθα ὡς θρέμμα
ἄγριον, τρέφειν δὲ δὴ ξυνημμένον ἀναγκαῖον, εἴ περ
τι μέλλοι ποτὲ θνητὸν ἔσεσθαι γένος. ἵν᾽ οὖν ἀεὶ
νεμόμενον πρὸς φάτνῃ καὶ ὅτι ποῤῥωτάτω τοῦ βου-
λευομένου κατοικοῦν, θόρυβον καὶ βοὴν ὡς ἐλαχίστην
παρέχον, τὸ κράτιστον καθ᾽ ἡσυχίαν περὶ τοῦ πᾶσι
κοινῇ ξυμφέροντος ἐῷ βουλεύεσθαι, διὰ ταῦτ᾽ ἐν- 71
ταῦθα ἔδοσαν αὐτῷ τὴν τάξιν. Εἰδότες δὲ αὐτὸ ὡς
λόγου μὲν οὔτε ξυνήσειν ἔμελλεν, εἴ τέ πῃ καὶ μετα-
λαμβάνοι τινὸς αὖ τῶν αἰσθήσεων, οὐκ ἔμφυτον
αὐτῷ τὸ μέλειν τινῶν ἔσοιτο λόγων, ὑπὸ δὲ εἰδώλων
καὶ φαντασμάτων νυκτός τε καὶ μεθ᾽ ἡμέραν μάλι-
στα ψυχαγωγήσοιτο, τούτῳ δὴ θεὸς ἐπιβουλεύσας
αὐτὴν τοῦ ἥπατος ἰδέαν ξυνέστησε καὶ ἔθηκεν εἰς τὴν
ἐκείνου κατοίκησιν, πυκνὸν καὶ λεῖον καὶ λαμπρὸν καὶ B
γλυκὺ καὶ πικρότητα ἔχον μηχανησάμενος, ἵν᾽ ἐν
αὐτῷ τῶν διανοημάτων ἡ ἐκ τοῦ νοῦ φερομένη δύναμις,
οἷον ἐν κατόπτρῳ δεχομένῳ τύπους καὶ κατιδεῖν εἴ-
δωλα παρέχοντι, φοβοῖ μὲν αὐτό, ὁπότε μέρει τῆς
πικρότητος χρωμένη ξυγγενεῖ, χαλεπὴ προσενεχθεῖσα
ἀπειλῇ, κατὰ πᾶν ὑπομιγνῦσα ὀξέως τὸ ἧπαρ χολώδη
χρώματα ἐμφαίνοι, ξυνάγουσά τε πᾶν ῥυσσὸν καὶ C
τραχὺ ποιοῖ, λοβὸν δὲ καὶ δοχὰς πύλας τε τὰ μὲν
ἐξ ὀρθοῦ κατακάμπτουσα καὶ ξυσπῶσα, τὰ δ᾽ ἐμ-
φράττουσα συγκλείουσά τε, λύπας καὶ ἄσας παρέχοι,
καὶ ὅτ᾽ αὖ τὰ ἐναντία φάσματα ἀποζωγραφοῖ πραό-
τητός τις ἐκ διανοίας ἐπίπνοια, τῆς μὲν πικρότητος
ἡσυχίαν παρέχουσα τῷ μήτε κινεῖν μήτε προσάπτε-
σθαι τῆς ἐναντίας ἑαυτῇ φύσεως ἐθέλειν, γλυκύτητι
δὲ τῇ κατ᾽ ἐκεῖνο ξυμφύτῳ πρὸς αὐτὸ χρωμένη καὶ D
πάντα ὀρθὰ καὶ λεῖα αὐτοῦ καὶ ἐλεύθερα ἀπευθύ-
νουσα ἵλεών τε καὶ εὐήμερον ποιοῖ τὴν περὶ τὸ ἧπαρ
ψυχῆς μοῖραν κατῳκισμένην, ἔν τε τῇ νυκτὶ διαγω-
γὴν ἔχουσαν μετρίαν, μαντείᾳ χρωμένην καθ᾽ ὕπνον,
ἐπειδὴ λόγου καὶ φρονήσεως οὐ μετεῖχε. μεμνημένοι
γὰρ τῆς τοῦ πατρὸς ἐπιστολῆς οἱ ξυστήσαντες ἡμᾶς,
ὅτε τὸ θνητὸν ἐπέστελλε γένος ὡς ἄριστον εἰς δύνα-
μιν ποιεῖν, οὕτω δὴ κατορθοῦντες καὶ τὸ φαῦλον

E ἡμῶν, ἵνα ἀληθείας πῃ προσάπτοιτο, κατέστησαν ἐν
τούτῳ τὸ μαντεῖον. ἱκανὸν δὲ σημεῖον ὡς μαντικὴν
ἀφροσύνῃ θεὸς ἀνθρωπίνῃ δέδωκεν· οὐδεὶς γὰρ ἔν-
νους ἐφάπτεται μαντικῆς ἐνθέου καὶ ἀληθοῦς, ἀλλ'
ἢ καθ' ὕπνον τὴν τῆς φρονήσεως πεδηθεὶς δύναμιν
ἢ διὰ νόσον ἤ τινα ἐνθουσιασμὸν παραλλάξας. ἀλλὰ
ξυννοῆσαι μὲν ἔμφρονος τά τε ῥηθέντα ἀναμνησθέντα
ὄναρ ἢ ὕπαρ ὑπὸ τῆς μαντικῆς τε καὶ ἐνθουσιαστι-
72 κῆς φύσεως, καὶ ὅσα ἂν φάσματα ὀφθῇ, πάντα λο-
γισμῷ διελέσθαι, ὅπῃ τι σημαίνει καὶ ὅτῳ μέλλοντος
ἢ παρελθόντος ἢ παρόντος κακοῦ ἢ ἀγαθοῦ· τοῦ δὲ
μανέντος ἔτι τε ἐν τούτῳ μένοντος οὐκ ἔργον τὰ φα-
νέντα καὶ φωνηθέντα ὑφ' ἑαυτοῦ κρίνειν, ἀλλ' εὖ
καὶ πάλαι λέγεται τὸ πράττειν καὶ γνῶναι τά τε αὑ-
τοῦ καὶ ἑαυτὸν σώφρονι μόνῳ προσήκειν. ὅθεν δὴ
B καὶ τὸ τῶν προφητῶν γένος ἐπὶ ταῖς ἐνθέοις μαν-
τείαις κριτὰς ἐπικαθιστάναι νόμος· οὓς μάντεις αὐ-
τοὺς ἐπονομάζουσί τινες, τὸ πᾶν ἠγνοηκότες ὅτι τῆς
δι' αἰνιγμῶν οὗτοι φήμης καὶ φαντάσεως ὑποκριταί,
καὶ οὔ τι μάντεις, προφῆται δὲ μαντευομένων δικαιό-
τατα ὀνομάζοιντ' ἄν.

Ἡ μὲν οὖν φύσις τοῦ ἥπατος διὰ ταῦτα τοιαύτη
τε καὶ ἐν τόπῳ ᾧ λέγομεν πέφυκε, χάριν μαντικῆς.
καὶ ἔτι μὲν δὴ ζῶντος ἑκάστου τὸ τοιοῦτον σημεῖα
ἐναργέστερα ἔχει, στερηθὲν δὲ τοῦ ζῆν γέγονε τυ-
C φλὸν καὶ τὰ μαντεῖα ἀμυδρότερα ἔσχε τοῦ τι σαφὲς
σημαίνειν. Ἡ δ' αὖ τοῦ γείτονος αὐτῷ ξύστασις
καὶ ἕδρα σπλάγχνου γέγονεν ἐξ ἀριστερᾶς χάριν ἐκεί-
νου, τοῦ παρέχειν αὐτὸ λαμπρὸν ἀεὶ καὶ καθαρόν,
οἷον κατόπτρῳ παρεσκευασμένον καὶ ἕτοιμον ἀεὶ πα-
ρακείμενον ἐκμαγεῖον. διὸ δὴ καὶ ὅταν τινὲς ἀκαθαρ-
σίαι γίγνωνται διὰ νόσους σώματος περὶ τὸ ἧπαρ,
πάντα ἡ σπληνὸς καθαίρουσα αὐτὰ δέχεται μανότης,
ἅτε κοίλου καὶ ἀναίμου ὑφανθέντος· ὅθεν πληρούμε-
D νος τῶν ἀποκαθαιρομένων μέγας καὶ ὕπουλος αὐξά-
νεται, καὶ πάλιν, ὅταν καθαρθῇ τὸ σῶμα, ταπει-
νούμενος εἰς ταὐτὸν ξυνίζει.

Τὰ μὲν οὖν περὶ ψυχῆς, ὅσον θνητὸν ἔχει καὶ

ὅσον θεῖον, καὶ ὅπῃ, καὶ μεθ᾽ ὧν, καὶ δι᾽ ἃ χωρὶς
ᾠκίσθη, τὸ μὲν ἀληθές, ὡς εἴρηται, θεοῦ ξυμφήσαν-
τος τότ᾽ ἂν οὕτω μόνως δισχυριζοίμεθα· τό γε μὴν
εἰκὸς ἡμῖν εἰρῆσθαι, καὶ νῦν καὶ ἔτι μᾶλλον ἀνασκο-
ποῦσι διακινδυνευτέον τὸ φάναι καὶ πεφάσθω. Τὸ E
δ᾽ ἑξῆς δὴ τούτοισι κατὰ ταὐτὰ μεταδιωκτέον· ἦν δὲ
τὸ τοῦ σώματος ἐπίλοιπον ᾗ γέγονεν. ἐκ δὴ λογισμοῦ
τοιοῦδε ξυνίστασθαι μάλιστ᾽ ἂν αὐτὸ πάντων πρέποι.

Τὴν ἐσομένην ἐν ἡμῖν ποτῶν καὶ ἐδεστῶν ἀκο-
λασίαν ᾔδεσαν οἱ ξυντιθέντες ἡμῶν τὸ γένος, καὶ ὅτι
τοῦ μετρίου καὶ ἀναγκαίου διὰ μαργότητα πολλῷ χρη-
σοίμεθα πλείονι· ἵν᾽ οὖν μὴ φθορὰ διὰ νόσους ὀξεῖα
γίγνοιτο καὶ ἀτελὲς τὸ γένος εὐθὺς τὸ θνητὸν τελευ-
τῴη, ταῦτα προορώμενοι τῇ τοῦ περιγενησομένου 73
πώματος ἐδέσματός τε ἕξει τὴν ὀνομαζομένην κάτω
κοιλίαν ὑποδοχὴν ἔθεσαν, εἵλιξάν τε πέριξ τὴν τῶν
ἐντέρων γένεσιν, ὅπως μὴ ταχὺ διεκπερῶσα ἡ τροφὴ
ταχὺ πάλιν τροφῆς ἑτέρας δεῖσθαι τὸ σῶμα ἀναγκά-
ζοι, καὶ παρέχουσα ἀπληστίαν διὰ γαστριμαργίαν
ἀφιλόσοφον καὶ ἄμουσον πᾶν ἀποτελοῖ τὸ γένος, ἀνυ-
πήκοον τοῦ θειοτάτου τῶν παρ᾽ ἡμῖν.

Τὸ δὲ ὀστῶν καὶ σαρκῶν καὶ τῆς τοιαύτης φύσεως
πέρι πάσης ὧδε ἔσχε. τούτοις ξύμπασιν ἀρχὴ μὲν ἡ B
τοῦ μυελοῦ γένεσις· οἱ γὰρ τοῦ βίου δεσμοὶ τῆς ψυ-
χῆς τῷ σώματι ξυνδουμένης ἐν τούτῳ διαδούμενοι
κατερρίζουν τὸ θνητὸν γένος· αὐτὸς δὲ ὁ μυελὸς γέ-
γονεν ἐξ ἄλλων. τῶν γὰρ τριγώνων ὅσα πρῶτα
ἀστραβῆ καὶ λεῖα ὄντα πῦρ τε καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα
καὶ γῆν δι᾽ ἀκριβείας μάλιστα ἦν παρασχεῖν δυνατά,
ταῦτα ὁ θεὸς ἀπὸ τῶν ἑαυτῶν ἕκαστα γενῶν χωρὶς
ἀποκρίνων, μιγνὺς δ᾽ ἀλλήλοις ξύμμετρα, πανσπερ- C
μίαν παντὶ θνητῷ γένει μηχανώμενος, τὸν μυελὸν ἐξ
αὐτῶν ἀπειργάσατο, καὶ μετὰ ταῦτα δὴ φυτεύων ἐν
αὐτῷ κατέδει τὰ τῶν ψυχῶν γένη, σχημάτων τε ὅσα
ἔμελλεν αὖ σχήσειν οἷά τε καθ᾽ ἕκαστα εἴδη, τὸν
μυελὸν αὐτὸν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα διῃρεῖτο σχήματα
εὐθὺς ἐν τῇ διανομῇ τῇ κατ᾽ ἀρχάς. καὶ τὴν μὲν τὸ
θεῖον σπέρμα, οἷον ἄρουραν, μέλλουσαν ἕξειν ἐν αὐτῇ

περιφερῆ πανταχῇ πλάσας, ἐπωνόμασε τοῦ μυελοῦ
D ταύτην τὴν μοῖραν ἐγκέφαλον, ὡς ἀποτελεσθέντος
ἑκάστου ζώου τὸ περὶ τοῦτο ἀγγεῖον κεφαλὴν γενη-
σόμενον· ὃ δ' αὖ τὸ λοιπὸν καὶ θνητὸν τῆς ψυχῆς
ἔμελλε καθέξειν, ἅμα στρογγύλα καὶ προμήκη διῃ-
ρεῖτο σχήματα, μυελὸν δὲ πάντα ἐπεφήμισε, καὶ καθά-
περ ἐξ ἀγκυρῶν βαλλόμενος ἐκ τούτων πάσης ψυχῆς
δεσμοὺς περὶ τοῦτο ξύμπαν ἤδη τὸ σῶμα ἡμῶν
ἀπειργάζετο, στέγασμα μὲν αὐτῷ πρῶτον ξυμπηγνὺς
E περὶ ὅλον ὀστέϊνον. Τὸ δὲ ὀστοῦν ξυνίστησιν ὧδε.
γῆν διαττήσας καθαρὰν καὶ λείαν ἀνεφύρασε καὶ
ἔδευσε μυελῷ, καὶ μετὰ τοῦτο εἰς πῦρ αὐτὸ ἐντίθησι,
μετ' ἐκεῖνο δὲ εἰς ὕδωρ βάπτει, πάλιν δὲ εἰς πῦρ
αὖθίς τε εἰς ὕδωρ· μεταφέρων δ' οὕτω πολλάκις εἰς
ἑκάτερον ὑπ' ἀμφοῖν ἄτηκτον ἀπειργάσατο. καταχρώ-
μενος δὴ τούτῳ περὶ μὲν τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ σφαῖ-
ραν περιετόρνευσεν ὀστέϊνην, ταύτῃ δὲ στενὴν διέξο-
74 δον κατελίπετο· καὶ περὶ τὸν διαυχένιον ἅμα καὶ
νωτιαῖον μυελὸν ἐξ αὐτοῦ σφονδύλους πλάσας ὑπέ-
τεινεν οἷον στρόφιγγας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς,
διὰ παντὸς τοῦ κύτους. καὶ τὸ πᾶν δὴ σπέρμα δια-
σώζων οὕτω λιθοειδεῖ περιβόλῳ ξυνέφραξεν, ἐμποιῶν
ἄρθρα, τῇ θατέρου προςχρώμενος ἐν αὐτοῖς ὡς μέσῃ
ἐνισταμένῃ δυνάμει, κινήσεως καὶ κάμψεως ἕνεκα.
Τὴν δ' αὖ τῆς ὀστεΐνης φύσεως ἕξιν ἡγησάμενος τοῦ
B δέοντος κραυροτέραν εἶναι καὶ ἀκαμπτοτέραν, διάπυ-
ρόν τ' αὖ γιγνομένην καὶ πάλιν ψυχομένην σφακελί-
σασαν ταχὺ διαφθερεῖν τὸ σπέρμα ἐντὸς αὑτῆς, διὰ
ταῦτα οὕτω τὸ τῶν νεύρων καὶ τὸ τῆς σαρκὸς γένος
ἐμηχανᾶτο, ἵνα τῷ μὲν πάντα τὰ μέλη ξυνδήσας
ἐπιτεινομένῳ καὶ ἀνιεμένῳ περὶ τοὺς στρόφιγγας καμ-
πτόμενον τὸ σῶμα καὶ ἐκτεινόμενον παρέχοι, τὴν δὲ
σάρκα προβολὴν μὲν καυμάτων, πρόβλημα δὲ χει-
μώνων, ἔτι δὲ πτωμάτων οἷον τὰ πιλητὰ ἔσεσθαι
C κτήματα, σώμασι μαλακῶς καὶ πρᾴως ὑπείκουσαν,
θερμὴν δὲ νοτίδα ἐντὸς ἑαυτῆς ἔχουσαν θέρους μὲν
ἀνιδίουσαν καὶ νοτιζομένην ἔξωθεν ψύχος κατὰ πᾶν
τὸ σῶμα παρέξειν οἰκεῖον, διὰ χειμῶνος δὲ πάλιν αὖ

τούτῳ τῷ πυρὶ τὸν προςφερόμενον ἔξωθεν καὶ περι-
στάμενον πάγον ἀμυνεῖσθαι μετρίως. ταῦτα ἡμῶν
διανοηθεὶς ὁ κηροπλάστης, ὕδατι μὲν καὶ πυρὶ καὶ
γῇ ξυμμίξας καὶ ξυναρμόσας, ἐξ ὀξέος καὶ ἁλμυροῦ
ξυνθεὶς ζύμωμα καὶ ὑπομίξας αὐτοῖς, σάρκα ἔγχυμον D
καὶ μαλακὴν ξυνέστησε· τὴν δὲ τῶν νεύρων φύσιν
ἐξ ὀστοῦ καὶ σαρκὸς ἀζύμου κράσεως, μίαν ἐξ ἀμ-
φοῖν μέσην δυνάμει ξυνεκεράσατο, ξανθῷ χρώματι
προςχρώμενος. ὅθεν συντονωτέραν μὲν καὶ γλισχρο-
τέραν σαρκῶν, μαλακωτέραν δὲ ὀστῶν ὑγρωτέραν τε
ἐκτήσατο δύναμιν νεῦρα· οἷς ξυμπεριλαβὼν ὁ θεὸς
ὀστᾶ καὶ μυελόν, δήσας πρὸς ἄλληλα νεύροις, μετὰ
ταῦτα σαρξὶ πάντα αὐτὰ κατεσκίασεν ἄνωθεν. ὅσα E
μὲν οὖν ἐμψυχότατα τῶν ὀστῶν ἦν, ὀλιγίσταις ξυνέ-
φραττε σαρξίν, ἃ δ' ἀψυχότατα ἐντός, πλείσταις καὶ
πυκνοτάταις. καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰς ξυμβολὰς τῶν
ὀστῶν, ὅπῃ μή τινα ἀνάγκην ὁ λόγος ἀπέφαινε δεῖν
αὐτὰς εἶναι, βραχεῖαν σάρκα ἔφυσεν, ἵνα μήτε ἐμ-
ποδὼν ταῖς καμπαῖσιν οὖσαι δύςφορα τὰ σώματα
ἀπεργάζοιντο, ἅτε δυςκίνητα γιγνόμενα, μήτ' αὖ
πολλαὶ καὶ πυκναὶ σφόδρα τε ἐν ἀλλήλαις ἐμπεπιλη-
μέναι, διὰ στερεότητα ἀναισθησίαν ἐμποιοῦσαι, δυς-
μνημονευτότερα καὶ κωφότερα τὰ περὶ τὴν διάνοιαν
ποιοῖεν. διὸ δὴ τό τε τῶν μηρῶν καὶ κνημῶν καὶ τὸ
περὶ τὴν τῶν ἰσχίων φύσιν τά τε τῶν βραχιόνων 75
ὀστᾶ καὶ τὰ τῶν πήχεων, καὶ ὅσα ἄλλα ἡμῶν ἄναρ-
θρα, ὅσα τε ἐντὸς ὀστᾶ δι' ὀλιγότητα ψυχῆς ἐν
μυελῷ κενά ἐστι φρονήσεως, πάντα ταῦτα ξυμπεπλή-
ρωται σαρξίν, ὅσα δ' ἔμφρονα, ἧττον, εἰ μή πού
τινα αὐτὴν καθ' αὑτὴν αἰσθήσεων ἕνεκα σάρκα οὕτω
ξυνέστησεν, οἷον τὸ τῆς γλώττης εἶδος. τὰ δὲ πλεῖ-
στα ἐκείνως· ἡ γὰρ ἐξ ἀνάγκης γιγνομένη καὶ ξυν-
τρεφομένη φύσις οὐδαμῇ προςδέχεται πυκνὸν ὀστοῦν B
καὶ σάρκα πολλὴν ἅμα τε αὐτοῖς ὀξυήκοον αἴσθησιν.
μάλιστα γὰρ ἂν αὐτὰ πάντων ἔσχεν ἡ περὶ τὴν κε-
φαλὴν ξύστασις, εἴ περ ἅμα ξυμπίπτειν ἠθελησάτην,
καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος σαρκώδη ἔχον ἐφ'
ἑαυτῷ καὶ νευρώδη κρατεράν τε κεφαλὴν βίον ἂν δι-

πλοῦν καὶ πολλαπλοῦν καὶ ὑγιεινότερον καὶ ἀλυπότε-
ρον τοῦ νῦν κατεκτήσατο· νῦν δὲ τοῖς περὶ τὴν ἡμε-
τέραν γένεσιν δημιουργοῖς, λογιζομένοις πότερον πο-
C λυχρονιώτερον χεῖρον ἢ βραχυχρονιώτερον βέλτιον
ἀπεργάσαιντο γένος, ξυνέδοξε τοῦ πλείονος βίου φαυ-
λοτέρου δὲ τὸν ἐλάττονα ἀμείνονα ὄντα παντὶ πάν-
τως αἱρετέον, ὅθεν δὴ μανῷ μὲν ὀστῷ, σαρξὶ δὲ καὶ
νεύροις κεφαλήν, ἅτε οὐδὲ καμπὰς ἔχουσαν, οὐ
ξυνεστέγασαν. κατὰ πάντ' οὖν ταῦτα εὐαισθητοτέρα
μὲν καὶ φρονιμωτέρα, πολὺ δὲ ἀσθενεστέρα παντὸς
ἀνδρὸς προςετέθη κεφαλὴ σώματι. τὰ δὲ νεῦρα διὰ
ταῦτα καὶ οὕτως ὁ θεὸς ἐπ' ἐσχάτην τὴν κεφαλὴν
D περιστήσας κύκλῳ περὶ τὸν τράχηλον ἐκόλλησεν ὁμοιό-
τητι, καὶ τὰς σιαγόνας ἄκρας αὐτοῖς ξυνέδησεν ὑπὸ
τὴν φύσιν τοῦ προςώπου· τὰ δ' ἄλλα εἰς ἅπαντα
τὰ μέλη διέσπειρε, ξυνάπτων ἄρθρον ἄρθρῳ. Τὴν
δὲ δὴ τοῦ στόματος ἡμῶν δύναμιν ὀδοῦσι καὶ γλώττῃ
καὶ χείλεσιν ἕνεκα τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν ἀρίστων
διεκόσμησαν οἱ διακοσμοῦντες, ᾗ νῦν διατέτακται,
E τὴν μὲν εἴςοδον τῶν ἀναγκαίων μηχανώμενοι χάριν,
τὴν δ' ἔξοδον τῶν ἀρίστων· ἀναγκαῖον μὲν γὰρ πᾶν
ὅσον εἰςέρχεται τροφὴν διδὸν τῷ σώματι, τὸ δὲ λό-
γων νᾶμα ἔξω ῥέον καὶ ὑπηρετοῦν φρονήσει κάλλιστον
καὶ ἄριστον πάντων ναμάτων. Τὴν δ' αὖ κεφαλὴν
οὔτε μόνον ὀστεΐνην ψιλὴν δυνατὸν ἐᾶν ἦν διὰ τὴν
ἐν ταῖς ὥραις ἐφ' ἑκάτερον ὑπερβολήν, οὔτ' αὖ ξυ-
σκιασθεῖσαν κωφὴν καὶ ἀναίσθητον διὰ τὸν τῶν σαρ-
κῶν ὄχλον περιιδεῖν γιγνομένην. τῆς δὴ σαρκοειδοῦς
76 φύσεως οὐ καταξηραινομένης λεῖμμα μεῖζον περιγιγνό-
μενον ἐχωρίζετο, τὸ νῦν λεγόμενον δέρμα. τοῦτο δὲ
διὰ τὴν περὶ τὸν ἐγκέφαλον νοτίδα ξυνιὸν αὐτὸ πρὸς
αὐτὸ καὶ βλαστάνον κύκλῳ περιημφιέννυε τὴν κεφα-
λήν. ἡ δὲ νοτὶς ὑπὸ τὰς ῥαφὰς ἀνιοῦσα ἦρδε καὶ
συνέκλεισεν αὐτὸ ἐπὶ τὴν κορυφήν, οἷον ἅμμα ξυνα-
γαγοῦσα. τὸ δὲ τῶν ῥαφῶν παντοδαπὸν εἶδος γέγονε
διὰ τὴν τῶν περιόδων δύναμιν καὶ τῆς τροφῆς, μᾶλ-
B λον μὲν ἀλλήλοις μαχομένων τούτων πλείους, ηττον
δὲ ἐλάττους. τοῦτο δὴ πᾶν τὸ δέρμα κύκλῳ κατεκέν-

τει πυρὶ τὸ θεῖον, τρηθέντος δὲ καὶ τῆς ἰκμάδος
ἔξω δι' αὐτοῦ φερομένης τὸ μὲν ὑγρὸν καὶ θερμὸν
ὅσον εἰλικρινὲς ἀπῄειν, τὸ δὲ μικτὸν ἐξ ὧν καὶ τὸ
δέρμα ἦν, αἰρόμενον μὲν ὑπὸ τῆς φορᾶς ἔξω μακρὸν
ἐτείνετο, λεπτότητα ἴσην ἔχον τῷ κατακεντήματι, διὰ
δὲ βραδυτῆτα ἀπωθούμενον ὑπὸ τοῦ περιεστῶτος
ἔξωθεν πνεύματος πάλιν ἐντὸς ὑπὸ τὸ δέρμα εἱλού-
μενον κατεῤῥιζοῦτο, καὶ κατὰ ταῦτα δὴ τὰ πάθη C
τῶν τριχῶν τὸ γένος ἐν τῷ δέρματι πέφυκε, ξυγγενὲς
μὲν ἱμαντῶδες ὂν αὐτοῦ, σκληρότερον δὲ καὶ πυκνώ-
τερον τῇ πιλήσει τῆς ψύξεως, ἣν ἀποχωριζομένη
δέρματος ἑκάστη θρὶξ ψυχθεῖσα ξυνεπιλήθη. τούτῳ
δὴ λασίαν ἡμῶν ἀπειργάσατο τὴν κεφαλὴν ὁ ποιῶν,
χρώμενος μὲν αἰτίοις τοῖς εἰρημένοις, διανοούμενος δὲ
ἀντὶ σαρκὸς αὐτὸ δεῖν εἶναι στέγασμα τῆς περὶ τὸν
ἐγκέφαλον ἕνεκα ἀσφαλείας κοῦφον καὶ θέρους χειμῶ- D
νός τε ἱκανὸν σκιὰν καὶ σκέπην παρέχειν, εὐαισθησίας
δὲ οὐδὲν διακώλυμα ἐμποδὼν γενησόμενον. Τὸ δὲ ἐν
τῇ περὶ τοὺς δακτύλους καταπλοκῇ τοῦ νεύρου καὶ
τοῦ δέρματος ὀστοῦ τε, συμμιχθὲν ἐκ τριῶν, ἀπο-
ξηρανθὲν ἓν κοινὸν ξυμπάντων σκληρὸν γέγονε δέρμα,
τοῖς μὲν ξυναιτίοις τούτοις δημιουργηθὲν, τῇ δ' αἰ-
τιωτάτῃ διανοίᾳ τῶν ἔπειτα ἐσομένων ἕνεκα εἰργα-
σμένον· ὡς γάρ ποτε ἐξ ἀνδρῶν γυναῖκες καὶ τἄλλα
θηρία γενήσοιντο, ἠπίσταντο οἱ ξυνιστάντες ἡμᾶς, E
καὶ δὴ καὶ τῆς τῶν ὀνύχων χρείας ὅτι πολλὰ τῶν
θρεμμάτων καὶ ἐπὶ πολλὰ δεήσοιτο ᾔδεσαν, ὅθεν ἐν
ἀνθρώποις εὐθὺς γιγνομένοις ὑπετυπώσαντο τὴν τῶν
ὀνύχων γένεσιν. τούτῳ δὴ τῷ λόγῳ καὶ ταῖς προφά-
σεσι ταύταις δέρμα, τρίχας ὄνυχάς τε ἐπ' ἄκροις
τοῖς κώλοις ἔφυσαν.
Ἐπεὶ δὲ πάντ' ἦν τὰ τοῦ θνητοῦ ζώου ξυμπεφυ-
κότα μέρη καὶ μέλη, τὴν δὲ ζωὴν ἐν πυρὶ καὶ πνεύ- 77
ματι ξυνέβαινεν ἐξ ἀνάγκης ἔχειν αὐτῷ, καὶ διὰ ταῦτα
ὑπὸ τούτων τηκόμενον κενούμενόν τ' ἔφθινε, βοήθει-
αν αὐτῷ θεοὶ μηχανῶνται. τῆς γαρ ἀνθρωπίνης ξυγ-
γενῆ φύσεως φύσιν ἄλλαις ἰδέαις καὶ αἰσθήσεσι κε-
ραννύντες, ὥςθ' ἕτερον ζῶον εἶναι, φυτεύουσιν· ἃ δὴ

νῦν ἥμερα δένδρα καὶ φυτὰ καὶ σπέρματα παιδευ-
θέντα ὑπὸ γεωργίας τιθασῶς πρὸς ἡμᾶς ἔσχε, πρὶν
δ' ἦν μόνα τὰ τῶν ἀγρίων γένη, πρεσβύτερα τῶν
B ἡμέρων ὄντα. πᾶν γὰρ οὖν, ὅ τί περ ἂν μετάσχῃ
τοῦ ζῆν, ζῶον μὲν ἂν ἐν δίκῃ λέγοιτο ὀρθότατα·
μετέχει γε μὴν τοῦτο ὃ νῦν λέγομεν τοῦ τρίτου ψυ-
χῆς εἴδους, ὃ μεταξὺ φρενῶν ὀμφαλοῦ τε ἱδρύσθαι
λόγος, ᾧ δόξης μὲν λογισμοῦ τε καὶ νοῦ μέτεστι τὸ
μηδέν, αἰσθήσεως δὲ ἡδείας καὶ ἀλγεινῆς μετὰ ἐπι-
θυμιῶν. πάσχον γὰρ διατελεῖ πάντα, στραφέντι δ'
αὐτῷ ἐν ἑαυτῷ περὶ αὑτό, τὴν μὲν ἔξωθεν ἀπωσα-
C μένῳ κίνησιν, τῇ δ' οἰκείᾳ χρησαμένῳ, τῶν αὑτοῦ
τι λογίσασθαι κατιδόντι φύσιν οὐ παραδέδωκεν ἡ γέ-
νεσις. διὸ δὴ ζῇ μὲν ἔστι τε οὐχ ἕτερον ζώου, μόνι-
μον δὲ καὶ κατερριζωμένον πέπηγε διὰ τὸ τῆς ὑφ'
ἑαυτοῦ κινήσεως ἐστερῆσθαι.

Ταῦτα δὴ τὰ γένη πάντα φυτεύσαντες οἱ κρείτ-
τους τοῖς ἥττοσιν ἡμῖν τροφήν, τὸ σῶμα αὐτὸ ἡμῶν
διωχέτευσαν τέμνοντες οἷον ἐν κήποις ὀχετούς, ἵν' ὥς
περ ἐκ νάματος ἐπιόντος ἄρδοιτο. καὶ πρῶτον μὲν
D ὀχετοὺς κρυφαίους ὑπὸ τὴν ξύμφυσιν τοῦ δέρματος
καὶ τῆς σαρκὸς δύο φλέβας ἔτεμον νωτιαίας, δίδυμον,
ὡς τὸ σῶμα ἐτύγχανε, δεξιοῖς τε καὶ ἀριστεροῖς ὄν.
ταύτας δὲ καθῆκαν παρὰ τὴν ῥάχιν, καὶ τὸν γόνιμον
μεταξὺ λαβόντες μυελόν, ἵνα οὗτός τε ὅτι μάλιστα
θάλλοι, καὶ ἐπὶ τἆλλα εὔρους ἐντεῦθεν ἅτ' ἐπὶ κά-
ταντες ἡ ἐπίχυσις γιγνομένη παρέχοι τὴν ὑδρείαν
ὁμαλήν. μετὰ δὲ ταῦτα σχίσαντες περὶ τὴν κεφαλὴν
E τὰς φλέβας καὶ δι' ἀλλήλων ἐναντίας πλέξαντες διεῖ-
σαν, τὰς μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ τοῦ σώ-
ματος, τὰς δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ κλί-
ναντες, ὅπως δεσμὸς ἅμα τῇ κεφαλῇ πρὸς τὸ σῶμα
εἴη μετὰ τοῦ δέρματος, ἐπειδὴ νεύροις οὐκ ἦν κύκλῳ
κατὰ κορυφὴν περιειλημμένη, καὶ δὴ καὶ τὸ τῶν αἰ-
σθήσεων πάθος ἵν' ἀφ' ἑκατέρων τῶν μερῶν εἰς
ἅπαν τὸ σῶμα εἴη διαδιδόμενον. τὸ δ' ἐντεῦθεν ἤδη
τὴν ὑδραγωγίαν παρεσκεύασαν τρόπῳ τινὶ τοιῷδε, ὃν
78 κατοψόμεθα ῥᾷον προδιομολογησάμενοι τὸ τοιόνδε,

ὅτι πάντα ὅσα ἐξ ἐλαττόνων ξυνίσταται στέγει τὰ μείζω, τὰ δ᾽ ἐκ μειζόνων τὰ σμικρότερα οὐ δύναται, πῦρ δὲ πάντων γενῶν σμικρομερέστατον, ὅθεν δι᾽ ὕδατος καὶ γῆς ἀέρος τε καὶ ὅσα ἐκ τούτων ξυνίσταται διαχωρεῖ καὶ στέγειν οὐδὲν αὐτὸ δύναται. ταὐτὸν δὴ καὶ περὶ τῆς παρ᾽ ἡμῖν κοιλίας διανοητέον, ὅτι σιτία μὲν καὶ ποτὰ ὅταν εἰς αὐτὴν ἐμπέσῃ στέγει, πνεῦμα δὲ καὶ πῦρ σμικρομερέστερα ὄντα τῆς αὐτῆς B
ξυστάσεως οὐ δύναται. τούτοις οὖν κατεχρήσατο ὁ θεὸς εἰς τὴν ἐκ τῆς κοιλίας ἐπὶ τὰς φλέβας ὑδρείαν, πλέγμα ἐξ ἀέρος καὶ πυρὸς οἷον οἱ κύρτοι ξυνυφηνάμενος, διπλᾶ κατὰ τὴν εἴσοδον ἐγκύρτια ἔχον, ὧν θάτερον πάλιν διέπλεξε δίκρουν· καὶ ἀπὸ τῶν ἐγκυρτίων δὴ διετείνατο οἷον σχοίνους κύκλῳ διὰ παντὸς πρὸς τὰ ἔσχατα τοῦ πλέγματος. τὰ μὲν οὖν ἔνδον ἐκ πυρὸς συνεστήσατο τοῦ πλοκάνου ἅπαντα, τὰ δ᾽ C
ἐγκύρτια καὶ τὸ κύτος ἀεροειδῆ. καὶ λαβὼν αὐτὸ περιέστησε ἐν τῷ πλασθέντι ζώῳ τρόπον τοιόνδε. τὸ μὲν τῶν ἐγκυρτίων εἰς τὸ στόμα μεθῆκε, διπλοῦ δὲ ὄντος αὐτοῦ κατὰ μὲν τὰς ἀρτηρίας εἰς τὸν πνεύμονα καθῆκε θάτερον, τὸ δ᾽ εἰς τὴν κοιλίαν παρὰ τὰς ἀρτηρίας· τὸ δ᾽ ἕτερον σχίσας τὸ μέρος ἑκάτερον κατὰ τοὺς ὀχετοὺς τῆς ῥινὸς ἀφῆκε κοινόν, ὥςθ᾽ ὅτε μὴ κατὰ στόμα ἴοι θάτερον, ἐκ τούτου πάντα καὶ τὰ ἐκείνου ῥεύματα ἀναπληροῦσθαι. τὸ δ᾽ ἄλλο κύτος D
τοῦ κύρτου περὶ τὸ σῶμα ὅσον κοῖλον ἡμῶν περιέφυσε, καὶ πᾶν δὴ τοῦτο τοτὲ μὲν εἰς τὰ ἐγκύρτια ξυῤῥεῖν μαλακῶς, ἅτε ἀέρα ὄντα, ἐποίησε, τοτὲ δὲ ἀναῤῥεῖν μὲν τὰ ἐγκύρτια, τὸ δὲ πλέγμα, ὡς ὄντος τοῦ σώματος μανοῦ, δύεσθαι εἴσω δι᾽ αὐτοῦ καὶ πάλιν ἔξω, τὰς δ᾽ ἐντὸς τοῦ πυρὸς ἀκτῖνας διαδεδεμένας ἀκολουθεῖν ἐφ᾽ ἑκάτερα ἰόντος τοῦ ἀέρος, καὶ τοῦτο, ἕως περ ἂν τὸ θνητὸν ξυνεστήκῃ ζῶον, μὴ E
διαπαύεσθαι γιγνόμενον. τούτῳ δὲ δὴ τῷ γένει τὸν τὰς ἐπωνυμίας θέμενον ἀναπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν λέγομεν θέσθαι τοὔνομα. πᾶν δὲ δὴ τό τ᾽ ἔργον καὶ τὶ πάθος τοῦθ᾽ ἡμῶν. τῷ σώματι γέγονεν ἀρδομένῳ καὶ ἀναψυχομένῳ τρέφεσθαι καὶ ζῆν· ὁπόταν γὰρ ἔσω

καὶ ἔξω τῆς ἀναπνοῆς ἰούσης τὸ πῦρ ἐντὸς ξυνημ-
μένον ἕπηται, διαιωρούμενον δὲ ἀεὶ διὰ τῆς κοιλίας
79 εἰςελθὸν τὰ σιτία καὶ ποτὰ λάβῃ, τήκει δή, καὶ κατὰ
σμικρὰ διαιροῦν, διὰ τῶν ἐξόδων ᾗ περ πορεύεται
διάγον, οἷον ἐκ κρήνης ἐπ᾽ ὀχετοὺς ἐπὶ τὰς φλέβας
ἀντλοῦν αὐτά, ῥεῖν ὥς περ δι᾽ αὐλῶνος τοῦ σώματος
τὰ τῶν φλεβῶν ποιεῖ ῥεύματα.
Πάλιν δὲ τὸ τῆς ἀναπνοῆς ἴδωμεν πάθος, αἷς
χρώμενον αἰτίαις τοιοῦτον γέγονεν οἷόν περ τὰ νῦν
ἐστίν. ὧδ᾽ οὖν. ἐπειδὴ κενὸν οὐδέν ἐστιν εἰς ὃ τῶν
B φερομένων δύναιτ᾽ ἂν εἰςελθεῖν τι, τὸ δὲ πνεῦμα
φέρεται παρ᾽ ἡμῶν ἔξω, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη παντὶ
δῆλον ὡς οὐκ εἰς κενόν, ἀλλὰ τὸ πλησίον ἐκ τῆς
ἕδρας ὠθεῖ· τὸ δὲ ὠθούμενον ἐξελαύνει τὸ πλησίον
ἀεί, καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἀνάγκην πᾶν περιελαυνό-
μενον εἰς τὴν ἕδραν, ὅθεν ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα, εἰςιὸν
ἐκεῖσε καὶ ἀναπληροῦν αὐτὴν ξυνέπεται τῷ πνεύματι,
καὶ τοῦτο ἅμα πᾶν οἷον τροχοῦ περιαγομένου γίγνε-
C ται διὰ τὸ κενὸν μηδὲν εἶναι. διὸ δὴ τὸ τῶν στηθῶν
καὶ τὸ τοῦ πνεύμονος ἔξω μεθιὲν τὸ πνεῦμα πάλιν
ὑπὸ τοῦ περὶ τὸ σῶμα ἀέρος, εἴσω διὰ μανῶν τῶν
σαρκῶν δυομένου καὶ περιελαυνομένου, γίγνεται πλή-
ρες· αὖθις δὲ ἀποτρεπόμενος ὁ ἀὴρ καὶ διὰ τοῦ σώ-
ματος ἔξω ἰὼν εἴσω τὴν ἀναπνοὴν περιωθεῖ κατὰ
τὴν τοῦ στόματος καὶ τὴν τῶν μυκτήρων δίοδον.
D Τὴν δὲ αἰτίαν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν θετέον τήνδε. πᾶν
ζῶον αὑτοῦ τἀντὸς περὶ τὸ αἷμα καὶ τὰς φλέβας
θερμότατα ἔχει, οἷον ἐν αὑτῷ πηγήν τινα ἐνοῦσαν
πυρός· ὃ δὴ καὶ προςεικάζομεν τῷ τοῦ κύρτου πλέ-
γματι, κατὰ μέσον διατεταμένον ἐκ πυρὸς πεπλέχθαι
πᾶν, τὰ δὲ ἄλλα, ὅσα ἔξωθεν, ἀέρος. τὸ θερμὸν δὴ
κατὰ φύσιν εἰς τὴν αὑτοῦ χώραν ἔξω πρὸς τὸ ξυγ-
γενὲς ὁμολογητέον ἰέναι. δυεῖν δὲ ταῖν διεξόδοιν οὐ-
E σαιν, τῆς μὲν κατὰ τὸ σῶμα ἔξω, τῆς δὲ αὖ κατὰ
τὸ στόμα καὶ τὰς ῥῖνας, ὅταν μὲν ἐπὶ θάτερα ὁρμή-
σῃ, θάτερα περιωθεῖ· τὸ δὲ περιωσθὲν εἰς τὸ πῦρ
ἐμπῖπτον θερμαίνεται, τὸ δ᾽ ἐξιὸν ψύχεται. μεταβαλ-
λούσης δὲ τῆς θερμότητος καὶ τῶν κατὰ τὴν ἑτέραν

ἔξοδον θερμοτέρων γιγνομένων πάλιν ἐκείνῃ ῥέπον αὖ
τὸ θερμότερον μᾶλλον, πρὸς τὴν αὑτοῦ φύσιν φερό-
μενον, περιωθεῖ τὸ κατὰ θάτερα· τὸ δὲ τὰ αὐτὰ
πάσχον καὶ τὰ αὐτὰ ἀνταποδιδὸν ἀεί, κύκλῳ οὕτω
σαλευόμενον ἔνθα καὶ ἔνθα ἀπειργασμένον ὑπ' ἀμφο-
τέρων τὴν ἀναπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν γίγνεσθαι παρέχεται.

Καὶ δὴ καὶ τὰ τῶν περὶ τὰς ἰατρικὰς σικύας πα-
θημάτων αἴτια καὶ τὰ τῆς καταπόσεως τά τε τῶν 80
ῥιπτουμένων, ὅσα ἀφεθέντα μετέωρα καὶ ὅσα ἐπὶ γῆς
φέρεται, ταύτῃ διωκτέον, καὶ ὅσοι φθόγγοι ταχεῖς καὶ
βραδεῖς ὀξεῖς τε καὶ βαρεῖς φαίνονται, τοτὲ μὲν ἀνάρ-
μοστοι φερόμενοι δι' ἀνομοιότητα τῆς ἐν ἡμῖν ὑπ'
αὐτῶν κινήσεως, τοτὲ δὲ ξύμφωνοι δι' ὁμοιότητα.
τὰς γὰρ τῶν προτέρων καὶ θαττόνων οἱ βραδύτεροι
κινήσεις ἀποπαυομένας ἤδη τε εἰς ὅμοιον ἐληλυθυίας,
αἷς ὕστερον αὐτοὶ προςφερόμενοι κινοῦσιν ἐκείνας, B
καταλαμβάνουσι, καταλαμβάνοντες δὲ οὐκ ἄλλην ἐπεμ-
βάλλοντες ἀνετάραξαν κίνησιν, ἀλλ' ἀρχὴν βραδυτέ-
ρας φορᾶς κατὰ τὴν τῆς θάττονος, ἀποληγούσης δὲ
ὁμοιότητα προσάψαντες μίαν ἐξ ὀξείας καὶ βαρείας
ξυνεκεράσαντο πάθην, ὅθεν ἡδονὴν μὲν τοῖς ἄφρο-
σιν, εὐφροσύνην δὲ τοῖς ἔμφροσι διὰ τὴν τῆς θείας
ἁρμονίας μίμησιν ἐν θνηταῖς γενομένην φοραῖς παρέ-
σχον. Καὶ δὴ καὶ τὰ τῶν ὑδάτων πάντα ῥεύματα,
ἔτι δὲ τὰ τῶν κεραυνῶν πτώματα καὶ τὰ θαυμαζό- C
μενα ἠλέκτρων περὶ τῆς ἕλξεως καὶ τῶν Ἡρακλείων
λίθων, πάντων τούτων ὁλκὴ μὲν οὐκ ἔστιν οὐδενί
ποτε, τὸ δὲ κενὸν εἶναι μηδὲν περιωθεῖν τε αὐτὰ
ταῦτα εἰς ἄλληλα, τό τε διακρινόμενα καὶ συγκρινό-
μενα πρὸς τὴν αὑτῶν διαμειβόμενα ἕδραν ἕκαστα
ἰέναι πάντα, τούτοις τοῖς παθήμασι πρὸς ἄλληλα
συμπλεχθεῖσι τεθαυματουργημένα τῷ κατὰ τρόπον
ζητοῦντι φανήσεται.

Καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς ἀναπνοῆς, ὅθεν ὁ λόγος ὥρ- D
μησε, κατὰ ταῦτα καὶ διὰ τούτων γέγονεν, ὥς περ
ἐν τοῖς πρόσθεν εἴρηται, τέμνοντος μὲν τὰ σιτία τοῦ
πυρός, αἰωρουμένου δὲ ἐντὸς τῷ πνεύματι ξυνεπομέ-
νου, τὰς φλέβας δὲ ἐκ τῆς κοιλίας τῇ ξυναιωρήσει

πληροῦντος τῷ τὰ τετμημένα αὐτόθεν ἀπαντλεῖν καὶ
διὰ ταῦτα δὴ καθ' ὅλον τὸ σῶμα πᾶσι τοῖς ζώοις τὰ
τῆς τροφῆς νάματα οὕτως ἐπιῤῥύντα γεγονέναι. νεό-
E τμητα δὲ καὶ ἀπὸ ξυγγενῶν ὄντα, τὰ μὲν καρπῶν,
τὰ δὲ χλόης, ἃ θεὸς ἐπ' αὐτὸ τοῦθ' ἡμῖν ἐφύτευσεν,
εἶναι τροφήν, παντοδαπὰ μὲν χρώματα ἴσχει διὰ τὴν
ξύμμιξιν, ἡ δ' ἐρυθρὰ πλείστη περὶ αὐτὸ χρόα διαθεῖ,
τῆς τοῦ πυρὸς τομῆς τε καὶ ἐξομόρξεως ἐν ὑγρῷ δε-
δημιουργημένη φύσις· ὅθεν τοῦ κατὰ τὸ σῶμα ῥέον-
τος τὸ χρῶμα ἔσχεν οἵαν ὄψιν διεληλύθαμεν. ὃ κα-
λοῦμεν αἷμα, νομὴν σαρκῶν καὶ ξύμπαντος τοῦ σώ-
81 ματος, ὅθεν ὑδρευόμενα ἕκαστα πληροῖ τὴν τοῦ κε-
νουμένου βάσιν. ὁ δὲ τρόπος τῆς πληρώσεως ἀπο-
χωρήσεώς τε γίγνεται, καθά περ ἐν τῷ παντὶ παντὸς
ἡ φορὰ γέγονεν, ἣν τὸ ξυγγενὲς πᾶν φέρεται πρὸς
ἑαυτό. τὰ μὲν γὰρ δὴ περιεστῶτα ἐκτὸς ἡμᾶς τήκει
τε ἀεὶ καὶ διανέμει πρὸς ἕκαστον εἶδος τὸ ὁμόφυλον
ἀποπέμπον, τὰ δὲ ἔναιμα αὖ, κερματισθέντα ἐντὸς
παρ' ἡμῖν καὶ περιειλημμένα ὥς περ ὑπ' οὐρανοῦ
B ξυνεστῶτος ἑκάστου τοῦ ζώου, τὴν τοῦ παντὸς ἀναγ-
κάζεται μιμεῖσθαι φοράν· πρὸς τὸ ξυγγενὲς οὖν φε-
ρόμενον ἕκαστον τῶν ἐντὸς μερισθέντων τὸ κενωθὲν
τότε πάλιν ἀνεπλήρωσεν. ὅταν μὲν δὴ πλέον τοῦ
ἐπιῤῥέοντος ἀπίῃ, φθίνει πᾶν, ὅταν δὲ ἔλαττον, αὐ-
ξάνεται. νέα μὲν οὖν ξύστασις τοῦ παντὸς ζώου,
καινὰ τὰ τρίγωνα οἷον ἐκ δρυόχων ἔτι ἔχουσα τῶν
γενῶν, ἰσχυρὰν μὲν τὴν ξύγκλεισιν αὐτῶν πρὸς ἄλ-
ληλα κέκτηται, ξυμπέπηγε δὲ ὁ πᾶς ὄγκος αὐτῆς
C ἁπαλός, ἅτε ἐκ μυελοῦ μὲν νεωστὶ γεγονυίας, τε-
θραμμένης δὲ ἐν γάλακτι· τὰ δὴ περιλαμβανόμενα
ἐν αὐτῇ τρίγωνα ἔξωθεν ἐπεισελθόντα, ἐξ ὧν ἂν ᾖ
τά τε σιτία καὶ ποτά, τῶν ἑαυτῆς τριγώνων παλαιό-
τερα ὄντα καὶ ἀσθενέστερα καινοῖς ἐπικρατεῖ τέμνουσα,
καὶ μέγα ἀπεργάζεται τὸ ζῶον τρέφουσα ἐκ πολλῶν
ὁμοίων. ὅταν δ' ἡ ῥίζα τῶν τριγώνων χαλᾷ διὰ τὸ
πολλοὺς ἀγῶνας ἐν πολλῷ χρόνῳ πρὸς πολλὰ ἠγωνί-
D σθαι, τὰ μὲν τῆς τροφῆς εἰσιόντα οὐκέτι δύναται
τέμνειν εἰς ὁμοιότητα ἑαυτοῖς, αὐτὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἔξω-

θεν ἐπειςιόντων εὐπετῶς διαιρεῖται· φθίνει δὴ πᾶν
ζῶον ἐν τούτῳ κρατούμενον, γῆράς τε ὀνομάζεται τὸ
πάθος. τέλος δέ, ἐπειδὰν τῶν περὶ τὸν μυελὸν τρι-
γώνων οἱ ξυναρμοσθέντες μηκέτι ἀντέχωσι δεσμοὶ τῷ
πόνῳ διστάμενοι, μεθιᾶσι τοὺς τῆς ψυχῆς αὖ δε-
σμούς, ἡ δὲ κατὰ φύσιν λυθεῖσα μεθ᾽ ἡδονῆς ἐξέ-
πτατο· πᾶν γὰρ τὸ μὲν παρὰ φύσιν ἀλγεινόν, τὸ δ᾽ E
ᾗ πέφυκε γιγνόμενον ἡδύ. καὶ θάνατος δὴ κατὰ ταὐτὰ
ὁ μὲν κατὰ νόσους καὶ ὑπὸ τραυμάτων γιγνόμενος
ἀλγεινὸς καὶ βίαιος, ὁ δὲ μετὰ γῆρας ἰὼν ἐπὶ τέλος
κατὰ φύσιν ἀπονώτατος τῶν θανάτων καὶ μᾶλλον
μεθ᾽ ἡδονῆς γιγνόμενος ἢ λύπης.

Τὸ δὲ τῶν νόσων ὅθεν ξυνίσταται, δῆλόν που
καὶ παντί. τεττάρων γὰρ ὄντων γενῶν ἐξ ὧν συμ-
πέπηγε τὸ σῶμα, γῆς πυρὸς ὕδατός τε καὶ ἀέρος, 82
τούτων ἡ παρὰ φύσιν πλεονεξία καὶ ἔνδεια καὶ τῆς
χώρας μετάστασις ἐξ οἰκείας ἐπ᾽ ἀλλοτρίαν γιγνομένη,
πυρός τε αὖ καὶ τῶν ἑτέρων, ἐπειδὴ γένη πλείονα
ἑνὸς ὄντα τυγχάνει, τὸ μὴ προςῆκον ἕκαστον ἑαυτῷ
προςλαμβάνειν, καὶ πάνθ᾽ ὅσα τοιαῦτα, στάσεις καὶ
νόσους παρέχει· παρὰ φύσιν γὰρ ἑκάστου γιγνομένου
καὶ μεθισταμένου θερμαίνεται μὲν ὅσα περ ἂν πρό-
τερον ψύχηται, ξηρὰ δὲ ὄντα ἐς ὕστερον γίγνεται νο- B
τερά, καὶ κοῦφα δὴ καὶ βαρέα, καὶ πάσας πάντῃ
μεταβολὰς δέχεται. μόνον γὰρ δή, φαμέν, ταὐτὸ
ταὐτῷ κατὰ ταὐτὸ καὶ ὡςαύτως καὶ ἀνὰ λόγον προς-
γιγνόμενον καὶ ἀπογιγνόμενον ἐάσει ταὐτὸν ὂν αὑτῷ
σῶν καὶ ὑγιὲς μένειν· ὃ δ᾽ ἂν πλημμελήσῃ τι τούτων
ἐκτὸς ἀπιὸν ἢ προςιόν, ἀλλοιότητας παμποικίλας καὶ
νόσους φθοράς τε ἀπείρους παρέξεται. Δευτέρων δὴ
ξυστάσεων αὖ κατὰ φύσιν ξυνεστηκυιῶν δευτέρα κα-
τανόησις νοσημάτων τῷ βουλομένῳ γίγνεται ξυννοῆ- C
σαι. μυελοῦ γὰρ ἐξ ἐκείνων ὀστοῦ τε καὶ σαρκὸς καὶ
νεύρου ξυμπαγέντος, ἔτι τε αἵματος ἄλλον μὲν τρό-
πον, ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν γεγονότος, τῶν μὲν ἄλλων
τὰ πλεῖστα ᾗ περ τὰ πρόσθεν, τὰ δὲ μέγιστα τῶν
νοσημάτων τῇδε χαλεπὰ ξυμπέπτωκεν. ὅταν ἀνάπαλιν
ἡ γένεσις τούτων πορεύηται, τότε ταῦτα διαφθείρε-

ται. κατὰ φύσιν γὰρ σάρκες μὲν καὶ νεῦρα ἐξ αἵμα-
τος γίγνονται, νεῦρον μὲν ἐξ ἰνῶν διὰ τὴν συγγέ-
D νειαν, σάρκες δὲ ἀπὸ τοῦ παγέντος, ὃ πήγνυται χω-
ριζόμενον ἰνῶν· τὸ δὲ ἀπὸ τῶν νεύρων καὶ σαρκῶν
ἀπιὸν αὖ γλίσχρον καὶ λιπαρὸν ἅμα μὲν τὴν σάρκα
κολλᾷ πρὸς τὴν τῶν ὀστῶν φύσιν αὐτό τε τὸ περὶ
τὸν μυελὸν ὀστοῦν τρέφον αὔξει, τὸ δ' αὖ διὰ τὴν
πυκνότητα τῶν ὀστῶν διηθούμενον καθαρώτατον γέ-
νος τῶν τριγώνων λειότατόν τε καὶ λιπαρώτατον, λει-
E βόμενον ἀπὸ τῶν ὀστῶν καὶ στάζον, ἄρδει τὸν μυε-
λόν. καὶ κατὰ ταῦτα μὲν γιγνομένων ἑκάστων ὑγίεια
ξυμβαίνει τὰ πολλά· νόσοι δέ, ὅταν ἐναντίως. ὅταν
γὰρ τηκομένη σὰρξ ἀνάπαλιν εἰς τὰς φλέβας τὴν τη-
κεδόνα ἐξιῇ, τότε μετὰ πνεύματος αἷμα πολύ τε καὶ
παντοδαπὸν ἐν ταῖς φλεψὶ χρώμασι καὶ πικρότησι
ποικιλλόμενον, ἔτι δὲ ὀξείαις καὶ ἁλμυραῖς δυνάμεσι,
χολὰς καὶ ἰχῶρας καὶ φλέγματα ἴσχει παντοῖα· πα-
λιναίρετα γὰρ πάντα γεγονότα καὶ διεφθαρμένα τό
τε αἷμα αὐτὸ πρῶτον διόλλυσι, καὶ αὐτὰ οὐδεμίαν
83 τροφὴν ἔτι τῷ σώματι παρέχοντα φέρεται πάντῃ διὰ
τῶν φλεβῶν, τάξιν τῶν κατὰ φύσιν οὐκέτ' ἔχοντα
περιόδων, ἐχθρὰ μὲν αὐτὰ αὑτοῖς διὰ τὸ μηδεμίαν
ἑαυτῶν ἀπόλαυσιν ἔχειν, τῷ ξυνεστῶτι δὲ τοῦ σώμα-
τος καὶ μένοντι κατὰ χώραν πολέμια, διολλύντα καὶ
τήκοντα. ὅσον μὲν οὖν ἂν παλαιότατον ὂν τῆς σαρ-
κὸς ταχῇ, δύσπεπτον γιγνόμενον μελαίνει μὲν ὑπὸ
παλαιᾶς ξυγκαύσεως, διὰ δὲ τὸ πάντῃ διαβεβρῶσθαι
B πικρὸν ὂν παντὶ χαλεπὸν προσπίπτει τοῦ σώματος,
ὅσον ἂν μήπω διεφθαρμένον ᾖ. καὶ τοτὲ μὲν ἀντὶ
τῆς πικρότητος ὀξύτητα ἔσχε τὸ μέλαν χρῶμα, ἀπο-
λεπτυνθέντος μᾶλλον τοῦ πικροῦ· τοτὲ δὲ ἡ πικρότης
αὖ βαφεῖσα αἵματι χρῶμα ἔσχεν ἐρυθρότερον, τοῦ δὲ
μέλανος τούτῳ ξυγκεραννυμένου χολῶδες· ἔτι δὲ ξυμ-
μίγνυται ξανθὸν χρῶμα μετὰ τῆς πικρότητος, ὅταν
νέα ξυντακῇ σὰρξ ὑπὸ τοῦ περὶ τὴν φλόγα πυρός.
καὶ τὸ μὲν κοινὸν ὄνομα πᾶσι τούτοις ἤ τινες ἰατρῶν
C που χολὴν ἐπωνόμασαν ἢ καί τις ὢν δυνατὸς εἰς
πολλὰ μὲν καὶ ἀνόμοια βλέπειν, ὁρᾶν δ' ἐν αὐτοῖς

ἓν γένος ἑνὸν ἄξιον ἐπωνυμίας πᾶσι· τὰ δ' ἄλλα ὅσα χολῆς εἴδη λέγεται, κατὰ τὴν χρόαν ἔσχε λόγον αὐτῶν ἕκαστον ἴδιον. ἰχὼρ δέ, ὁ μὲν αἵματος ὀρὸς πρᾶος, ὁ δὲ μελαίνης χολῆς ὀξείας τε ἄγριος, ὅταν ξυμμιγνύηται διὰ θερμότητα ἁλμυρᾷ δυνάμει· καλεῖται δὲ ὀξὺ φλέγμα τὸ τοιοῦτον. τὸ δ' αὖ μετὰ ἀέρος τηκόμενον ἐκ νέας καὶ ἁπαλῆς σαρκός, τούτου δὲ D
ἀνεμωθέντος καὶ ξυμπεριληφθέντος ὑπὸ ὑγρότητος, καὶ πομφολύγων ξυστασῶν ἐκ τοῦ πάθους τούτου καθ' ἑκάστην μὲν ἀοράτων διὰ σμικρότητα, ξυναπασῶν δὲ τὸν ὄγκον παρεχομένων ὁρατόν, χρῶμα ἐχουσῶν διὰ τὴν τοῦ ἀφροῦ γένεσιν ἰδεῖν λευκόν, ταύτην πᾶσαν τηκεδόνα ἁπαλῆς σαρκὸς μετὰ πνεύματος ξυμπλακεῖσαν λευκὸν εἶναι φλέγμα φαμέν. φλέγματος δ' αὖ νέου ξυνισταμένου ὀρὸς ἱδρὼς καὶ δάκρυον, ὅσα τε ἄλλα τοιαῦτα σῶμα τὸ καθ' ἡμέραν χεῖται κα- E
θαιρόμενον. καὶ ταῦτα μὲν δὴ πάντα νόσων ὄργανα γέγονεν, [ὅταν αἷμα μὴ ἐκ τῶν σιτίων καὶ ποτῶν ᾖ πληθύον κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίων τὸν ὄγκον παρὰ τοὺς τῆς φύσεως λαμβάνῃ νόμους. διακρινομένης μὲν οὖν ὑπὸ νόσων τῆς σαρκὸς ἑκάστης, μενόντων δὲ τῶν πυθμένων αὐταῖς ἡμίσεια τῆς συμφορᾶς ἡ δύναμις· ἀνάληψιν γὰρ ἔτι μετ' εὐπετείας ἴσχει. τὸ δὲ δὴ σάρκας ὀστοῖς ξυνδοῦν ὁπότ' ἂν νοσήσῃ, 84
καὶ μηκέτι αὖ τὸ ἐξ ἰνῶν αἷμα καὶ νεύρων ἀποχωριζόμενον ὀστῷ μὲν τροφή, σαρκὶ δὲ πρὸς ὀστοῦν γίγνηται δεσμός, ἀλλ' ἐκ λιπαροῦ καὶ λείου καὶ γλίσχρου τραχὺ καὶ ἁλμυρὸν αὐχμῆσαν ὑπὸ κακῆς διαίτης γένηται, τότε ταῦτα πάσχον πᾶν τὸ τοιοῦτον καταψήχεται μὲν αὐτὸ πάλιν ὑπὸ τὰς σάρκας καὶ τὰ νεῦρα, ἀφιστάμενον ἀπὸ τῶν ὀστῶν, αἱ δ' ἐκ τῶν ῥιζῶν ξυνεκπίπτουσαι τά τε νεῦρα γυμνὰ καταλείπουσι B
καὶ μεστὰ ἅλμης, αὐταὶ δὲ πάλιν εἰς τὴν τοῦ αἵματος φορὰν ἐμπεσοῦσαι τὰ πρόσθεν ῥηθέντα νοσήματα πλείω ποιοῦσι. χαλεπῶν δὲ τούτων περὶ τὰ σώματα παθημάτων γιγνομένων μείζω ἔτι γίγνεται τὰ πρὸ τούτων, ὅταν ὀστοῦν διὰ πυκνότητα σαρκὸς ἀναπνοὴν μὴ λαμβάνον ἱκανήν, ὑπ' εὐρῶτος θερμαινόμενον,

σφακελίσαν μήτε τὴν τροφὴν καταδέχηται πάλιν τε
C αὐτὸ εἰς ἐκείνην ἐναντίως ἴῃ ψηχόμενον, ἡ δ' εἰς
σάρκας, σὰρξ δὲ εἰς αἷμα ἐμπίπτουσα τραχύτερα
πάντα τῶν πρόσθεν τὰ νοσήματα ἀπεργάζηται. τὸ δ'
ἔσχατον πάντων, ὅταν ἡ τοῦ μυελοῦ φύσις ὑπ' ἐν-
δείας ἤ τινος ὑπερβολῆς νοσήσῃ, τὰ μέγιστα καὶ κυ-
ριώτατα πρὸς θάνατον τῶν νοσημάτων ἀποτελεῖ,
πάσης ἀνάπαλιν τῆς τοῦ σώματος φύσεως ἐξ ἀνάγκης
ῥυείσης. Τρίτον δ' αὖ νοσημάτων εἶδος τριχῇ δεῖ
D διανοεῖσθαι γιγνόμενον, τὸ μὲν ὑπὸ πνεύματος, τὸ
δὲ φλέγματος, τὸ δὲ χολῆς. ὅταν μὲν γὰρ ὁ τῶν
πνευμάτων τῷ σώματι ταμίας πνεύμων μὴ καθαρὰς
τὰς διεξόδους παρέχῃ ὑπὸ ῥευμάτων φραχθείς, ἔνθα
μὲν οὐκ ἰόν, ἔνθα δὲ πλέον ἢ τὸ προσῆκον πνεῦμα
εἰσιὸν τὰ μὲν οὐ τυγχάνοντα ἀναψυχῆς σήπει, τὰ δὲ
τῶν φλεβῶν διαβιβαζόμενον καὶ ξυνεπιστρέφον αὐτὰ
τῆκόν τε τὸ σῶμα εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ διάφραγμά τε
E ἴσχον ἐναπολαμβάνεται, καὶ μυρία δὴ νοσήματα ἐκ
τούτων ἀλγεινὰ μετὰ πλήθους ἱδρῶτος ἀπείργασται.
πολλάκις δ' ἐν τῷ σώματι διακριθείσης σαρκὸς πνεῦμα
ἐγγενόμενον καὶ ἀδυνατοῦν ἔξω πορευθῆναι τὰς αὐ-
τὰς τοῖς ἐπεισεληλυθόσιν ὠδῖνας παρέσχε, μεγίστας
δέ, ὅταν περὶ τὰ νεῦρα καὶ τὰ ταύτῃ φλέβια περι-
στὰν καὶ ἀνοιδῆσαν τούς τε ἐπιτόνους καὶ τὰ ξυνεχῆ
νεῦρα οὕτως εἰς τὸ ἐξόπισθεν κατατείνῃ τούτοις· ἃ
δὴ καὶ ἀπ' αὐτοῦ τῆς ξυντονίας τοῦ παθήματος τὰ
νοσήματα τέτανοί τε καὶ ὀπισθότονοι προσεῤῥήθησαν.
ὧν καὶ τὸ φάρμακον χαλεπόν· πυρετοὶ γὰρ οὖν δὴ
85 τὰ τοιαῦτα ἐπιγιγνόμενοι μάλιστα λύουσι. τὸ δὲ λευ-
κὸν φλέγμα διὰ τὸ τῶν πομφολύγων πνεῦμα χαλεπὸν
ἀποληφθέν, ἔξω δὲ τοῦ σώματος ἀναπνοὰς ἴσχον
ἠπιώτερον μέν, καταποικίλλει δὲ τὸ σῶμα λεύκας ἀλ-
φούς τε καὶ τὰ τούτων ξυγγενῆ νοσήματα ἀποτίκτον.
μετὰ χολῆς δὲ μελαίνης κερασθὲν ἐπὶ τὰς περιόδους
τε τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ θειοτάτας οὔσας ἐπισκεδαννύ-
μενον καὶ ξυνταράττον αὐτάς, καθ' ὕπνον μὲν ἰὸν
B πραότερον, ἐγρηγορόσι δὲ ἐπιτιθέμενον δυσαπαλλα-
κτότερον· νόσημα δὲ ἱερᾶς ὂν φύσεως ἐνδικώτατα

ἱερὸν λέγεται. φλέγμα δ' ὀξὺ καὶ ἁλμυρὸν πηγὴ πάν-
των νοσημάτων ὅσα γίγνεται καταῤῥοϊκά· διὰ δὲ τοὺς
τόπους εἰς οὓς ῥεῖ παντοδαποὺς ὄντας παντοῖα ὀνό-
ματα εἴληφεν. ὅσα δὲ φλεγμαίνειν λέγεται τοῦ σώμα-
τος, ἀπὸ τοῦ κάεσθαί τε καὶ φλέγεσθαι διὰ χολὴν C
γέγονε πάντα. λαμβάνουσα μὲν οὖν ἀναπνοὴν ἔξω
παντοῖ' ἀναπέμπει φύματα ζέουσα, καθειργνυμένη δ'
ἐντὸς πυρίκαυτα νοσήματα πολλὰ ἐμποιεῖ, μέγιστον
δέ, ὅταν αἵματι καθαρῷ ξυγκερασθεῖσα τὸ τῶν ἰνῶν
γένος ἐκ τῆς ἑαυτῶν διαφορῇ τάξεως, αἳ διεσπάρη-
σαν μὲν εἰς αἷμα, ἵνα συμμέτρως λεπτότητος ἴσχοι
καὶ πάχους καὶ μήτε διὰ θερμότητα ὡς ὑγρὸν ἐκ
μανοῦ τοῦ σώματος ἐκρέοι, μήτ' αὖ πυκνότερον δυς-
κίνητον ὂν μόλις ἀναστρέφοιτο ἐν ταῖς φλεψί. καιρὸν D
δὴ τούτων ἶνες τῇ τῆς φύσεως γενέσει φυλάττουσιν·
ἃς ὅταν τις καὶ τεθνεῶτος αἵματος ἐν ψύξει τε ὄν-
τος πρὸς ἀλλήλας ξυναγάγῃ, διαχεῖται πᾶν τὸ λοιπὸν
αἷμα, ἐαθεῖσαι δὲ ταχὺ μετὰ τοῦ περιεστῶτος αὐτὸ
ψύχους ξυμπηγνύασι. ταύτην δὴ τὴν δύναμιν ἐχου-
σῶν ἰνῶν ἐν αἵματι χολὴ φύσει παλαιὸν αἷμα γεγο-
νυῖα καὶ πάλιν ἐκ τῶν σαρκῶν ἐς τοῦτο τετηκυῖα,
θερμὴ καὶ ὑγρὰ κατ' ὀλίγον τὸ πρῶτον ἐμπίπτουσα
πήγνυται διὰ τὴν τῶν ἰνῶν δύναμιν, πηγνυμένη δὲ E
καὶ βίᾳ κατασβεννυμένη χειμῶνα καὶ τρόμον ἐντὸς
παρέχει. πλείων δ' ἐπιῤῥέουσα, τῇ παρ' αὐτῆς θερ-
μότητι κρατήσασα τὰς ἶνας εἰς ἀταξίαν ζέσασα διέ-
σεισε, καὶ ἐὰν μὲν ἱκανὴ διὰ τέλους κρατῆσαι γένη-
ται, πρὸς τὸ τοῦ μυελοῦ διαπεράσασα γένος κάουσα
ἔλυσε τὰ τῆς ψυχῆς αὐτόθεν οἷον νεὼς πείσματα
μεθῆκέ τε ἐλευθέραν, ὅταν δ' ἐλάττων ᾖ τό τε σῶμα
ἀντίσχῃ τηκόμενον, αὐτὴ κρατηθεῖσα ἢ κατὰ πᾶν τὸ
σῶμα ἐξέπεσεν, ἢ διὰ τῶν φλεβῶν εἰς τὴν κάτω ξυ-
νωσθεῖσα ἢ τὴν ἄνω κοιλίαν, οἷον φυγὰς ἐκ πόλεως
στασιασάσης ἐκ τοῦ σώματος ἐκπίπτουσα, διαῤῥοίας
καὶ δυσεντερίας καὶ τὰ τοιαῦτα νοσήματα πάντα πα- 86
ρέσχετο. τὸ μὲν οὖν ἐκ πυρὸς ὑπερβολῆς μάλιστα
νοσῆσαν σῶμα ξυνεχῆ καύματα καὶ πυρετοὺς ἀπερ-
γάζεται, τὸ δ' ἐξ ἀέρος ἀμφημερινούς, τριταίους δ'

ὕδατος διὰ τὸ νωθέστερον ἀέρος καὶ πυρὸς αὐτὸ εἶ-
ναι· τὸ δὲ γῆς, τετάρτως ὂν νωθέστατον τούτων, ἐν
τετραπλασίαις περιόδοις χρόνου καθαιρόμενον, τε-
ταρταίους πυρετοὺς ποιῆσαν ἀπαλλάττεται μόλις.
B Καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ σῶμα νοσήματα ταύτῃ ξυμ-
βαίνει γιγνόμενα, τὰ δὲ περὶ ψυχὴν διὰ σώματος ἕξιν
τῇδε. νόσον μὲν δὴ ψυχῆς ἄνοιαν ξυγχωρητέον, δύο
δ' ἀνοίας γένη, τὸ μὲν μανίαν, τὸ δὲ ἀμαθίαν. πᾶν
οὖν ὅ τι πάσχων τις πάθος ὁπότερον αὐτῶν ἴσχει,
νόσον προσρητέον. ἡδονὰς δὲ καὶ λύπας ὑπερβαλλού-
σας τῶν νόσων μεγίστας θετέον τῇ ψυχῇ· περιχαρὴς
γὰρ ἄνθρωπος ὢν ἢ καὶ τἀναντία ὑπὸ λύπης πάσχων,
C σπεύδων τὸ μὲν ἑλεῖν ἀκαίρως, τὸ δὲ φυγεῖν, οὔτε
ὁρᾶν οὔτε ἀκούειν ὀρθὸν οὐδὲν δύναται, λυττᾷ δὲ
καὶ λογισμοῦ μετασχεῖν ἥκιστα τότε δὴ δυνατός. τὸ
δὲ σπέρμα ὅτῳ πολὺ καὶ ῥυῶδες περὶ τὸν μυελὸν γί-
γνεται, καὶ καθαπερεὶ δένδρον πολυκαρπότερον τοῦ
ξυμμέτρου πεφυκὸς ᾖ, πολλὰς μὲν καθ' ἕκαστον ὠδῖ-
νας, πολλὰς δ' ἡδονὰς κτώμενος ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
καὶ τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα τόκοις, ἐμμανὴς τὸ πλεῖστον
D γιγνόμενος τοῦ βίου διὰ τὰς μεγίστας ἡδονὰς καὶ λύ-
πας, νοσοῦσαν καὶ ἄφρονα ἴσχων ὑπὸ τοῦ σώματος
τὴν ψυχήν, οὐχ ὡς νοσῶν ἀλλ' ὡς ἑκὼν κακὸς κακῶς
δοξάζεται. τὸ δὲ ἀληθές, ἡ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἀκολασία
κατὰ τὸ πολὺ μέρος διὰ τὴν ἑνὸς γένους ἕξιν ὑπὸ
μανότητος ὀστῶν ἐν σώματι ῥυώδη καὶ ὑγραίνουσαν
νόσος ψυχῆς γέγονε. καὶ σχεδὸν δὴ πάντα ὁπόσα ἡδο-
νῶν ἀκρατία καὶ ὄνειδος ὡς ἑκόντων λέγεται τῶν κα-
κῶν, οὐκ ὀρθῶς ὀνειδίζεται· κακὸς μὲν γὰρ ἑκὼν οὐ-
E δείς, διὰ δὲ πονηρὰν ἕξιν τινὰ τοῦ σώματος καὶ
ἀπαίδευτον τροφὴν ὁ κακὸς γίγνεται κακός, παντὶ δὲ
ταῦτα ἐχθρὰ καὶ ἄκοντι προσγίγνεται. καὶ πάλιν δὴ
τὸ περὶ τὰς λύπας ἡ ψυχὴ κατὰ ταὐτὰ διὰ σῶμα
πολλὴν ἴσχει κακίαν. ὅπου γὰρ ἂν οἱ τῶν ὀξέων καὶ
τῶν ἁλυκῶν φλεγμάτων καὶ ὅσοι πικροὶ καὶ χολώδεις
χυμοὶ κατὰ τὸ σῶμα πλανηθέντες ἔξω μὲν μὴ λάβω-
σιν ἀναπνοήν, ἐντὸς δὲ εἱλούμενοι τὴν ἀφ' αὐτῶν
87 ἀτμίδα τῇ τῆς ψυχῆς φορᾷ ξυμμίξαντες ἀνακερα-

σθῶσι, παντοδαπὰ νοσήματα ψυχῆς ἐμποιοῦσι, μᾶλ-
λον καὶ ἧττον, καὶ ἐλάττω καὶ πλείω· πρός τε τοὺς
τρεῖς τόπους ἐνεχθέντα τῆς ψυχῆς, πρὸς ὃν ἂν ἕκαστ᾽
αὐτῶν προσπίπτῃ, ποικίλλει μὲν εἴδη δυσκολίας καὶ
δυσθυμίας παντοδαπά, ποικίλλει δὲ θρασύτητός τε
καὶ δειλίας, ἔτι δὲ λήθης ἅμα καὶ δυσμαθίας. πρὸς
δὲ τούτοις, ὅταν οὕτω κακῶς παγέντων πολιτεῖαι κα-
καὶ καὶ λόγοι κατὰ πόλεις ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ λεχ- B
θῶσιν, ἔτι δὲ μαθήματα μηδαμῇ τούτων ἰατικὰ ἐκ
νέων μανθάνηται, ταύτῃ κακοὶ πάντες οἱ κακοὶ διὰ
δύο ἀκουσιώτατα γιγνόμεθα. ὧν αἰτιατέον μὲν τοὺς
φυτεύοντας ἀεὶ τῶν φυτευομένων μᾶλλον καὶ τους
τρέφοντας τῶν τρεφομένων, προθυμητέον μήν, ὅπῃ
τις δύναται, καὶ διὰ τροφῆς καὶ δι᾽ ἐπιτηδευμάτων
μαθημάτων τε φυγεῖν μὲν κακίαν, τοὐναντίον δὲ ἑλεῖν.
ταῦτα μὲν οὖν δὴ τρόπος ἄλλος λόγων.

Τὸ δὲ τούτων ἀντίστροφον αὖ, τὸ περὶ τὰς τῶν C
σωμάτων καὶ διανοήσεων θεραπείας, αἷς αἰτίαις σώζε-
ται, πάλιν εἰκὸς καὶ πρέπον ἀνταποδοῦναι· δικαιότε-
ρον γὰρ τῶν ἀγαθῶν πέρι μᾶλλον ἢ τῶν κακῶν ἴσχειν
λόγον. πᾶν δὴ τὸ ἀγαθὸν καλόν, τὸ δὲ καλὸν οὐκ
ἄμετρον· καὶ ζῶον οὖν τὸ τοιοῦτον ἐσόμενον ξύμμε-
τρον θετέον. ξυμμέτρων δὲ τὰ μὲν σμικρὰ διαισθα-
νόμενοι ξυλλογιζόμεθα, τὰ δὲ κυριώτατα καὶ μέγιστα
ἀλογίστως ἔχομεν. πρὸς γὰρ ὑγιείας καὶ νόσους ἀρε- D
τάς τε καὶ κακίας οὐδεμία ξυμμετρία καὶ ἀμετρία
μείζων ἢ ψυχῆς αὐτῆς πρὸς σῶμα αὐτό· ὧν οὐδὲν
σκοποῦμεν, οὐδ᾽ ἐννοοῦμεν ὅτι ψυχὴν ἰσχυρὰν καὶ
πάντῃ μεγάλην ἀσθενέστερον καὶ ἔλαττον εἶδος ὅταν
ὀχῇ, καὶ ὅταν αὖ τοὐναντίον ξυμπαγῆτον τούτω, οὐ
καλὸν ὅλον τὸ ζῶον — ἀξύμμετρον γὰρ ταῖς μεγί-
σταις ξυμμετρίαις —, τὸ δὲ ἐναντίως ἔχον πάντων
θεαμάτων τῷ δυναμένῳ καθορᾶν κάλλιστον καὶ ἐρα-
σμιώτατον. οἷον οὖν ὑπερσκελὲς ἢ καί τινα ἑτέραν E
ὑπέρεξιν ἄμετρον ἑαυτῷ τι σῶμα ὂν ἅμα μὲν αἰσχρόν,
ἅμα δ᾽ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν πόνων πολλοὺς μὲν κό-
πους, πολλὰ δὲ σπάσματα καὶ διὰ τὴν παραφορό-
τητα πτώματα παρέχον μυρίων κακῶν αἴτιον ἑαυτῷ,

ταὐτὸν δὴ διανοητέον καὶ περὶ τοῦ ξυναμφοτέρου,
ζῷον ὃ καλοῦμεν, ὡς ὅταν τε ἐν αὐτῷ ψυχὴ κρείτ-
88 των οὖσα σώματος περιθύμως ἴσχῃ, διασείουσα πᾶν
αὐτὸ ἔνδοθεν νόσων ἐμπίπλησι, καὶ ὅταν εἴς τινας
μαθήσεις καὶ ζητήσεις συντόνως ἴῃ, κατατήκει, δι-
δαχάς τ' αὖ καὶ μάχας ἐν λόγοις ποιουμένη δημοσίᾳ
καὶ ἰδίᾳ δι' ἐρίδων καὶ φιλονεικιῶν γιγνομένων διά-
πυρον αὐτὸ ποιοῦσα λύει, καὶ ῥεύματα ἐπάγουσα,
τῶν λεγομένων ἰατρῶν ἀπατῶσα τοὺς πλείστους, τἀ-
ναντία αἰτιᾶσθαι ποιεῖ· σῶμά τε ὅταν αὖ μέγα καὶ
ὑπέρψυχρον σμικρᾷ ξυμφυὲς ἀσθενεῖ τε διανοίᾳ γένη-
B ται, διττῶν ἐπιθυμιῶν οὐσῶν φύσει κατ' ἀνθρώπους,
διὰ σῶμα μὲν τροφῆς, διὰ δὲ τὸ θειότατον τῶν ἐν
ἡμῖν φρονήσεως, αἱ τοῦ κρείττονος κινήσεις κρατοῦ-
σαι καὶ τὸ μὲν σφέτερον αὔξουσαι, τὸ δὲ τῆς ψυχῆς
κωφὸν καὶ δυςμαθὲς ἀμνῆμόν τε ποιοῦσαι τὴν μεγί-
στην νόσον ἀμαθίαν ἐναπεργάζονται. μία δὴ σωτηρία
πρὸς ἄμφω, μήτε τὴν ψυχὴν ἄνευ σώματος κινεῖν
μήτε σῶμα ἄνευ ψυχῆς, ἵνα ἀμυνομένω γίγνησθον
C ἰσοῤῥόπω καὶ ὑγιῆ. τὸν δὴ μαθηματικὸν ἤ τινα ἄλ-
λην σφόδρα μελέτην διανοίᾳ κατεργαζόμενον καὶ τὴν
τοῦ σώματος ἀποδοτέον κίνησιν, γυμναστικῇ προσο-
μιλοῦντα, τόν τε αὖ σῶμα ἐπιμελῶς πλάττοντα τὰς
τῆς ψυχῆς ἀνταποδοτέον κινήσεις, μουσικῇ καὶ πάσῃ
φιλοσοφίᾳ προςχρώμενον, εἰ μέλλει δικαίως τις ἅμα
μὲν καλός, ἅμα δὲ ἀγαθὸς ὀρθῶς κεκλήσεσθαι. Κατὰ
δὲ ταὐτὰ ταῦτα καὶ τὰ μέρη θεραπευτέον, τὸ τοῦ
παντὸς ἀπομιμούμενον εἶδος. τοῦ γὰρ σώματος ὑπὸ
D τῶν εἰςιόντων καομένου τε ἐντὸς καὶ ψυχομένου, καὶ
πάλιν ὑπὸ τῶν ἔξωθεν ξηραινομένου καὶ ὑγραινομέ-
νου καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα πάσχοντος ὑπ' ἀμφο-
τέρων τῶν κινήσεων, ὅταν μέν τις ἡσυχίαν ἄγον τὸ
σῶμα παραδιδῷ ταῖς κινήσεσι, κρατηθὲν διώλετο, ἐὰν
δὲ ἣν τροφὸν καὶ τιθήνην τοῦ παντὸς προςείπομεν
μιμῆταί τις, καὶ τὸ σῶμα μάλιστα μὲν μηδέποτε
ἡσυχίαν ἄγειν ἐᾷ, κινῇ δὲ καὶ σεισμοὺς ἀεί τινας
E ἐμποιῶν αὐτῷ διὰ παντὸς τὰς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἀμύ-
νηται κατὰ φύσιν κινήσεις, καὶ μετρίως σείων τά τε

περὶ τὸ σῶμα πλανώμενα παθήματα καὶ μέρη κατὰ
ξυγγενείας εἰς τάξιν κατακοσμῇ πρὸς ἄλληλα, κατὰ
τὸν πρόσθεν λόγον ὃν περὶ τοῦ παντὸς ἐλέγομεν, οὐκ
ἐχθρὸν παρ' ἐχθρὸν τιθέμενον ἐάσει πολέμους ἐντί-
κτειν τῷ σώματι καὶ νόσους, ἀλλὰ φίλον παρὰ φίλον
τεθὲν ὑγίειαν ἀπεργαζόμενον παρέξει. τῶν δ' αὖ κι-
νήσεων ἡ ἐν ἑαυτῷ ὑφ' ἑαυτοῦ ἀρίστη κίνησις — μά- 89
λιστα γαρ τῇ διανοητικῇ καὶ τῇ τοῦ παντὸς κινήσει
ξυγγενής —, ἡ δὲ ὑπ' ἄλλου χείρων· χειρίστη δὲ ἡ
κειμένου τοῦ σώματος καὶ ἄγοντος ἡσυχίαν δι' ἑτέ-
ρων αὐτὸ κατα μέρη κινοῦσα. διὸ δὴ τῶν καθάρσεων
καὶ ξυστάσεων τοῦ σώματος ἡ μὲν διὰ τῶν γυμνα-
σίων ἀρίστη, δευτέρα δὲ ἡ διὰ τῶν αἰωρήσεων κατά
τε τοὺς πλοῦς καὶ ὅπῃ περ ἂν ὀχήσεις ἄκοποι γί-
γνωνται· τρίτον δὲ εἶδος κινήσεως σφόδρα ποτὲ
ἀναγκαζομένῳ χρήσιμον, ἄλλως δὲ οὐδαμῶς τῷ νοῦν B
ἔχοντι προσδεκτέον, τὸ τῆς φαρμακευτικῆς καθάρ-
σεως γιγνόμενον ἰατρικόν. τὰ γὰρ νοσήματα ὅσα μὴ
μεγάλους ἔχει κινδύνους, οὐκ ἐρεθιστέον φαρμακείαις.
πᾶσα γαρ ξύστασις νόσων τρόπον τινὰ τῇ τῶν ζώων
φύσει προσέοικε. καὶ γὰρ ἡ τούτων ξύνοδος ἔχουσα
τεταγμένους τοῦ βίου γίγνεται χρόνους τοῦ τε γένους
ξύμπαντος, καὶ καθ' αὑτὸ τὸ ζῶον εἱμαρμένον ἕκα-
στον ἔχον τὸν βίον φύεται, χωρὶς τῶν ἐξ ἀνάγκης
παθημάτων· τὰ γὰρ τρίγωνα εὐθὺς κατ' ἀρχὰς ἑκά- C
στου δύναμιν ἔχοντα ξυνίσταται καὶ μέχρι τινὸς χρό-
νου δυνατὰ ἐξαρκεῖν, οὗ βίον οὐκ ἄν ποτέ τις εἰς τὸ
πέραν ἔτι βιῴη. τρόπος οὖν ὁ αὐτὸς καὶ τῆς περὶ
τὰ νοσήματα ξυστάσεως· ἣν ὅταν τις παρὰ τὴν εἱ-
μαρμένην τοῦ χρόνου φθείρῃ φαρμακείαις, ἅμα ἐκ
σμικρῶν μεγάλα καὶ πολλὰ ἐξ ὀλίγων νοσήματα φιλεῖ
γίγνεσθαι. διὸ παιδαγωγεῖν δεῖ διαίταις πάντα τὰ
τοιαῦτα, καθ' ὅσον ἂν ᾖ τῳ σχολή, ἀλλ' οὐ φαρ- D
μακεύοντα κακὸν δύςκολον ἐρεθιστέον. Καὶ περὶ μὲν
τοῦ κοινοῦ ζώου καὶ τοῦ κατὰ τὸ σῶμα αὐτοῦ μέ-
ρους, ᾗ τις ἂν καὶ διαπαιδαγωγῶν καὶ διαπαιδαγω-
γούμενος ὑφ' αὑτοῦ μάλιστ' ἂν κατὰ λόγον ζῴη,
ταύτῃ λελέχθω. τὸ δὲ δὴ παιδαγωγῆσον αὐτὸ μᾶλλον

που καὶ πρότερον παρασκευαστέον εἰς δύναμιν ὅτι
κάλλιστον καὶ ἄριστον εἰς τὴν παιδαγωγίαν εἶναι. δι᾽
ἀκριβείας μὲν οὖν περὶ τούτων διελθεῖν ἱκανὸν ἂν
E γένοιτο αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ μόνον ἔργον· τὸ δ᾽ ἐν πα-
ρέργῳ κατὰ τὰ πρόσθεν ἑπόμενος ἄν τις οὐκ ἀπὸ
τρόπου τῇδε σκοπῶν ὧδε τῷ λόγῳ διαπεράναιτ᾽ ἄν.
καθά περ εἴπομεν πολλάκις ὅτι τρία τριχῇ ψυχῆς ἐν
ἡμῖν εἴδη κατῴκισται, τυγχάνει δὲ ἕκαστον κινήσεις
ἔχον, οὕτω κατὰ ταὐτὰ καὶ νῦν ὡς διὰ βραχυτάτων
ῥητέον ὅτι τὸ μὲν αὐτῶν ἐν ἀργίᾳ διάγον καὶ τῶν
ἑαυτοῦ κινήσεων ἡσυχίαν ἄγον ἀσθενέστατον ἀνάγκη
γίγνεσθαι, τὸ δ᾽ ἐν γυμνασίοις ἐῤῥωμενέστατον· διὸ
90 φυλακτέον ὅπως ἂν ἔχωσι τὰς κινήσεις πρὸς ἄλληλα
συμμέτρους. τὸ δὲ δὴ περὶ τοῦ κυριωτάτου παρ᾽
ἡμῖν ψυχῆς εἴδους διανοεῖσθαι δεῖ τῇδε, ὡς ἄρα
αὐτὸ δαίμονα θεὸς ἑκάστῳ δέδωκε, τοῦτο ὃ δή φα-
μεν οἰκεῖν μὲν ἡμῶν ἐπ᾽ ἄκρῳ τῷ σώματι, πρὸς δὲ
τὴν ἐν οὐρανῷ ξυγγένειαν ἀπὸ γῆς ἡμᾶς αἴρειν ὡς
ὄντας φυτὸν οὐκ ἔγγειον ἀλλ᾽ οὐράνιον, ὀρθότατα
λέγοντες· ἐκεῖθεν γὰρ ὅθεν ἡ πρώτη τῆς ψυχῆς γέ-
B νεσις ἔφυ, τὸ θεῖον τὴν κεφαλὴν καὶ ῥίζαν ἡμῶν
ἀνακρεμαννὺν ὀρθοῖ πᾶν τὸ σῶμα. τῷ μὲν οὖν περὶ
τὰς ἐπιθυμίας ἢ φιλονεικίας τετευτακότι καὶ ταῦτα
διαπονοῦντι σφόδρα πάντα τὰ δόγματα ἀνάγκη θνητὰ
ἐγγεγονέναι, καὶ παντάπασι καθ᾽ ὅσον μάλιστα δυνα-
τὸν θνητῷ γίγνεσθαι, τούτου μηδὲ σμικρὸν ἐλλεί-
πειν, ἅτε τὸ τοιοῦτον ηὐξηκότι· τῷ δὲ περὶ φιλομά-
θειαν καὶ περὶ τὰς τῆς ἀληθείας φρονήσεις ἐσπου-
δακότι καὶ ταῦτα μάλιστα τῶν αὐτοῦ γεγυμνασμένῳ
C φρονεῖν μὲν ἀθάνατα καὶ θεῖα, ἄν περ ἀληθείας ἐφά-
πτηται, πᾶσα ἀνάγκη που, καθ᾽ ὅσον δ᾽ αὖ μετα-
σχεῖν ἀνθρωπίνῃ φύσις ἀθανασίας ἐνδέχεται, τούτου
μηδὲν μέρος ἀπολιπεῖν, ἅτε δὲ ἀεὶ θεραπεύοντα τὸ
θεῖον ἔχοντά τε αὐτὸν εὖ μάλα κεκοσμημένον τὸν
δαίμονα ξύνοικον ἐν αὑτῷ διαφερόντως εὐδαίμονα
εἶναι. θεραπεία δὲ δὴ παντὶ παντὸς μία, τὰς οἰκείας
ἑκάστῳ τροφὰς καὶ κινήσεις ἀποδιδόναι. τῷ δ᾽ ἐν
D ἡμῖν θείῳ ξυγγενεῖς εἰσὶ κινήσεις αἱ τοῦ παντὸς δια-

νοήσεις καὶ περιφοραί. ταύταις δὴ ξυνεπόμενον ἕκα-
στον δεῖ, τὰς περὶ τὴν γένεσιν ἐν τῇ κεφαλῇ δι-
εφθαρμένας ἡμῶν περιόδους ἐξορθοῦντα διὰ τὸ κα-
ταμανθάνειν τας τοῦ παντὸς ἁρμονίας τε καὶ περι-
φοράς, τῷ κατανοουμένῳ τὸ κατανοοῦν ἐξομοιῶσαι
κατὰ τὴν ἀρχαίαν φύσιν, ὁμοιώσαντα δὲ τέλος ἔχειν
τοῦ προτεθέντος ἀνθρώποις ὑπὸ θεῶν ἀρίστου βίου
πρός τε τὸν παρόντα καὶ τὸν ἔπειτα χρόνον.

Καὶ δὴ καὶ τὰ νῦν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς παραγγελθέντα E
διεξελθεῖν περὶ τοῦ παντὸς μέχρι γενέσεως ἀνθρωπί-
νης σχεδὸν ἔοικε τέλος ἔχειν. τὰ γὰρ ἄλλα ζῶα ᾗ γέ-
γονεν αὖ, διὰ βραχέων ἐπιμνηστέον, ὅτι μή τις ἀνάγκη
μηκύνειν· οὕτω γὰρ ἐμμετρότερός τις ἂν αὐτῷ δόξειε
περὶ τοὺς τούτων λόγους εἶναι. τῇδ' οὖν τὸ τοιοῦτον
ἔστω λεγόμενον. Τῶν γενομένων ἀνδρῶν ὅσοι δειλοὶ
καὶ τὸν βίον ἀδίκως διῆλθον, κατὰ λόγον τὸν εἰκότα
γυναῖκες μετεφύοντο ἐν τῇ δευτέρᾳ γενέσει. καὶ κατ'
ἐκεῖνον δὴ τὸν χρόνον διὰ ταῦτα θεοὶ τὸν τῆς ξυ- 91
νουσίας ἔρωτα ἐτεκτήναντο, ζῶον τὸ μὲν ἐν ἡμῖν, τὸ
δ' ἐν ταῖς γυναιξὶ συστήσαντες ἔμψυχον, τοιῷδε
τρόπῳ ποιήσαντες ἑκάτερον. τὴν τοῦ ποτοῦ διέξοδον,
ᾗ διὰ τοῦ πνεύμονος τὸ πῶμα ὑπὸ τοὺς νεφροὺς εἰς
τὴν κύστιν ἐλθὸν καὶ τῷ πνεύματι θλιφθὲν ξυνεκ-
πέμπει δεχομένη, ξυνέτρησαν εἰς τον ἐκ τῆς κεφαλῆς
κατὰ τὸν αὐχένα καὶ διὰ τῆς ῥάχεως μυελὸν ξυμπε-
πηγότα, ὃν δὴ σπέρμα ἐν τοῖς πρόσθεν λόγοις εἴπο- B
μεν· ὁ δέ, ἅτ' ἔμψυχος ὢν καὶ λαβὼν ἀναπνοὴν
τοῦθ' ᾗ περ ἀνέπνευσε, τῆς ἐκροῆς ζωτικὴν ἐπιθυ-
μίαν ἐμποιήσας αὐτῷ τοῦ γεννᾷν ἔρωτα ἀπετέλεσε.
διὸ δὴ τῶν μὲν ἀνδρῶν τὸ περὶ τὴν τῶν αἰδοίων
φύσιν ἀπειθές τε καὶ αὐτοκρατὲς γεγονός, οἷον ζῶον
ἀνυπήκοον τοῦ λόγου, πάντων δι' ἐπιθυμίας οἰστρώ-
δεις ἐπιχειρεῖ κρατεῖν· αἱ δ' ἐν ταῖς γυναιξὶν αὖ μῆ-
τραί τε καὶ ὑστέραι λεγόμεναι διὰ ταὐτὰ ταῦτα, ζῶον C
ἐπιθυμητικὸν ἐνὸν τῆς παιδοποιίας, ὅταν ἄκαρπον
παρὰ τὴν ὥραν χρόνον πολὺν γίγνηται, χαλεπῶς
ἀγανακτοῦν φέρει, καὶ πλανώμενον πάντῃ κατὰ το
σῶμα, τὰς τοῦ πνεύματος διεξόδους ἀποφράττον,

ἀναπνεῖν οὐκ ἐῶν εἰς ἀπορίας τὰς ἐσχάτας ἐμβάλλει καὶ νόσους παντοδαπὰς ἄλλας παρέχεται, μέχρι περ ἂν ἑκατέρων ἡ ἐπιθυμία καὶ ὁ ἔρως ἐξαγαγόντες οἷον
D ἀπὸ δένδρων καρπὸν κᾶτα δρέψαντες, ὡς εἰς ἄρουραν τὴν μήτραν ἀόρατα ὑπὸ σμικρότητος καὶ ἀδιάπλαστα ζῶα κατασπείραντες, καὶ πάλιν διακρίναντες, μεγάλα ἐντὸς ἐκθρέψωνται καὶ μετὰ ταῦτα εἰς φῶς ἀγαγόντες ζώων ἀποτελέσωσι γένεσιν. Γυναῖκες μὲν οὖν καὶ τὸ θῆλυ πᾶν οὕτω γέγονε· τὸ δὲ τῶν ὀρνέων φῦλον μετερρυθμίζετο, ἀντὶ τριχῶν πτερὰ φύον, ἐκ τῶν ἀκάκων ἀνδρῶν, κούφων δέ, καὶ μετεωρολογικῶν μέν, ἡγουμένων δὲ δι' ὄψεως τὰς
E περὶ τούτων ἀποδείξεις βεβαιοτάτας εἶναι δι' εὐήθειαν. τὸ δ' αὖ πεζὸν καὶ θηριῶδες γέγονεν ἐκ τῶν μηδὲν προσχρωμένων φιλοσοφίᾳ μηδὲ ἀθρούντων τῆς περὶ τὸν οὐρανὸν φύσεως πέρι μηδέν, διὰ τὸ μηκέτι ταῖς ἐν τῇ κεφαλῇ χρῆσθαι περιόδοις, ἀλλὰ τοῖς περὶ τὰ στήθη ψυχῆς ἡγεμόσιν ἕπεσθαι μέρεσιν. ἐκ τούτων οὖν τῶν ἐπιτηδευμάτων τά τε πρόσθια κῶλα καὶ τὰς κεφαλὰς εἰς γῆν ἑλκόμενα ὑπὸ ξυγγενείας ἤρεισαν, προμήκεις τε καὶ παντοίας ἔσχον
92 τὰς κορυφάς, ὅπῃ συνεθλίφθησαν ὑπὸ ἀργίας ἑκάστων αἱ περιφοραί. τετράπουν τε τὸ γένος αὐτῶν ἐκ ταύτης ἐφύετο καὶ πολύπουν τῆς προφάσεως, θεοῦ βάσεις ὑποτιθέντος πλείους τοῖς μᾶλλον ἄφροσιν, ὡς μᾶλλον ἐπὶ γῆν ἕλκοιντο. τοῖς δ' ἀφρονεστάτοις αὐτῶν τούτων καὶ παντάπασι πρὸς γῆν πᾶν τὸ σῶμα κατατεινομένοις ὡς οὐδὲν ἔτι ποδῶν χρείας οὔσης, ἄποδα αὐτὰ καὶ ἰλυσπώμενα ἐπὶ γῆς ἐγέννησαν. τὸ
B δὲ τέταρτον γένος ἔνυδρον γέγονεν ἐκ τῶν μάλιστα ἀνοητοτάτων καὶ ἀμαθεστάτων, οὓς οὐδ' ἀναπνοῆς καθαρᾶς ἔτι ἠξίωσαν οἱ μεταπλάττοντες, ὡς τὴν ψυχὴν ὑπὸ πλημμελείας πάσης ἀκαθάρτως ἐχόντων, ἀλλ' ἀντὶ λεπτῆς καὶ καθαρᾶς ἀναπνοῆς ἀέρος εἰς ὕδατος θολερὰν καὶ βαθεῖαν ἔωσαν ἀνάπνευσιν· ὅθεν ἰχθύων ἔθνος καὶ τὸ τῶν ὀστρέων ξυναπάντων τε ὅσα ἔνυδρα γέγονε, δίκην ἀμαθίας ἐσχάτης ἐσχάτας οἰκήσεις εἰληχότων. καὶ κατὰ ταῦτα δὴ πάντα τότε καὶ

νῦν διαμείβεται τὰ ζῶα εἰς ἄλληλα, νοῦ καὶ διανοίας ἀποβολῇ καὶ κτήσει μεταβαλλόμενα.

Καὶ δὴ καὶ τέλος περὶ τοῦ παντὸς νῦν ἤδη τὸν C λόγον φῶμεν ἡμῖν ἔχειν· θνητὰ γὰρ καὶ ἀθάνατα ζῶα λαβὼν καὶ ξυμπληρωθεὶς ὅδε ὁ κόσμος, οὕτω ζῶον ὁρατὸν τὰ ὁρατὰ περιέχον, εἰκὼν τοῦ νοητοῦ θεὸς αἰσθητός, μέγιστος καὶ ἄριστος κάλλιστός τε καὶ τελεώτατος γέγονεν, εἷς οὐρανὸς ὅδε, μονογενὴς ὤν.

ΤΙΜΑΙΩ ΛΟΚΡΩ
ΠΕΡΙ ΨΥΧΑΣ ΚΟΣΜΩ
ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΣ

Τίμαιος ὁ Λοκρὸς τάδε ἔφα, δύο αἰτίας εἶμεν τῶν 93
συμπάντων, νόον μὲν τῶν κατὰ λόγον γιγνομένων·
ἀνάγκαν δὲ τῶν βίᾳ καττὰς δυνάμεις τῶν σωμάτων.
τουτέων δὲ τὸν μὲν τᾶς τἀγαθῶ φύσιος εἶμεν θεόν
τε ὀνυμαίνεσθαι ἀρχάν τε τῶν ἀρίστων, τὰ δ' ἑπόμενά
τε καὶ συναίτια ὄντα εἰς ἀνάγκαν ἀνάγεσθαι. τὰ δὲ B
ξύμπαντα ἰδέαν, ὕλαν αἰσθητόν τε, οἷον ἔκγονον του-
τέων. καὶ τὸ μὲν εἶμεν ἀγέννατόν τε καὶ ἀκίνατον καὶ
μένον τε καὶ τᾶς ταὐτῶ φύσιος, νοατόν τε καὶ παρά-
δειγμα τῶν γεννωμένων, ὁκόσα ἐν μεταβολᾷ ἐντί·
τοιοῦτον γάρ τι τὰν ἰδέαν λέγεσθαί τε καὶ νοῆσθαι. 94
τὰν δ' ὕλαν ἐκμαγεῖον καὶ ματέρα τιθάναν τε καὶ γεν-
νατικὰν εἶμεν τᾶς τρίτας οὐσίας· δεξαμέναν γὰρ τὰ
ὁμοιώματα ἐς ἑαυτὰν καὶ οἷον ἀναμαξαμέναν ἀποτε-
λῆν τάδε τὰ γεννάματα. ταύταν δὲ τὰν ὕλαν ἀΐδιον
μὲν ἔφα, οὐ μὰν ἀκίνατον, ἀμόρφωτον δὲ καθ' αὑ-
τὰν καὶ ἀσχημάτιστον, δεχομέναν δὲ πᾶσαν μορφάν.
τὰν δὲ περὶ τὰ σώματα μεριστὰν εἶμεν καὶ τᾶς θατέρω
φύσιος. ποταγορεύοντι δὲ τὰν ὕλαν τόπον καὶ χώραν. B
δύο ὦν αἵδε ἀρχαὶ ἐναντίαι, ἂν τὸ μὲν εἶδος λόγον
ἔχει ἄρρενός τε καὶ πατρός, ἃ δ' ὕλα θήλεός τε καὶ
ματέρος· τρίτα δὲ εἶμεν τὰ ἐκ τούτων ἔκγονα. τρία
δὲ ὄντα τρισὶ γνωρίζεσθαι, τὰν μὲν ἰδέαν νόῳ κατ'
ἐπιστάμαν, τὰν δ' ὕλαν λογισμῷ νόθῳ τῷ μήπω κατ'
εὐθυωρίαν νοῆσθαι ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν, τὰ δ' ἀπο-
γεννάματα αἰσθήσι καὶ δόξᾳ. πρὶν ὦν ὠρανὸν γενέ-
σθαι λόγῳ ἤστην ἰδέα τε καὶ ὕλα καὶ ὁ θεὸς δα- C
μιουργὸς τῶ βελτίονος. ἐπεὶ δὲ τὸ πρεσβύτερον κάῤ-

ρον ἐστὶ τῷ νεωτέρω καὶ τὸ τεταγμένον πρὸ τῶ ἀτά-
κτω, ἀγαθὸς ὢν ὁ θεὸς ὁρῶν τε τὰν ὕλαν δεχομέ-
ναν τὰν ἰδέαν καὶ ἀλλοιουμέναν παντοίως μέν, ἀτά-
κτως δέ, ἐδῆτ' εἰς τάξιν αὐτὰν ἄγεν καὶ ἐξ ἀορίστων
μεταβολᾶν ἐς ὡρισμέναν καταστᾶσαι, ἵν' ὁμόλογοι
καὶ διακρίσιες τῶν σωμάτων γίγνοιντο καὶ μὴ κατ'
αὐτόματον τροπὰς δέχοιντο. ἐποίησεν ὦν τόνδε τὸν
D κόσμον ἐξ ἁπάσας τᾶς ὕλας, ὅρον αὐτὸν κατασκευά-
ξας τᾶς τῶ ὄντος φύσιος διὰ τὸ τἆλλα πάντα ἐν αὐτῷ
περιέχεν, ἕνα, μονογενῆ, τέλειον ἔμψυχόν τε καὶ λο-
γικόν· κρέσσονα γὰρ τάδε ἀψύχω καὶ ἀλόγω ἐστόν·
σφαιροειδὲς σῶμα· τελειότερον γὰρ τῶν ἄλλων σχη-
μάτων ἦν τοῦτο. δηλόμενος ὦν ἄριστον γένναμα
ποιῆν, τοῦτον ἐποίη θεὸν γεννατόν, οὔ ποκα φθαρη-
σούμενον ὑπ' ἄλλω αἰτίω ἔξω τῶ αὐτὸν συντεταγ-
E μένω θεῶ, εἴ ποκα δήλετο αὐτὸν διαλύεν. ἀλλ' οὐ
γὰρ τἀγαθῶ ἐστὶν ὁρμὰ ἐπὶ φθορὰν γεννάματος καλ-
λίστω· διαμένει ἄρα τοιόσδε ὢν ἄφθαρτος καὶ ἀνώ-
λεθρος καὶ μακάριος. κράτιστος δ' ἐστὶ γεννατῶν,
ἐπεὶ ὑπὸ τῶ κρατίστω αἰτίω ἐγένετο, ἀφορῶντος οὐκ
ἐς χειρόκματα παραδείγματα ἀλλ' ἐς τὰν ἰδέαν καὶ
95 ἐς τὰν νοατὰν οὐσίαν, ποθ' ἂν περ τὸ γεννώμενον
ἀπακριβωθὲν κάλλιστόν τε καὶ ἀπαρεγχείρητον γίγνε-
ται. τέλειος δ' ἀεὶ κατὰ τὰ αἰσθητά ἐστιν, ὅτι καὶ
τὸ παράδειγμα τῆνο αὐτῶ περιέχον πάντα τὰ νοατὰ
ζῶα ἐν αὐτῷ οὐδὲν ἐκτὸς ἀπέλιπεν ἄλλο, ὅρος ὢν
νοατῶν παντελής, ὡς ὅδε ὁ κόσμος αἰσθητῶν. στερεὸς
δὲ ὢν ἁπτός τε καὶ ὁρατὸς γᾶς μεμόρακται πυρός τε
καὶ τῶν μεταξὺ ἀέρος καὶ ὕδατος. ἐκ παντελέων δὲ
B συνέστακε σωμάτων τά περ ὅλα ἐν αὐτῷ ἐντί, ὡς
μή ποκα μέρος ἀπολειφθῆμεν ἐκτὸς αὐτῶ, ἵνα ᾖ αὐ-
ταρκέστατον τὸ τῶ παντὸς σῶμα, ἀκήρατον τῶν ἐκ-
τὸς κηρῶν, οὐ γάρ τι ἦν δίχα τουτέων, ἀλλὰ καὶ
τῶν ἐντός. τα γὰρ καττὰν ἀρίσταν ἀναλογίαν συντε-
θέντα ἐν ἰσοδυναμίᾳ οὔτε κρατεῖ ἀλλάλων ἐκ μέρεος
οὔτε κρατέεται, ὡς τὰ μὲν αὔξαν, τὰ δὲ φθίσιν λαμ-
βάνεν, μένει δ' ἐν ξυναρμογᾷ ἀδιαλύτῳ κατὰ λόγον
ἄριστον. τριῶν γὰρ ὡντινωνῶν ὅρων ὅταν καὶ τὰ

διαστάματα καττὸν αὐτὸν ἐστάθη λόγον ποτ' ἄλλαλα, C
τότε δὴ τὸ μέσον ῥυσμῷ δίκαν ὁρῄμεθα ποττὸ πρᾶτον ὅ τί περ τὸ τρίτον ποτ' αὐτό, κἂν πάλιν καὶ παραλλὰξ κατ' ἐφάρμοσιν τόπων καὶ τάξιος. ταῦτα δ' ἀριθμήμεναι μὴ μετ' ἰσοκρατίας ἀμάχανον παντί· εὖ δ' ἔχει καὶ καττὸ σχῆμα καὶ καττὰν κίνασιν, καθ' ὃ μὲν σφαῖρα ὄν, ὡς ὅμοιον αὐτὸ αὐτῷ παντᾷ εἶμεν καὶ πάντα τἆλλα ὁμογενέα σχήματα χωρῆν δύνασθαι, D
καθ' ἂν δὲ ἐγκύκλιον μεταβολὰν ἀποδιδὸν δι' αἰῶνος. μώνα δὲ ἃ σφαῖρα ἐδύνατο καὶ ἀρεμέωσα καὶ κινωμένα ἐν τᾷ αὐτᾷ συναρμόσεν χώρᾳ, ὡς μή ποκα ἀπολείπειν μήτε λαμβάνεν ἄλλον τόπον, τῷ ἐκ μέσου ἴσον εἶμεν παντᾷ. λειότατον δ' ὂν ποτ' ἀκρίβειαν καττὰν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν οὐ ποτιδέεται θνατῶν ὀργάνων, ἃ διὰ τὰς χρείας τοῖς ἄλλοις ζώοις ποτάρτηταί τε καὶ διᾶκται. τὰν δὲ τῶ κόσμω ψυχὰν μεσόθεν ἐξάψας ἐπάγαγεν ἔξω, περικαλύψας αὐτὸν ὅλον αὐτᾷ, κρᾶμα αὐτὰν κερασάμενος ἔκ τε τᾶς ἀμερίστω μορφᾶς καὶ τᾶς μεριστᾶς οὐσίας, ὡς ἓν κρᾶμα ἐκ δύο
τουτέων εἶμεν· ᾧ ποτέμιξε δύο δυνάμεις ἀρχὰς κινα- 96
σίων, τᾶς τε ταὐτῶ καὶ τᾶς τῶ ἑτέρω, ἃ καὶ δύσμικτος ἐᾶσα οὐκ ἐκ τῶ ῥᾴστω συνεκίρνατο. λόγοι δ' οὗδε πάντες ἐντὶ κατ' ἀριθμὼς ἁρμονικὼς συγκεκραμένοι· ὡς λόγως κατὰ μοῖραν διαιρήκει ποτ' ἐπιστάμαν, ὡς μὴ ἀγνοῆν ἐξ ὧν ἁ ψυχὰ καὶ δι' ὧν συνεστάκει. ἂν οὐχ ὑστέραν τᾶς σωματικᾶς οὐσίας συνετάξατο ὁ θεός, ὥς περ λέγομες ἁμές, πρότερον γὰρ
τὸ τιμιώτερον καὶ δυνάμει καὶ χρόνῳ, ἀλλὰ πρεσβυ- B
τέραν ἐποίη, μίαν ἀφαιρέων τὰν πράταν μονάδων οὖσᾶν τεττόρων ποτὶ ὀκτὼ δεκάσι καὶ τρισὶν ἑκατοντάσι. ταύτας δὲ τάν τε διπλασίαν καὶ τριπλασίαν ῥᾶον ξυλλογίξασθαι ἐσταμένω τῶ πράτω. δεῖ δ' εἶμεν πως πάντας σὺν τοῖς συμπληρώμασι καὶ τοῖς ἐπογδόοις ὅρους ἓξ καὶ τριάκοντα, τὸν δὲ σύμπαντα ἀριθμὸν γενέσθαι μυριάδας ἕνδεκα καὶ τεττόρων χιλιάδων ἑξακοσίων κε̄. ταὶ δὲ διαιρέσιες αὗται ἐντὶ C
μυριάδες ιᾱ δ, χ. κε̄. τὰν μὲν ὦν τῶ ὅλω ψυχὰν ταῦτά πως διεῖλε. Θεὸν δὲ τὸν μὲν αἰώνιον νόος

ὁρῇ μόνος, τὸν πάντων ἀρχαγὸν καὶ γενέτορα τουτέων· τὸν δὲ γεννατὸν ὄψι ὁρέομες, κόσμον τε τόνδε καὶ τὰ μέρεα αὐτῶ ὁκόσα ὠράνια ἐντί, τά περ αἰθέρια ὄντα διαιρετὰ δίχα, ὡς τὰ μὲν τᾶς ταὐτῶ φύσιος εἶμεν, τὰ δὲ τᾶς τῶ ἑτέρω. ὧν τὰ μὲν ἔξω-
D θεν ἄγει πάντα ἐν αὐτοῖς τὰ ἐντὸς ἀπ' ἀνατολᾶς ἐπὶ δύσιν τὰν καθ' ἅπαν κίνασιν, τὰ δὲ τᾶς τῶ ἑτέρω ἐντὸς ἀπὸ ἑσπέρας τὰ ποθ' ἕω μὲν ἐπαναφερόμενά τε καὶ καθ' αὐτὰ κινεόμενα, συμπεριδινέεται δὲ κατὰ συμβεβηκὸς τᾷ ταὐτῶ φορᾷ, κράτος ἐχοίσᾳ ἐν κόσμῳ κάῤῥον. ἁ δὲ τῶ ἑτέρω φορὰ μεμερισμένα καθ' ἁρμονικὼς λόγως ἐς ἑπτὰ κύκλως συντέτακται. ἁ μὲν ὦν σελάνα ποτιγειοτάτα ἔᾶσα ἔμμηνον τὰν περίοδον
E ἀποδίδωτι, ὁ δ' ἅλιος μετὰ ταύταν ἐνιαυσίῳ χρόνῳ τὸν αὐτῶ κύκλον ἐκτελεῖ. δύο δ' ἰσόδρομοι ἀελίῳ ἐντί, Ἑρμᾶ τε καὶ Ἥρας, τὸν Ἀφροδίτας καὶ φωςφόρον τοὶ πολλοὶ καλέοντι. νομῆς γὰρ καὶ πᾶς ὅμιλος οὐ σοφὸς τὰ περὶ τὰν ἱερὰν ἀστρονομίαν ἐντὶ οὐδ' ἐπιστάμων ἀνατολᾶν τᾶν ἑσπερίαν καὶ ἑῴαν· ὁ γὰρ αὐτὸς πόκα μὲν ἕσπερος γίγνεται, ἑπόμενος τῷ ἁλίῳ τοσοῦτον ὁκόσον μὴ ὑπὸ τᾶς αὐγᾶς αὐτῶ ἀφα-
97 νισθῆμεν, πόκα δὲ ἑῷος, αἴ κα προαγέηται τῶ ἁλίω καὶ προανατέλλῃ ποτ' ὄρθρον. φωςφόρος ὦν πολλάκις μὲν γίγνεται ὁ τᾶς Ἀφροδίτας διὰ τὸ ὁμοδρομῆν ἁλίῳ, οὐκ αἰεὶ δέ, ἀλλὰ πολλοὶ μὲν τῶν ἀπλανέων, πολλοὶ δὲ τῶν πλαζομένων· πᾶς δὲ ἐν μεγέθει ἀστὴρ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα πρὸ ἁλίου προγενόμενος ἁμέραν ἀγγέλλει. τοὶ δ' ἄλλοι τρεῖς, Ἄρεός τε καὶ Διὸς καὶ Κρόνου, ἔχοντι ἴδια τάχεα καὶ ἐνιαυτὼς ἀνίσως, ἐκ-
B τελέοντι δὲ τὸν δρόμον περικαταλάμψιας ποιεύμενοι φάσιάς τε καὶ κρύψιας καὶ ἐκλείψιας, γεννῶντες ἀτρεκέας τε ἀνατολὰς καὶ δύσιας· ἔτι δὲ φάσιας φανερὰς ἑῴας ἢ ἑσπερίας ἐκτελέοντι ποτὶ τὸν ἅλιον, ὃς ἁμέραν ἀποδίδωτι τὸν ἀπ' ἀνατολᾶς ἐπὶ δύσιν αὐτῶ δρόμον, νύκτα δὲ τὰν ἀπὸ δύσιος ἐπ' ἀνατολὰν κίνασιν κατ' ἄλλο ποιέεται, ἀγόμενος ὑπὸ τᾶς ταὐτῶ
C φορᾶς, ἐνιαυτὸν δὲ καττὰν αὐτῶ καθ' ἑαυτὸν κίνασιν. ἐκ δὲ τουτέων τῶν κινασίων, δύο ἐασᾶν, ταν

ἕλικα ἐκτυλίσσει, ποθέρπων μὲν κατὰ μίαν μοῖραν
ἐν ἀμερησίῳ χρόνῳ, περιδινεύμενος δὲ ὑπὸ τᾶς τῶν
ἀπλανέων σφαίρας καθ᾽ ἑκάσταν περίοδον ὄρφνας καὶ
ἁμέρας. χρόνω δὲ τὰ μέρεα τάςδε τὰς περιόδως λέ-
γοντι, ὃν ἐκόσμησεν ὁ θεος σὺν κόσμῳ· οὐ γὰρ ἦν
πρὸ κόσμω ἄστρα, διό περ οὐδ᾽ ἐνιαυτὸς οὐδ᾽ ὡρᾶν
περίοδοι, αἷς μετρέεται ὁ γεννατὸς χρόνος οὗτος. D
εἰκὼν δέ ἐστι τῶ ἀγεννάτω χρόνω, ὃν αἰῶνα ποταγο-
ρεύομες· ὡς γὰρ ποτ᾽ ἀΐδιον παράδειγμα τὸν ἰδανι-
κὸν κόσμον ὅδε ὁ ὠρανὸς ἐγεννάθη, ὡς πρὸς παρά-
δειγμα τὸν αἰῶνα ὅδε ὁ χρόνος σὺν κόσμῳ ἐδαμιουρ-
γήθη. Γᾶ δ᾽ ἐν μέσῳ ἱδρυμένα ἑστία θεῶν ὅρος τε
ὄρφνας καὶ ἁμέρας γίνεται, δύσιάς τε καὶ ἀνατολὰς
γεννῶσα κατ᾽ ἀποτομὰς τῶν ὁριζόντων, ὡς τᾷ ὄψει
καὶ τᾷ ἀποτομᾷ τᾶς γᾶς περιγραφόμενα. πρεσβίστα E
δ᾽ ἐντὶ τῶν ἐντὸς ὠρανῶ σωμάτων. οὐδέ ποκα ὕδωρ
ἐγεννάθη δίχα γᾶς, οὐδὲ μὰν ἀὴρ χωρὶς ὑγρῶ, πῦρ
τε ἔρημον ὑγρῶ καὶ ὕλας ἃς ἐξάπτοι οὔ κα διαμένοι.
ὥςτε ῥίζα πάντων καὶ βάσις τῶν ἀλλῶν ἁ γᾶ ἐρή-
ρεισται ἐπὶ τᾶς αὐτᾶς ῥοπᾶς. ἀρχαὶ μὲν ὦν τῶν γεν-
νωμένων ὡς μὲν ὑποκείμενον ἁ ὕλα, ὡς δὲ λόγος
μορφᾶς τὸ εἶδος· ἀπογεννάματα δὲ τουτέων ἐστὶ τὰ
σώματα, γᾶ τε καὶ ὕδωρ ἀήρ τε καὶ πῦρ, ὧν ἁ 98
γέννασις τοιαύτα. ἅπαν σῶμα ἐξ ἐπιπέδων ἐστί, τοῦτο
δὲ ἐκ τριγώνων, ὧν τὸ μὲν ὀρθογώνιον ἰσοσκελὲς
ἡμιτετράγωνον, τὸ δὲ ἀνισόπλευρον, ἔχον τὰν μέ-
ζονα δυνάμει τριπλασίαν τᾶς ἐλάσσονος. ἁ δ᾽ ἐλαχί-
στα ἐν αὐτῷ γωνία τρίτον ὀρθᾶς ἐστί, διπλασία δὲ
ταύτας ἁ μέσα· δύο γὰρ τρίτων ἅδ᾽ ἐστίν· ἁ δὲ
μεγίστα ὀρθά, ἁμιόλιος μὲν τᾶς μέσας ἐᾶσα, τρι-
πλασία δὲ τᾶς ἐλαχίστας. τοῦτο δ᾽ ὦν τὸ τρίγωνον B
ἁμιτρίγωνόν ἐστιν ἰσοπλεύρω τριγώνω, δίχα τετμα-
μένω καθέτῳ ἀπὸ τᾶς κορυφᾶς ἐς τὰν βάσιν ἐς ἴσα
μέρεα δύο. ὀρθογώνια μὲν ὦν ἐντὶ ἑκατέρω, ἀλλὰ
ἐν ᾧ μὲν ταὶ δύο πλευραὶ ταὶ περὶ τὰν ὀρθὰν μόναι
ἴσαι, ἐν ᾧ δὲ ταὶ τρεῖς πᾶσαι ἄνισοι. σκαληνὸν δὲ
τοῦτο μὲν καλεέσθω, κεῖνο δὲ ἁμιτετράγωνον, ἀρχὰ
συστάσιος γᾶς. τὸ γὰρ τετράγωνον ἐκ τουτέω, ἐκ

τεττόρων ἡμιτετραγώνων συντιθέμενον, ἐκ δὲ τῶ τε-
C τραγώνω γεννᾶσθαι τὸν κύβον, ἑδραιότατον καὶ στα-
δαῖον παντᾷ σῶμα, ἓξ μὲν πλευράς, ὀκτὼ δὲ γωνίας
ἔχον. καττοῦτο δὲ βαρύτατόν τε καὶ δυσκίνατον ἁ γᾶ,
ἀμετάβλητόν τε σῶμα ἐς ἄλλα διὰ τὸ ἀκοινώνατον
εἶμεν τῶ ἄλλω γένεος τῶ τριγώνω. μόνα γὰρ ἁ γᾶ
ἴδιον στοιχεῖον ἔχει τὸ ἁμιτετράγωνον, τοῦτο δὲ στοι-
χεῖον τῶν ἄλλων σωμάτων ἐστί, πυρός, ἀέρος, ὕδα-
τος. ἑξάκις γὰρ συντεθέντος τῶ ἁμιτριγώνω τρίγωνον
D ἐξ αὐτῶ ἰσόπλευρον γίνεται, ἐξ ὧ ἁ πυραμὶς τέττο-
ρας βάσιας καὶ τὰς ἴσας γωνίας ἔχοισα συντίθεται,
εἶδος πυρὸς εὐκινατότατον καὶ λεπτομερέστατον, μετὰ
δὲ τοῦτο ὀκτάεδρον, ὀκτὼ μὲν βάσιας, ἓξ δὲ γωνίας
ἔχον, ἀέρος στοιχεῖον, τρίτον δὲ τὸ εἰκοσίεδρον βα-
σίων μὲν εἴκοσι, γωνιῶν δὲ δώδεκα, ὕδατος στοιχεῖον
πολυμερέστατον καὶ βαρύτατον. ταῦτα δ᾽ ὦν ἀπὸ
ταὐτῶ στοιχείω συγκείμενα εἰς ἄλλαλα τρέπεται· τὸ
E δὲ δωδεκάεδρον εἰκόνα τοῦ παντὸς ἐστάσατο, ἔγγιστα
σφαίρας ἐόν. πῦρ μὲν ὦν διὰ τὰν λεπτομερίαν διὰ
πάντων ἥκεν, ἀήρ τε διὰ τῶν ἄλλων ἔξω πυρός,
ὕδωρ δὲ διὰ τᾶς γᾶς. ἅπαντα δ᾽ ὦν πλήρη ἐντί,
οὐδὲν κενὸν ἀπολείποντα. συνάγεται δὲ τᾷ περιφορᾷ
τῶ παντός, καὶ ἠρεισμένα τρίβεται μὲν ἀμοιβαδόν,
ἀδιάλειπτον δὲ ἀλλοίωσιν ποτὶ γενέσιας καὶ φθορὰς
ἀποδίδωτι. τούτοις δὲ ποτιχρεόμενος ὁ θεὸς τόνδε
99 τὸν κόσμον κατεσκεύαξεν, ἁπτὸν μὲν διὰ τὰν γᾶν,
ὁρατὸν δὲ διὰ τὸ πῦρ, ἅ περ δύο ἄκρα. δι᾽ ἀέρος
δὲ καὶ ὕδατος συνεδήσατο δεσμῷ κρατίστῳ, ἀναλογίᾳ,
ἃ καὶ αὑτὰν καὶ τὰ δι᾽ αὐτᾶς κρατεύμενα συνέχεν
δύναται. εἰ μὲν ὦν ἐπίπεδον εἴη τὸ συνδεόμενον, μία
μεσότας ἱκανά ἐστιν· αἱ δέ κα στερεόν, δύο χρῄσει.
δυσὶ δὴ μέσοις δύο ἄκρα ξυναρμόξατο, ὅκως εἴη ὡς
B πῦρ ποτ᾽ ἀέρα, ἀὴρ ποτὶ ὕδωρ καὶ ὕδωρ ποτὶ γᾶν,
καὶ κατ᾽ ἐναλλαγάν, ὡς πῦρ ποτὶ ὕδωρ, ἀὴρ ποτὶ
γᾶν, καὶ ἀνάπαλιν, ὡς γᾶ ποτὶ ὕδωρ, ὕδωρ ποτ᾽
ἀέρα καὶ ἀὴρ ποτὶ πῦρ, καὶ κατ᾽ ἐναλλαγάν, ὡς γᾶ
ποτ᾽ ἀέρα, ὕδωρ ποτὶ πῦρ. καὶ ἐπεὶ δυνάμει ἴσα
ἐντὶ πάντα, τοὶ λόγοι αὐτῶν ἐν ἰσονομίᾳ ἐντί. εἰς

μὲν ὦν ὅδε ὁ κόσμος δαιμονίῳ δεσμῷ τῷ ἀνὰ λόγον ἐστίν· ἕκαστον δὲ τῶν τεττόρων σωμάτων πολλὰ εἴδεα ἴσχει, πῦρ μὲν φλόγα καὶ φῶς καὶ αὐγάν, διὰ τὰν ἀνισότητα τῶν ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν τριγώνων· κατ- C
ταὐτά τε καὶ ἀὴρ τὸ μὲν καθαρὸν καὶ αὖον, τὸ δὲ νοτερὸν καὶ ὁμιχλῶδες· ὕδωρ τε τὸ μὲν ῥέον, τὸ δὲ πακτόν, ὁκόσον χιὼν τε καὶ πάχνα χάλαζα τε καὶ κρύσταλλος. ὑγρόν τε τὸ μὲν ῥυτόν, ὡς μέλι, ἔλαιον, τὸ δὲ πακτόν, ὡς πίσσα, κηρός. πακτῶ δὲ εἴδεα τὸ μὲν χυτὸν χρυσός, ἄργυρος, χαλκός, κασσίτερος, μόλυβδος, σταγών, τὸ δὲ θραυστὸν θεῖον, ἄσφαλτον, νίτρον, ἅλες, στυπτηρία, λίθοι τοὶ ὁμογενέες. D

Μετὰ δὲ τὰν τῶ κόσμω σύστασιν ζώων θνατῶν γέννασιν ἐμαχανάσατο, ἵν' ᾖ τέλεος ποτὶ τὰν εἰκόνα παντελῶς ἀπειργασμένος. τὰν μὲν ὦν ἀνθρωπίναν ψυχὰν ἐκ τῶν αὐτῶν λόγων καὶ δυναμίων συγκερασάμενος καὶ μερίξας διένειμε τᾷ φύσει τᾷ ἀλλοιωτικᾷ παραδούς· διαδεξαμένα δ' αὐτὸν ἐν τῷ ἀπεργάζεν θνατά τε καὶ ἐφαμέρια ζῶα, ὧν τὰς ψυχὰς ἐπιῤῥύτως E
ἐνάγαγε τὰς μὲν ἀπὸ σελάνας, τὰς δ' ἀπ' ἁλίω, τὰς δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν πλαζομένων ἐν τᾷ τῶ ἑτέρω μοίρᾳ ἔξω μιᾶς τᾶς ταὐτῶ δυνάμιος, ἃν ἐν τῷ λογικῷ μέρει ἔμιξεν, εἰκόνα σοφίας τοῖς εὐμοιρατοῦσι. τᾶς μὲν γὰρ ἀνθρωπίνας ψυχᾶς τὸ μὲν λογικόν ἐστι καὶ νοερόν, τὸ δ' ἄλογον καὶ ἄφρον. τῶ δὲ λογικῶ τὸ μὲν κρέσσον ἐκ τᾶς ταὐτῶ φύσιος, τὸ δὲ χέρειον ἐκ τᾶς τῶ ἑτέρω. ἑκάτερον δὲ περὶ τὰν κεφαλὰν ἵδρυται, ὡς τἆλλα μέρεα τᾶς ψυχᾶς καὶ τῶ σώματος ὑπηρετεῖν 100
τούτῳ, καθά περ ὑπάτῳ τῶ σκάνεος ἅπαντος. τῶ δ' ἀλόγω μέρεος τὸ μὲν θυμοειδὲς περὶ τὰν καρδίαν, τὸ δ' ἐπιθυματικὸν περὶ τὸ ἧπαρ. τοῦ δὲ σώματος ἀρχὰν μὲν καὶ ῥίζαν μυελῶ εἶμεν ἐγκέφαλον, ἐν ᾧ ἁ ἁγεμονία· ἀπὸ δὲ τούτω οἷον ἀπόχυμα ῥεῖν διὰ τῶν νωτίων σπονδύλων τὸ λοιπόν, ἐξ ὧ εἰς σπέρμα καὶ γόνον μερίζεσθαι. ὀστέα δὲ μυελῶν περιφράγματα. B
τουτέων δὲ σκέπαν μὲν τὰν σάρκα καὶ προκάλυμμα, συνδέσμοις δὲ ποττὰν κίνασιν τοῖς νεύροις συνᾶψε τὰ ἄρθρα. τῶν δ' ἐντοσθίων τὰ μὲν τροφᾶς χάριν, τὰ

δὲ σωτηρίας. Κινασίων δὲ τῶν ἀπὸ τῶν ἐκτὸς τὰς μὲν ἀναδιδομένας εἰς τὸν φρονέοντα τόπον αἰσθήσιας εἶμεν, τὰς δ' ὑπ' ἀντίλαψιν μὴ πιπτοίσας ἀνεπαισθήτως, ἢ τῷ τὰ πάσχοντα σώματα γαιοειδέστερα
C εἶμεν, ἢ τῷ τὰς κινάσιας ἀμενηνοτέρας γίγνεσθαι. ὁκόσαι μὲν ὦν ἐξίσταντι τὰν φύσιν, ἀλγειναὶ ἐντί· ὁκόσαι δὲ ἀποκαθίσταντι ἐς αὐτάν, ἁδοναὶ ὀνυμαίνονται. τᾶν δ' αἰσθησίων τὰν μὲν ὄψιν ἁμὶν τὸν θεὸν ἀνάψαι εἰς θέαν τῶν ὠρανίων καὶ ἐπιστάμας ἀνάλαψιν, τὰν δ' ἀκουὰν λόγων καὶ μελῶν ἀντιλαπτικὰν ἔφυσεν, ἇς στερισκόμενος ἐκ γενέσιος ὁ ἄνθρωπος οὐδὲ λόγον ἔτι προέσθαι δυνάσεται· διὸ καὶ συγγενε-
D στάταν τῷ λόγῳ ταύταν αἴσθασίν φαντι εἶμεν. ὁκόσα δὲ πάθεα τῶν σωμάτων ὀνυμαίνεται, ποτὶ τὰν ἁφὰν κληΐζεται, τὰ δὲ ῥοπᾷ ποτὶ τὰν χώραν. ἃ μὲν γὰρ ἁφὰ κρίνει τὰς ζωτικὰς δυνάμιας, θερμότατα, ψυχρότατα, ξηρότατα, ὑγρότατα, λειότατα, τραχύτατα, εἴκοντα, ἀντίτυπα, μαλακά, σκληρά· βαρὺ δὲ καὶ κοῦφον ἁφὰ μὲν προκρίνει, λόγος δ' ὁρίζει τᾷ εἰς τὸ μέσον καὶ ἀπὸ τῶ μέσω νεύσει. κάτω δὲ καὶ μέ-
E σον ταὐτὸν φαντί· τὸ γὰρ κέντρον τᾶς σφαίρας, τοῦτό ἐστι τὸ κάτω, τὸ δ' ὑπὲρ τούτω ἄχρι τᾶς περιφερείας ἄνω. τὸ μὲν ὦν θερμὸν λεπτομερές τε καὶ διαστατικὸν τῶν σωμάτων δοκεῖ εἶμεν, τὸ δὲ ψυχρὸν παχυμερέστερον καὶ συμπιλατικὸν πόρων ἐστί. Τὰ δὲ περὶ τὰν γεῦσιν ἔοικε τᾷ ἁφᾷ· συγκρίσει γὰρ καὶ διακρίσει, ἔτι δὲ τᾷ ἐς τὼς πόρως διαδύσει καὶ τοῖς σχημάτεσσιν ἢ στρυφνὰ ἢ λεῖα, ἀποτάκοντα μὲν καὶ ῥύπτοντα τὰν γλῶτταν στρυφνὰ φαίνεται, μετριάζοντα δὲ τᾷ ῥύψει ἁλμυρά, ἐκπυροῦντα δὲ καὶ διαι-
101 ρέοντα τὰν σάρκα δριμέα. τὰ δ' ἐναντία λεῖά τε καὶ γλυκέα κεχύλωται. Ὀσμᾶς δὲ εἴδεα μὲν οὐ διώρισται· διὰ γὰρ στενῶν πόρων διαθεῖσθαι, στεῤῥοτέρων ὄντων ἢ ὡς συνάγεσθαι καὶ διίστασθαι, σάψεσι δὲ καὶ πέψεσι γᾶς τε καὶ γεοειδέων εὐώδεά τε καὶ δυςώδεα εἶμεν. Φωνὰ δ' ἐστὶ μὲν πλᾶξις ἐν ἀέρι δικνουμένα ποτὶ τὰν ψυχὰν δι' ὤτων, ὧν τοὶ πόροι διήκοντι ἄχρις ἥπατος χωρέοντες. ἐν αὖ τούτοις

πνεῦμα, οὗ ἁ κίνασις ἀκουά ἐστι. φωνᾶς δὲ καὶ B
ἀκουᾶς ἃ μὲν ταχεῖα ὀξεῖα, ἃ δὲ βραδεῖα βαρεῖα,
μέσα δ᾽ ἁ συμμετροτάτα· καὶ ἃ μὲν πολλὰ καὶ κε-
χυμένα μεγάλα, ἃ δὲ ὀλίγα καὶ συναγμένα μικρά· ἃ
δὲ τεταγμένα ποτὶ λόγως μωσικὼς ἐμμελής, ἁ δὲ
ἄτακτός τε καὶ ἄλογος ἐκμελής τε καὶ ἀνάρμοστος.
Τέταρτόν τε γένος αἰσθητῶν πολυειδέστατον καὶ ποι-
κιλώτατον, ὁρατὰ δὲ λέγεται, ἐν ᾧ χρώματά τε
παντοῖα καὶ κεχρωσμένα μυρία, πρᾶτα δὲ τέττορα,
λευκόν, μέλαν, λαμπρόν, φοινικοῦν, τἆλλα γὰρ ἐκ C
κιρναμένων τούτων γεννᾶται. τὸ μὲν ὦν λευκὸν διακρίνει
τὰν ὄψιν, τὸ δὲ μέλαν συγκρίνει, ὅκως περ τὸ
θερμὸν διαχεῖ τὰν ἁφάν, τὸ δὲ ψυχρὸν συνάγεν δύ-
ναται, καὶ τὸ μὲν στρυφνὸν συνάγεν τὰν γεῦσιν, τὸ
δὲ δριμὺ διαιρῆν πέφυκε. Τρέφεσθαι δὲ τὸ σκᾶνος
τῶν ἐναερίων ζώων καὶ συνέχεσθαι τᾶς μὲν τροφᾶς
διαδιδομένας διὰ τῶν φλεβῶν εἰς ὅλον τὸν ὄγκον κατ᾽
ἐπιῤῥοάν, οἷον δι᾽ ὀχετῶν ἀγομένας, καὶ ἀρδομένας D
ὑπὸ τῶ πνεύματος, ὃ διαχεῖ αὐτὰν ἐπὶ τὰ πέρατα
φέρον. Ἁ δ᾽ ἀνάπνοια γίνεται μηδενὸς μὲν κενεῶ ἐν
τᾷ φύσει ἐόντος, ἐπιῤῥέοντος δὲ καὶ ἑλκομένω τῶ
ἀέρος ἀντὶ τῶ ἀποῤῥέοντος διὰ τῶν ἀοράτων στο-
μίων, δι᾽ ὧν καὶ ἁ νοτὶς ἐπιφαίνεται, τινὸς δὲ καὶ
ὑπὸ τᾶς φυσικᾶς θερμότατος ἀπαναλουμένω. ἀνάγκα
ὦν ἀντικαταχθῆμεν τὸ ἴσον τῷ ἀναλωθέντι, εἰ δὲ
μή, κενώσιας εἶμεν. ὅ περ ἀμάχανον· οὐδὲ γὰρ ἔτι E
εἴη κα σύῤῥοον καὶ ἓν τὸ ζῶον, διαιρωμένω τῶ
σκάνεος ὑπὸ τῶ κενῶ. ἁ δ᾽ ὁμοία ὀργανοποιία γίνε-
ται καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων καττὰν τᾶς ἀναπνοίας ἀνα-
λογίαν· ἁ γὰρ σικύα καὶ τὸ ἤλεκτρον εἰκόνες ἀνα-
πνοίας ἐντί· ῥεῖ γὰρ διὰ τῶ σώματος ἔξω θύραζε 102
τὰ πνεύματα, ἀντεπεισάγεται δὲ διὰ τᾶς ἀναπνοίας
τῷ τε στόματι καὶ ταῖς ῥισίν, εἶτα πάλιν οἷον εὔ-
ριπος ἀντεπιφέρεται εἰς τὸ σῶμα, τὸ δὲ ἀνατείνεται
καττὰς ἐκροάς. ἁ δὲ σικύα ἀπαναλωθέντος ὑπὸ τῶ
πυρὸς τῶ ἀέρος ἐφέλκεται τὸ ὑγρόν· τὸ δ᾽ ἤλεκτρον
ἐκκριθέντος τῶ πνεύματος ἀναλαμβάνει τὸ ὅμοιον
σῶμα. Τροφὰ δὲ πᾶσα ἀπὸ ῥίζας μὲν τᾶς καρδίας,

B παγᾶς δὲ τᾶς κοιλίας ἐπάγεται τῷ σώματι, ὃ καὶ εἴ
κα πλείω τᾶς ἀποῤῥεοίσας ἐπάρδοιτο, αὔξα λέγεται,
εἴ κα δὲ μείω, φθίσις· ἁ δ᾽ ἀκμὰ μεθόριον τουτέων
ἐστὶ καὶ ἐν ἰσότατι ἀποῤῥοᾶς καὶ ἐπιῤῥοᾶς
νοέεται. λυομένων δὲ τῶν ἁρμῶν τᾶς συστάσιος, αἴ
κα μηκέτι δίοδος ᾖ πνεύματι ἢ τροφὰ μὴ διαδίδοται,
θνάσκει τὸ ζῶον. πολλαὶ δὲ κᾶρες ζωᾶς καὶ
θανάτου αἰτίαι, ἓν δ᾽ ὧν γένος νόσος ὀνυμαίνεται.
νόσων δ᾽ ἀρχαὶ μὲν αἱ τᾶν πράτων δυναμίων ἀσυμ-
C μετρίαι, αἴ κα πλεονάζοιεν ἢ ἐλλείποιεν ταὶ ἁπλαὶ
δυνάμιες, θερμότας ἢ ψυχρότας ἢ ὑγρότας ἢ ξηρότας·
μετὰ δὲ ταύτας αἱ τῶ αἵματος τροπαὶ καὶ ἀλλοιώσιες
ἐκ διαφθορᾶς καὶ αἱ τᾶς σαρκὸς τακομένας
κακώσιες, αἳ καττὰς μεταβολὰς ἐπὶ τὸ ὀξὺ ἢ ἁλμυρὸν
ἢ δριμὺ τροπαὶ αἵματος ἢ σαρκὸς τακεδόνες γένοιντο.
χολᾶς γὰρ ταὶ γενέσιες καὶ φλέγματος ἐνθένδε,
χυμοὶ νοσώδεες καὶ ὑγρῶν σάψιες, ἀφαυραὶ
D μὲν αἱ μὴ ἐν βάθει, χαλεπαὶ δ᾽ ὧν ἀρχαὶ γεννῶνται
ἐξ ὀστέων, ἀνιαραὶ δὲ ἐκ μυελοῦ ἐξαπτόμεναι.
τελευταία δὲ νόσων ἐντὶ πνεῦμα, χολά, φλέγμα αὐξόμενα
καὶ ῥέοντα ἐς χώρας ἀλλοτρίας ἢ τόπως ἐπικαιρίως.
τόκα γὰρ ἀντικαταλαμβάνοντα τὰν τῶν
καῤῥόνων χώραν καὶ ἀπελάσαντα τὰ συγγενέα, ἱδρύεται
κακοῦντα τὰ σώματα καὶ ἐς αὐτὰ ταῦτα ἀναλύοντα.
καὶ σώματος μὲν πάθεα τάδε, καὶ ἐκ τῶνδε
ψυχᾶς νόσοι ἐντὶ πολλαί, ἄλλαι δ᾽ ἄλλων δυναμίων
E ἐντί, αἰσθητικᾶς μὲν δυςαισθησία, μναμονικᾶς δὲ
λάθα, ὁρμητικᾶς δὲ ἀνορεξία καὶ ἀπροπετία, παθητικᾶς
δὲ ἄγρια πάθεά τε καὶ λύσσαι οἰστρώδεες, λογικᾶς
δὲ ἀμαθία καὶ ἐκφροσύνα. ἀρχαὶ δὲ κακίας
ἁδοναὶ καὶ λῦπαι ἐπιθυμίαι τε καὶ φόβοι, ἐξαμμέναι
μὲν ἐκ σώματος, ἀνακεκραμέναι δὲ τᾷ ψυχᾷ,
καὶ ἐξαγγελλόμεναι ὀνόμασι ποικίλοις· ἔρωτες γὰρ καὶ
πόθοι ἵμεροί τε ἔκλυτοι ὀργαί τε σύντονοι καὶ θυ-
103 μοὶ βαρεῖς ἐπιθυμίαι τε ποικίλαι καὶ ἁδοναὶ ἄμετροι
ἐντί. ἁπλῶς δὲ ἀτόπως ἔχεν ποτὶ τὰ πάθεα
καὶ ἄρχεσθαι πέρας ἀρετᾶς καὶ κακίας ἐστί· τὸ γὰρ
πλεονάζειν ἐν ταύταις ἢ κάῤῥονα αὐτᾶν εἶμεν εὖ ἢ

καλῶς ἁμὲ διατίθητι. ποτὶ δὲ ταύτας τὰς ὁρμὰς μεγάλα μὲν συνεργῆν δύνανται αἱ τῶν σωμάτων κράσιες, ὀξεῖαι ἢ θερμαὶ ἢ ἄλλοτ' ἀλλοῖαι γιγνόμεναι, ἅς τε μελαγχολίας καὶ λαγνείας λαβροτάτας ἄγοισαι ἁμέ, καὶ ῥευματιζόμενά τινα μέρεα δαξασμὼς παι- B
έοντι καὶ μορφὰς φλεγμαινόντων σωμάτων μᾶλλον ἢ ὑγιαινόντων, δι' ὧν δυςθυμίαι καὶ λῆθαι παραφροσύναι τε καὶ πτοῖαι ἀπεργάζονται· ἱκανὰ δὲ τὰ ἤθεα, ἐν οἷς ἂν ἐντραφῶσι κατὰ πόλιν ἢ οἶκον, καὶ ἃ καθ' ἁμέραν δίαιτα, θρύπτοισα τὰν ψυχὰν ἢ ῥωννῦσα ποτ' ἀλκάν. ταὶ γὰρ θυραυλίαι καὶ ἁπλαῖ τροφαὶ τά τε γυμνάσια καὶ τὰ ἤθεα τῶν συνόντων τὰ μέγιστα δύνανται ποτὶ ἀρετὰν καὶ ποτὶ κακίαν. καὶ ταῦτα μὲν αἴτια ἐκ τῶν γενετόρων C
καὶ στοιχείων ἐπάγεται μᾶλλον ἢ ἐξ ἁμέων, ὅ τι μὴ ἀργία ἐστίν, ἀφισταμένων ἁμῶν τῶν ποθακόντων ἔργων. ποτὶ δὲ τὸ εὖ ἔχεν τὸ ζῶον δεῖ τὸ σῶμα ἔχεν τὰς ὑπ' αὐτῷ ἀρετάς, ὑγείαν τε καὶ εὐαισθησίαν ἰσχύν τε καὶ κάλλος. ἀρχαὶ δὲ κάλλους συμμετρία ποτί τ' αὐτῷ τὰ μέρεα καὶ ποτὶ τὰν ψυχάν· ἁ γὰρ φύσις οἷον ὄργανον ἁρμόξατο τὸ σκᾶνος, ὑπάκουόν τε εἶμεν καὶ ἐναρμόνιον ταῖς τῶν D
βίων ὑποθέσεσι. δεῖ δὲ καὶ τὰν ψυχὰν ῥυθμίζεσθαι ποτὶ τὰς ἀναλόγως ἀρετάς, ποτὶ μὲν σωφροσύναν οἷον ποτὶ ὑγίειαν τὸ σῶμα, ποτὶ δὲ φρόνασιν οἷον ποτὶ εὐαισθησίαν, ποτὶ δὲ ἀνδρειότατα οἷον ποτὶ ῥώμαν καὶ ἰσχύν, ποτὶ δὲ δικαιοσύναν οἷον ποτὶ κάλλος τὸ σῶμα. τουτέων δὲ ἀρχαὶ μὲν ἐκ φύσιος, μέσα δὲ καὶ πέρατα ἐξ ἐπιμελείας, σώματος μὲν διὰ γυμναστικᾶς καὶ ἰατρικᾶς, ψυχᾶς δὲ διὰ παιδείας καὶ φιλοσοφίας· αὗται γὰρ δυνάμιες τρέφοισαι καὶ τονοῖσαι καὶ τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς E
διὰ πόνων καὶ γυμνασίων καὶ διαίτας καθαρότατος, ταὶ μὲν διὰ φαρμακειᾶν, ταὶ δὲ παιδευτικαὶ τᾶν ψυχᾶν διὰ κολασίων καὶ ἐπιπλαξίων. ῥωννύουσι γὰρ διὰ προτροπᾶν ἐγείροισαι τὰν ὁρμὰν καὶ ἐγκελευόμεναι τὰ ποτίφορα ποττὰ ἔργα. ἀλει- 104
πτικὰ μὲν ὦν καὶ ἁ ταύτᾳ συγγενεστάτα ἰατρικά,

σώματα ταχθεῖσα θεραπεῦεν, ἐς τὰν κρατίσταν ἁρμονίαν ἄγοισα τὰς δυνάμιας τό τε αἷμα καθαρὸν καὶ τὸ πνεῦμα σύῤῥοον ἀπεργάζεται, ἵν' εἰ καί τι νοσῶδες ὑπογίνοιτο κράτος αὐτῷ ἔχοιεν ἐῤῥωμέναι ταὶ δυνάμιες αἵματος καὶ πνεύματος· μωσικὰ δὲ καὶ ἁ ταύτας ἁγεμὼν φιλοσοφία, ἐπὶ τᾷ τᾶς ψυχᾶς B ἐπανορθώσει ταχθεῖσαι ὑπὸ θεῶν τε καὶ νόμων, ἐθίζοντι καὶ πείθοντι, τὰ δὲ καὶ ποταναγκάζοντι, τὸ μὲν ἄλογον τῷ λογισμῷ πείθεσθαι, τῷ δ' ἀλόγω θυμὸν μὲν πρᾶον εἶμεν, ἐπιθυμίαν δὲ ἐν ἀρεμήσει, ὡς μὴ δίχα λόγω κινέεσθαι, μηδὲ μὰν ἀτρεμίζειν τῶ νῶ ἐκκαλεομένω ἢ ποτὶ ἔργα ἢ ποτὶ ἀπολαύσιας. οὗτος γάρ ἐστιν ὅρος σωφροσύνας, εὐπείθειά τε καὶ καρτερία. καὶ σύνεσις, καὶ ἁ πρεσβίττα φιλοσοφία, ἀποκαθαράμεναι ψευδέας δόC ξας ἐνέθηκαν τὰν ἐπιστάμαν, ἀνακαλεσάμεναι τὸν νόον ἐκ μεγάλας τᾶς ἀγνοίας, χαλάσασαι ἐς ὄψιν τῶν θείων, τοῖς ἐνδιατρῖβεν σὺν αὐταρκίᾳ τε ποττἀνθρώπεια καὶ σὺν εὐροίᾳ ἐπὶ τὸν σύμμετρον βίω χρόνον εὔδαιμόν ἐστιν. ὅτῳ μὲν δὴ ὁ δαίμων μοίρας τᾶς δ' ἔλαχε, δι' ἀλαθεστάταν δόξαν ἄγεται ἐπὶ τὸν εὐδαιμονέστατον βίον· εἰ δέ κά τις σκλαρὸς καὶ ἀπειθής, τῷ δ' ἑπέσθω κόλασις ἅ τ' ἐκ τῶν νόμων καὶ ἁ ἐκ τῶν λόγων, σύντονα ἐπάD γοισα δείματά τε ὑπουράνια καὶ τὰ καθ' Ἅιδεω, ὅτι κολάσιες ἀπαραίτητοι ἀπόκεινται δυςδαίμοσι νερτέροις, καὶ τἆλλα ὅσα ἐπαινέω τὸν Ἰωνικὸν ποιητὰν ἐκ παλαιᾶς ποιεῦντα τὼς ἐναγέας· ὡς γὰρ τὰ σώματα νοσώδεσί ποκα ὑγιάζομες, αἴ κα μὴ εἴκῃ τοῖς ὑγιεινοτάτοις, οὕτω τὰς ψυχὰς ἀπείργομες ψευδέσι λόγοις, εἴ κα μὴ ἄγηται ἀλαθέσι. λέγοιντο δ' ἂν ἀναγκαίως καὶ τιμωρίαι ξέναι, ὡς μετενδυομέναν τᾶν ψυχᾶν τῶν μὲν δειλῶν ἐς γυE ναικέα σκάνεα ποθ' ὕβριν ἐκδιδόμενα, τῶν δὲ μιαιφόνων ἐς θηρίων σώματα ποτὶ κόλασιν, λάγνων δ' ἐς συῶν ἢ κάπρων μορφάς, κούφων δὲ καὶ μετεώρων ἐς πτηνῶν ἀεροπόρων, ἀργῶν δὲ καὶ ἀπράκτων ἀμαθῶν τε καὶ ἀνοήτων ἐς τὰν τῶν

ἐνύδρων ἰδέαν. ἅπαντα δὲ ταῦτα ἐν δευτέρᾳ περιόδῳ ἁ Νέμεσις συνδιέκρινε σὺν δαίμοσι παλαμναίοις χθονίοις τε, τοῖς ἐπόπταις τῶν ἀνθρωπίνων, οἷς ὁ πάντων ἁγεμὼν θεὸς ἐπέτρεψε διοίκησιν κόσμω συμπεπληρωμένω ἐκ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων τῶν τε ἄλλων ζώων, ὅσα δεδαμιούργαται ποτ' εἰκόνα τὰν ἀρίσταν εἴδεος ἀγεννάτω καὶ αἰωνίω καὶ νοατῶ.

ΚΡΙΤΙΑΣ

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΤΙΜΑΙΟΣ, ΚΡΙΤΙΑΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΕΡΜΟΚΡΑΤΗΣ.

Ὡς ἄσμενος, ὦ Σώκρατες, οἷον ἐκ μακρᾶς ἀναπε- 106
παυμένος ὁδοῦ, νῦν οὕτως ἐκ τῆς τοῦ λόγου διαπο-
ρείας ἀγαπητῶς ἀπήλλαγμαι! τῷ δέ, πρὶν μὲν πάλαι
ποτ᾽ ἔργῳ, νῦν δὲ λόγοις ἄρτι θεῷ γεγονότι προσεύ-
χομαι, τῶν ῥηθέντων ὅσα μὲν ἐρρήθη μετρίως, σω-
τηρίαν ἡμῖν αὐτὸν αὐτῶν διδόναι, παρὰ μέλος δὲ B
εἴ τι περὶ αὐτῶν ἄκοντες εἴπομεν, δίκην τὴν πρέ-
πουσαν ἐπιτιθέναι. δίκη δὲ ὀρθὴ τὸν πλημμελοῦντα
ἐμμελῆ ποιεῖν. ἵν᾽ οὖν τὸ λοιπὸν τοὺς περὶ θεῶν γε-
νέσεως ὀρθῶς λέγωμεν λόγους, φάρμακον ἡμῖν αὐτὸν
τελεώτατον καὶ ἄριστον φαρμάκων ἐπιστήμην εὐχό-
μεθα διδόναι. προσευξάμενοι δὲ παραδίδομεν κατὰ
τὰς ὁμολογίας Κριτίᾳ τὸν ἑξῆς λόγον.

ΚΡΙ. Ἀλλ᾽, ὦ Τίμαιε, δέχομαι μὲν ὧδε, ᾧ σὺ
κατ᾽ ἀρχὰς ἐχρήσω συγγνώμην αἰτούμενος ὡς περὶ C
μεγάλων μέλλων λέγειν, ταὐτὸν καὶ νῦν ἐγὼ τοῦτο
παραιτοῦμαι, μειζόνως δὲ αὐτοῦ τυχεῖν ἔτι μᾶλλον
ἀξιῶ περὶ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι. καί τοι σχε- 107
δὸν μὲν οἶδα παραίτησιν εὖ μάλα φιλότιμον καὶ τοῦ
δέοντος ἀγροικοτέραν μέλλων παραιτεῖσθαι, ῥητέον
δὲ ὅμως. ὡς μὲν γὰρ οὐκ εὖ τὰ παρὰ σοῦ λεχθέντα
εἴρηται, τίς ἂν ἐπιχειρήσειεν ἔμφρων λέγειν; ὅτι δὲ
τὰ ῥηθησόμενα πλείονος συγγνώμης δεῖται χαλεπώτερα
ὄντα, τοῦτο πειρατέον πῃ διδάξαι. περὶ θεῶν γάρ, ὦ
Τίμαιε, λέγοντά τι πρὸς ἀνθρώπους δοκεῖν ἱκανῶς
λέγειν ῥᾷον ἢ περὶ θνητῶν πρὸς ἡμᾶς. ἡ γὰρ ἀπειρία B
καὶ σφόδρα ἄγνοια τῶν ἀκουόντων περὶ ὧν ἂν οὕτως
ἔχωσι πολλὴν εὐπορίαν παρέχεσθαι τῷ μέλλοντι λέ-

γειν τι περὶ αὐτῶν· περὶ δὲ δὴ θεῶν ἴσμεν ὡς ἔχο-
μεν. ἵνα δὲ σαφέστερον ὃ λέγω δηλώσω, τῇδέ μοι
συνεπίσπεσθε. μίμησιν γὰρ δὴ καὶ ἀπεικασίαν τὰ
παρὰ πάντων ἡμῶν ῥηθέντα χρεών που γενέσθαι·
τὴν δὲ τῶν γραφέων εἰδωλοποιίαν περὶ τὰ θεῖά τε
καὶ ἀνθρώπινα σώματα γιγνομένην ἴδωμεν ῥᾳστώνης
C τε πέρι καὶ χαλεπότητος πρὸς τὸ τοῖς ὁρῶσι δοκεῖν
ἀποχρώντως μεμιμῆσθαι, καὶ κατοψόμεθα ὅτι γῆν
μὲν καὶ ὄρη καὶ ποταμοὺς καὶ ὕλην οὐρανόν τε ξύμ-
παντα καὶ τὰ περὶ αὐτὸν ὄντα καὶ ἰόντα πρῶτον μὲν
ἀγαπῶμεν ἄν τίς τι καὶ βραχὺ πρὸς ὁμοιότητα αὐ-
τῶν ἀπομιμεῖσθαι δυνατὸς ᾖ, πρὸς δὲ τούτοις, ἅτε
οὐδὲν εἰδότες ἀκριβὲς περὶ τῶν τοιούτων, οὔτε ἐξε-
τάζομεν οὔτε ἐλέγχομεν τὰ γεγραμμένα, σκιαγραφίᾳ
D δὲ ἀσαφεῖ καὶ ἀπατηλῷ χρώμεθα περὶ αὐτά· τὰ δὲ
ἡμέτερα ὁπόταν τις ἐπιχειρῇ σώματα ἀπεικάζειν,
ὀξέως αἰσθανόμενοι τὸ παραλειπόμενον διὰ τὴν ἀεὶ
ξύνοικον κατανόησιν χαλεποὶ κριταὶ γιγνόμεθα τῷ μὴ
πάσας πάντων τὰς ὁμοιότητας ἀποδιδόντι. ταὐτὸν δὴ
καὶ κατὰ τοὺς λόγους ἰδεῖν δεῖ γιγνόμενον, ὅτι τὰ
μὲν οὐράνια καὶ θεῖα ἀγαπῶμεν καὶ σμικρῶς εἰκότα
λεγόμενα, τὰ δὲ θνητὰ καὶ ἀνθρώπινα ἀκριβῶς ἐξε-
E τάζομεν. ἐκ δὴ τοῦ παραχρῆμα νῦν λεγόμενα, τὸ
πρέπον ἂν μὴ δυνώμεθα πάντως ἀποδιδόναι, συγγι-
γνώσκειν χρεών· οὐ γὰρ ὡς ῥᾴδια τὰ θνητὰ ἀλλ' ὡς
χαλεπὰ πρὸς δόξαν ὄντα ἀπεικάζειν δεῖ διανοεῖσθαι.
ταῦτα δὴ βουλόμενος ὑμᾶς ὑπομνῆσαι, καὶ τὸ τῆς
108 συγγνώμης οὐκ ἔλαττον ἀλλὰ μεῖζον αἰτῶν περὶ τῶν
μελλόντων ῥηθήσεσθαι, πάντα ταῦτα εἴρηκα, ὦ Σώ-
κρατες. εἰ δὴ δικαίως αἰτεῖν φαίνομαι τὴν δωρεάν,
ἑκόντες δίδοτε.

ΣΩ. Τί δ' οὐ μέλλομεν, ὦ Κριτία, διδόναι; καὶ
πρός γ' ἔτι τρίτῳ δεδόσθω ταὐτὸν τοῦτο Ἑρμοκράτει
παρ' ἡμῶν. δῆλον γὰρ ὡς ὀλίγον ὕστερον, ὅταν αὐ-
τὸν δέῃ λέγειν, παραιτήσεται καθά περ ὑμεῖς· ἵν'
B οὖν ἑτέραν ἀρχὴν ἐκπορίζηται καὶ μὴ τὴν αὐτὴν ἀναγ-
κασθῇ λέγειν, ὡς ὑπαρχούσης αὐτῷ συγγνώμης ἴστω
οὕτω τε λεγέτω. προλέγω γε μὴν ὦ φίλε Κριτία σοι

τὴν τοῦ θεάτρου διάνοιαν, ὅτι θαυμαστῶς ὁ πρότε-
ρος εὐδοκίμηκεν ἐν αὐτῷ ποιητής, ὥςτε τῆς συγγνώ-
μης δεήσει τινός σοι παμπόλλης, εἰ μέλλεις αὐτὰ δυ-
νατὸς γενέσθαι παραλαβεῖν.

ΕΡ. Ταὐτὸν μήν, ὦ Σώκρατες, κἀμοὶ παραγ-
γέλλεις ὅ περ τῷδε. Ἀλλὰ γὰρ ἀθυμοῦντες ἄνδρες C
οὔπω τρόπαιον ἔστησαν, ὦ Κριτία· προϊέναι τε οὖν
ἐπὶ τὸν λόγον ἀνδρείως χρή, καὶ τὸν Παιωνά τε καὶ
τὰς Μούσας ἐπικαλούμενον τοὺς παλαιοὺς πολίτας
ἀγαθοὺς ὄντας ἀναφαίνειν τε καὶ ὑμνεῖν.

ΚΡ. Ὦ φίλε Ἑρμόκρατες, τῆς ὑστέρας τετα-
γμένος, ἐπίπροσθεν ἔχων ἄλλον ἔτι θαῤῥεῖς. τοῦτο
μὲν οὖν οἷόν ἐστιν, αὐτό σοι τάχα δηλώσει· παρα-
μυθουμένῳ δ᾽ οὖν καὶ παραθαῤῥύνοντί σοι πειστέον,
καὶ πρὸς οἷς θεοῖς εἶπες, τούς τε ἄλλους κλητέον καὶ D
δὴ καὶ τὰ μάλιστα [τὴν] Μνημοσύνην. σχεδὸν γὰρ
τὰ μέγιστα ἡμῖν τῶν λόγων ἐν ταύτῃ τῇ θεῷ πάντ᾽
ἐστί· μνησθέντες γὰρ ἱκανῶς καὶ ἀπαγγείλαντες τά
ποτε ῥηθέντα ὑπὸ τῶν ἱερέων καὶ δεῦρο ὑπὸ Σόλω-
νος κομισθέντα, σχεδὸν οἶδ᾽ ὅτι τῷδε τῷ θεάτρῳ
δόξομεν τὰ προςήκοντα μετρίως ἀποτετελεκέναι. τοῦτ᾽
οὖν αὐτὸ ἤδη δραστέον, καὶ μελλητέον οὐδὲν ἔτι. E

Πάντων δὴ πρῶτον μνησθῶμεν ὅτι τὸ κεφάλαιον
ἦν ἐννάκις ἔτη χίλια ἀφ᾽ οὗ γεγονὼς ἐμηνύθη πόλε-
μος τοῖς θ᾽ ὑπὲρ Ἡρακλείας στήλας ἔξω κατοικοῦσι
καὶ τοῖς ἐντὸς πᾶσιν· ὃν δεῖ νῦν διαπεραίνειν. τῶν
μὲν οὖν ἥδε ἡ πόλις ἄρχουσα καὶ πάντα τὸν πόλε-
μον διαπολεμήσασα ἐλέγετο, τῶν δ᾽ οἱ τῆς Ἀτλαν-
τίδος νήσου βασιλεῖς, ἣν δὴ Λιβύης καὶ Ἀσίας μείζω
νῆσον οὖσαν ἔφαμεν εἶναί ποτε, νῦν δὲ ὑπὸ σεισμῶν
δῦσαν ἄπορον πηλὸν τοῖς ἐνθένδε ἐκπλέουσιν ἐπὶ τὸ
πᾶν πέλαγος, ὥςτε μηκέτι πορεύεσθαι, κωλυτὴν πα- 109
ρασχεῖν. τὰ μὲν δὴ πολλὰ ἔθνη βάρβαρα, καὶ ὅσα
Ἑλλήνων ἦν τότε γένη, καθ᾽ ἕκαστα ἡ τοῦ λόγου
διέξοδος οἷον ἀνειλουμένη, τὸ προςτυχὸν ἑκασταχοῦ
δηλώσει· τὸ δὲ Ἀθηναίων τε τῶν τότε καὶ τῶν ἐναν-
τίων, οἷς διεπολέμησαν, ἀνάγκη κατ᾽ ἀρχὰς διελθεῖν
πρῶτα, τήν τε δύναμιν ἑκατέρων καὶ τὰς πολιτείας.

αὐτῶν δὲ τούτων τὰ τῇδε ἔμπροσθεν προτιμητέον
εἰπεῖν.
B Θεοὶ γὰρ ἅπασαν γῆν ποτὲ κατὰ τοὺς τόπους
διελάγχανον, οὐ κατ' ἔριν· οὐ γὰρ ἂν ὀρθὸν ἔχοι
λόγον θεοὺς ἀγνοεῖν τὰ πρέποντα ἑκάστοις αὐτῶν,
οὐδ' αὖ γιγνώσκοντας τὸ μᾶλλον ἄλλοις προςῆκον
τοῦτο ἑτέρους αὐτοῖς δι' ἐρίδων ἐπιχειρεῖν κτᾶσθαι.
δίκης δὴ κλήροις τὸ φίλον λαγχάνοντες κατῴκιζον
τὰς χώρας, καὶ κατοικίσαντες, οἷον νομῆς ποίμνια
καὶ κτήματα καὶ θρέμματα ἑαυτῶν ἡμᾶς ἔτρεφον,
πλὴν οὐ σώμασι σώματα βιαζόμενοι, καθά περ ποι-
C μένες κτήνη πληγῇ νέμοντες, ἀλλ' ᾗ μάλιστα εὔστρο-
φον ζῶον, ἐκ πρύμνης ἀπευθύνοντες οἷον οἴακι πει-
θοῖ ψυχῆς ἐφαπτόμενοι κατὰ τὴν αὐτῶν διάνοιαν,
οὕτως ἄγοντες τὸ θνητὸν πᾶν ἐκυβέρνων. ἄλλοι μὲν
οὖν κατ' ἄλλους τόπους κληρουχήσαντες θεῶν ἐκεῖνα
ἐκόσμουν, Ἥφαιστος δὲ κοινὴν καὶ Ἀθηνᾶ φύσιν
ἔχοντες, ἅμα μὲν ἀδελφὴν ἐκ ταὐτοῦ πατρός, ἅμα
δὲ φιλοσοφίᾳ φιλοτεχνίᾳ τε ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἐλθόντες,
οὕτω μίαν ἄμφω λῆξιν τήνδε τὴν χώραν εἰλήχατον
ὡς οἰκείαν καὶ πρόςφορον ἀρετῇ καὶ φρονήσει πεφυ-
D κυῖαν, ἄνδρας δὲ ἀγαθοὺς ἐμποιήσαντες αὐτόχθονας
ἐπὶ νοῦν ἔθεσαν τὴν τῆς πολιτείας τάξιν· ὧν τὰ μὲν
ὀνόματα σέσωσται, τὰ δὲ ἔργα διὰ τὰς τῶν παρα-
λαμβανόντων φθορὰς καὶ τῷ μήκει τῶν χρόνων ἠφα-
νίσθη. τὸ γὰρ περιλειπόμενον ἀεὶ γένος, ὥς περ καὶ
πρόσθεν ἐῤῥήθη, κατελείπετο ὄρειον καὶ ἀγράμματον,
τῶν ἐν τῇ χώρᾳ δυναστῶν τὰ ὀνόματα ἀκηκοὸς μό-
νον καὶ βραχέα πρὸς αὐτοῖς τῶν ἔργων. τὰ μὲν οὖν
ὀνόματα τοῖς ἐκγόνοις ἐτίθεντο ἀγαπῶντες, τὰς δὲ
E ἀρετὰς καὶ τοὺς νόμους τῶν ἔμπροσθεν οὐκ εἰδότες,
εἰ μὴ σκοτεινὰς περὶ ἑκάστων τινὰς ἀκοάς, ἐν ἀπο-
ρίᾳ δὲ τῶν ἀναγκαίων ἐπὶ πολλὰς γενεὰς ὄντες καὶ
αὐτοὶ καὶ παῖδες, πρὸς οἷς ἠπόρουν τὸν νοῦν ἔχοντες,
110 τούτων πέρι καὶ τοὺς λόγους ποιούμενοι, τῶν ἐν τοῖς
πρόσθεν καὶ πάλαι ποτὲ γεγονότων ἠμέλουν· μυθο-
λογία γὰρ ἀναζήτησίς τε τῶν παλαιῶν μετὰ σχολῆς
ἅμ' ἐπὶ τὰς πόλεις ἔρχεσθον, ὅταν ἴδητόν τισιν ἤδη

τοῦ βίου τἀναγκαῖα κατεσκευασμένα, πρὶν δὲ οὔ.
ταύτῃ δὴ τὰ τῶν παλαιῶν ὀνόματα ἄνευ τῶν ἔργων
διασέσωσται. λέγω δὲ αὐτὸ τεκμαιρόμενος ὅτι Κέκρο-
πός τε καὶ Ἐρεχθέως καὶ Ἐριχθονίου καὶ Ἐρυσίχθο-
νος τῶν τε ἄλλων τὰ πλεῖστα, ὅσα περ καὶ Θησέως B
τῶν ἄνω περὶ τῶν ὀνομάτων ἑκάστων ἀπομνημονεύε-
ται, τούτων ἐκείνους τὰ πολλὰ ἐπονομάζοντας τοὺς
ἱερέας Σόλων ἔφη τὸν τότε διηγεῖσθαι πόλεμον, καὶ
τὰ τῶν γυναικῶν κατὰ ταὐτά. καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς
θεοῦ σχῆμα καὶ ἄγαλμα, ὡς κοινὰ τότ᾽ ἦν τὰ ἐπι-
τηδεύματα ταῖς τε γυναιξὶ καὶ τοῖς ἀνδράσι τὰ περὶ
τὸν πόλεμον, οὕτω κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν νόμον ὡπλισμέ-
νην τὴν θεὸν ἀνάθημα εἶναι τοῖς τότε, ἔνδειγμα ὅτι
πάνθ᾽ ὅσα ξύννομα ζῶα θήλεα καὶ ὅσα ἄῤῥενα, τὴν C
προςήκουσαν ἀρετὴν ἑκάστῳ γένει πᾶν κοινῇ δυνατὸν
ἐπιτηδεύειν πέφυκεν. Ὤικει δὲ τότ᾽ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ
τὰ μὲν ἄλλα ἔθνη τῶν πολιτῶν περὶ τὰς δημιουργίας
ὄντα καὶ τὴν ἐκ τῆς γῆς τροφήν, τὸ δὲ μάχιμον ὑπ᾽
ἀνδρῶν θείων κατ᾽ ἀρχὰς ἀφορισθὲν ᾤκει χωρίς,
πάντα εἰς τροφὴν καὶ παίδευσιν τὰ προςήκοντα ἔχον,
ἴδιον μὲν αὐτῶν οὐδεὶς οὐδὲν κεκτημένος, ἅπαντα δὲ
πάντων κοινὰ νομίζοντες αὑτῶν, πέρα δὲ ἱκανῆς τρο- D
φῆς οὐδὲν ἀξιοῦντες παρὰ τῶν ἄλλων δέχεσθαι πο-
λιτῶν, καὶ πάντα δὴ τὰ χθὲς λεχθέντα ἐπιτηδεύ-
ματα ἐπιτηδεύοντες, ὅσα περὶ τῶν ὑποτεθέντων ἐῤ-
ῥήθη φυλάκων. Καὶ δὴ τὸ περὶ τῆς χώρας ἡμῶν
πιθανὸν καὶ ἀληθὲς ἐλέγετο, πρῶτον μὲν τοὺς ὅρους
αὐτὴν ἐν τῷ τότ᾽ ἔχειν ἀφωρισμένους πρὸς τὸν
Ἰσθμὸν καὶ τὸ κατὰ τὴν ἄλλην ἤπειρον μέχρι τοῦ
Κιθαιρῶνος καὶ Πάρνηθος τῶν ἄκρων, καταβαίνειν
δὲ τοὺς ὅρους ἐν δεξιᾷ τὴν Ὠρωπίαν ἔχοντας, ἐν E
ἀριστερᾷ δὲ πρὸς θαλάττῃ ἀφορίζοντας τὸν Ἀσωπόν,
ἀρετῇ δὲ πᾶσαν γῆν ὑπὸ τῆς ἐνθάδε ὑπερβάλλεσθαι,
διὸ καὶ δυνατὴν εἶναι τότε τρέφειν τὴν χώραν στρα-
τόπεδον πολὺ τὸ τῶν περιοίκων. μέγα δὲ τεκμήριον
ἀρετῆς· τὸ γὰρ νῦν αὐτῆς λείψανον ἐνάμιλλόν ἐστι
πρὸς ἥντινοῦν τῷ πάμφορον εὔκαρπόν τε εἶναι καὶ
τοῖς ζώοις πᾶσιν εὔβοτον. τότε δὲ πρὸς τῷ κάλλει 111

καὶ παμπλήθη ταῦτα ἔφερε. πῶς οὖν δὴ τοῦτο πι-
στόν, καὶ κατὰ τί λείψανον τῆς τότε γῆς ὀρθῶς ἂν
λέγοιτο; πᾶσα ἀπὸ τῆς ἄλλης ἠπείρου μακρὰ προ-
τείνουσα εἰς τὸ πέλαγος οἷον ἄκρα κεῖται· τὸ δὴ τῆς
θαλάττης ἀγγεῖον περὶ αὐτὴν τυγχάνει πᾶν ἀγχιβα-
θὲς ὄν. πολλῶν οὖν γεγονότων καὶ μεγάλων κατα-
κλυσμῶν ἐν τοῖς ἐνναχισχιλίοις ἔτεσι, τοσαῦτα γὰρ
B πρὸς τὸν νῦν ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου γέγονεν ἔτη, τὸ
τῆς γῆς ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις καὶ πάθεσιν ἐκ τῶν
ὑψηλῶν ἀποῤῥέον οὔτε χῶμα, ὡς ἐν ἄλλοις τόποις,
προχοῖ λόγου ἄξιον ἀεί τε κύκλῳ περιῤῥέον εἰς βά-
θος ἀφανίζεται· λέλειπται δή, καθά περ ἐν ταῖς μι-
κραῖς νήσοις, πρὸς τὰ τότε τὰ νῦν οἷον νοσήσαντος
σώματος ὀστᾶ, περιεῤῥυηκυίας τῆς γῆς ὅση πίειρα
καὶ μαλακή, τοῦ λεπτοῦ σώματος τῆς χώρας μόνου
λειφθέντος. τότε δὲ ἀκέραιος οὖσα τά τε ὄρη γηλό-
C φους ὑψηλοὺς εἶχε, καὶ τὰ Φελλέως νῦν ὀνομασθέντα
πεδία πλήρη γῆς πιείρας ἐκέκτητο, καὶ πολλὴν ἐν τοῖς
ὄρεσιν ὕλην εἶχεν, ἧς καὶ νῦν ἔτι φανερὰ τεκμήρια·
τῶν γὰρ ὀρῶν ἔστιν ἃ νῦν μὲν ἔχει μελίτταις μόναις
τροφήν, χρόνος δ' οὐ πάμπολυς ὅτε δένδρων αὐτό-
θεν εἰς οἰκοδομήσεις τὰς μεγίστας ἐρεψίμων τμηθέν-
των στεγάσματ' ἐστὶν ἔτι σῶα. πολλὰ δ' ἦν ἄλλ'
ἥμερα ὑψηλὰ δένδρα, νομὴν δὲ βοσκήμασιν ἀμήχα-
νον ἔφερε. καὶ δὴ καὶ τὸ κατ' ἐνιαυτὸν ὕδωρ ἐκαρ-
D ποῦτο ἐκ Διός, οὐχ ὡς νῦν ἀπολλῦσα ῥέον ἀπὸ ψι-
λῆς τῆς γῆς εἰς θάλατταν, ἀλλὰ πολλὴν ἔχουσα καὶ
εἰς αὐτὴν καταδεχομένη, τῇ κεραμίδι στεγούσῃ τῇ
διαταμιευομένη τὸ καταποθὲν ἐκ τῶν ὑψηλῶν ὕδωρ
εἰς τὰ κοῖλα ἀφιεῖσα, κατὰ πάντας τοὺς τόπους πα-
ρείχετο ἄφθονα κρηνῶν καὶ ποταμῶν νάματα, ὧν καὶ
νῦν ἔτι ἐπὶ ταῖς πηγαῖς ταῖς πρότερον οὔσαις ἱερὰ
λελειμμένα ἐστὶ σημεῖα ὅτι περὶ αὐτῆς ἀληθῆ λέγεται
E τὰ νῦν. Τὰ μὲν οὖν τῆς ἄλλης χώρας φύσει τε οὕ-
τως εἶχε, καὶ διεκεκόσμητο ὡς εἰκὸς ὑπὸ γεωργῶν
μὲν ἀληθινῶν καὶ πραττόντων αὐτὸ τοῦτο, φιλοκά-
λων δὲ καὶ εὐφυῶν, γῆν δὲ ἀρίστην καὶ ὕδωρ ἀφθο-
νώτατον ἐχόντων καὶ ὑπὲρ τῆς γῆς ὥρας μετριώτατα

κεκραμένας· τὸ δ' ἄστυ κατῳκισμένον ὧδ' ἦν ἐν τῷ
τότε χρόνῳ. πρῶτον μὲν τὸ τῆς ἀκροπόλεως εἶχε
τότε οὐχ ὡς τὰ νῦν ἔχει. νῦν μὲν γὰρ μία γενομένη
νὺξ ὑγρὰ διαφερόντως γῆς αὐτὴν ψιλὴν περιτήξασα 112
πεποίηκε, σεισμῶν ἅμα καὶ πρὸ τῆς Δευκαλίωνος
φθορᾶς τρίτου πρότερον ὕδατος ἐξαισίου γενομένου·
τὸ δὲ πρὶν ἐν ἑτέρῳ χρόνῳ μέγεθος μὲν ἦν πρὸς
τὸν Ἠριδανὸν καὶ τὸν Ἰλισσὸν ἀποβεβηκυῖα καὶ περιει-
ληφυῖα ἐντὸς τὴν Πύκνα καὶ τὸν Λυκαβητὸν ὅρον
ἐκ τοῦ καταντικρὺ Πυκνὸς ἔχουσα, γεώδης δ' ἦν
πᾶσα καὶ πλὴν ὀλίγων ἐπίπεδος ἄνωθεν. ᾠκεῖτο δὲ
τὰ μὲν ἔξωθεν, ὑπ' αὐτὰ τὰ πλάγια αὐτῆς, ὑπὸ B
τῶν δημιουργῶν καὶ τῶν γεωργῶν ὅσοι πλησίον ἐγεώρ-
γουν· τὰ δ' ἐπάνω τὸ μάχιμον αὐτὸ καθ' αὑτὸ μό-
νον γένος περὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς Ἡφαίστου τε ἱερὸν
κατῳκήκει, οἷον μιᾶς οἰκίας κῆπον ἑνὶ περιβόλῳ
προσπεριβεβλημένοι. τὰ γὰρ πρὸς βορρᾶν αὐτῆς ᾤκουν
οἰκίας κοινὰς καὶ ξυσσίτια χειμερινὰ κατασκευασάμε-
νοι καὶ πάντα ὅσα πρέποντα ἦν τῇ κοινῇ πολιτείᾳ
δι' οἰκοδομήσεων ὑπάρχειν αὐτῶν καὶ τῶν ἱερῶν, C
ἄνευ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· τούτοις γὰρ οὐδὲν οὐδα-
μόσε προσεχρῶντο, ἀλλὰ τὸ μέσον ὑπερηφανίας καὶ
ἀνελευθερίας μεταδιώκοντες κοσμίας ᾠκοδομοῦντο οἰ-
κήσεις, ἐν αἷς αὐτοί τε καὶ ἐκγόνων ἔκγονοι καταγη-
ρῶντες ἄλλοις ὁμοίοις τὰς αὐτὰς ἀεὶ παρεδίδοσαν·
τὰ δὲ πρὸς νότου κήπους καὶ γυμνάσια συσσίτιά τε
ἀνέντες οἷα θέρους κατεχρῶντο ἐπὶ ταῦτα αὐτοῖς.
κρήνη δ' ἦν μία κατὰ τὸν τῆς νῦν ἀκροπόλεως τό-
πον, ἧς ἀποσβεσθείσης ὑπὸ τῶν σεισμῶν τὰ νῦν D
νάματα σμικρὰ κύκλῳ καταλέλειπται, τοῖς δὲ τότε
πᾶσι παρεῖχεν ἄφθονον ῥεῦμα, εὐκραὴς οὖσα πρὸς
χειμῶνά τε καὶ θέρος. τούτῳ δὴ κατῴκουν τῷ σχή-
ματι, τῶν μὲν αὑτῶν πολιτῶν φύλακες, τῶν δὲ ἄλ-
λων Ἑλλήνων ἡγεμόνες ἑκόντων, πλῆθος δὲ διαφυ-
λάττοντες ὅτι μάλιστα ταὐτὸν ἑαυτῶν εἶναι πρὸς τὸν
ἀεὶ χρόνον ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, τὸ δυνατὸν πολεμεῖν
ἤδη καὶ τὸ ἔτι, περὶ δύο μάλιστα ὄντες μυριάδας.

Οὗτοι μὲν οὖν δὴ τοιοῦτοί τε ὄντες αὐτοὶ καὶ E

τινα τοιοῦτον ἀεὶ τρόπον τήν τε ἑαυτῶν καὶ τὴν Ἑλλάδα δίκῃ διοικοῦντες, ἐπὶ πᾶσαν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν κατά τε σωμάτων κάλλη καὶ κατὰ τὴν τῶν ψυχῶν παντοίαν ἀρετὴν ἐλλόγιμοί τε ἦσαν καὶ ὀνομαστότατοι πάντων τῶν τότε· τὰ δὲ δὴ τῶν ἀντιπολεμησάντων αὐτοῖς οἷα ἦν ὥς τε ἀπ' ἀρχῆς ἐγένετο, μνήμης ἂν μὴ στερηθῶμεν ὧν ἔτι παῖδες ὄντες ἠκούσαμεν, εἰς τὸ μέσον αὐτὰ νῦν ἀποδώσομεν ὑμῖν τοῖς φίλοις εἶναι κοινά.

Τὸ δ' ἔτι βραχὺ πρὸ τοῦ λόγου δεῖ δηλῶσαι, μὴ
113 *πολλάκις ἀκούοντες Ἑλληνικὰ βαρβάρων ἀνδρῶν ὀνόματα θαυμάζητε· τὸ γὰρ αἴτιον αὐτῶν πεύσεσθε. Σόλων ἐπινοῶν εἰς τὴν αὑτοῦ ποίησιν καταχρήσασθαι τῷ λόγῳ, διαπυνθανόμενος τὴν τῶν ὀνομάτων δύναμιν, εὗρε τούς τε Αἰγυπτίους τοὺς πρώτους ἐκείνους αὐτὰ γραψαμένους εἰς τὴν αὑτῶν φωνὴν μετενηνοχότας, αὐτός τε αὖ πάλιν ἑκάστου τὴν διάνοιαν ὀνό-*
B *ματος ἀναλαμβάνων εἰς τὴν ἡμετέραν ἄγων φωνὴν ἀπεγράφετο. καὶ ταῦτά γε δὴ τὰ γράμματα παρὰ τῷ πάππῳ τ' ἦν καὶ ἔτ' ἐστὶ παρ' ἐμοὶ νῦν διαμεμελέτηταί τε ὑπ' ἐμοῦ παιδὸς ὄντος. ἂν οὖν ἀκούητε τοιαῦτα οἷα καὶ τῇδε ὀνόματα, μηδὲν ὑμῖν ἔστω θαῦμα· τὸ γὰρ αἴτιον αὐτῶν ἔχετε. μακροῦ δὲ δὴ λόγου τοιάδε τις ἦν ἀρχὴ τότε.*

Καθά περ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέχθη περὶ τῆς τῶν θεῶν λήξεως, ὅτι κατενείμαντο γῆν πᾶσαν ἔνθα μὲν μείζους λήξεις, ἔνθα δὲ καὶ ἐλάττους, ἱερὰ θυσίας
C *τε αὑτοῖς κατασκευάζοντες, οὕτω δὴ καὶ τὴν νῆσον Ποσειδῶν τὴν Ἀτλαντίδα λαχὼν ἐκγόνους ἑαυτοῦ κατῴκισεν ἐκ θνητῆς γυναικὸς γεννήσας ἔν τινι τόπῳ τοιῷδε τῆς νήσου. πρὸς θαλάττης μέν, κατὰ δὲ μέσον πάσης πεδίον ἦν, ὃ δὴ πάντων πεδίων κάλλιστον ἀρετῇ τε ἱκανὸν γενέσθαι λέγεται. πρὸς τῷ πεδίῳ δ' αὖ κατὰ μέσον σταδίους ὡς πεντήκοντα ἀφεστὼς ἦν ὄρος βραχὺ πάντῃ. τούτῳ δ' ἦν ἔνοικος τῶν ἐκεῖ κατὰ ἀρχὰς ἐκ γῆς ἀνδρῶν γεγονότων Εὐήνωρ μὲν*
D *ὄνομα, γυναικὶ δὲ συνοικῶν Λευκίππῃ· Κλειτὼ δὲ μονογενῆ θυγατέρα ἐγεννησάσθην. ἤδη δ' εἰς ἀνδρὸς*

ὥραν ἡκούσης τῆς κόρης ἥ τε μήτηρ τελευτᾷ καὶ ὁ
πατήρ, αὐτῆς δὲ εἰς ἐπιθυμίαν Ποσειδῶν ἐλθὼν
συμμίγνυται, καὶ τὸν γήλοφον, ἐν ᾧ κατῴκιστο,
ποιῶν εὐερκῆ περιῤῥήγνυσι κύκλῳ, θαλάττης γῆς τε
ἐναλλὰξ ἐλάττους μείζους τε περὶ ἀλλήλους ποιῶν
τροχούς, δύο μὲν γῆς, θαλάττης δὲ τρεῖς οἷον τορ-
νεύων ἐκ μέσης τῆς νήσου, πάντῃ ἴσον ἀφεστῶτας,
ὥςτε ἄβατον ἀνθρώποις εἶναι· πλοῖα γὰρ καὶ τὸ πλεῖν E
οὔπω τότ' ἦν. αὐτὸς δὲ τήν τε ἐν μέσῳ νῆσον οἷα
δὴ θεὸς εὐμαρῶς διεκόσμησεν, ὕδατα μὲν διττὰ ὑπὸ
γῆς ἄνω πηγαῖα κομίσας, τὸ μὲν θερμόν, ψυχρὸν δὲ
ἐκ κρήνης ἀποῤῥέον ἕτερον, τροφὴν δὲ παντοίαν καὶ
ἱκανὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδούς· παίδων δὲ ἀῤῥένων
πέντε γενέσεις διδύμους γεννησάμενος ἐθρέψατο, καὶ
τὴν νῆσον τὴν Ἀτλαντίδα πᾶσαν δέκα μέρη κατα-
νείμας τῶν μὲν πρεσβυτάτων τῷ προτέρῳ γενομένῳ
τήν τε μητρῴαν οἴκησιν καὶ τὴν κύκλῳ λῆξιν, πλεί- 114
στην καὶ ἀρίστην οὖσαν, ἀπένειμε, βασιλέα τε τῶν
ἄλλων κατέστησε, τοὺς δὲ ἄλλους ἄρχοντας, ἑκάστῳ
δὲ ἀρχὴν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ πολλῆς χώρας ἔδω-
κεν. ὀνόματα δὲ πᾶσιν ἔθετο, τῷ μὲν πρεσβυτάτῳ
καὶ βασιλεῖ τοῦτο οὗ δὴ καὶ πᾶσα ἡ νῆσος τό τε
πέλαγος ἔσχεν ἐπωνυμίαν, Ἀτλαντικὸν λεχθὲν ὅτι
τοὔνομ' ἦν τῷ πρώτῳ βασιλεύσαντι τότε Ἄτλας·
τῷ δὲ διδύμῳ μετ' ἐκεῖνόν τε γενομένῳ, λῆξιν δὲ B
ἄκρας τῆς νήσου πρὸς Ἡρακλείων στηλῶν εἰληχότι
ἐπὶ τὸ τῆς Γαδειρικῆς νῦν χώρας κατ' ἐκεῖνον τὸν
τόπον ὀνομαζομένης, Ἑλληνιστὶ μὲν Εὔμηλον, τὸ δ'
ἐπιχώριον Γάδειρον, ὅ περ ἂν τὴν ἐπίκλησιν ταύτην
ὄνομα παράσχοι. τοῖν δὲ δευτέροιν γενομένοιν τὸν
μὲν Ἀμφήρη, τὸν δὲ Εὐαίμονα ἐκάλεσε· τρίτοις δέ,
Μνησέα μὲν τῷ προτέρῳ γενομένῳ, τῷ δὲ μετ' αὐ-
τὸν Αὐτόχθονα· τῶν δὲ τετάρτων Ἐλάσιππον μὲν C
τὸν πρότερον, Μήστορα δὲ τὸν ὕστερον· ἐπὶ δὲ τοῖς
πέμπτοις τῷ μὲν ἔμπροσθεν Ἀζάης ὄνομα ἐτέθη, τῷ
δ' ὑστέρῳ Διαπρεπής. οὗτοι δὴ πάντες αὐτοί τε καὶ
ἔκγονοι τούτων ἐπὶ γενεὰς παμπόλλας ᾤκουν ἄρχοντες
μὲν πολλῶν ἄλλων κατὰ τὸ πέλαγος νήσων, ἔτι δέ,

ὥς περ καὶ πρότερον ἐῤῥήθη, μέχρι τε Αἰγύπτου καὶ
Τυῤῥηνίας τῶν ἐντὸς δεῦρο ἐπάρχοντες. Ἄτλαντος
D δὴ πολὺ μὲν ἄλλο καὶ τίμιον γίγνεται γένος, βασιλεὺς
δὲ ὁ πρεσβύτατος ἀεὶ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν ἐκγόνων
παραδιδοὺς ἐπὶ γενεὰς πολλὰς τὴν βασιλείαν διέσω-
ζον, πλοῦτον μὲν κεκτημένοι πλήθει τοσοῦτον, ὅσος
οὔ τέ πω πρόσθεν ἐν δυναστείαις τισὶ βασιλέων γέ-
γονεν οὔ τέ ποτε ὕστερον γενέσθαι ῥάδιος, κατεσκευα-
σμένα δὲ πάντα ἦν αὐτοῖς ὅσα ἐν πόλει καὶ ὅσα κατὰ
τὴν ἄλλην χώραν ἦν ἔργον κατασκευάσασθαι. πολλὰ
μὲν γὰρ διὰ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς προςῄει ἔξωθεν, πλεῖ-
E στα δὲ ἡ νῆσος αὐτὴ παρείχετο εἰς τὰς τοῦ βίου κα-
τασκευάς, πρῶτον μὲν ὅσα ὑπὸ μεταλλείας ὀρυττό-
μενα στερεὰ καὶ ὅσα τηκτὰ γέγονε· καὶ τὸ νῦν ὀνο-
μαζόμενον μόνον, τότε δὲ πλέον ὀνόματος ἦν, τὸ γέ-
νος ἐκ γῆς ὀρυττόμενον ὀρειχάλκου κατὰ τόπους πολ-
λοὺς τῆς νήσου, πλὴν χρυσοῦ τιμιώτατον ἐν τοῖς
τότε ὄν· καὶ ὅσα ὕλη πρὸς τὰ τεκτόνων διαπονήματα
παρέχεται, πάντα φέρουσα ἄφθονα, τά τε αὖ περὶ
τὰ ζῶα ἱκανῶς ἥμερα καὶ ἄγρια τρέφουσα. καὶ δὴ
καὶ ἐλεφάντων ἦν ἐν αὐτῇ γένος πλεῖστον· νομὴ γὰρ
τοῖς τε ἄλλοις ζώοις, ὅσα καθ' ἕλη καὶ λίμνας καὶ
115 ποταμοὺς ὅσα τ' αὖ κατ' ὄρη καὶ ὅσα ἐν τοῖς πε-
δίοις νέμεται, ξύμπασι παρῆν ἄδην, καὶ τούτῳ κατὰ
ταὐτὰ τῷ ζώῳ, μεγίστῳ πεφυκότι καὶ πολυβορωτάτῳ.
πρὸς δὴ τούτοις, ὅσα εὐώδη τρέφει που γῆ τὰ νῦν,
ῥιζῶν ἢ χλόης ἢ ξύλων ἢ χυλῶν στακτῶν εἴτε ἀνθῶν
εἴτε καρπῶν, ἔφερέ τε ταῦτα καὶ ἔφερβεν εὖ. ἔτι δὲ
τὸν ἥμερον καρπόν, τόν τε ξηρὸν ὃς ἡμῖν τῆς τρο-
φῆς ἕνεκά ἐστι, καὶ ὅσοις χάριν τοῦ σίτου προςχρώ-
μεθα — καλοῦμεν δὲ αὐτοῦ τὰ μέρη ξύμπαντα
B ὄσπρια — καὶ τὸν ὅσος ξύλινος, πώματα καὶ βρώ-
ματα καὶ ἀλείμματα φέρων, παιδιᾶς τε ὃς ἕνεκα ἡδο-
νῆς τε γέγονε δυςθησαύριστος ἀκροδρύων καρπός, ὅσα
τε παραμύθια πλησμονῆς μεταδόρπια ἀγαπητὰ κάμ-
νοντι τίθεμεν, ἅπαντα ταῦτα ἡ τότε ποτὲ οὖσα ὑφ'
ἡλίῳ νῆσος ἱερὰ καλά τε καὶ θαυμαστὰ καὶ πλήθεσιν
ἄπειρα ἔφερε. ταῦτα οὖν λαμβάνοντες πάντα παρὰ

τῆς γῆς κατεσκευάζοντο τά τε ἱερὰ καὶ τὰς βασιλικὰς οἰκήσεις καὶ τοὺς λιμένας καὶ τὰ νεώρια καὶ ξύμπα- C
σαν τὴν ἄλλην χώραν, τοιᾷδε ἐν τάξει διακοσμοῦντες.

Τοὺς τῆς θαλάττης τροχούς, οἳ περὶ τὴν ἀρχαίαν ἦσαν μητρόπολιν, πρῶτον μὲν ἐγεφύρωσαν, ὁδὸν ἔξω καὶ ἐπὶ τὰ βασίλεια ποιούμενοι. τὰ δὲ βασίλεια ἐν ταύτῃ τῇ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν προγόνων κατοικήσει κατ᾽ ἀρχὰς ἐποιήσαντο εὐθύς, ἕτερος δὲ παρ᾽ ἑτέρου δεχόμενος, κεκοσμημένα κοσμῶν, ὑπερεβάλλετο εἰς δύναμιν ἀεὶ τὸν ἔμπροσθεν, ἕως εἰς ἔκπληξιν μεγέ- D
θεσι κάλλεσί τε ἔργων ἰδεῖν τὴν οἴκησιν ἀπειργάσαντο. διώρυχα μὲν γὰρ ἐκ τῆς θαλάττης ἀρχόμενοι τρίπλεθρον τὸ πλάτος, ἑκατὸν δὲ ποδῶν βάθος, μῆκος δὲ πεντήκοντα σταδίων, ἐπὶ τὸν ἐξωτάτω τροχὸν συνέτρησαν, καὶ τὸν ἀνάπλουν ἐκ τῆς θαλάττης ταύτῃ πρὸς ἐκεῖνον ὡς εἰς λιμένα ἐποιήσαντο, διελόντες στόμα ναυσὶ ταῖς μεγίσταις ἱκανὸν εἰςπλεῖν. καὶ δὴ καὶ τοὺς τῆς γῆς τροχούς, οἳ τοὺς τῆς θαλάττης E
διεῖργον, κατὰ τὰς γεφύρας διεῖλον ὅσον μιᾷ τριήρει διέκπλουν εἰς ἀλλήλους, καὶ κατεστέγασαν ἄνωθεν, ὥςτε τὸν ὑπόπλουν κάτωθεν εἶναι· τὰ γὰρ τῶν τῆς γῆς τροχῶν χείλη βάθος εἶχεν ἱκανὸν ὑπερέχον τῆς θαλάττης. ἦν δὲ ὁ μὲν μέγιστος τῶν τροχῶν, εἰς ὃν ἡ θάλαττα συνετέτρητο, τριστάδιος τὸ πλάτος, ὁ δ᾽ ἑξῆς τῆς γῆς ἴσος ἐκείνῳ· τοῖν δὲ δευτέροιν ὁ μὲν ὑγρὸς δυοῖν σταδίοιν πλάτος, ὁ δὲ ξηρὸς ἴσος αὖ πάλιν τῷ πρόσθεν ὑγρῷ· σταδίου δὲ ὁ περὶ αὐτὴν τὴν ἐν μέσῳ νῆσον περιθέων. ἡ δὲ νῆσος ἐν ᾗ τὰ 116
βασίλεια ἦν, πέντε σταδίων τὴν διάμετρον εἶχε. ταύτην δὴ κύκλῳ καὶ τοὺς τροχοὺς καὶ τὴν γέφυραν πλεθριαίαν τὸ πλάτος οὖσαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν λιθίνῳ περιεβάλλοντο τείχει, πύργους καὶ πύλας ἐπὶ τῶν γεφυρῶν κατὰ τὰς τῆς θαλάττης διαβάσεις ἑκασταχόσε ἐπιστήσαντες. τὸν δὲ λίθον ἔτεμνον ὑπὸ τῆς νήσου κύκλῳ τῆς ἐν μέσῳ καὶ ὑπὸ τῶν τροχῶν ἔξωθεν καὶ ἐντός, τὸν μὲν λευκόν, τὸν δὲ μέλανα, τὸν δὲ ἐρυθρὸν ὄντα· τέμνοντες δὲ ἅμα ἀπειργάζοντο νεωσοί- B

κους κοίλους διπλοῦς ἐντός, κατηρεφεῖς αὐτῇ τῇ πέτρᾳ. καὶ τῶν οἰκοδομημάτων τὰ μὲν ἁπλᾶ, τὰ δὲ μιγνύντες τοὺς λίθους ποικίλα ὕφαινον παιδιᾶς χάριν, ἡδονὴν αὐτοῖς ξύμφυτον ἀπονέμοντες· καὶ τοῦ μὲν περὶ τὸν ἐξωτάτω τροχὸν τείχους χαλκῷ περιελάμβανον πάντα τὸν περίδρομον, οἷον ἀλοιφῇ προςχρώμενοι, τοῦ δ' ἐντὸς καττιτέρῳ περιέτηκον, τὸν δὲ περὶ
C αὐτὴν τὴν ἀκρόπολιν ὀρειχάλκῳ μαρμαρυγὰς ἔχοντι πυρώδεις. Τὰ δὲ δὴ τῆς ἀκροπόλεως ἐντὸς βασίλεια κατεσκευασμένα ὧδ' ἦν. ἐν μέσῳ μὲν ἱερὸν ἅγιον αὐτόθι τῆς τε Κλειτοῦς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος ἄβατον ἀφεῖτο, περιβόλῳ χρυσῷ περιβεβλημένον, τοῦτ' ἐν ᾧ κατ' ἀρχὰς ἐφίτυσαν καὶ ἐγέννησαν τὸ τῶν δέκα βασιλειδῶν γένος· ἔνθα καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἐκ πασῶν τῶν δέκα λήξεων ὡραῖα αὐτόσε ἀπετέλουν ἱερὰ ἐκείνων ἑκάστῳ. τοῦ δὲ Ποσειδῶνος αὐτοῦ νεὼς ἦν, στα-
D δίου μὲν μῆκος, εὖρος δὲ τρισὶ πλέθροις, ὕψος δ' ἐπὶ τούτοις σύμμετρον ἰδεῖν, εἶδος δέ τι βαρβαρικὸν ἔχοντος. πάντα δὲ ἔξωθεν περιήλειψαν τὸν νεὼν ἀργύρῳ, πλὴν τῶν ἀκρωτηρίων, τὰ δὲ ἀκρωτήρια χρυσῷ. τὰ δὲ ἐντός, τὴν μὲν ὀροφὴν ἐλεφαντίνην ἰδεῖν πᾶσαν χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ ὀρειχάλκῳ πεποικιλμένην, τὰ δὲ ἄλλα πάντα τῶν τοίχων τε καὶ κιόνων καὶ ἐδάφους ὀρειχάλκῳ περιέλαβον. χρυσᾶ δὲ ἀγάλματα ἐνέστησαν, τὸν μὲν θεὸν ἐφ' ἅρματος ἑστῶτα
E ἓξ ὑποπτέρων ἵππων ἡνίοχον, αὐτόν τε ὑπὸ μεγέθους τῇ κορυφῇ τῆς ὀροφῆς ἐφαπτόμενον, Νηρῇδας δὲ ἐπὶ δελφίνων ἑκατὸν κύκλῳ· τοσαύτας γὰρ ἐνόμιζον αὐτὰς οἱ τότε εἶναι. πολλὰ δ' ἐντὸς ἄλλα ἀγάλματα ἰδιωτῶν ἀναθήματα ἐνῆν. περὶ δὲ τὸν νεὼν ἔξωθεν εἰκόνες ἁπάντων ἕστασαν ἐκ χρυσοῦ, τῶν γυναικῶν καὶ αὐτῶν ὅσοι τῶν δέκα ἐγεγόνεσαν βασιλέων, καὶ πολλὰ ἕτερα ἀναθήματα μεγάλα τῶν τε βασιλέων καὶ ἰδιωτῶν ἐξ αὐτῆς τε τῆς πόλεως καὶ τῶν ἔξωθεν ὅσων ἐπῆρχον. βωμός τε δὴ ξυνεπόμενος ἦν τὸ μέ-
117 γεθος καὶ τὸ τῆς ἐργασίας ταύτῃ τῇ κατασκευῇ, καὶ τὰ βασίλεια κατὰ τὰ αὐτὰ πρέποντα μὲν τῷ τῆς ἀρχῆς μεγέθει, πρέποντα δὲ τῷ περὶ τὰ ἱερὰ κόσμῳ.

ταῖς δὲ δὴ κρήναις, τῇ τοῦ ψυχροῦ καὶ τῇ τοῦ θερ-
μοῦ νάματος, πλῆθος μὲν ἄφθονον ἐχούσαις, ἡδονῇ
δὲ καὶ ἀρετῇ τῶν ὑδάτων πρὸς ἑκατέρου τὴν χρῆσιν
θαυμαστοῦ πεφυκότος, ἐχρῶντο περιστήσαντες οἰκο-
δομήσεις καὶ δένδρων φυτεύσεις πρεπούσας ὕδασι,
δεξαμένας τε αὖ τὰς μὲν ὑπαιθρίους, τὰς δὲ χειμε- B
ρινὰς τοῖς θερμοῖς λουτροῖς ὑποστέγους περιτιθέντες,
χωρὶς μὲν βασιλικάς, χωρὶς δὲ ἰδιωτικάς, ἔτι δὲ γυ-
ναιξὶν ἄλλας καὶ ἑτέρας ἵπποις καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπο-
ζυγίοις, τὸ πρόσφορον τῆς κοσμήσεως ἑκάστοις ἀπο-
νέμοντες. τὸ δὲ ἀποῤῥέον ἦγον ἐπὶ τὸ τοῦ Ποσειδῶ-
νος ἄλσος, δένδρα παντοδαπὰ κάλλος ὕψος τε δαι-
μόνιον ὑπὸ ἀρετῆς τῆς γῆς ἔχοντα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἔξω
κύκλους δι᾽ ὀχετῶν κατὰ τὰς γεφύρας ἐπωχέτευον.
οὗ δὴ πολλὰ μὲν ἱερὰ καὶ πολλῶν θεῶν, πολλοὶ δὲ C
κῆποι καὶ πολλὰ γυμνάσια ἐκεχειρούργητο, τὰ μὲν
ἀνδρῶν, τὰ δὲ ἵππων χωρὶς ἐν ἑκατέρᾳ τῇ τῶν τρο-
χῶν νήσῳ, τά τε ἄλλα καὶ κατὰ μέσην τὴν μείζω
τῶν νήσων ἐξῃρημένος ἱππόδρομος ἦν αὐτοῖς, στα-
δίου τὸ πλάτος ἔχων, τὸ δὲ μῆκος περὶ τὸν κύκλον
ὅλον ἀφεῖτο εἰς ἅμιλλαν τοῖς ἵπποις. δορυφορικαὶ δὲ
περὶ αὐτὸν ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν οἰκήσεις ἦσαν τῷ πλή-
θει τῶν δορυφόρων· τοῖς δὲ πιστοτέροις ἐν τῷ σμι- D
κροτέρῳ τροχῷ καὶ πρὸς τῆς ἀκροπόλεως μᾶλλον ὄντι
διετέτακτο ἡ φρουρά, τοῖς δὲ πάντων διαφέρουσι
πρὸς πίστιν ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως περὶ τοὺς βασι-
λέας αὐτοὺς ἦσαν οἰκήσεις δεδομέναι. τὰ δὲ νεώρια
τριήρων μεστὰ ἦν καὶ σκευῶν ὅσα τριήρεσι προσήκει,
πάντα δὲ ἐξηρτυμένα ἱκανῶς. Καὶ τὰ μὲν δὴ περὶ
τὴν τῶν βασιλέων οἴκησιν οὕτω κατεσκεύαστο· δια-
βάντι δὲ τοὺς λιμένας ἔξω τρεῖς ὄντας ἀρξάμενον ἀπὸ E
τῆς θαλάττης ἦν ἐν κύκλῳ τεῖχος, πεντήκοντα στα-
δίους τοῦ μεγίστου τροχοῦ τε καὶ λιμένος ἀπέχον
πανταχῇ, καὶ συνέκλειεν εἰς ταὐτὸν πρὸς τὸ τῆς διώ-
ρυχος στόμα τὸ πρὸς τῇ θαλάττῃ. τοῦτο δὴ πᾶν
συνῴκεῖτο μὲν ὑπὸ πολλῶν καὶ πυκνῶν οἰκήσεων, ὁ
δὲ ἀνάπλους καὶ ὁ μέγιστος λιμὴν ἔγεμε πλοίων καὶ
ἐμπόρων ἀφικνουμένων πάντοθεν, φωνὴν καὶ θόρυ-

βον παντοδαπὸν κτύπον τε μεθ' ἡμέραν καὶ διὰ νυκτὸς ὑπὸ πλήθους παρεχομένων.

Τὸ μὲν οὖν ἄστυ καὶ τὸ περὶ τὴν ἀρχαίαν οἴκησιν σχεδὸν ὡς τότ' ἐλέχθη, νῦν διεμνημόνευται· τῆς
118 δ' ἄλλης χώρας ὡς ἡ φύσις εἶχε καὶ τὸ τῆς διακοσμήσεως εἶδος ἀπομνημονεῦσαι πειρατέον. πρῶτον μὲν οὖν ὁ τόπος ἅπας ἐλέγετο σφόδρα τε ὑψηλὸς καὶ ἀπότομος ἐκ θαλάττης, τὸ δὲ περὶ τὴν πόλιν πᾶν πεδίον, ἐκείνην μὲν περιέχον, αὐτὸ δὲ κύκλῳ περιεχόμενον ὄρεσι μέχρι πρὸς τὴν θάλατταν καθειμένοις, λεῖον καὶ ὁμαλές, πρόμηκες δὲ πᾶν, ἐπὶ μὲν θάτερα τριςχιλίων σταδίων, κατὰ δὲ μέσον ἀπὸ θαλάττης ἄνω διςχιλίων. ὁ δὲ τόπος οὗτος ὅλης τῆς
B νήσου πρὸς νότον ἐτέτραπτο, ἀπὸ τῶν ἄρκτων καταβοῤῥός. τὰ δὲ περὶ αὐτὸν ὄρη τότε ὑμνεῖτο πλῆθος καὶ μέγεθος καὶ κάλλος παρὰ πάντα τὰ νῦν ὄντα γεγονέναι, πολλὰς μὲν κώμας καὶ πλουσίας περιοίκων ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντα, ποταμοὺς δὲ καὶ λίμνας καὶ λειμῶνας τροφὴν τοῖς πᾶσιν ἡμέροις καὶ ἀγρίοις ἱκανὴν θρέμμασιν, ὕλην δὲ καὶ πλήθει καὶ γένεσι ποικίλην ξύμπασί τε τοῖς ἔργοις καὶ πρὸς ἕκαστα ἄφθονον.
C ὧδε οὖν τὸ πεδίον φύσει καὶ ὑπὸ βασιλέων πολλῶν ἐν πολλῷ χρόνῳ διεπεπόνητο. τετράγωνον μὲν αὐτὸ ὑπῆρχε τὰ πλεῖστ' ὀρθὸν καὶ πρόμηκες· ὅ τι δ' ἐνέλειπε, κατεύθυντο τάφρου κύκλῳ περιορυχθείσης. τὸ δὲ βάθος καὶ πλάτος τό τε μῆκος αὐτῆς ἄπιστον μὲν τὸ λεχθέν, ὡς χειροποίητον ἔργον, πρὸς τοῖς ἄλλοις διαπονήμασι τοσοῦτον εἶναι, ῥητέον δὲ ὅ γε ἠκούσαμεν· πλέθρου μὲν γὰρ βάθος ὀρώρυκτο, τὸ δὲ πλάτος ἁπάντῃ σταδίου, περὶ δὲ πᾶν τὸ πεδίον ὀρυχθεῖσα
D συνέβαινεν εἶναι τὸ μῆκος σταδίων μυρίων. τὰ δ' ἐκ τῶν ὀρῶν καταβαίνοντα ὑποδεχομένη ῥεύματα καὶ περὶ τὸ πεδίον κυκλωθεῖσα, πρὸς τὴν πόλιν ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν ἀφικομένη, ταύτῃ πρὸς θάλατταν μεθεῖτο ἐκρεῖν. ἄνωθεν δὲ ἀπ' αὐτῆς τὸ πλάτος μάλιστα ἑκατὸν ποδῶν διώρυχες εὐθεῖαι τετμημέναι κατὰ τὸ πεδίον πάλιν εἰς τὴν τάφρον τὴν πρὸς θαλάττης ἀφεῖντο, ἑτέρα δὲ ἀφ' ἑτέρας αὐτῶν σταδίους ἑκατὸν

ἀπεῖχεν· ᾗ δὴ τήν τ' ἐκ τῶν ὀρῶν ὕλην κατῆγον εἰς
τὸ ἄστυ καὶ τἄλλα δὲ ὡραῖα πλοίοις κατεκομίζοντο, E
διάπλους ἐκ τῶν διωρύχων εἰς ἀλλήλας τε πλαγίας καὶ
πρὸς τὴν πόλιν τέμνοντες. καὶ δὶς δὴ τοῦ ἐνιαυτοῦ
τὴν γῆν ἐκαρποῦντο, χειμῶνος μὲν τοῖς ἐκ Διὸς ὕδασι
χρώμενοι, θέρους δὲ ὅσα γῆ φέρει, τὰ ἐκ τῶν διωρύ-
χων ἐπάγοντες νάματα. Πλῆθος δέ, τῶν μὲν ἐν τῷ
πεδίῳ χρησίμων πρὸς πόλεμον ἀνδρῶν ἐτέτακτο τὸν
κλῆρον ἕκαστον παρέχειν ἄνδρα ἡγεμόνα, τὸ δὲ τοῦ 119
κλήρου μέγεθος εἰς δέκα δεκάκις ἦν στάδια, μυριάδες
δὲ ξυμπάντων τῶν κλήρων ἦσαν ἕξ· τῶν δὲ ἐκ τῶν
ὀρῶν καὶ τῆς ἄλλης χώρας ἀπέραντος μὲν ἀριθμὸς
ἀνθρώπων ἐλέγετο, κατὰ δὲ τόπους καὶ κώμας εἰς
τούτους τοὺς κλήρους πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἅπαντες
διενενέμηντο. τὸν οὖν ἡγεμόνα ἦν τεταγμένον εἰς τὸν
πόλεμον παρέχειν ἕκτον μὲν ἅρματος πολεμιστηρίου
μόριον εἰς μύρια ἅρματα, ἵππους δὲ δύο καὶ ἀναβάτας,
ἔτι δὲ ξυνωρίδα χωρὶς δίφρου καταβάτην τε σμικρα- B
σπίδα καὶ τὸν ἀμφοῖν μετ' ἐπιβάτην τοῖν ἵπποιν ἡνίο-
χον ἔχουσαν, ὁπλίτας δὲ δύο καὶ τοξότας σφενδονήτας
τε ἑκατέρους δύο, γυμνήτας δὲ λιθοβόλους καὶ ἀκοντι-
στὰς τρεῖς ἑκατέρους, ταύτας δὲ τέτταρας εἰς πλήρωμα
διακοσίων καὶ χιλίων νεῶν. τὰ μὲν οὖν πολεμιστήρια
οὕτω διετέτακτο τῆς βασιλικῆς πόλεως, τῶν δὲ ἐννέα
ἄλλα ἄλλως, ἃ μακρὸς ἂν χρόνος εἴη λέγειν. Τὰ δὲ
τῶν ἀρχῶν καὶ τιμῶν ὧδ' εἶχεν ἐξ ἀρχῆς διακοσμη- C
θέντα. τῶν δέκα βασιλέων εἷς ἕκαστος ἐν μὲν τῷ καθ'
αὑτὸν μέρει κατὰ τὴν αὑτοῦ πόλιν τῶν ἀνδρῶν καὶ
τῶν πλείστων νόμων ἦρχε, κολάζων καὶ ἀποκτιννὺς
ὃν τιν' ἐθελήσειεν· ἡ δὲ ἐν ἀλλήλοις ἀρχὴ καὶ κοι-
νωνία κατὰ ἐπιστολὰς ἦν τὰς τοῦ Ποσειδῶνος, ὡς
ὁ νόμος αὐτοῖς παρέδωκε, καὶ γράμματα ὑπο τῶν
πρώτων ἐν στήλῃ γεγραμμένα ὀρειχαλκίνῃ, ἣ κατὰ
μέσην τὴν νῆσον ἔκειτο ἐν ἱερῷ Ποσειδῶνος, οἷ δὴ D
δι' ἐνιαυτοῦ πέμπτου, τοτὲ δὲ ἐναλλὰξ ἕκτου, συνε-
λέγοντο, τῷ τε ἀρτίῳ καὶ τῷ περιττῷ μέρος ἴσον
ἀπονέμοντες, ξυλλεγόμενοι δὲ περί τε τῶν κοινῶν
ἐβουλεύοντο καὶ ἐξήταζον εἴ τίς τι παραβαίνοι, καὶ

ἐδίκαζον. ὅτε δὲ δικάζειν μέλλοιεν, πίστεις ἀλλήλοις
τοιάσδε ἐδίδοσαν πρότερον. ἀφέτων ὄντων ταύρων ἐν
τῷ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερῷ μόνοι γιγνόμενοι δέκα ὄντες,
ἐπευξάμενοι τῷ θεῷ τὸ κεχαρισμένον αὐτῷ θῦμα
E ἑλεῖν, ἄνευ σιδήρου ξύλοις καὶ βρόχοις ἐθήρευον, ὃν
δὲ ἕλοιεν τῶν ταύρων, πρὸς τὴν στήλην προσαγα-
γόντες κατὰ κορυφὴν αὐτῆς ἔσφαττον κατὰ τῶν γραμ-
μάτων. ἐν δὲ τῇ στήλῃ πρὸς τοῖς νόμοις ὅρκος ἦν
μεγάλας ἀρὰς ἐπευχόμενος τοῖς ἀπειθοῦσιν. ὅτ' οὖν
κατὰ τοὺς αὐτῶν νόμους θύσαντες καθαγίζοιεν πάντα
120 τοῦ ταύρου τὰ μέλη, κρατῆρα κεράσαντες ὑπὲρ ἑκά-
στου θρόμβον ἐνέβαλλον αἵματος, τὰ δ' ἄλλ' εἰς το
πῦρ ἔφερον, περικαθήραντες τὴν στήλην· μετὰ δὲ
τοῦτο χρυσαῖς φιάλαις ἐκ τοῦ κρατῆρος ἀρυόμενοι,
κατὰ τοῦ πυρὸς σπένδοντες ἐπώμνυσαν δικάσειν τε κατὰ
τοὺς ἐν τῇ στήλῃ νόμους κολάσειν τε εἴ τίς τι πρότερον
παραβεβηκὼς εἴη, τό τε αὖ μετὰ τοῦτο μηδὲν τῶν
γραμμάτων ἑκόντες παραβήσεσθαι, μηδὲ ἄρξειν μηδὲ
B ἄρχοντι πείσεσθαι πλὴν κατὰ τοὺς τοῦ πατρὸς ἐπιτάτ-
τοντι νόμους. ταῦτα ἐπευξάμενος ἕκαστος αὐτῶν ἑαυτῷ
καὶ τῷ ἀφ' αὐτοῦ γένει, πιὼν καὶ ἀναθεὶς τὴν φιάλην
εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ, περὶ τὸ δεῖπνον καὶ τἀναγκαῖα
διατρίψας, ἐπειδὴ γίγνοιτο κόπος καὶ τὸ πῦρ ἐψυγμέ-
νον τὸ περὶ τὰ θύματα εἴη, πάντες οὕτως ἐνδύντες ὅτι
καλλίστην κυανῆν στολήν, ἐπὶ τὰ τῶν ὁρκωμοσιῶν
καύματα χαμαὶ καθίζοντες, νύκτωρ, πᾶν τὸ περὶ τὸ
C ἱερὸν ἀποσβεννύντες πῦρ, ἐδικάζοντό τε καὶ ἐδίκαζον,
εἴ τις τε παραβαίνειν αὐτῶν αἰτιῷτό τινα· δικάσαντες
δὲ τὰ δικασθέντα, ἐπειδὴ φῶς γένοιτο, ἐν χρυσῷ
πίνακι γράψαντες μετὰ τῶν στολῶν μνημεῖα ἀνετί-
θεσαν. νόμοι δὲ πολλοὶ μὲν ἄλλοι περὶ τὰ γέρα τῶν
βασιλέων ἑκάστων ἦσαν ἴδιοι, τὰ δὲ μέγιστα μή τέ
ποτε ὅπλα ἐπ' ἀλλήλους οἴσειν βοηθήσειν τε πάντας,
ἄν πού τις αὐτῶν ἔν τινι πόλει τὸ βασιλικὸν κατα-
λύειν ἐπιχειρῇ γένος, κοινῇ δέ, καθά περ οἱ πρό-
D σθεν, βουλευόμενοι τὰ δόξαντα περὶ πολέμου καὶ
τῶν ἄλλων πράξεων, ἡγεμονίαν ἀποδιδόντες τῷ Ἀτ-
λαντικῷ γένει. θανάτου δὲ τὸν βασιλέα τῶν συγγε-

νῶν μηδενὸς εἶναι κύριον, ὃν ἂν μὴ τῶν δέκα τοῖς
ὑπὲρ ἥμισυ δοκῇ.

Ταύτην δὴ τοσαύτην καὶ τοιαύτην δύναμιν ἐν
ἐκείνοις τότε οὖσαν τοῖς τόποις ὁ θεὸς ἐπὶ τούςδε αὖ
τοὺς τόπους ξυντάξας ἐκόμισεν ἔκ τινος τοιᾶςδε, ὡς
λόγος, προφάσεως. ἐπὶ πολλὰς μὲν γενεὰς, μέχρι περ
ἡ τοῦ θεοῦ φύσις αὐτοῖς ἐξήρκει, κατήκοοί τε ἦσαν E
τῶν νόμων καὶ πρὸς τὸ ξυγγενὲς θεῖον ὃν φιλοφρόνως
εἶχον· τὰ γὰρ φρονήματα ἀληθινὰ καὶ πάντῃ μεγάλα
ἐκέκτηντο, πρᾳότητι μετὰ φρονήσεως πρός τε τὰς
ἀεὶ ξυμβαινούσας τύχας καὶ πρὸς ἀλλήλους χρώμενοι,
διὸ πλὴν ἀρετῆς πάντα ὑπερορῶντες σμικρὰ ἡγοῦντο
τὰ παρόντα καὶ ῥᾳδίως ἔφερον οἷον ἄχθος τὸν τοῦ
χρυσοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων ὄγκον, ἀλλ' οὐ 121
μεθύοντες ὑπὸ τρυφῆς διὰ πλοῦτον ἀκράτορες αὑτῶν
ὄντες ἐσφάλλοντο, νήφοντες δὲ ὀξὺ καθεώρων ὅτι καὶ
ταῦτα πάντα ἐκ φιλίας τῆς κοινῆς μετὰ ἀρετῆς αὐξά-
νεται, τῇ δὲ τούτων σπουδῇ καὶ τῇ τιμῇ φθίνει
ταῦτά τε αὐτὰ κἀκείνη ξυναπόλλυται τούτοις. ἐκ δὴ
λογισμοῦ τε τοιούτου καὶ φύσεως θείας παραμενούσης
πάντ' αὐτοῖς ηὐξήθη ἃ πρὶν διήλθομεν. ἐπεὶ δ' ἡ
τοῦ θεοῦ μὲν μοῖρα ἐξίτηλος ἐγίγνετο ἐν αὐτοῖς πολλῷ
τῷ θνητῷ καὶ πολλάκις ἀνακεραννυμένη, τὸ δὲ ἀν-
θρώπινον ἦθος ἐπεκράτει, τότε ἤδη τὰ παρόντα φέ- B
ρειν ἀδυνατοῦντες ἠσχημόνουν, καὶ τῷ δυναμένῳ ὁρᾶν
μὲν αἰσχροὶ κατεφαίνοντο, τὰ κάλλιστα ἀπὸ τῶν τι-
μιωτάτων ἀπολλύντες, τοῖς δὲ ἀδυνατοῦσιν ἀληθινὸν
πρὸς εὐδαιμονίαν βίον ὁρᾶν τότε δὴ μάλιστα πάγκα-
λοι μακάριοί τε ἐδοξάζοντο εἶναι, πλεονεξίας ἀδίκου
καὶ δυνάμεως ἐμπιπλάμενοι. θεὸς δὲ ὁ θεῶν Ζεὺς ἐν
νόμοις βασιλεύων, ἅτε δυνάμενος καθορᾶν τὰ τοιαῦτα,
ἐννοήσας γένος ἐπιεικὲς ἀθλίως διατιθέμενον, δίκην
αὐτοῖς ἐπιθεῖναι βουληθεὶς, ἵνα γένοιντο ἐμμελέστεροι
σωφρονισθέντες, ξυνήγειρε θεοὺς πάντας εἰς τὴν τιμιω- C
τάτην αὐτῷ οἴκησιν, ἣ δὴ κατὰ μέσον παντὸς τοῦ
κόσμου βεβηκυῖα καθορᾷ πάντα ὅσα γενέσεως μετεί-
ληφε, καὶ ξυναγείρας εἶπεν. . . . . .

ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΚΕΦΑΛΟΣ, ΑΔΕΙΜΑΝΤΟΣ, ΑΝΤΙΦΩΝ, ΓΛΑΥΚΩΝ, ΠΥΘΟΔΩΡΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΖΗΝΩΝ, ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ, ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ.

Ἐπειδὴ Ἀθήναζε οἴκοθεν ἐκ Κλαζομενῶν ἀφικόμε- 126
θα, κατ' ἀγορὰν ἐνετύχομεν Ἀδειμάντῳ τε καὶ Γλαύ-
κωνι· καί μου λαβόμενος τῆς χειρὸς ὁ Ἀδείμαντος,
Χαῖρ', ἔφη, ὦ Κέφαλε, καὶ εἴ του δέει τῶν τῇδε, ὧν
ἡμεῖς δυνατοί, φράζε. Ἀλλὰ μὲν δή, εἶπον ἐγώ, πά-
ρειμί γε ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, δεησόμενος ὑμῶν. Λέγοις
ἄν, ἔφη, τὴν δέησιν. Καὶ ἐγὼ εἶπον, Τῷ ἀδελφῷ
ὑμῶν τῷ ὁμομητρίῳ τί ἦν ὄνομα; οὐ γὰρ μέμνημαι. B
παῖς δέ που ἦν ὅτε τὸ πρότερον ἐπεδήμησα δεῦρο ἐκ
Κλαζομενῶν· πολὺς δὲ ἤδη χρόνος ἐξ ἐκείνου. τῷ μὲν
γὰρ πατρί, δοκῶ, Πυριλάμπης ὄνομα. Πάνυ γε, ἔφη·
αὐτῷ δέ γε Ἀντιφῶν. ἀλλὰ τί μάλιστα πυνθάνει;
Οἶδ', εἶπον ἐγώ, πολῖταί μοί εἰσι, μάλα φιλόσοφοι,
ἀκηκόασί τε ὅτι οὗτος ὁ Ἀντιφῶν Πυθοδώρῳ τινὶ
Ζήνωνος ἑταίρῳ πολλὰ ἐντετύχηκε, καὶ τοὺς λόγους, C
οὕς ποτε Σωκράτης καὶ Ζήνων καὶ Παρμενίδης διε-
λέχθησαν, πολλάκις ἀκούσας τοῦ Πυθοδώρου ἀπο-
μνημονεύει. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις. Τούτων τοίνυν,
εἶπον ἐγώ, δεόμεθα διακοῦσαι. Ἀλλ' οὐ χαλεπόν,
ἔφη· μειράκιον γὰρ ὢν αὐτοὺς εὖ μάλα διεμελέτησεν,
ἐπεὶ νῦν γε κατὰ τὸν πάππον τε καὶ ὁμώνυμον πρὸς
ἱππικῇ τὰ πολλὰ διατρίβει. ἀλλ' εἰ δεῖ, ἴωμεν παρ'
αὐτόν· ἄρτι γὰρ ἐνθένδε οἴκαδε οἴχεται, οἰκεῖ δὲ ἐγ-
γὺς ἐν Μελίτῃ. Ταῦτα εἰπόντες ἐβαδίζομεν, καὶ 127
κατελάβομεν τὸν Ἀντιφῶντα οἴκοι, χαλινόν τινα χαλ-
κεῖ ἐκδιδόντα σκευάσαι. ἐπειδὴ δὲ ἐκείνου ἀπηλλάγη
οἵ τε ἀδελφοὶ ἔλεγον αὐτῷ ὧν ἕνεκα παρεῖμεν, ἀνε-
γνώρισέ τέ με ἐκ τῆς προτέρας ἐπιδημίας καὶ ἠσπά-

ζετο. καὶ δεομένων ἡμῶν διελθεῖν τοὺς λόγους, τὸ μὲν πρῶτον ὤκνει· πολὺ γὰρ ἔφη ἔργον εἶναι· ἔπειτα μέντοι διηγεῖτο.

Ἔφη δὲ δὴ ὁ Ἀντιφῶν λέγειν τὸν Πυθόδωρον ὅτι
B ἀφίκοιντό ποτε εἰς Παναθήναια τὰ μεγάλα Ζήνων τε καὶ Παρμενίδης. τὸν μὲν οὖν Παρμενίδην εὖ μάλα ἤδη πρεσβύτην εἶναι, σφόδρα πολιόν, καλὸν δὲ κἀγαθὸν τὴν ὄψιν, περὶ ἔτη μάλιστα πέντε καὶ ἑξήκοντα· Ζήνωνα δὲ ἐγγὺς ἐτῶν τετταράκοντα τότε εἶναι, εὐμήκη δὲ καὶ χαρίεντα ἰδεῖν· καὶ λέγεσθαι αὐτὸν παιδικὰ τοῦ Παρμενίδου γεγονέναι. καταλύειν δὲ αὐτοὺς ἔφη παρὰ τῷ Πυθοδώρῳ ἐκτὸς τείχους ἐν Κεραμεικῷ.
C οἷ δὴ καὶ ἀφικέσθαι τόν τε Σωκράτη καὶ ἄλλους τινὰς μετ' αὐτοῦ πολλοὺς ἐπιθυμοῦντας ἀκοῦσαι τῶν τοῦ Ζήνωνος γραμμάτων· τότε γὰρ αὐτὰ πρῶτον ὑπ' ἐκείνων κομισθῆναι· Σωκράτη δὲ εἶναι τότε σφόδρα νέον. ἀναγιγνώσκειν οὖν αὐτοῖς τὸν Ζήνωνα αὐτόν, τὸν δὲ Παρμενίδην τυχεῖν ἔξω ὄντα. καὶ εἶναι πάνυ βραχὺ ἔτι λοιπὸν τῶν λόγων ἀναγιγνωσκομένων, ἡνίκα
D αὐτός τε ἐπεισελθεῖν ἔφη ὁ Πυθόδωρος ἔξωθεν καὶ τὸν Παρμενίδην μετ' αὐτοῦ καὶ Ἀριστοτέλη τὸν τῶν τριάκοντα γενόμενον, καὶ σμίκρ' ἄττα ἔτι ἐπακοῦσαι τῶν γραμμάτων· οὐ μὴν αὐτός γε, ἀλλὰ καὶ πρότερον ἀκηκοέναι τοῦ Ζήνωνος.

Τὸν οὖν Σωκράτη ἀκούσαντα πάλιν τε κελεῦσαι τὴν πρώτην ὑπόθεσιν τοῦ πρώτου λόγου ἀναγνῶναι, καὶ ἀναγνωσθείσης, Πῶς, φάναι, ὦ Ζήνων, τοῦτο
E λέγεις· εἰ πολλά ἐστι τὰ ὄντα, ὡς ἄρα δεῖ αὐτὰ ὅμοιά τε εἶναι καὶ ἀνόμοια, τοῦτο δὲ δὴ ἀδύνατον· οὔτε γὰρ τα ἀνόμοια ὅμοια οὔτε τὰ ὅμοια ἀνόμοια οἷόν τε εἶναι. οὐχ οὕτω λέγεις; Οὕτω, φάναι τὸν Ζήνωνα. Οὐκοῦν εἰ ἀδύνατον τά τε ἀνόμοια ὅμοια εἶναι καὶ τὰ ὅμοια ἀνόμοια, ἀδύνατον δὴ καὶ πολλὰ εἶναι; εἰ γὰρ πολλὰ εἴη, πάσχοι ἂν τὰ ἀδύνατα. ἆρα τοῦτό ἐστιν ὃ βούλονταί σου οἱ λόγοι; οὐκ ἄλλο τι ἢ διαμάχεσθαι παρὰ πάντα τὰ λεγόμενα, ὡς οὐ πολλά ἐστι; καὶ τούτου αὐτοῦ οἴει σοι τεκμήριον εἶναι ἕκαστον τῶν λόγων, ὥστε καὶ ἡγεῖ τοσαῦτα τεκμήρια

παρέχεσθαι, ὅσους περ λόγους γέγραφας, ὡς οὐκ ἔστι
πολλά; οὕτω λέγεις, ἢ ἐγὼ οὐκ ὀρθῶς καταμαν- 128
θάνω; Οὔκ, ἀλλά, φάναι τὸν Ζήνωνα, καλῶς συν-
ῆκας ὅλον τὸ γράμμα ὃ βούλεται. Μανθάνω, εἰπεῖν
τὸν Σωκράτη, ὦ Παρμενίδη, ὅτι Ζήνων ὅδε οὐ μό-
νον τῇ ἄλλῃ σου φιλίᾳ βούλεται ᾠκειῶσθαι, ἀλλὰ
καὶ τῷ συγγράμματι. ταὐτὸν γέγραφε τρόπον τινὰ
ὅπερ σύ, μεταβάλλων δὲ ἡμᾶς πειρᾶται ἐξαπατᾶν ὡς
ἕτερόν τι λέγων. σὺ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ποιήμασιν ἓν
φῂς εἶναι τὸ πᾶν, καὶ τούτων τεκμήρια παρέχει κα- B
λῶς τε καὶ εὖ· ὅδε δὲ αὖ οὐ πολλά φησιν εἶναι,
τεκμήρια δὲ καὶ αὐτὸς πάμπολλα καὶ παμμεγέθη πα-
ρέχεται. τὸ οὖν τὸν μὲν ἓν φάναι, τὸν δὲ μὴ πολλά,
καὶ οὕτως ἑκάτερον λέγειν ὥςτε μηδὲν τῶν αὐτῶν
εἰρηκέναι δοκεῖν σχεδόν τι λέγοντας ταὐτά, ὑπὲρ ἡμᾶς
τοὺς ἄλλους φαίνεται ὑμῖν τὰ εἰρημένα εἰρῆσθαι.
Ναί, φάναι τὸν Ζήνωνα, ὦ Σώκρατες. σὺ δ' οὖν
τὴν ἀλήθειαν τοῦ γράμματος οὐ πανταχοῦ ᾔσθησαι·
καίτοι ὥς πέρ γε αἱ Λάκαιναι σκύλακες εὖ μεταθεῖς C
τε καὶ ἰχνεύεις τὰ λεχθέντα. ἀλλὰ πρῶτον μέν σε
τοῦτο λανθάνει, ὅτι οὐ παντάπασιν οὕτω σεμνύνεται
τὸ γράμμα, ὥς τε ἅ περ σὺ λέγεις διανοηθὲν γρα-
φῆναι, τοὺς ἀνθρώπους δὲ ἐπικρυπτόμενον ὥς τι
μέγα διαπραττόμενον· ἀλλὰ σὺ μὲν εἶπες τῶν συμ-
βεβηκότων τι, ἔστι δὲ τό γε ἀληθὲς βοήθειά τις
ταῦτα τὰ γράμματα τῷ Παρμενίδου λόγῳ πρὸς τοὺς
ἐπιχειροῦντας αὐτὸν κωμῳδεῖν, ὡς εἰ ἕν ἐστι, πολλὰ D
καὶ γελοῖα συμβαίνει πάσχειν τῷ λόγῳ καὶ ἐναντία
αὑτῷ. ἀντιλέγει δὴ οὖν τοῦτο τὸ γράμμα πρὸς τοὺς
τὰ πολλὰ λέγοντας, καὶ ἀνταποδίδωσι ταῦτα καὶ
πλείω, τοῦτο βουλόμενον δηλοῦν, ὡς ἔτι γελοιότερα
πάσχοι ἂν αὐτῶν ἡ ὑπόθεσις, ἡ εἰ πολλά ἐστιν, ἢ
ἡ τοῦ ἓν εἶναι, εἴ τις ἱκανῶς ἐπεξίοι. διὰ τοιαύτην
δὴ φιλονεικίαν ὑπὸ νέου ὄντος ἐμοῦ ἐγράφη, καί τις
αὐτὸ ἔκλεψε γραφέν, ὥς τε οὐδὲ βουλεύσασθαι ἐξε-
γένετο, εἴτ' ἐξοιστέον αὐτὸ εἰς τὸ φῶς εἴτε μή. ταύτῃ E
οὖν σε λανθάνει, ὦ Σώκρατες, ὅτι οὐχ ὑπὸ νέου φι-
λονεικίας οἴει αὐτὸ γεγράφθαι, ἀλλ' ὑπὸ πρεσβυτέ-

ρου φιλοτιμίας· ἐπεί, ὅ πέρ γ' εἶπον, οὐ κακῶς ἀπείκασας. Ἀλλ' ἀποδέχομαι, φάναι τὸν Σωκράτη, καὶ ἡγοῦμαι ὡς λέγεις ἔχειν. τόδε δέ μοι εἰπέ· οὐ νομί-
129 ζεις εἶναι αὐτὸ καθ' αὑτὸ εἶδός τι ὁμοιότητος, καὶ τῷ τοιούτῳ αὖ ἄλλο τι ἐναντίον, ὃ ἔστιν ἀνόμοιον; τούτοιν δὲ δυεῖν ὄντοιν καὶ ἐμὲ καὶ σὲ καὶ τὰ ἄλλα, ἃ δὴ πολλὰ καλοῦμεν, μεταλαμβάνειν; καὶ τὰ μὲν τῆς ὁμοιότητος μεταλαμβάνοντα ὅμοια γίγνεσθαι ταύτῃ τε καὶ κατὰ τοσοῦτον ὅσον ἂν μεταλαμβάνῃ, τὰ δὲ τῆς ἀνομοιότητος ἀνόμοια, τὰ δὲ ἀμφοτέρων ἀμφότερα; εἰ δὲ καὶ πάντα ἐναντίων ὄντων ἀμφοτέρων μεταλαμβάνει, καὶ ἔστι τῷ μετέχειν ἀμφοῖν ὅμοιά τε
B καὶ ἀνόμοια αὐτὰ αὑτοῖς, τί θαυμαστόν; εἰ μὲν γὰρ αὐτὰ τὰ ὅμοιά τις ἀπέφαινεν ἀνόμοια γιγνόμενα ἢ τὰ ἀνόμοια ὅμοια, τέρας ἄν, οἶμαι, ἦν· εἰ δὲ τὰ τούτων μετέχοντα ἀμφοτέρων ἀμφότερα ἀποφαίνει πεπονθότα, οὐδὲν ἔμοιγε, ὦ Ζήνων, ἄτοπον δοκεῖ, οὐδέ γε εἰ ἓν ἅπαντα ἀποφαίνει τις τῷ μετέχειν τοῦ ἑνὸς καὶ ταὐτὰ ταῦτα πολλὰ τῷ πλήθους αὖ μετέχειν· ἀλλ' εἰ ὃ ἔστιν ἕν, αὐτὸ τοῦτο πολλὰ ἀποδείξει
C καὶ αὖ τὰ πολλὰ δὴ ἕν, τοῦτο ἤδη θαυμάσομαι. καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὡσαύτως· εἰ μὲν αὐτὰ τὰ γένη τε καὶ εἴδη ἐν αὑτοῖς ἀποφαίνει τἀναντία ταῦτα πάθη πάσχοντα, ἄξιον θαυμάζειν· εἰ δ' ἐμὲ ἕν τις ἀποδείξει ὄντα καὶ πολλά, τί θαυμαστόν, λέγων, ὅταν μὲν βούληται πολλὰ ἀποφαίνειν, ὡς ἕτερα μὲν τὰ ἐπὶ δεξιά μού ἐστιν, ἕτερα δὲ τὰ ἐπ' ἀριστερά, καὶ ἕτερα μὲν τὰ πρόσθεν, ἕτερα δὲ τὰ ὄπισθεν, καὶ ἄνω καὶ κάτω ὡσαύτως· πλήθους γάρ, οἶμαι, με-
D τέχω· ὅταν δὲ ἕν, ἐρεῖ ὡς ἑπτὰ ἡμῶν ὄντων εἷς ἐγώ εἰμι ἄνθρωπος, μετέχων καὶ τοῦ ἑνός· ὥστε ἀληθῆ ἀποφαίνει ἀμφότερα. ἐὰν οὖν τις τοιαῦτα ἐπιχειρῇ πολλὰ καὶ ἓν ταὐτὰ ἀποφαίνειν, λίθους καὶ ξύλα καὶ τὰ τοιαῦτα, φήσομεν αὐτὸν πολλὰ καὶ ἓν ἀποδεικνύναι, οὐ τὸ ἓν πολλὰ οὐδὲ τὰ πολλὰ ἕν, οὐδέ τι θαυμαστὸν λέγειν, ἀλλ' ἅ περ ἂν πάντες ὁμολογοῖμεν. ἐὰν δέ τις, ὃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, πρῶτον μὲν διαιρῆται χωρὶς αὐτὰ καθ' αὑτὰ τὰ εἴδη, οἷον ὁμοιό-

τητά τε καὶ ἀνομοιότητα καὶ πλῆθος καὶ τὸ ἓν καὶ E
στάσιν καὶ κίνησιν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, εἶτα ἐν
ἑαυτοῖς ταῦτα δυνάμενα συγκεράννυσθαι καὶ διακρί-
νεσθαι ἀποφαίνῃ, ἀγαίμην ἂν ἔγωγ', ἔφη, θαυμα-
στῶς, ὦ Ζήνων. ταῦτα δὲ ἀνδρείως μὲν πάνυ ἡγοῦ-
μαι πεπραγματεῦσθαι· πολὺ μέντ' ἂν ὧδε μᾶλλον,
ὡς λέγω, ἀγασθείην, εἴ τις ἔχοι τὴν αὐτὴν ταύτην
ἀπορίαν ἐν αὐτοῖς τοῖς εἴδεσι παντοδαπῶς πλεκομέ-
νην, ὥς περ ἐν τοῖς ὁρωμένοις διήλθετε, οὕτω καὶ 130
ἐν τοῖς λογισμῷ λαμβανομένοις ἐπιδεῖξαι.

Λέγοντος δή, ἔφη ὁ Πυθόδωρος, τοῦ Σωκράτους
ταῦτα αὐτὸς μὲν οἴεσθαι ἐφ' ἑκάστου ἄχθεσθαι τόν
τε Παρμενίδην καὶ τὸν Ζήνωνα, τοὺς δὲ πάνυ τε
αὐτῷ προσέχειν τὸν νοῦν καὶ θαμὰ εἰς ἀλλήλους
βλέποντας μειδιᾶν ὡς ἀγαμένους τὸν Σωκράτη. ὅ περ
οὖν καὶ παυσαμένου αὐτοῦ εἰπεῖν τὸν Παρμενίδην,
Ὦ Σώκρατες, φάναι, ὡς ἄξιος εἶ ἄγασθαι τῆς ὁρμῆς B
τῆς ἐπὶ τοὺς λόγους. καί μοι εἰπέ, αὐτὸς σὺ οὕτω
διῄρησαι ὡς λέγεις, χωρὶς μὲν εἴδη αὐτὰ ἄττα, χωρὶς
δὲ τὰ τούτων αὖ μετέχοντα; καί τί σοι δοκεῖ εἶναι
αὐτὸ ὁμοιότης χωρὶς ἧς ἡμεῖς ὁμοιότητος ἔχομεν, καὶ
ἓν δὴ καὶ πολλὰ καὶ πάντα ὅσα νῦν δὴ Ζήνωνος
ἤκουες; Ἔμοιγε, φάναι τὸν Σωκράτη. Ἦ καὶ τὰ
τοιάδε, εἰπεῖν τὸν Παρμενίδην, οἷον δικαίου τι εἶδος
αὐτὸ καθ' αὑτὸ καὶ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ καὶ πάντων
αὖ τῶν τοιούτων; Ναί; φάναι. Τί δ', ἀνθρώπου C
εἶδος χωρὶς ἡμῶν καὶ τῶν οἷοι ἡμεῖς ἐσμὲν πάντων,
αὐτό τι εἶδος ἀνθρώπου ἢ πυρὸς ἢ καὶ ὕδατος; Ἐν
ἀπορίᾳ, φάναι, πολλάκις δή, ὦ Παρμενίδη, περὶ
αὐτῶν γέγονα, πότερα χρὴ φάναι ὥς περ περὶ ἐκεί-
νων ἢ ἄλλως. Ἦ καὶ περὶ τῶνδε, ὦ Σώκρατες, ἃ
καὶ γελοῖα δόξειεν ἂν εἶναι, οἷον θρὶξ καὶ πηλὸς καὶ
ῥύπος ἢ ἄλλο τι ἀτιμότατόν τε καὶ φαυλότατον, ἀπο-
ρεῖς εἴτε χρὴ φάναι καὶ τούτων ἑκάστου εἶδος εἶναι
χωρίς, ὂν ἄλλο αὐτῶν ὧν ἡμεῖς μεταχειριζόμεθα, D
εἴτε καὶ μή; Οὐδαμῶς, φάναι τὸν Σωκράτη, ἀλλὰ
ταῦτα μέν γε, ἅ περ ὁρῶμεν, ταῦτα καὶ εἶναι· εἶδος
δέ τι αὐτῶν οἰηθῆναι εἶναι μὴ λίαν ᾖ ἄτοπον. ἤδη

μέντοι ποτέ με καὶ ἔθραξε μή τι ᾖ περὶ πάντων ταὐτόν· ἔπειτα ὅταν ταύτῃ στῶ, φεύγων οἴχομαι, δείσας μή ποτε εἴς τιν' ἄβυσσον φλυαρίαν ἐμπεσὼν διαφθαρῶ. ἐκεῖσε δ' οὖν ἀφικόμενος, εἰς ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν εἴδη ἔχειν, περὶ ἐκεῖνα πραγματευόμενος δια-
E τρίβω. Νέος γὰρ εἶ ἔτι, φάναι τὸν Παρμενίδην, ὦ Σώκρατες, καὶ οὔ πω σου ἀντείληπται φιλοσοφία ὡς ἔτι ἀντιλήψεται κατ' ἐμὴν δόξαν, ὅτε οὐδὲν αὐτῶν ἀτιμάσεις· νῦν δὲ ἔτι πρὸς ἀνθρώπων ἀποβλέπεις δόξας διὰ τὴν ἡλικίαν. τόδε δ' οὖν μοι εἰπέ. δοκεῖ σοι, ὡς φῄς, εἴδη εἶναι ἄττα, ὧν τάδε τὰ ἄλλα με-
131 ταλαμβάνοντα τὰς ἐπωνυμίας αὐτῶν ἴσχειν, οἷον ὁμοιότητος μὲν μεταλαβόντα ὅμοια, μεγέθους δὲ μεγάλα, κάλλους δὲ καὶ δικαιοσύνης δίκαιά τε καὶ καλὰ γίγνεσθαι. Πάνυ γε, φάναι τὸν Σωκράτη. Οὐκοῦν ἤτοι ὅλου τοῦ εἴδους ἢ μέρους ἕκαστον τὸ μεταλαμβάνον μεταλαμβάνει; ἢ ἄλλη τις ἂν μετάληψις χωρὶς τούτων γένοιτο; Καὶ πῶς ἄν; εἶπε. Πότερον οὖν δοκεῖ σοι ὅλον τὸ εἶδος ἐν ἑκάστῳ εἶναι τῶν πολλῶν, ἓν ὄν; ἢ πῶς; Τί γὰρ κωλύει, φάναι τὸν Σωκράτη,
B ὦ Παρμενίδη, ἓν εἶναι; Ἓν ἄρα ὂν καὶ ταὐτὸν ἐν πολλοῖς καὶ χωρὶς οὖσιν ὅλον ἅμα ἐνέσται, καὶ οὕτως αὐτὸ αὑτοῦ χωρὶς ἂν εἴη. Οὐκ ἄν, εἴ γε, φάναι, οἷον ἡ ἡμέρα μία καὶ ἡ αὐτὴ οὖσα πολλαχοῦ ἅμα ἐστὶ καὶ οὐδέν τι μᾶλλον αὐτὴ αὑτῆς χωρίς ἐστιν, — εἰ οὕτω καὶ ἕκαστον τῶν εἰδῶν ἓν ἐν πᾶσιν ἅμα ταὐτὸν εἴη. Ἡδέως γε, φάναι, ὦ Σώκρατες, ἓν ταὐτὸν ἅμα πολλαχοῦ ποιεῖς, οἷον εἰ ἱστίῳ καταπετάσας πολλοὺς ἀνθρώπους φαίης ἓν ἐπὶ πολλοῖς εἶναι
C ὅλον. ἢ οὐ τὸ τοιοῦτον ἡγεῖ λέγειν; Ἴσως, φάναι. Ἦ οὖν ὅλον ἐφ' ἑκάστῳ τὸ ἱστίον εἴη ἄν, ἢ μέρος αὐτοῦ ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ; Μέρος. Μεριστὰ ἄρα, φάναι, ὦ Σώκρατες, ἔστιν αὐτὰ τὰ εἴδη, καὶ τὰ μετέχοντα αὐτῶν μέρους ἂν μετέχοι, καὶ οὐκέτι ἐν ἑκάστῳ ὅλον, ἀλλὰ μέρος ἑκάστῳ ἂν ἐνείη. Φαίνεται οὕτω γε. Ἦ οὖν ἐθελήσεις, ὦ Σώκρατες, φάναι τὸ ἓν εἶδος ἡμῖν τῇ ἀληθείᾳ μερίζεσθαι; καὶ ἔτι ἓν ἔσται; Οὐδαμῶς, εἰπεῖν. Ὅρα γάρ, φάναι, εἰ αὐτὸ

τὸ μέγεθος μεριεῖς καὶ ἕκαστον τῶν πολλῶν μεγάλων D
μεγέθους μέρει σμικροτέρῳ αὐτοῦ τοῦ μεγέθους μέγα
ἔσται, ἆρα οὐκ ἄλογον φανεῖται; Πάνυ γ', ἔφη. Τί
δέ; τοῦ ἴσου μέρος ἕκαστον σμικρὸν ἀπολαβόν τι ἕξει
ᾧ ἐλάττονι ὄντι αὐτοῦ τοῦ ἴσου τὸ ἔχον ἴσον τῳ ἔσται;
Ἀδύνατον. Ἀλλὰ τοῦ σμικροῦ μέρος τις ἡμῶν ἕξει·
τούτου δὲ αὐτὸ τὸ σμικρὸν μεῖζον ἔσται, ἅτε μέρους
ἑαυτοῦ ὄντος. καὶ οὕτω δὴ αὐτὸ τὸ σμικρὸν μεῖζον
ἔσται· ᾧ δ' ἂν προςτεθῇ τὸ ἀφαιρεθέν, τοῦτο σμι-
κρότερον ἔσται ἀλλ' οὐ μεῖζον ἢ πρίν. Οὐκ ἂν γέ- E
νοιτο, φάναι, τοῦτό γε. Τίν' οὖν τρόπον, εἰπεῖν,
ὦ Σώκρατες, τῶν εἰδῶν σοι τἆλλα μεταλήψεται, μήτε
κατὰ μέρη μήτε κατὰ ὅλα μεταλαμβάνειν δυνάμενα;
Οὐ μὰ τὸν Δία, φάναι, οὔ μοι δοκεῖ εὔκολον εἶναι
τὸ τοιοῦτον οὐδαμῶς διορίσασθαι. Τί δὲ δή; πρὸς
τόδε πῶς ἔχεις; Τὸ ποῖον; Οἶμαί σε ἐκ τοῦ τοιοῦδε
ἓν ἕκαστον εἶδος οἴεσθαι εἶναι. ὅταν πόλλ' ἄττα 132
μεγάλα δόξῃ σοι εἶναι, μία τις ἴσως δοκεῖ ἰδέα αὐτὴ
εἶναι ἐπὶ πάντα ἰδόντι, ὅθεν ἓν τὸ μέγα ἡγεῖ εἶναι.
Ἀληθῆ λέγεις, φάναι. Τί δ' αὐτὸ τὸ μέγα καὶ τἆλλα
τὰ μεγάλα, ἐὰν ὡςαύτως τῇ ψυχῇ ἐπὶ πάντα ἴδῃς,
οὐχὶ ἕν τι αὖ μέγα φανεῖται, ᾧ ταῦτα πάντα ἀνάγκη
μεγάλα φαίνεσθαι; Ἔοικεν. Ἄλλο ἄρα εἶδος μεγέθους
ἀναφανήσεται, παρ' αὐτό τε τὸ μέγεθος γεγονὸς καὶ
τὰ μετέχοντα αὐτοῦ· καὶ ἐπὶ τούτοις αὖ πᾶσιν ἕτε- B
ρον, ᾧ ταῦτα πάντα μεγάλα ἔσται· καὶ οὐκέτι δὴ ἓν
ἕκαστόν σοι τῶν εἰδῶν ἔσται, ἀλλ' ἄπειρα τὸ πλῆ-
θος. Ἀλλά, φάναι, ὦ Παρμενίδη, τὸν Σωκράτη,
μὴ τῶν εἰδῶν ἕκαστον ᾖ τούτων νόημα, καὶ οὐδαμοῦ
αὐτῷ προςήκῃ ἐγγίγνεσθαι ἄλλοθι ἢ ἐν ψυχαῖς. οὕτω
γὰρ ἂν ἕν γε ἕκαστον εἴη καὶ οὐκ ἂν ἔτι πάσχοι ἃ
νῦν δὴ ἐλέγετο. Τί οὖν; φάναι, ἓν ἕκαστόν ἐστι
τῶν νοημάτων, νόημα δὲ οὐδενός; Ἀλλ' ἀδύνατον,
εἰπεῖν. Ἀλλὰ τινός; Ναί. Ὄντος ἢ οὐκ ὄντος; Ὄν- C
τος. Οὐχ ἑνός τινος, ὃ ἐπὶ πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ νόημα
ἐπὸν νοεῖ, μίαν τινὰ οὖσαν ἰδέαν; Ναί. Εἶτα οὐκ
εἶδος ἔσται τοῦτο τὸ νοούμενον ἓν εἶναι, ἀεὶ ὂν τὸ
αὐτὸ ἐπὶ πᾶσιν; Ἀνάγκη αὖ φαίνεται. Τί δὲ δή;

εἰπεῖν τὸν Παρμενίδην, οὐκ ἀνάγκη, εἰ τἆλλα φῂς τῶν εἰδῶν μετέχειν, ἢ δοκεῖν σοι ἐκ νοημάτων ἕκαστον εἶναι καὶ πάντα νοεῖν, ἢ νοήματα ὄντα ἀνόητα εἶναι; Ἀλλ᾽ οὐδὲ τοῦτο, φάναι, ἔχει λόγον. ἀλλ᾽, ὦ
D Παρμενίδη, μάλιστα ἔμοιγε καταφαίνεται ὧδε ἔχειν. τὰ μὲν εἴδη ταῦτα ὥς περ παραδείγματα ἑστάναι ἐν τῇ φύσει, τὰ δὲ ἄλλα τούτοις ἐοικέναι καὶ εἶναι ὁμοιώματα· καὶ ἡ μέθεξις αὕτη τοῖς ἄλλοις γίγνεσθαι τῶν εἰδῶν οὐκ ἄλλη τις ἢ εἰκασθῆναι αὐτοῖς. Εἰ οὖν τι, ἔφη, ἔοικε τῷ εἴδει, οἷόν τε ἐκεῖνο τὸ εἶδος μὴ ὅμοιον εἶναι τῷ εἰκασθέντι, καθ᾽ ὅσον αὐτῷ ἀφωμοιώθη; ἢ ἔστι τις μηχανὴ τὸ ὅμοιον μὴ ὁμοίῳ ὅμοιον εἶναι; Οὐκ ἔστι. Τὸ δὲ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ
E ἆρ᾽ οὐ μεγάλη ἀνάγκη ἑνὸς τοῦ αὐτοῦ εἴδους μετέχειν; Ἀνάγκη. Οὗ δ᾽ ἂν τὰ ὅμοια μετέχοντα ὅμοια ᾖ, οὐκ ἐκεῖνο ἔσται αὐτὸ τὸ εἶδος; Παντάπασι μὲν οὖν. Οὐκ ἄρα οἷόν τέ τι τῷ εἴδει ὅμοιον εἶναι, οὐδὲ τὸ εἶδος ἄλλῳ· εἰ δὲ μή, παρὰ τὸ εἶδος ἀεὶ ἄλλο
133 ἀναφανήσεται εἶδος, καὶ ἂν ἐκεῖνό τῳ ὅμοιον ᾖ, ἕτερον αὖ, καὶ οὐδέποτε παύσεται ἀεὶ καινὸν εἶδος γιγνόμενον, ἐὰν τὸ εἶδος τῷ ἑαυτοῦ μετέχοντι ὅμοιον γίγνηται. Ἀληθέστατα λέγεις. Οὐκ ἄρα ὁμοιότητι τἆλλα τῶν εἰδῶν μεταλαμβάνει, ἀλλά τι ἄλλο δεῖ ζητεῖν ᾧ μεταλαμβάνει. Ἔοικεν. Ὁρᾷς οὖν, φάναι, ὦ Σώκρατες, ὅση ἡ ἀπορία, ἐάν τις ὡς εἴδη ὄντα αὐτὰ καθ᾽ ἑαυτὰ διορίζηται; Καὶ μάλα. Εὖ τοίνυν ἴσθι, φάναι, ὅτι ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδέπω ἅπτει αὐτῆς
B ὅση ἐστὶν ἡ ἀπορία, εἰ ἓν εἶδος ἕκαστον τῶν ὄντων ἀεί τι ἀφοριζόμενος θήσεις. Πῶς δή; εἰπεῖν. Πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, φάναι, μέγιστον δὲ τόδε. εἴ τις φαίη μηδὲ προσήκειν αὐτὰ γιγνώσκεσθαι ὄντα τοιαῦτα οἷά φαμεν δεῖν εἶναι τὰ εἴδη, τῷ ταῦτα λέγοντι οὐκ ἂν ἔχοι τις ἐνδείξασθαι ὅτι ψεύδεται, εἰ μὴ πολλῶν μὲν τύχοι ἔμπειρος ὢν ὁ ἀμφισβητῶν καὶ μὴ ἀφυής, ἐθέλοι δὲ πάνυ πολλὰ καὶ πόρρωθεν πραγματευομένου τοῦ ἐνδεικνυμένου ἕπεσθαι· ἀλλ᾽ ἀπίθανος ἂν
C εἴη ὁ ἄγνωστα αὐτὰ ἀναγκάζων εἶναι. Πῇ δή, ὦ Παρμενίδη; φάναι τὸν Σωκράτη. Ὅτι, ὦ Σώκρατες,

οἶμαι ἂν καὶ σὲ καὶ ἄλλον ὅς τις αὐτήν τινα καθ᾽
αὑτὴν αὐτοῦ ἑκάστου οὐσίαν τίθεται εἶναι, ὁμολο-
γῆσαι ἂν πρῶτον μὲν μηδεμίαν αὐτῶν εἶναι ἐν ἡμῖν.
Πῶς γὰρ ἂν αὐτὴ καθ᾽ αὑτὴν ἔτι εἴη; φάναι τὸν
Σωκράτη. Καλῶς λέγεις, εἰπεῖν. οὐκοῦν καὶ ὅσαι
τῶν ἰδεῶν πρὸς ἀλλήλας εἰσὶν αἵ εἰσιν, αὐταὶ πρὸς
αὑτὰς τὴν οὐσίαν ἔχουσιν, ἀλλ᾽ οὐ πρὸς τὰ παρ᾽ D
ἡμῖν εἴτε ὁμοιώματα εἴτε ὅπῃ δή τις αὐτὰ τίθεται,
ὧν ἡμεῖς μετέχοντες εἶναι ἕκαστα ἐπονομαζόμεθα. τὰ
δὲ παρ᾽ ἡμῖν ταῦτα, ὁμώνυμα ὄντα ἐκείνοις, αὐτὰ
αὖ πρὸς αὑτά ἐστιν ἀλλ᾽ οὐ πρὸς τὰ εἴδη, καὶ ἑαυ-
τῶν ἀλλ᾽ οὐκ ἐκείνων ὅσα αὖ ὀνομάζεται οὕτω. Πῶς
λέγεις; φάναι τὸν Σωκράτη. Οἷον, φάναι τὸν Παρ-
μενίδην, εἴ τις ἡμῶν του δεσπότης ἢ δοῦλός ἐστιν,
οὐκ αὐτοῦ δεσπότου δή που, ὃ ἔστι δεσπότης, ἐκεί-
νου δοῦλός ἐστιν· οὐδὲ αὐτοῦ δούλου, ὃ ἔστι δοῦλος, E
δεσπότης ὁ δεσπότης· ἀλλ᾽ ἄνθρωπος ὢν ἀνθρώπου
ἀμφότερα ταῦτά ἐστιν. αὐτὴ δὲ δεσποτεία αὐτῆς
δουλείας ἐστὶν ὅ ἐστι, καὶ δουλεία ὡσαύτως, αὐτὴ
δουλεία αὐτῆς δεσποτείας. ἀλλ᾽ οὐ τὰ ἐν ἡμῖν πρὸς
ἐκεῖνα τὴν δύναμιν ἔχει οὐδὲ ἐκεῖνα πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ᾽,
ὃ λέγω, αὐτὰ αὑτῶν καὶ πρὸς αὑτὰ ἐκεῖνά τέ ἐστι, 134
καὶ τὰ παρ᾽ ἡμῖν ὡσαύτως πρὸς ἑαυτά. ἢ οὐ μαν-
θάνεις ὃ λέγω; Πάνυ γ᾽, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, μαν-
θάνω. Οὐκοῦν καὶ ἐπιστήμη, φάναι, αὐτὴ μὲν ὃ
ἔστιν ἐπιστήμη, τῆς ὃ ἔστιν ἀλήθεια, αὐτῆς ἂν ἐκεί-
νης εἴη ἐπιστήμη; Πάνυ γε. Ἑκάστη δὲ αὖ τῶν
ἐπιστημῶν ἣ ἔστιν, ἑκάστου τῶν ὄντων, ὃ ἔστιν, εἴη
ἂν ἐπιστήμη· ἢ οὔ; Ναί. Ἡ δὲ παρ᾽ ἡμῖν ἐπιστήμη
οὐ τῆς παρ᾽ ἡμῖν ἂν ἀληθείας εἴη; καὶ αὖ ἑκάστη
ἡ παρ᾽ ἡμῖν ἐπιστήμη τῶν παρ᾽ ἡμῖν ὄντων ἑκάστου
ἂν ἐπιστήμη συμβαίνοι εἶναι; Ἀνάγκη. Ἀλλὰ μὴν B
αὐτά γε τὰ εἴδη, ὡς ὁμολογεῖς, οὔτε ἔχομεν οὔτε
παρ᾽ ἡμῖν οἷόν τε εἶναι. Οὐ γὰρ οὖν. Γιγνώσκεται
δέ γέ που ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ εἴδους τοῦ τῆς ἐπιστήμης
αὐτὰ τὰ γένη ἃ ἔστιν ἕκαστα; Ναί. Ὅ γε ἡμεῖς
οὐκ ἔχομεν. Οὐ γάρ. Οὐκ ἄρα ὑπό γε ἡμῶν γιγνώ-
σκεται τῶν εἰδῶν οὐδέν, ἐπειδὴ αὐτῆς ἐπιστήμης οὐ

μετέχομεν. Οὐκ ἔοικεν. Ἄγνωστον ἄρα ἡμῖν ἐστὶ
C καὶ αὐτὸ τὸ καλὸν ὃ ἔστι καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ πάντα
ἃ δὴ ὡς ἰδέας αὐτὰς οὔσας ὑπολαμβάνομεν. Κιν-
δυνεύει. Ὅρα δὴ ἔτι τούτου δεινότερον τόδε. Τὸ
ποῖον; Φαίης ἄν, ἢ οὔ; εἴ περ ἔστιν αὐτό τι γένος
ἐπιστήμης, πολὺ αὐτὸ ἀκριβέστερον εἶναι ἢ τὴν παρ'
ἡμῖν ἐπιστήμην; καὶ κάλλος καὶ τἆλλα πάντα οὕτω;
Ναί. Οὐκοῦν εἴ πέρ τι ἄλλο αὐτῆς ἐπιστήμης με-
τέχει, οὐκ ἄν τινα μᾶλλον ἢ θεὸν φαίης ἔχειν τὴν
ἀκριβεστάτην ἐπιστήμην; Ἀνάγκη. Ἆρ' οὖν οἷός τε
D αὖ ἔσται ὁ θεὸς τὰ παρ' ἡμῖν γιγνώσκειν αὐτὴν
ἐπιστήμην ἔχων; Τί γὰρ οὔ; Ὅτι, ἔφη ὁ Παρμε-
νίδης, ὡμολόγηται ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, μήτ' ἐκεῖνα
τὰ εἴδη πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν τὴν δύναμιν ἔχειν ἣν
ἔχει, μήτε τὰ παρ' ἡμῖν πρὸς ἐκεῖνα, ἀλλ' αὐτὰ
πρὸς αὑτὰ ἑκάτερα. Ὡμολόγηται γάρ. Οὐκοῦν εἰ
παρὰ τῷ θεῷ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀκριβεστάτη δεσποτεία
καὶ αὕτη ἡ ἀκριβεστάτη ἐπιστήμη, οὔτ' ἂν ἡ δε-
E σποτεία ἡ ἐκείνων ἡμῶν ποτὲ ἂν δεσπόσειεν, οὔτ' ἂν
ἡ ἐπιστήμη ἡμᾶς γνοίη οὐδέ τι ἄλλο τῶν παρ' ἡμῖν,
ἀλλὰ ὁμοίως ἡμεῖς τ' ἐκείνων οὐκ ἄρχομεν τῇ παρ'
ἡμῖν ἀρχῇ οὐδὲ γιγνώσκομεν τοῦ θείου οὐδὲν τῇ ἡμε-
τέρᾳ ἐπιστήμῃ, ἐκεῖνοί τε αὖ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον
οὔτε δεσπόται ἡμῶν εἰσὶν οὔτε γιγνώσκουσι τὰ ἀν-
θρώπεια πράγματα θεοὶ ὄντες. Ἀλλὰ μὴ λίαν, ἔφη,
θαυμαστὸς ὁ λόγος, εἴ τις τὸν θεὸν ἀποστερήσειε
τοῦ εἰδέναι. Ταῦτα μέντοι, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ
135 Παρμενίδης, καὶ ἔτι ἄλλα πρὸς τούτοις πάνυ πολλὰ
ἀναγκαῖον ἔχειν τὰ εἴδη, εἰ εἰσὶν αὗται αἱ ἰδέαι τῶν
ὄντων καὶ ὁριεῖταί τις αὐτό τι ἕκαστον εἶδος, ὥςτε
ἀπορεῖν τε τὸν ἀκούοντα καὶ ἀμφισβητεῖν ὡς οὔτε
ἔστι ταῦτα, εἴτε ὅτι μάλιστα εἴη, πολλὴ ἀνάγκη αὐτὰ
εἶναι τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἄγνωστα· καὶ ταῦτα λέ-
γοντα δοκεῖν τέ τι λέγειν καί, ὃ ἄρτι ἐλέγομεν, θαυ-
μαστῶς ὡς δυσανάπειστον εἶναι· καὶ ἀνδρὸς πάνυ
μὲν εὐφυοῦς τοῦ δυνησομένου μαθεῖν ὡς ἔστι γένος
B τι ἑκάστου καὶ οὐσία αὐτὴ καθ' αὑτήν, ἔτι δὲ θαυ-
μαστοτέρου τοῦ εὑρήσοντος καὶ ἄλλον δυνησομένου

διδάξαι πάντα ταῦτα ἱκανῶς διευκρινησάμενον. Συγχωρῶ σοι, ἔφη, ὦ Παρμενίδη, ὁ Σωκράτης· πάνυ γάρ μοι κατὰ νοῦν λέγεις. Ἀλλὰ μέντοι, εἶπεν ὁ Παρμενίδης, εἴ γέ τις δή, ὦ Σώκρατες, αὖ μὴ ἐάσει εἴδη τῶν ὄντων εἶναι, εἰς πάντα τὰ νῦν δὴ καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀποβλέψας, μηδέ τι ὁριεῖται εἶδος ἑνὸς ἑκάστου, οὐδὲ ὅπῃ τρέψει τὴν διάνοιαν ἕξει, μὴ ἐῶν ἰδέαν τῶν ὄντων ἑκάστου τὴν αὐτὴν ἀεὶ εἶναι, καὶ C
οὕτω τὴν τοῦ διαλέγεσθαι δύναμιν παντάπασι διαφθερεῖ. τοῦ τοιούτου μὲν οὖν μοι δοκεῖς καὶ μᾶλλον ᾐσθῆσθαι. Ἀληθῆ λέγεις, φάναι.

Τί οὖν ποιήσεις φιλοσοφίας πέρι; πῇ τρέψει ἀγνοουμένων τούτων; Οὐ πάνυ μοι δοκῶ καθορᾶν ἔν γε τῷ παρόντι. Πρῷ γάρ, εἰπεῖν, πρὶν γυμνασθῆναι, ὦ Σώκρατες, ὁρίζεσθαι ἐπιχειρεῖς καλόν τί ἐστι καὶ δίκαιον καὶ ἀγαθὸν καὶ ἓν ἕκαστον τῶν εἰδῶν· ἐνενόησα γὰρ καὶ πρώην σου ἀκούων διαλεγο- D
μένου ἐνθάδε Ἀριστοτέλει τῷδε. καλὴ μὲν οὖν καὶ θεία, εὖ ἴσθι, ἡ ὁρμὴ ἣν ὁρμᾷς ἐπὶ τοὺς λόγους· ἕλκυσον δὲ σαυτὸν καὶ γύμνασαι μᾶλλον διὰ τῆς δοκούσης ἀχρήστου εἶναι καὶ καλουμένης ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀδολεσχίας, ἕως ἔτι νέος εἶ· εἰ δὲ μή, σὲ διαφεύξεται ἡ ἀλήθεια. Τίς οὖν ὁ τρόπος, φάναι, ὦ Παρμενίδη, τῆς γυμνασίας; Οὗτος, εἰπεῖν, ὅν περ ἤκουσας Ζήνωνος. πλὴν τοῦτό γέ σου καὶ πρὸς τοῦτον ἠγάσθην, εἰπόντος ὅτι οὐκ εἴας ἐν τοῖς ὁρωμέ- E
νοις οὐδὲ περὶ ταῦτα τὴν πλάνην ἐπισκοπεῖν, ἀλλὰ περὶ ἐκεῖνα ἃ μάλιστά τις ἂν λόγῳ λάβοι καὶ εἴδη ἂν ἡγήσαιτο εἶναι. Δοκεῖ γάρ μοι, ἔφη, ταύτῃ γε οὐδὲν χαλεπὸν εἶναι καὶ ὅμοια καὶ ἀνόμοια καὶ ἄλλο ὁτιοῦν τὰ ὄντα πάσχοντα ἀποφαίνειν. Καὶ καλῶς γ', ἔφη. χρὴ δὲ καὶ τόδε ἔτι πρὸς τούτῳ ποιεῖν, μὴ μόνον εἰ ἔστιν ἕκαστον ὑποτιθέμενον σκοπεῖν τὰ ξυμβαίνοντα ἐκ τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ καὶ εἰ μή ἐστι 136
τὸ αὐτὸ τοῦτο ὑποτίθεσθαι, εἰ βούλει μᾶλλον γυμνασθῆναι. Πῶς λέγεις; φάναι. Οἷον, ἔφη, εἰ βούλει περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως ἣν Ζήνων ὑπέθετο, εἰ πολλά ἐστι, τί χρὴ ξυμβαίνειν καὶ αὐτοῖς τοῖς

πολλοῖς πρὸς αὑτὰ καὶ πρὸς τὸ ἓν καὶ τῷ ἑνὶ πρός
τε αὑτὸ καὶ πρὸς τὰ πολλά· καὶ αὖ εἰ μή ἐστι πολλά,
πάλιν σκοπεῖν τί ξυμβήσεται καὶ τῷ ἑνὶ καὶ τοῖς πολ-
B λοῖς καὶ πρὸς αὑτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα· καὶ αὖθις αὖ
ἐὰν ὑποθῇ, εἰ ἔστιν ὁμοιότης ἢ εἰ μή ἐστι, τί ἐφ'
ἑκατέρας τῆς ὑποθέσεως ξυμβήσεται καὶ αὐτοῖς τοῖς
ὑποτεθεῖσι καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ πρὸς αὑτὰ καὶ πρὸς
ἄλληλα. καὶ περὶ ἀνομοίου ὁ αὐτὸς λόγος, καὶ περὶ
κινήσεως καὶ στάσεως, καὶ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς,
καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ εἶναι καὶ τοῦ μὴ εἶναι. καὶ ἑνὶ
λόγῳ, περὶ ὅτου ἂν ἀεὶ ὑποθῇ ὡς ὄντος καὶ οὐκ ὄν-
τος καὶ ὁτιοῦν ἄλλο πάθος πάσχοντος, δεῖ σκοπεῖν
C τὰ ξυμβαίνοντα πρὸς αὑτὸ καὶ πρὸς ἓν ἕκαστον τῶν
ἄλλων, ὅ τι ἂν προέλῃ, καὶ πρὸς πλείω καὶ πρὸς
ξύμπαντα ὡσαύτως· καὶ τἆλλα αὖ πρὸς αὑτά τε καὶ
πρὸς ἄλλο ὅ τι ἂν προαιρῇ ἀεί, ἐάν τε ὡς ὂν ὑποθῇ
ὃ ὑπετίθεσο, ἐάν τε ὡς μὴ ὄν, εἰ μέλλεις τελέως
γυμνασάμενος κυρίως διόψεσθαι τὸ ἀληθές. Ἀμή-
χανόν γ', ἔφη, λέγεις, ὦ Παρμενίδη, πραγματείαν,
καὶ οὐ σφόδρα μανθάνω. ἀλλά μοι τί οὐ διῆλθες
D αὐτὸς ὑποθέμενός τι, ἵνα μᾶλλον καταμάθω; Πολὺ
ἔργον, φάναι, ὦ Σώκρατες, προςτάττεις ὡς τηλικῷδε.
Ἀλλὰ σύ, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, Ζήνων, τί οὐ διῆλ-
θες ἡμῖν; Καὶ τὸν Ζήνωνα ἔφη γελάσαντα φάναι,
Αὐτοῦ, ὦ Σώκρατες, δεώμεθα Παρμενίδου· μὴ γὰρ
οὐ φαῦλον ᾖ ὃ λέγει. ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅσον ἔργον προς-
τάττεις; εἰ μὲν οὖν πλείους ἦμεν, οὐκ ἂν ἄξιον ἦν
δεῖσθαι· ἀπρεπῆ γὰρ τὰ τοιαῦτα πολλῶν ἐναντίον
λέγειν ἄλλως τε καὶ τηλικούτῳ· ἀγνοοῦσι γὰρ οἱ πολ-
E λοὶ ὅτι ἄνευ ταύτης τῆς διὰ πάντων διεξόδου τε καὶ
πλάνης ἀδύνατον ἐντυχόντα τῷ ἀληθεῖ νοῦν σχεῖν.
ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Παρμενίδη, Σωκράτει συνδέομαι,
ἵνα καὶ αὐτὸς διακούσω διὰ χρόνου.

Ταῦτα δὴ εἰπόντος τοῦ Ζήνωνος, ἔφη ὁ Ἀντιφῶν φάναι τὸν Πυθόδωρον, αὐτόν τε δεῖσθαι τοῦ Παρμενίδου καὶ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ τοὺς ἄλλους, ἐνδείξασθαι ὃ λέγοι καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖν. Τὸν οὖν Παρμενίδην, Ἀνάγκη, φάναι, πείθεσθαι. καί τοι δοκῶ

μοι τὸ τοῦ Ἰβυκείου ἵππου πεπονθέναι, ᾧ ἐκεῖνος 137
ἀθλητῇ ὄντι καὶ πρεσβυτέρῳ, ὑφ᾽ ἅρματι μέλλοντι
ἀγωνιεῖσθαι καὶ δι᾽ ἐμπειρίαν τρέμοντι τὸ μέλλον,
ἑαυτὸν ἀπεικάζων ἄκων ἔφη καὶ αὐτὸς οὕτω πρεσβύ-
της ὢν εἰς τὸν ἔρωτα ἀναγκάζεσθαι ἰέναι. κἀγώ μοι
δοκῶ μεμνημένος μάλα φοβεῖσθαι πῶς χρὴ τηλικόνδε
ὄντα διανεῦσαι τοιοῦτόν τε καὶ τοσοῦτον πλῆθος λό-
γων. ὅμως δέ — δεῖ γὰρ χαρίζεσθαι, ἐπειδὴ καὶ ὁ
Ζήνων λέγει — αὐτοὶ γάρ ἐσμεν. πόθεν οὖν δὴ ἀρ-
ξόμεθα, καὶ τί πρῶτον ὑποθησόμεθα; ἢ βούλεσθε, B
ἐπειδή περ δοκεῖ πραγματειώδη παιδιὰν παίζειν, ἀπ᾽
ἐμαυτοῦ ἄρξωμαι καὶ τῆς ἐμαυτοῦ ὑποθέσεως, περὶ
τοῦ ἑνὸς αὐτοῦ ὑποθέμενος, εἴτε ἕν ἐστιν εἴτε μὴ
ἕν, τί χρὴ ξυμβαίνειν; Πάνυ μὲν οὖν, φάναι τὸν
Ζήνωνα. Τίς οὖν, εἰπεῖν, μοὶ ἀποκρινεῖται; ἢ ὁ
νεώτατος; ἥκιστα γὰρ ἂν πολυπραγμονοῖ, καὶ ἃ οἴε-
ται μάλιστ᾽ ἂν ἀποκρίνοιτο· καὶ ἅμα ἐμοὶ ἀνάπαυλ᾽
ἂν εἴη ἡ ἐκείνου ἀπόκρισις. Ἕτοιμός σοι, ὦ Παρ- C
μενίδη, φάναι τούτῳ τὸν Ἀριστοτέλη· ἐμὲ γὰρ λέγεις
τὸν νεώτατον λέγων. ἀλλ᾽ ἐρώτα ὡς ἀποκρινουμένου.

Εἶεν δή, φάναι εἰ ἕν ἐστιν, ἄλλο τι οὐκ ἂν εἴη
πολλὰ τὸ ἕν; Πῶς γὰρ ἄν; Οὔτε ἄρα μέρος αὐτοῦ
οὔτε ὅλον αὐτὸ δεῖ εἶναι. Τί δή; Τὸ μέρος που
ὅλου μέρος ἐστί. Ναί. Τί δὲ τὸ ὅλον; οὐχὶ οὗ ἂν
μέρος μηδὲν ἀπῇ, ὅλον ἂν εἴη; Πάνυ γε. Ἀμφοτέ-
ρως ἄρα τὸ ἓν ἐκ μερῶν ἂν εἴη, ὅλον τε ὂν καὶ μέρη
ἔχον. Ἀνάγκη. Ἀμφοτέρως ἂν ἄρα οὕτω τὸ ἓν πολλὰ D
εἴη, ἀλλ᾽ οὐχ ἕν. Ἀληθῆ. Δεῖ δέ γε μὴ πολλὰ
ἀλλ᾽ ἓν αὐτὸ εἶναι. Δεῖ. Οὔτ᾽ ἄρα ὅλον ἔσται οὔτε
μέρη ἕξει, εἰ ἓν ἔσται τὸ ἕν. Οὐ γάρ. Οὐκοῦν εἰ
μηδὲν ἔχει μέρος, οὔτ᾽ ἂν ἀρχὴν οὔτε τελευτὴν οὔτε
μέσον ἔχοι· μέρη γὰρ ἂν ἤδη αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα εἴη.
Ὀρθῶς. Καὶ μὴν τελευτή γε καὶ ἀρχὴ πέρας ἑκά-
στου. Πῶς δ᾽ οὔ; Ἄπειρον ἄρα τὸ ἕν, εἰ μήτε
ἀρχὴν μήτε τελευτὴν ἔχει. Ἄπειρον. Καὶ ἄνευ σχή-
ματος ἄρα· οὔτε γὰρ ἂν στρογγύλου οὔτε εὐθέος με- E
τέχοι. Πῶς; Στρογγύλου γέ πού ἐστι τοῦτο, οὗ ἂν
τὰ ἔσχατα πανταχῇ ἀπὸ τοῦ μέσου ἴσον ἀπέχῃ. Ναί.

Καὶ μὴν εὐθύ γε, οὗ ἂν τὸ μέσον ἀμφοῖν τοῖν ἐσχά-
τοιν ἐπίπροσθεν ᾖ. Οὕτως. Οὐκοῦν μέρη ἂν ἔχοι
τὸ ἓν καὶ πολλ᾽ ἂν εἴη, εἴτ᾽ εὐθέος σχήματος εἴτε
138 περιφεροῦς μετέχοι. Πάνυ μὲν οὖν. Οὔτε ἄρα
εὐθὺ οὔτε περιφερές ἐστιν, ἐπεί περ οὐδὲ μέρη ἔχει.
Ὀρθῶς. Καὶ μὴν τοιοῦτόν γε ὂν οὐδαμοῦ ἂν εἴη·
οὔτε γὰρ ἐν ἄλλῳ οὔτε ἐν ἑαυτῷ εἴη. Πῶς δή; Ἐν
ἄλλῳ μὲν ὂν κύκλῳ που ἂν περιέχοιτο ὑπ᾽ ἐκείνου
ἐν ᾧ ἂν εἴη, καὶ πολλαχοῦ ἂν αὐτοῦ ἅπτοιτο πολ-
λοῖς· τοῦ δὲ ἑνός τε καὶ ἀμεροῦς καὶ κύκλου μὴ με-
τέχοντος ἀδύνατον πολλαχῇ κύκλῳ ἅπτεσθαι. Ἀδύ-
νατον. Ἀλλὰ μὴν αὐτό γε ἐν ἑαυτῷ ὂν κἂν ἑαυτὸ
εἴη περιέχον, ὂν οὐκ ἄλλο ἢ αὐτό, εἴ περ καὶ ἐν
B ἑαυτῷ εἴη· ἔν τῳ γάρ τι εἶναι μὴ περιέχοντι ἀδύ-
νατον. Ἀδύνατον γάρ. Οὐκοῦν ἕτερον μὲν ἄν τι
εἴη αὐτὸ τὸ περιέχον, ἕτερον δὲ τὸ περιεχόμενον· οὐ
γὰρ ὅλον γε ἄμφω ταὐτὸν ἅμα πείσεται καὶ ποιήσει.
καὶ οὕτω τὸ ἓν οὐκ ἂν εἴη ἔτι ἓν ἀλλὰ δύο. Οὐ γὰρ
οὖν. Οὐκ ἄρα ἐστί που τὸ ἕν, μήτε ἐν ἑαυτῷ μήτε
ἐν ἄλλῳ ἐνόν. Οὐκ ἔστιν. Ὅρα δή, οὕτως ἔχον εἰ
οἷόν τέ ἐστιν ἑστάναι ἢ κινεῖσθαι. Τί γὰρ δὴ οὔ;
C Ὅτι κινούμενόν γε ἢ φέροιτο ἢ ἀλλοιοῖτο ἄν· αὗται
γὰρ μόναι κινήσεις. Ναί. Ἀλλοιούμενον δὲ τὸ ἓν
ἑαυτοῦ ἀδύνατόν που ἓν ἔτι εἶναι. Ἀδύνατον. Οὐκ
ἄρα κατ᾽ ἀλλοίωσίν γε κινεῖται. Οὐ φαίνεται. Ἀλλ᾽
ἆρα τῷ φέρεσθαι; Ἴσως. Καὶ μὴν εἰ φέροιτο τὸ
ἕν, ἤτοι ἐν τῷ αὐτῷ ἂν περιφέροιτο κύκλῳ ἢ με-
ταλλάττοι χώραν ἑτέραν ἐξ ἑτέρας. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν
κύκλῳ μὲν περιφερόμενον ἐπὶ μέσου βεβηκέναι ἀνάγκη,
καὶ τὰ περὶ τὸ μέσον φερόμενα ἄλλα μέρη ἔχειν ἑαυ-
D τοῦ. ᾧ δὲ μήτε μέσου μήτε μερῶν προσήκει, τίς
μηχανὴ τοῦτο κύκλῳ ποτὲ ἐπὶ τοῦ μέσου ἐνεχθῆναι;
Οὐδεμία. Ἀλλὰ δὴ χώραν ἀμεῖβον ἄλλοτ᾽ ἄλλοθι
γίγνεται καὶ οὕτω κινεῖται; Εἴ πέρ γε δή. Οὐκοῦν
εἶναι μέν που ἔν τινι αὐτὸ ἀδύνατον ἐφάνη; Ναί.
Ἆρ᾽ οὖν γίγνεσθαι ἔτι ἀδυνατώτερον; Οὐκ ἐννοῶ ὅπῃ.
Εἰ ἔν τῳ τι γίγνεται, οὐκ ἀνάγκη μήτε πω ἐν ἐκείνῳ
εἶναι ἔτι ἐγγιγνόμενον, μήτ᾽ ἔτι ἔξω ἐκείνου παντά-

πᾶσιν, εἴ περ ἤδη ἐγγίγνεται; Ἀνάγκη. Εἰ ἄρα τι
ἄλλο πείσεται τοῦτο, ἐκεῖνο ἂν μόνον πάσχοι οὗ μέρη E
εἴη· τὸ μὲν γὰρ ἄν τι αὐτοῦ ἤδη ἐν ἐκείνῳ, τὸ δὲ
ἔξω εἴη ἅμα. τὸ δὲ μὴ ἔχον μέρη οὐχ οἷόν τέ που
ἔσται τρόπῳ οὐδενὶ ὅλον ἅμα μήτε ἐντὸς εἶναι τινὸς
μήτε ἔξω. Ἀληθῆ. Οὗ δὲ μήτε μέρη εἰσὶ μήθ' ὅλον
τυγχάνει ὄν, οὐ πολὺ ἔτι ἀδυνατώτερον ἐγγίνεσθαί
που, μήτε κατὰ μέρη μήτε κατὰ ὅλον ἐγγιγνόμενον;
Φαίνεται. Οὔτ' ἄρα ποι ἰὸν καὶ ἔν τῳ γιγνόμενον 139
χώραν ἀλλάττει, οὔτ' ἐν τῷ αὐτῷ περιφερόμενον οὔτε
ἀλλοιούμενον. Οὐκ ἔοικε. Κατὰ πᾶσαν ἄρα κίνησιν
τὸ ἓν ἀκίνητον. Ἀκίνητον. Ἀλλὰ μὴν καὶ εἶναί γέ
φαμεν ἔν τινι αὐτὸ ἀδύνατον. Φαμὲν γάρ. Οὐδ'
ἄρα ποτὲ ἐν τῷ αὐτῷ ἐστί. Τί δή; Ὅτι ἤδη ἂν
ἐν ἐκείνῳ εἴη ἐν ᾧ τῷ αὐτῷ ἐστί. Πάνυ μὲν οὖν.
Ἀλλ' οὔτε ἐν ἑαυτῷ οὔτε ἐν ἄλλῳ οἷόν τε ἦν αὐτῷ
ἐνεῖναι. Οὐ γὰρ οὖν. Οὐδέποτε ἄρα ἐστὶ τὸ ἓν ἐν B
τῷ αὐτῷ. Οὐκ ἔοικεν. Ἀλλὰ μὴν τό γε μηδέποτε
ἐν τῷ αὐτῷ ὂν οὔθ' ἡσυχίαν ἄγει οὔθ' ἕστηκεν.
Οὐ γὰρ οἷόν τε. Τὸ ἓν ἄρα, ὡς ἔοικεν, οὔθ' ἕστη-
κεν οὔτε κινεῖται. Οὔκουν δὴ φαίνεταί γε. Οὐδὲ
μὴν ταὐτόν γε οὔθ' ἑτέρῳ οὔτε ἑαυτῷ ἔσται, οὐδ'
αὖ ἕτερον οὔτε αὐτοῦ οὔτε ἑτέρου ἂν εἴη. Πῇ δή;
Ἕτερον μέν που ἑαυτοῦ ὂν ἑνὸς ἕτερον ἂν εἴη καὶ
οὐκ ἂν εἴη ἕν. Ἀληθῆ. Καὶ μὴν ταὐτόν γε ἑτέρῳ
ὂν ἐκεῖνο ἂν εἴη, αὐτὸ δ' οὐκ ἂν εἴη· ὥς τε οὐδ' C
ἂν οὕτως εἴη ὅ περ ἔστιν, ἕν, ἀλλ' ἕτερον ἑνός. Οὐ
γὰρ οὖν. Ταὐτὸν μὲν ἄρα ἑτέρῳ ἢ ἕτερον ἑαυτοῦ
οὐκ ἔσται. Οὐ γάρ. Ἕτερον δέ γε ἑτέρου οὐκ ἔσται,
ἕως ἂν ᾖ ἕν. οὐ γὰρ ἑνὶ προσήκει ἑτέρῳ ἑτέρου τινὸς
εἶναι, ἀλλὰ μόνῳ ἑτέρῳ, ἄλλῳ δὲ οὐδενί. Ὀρθῶς.
Τῷ μὲν ἄρα ἓν εἶναι οὐκ ἔσται ἕτερον. ἢ οἴει; Οὐ D
δῆτα. Ἀλλὰ μὴν εἰ μὴ τούτῳ, οὐχ ἑαυτῷ ἔσται·
εἰ δὲ μὴ αὐτῷ, οὐδὲ αὐτό. αὐτὸ δὲ μηδαμῇ ὂν ἕτε-
ρον οὐδενὸς ἔσται ἕτερον. Ὀρθῶς. Οὐδὲ μὴν ταὐ-
τὸν ἑαυτῷ ἔσται. Πῶς δ' οὔ; Οὐχ ἥ περ τοῦ ἑνὸς
φύσις, αὕτη δή που καὶ τοῦ ταὐτοῦ; Τί δή; Ὅτι
οὐκ ἐπειδὰν ταὐτὸν γένηταί τῳ τι, ἓν γίγνεται. Ἀλλὰ

τί μήν; Τοῖς πολλοῖς ταὐτὸν γενόμενον πολλὰ ἀνάγκη
γίγνεσθαι, ἀλλ' οὐχ ἕν. Ἀληθῆ. Ἀλλ' εἰ τὸ ἓν
καὶ τὸ ταὐτὸν μηδαμῇ διαφέρει, ὁπότε τι ταὐτὸν
ἐγίγνετο, ἀεὶ ἂν ἓν ἐγίγνετο, καὶ ὁπότε ἕν, ταὐτόν.
E Πάνυ γε. Εἰ ἄρα τὸ ἓν ἑαυτῷ ταὐτὸν ἔσται, οὐχ ἓν
ἑαυτῷ ἔσται· καὶ οὕτως ἓν ὂν οὐχ ἓν ἔσται. Ἀλλὰ
μὴν τοῦτό γε ἀδύνατον. Ἀδύνατον ἄρα καὶ τῷ ἑνὶ
ἢ ἑτέρου ἕτερον εἶναι ἢ ἑαυτῷ ταὐτόν. Ἀδύνατον.
Οὕτω δὴ ἕτερόν γε ἢ ταὐτὸν τὸ ἓν οὔτ' ἂν αὑτῷ
οὔτ' ἂν ἑτέρῳ εἴη. Οὐ γὰρ οὖν. Οὐδὲ μὴν ὅμοιόν
τινι ἔσται οὐδ' ἀνόμοιον οὔθ' ἑαυτῷ οὔθ' ἑτέρῳ.
Τί δή; Ὅτι τὸ ταὐτόν που πεπονθὸς ὅμοιον. Ναί.
Τοῦ δέ γε ἑνὸς χωρὶς ἐφάνη τὴν φύσιν τὸ ταὐτόν.
140 Ἐφάνη γάρ. Ἀλλὰ μὴν εἴ τι πέπονθε χωρὶς τοῦ
ἓν εἶναι τὸ ἕν, πλείω ἂν εἶναι πεπόνθοι ἢ ἕν. τοῦτο
δὲ ἀδύνατον. Ναί. Οὐδαμῶς ἔστιν ἄρα ταὐτὸν πε-
πονθὸς εἶναι τὸ ἓν οὔτε ἄλλῳ οὔθ' ἑαυτῷ. Οὐ φαί-
νεται. Οὐδὲ ὅμοιον ἄρα δυνατὸν αὐτὸ εἶναι οὔτε
ἄλλῳ οὔθ' ἑαυτῷ. Οὐκ ἔοικεν. Οὐδὲ μὴν ἕτερόν γε
πέπονθεν εἶναι τὸ ἕν· καὶ γὰρ οὕτω πλείω ἂν πεπόν-
θοι εἶναι ἢ ἕν. Πλείω γάρ. Τό γε μὴν ἕτερον πε-
πονθὸς ἢ ἑαυτοῦ ἢ ἄλλου ἀνόμοιον ἂν εἴη ἢ ἑαυτῷ
B ἢ ἄλλῳ, εἴπερ τὸ ταὐτὸν πεπονθὸς ὅμοιον. Ὀρθῶς.
Τὸ δέ γε ἕν, ὡς ἔοικεν, οὐδαμῶς ἕτερον πεπονθὸς
οὐδαμῶς ἀνόμοιόν ἐστιν οὔθ' ἑαυτῷ οὔθ' ἑτέρῳ.
Οὐ γὰρ οὖν. Οὔτε ἄρα ὅμοιον οὔτε ἀνόμοιον οὔθ'
ἑτέρῳ οὔτε ἑαυτῷ ἂν εἴη τὸ ἕν. Οὐ φαίνεται. Καὶ
μὴν τοιοῦτόν γε ὂν οὔτε ἴσον οὔτε ἄνισον ἔσται οὔτε
ἑαυτῷ οὔτε ἄλλῳ. Πῇ δή; Ἴσον μὲν ὂν τῶν αὐτῶν
μέτρων ἔσται ἐκείνῳ ᾧ ἂν ἴσον ᾖ. Ναί. Μεῖζον δέ
C που ἢ ἔλαττον ὄν, οἷς μὲν ἂν ξύμμετρον ᾖ, τῶν μὲν
ἐλαττόνων πλείω μέτρα ἕξει, τῶν δὲ μειζόνων ἐλάττω.
Ναί. Οἷς δ' ἂν μὴ ξύμμετρον, τῶν μὲν σμικροτέ-
ρων, τῶν δὲ μειζόνων μέτρων ἔσται. Πῶς γὰρ οὔ;
Οὐκοῦν ἀδύνατον τὸ μὴ μετέχον τοῦ αὐτοῦ ἢ μέτρων
τῶν αὐτῶν εἶναι ἢ ἄλλων ὡντινωνοῦν τῶν αὐτῶν;
Ἀδύνατον. Ἴσον μὲν ἄρα οὔτ' ἂν ἑαυτῷ οὔτε ἄλλῳ
εἴη, μὴ τῶν αὐτῶν μέτρων ὄν. Οὔκουν φαίνεταί γε.

Ἀλλὰ μὴν πλειόνων γε μέτρων ὂν ἢ ἐλαττόνων, ὅσων
περ μέτρων, τοσούτων καὶ μερῶν ἂν εἴη· καὶ οὕτως D
αὖ οὐκέτι ἓν ἔσται, ἀλλὰ τοσαῦτα ὅσα περ καὶ τὰ
μέτρα. Ὀρθῶς. Εἰ δέ γε ἑνὸς μέτρου εἴη, ἴσον
ἂν γίγνοιτο τῷ μέτρῳ. τοῦτο δὲ ἀδύνατον ἐφάνη, ἴσον
τῳ αὐτὸ εἶναι. Ἐφάνη γάρ. Οὔτε ἄρα ἑνὸς μέτρου
μετέχον οὔτε πολλῶν οὔτε ὀλίγων, οὔτε τὸ παράπαν
τοῦ αὐτοῦ μετέχον, οὔτε ἑαυτῷ ποτε, ὡς ἔοικεν, ἔσται
ἴσον οὔτε ἄλλῳ· οὐδ' αὖ μεῖζον οὐδὲ ἔλαττον οὔτε
ἑαυτοῦ οὔθ' ἑτέρου. Παντάπασι μὲν οὖν οὕτως.
Τί δέ; πρεσβύτερον ἢ νεώτερον ἢ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν E
ἔχειν τὸ ἓν δοκεῖ τῳ δυνατὸν εἶναι; Τί δὴ γὰρ οὔ;
Ὅτι που ἡλικίαν μὲν τὴν αὐτὴν ἔχον ἢ ἑαυτῷ ἢ
ἄλλῳ ἰσότητος χρόνου καὶ ὁμοιότητος μεθέξει, ὧν
ἐλέγομεν οὐ μετεῖναι τῷ ἑνί, οὔθ' ὁμοιότητος οὔτε
ἰσότητος. Ἐλέγομεν γὰρ οὖν. Καὶ μὴν καὶ ὅτι ἀνο-
μοιότητός τε καὶ ἀνισότητος οὐ μετέχει, καὶ τοῦτο
ἐλέγομεν. Πάνυ μὲν οὖν. Πῶς οὖν οἷόν τε ἔσται
τινὸς ἢ πρεσβύτερον ἢ νεώτερον εἶναι ἢ τὴν αὐτὴν 141
ἡλικίαν ἔχειν τῳ, τοιοῦτον ὄν; Οὐδαμῶς. Οὐκ ἄρ'
ἂν εἴη νεώτερον οὐδὲ πρεσβύτερον οὐδὲ τὴν αὐτὴν
ἡλικίαν ἔχον τὸ ἓν οὔτε αὑτῷ οὔτε ἄλλῳ. Οὐ φαί-
νεται. Ἆρ' οὖν οὐδὲ ἐν χρόνῳ τὸ παράπαν δύναιτ'
ἂν εἶναι τὸ ἕν, εἰ τοιοῦτον εἴη; ἢ οὐκ ἀνάγκη, ἐάν
τι ᾖ ἐν χρόνῳ, ἀεὶ αὐτὸ αὑτοῦ πρεσβύτερον γίγνε-
σθαι; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν τό γε πρεσβύτερον ἀεὶ νεω-
τέρου πρεσβύτερον; Τί μήν; Τὸ πρεσβύτερον ἄρα B
ἑαυτοῦ γιγνόμενον καὶ νεώτερον ἑαυτοῦ ἅμα γίγνεται,
εἴ περ μέλλει ἔχειν ὅτου πρεσβύτερον γίγνεται. Πῶς
λέγεις; Ὧδε· διάφορον ἕτερον ἑτέρου οὐδὲν δεῖ γί-
γνεσθαι ἤδη ὄντος διαφόρου, ἀλλὰ τοῦ μὲν ἤδη ὄν-
τος ἤδη εἶναι, τοῦ δὲ γεγονότος γεγονέναι, τοῦ δὲ
μέλλοντος μέλλειν, τοῦ δὲ γιγνομένου οὔτε γεγονέναι
οὔτε μέλλειν οὔτε εἶναί πω διάφορον, ἀλλὰ γίγνεσθαι
καὶ ἄλλως οὐκ εἶναι. Ἀνάγκη γάρ. Ἀλλὰ μὴν τό γε C
πρεσβύτερον διάφορόν τι νεωτέρου ἐστὶ καὶ οὐδενὸς
ἄλλου. Ἔστι γάρ. Τὸ ἄρα πρεσβύτερον ἑαυτοῦ γι-
γνόμενον ἀνάγκη καὶ νεώτερον ἅμα ἑαυτοῦ γίγνεσθαι.

*Ἔοικεν. Ἀλλὰ μὴν καὶ μήτε πλείω ἑαυτοῦ γίγνεσθαι
χρόνον μήτ᾽ ἐλάττω, ἀλλὰ τὸν ἴσον χρόνον καὶ γί-
γνεσθαι ἑαυτῷ καὶ εἶναι καὶ γεγονέναι καὶ μέλλειν
ἔσεσθαι. Ἀνάγκη γὰρ οὖν καὶ ταῦτα. Ἀνάγκη ἄρα
ἐστίν, ὡς ἔοικεν, ὅσα γε ἐν χρόνῳ ἐστὶ καὶ μετέχει
D τοῦ τοιούτου, ἕκαστον αὐτῶν τὴν αὐτήν τε αὐτὸ
ἑαυτῷ ἡλικίαν ἔχειν καὶ πρεσβύτερόν τε αὑτοῦ ἅμα
καὶ νεώτερον γίγνεσθαι. Κινδυνεύει. Ἀλλὰ μὴν τῷ
γε ἑνὶ τῶν τοιούτων παθημάτων οὐδὲν μετῆν. Οὐ
γὰρ μετῆν. Οὐδὲ ἄρα χρόνου αὐτῷ μέτεστιν, οὐδ᾽
ἔστιν ἔν τινι χρόνῳ. Οὔκουν δή, ὥς γε ὁ λόγος αἱρεῖ.
Τί οὖν; τὸ ἦν καὶ τὸ γέγονε καὶ τὸ ἐγίγνετο οὐ χρόνου
μέθεξιν δοκεῖ σημαίνειν τοῦ ποτὲ γεγονότος; Καὶ μάλα.
E Τί δαί; τὸ ἔσται καὶ τὸ γενήσεται καὶ τὸ γενηθήσε-
ται οὐ τοῦ ἔπειτα [τοῦ] μέλλοντος; Ναί. Τὸ δὲ δὴ
ἔστι καὶ τὸ γίγνεται οὐ τοῦ νῦν παρόντος; Πάνυ
μὲν οὖν. Εἰ ἄρα τὸ ἓν μηδαμῇ μηδενὸς μετέχει χρό-
νου, οὔ τέ ποτε γέγονεν οὔτ᾽ ἐγίγνετο οὔτ᾽ ἦν ποτέ,
οὔτε νῦν γέγονεν οὔτε γίγνεται οὔτ᾽ ἔστιν, οὔτ᾽ ἔπειτα
γενήσεται οὔτε γενηθήσεται οὔτ᾽ ἔσται. Ἀληθέστατα.
Ἔστιν οὖν οὐσίας ὅπως ἄν τι μετάσχοι ἄλλως ἢ κατὰ
τούτων τι; Οὐκ ἔστιν. Οὐδαμῶς ἄρα τὸ ἓν οὐσίας
μετέχει. Οὐκ ἔοικεν. Οὐδαμῶς ἄρα ἔστι τὸ ἕν. Οὐ
φαίνεται. Οὐδ᾽ ἄρα οὕτως ἔστιν ὥςτε ἓν εἶναι·
εἴη γὰρ ἂν ἤδη ὂν καὶ οὐσίας μετέχον. ἀλλ᾽ ὡς ἔοικε,
τὸ ἓν οὔτε ἕν ἐστιν οὔτε ἔστιν, εἰ δεῖ τῷ τοιῷδε λόγῳ
142 πιστεύειν. Κινδυνεύει. Ὃ δὲ μὴ ἔστι, τούτῳ τῷ
μὴ ὄντι εἴη ἄν τι, ἢ αὐτῷ ἢ αὐτοῦ; Καὶ πῶς; Οὐδ᾽
ἄρα ὄνομα ἔστιν αὐτῷ οὐδὲ λόγος οὐδέ τις ἐπιστήμη
οὐδὲ αἴσθησις οὐδὲ δόξα. Οὐ φαίνεται. Οὐδ᾽ ὀνο-
μάζεται ἄρα οὐδὲ λέγεται οὐδὲ δοξάζεται οὐδὲ γιγνώ-
σκεται, οὐδέ τι τῶν ὄντων αὐτοῦ αἰσθάνεται. Οὐκ
ἔοικεν. Ἦ δυνατὸν οὖν περὶ τὸ ἓν ταῦθ᾽ οὕτως
ἔχειν; Οὔκουν ἔμοιγε δοκεῖ.
B Βούλει οὖν ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἐπα-
νέλθωμεν, ἐάν τι ἡμῖν ἐπανιοῦσιν ἀλλοῖον φανῇ;
Πάνυ μὲν οὖν βούλομαι. Οὐκοῦν ἓν εἰ ἔστι, φαμέν,
τὰ συμβαίνοντα περὶ αὐτοῦ, ποῖά ποτε τυγχάνει ὄντα,*

διομολογητέα ταῦτα. οὐχ οὕτως; Ναί. Ὅρα δὴ ἐξ
ἀρχῆς.
Ἓν εἰ ἔστιν, ἆρα οἷόν τε αὐτὸ εἶναι μέν, οὐσίας
δὲ μὴ μετέχειν; Οὐχ οἷόν τε. Οὐκοῦν καὶ ἡ οὐσία
τοῦ ἑνὸς εἴη ἄν, οὐ ταὐτὸν οὖσα τῷ ἑνί. οὐ γὰρ ἂν
ἐκείνη ἦν ἐκείνου οὐσία, οὐδ' ἂν ἐκεῖνο τὸ ἓν ἐκείνης
μετεῖχεν, ἀλλ' ὅμοιον ἂν ἦν λέγειν ἕν τε εἶναι καὶ ἓν C
ἕν. νῦν δὲ οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ ὑπόθεσις, εἰ ἓν ἕν, τί
χρὴ ξυμβαίνειν, ἀλλ' εἰ ἓν ἔστιν. οὐχ οὕτω; Πάνυ
μὲν οὖν. Οὐκοῦν ὡς ἄλλο τι σημαῖνον τὸ ἔστι τοῦ
ἕν; Ἀνάγκη. Ἆρ' οὖν ἄλλο ἢ ὅτι οὐσίας μετέχει τὸ
ἕν, τοῦτ' ἂν εἴη τὸ λεγόμενον, ἐπειδάν τις συλλήβδην
εἴπῃ ὅτι ἓν ἔστι; Πάνυ γε. Πάλιν δὴ λέγωμεν, ἓν
εἰ ἔστι, τί συμβήσεται. σκόπει οὖν εἰ οὐκ ἀνάγκη
ταύτην τὴν ὑπόθεσιν τοιοῦτον ὂν τὸ ἓν σημαίνειν,
οἷον μέρη ἔχειν; Πῶς; Ὧδε. εἰ τὸ ἔστι τοῦ ἑνὸς D
ὄντος λέγεται καὶ τὸ ἓν τοῦ ὄντος ἑνός, ἔστι δὲ οὐ
τὸ αὐτὸ ἥ τε οὐσία καὶ τὸ ἕν, τοῦ αὐτοῦ δὲ ἐκείνου
οὗ ὑπεθέμεθα τοῦ ἑνὸς ὄντος, ἆρα οὐκ ἀνάγκη τὸ
μὲν ὅλον ἓν ὂν εἶναι αὐτό, τούτου δὲ γίγνεσθαι μό-
ρια τό τε ἓν καὶ τὸ εἶναι; Ἀνάγκη. Πότερον οὖν
ἑκάτερον τῶν μορίων τούτων μόριον μόνον προσεροῦ-
μεν, ἢ τοῦ ὅλου μόριον τό γε μόριον προσρητέον;
Τοῦ ὅλου. Καὶ ὅλον ἄρα ἐστὶν ὃ ἂν ἓν ᾖ, καὶ μό-
ριον ἔχει. Πάνυ γε. Τί οὖν; τῶν μορίων ἑκάτερον
τούτων τοῦ ἑνὸς ὄντος, τό τε ἓν καὶ τὸ ὄν, ἆρα E
ἀπολείπεσθον ἢ τὸ ἓν τοῦ ὄντος εἶναι [μόριον] ἢ τὸ
ὂν τοῦ ἑνὸς [μόριον]; Οὐκ ἂν εἴη. Πάλιν ἄρα καὶ
τῶν μορίων ἑκάτερον τό τε ἓν ἴσχει καὶ τὸ ὄν, καὶ
γίγνεται τὸ ἐλάχιστον ἐκ δυεῖν αὖ μορίοιν τὸ μόριον.
καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον οὕτως ἀεί, ὅ τί περ ἂν
μόριον γένηται, τοῦτω τὼ μορίω ἀεὶ ἴσχει· τό τε
γὰρ ἓν τὸ ὂν ἀεὶ ἴσχει καὶ τὸ ὂν τὸ ἕν· ὥστε ἀνάγκη
δύ' ἀεὶ γιγνόμενον μηδέποτε ἓν εἶναι. Παντάπασι
μὲν οὖν. Οὐκοῦν ἄπειρον ἂν τὸ πλῆθος οὕτω τὸ 143
ἓν ὂν εἴη; Ἔοικέ γε. Ἴθι δὴ καὶ τῇδε ἔτι. Πῇ;
Οὐσίας φαμὲν μετέχειν τὸ ἕν, διό ἔστι; Ναί. Καὶ
διὰ ταῦτα δὴ τὸ ἓν ὂν πολλὰ ἐφάνη. Οὕτω. Τί

δή; αὐτὸ τὸ ἕν, ὃ δή φαμεν οὐσίας μετέχειν, ἐὰν αὐτὸ τῇ διανοίᾳ μόνον καθ' αὐτὸ λάβωμεν ἄνευ τούτου οὗ φαμὲν μετέχειν, ἆρά γε ἓν μόνον φανήσεται
B ἢ καὶ πολλὰ τὸ αὐτὸ τοῦτο; Ἕν, οἶμαι ἔγωγε. Ἴδωμεν δή· ἄλλο τι ἕτερον μὲν ἀνάγκη τὴν οὐσίαν αὐτοῦ εἶναι, ἕτερον δὲ αὐτό, εἴ περ μὴ οὐσία τὸ ἕν, ἀλλ' ὡς ἓν οὐσίας μετέσχεν. Ἀνάγκη. Οὐκοῦν εἰ ἕτερον μὲν ἡ οὐσία, ἕτερον δὲ τὸ ἕν, οὔτε τῷ ἓν εἶναι τὸ ἓν τῆς οὐσίας ἕτερον οὔτε τῷ οὐσία εἶναι ἡ οὐσία τοῦ ἑνὸς ἄλλο, ἀλλὰ τῷ ἑτέρῳ τε καὶ ἄλλῳ ἕτερα ἀλλήλων. Πάνυ μὲν οὖν. Ὥςτε οὐ ταὐτόν ἐστιν οὔτε τῷ ἑνὶ οὔτε τῇ οὐσίᾳ τὸ ἕτερον. Πῶς γάρ;
C Τί οὖν; ἐὰν προελώμεθα αὐτῶν εἴτε βούλει τὴν οὐσίαν καὶ τὸ ἕτερον εἴτε τὴν οὐσίαν καὶ τὸ ἓν εἴτε τὸ ἓν καὶ τὸ ἕτερον, ἆρ' οὐκ ἐν ἑκάστῃ τῇ προαιρέσει προαιρούμεθά τινε ὣ ὀρθῶς ἔχει καλεῖσθαι ἀμφοτέρω; Πῶς; Ὧδε· ἔστιν οὐσίαν εἰπεῖν; Ἔστι. Καὶ αὖθις εἰπεῖν ἕν; Καὶ τοῦτο. Ἆρ' οὖν οὐχ ἑκάτερον αὐτοῖν εἴρηται; Ναί. Τί δ' ὅταν εἴπω οὐσία τε καὶ ἕν, ἆρα οὐκ ἀμφοτέρω; Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ ἐὰν οὐσία τε καὶ ἕτερον ἢ ἕτερόν τε καὶ ἕν, καὶ
D οὕτω πανταχῶς ἐφ' ἑκάστου ἄμφω λέγω; Ναί. Ὣ δ' ἂν ἄμφω ὀρθῶς προςαγορεύησθον, ἆρα οἷόν τε ἄμφω μὲν αὐτὼ εἶναι, δύο δὲ μή; Οὐχ οἷόν τε. Ὣ δ' ἂν δύο ἦτον, ἔστι τις μηχανὴ μὴ οὐχ ἑκάτερον αὐτοῖν ἓν εἶναι; Οὐδὲ μία. Τούτων ἄρα ἐπεί περ ξύνδυο ἕκαστα ξυμβαίνει εἶναι, καὶ ἓν ἂν εἴη ἕκαστον. Φαίνεται. Εἰ δὲ ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐστί, συντεθέντος ἑνὸς ὁποιουοῦν ἡτινιοῦν συζυγίᾳ οὐ τρία γίγνεται τὰ πάντα; Ναί. Τρία δὲ οὐ περιττά, καὶ δύο ἄρτια;
E Πῶς δ' οὔ; Τί δαί; δυοῖν ὄντοιν οὐκ ἀνάγκη εἶναι καὶ δίς, καὶ τριῶν ὄντων τρίς, εἴ περ ὑπάρχει τῷ τε δύο τὸ δὶς ἓν καὶ τῷ τρία τὸ τρὶς ἕν; Ἀνάγκη. Δυοῖν δὲ ὄντοιν καὶ δὶς οὐκ ἀνάγκη δύο δὶς εἶναι; καὶ τριῶν καὶ τρὶς οὐκ ἀνάγκη αὖ τρία τρὶς εἶναι; Πῶς δ' οὔ; Τί δαί; τριῶν ὄντων καὶ δὶς ὄντων, καὶ δυοῖν ὄντοιν καὶ τρὶς ὄντοιν, οὐκ ἀνάγκη τρία τε δὶς εἶναι καὶ δύο τρίς; Πολλή γε. Ἄρτιά τε ἄρα

ἀρτιάκις ἂν εἴη καὶ περιττὰ περιττάκις καὶ ἄρτια 144
περιττάκις καὶ περιττὰ ἀρτιάκις. Ἔστιν οὕτως. Εἰ
οὖν ταῦτα οὕτως ἔχει, οἴει τινὰ ἀριθμὸν ὑπολείπε-
σθαι, ὃν οὐκ ἀνάγκη εἶναι; Οὐδαμῶς γε. Εἰ ἄρα
ἔστιν ἕν, ἀνάγκη καὶ ἀριθμὸν εἶναι. Ἀνάγκη. Ἀλλὰ
μὴν ἀριθμοῦ γε ὄντος πόλλ' ἂν εἴη καὶ πλῆθος ἄπει-
ρον τῶν ὄντων. ἢ οὐκ ἄπειρος ἀριθμὸς πλήθει καὶ
μετέχων οὐσίας γίγνεται; Καὶ πάνυ γε. Οὐκοῦν εἰ
πᾶς ἀριθμὸς οὐσίας μετέχει, καὶ τὸ μόριον ἕκαστον
τοῦ ἀριθμοῦ μετέχοι ἂν αὐτῆς; Ναί. Ἐπὶ πάντα B
ἄρα πολλὰ ὄντα ἡ οὐσία νενέμηται καὶ οὐδενὸς ἀπο-
στατεῖ τῶν ὄντων, οὔτε τοῦ σμικροτάτου οὔτε τοῦ
μεγίστου. ἢ τοῦτο μὲν καὶ ἄλογον ἐρέσθαι; πῶς γὰρ
ἂν δὴ οὐσία γε τῶν ὄντων του ἀποστατοῖ; Οὐδαμῶς.
Κατακεκερμάτισται ἄρα ὡς οἷόν τε σμικρότατα καὶ
μέγιστα καὶ πανταχῶς ὄντα, καὶ μεμέρισται πάντων
μάλιστα, καὶ ἔστι μέρη ἀπέραντα τῆς οὐσίας. Ἔχει C
οὕτω. Πλεῖστα ἄρα ἐστὶ τὰ μέρη αὐτῆς. Πλεῖστα
μέντοι. Τί οὖν; ἔστι τι αὐτῶν, ὃ ἔστι μὲν μέρος
τῆς οὐσίας, οὐδὲν μέντοι μέρος; Καὶ πῶς ἄν τοι
τοῦτο γένοιτο; Ἀλλ' εἴ πέρ γε, οἶμαι, ἔστιν, ἀνάγκη
αὐτὸ ἀεί, ἕως περ ἂν ᾖ, ἕν γέ τι εἶναι, μηδὲν δὲ
ἀδύνατον. Ἀνάγκη. Πρὸς ἅπαντι ἄρα ἑκάστῳ τῷ
τῆς οὐσίας μέρει πρόσεστι τὸ ἕν, οὐκ ἀπολειπόμενον
οὔτε σμικροτέρου οὔτε μείζονος μέρους οὔτε ἄλλου
οὐδενός. Οὕτως. Ἆρα οὖν ἓν ὂν πολλαχοῦ ἅμα ὅλον D
ἐστί; τοῦτο ἄθρει. Ἀλλ' ἀθρῶ, καὶ ὁρῶ ὅτι ἀδύ-
νατον. Μεμερισμένον ἄρα, εἴ περ μὴ ὅλον· ἄλλως
γάρ που οὐδαμῶς ἅμα ἅπασι τοῖς τῆς οὐσίας μέρεσι
παρέσται, ἢ μεμερισμένον. Ναί. Καὶ μὴν τό γε
μεριστὸν πολλὴ ἀνάγκη εἶναι τοσαῦτα ὅσα περ μέρη.
Ἀνάγκη. Οὐκ ἄρ' ἀληθῆ ἄρτι ἐλέγομεν, λέγοντες
ὡς πλεῖστα μέρη ἡ οὐσία νενεμημένη εἴη. οὐδὲ γὰρ
πλείω τοῦ ἑνὸς νενέμηται, ἀλλ' ἴσα, ὡς ἔοικε, τῷ E
ἑνί· οὔτε γὰρ τὸ ὂν τοῦ ἑνὸς ἀπολείπεται οὔτε τὸ
ἓν τοῦ ὄντος, ἀλλ' ἐξισοῦσθον δύ' ὄντε ἀεὶ παρὰ
πάντα. Παντάπασιν οὕτω φαίνεται. Τὸ ἓν ἄρ' αὐτὸ
κεκερματισμένον ὑπὸ τῆς οὐσίας πολλά τε καὶ ἄπειρα

τὸ πλῆθός ἐστι. Φαίνεται. Οὐ μόνον ἄρα τὸ ὂν ἓν
πολλά ἐστιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἓν ὑπὸ τοῦ ὄντος
διανενεμημένον πολλὰ ἀνάγκη εἶναι. Παντάπασι μὲν
οὖν. Καὶ μὴν ὅτι γε ὅλου τὰ μόρια μόρια, πεπε-
ρασμένον ἂν εἴη κατὰ τὸ ὅλον τὸ ἕν. ἢ οὐ περιέχε-
145 ται ὑπὸ τοῦ ὅλου τὰ μόρια; Ἀνάγκη. Ἀλλὰ μὴν τό
γε περιέχον πέρας ἂν εἴη. Πῶς δ᾽ οὔ; Τὸ ἓν ἄρα
[ὂν] ἕν τέ ἐστί που καὶ πολλά, καὶ ὅλον καὶ μόρια,
καὶ πεπερασμένον καὶ ἄπειρον πλήθει. Φαίνεται.
Ἆρ᾽ οὖν οὐκ, ἐπεί περ πεπερασμένον, καὶ ἔσχατα
ἔχον; Ἀνάγκη. Τί δ᾽; εἰ ὅλον, οὐ καὶ ἀρχὴν ἂν
ἔχοι καὶ μέσον καὶ τελευτήν; ἢ οἷόν τέ τι ὅλον εἶναι
ἄνευ τριῶν τούτων; κἄν του ἓν ὁτιοῦν αὐτῶν ἀπο-
στατῇ, ἐθελήσει ἔτι ὅλον εἶναι; Οὐκ ἐθελήσει. Καὶ
B ἀρχὴν δή, ὡς ἔοικε, καὶ τελευτὴν καὶ μέσον ἔχοι ἂν
τὸ ἕν. Ἔχοι. Ἀλλὰ μὴν τό γε μέσον ἴσον τῶν ἐσχά-
των ἀπέχει· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως μέσον εἴη. Οὐ γάρ.
Καὶ σχήματος δή τινος, ὡς ἔοικε, τοιοῦτον ὂν μετέ-
χοι ἂν τὸ ἕν, ἤτοι εὐθέος ἢ στρογγύλου ἤ τινος μι-
κτοῦ ἐξ ἀμφοῖν. Μετέχοι γὰρ ἄν. Ἆρ᾽ οὖν οὕτως
ἔχον οὐκ αὐτό τε ἐν ἑαυτῷ ἔσται καὶ ἐν ἄλλῳ; Πῶς;
Τῶν μερῶν που ἕκαστον ἐν τῷ ὅλῳ ἐστὶ καὶ οὐδὲν
ἐκτὸς τοῦ ὅλου. Οὕτω. Πάντα δὲ τὰ μέρη ὑπὸ τοῦ
C ὅλου περιέχεται; Ναί. Καὶ μὴν τά γε πάντα μέρη
τὰ αὑτοῦ τὸ ἓν ἐστι, καὶ οὔ τέ τι πλέον οὔτε ἔλατ-
τον ἢ πάντα. Οὐ γάρ. Οὐκοῦν καὶ τὸ ὅλον τὸ ἕν
ἐστι; Πῶς δ᾽ οὔ; Εἰ ἄρα πάντα τὰ μέρη ἐν ὅλῳ
τυγχάνει ὄντα, ἔστι δὲ τά τε πάντα τὸ ἓν καὶ αὐτὸ
τὸ ὅλον, περιέχεται δὲ ὑπὸ τοῦ ὅλου τὰ πάντα, ὑπὸ
τοῦ ἑνὸς ἂν περιέχοιτο τὸ ἕν, καὶ οὕτως ἂν ἤδη τὸ
ἓν αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ εἴη. Φαίνεται. Ἀλλὰ μέντοι τό
γε ὅλον αὖ οὐκ ἐν τοῖς μέρεσίν ἐστιν, οὔτε ἐν πᾶσιν
D οὔτε ἔν τισι. εἰ γὰρ ἐν πᾶσιν, ἀνάγκη καὶ ἐν ἑνί. ἔν
τινι γὰρ ἑνὶ μὴ ὂν οὐκ ἂν ἔτι που δύναιτο ἔν γε
ἅπασιν εἶναι· εἰ δὲ τοῦτο μὲν τὸ ἓν τῶν ἁπάντων
ἐστί, τὸ δὲ ὅλον ἐν τούτῳ μὴ ἔνι, πῶς ἔτι ἔν γε τοῖς
πᾶσιν ἐνέσται; Οὐδαμῶς. Οὐδὲ μὴν ἔν τισι τῶν με-
ρῶν. εἰ γὰρ ἔν τισι τὸ ὅλον εἴη, τὸ πλέον ἂν ἐν τῷ

ἐλάττονι εἴη, ὅ ἐστιν ἀδύνατον. Ἀδύνατον γάρ. Μὴ
ὂν δ' ἐν πλείοσι μηδ' ἐν ἑνὶ μηδ' ἐν ἅπασι τοῖς μέ-
ρεσι τὸ ὅλον οὐκ ἀνάγκη ἐν ἑτέρῳ τινὶ εἶναι, ἢ μη-
δαμοῦ ἔτι εἶναι; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν μηδαμοῦ μὲν ὂν E
οὐδὲν ἂν εἴη, ὅλον δὲ ὄν, ἐπειδὴ οὐκ ἐν αὑτῷ ἐστίν,
ἀνάγκη ἐν ἄλλῳ εἶναι; Πάνυ γε. Ἧι μὲν ἄρα τὸ ἓν
ὅλον, ἐν ἄλλῳ ἐστίν· ᾗ δὲ τὰ πάντα μέρη ὄντα
τυγχάνει, αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ. καὶ οὕτω τὸ ἓν ἀνάγκη
αὐτό τε ἐν ἑαυτῷ εἶναι καὶ ἐν ἑτέρῳ. Ἀνάγκη.
Οὕτω δὴ πεφυκὸς τὸ ἓν ἆρ' οὐκ ἀνάγκη καὶ κινεῖ-
σθαι καὶ ἑστάναι; Πῇ; Ἕστηκε μέν που, εἴ περ
αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ ἐστίν. ἐν γὰρ ἑνὶ ὂν καὶ ἐκ τούτου
μὴ μεταβαῖνον ἐν τῷ αὐτῷ ἂν εἴη, ἐν ἑαυτῷ. Ἔστι 146
γάρ. Τὸ δέ γε ἐν τῷ αὐτῷ ἀεὶ ὂν ἑστὼς δή που
ἀνάγκη ἀεὶ εἶναι. Πάνυ γε. Τί δέ; τὸ ἐν ἑτέρῳ ἀεὶ
ὂν οὐ τὸ ἐναντίον ἀνάγκη μηδέποτ' ἐν τῷ αὐτῷ εἶ-
ναι, μηδέποτε δὲ ὂν ἐν τῷ αὐτῷ μηδὲ ἑστάναι, μὴ
ἑστὼς δὲ κινεῖσθαι; Οὕτως. Ἀνάγκη ἄρα τὸ ἕν,
αὐτό τε ἐν ἑαυτῷ ἀεὶ ὂν καὶ ἐν ἑτέρῳ, ἀεὶ κινεῖσθαί
τε καὶ ἑστάναι. Φαίνεται. Καὶ μὴν ταὐτόν γε δεῖ
εἶναι αὐτὸ ἑαυτῷ καὶ ἕτερον ἑαυτοῦ, καὶ τοῖς ἄλλοις B
ὡσαύτως ταὐτόν τε καὶ ἕτερον εἶναι, εἴ περ καὶ τὰ
πρόσθεν πέπονθε. Πῶς; Πᾶν που πρὸς ἅπαν ὧδε
ἔχει· ἢ ταὐτόν ἐστιν ἢ ἕτερον· ἢ ἐὰν μὴ ταὐτὸν ᾖ
μηδ' ἕτερον, μέρος ἂν εἴη τούτου πρὸς ὃ οὕτως ἔχει,
ἢ ὡς πρὸς μέρος ὅλον ἂν εἴη. Φαίνεται. Ἆρ' οὖν
τὸ ἓν αὐτὸ αὑτοῦ μέρος ἐστίν; Οὐδαμῶς. Οὐδ' ἄρα
ὡς πρὸς μέρος αὐτὸ αὑτοῦ ὅλον ἂν εἴη, πρὸς ἑαυτὸ
μέρος ὄν. Οὐ γὰρ οἷόν τε. Ἀλλ' ἆρα ἕτερόν ἐστιν
ἑνὸς τὸ ἕν; Οὐ δῆτα. Οὐδ' ἄρα ἑαυτοῦ γε ἕτερον C
ἂν εἴη. Οὐ μέντοι. Εἰ οὖν μήτε ἕτερον μήθ' ὅλον
μήτε μέρος αὐτὸ πρὸς ἑαυτό ἐστιν, οὐκ ἀνάγκη ἤδη
ταὐτὸν εἶναι αὐτὸ ἑαυτῷ; Ἀνάγκη. Τί δαί; τὸ ἑτέ-
ρωθι ὂν αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ ὄντος ἑαυτῷ οὐκ
ἀνάγκη αὐτὸ ἑαυτοῦ ἕτερον εἶναι, εἴ περ καὶ ἑτέρωθι
ἔσται; Ἔμοιγε δοκεῖ. Οὕτω μὴν ἐφάνη ἔχον τὸ ἕν,
αὐτό τε ἐν ἑαυτῷ ὂν ἅμα καὶ ἐν ἑτέρῳ. Ἐφάνη γάρ.
Ἕτερον ἄρα, ὡς ἔοικεν, εἴη ταύτῃ ἂν ἑαυτοῦ τὸ ἕν.

D Ἔοικε. Τί οὖν; εἴ τού τι ἕτερόν ἐστιν, οὐχ ἑτέρου ὄντος ἕτερον ἔσται; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ὅσα μὴ ἕν ἐστιν, ἅπανθ᾽ ἕτερα τοῦ ἑνός, καὶ τὸ ἓν τῶν μὴ ἕν; Πῶς δ᾽ οὔ; Ἕτερον ἂν ἄρα εἴη τὸ ἓν τῶν ἄλλων. Ἕτερον. Ὅρα δή. αὐτό τε ταὐτὸν καὶ τὸ ἕτερον ἆρ᾽ οὐκ ἐναντία ἀλλήλοις; Πῶς δ᾽ οὔ; Ἦ οὖν ἐθελήσει ταὐτὸν ἐν τῷ ἑτέρῳ ἢ τὸ ἕτερον ἐν ταὐτῷ ποτὲ εἶναι; Οὐκ ἐθελήσει. Εἰ ἄρα τὸ ἕτερον ἐν ταὐτῷ μηδέποτ᾽ ἔσται, οὐδὲν ἔστι τῶν ὄντων ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ

E ἕτερον χρόνον οὐδένα. εἰ γὰρ ὁντινοῦν εἴη ἔν τῳ, ἐκεῖνον ἂν τὸν χρόνον ἐν ταὐτῷ εἴη τὸ ἕτερον. οὐχ οὕτως; Οὕτως. Ἐπειδὴ δ᾽ οὐδέποτε ἐν τῷ αὐτῷ ἐστίν, οὐδέποτε ἔν τινι τῶν ὄντων ἂν εἴη τὸ ἕτερον. Ἀληθῆ. Οὔτ᾽ ἄρα ἐν τοῖς μὴ ἓν οὔτε ἐν τῷ ἑνὶ ἐνείη ἂν τὸ ἕτερον. Οὐ γὰρ οὖν. Οὐκ ἄρα τῷ ἑτέρῳ γ᾽ ἂν εἴη τὸ ἓν τῶν μὴ ἓν οὐδὲ τὰ μὴ ἓν τοῦ ἑνὸς ἕτερα. Οὐ γάρ. Οὐδὲ μὴν ἑαυτοῖς γε ἕτερ᾽ ἂν εἴη ἀλλήλων, μὴ μετέχοντα τοῦ ἑτέρου. Πῶς γάρ; Εἰ

147 δὲ μήτε ἑαυτοῖς ἕτερά ἐστι μήτε τῷ ἑτέρῳ, οὐ πάντῃ ἂν ἤδη ἐκφύγοι τὸ μὴ ἕτερα εἶναι ἀλλήλων; Ἐκφύγοι. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ ἑνός γε μετέχει τὰ μὴ ἕν· οὐ γὰρ ἂν μὴ ἓν ἦν, ἀλλά πῃ ἂν ἓν ἦν. Ἀληθῆ. Οὐδ᾽ ἂν ἀριθμὸς εἴη ἄρα τὰ μὴ ἕν· οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτω μὴ ἓν ἦν παντάπασιν, ἀριθμόν γε ἔχοντα. Οὐ γὰρ οὖν. Τί δέ; τὰ μὴ ἓν τοῦ ἑνὸς ἆρα μόριά ἐστιν; ἢ κἂν οὕτω μετεῖχε τοῦ ἑνὸς τὰ μὴ ἕν; Με-

B τεῖχεν. Εἰ ἄρα πάντῃ τὸ μὲν ἕν ἐστι, τὰ δὲ μὴ ἕν, οὔτ᾽ ἂν μόριον τῶν μὴ ἓν τὸ ἓν εἴη οὔθ᾽ ὅλον ὡς μορίων· οὔτε αὖ τὰ μὴ ἓν τοῦ ἑνὸς μόρια, οὔθ᾽ ὅλα ὡς μορίῳ τῷ ἑνί. Οὐ γάρ. Ἀλλὰ μὴν ἔφαμεν τὰ μήτε μόρια μήθ᾽ ὅλα μήθ᾽ ἕτερα ἀλλήλων ταὐτὰ ἔσεσθαι ἀλλήλοις. Ἔφαμεν γάρ. Φῶμεν ἄρα καὶ τὸ ἓν πρὸς τὰ μὴ ἓν οὕτως ἔχον τὸ αὐτὸ εἶναι αὐτοῖς; Φῶμεν. Τὸ ἓν ἄρα, ὡς ἔοικεν, ἕτερόν τε τῶν ἄλλων ἐστὶ καὶ ἑαυτοῦ καὶ ταὐτὸν ἐκείνοις τε καὶ ἑαυτῷ.

C Κινδυνεύει φαίνεσθαι ἔκ γε τοῦ λόγου. Ἆρ᾽ οὖν καὶ ὅμοιόν τε καὶ ἀνόμοιον ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις; Ἴσως. Ἐπειδὴ γοῦν ἕτερον τῶν ἄλλων ἐφάνη, καὶ

τἆλλά που ἕτερ' ἂν ἐκείνου εἴη. Τί μήν; Οὐκοῦν
οὕτως ἕτερον τῶν ἄλλων, ὥς περ καὶ τἆλλα ἐκείνου,
καὶ οὔτε μᾶλλον οὔθ' ἧττον; Τί γὰρ ἄν; Εἰ ἄρα
μήτε μᾶλλον μήθ' ἧττον, ὁμοίως. Ναί. Οὐκοῦν ᾗ
ἕτερον εἶναι πέπονθε τῶν ἄλλων, καὶ τἆλλα ἐκείνου
ὡσαύτως, ταύτῃ ταὐτὸν ἂν πεπονθότα εἶεν τό τε ἓν
τοῖς ἄλλοις καὶ τἆλλα τῷ ἑνί. Πῶς λέγεις; Ὧδε· D
ἕκαστον τῶν ὀνομάτων οὐκ ἐπί τινι καλεῖς; Ἔγωγε.
Τί οὖν; τὸ αὐτὸ ὄνομα εἴποις ἂν πλεονάκις ἢ ἅπαξ;
Ἔγωγε. Πότερον οὖν ἐὰν μὲν ἅπαξ εἴπῃς, ἐκεῖνο
προσαγορεύεις οὗ πέρ ἐστι τοὔνομα, ἐὰν δὲ πολλάκις,
οὐκ ἐκεῖνο; ἢ ἐάν τε ἅπαξ ἐάν τε πολλάκις τὸ αὐτὸ E
ὄνομα φθέγξῃ, πολλὴ ἀνάγκη σε τὸ αὐτὸ καὶ λέγειν
ἀεί; Τί μήν; Οὐκοῦν καὶ τὸ ἕτερον ὄνομά ἐστιν
ἐπί τινι; Πάνυ γε. Ὅταν ἄρα αὐτὸ φθέγγῃ, ἐάν
τε ἅπαξ ἐάν τε πολλάκις, οὐκ ἐπ' ἄλλῳ οὐδὲ ἄλλο τι
ὀνομάζεις ἢ ἐκεῖνο οὗ περ ἦν ὄνομα. Ἀνάγκη. Ὅταν
δὴ λέγωμεν ὅτι ἕτερον μὲν τἆλλα τοῦ ἑνός, ἕτερον
δὲ τὸ ἓν τῶν ἄλλων, δὶς τὸ ἕτερον εἰπόντες οὐδέν τι
μᾶλλον ἐπ' ἄλλῃ ἀλλ' ἐπ' ἐκείνῃ τῇ φύσει αὐτὸ ἀεὶ
λέγομεν ἧς πέρ ἦν τοὔνομα. Πάνυ μὲν οὖν. Ἧι
ἄρα ἕτερον τῶν ἄλλων τὸ ἓν καὶ τἆλλα τοῦ ἑνός, 148
κατὰ ταὐτὸν τὸ ἕτερον πεπονθέναι οὐκ ἄλλο ἀλλὰ τὸ
αὐτὸ ἂν πεπονθὸς εἴη τὸ ἓν τοῖς ἄλλοις. τὸ δέ που
ταὐτὸν πεπονθὸς ὅμοιον. οὐχί; Ναί. Ἧι δὴ τὸ ἓν
ἕτερον τῶν ἄλλων πέπονθεν εἶναι, κατ' αὐτὸ τοῦτο
ἅπαν ἅπασιν ὅμοιον ἂν εἴη· ἅπαν γὰρ ἁπάντων ἕτε-
ρόν ἐστιν. Ἔοικεν. Ἀλλὰ μὴν τό γε ὅμοιον τῷ
ἀνομοίῳ ἐναντίον. Ναί. Οὐκοῦν καὶ τὸ ἕτερον τῷ
ταὐτῷ. Καὶ τοῦτο. Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτό γ' ἐφάνη,
ὡς ἄρα τὸ ἓν τοῖς ἄλλοις ταὐτόν. Ἐφάνη γάρ. B
Τοὐναντίον δέ γε πάθος ἐστὶ τὸ εἶναι ταὐτὸ τοῖς ἄλ-
λοις τῷ ἕτερον εἶναι τῶν ἄλλων. Πάνυ γε. Ἧι γε
μὴν ἕτερον, ὅμοιον ἐφάνη. Ναί. Ἧι ἄρα ταὐτόν,
ἀνόμοιον ἔσται κατὰ τοὐναντίον πάθος τῷ ὁμοιοῦντι
πάθει. ὡμοίου δέ που τὸ ἕτερον; Ναί. Ἀνομοιώσει
ἄρα τὸ ταὐτόν, ἢ οὐκ ἐναντίον ἔσται τῷ ἑτέρῳ.
Ἔοικεν. Ὅμοιον ἄρα καὶ ἀνόμοιον ἔσται τὸ ἓν τοῖς C

ἄλλοις, ᾗ μὲν ἕτερον, ὅμοιον, ᾗ δὲ ταὐτόν, ἀνό-
μοιον. Ἔχει γὰρ οὖν δή, ὡς ἔοικε, καὶ τοιοῦτον λό-
γον. Καὶ γὰρ τόνδε ἔχει. Τίνα; Ἧι ταὐτὸν πέ-
πονθε, μὴ ἀλλοῖον πεπονθέναι, μὴ ἀλλοῖον δὲ πε-
πονθὸς μὴ ἀνόμοιον, μὴ ἀνόμοιον δὲ ὅμοιον εἶναι·
ᾗ δ' ἄλλο πέπονθεν, ἀλλοῖον, ἀλλοῖον δὲ ὂν ἀνό-
μοιον εἶναι. Ἀληθῆ λέγεις. Ταὐτόν τε ἄρα ὂν τὸ
ἓν τοῖς ἄλλοις, καὶ ὅτι ἕτερόν ἐστι, κατ' ἀμφότερα
καὶ καθ' ἑκάτερον, ὅμοιόν τε ἂν εἴη καὶ ἀνόμοιον
D τοῖς ἄλλοις. Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ ἑαυτῷ ὡσαύτως,
ἐπεί περ ἕτερόν τε ἑαυτοῦ καὶ ταὐτὸν ἑαυτῷ ἐφάνη,
κατ' ἀμφότερα καὶ καθ' ἑκάτερον ὅμοιόν τε καὶ ἀνό-
μοιον φανήσεται; Ἀνάγκη. Τί δὲ δὴ περὶ τοῦ ἅπτε-
σθαι τὸ ἓν αὑτοῦ καὶ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦ μὴ ἅπτε-
σθαι πέρι, πῶς ἔχει; σκόπει. Σκοπῶ. Αὐτὸ γάρ που
ἐν ἑαυτῷ ὅλῳ τὸ ἓν ἐφάνη ὄν. Ὀρθῶς. Οὐκοῦν καὶ
E ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ ἕν; Ναί. Ἧι μὲν ἄρα ἐν τοῖς
ἄλλοις, τῶν ἄλλων ἅπτοιτ' ἄν· ᾗ δὲ αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ,
τῶν μὲν ἄλλων ἀπείργοιτο ἅπτεσθαι, αὐτὸ δὲ αὑτοῦ
ἅπτοιτ' ἂν ἐν ἑαυτῷ ὄν. Φαίνεται. Οὕτω μὲν δὴ
ἅπτοιτ' ἂν τὸ ἓν αὑτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων. Ἅπτοιτο.
Τί δὲ τῇδε; ἆρ' οὐ πᾶν τὸ μέλλον ἅψεσθαί τινος
ἐφεξῆς δεῖ κεῖσθαι ἐκείνῳ οὗ μέλλει ἅπτεσθαι, ταύ-
την τὴν ἕδραν κατέχον ἣ ἂν μετ' ἐκείνην ᾖ ἕδραν;
ᾗ ἂν κέηται, ἅπτεται; Ἀνάγκη. Καὶ τὸ ἓν ἄρα εἰ
μέλλει αὐτὸ αὑτοῦ ἅψεσθαι, ἐφεξῆς δεῖ εὐθὺς μεθ'
ἑαυτὸ κεῖσθαι, τὴν ἐχομένην χώραν κατέχον ἐκείνης
ἐν ᾗ αὐτό ἐστι. Δεῖ γὰρ οὖν. Οὐκοῦν δύο μὲν ὂν
149 τὸ ἓν ποιήσειεν ἂν ταῦτα καὶ ἐν δυοῖν χώραιν ἅμα
γένοιτο· ἕως δ' ἂν ᾖ ἕν, οὐκ ἐθελήσει; Οὐ γὰρ οὖν.
Ἡ αὐτὴ ἄρα ἀνάγκη τῷ ἑνὶ μήτε δύο εἶναι μήθ'
ἅπτεσθαι αὐτῷ αὑτοῦ. Ἡ αὐτή. Ἀλλ' οὐδὲ μὴν
τῶν ἄλλων ἅψεται. Τί δή; Ὅτι, φαμέν, τὸ μέλ-
λον ἅψεσθαι χωρὶς ὂν ἐφεξῆς δεῖ ἐκείνῳ εἶναι οὗ
μέλλει ἅψεσθαι, τρίτον δὲ αὐτῶν ἐν μέσῳ μηδὲν εἶ-
ναι. Ἀληθῆ. Δύο ἄρα δεῖ τὸ ὀλίγιστον εἶναι, εἰ
μέλλει ἅψις εἶναι. Δεῖ. Ἐὰν δὲ τοῖν δυοῖν [ὅροιν]
B τρίτον προσγένηται ἑξῆς, αὐτὰ μὲν τρία ἔσται, αἱ δὲ

ἅψεις δύο. Ναί. Καὶ οὕτω δὴ ἀεὶ ἑνὸς προσγιγνο-
μένου μία καὶ ἅψις προσγίγνεται, καὶ συμβαίνει τὰς
ἅψεις τοῦ πλήθους τὸν ἀριθμὸν μιᾷ ἐλάττους εἶναι.
ᾧ γὰρ τὰ πρῶτα δύο ἐπλεονέκτησε τῶν ἅψεων εἰς
τὸ πλείω εἶναι τὸν ἀριθμὸν ἢ τὰς ἅψεις, τῷ ἴσῳ
τούτῳ καὶ ὁ ἔπειτα ἀριθμὸς πᾶς πασῶν τῶν ἅψεων
πλεονεκτεῖ. ἤδη γὰρ τὸ λοιπὸν ἅμα ἕν τε τῷ ἀριθμῷ C
προσγίγνεται καὶ μία ἅψις ταῖς ἅψεσιν. Ὀρθῶς.
Ὅσα ἄρα ἐστὶ τὰ ὄντα τὸν ἀριθμόν, ἀεὶ μιᾷ αἱ
ἅψεις ἐλάττους εἰσὶν αὐτῶν. Ἀληθῆ. Εἰ δέ γε ἓν
μόνον ἐστί, δυὰς δὲ μὴ ἔστιν, ἅψις οὐκ ἂν εἴη.
Πῶς γάρ; Οὐκοῦν φαμέν, τὰ ἄλλα τοῦ ἑνὸς οὔτε ἕν
ἐστιν οὔτε μετέχει αὐτοῦ, εἴ περ ἄλλα ἐστίν. Οὐ
γάρ. Οὐκ ἄρα ἔνεστιν ἀριθμὸς ἐν τοῖς ἄλλοις, ἑνὸς
μὴ ἐνόντος ἐν αὐτοῖς. Πῶς γάρ; Οὔτ᾽ ἄρα ἕν ἐστι
τἆλλα οὔτε δύο οὔτε ἄλλου ἀριθμοῦ ἔχοντα ὄνομα D
οὐδέν. Οὔ. Τὸ ἓν ἄρα μόνον ἔστιν [ἕν], καὶ δυὰς
οὐκ ἂν εἴη. Οὐ φαίνεται. Ἅψις ἄρα οὐκ ἔστι, δυοῖν
μὴ ὄντοιν. Οὐκ ἔστιν. Οὔτ᾽ ἄρα τὸ ἓν τῶν ἄλλων
ἅπτεται οὔτε τἆλλα τοῦ ἑνός, ἐπεί περ ἅψις οὐκ ἔστιν.
Οὐ γὰρ οὖν. Οὕτω δὴ κατὰ πάντα ταῦτα τὸ ἓν
τῶν τε ἄλλων καὶ ἑαυτοῦ ἅπτεταί τε καὶ οὐχ ἅπτε-
ται. Ἔοικεν. Ἆρ᾽ οὖν καὶ ἴσον ἐστὶ καὶ ἄνισον αὑτῷ
τε καὶ τοῖς ἄλλοις; Πῶς; Εἰ μεῖζον εἴη τὸ ἓν ἢ τἆλλα
ἢ ἔλαττον, ἢ αὖ τἆλλα τοῦ ἑνὸς μείζω ἢ ἐλάττω, E
ἆρ᾽ οὐκ ἂν τῷ μὲν ἓν εἶναι τὸ ἓν καὶ τἆλλα ἄλλα τοῦ
ἑνὸς οὔ τέ τι μείζω οὔ τέ τι ἐλάττω ἂν εἴη ἀλλήλων
αὐταῖς γε ταύταις ταῖς οὐσίαις, ἀλλ᾽ εἰ μὲν πρὸς τῷ
τοιαῦτ᾽ εἶναι ἑκάτερα ἰσότητα ἔχοιεν, ἴσα ἂν εἴη πρὸς
ἄλληλα· εἰ δὲ τὰ μὲν μέγεθος, τὸ δὲ σμικρότητα, ἢ
καὶ μέγεθος μὲν τὸ ἕν, σμικρότητα δὲ τἆλλα, ὁπο-
τέρῳ μὲν τῷ εἴδει μέγεθος προσείη, μεῖζον ἂν εἴη,
ᾧ δὲ σμικρότης, ἔλαττον; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν ἐστόν
γέ τινε τούτω εἴδη, τό τε μέγεθος καὶ ἡ σμικρότης;
οὐ γὰρ ἄν που μὴ ὄντε γε ἐναντίω τε ἀλλήλοιν εἴητην
καὶ ἐν τοῖς οὖσιν ἐγγιγνοίσθην. Πῶς γὰρ ἄν; Εἰ 150
ἄρα ἐν τῷ ἑνὶ σμικρότης ἐγγίγνεται, ἤτοι ἐν ὅλῳ ἂν
ἢ ἐν μέρει αὐτοῦ ἐνείη. Ἀνάγκη. Τί δ᾽ εἰ ἐν ὅλῳ

ἐγγίγνοιτο; οὐχὶ ἢ ἐξ ἴσου ἂν τῷ ἑνὶ δι᾽ ὅλου αὐτοῦ
τεταμένη εἴη ἢ περιέχουσα αὐτό; Δῆλον δή. Ἆρ᾽
οὖν οὐκ ἐξ ἴσου μὲν οὖσα ἡ σμικρότης τῷ ἑνὶ ἴση
ἂν αὐτῷ εἴη, περιέχουσα δὲ μείζων; Πῶς δ᾽ οὔ;
Δυνατὸν οὖν σμικρότητα ἴσην τῳ εἶναι ἢ μείζω τι-
νός, καὶ πράττειν γε τὰ μεγέθους τε καὶ ἰσότητος,
B ἀλλὰ μὴ τὰ ἑαυτῆς; Ἀδύνατον. Ἐν μὲν ὅλῳ ἄρα
τῷ ἑνὶ οὐκ ἂν εἴη σμικρότης, ἀλλ᾽ εἴ περ, ἐν μέρει.
Ναί. Οὔτι γε ἐν παντὶ αὖ τῷ μέρει. εἰ δὲ μή, ταὐτὰ
ποιήσει ἅ περ πρὸς τὸ ὅλον· ἴση ἔσται ἢ μείζων τοῦ
μέρους, ἐν ᾧ ἂν ἀεὶ ἐνῇ. Ἀνάγκη. Οὐδενί ποτε
ἄρα ἐνέσται τῶν ὄντων σμικρότης, μήτ᾽ ἐν μέρει
μήτ᾽ ἐν ὅλῳ ἐγγιγνομένη· οὐδέ τι ἔσται σμικρὸν πλὴν
αὐτῆς σμικρότητος. Οὐκ ἔοικεν. Οὐδ᾽ ἄρα μέγεθος
ἐνέσται ἐν αὐτῷ. μεῖζον γὰρ ἄν τι εἴη ἄλλο, καὶ
C πλὴν αὐτοῦ μεγέθους, ἐκεῖνο ἐν ᾧ τὸ μέγεθος ἐνείη,
καὶ ταῦτα, σμικροῦ αὐτοῦ οὐκ ὄντος, οὗ ἀνάγκη
ὑπερέχειν, ἐάν περ ᾖ μέγα. τοῦτο δὲ ἀδύνατον, ἐπειδὴ
σμικρότης οὐδαμοῦ ἔνι. Ἀληθῆ. Ἀλλὰ μὴν αὐτὸ
μέγεθος οὐκ ἄλλου μεῖζον ἢ αὐτῆς σμικρότητος, οὐδὲ
σμικρότης ἄλλου ἔλαττον ἢ αὐτοῦ μεγέθους. Οὐ
γάρ. Οὔτε ἄρα τἆλλα μείζω τοῦ ἑνὸς οὐδὲ ἐλάττω,
μήτε μέγεθος μήτε σμικρότητα ἔχοντα, οὔτε αὐτὼ
D τούτω πρὸς τὸ ἓν ἔχετον τὴν δύναμιν τὴν τοῦ ὑπερ-
έχειν τε καὶ ὑπερέχεσθαι ἀλλὰ πρὸς ἀλλήλω, οὔτε
αὖ τὸ ἓν τούτοιν οὐδὲ τῶν ἄλλων μεῖζον ἂν οὐδ᾽
ἔλαττον εἴη, μήτε μέγεθος μήτε σμικρότητα ἔχον.
Οὔκουν φαίνεταί γε. Ἆρ᾽ οὖν εἰ μήτε μεῖζον μήτε
ἔλαττον τὸ ἓν τῶν ἄλλων, ἀνάγκη αὐτὸ ἐκείνων μήτε
ὑπερέχειν μήθ᾽ ὑπερέχεσθαι; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν τό
γε μήτε ὑπερέχον μήθ᾽ ὑπερεχόμενον πολλὴ ἀνάγκη
ἐξ ἴσου εἶναι, ἐξ ἴσου δὲ ὂν ἴσον εἶναι. Πῶς γὰρ οὔ;
E Καὶ μὴν καὶ αὐτό γε τὸ ἓν πρὸς ἑαυτὸ οὕτως ἂν
ἔχοι· μήτε μέγεθος ἐν ἑαυτῷ μήτε σμικρότητα ἔχον
οὔτ᾽ ἂν ὑπερέχοιτο οὔτ᾽ ἂν ὑπερέχοι ἑαυτοῦ, ἀλλ᾽
ἐξ ἴσου ὂν ἴσον ἂν εἴη ἑαυτῷ. Πάνυ μὲν οὖν. Τὸ
ἓν ἄρα ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἴσον ἂν εἴη. Φαί-
νεται. Καὶ μὴν αὐτό γε ἐν ἑαυτῷ ὂν καὶ περὶ ἑαυτὸ

ἂν εἴη ἔξωθεν, καὶ περιέχον μὲν μεῖζον ἂν ἑαυτοῦ
εἴη, περιεχόμενον δὲ ἔλαττον. καὶ οὕτω μεῖζον ἂν καὶ 151
ἔλαττον εἴη αὐτὸ ἑαυτοῦ τὸ ἕν. Εἴη γὰρ ἄν. Οὐκοῦν
καὶ τόδε ἀνάγκη, μηδὲν εἶναι ἐκτὸς τοῦ ἑνός τε καὶ
τῶν ἄλλων. Πῶς γὰρ οὔ; Ἀλλὰ μὴν καὶ εἶναί που
δεῖ τό γε ὂν ἀεί. Ναί. Οὐκοῦν τό γε ἔν τῳ ὂν ἐν
μείζονι ἔσται ἔλαττον ὄν; οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ἕτερον ἐν
ἑτέρῳ εἴη. Οὐ γάρ. Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν ἕτερόν ἐστι
χωρὶς τῶν ἄλλων καὶ τοῦ ἑνός, δεῖ δὲ αὐτὰ ἔν τῳ
εἶναι, οὐκ ἀνάγκη ἤδη ἐν ἀλλήλοις εἶναι, τά τε ἄλλα
ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τὸ ἓν ἐν τοῖς ἄλλοις, ἢ μηδαμοῦ εἶναι; B
Φαίνεται. Ὅτι μὲν ἄρα τὸ ἓν ἐν τοῖς ἄλλοις ἔνεστι,
μείζω ἂν εἴη τἄλλα τοῦ ἑνός, περιέχοντα αὐτό, τὸ
δὲ ἓν ἔλαττον τῶν ἄλλων, περιεχόμενον· ὅτι δὲ τἄλλα
ἐν τῷ ἑνί, τὸ ἓν τῶν ἄλλων κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον
μεῖζον ἂν εἴη, τὰ δὲ ἄλλα τοῦ ἑνὸς ἐλάττω. Ἔοικε.
Τὸ ἓν ἄρα ἴσον τε καὶ μεῖζον καὶ ἔλαττόν ἐστιν αὐτό
τε αὑτοῦ καὶ τῶν ἄλλων. Φαίνεται. Καὶ μὴν εἴ
περ μεῖζον καὶ ἔλαττον καὶ ἴσον, ἴσων ἂν εἴη μέτρων
καὶ πλειόνων καὶ ἐλαττόνων αὑτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις, C
ἐπειδὴ δὲ μέτρων, καὶ μερῶν. Πῶς δ' οὔ; Ἴσων
μὲν ἄρα μέτρων ὂν καὶ πλειόνων καὶ ἐλαττόνων, καὶ
ἀριθμῷ ἔλαττον ἂν καὶ πλέον εἴη αὐτό τε αὑτοῦ καὶ
τῶν ἄλλων, καὶ ἴσον αὑτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις κατὰ
ταὐτά. Πῶς; Ὧν περ μεῖζόν ἐστι, πλειόνων που
καὶ μέτρων ἂν εἴη αὐτῶν· ὅσων δὲ μέτρων, καὶ με-
ρῶν. καὶ ὧν ἔλαττον, ὡσαύτως· καὶ οἷς ἴσον, κατὰ
ταὐτά. Οὕτως. Οὐκοῦν ἑαυτοῦ μεῖζον καὶ ἔλαττον
ὂν καὶ ἴσον ἴσων ἂν εἴη μέτρων καὶ πλειόνων καὶ D
ἐλαττόνων αὑτῷ; ἐπειδὴ δὲ μέτρων, καὶ μερῶν; Πῶς
δ' οὔ; Ἴσων μὲν ἄρα μερῶν ὂν αὑτῷ ἴσον ἂν τὸ
πλῆθος αὑτῷ εἴη, πλειόνων δὲ πλέον, ἐλαττόνων δὲ
ἔλαττον τὸν ἀριθμὸν αὑτοῦ. Φαίνεται. Οὐκοῦν καὶ
πρὸς τἄλλα ὡσαύτως ἕξει τὸ ἕν; ὅτι μὲν μεῖζον αὐ-
τῶν φαίνεται, ἀνάγκη πλέον εἶναι καὶ τὸν ἀριθμὸν
αὐτῶν· ὅτι δὲ σμικρότερον, ἔλαττον· ὅτι δὲ ἴσον
μεγέθει, ἴσον καὶ τὸ πλῆθος εἶναι τοῖς ἄλλοις; Ἀνάγκη.
Οὕτω δὴ αὖ, ὡς ἔοικε, τὸ ἓν καὶ ἴσον καὶ πλέον καὶ E

ἔλαττον τὸν ἀριθμὸν αὐτό τε αὑτοῦ ἔσται καὶ τῶν ἄλλων. Ἔσται. Ἆρ' οὖν καὶ χρόνου μετέχει τὸ ἕν, καὶ ἔστί τε καί γίγνεται νεώτερόν τε καὶ πρεσβύτερον αὐτό τε αὑτοῦ καὶ τῶν ἄλλων, καὶ οὔτε νεώτερον οὔτε πρεσβύτερον οὔτε ἑαυτοῦ οὔτε τῶν ἄλλων, χρόνου μετέχον; Πῶς; Εἶναι μέν που αὐτῷ ὑπάρχει, εἴ περ ἕν ἔστι. Ναί. Τὸ δὲ εἶναι ἄλλο τί ἐστιν ἢ μέθεξις οὐσίας μετὰ χρόνου τοῦ παρόντος, ὥς περ τὸ
152 ἦν μετὰ τοῦ παρεληλυθότος καὶ αὖ τὸ ἔσται μετὰ τοῦ μέλλοντος οὐσίας ἐστὶ κοινωνία; Ἔστι γάρ. Μετέχει μὲν ἄρα χρόνου, εἴ περ καὶ τοῦ εἶναι. Πάνυ γε. Οὐκοῦν πορευομένου τοῦ χρόνου; Ναί. Ἀεὶ ἄρα πρεσβύτερον γίγνεται ἑαυτοῦ, εἴ περ προέρχεται κατὰ χρόνον. Ἀνάγκη. Ἆρ' οὖν μεμνήμεθα, ὅτι νεωτέρου γιγνομένου τὸ πρεσβύτερον πρεσβύτερον γίγνεται; Μεμνήμεθα. Οὐκοῦν ἐπειδὴ πρεσβύτερον
B ἑαυτοῦ γίγνεται τὸ ἕν, νεωτέρου ἂν γιγνομένου ἑαυτοῦ πρεσβύτερον γίγνοιτο; Ἀνάγκη. Γίγνεται μὲν δὴ νεώτερόν τε καὶ πρεσβύτερον αὐτοῦ οὕτω. Ναί. Ἔστι δὲ πρεσβύτερον ἆρ' οὐχ ὅταν κατὰ τὸν νῦν χρόνον ᾖ γιγνόμενον, τὸν μεταξὺ τοῦ ἦν τε καὶ ἔσται; οὐ γάρ που πορευόμενόν γε ἐκ τοῦ ποτὲ εἰς τὸ ἔπειτα ὑπερβήσεται τὸ νῦν. Οὐ γάρ. Ἆρ' οὖν οὐκ ἐπί-
C σχει τότε τοῦ γίγνεσθαι πρεσβύτερον, ἐπειδὰν τῷ νῦν ἐντύχῃ, καὶ οὐ γίγνεται ἀλλ' ἔστι τότ' ἤδη πρεσβύτερον; προϊὸν γὰρ οὐκ ἄν ποτε ληφθείη ὑπὸ τοῦ νῦν. τὸ γὰρ προϊὸν οὕτως ἔχει ὡς ἀμφοτέρων ἐφάπτεσθαι, τοῦ τε νῦν καὶ τοῦ ἔπειτα, τοῦ μὲν νῦν ἀφιέμενον, τοῦ δ' ἔπειτα ἐπιλαμβανόμενον, μεταξὺ ἀμφοτέρων γιγνόμενον, τοῦ τε ἔπειτα καὶ τοῦ νῦν. Ἀληθῆ. Εἰ δέ γε ἀνάγκη μὴ παρελθεῖν τὸ νῦν πᾶν τὸ γιγνόμενον, ἐπειδὰν κατὰ τοῦτο ᾖ, ἐπίσχει ἀεὶ τοῦ
D γίγνεσθαι καὶ ἔστι τότε τοῦτο ὅ τι ἂν τύχῃ γιγνόμενον. Φαίνεται. Καὶ τὸ ἕν ἄρα, ὅταν πρεσβύτερον γιγνόμενον ἐντύχῃ τῷ νῦν, ἐπέσχε τοῦ γίγνεσθαι καὶ ἔστι τότε πρεσβύτερον. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν οὗ περ ἐγίγνετο πρεσβύτερον, τούτου καὶ ἔστιν; ἐγίγνετο δὲ αὑτοῦ; Ναί. Ἔστι δὲ τὸ πρεσβύτερον νεωτέρου

πρεσβύτερον; Ἔστι. Καὶ νεώτερον ἄρα τότε αὑτοῦ
ἐστὶ τὸ ἕν, ὅταν πρεσβύτερον γιγνόμενον ἐντύχῃ τῷ
νῦν. Ἀνάγκη. Τό γε μὴν νῦν ἀεὶ πάρεστι τῷ ἑνὶ E
διὰ παντὸς τοῦ εἶναι· ἔστι γὰρ ἀεὶ νῦν ὅταν περ ᾖ.
Πῶς γὰρ οὔ; Ἀεὶ ἄρα ἐστί τε καὶ γίγνεται πρε-
σβύτερον ἑαυτοῦ καὶ νεώτερον τὸ ἕν. Ἔοικε. Πλείω
δὲ χρόνον αὐτὸ ἑαυτοῦ ἔστιν ἢ γίγνεται, ἢ τὸν ἴσον;
Τὸν ἴσον. Ἀλλὰ μὴν τόν γε ἴσον χρόνον ἢ γιγνό-
μενον ἢ ὂν τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ἔχει. Πῶς δ' οὔ; Τὸ
δὲ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ἔχον οὔτε πρεσβύτερον οὔτε
νεώτερόν ἐστιν. Οὐ γάρ. Τὸ ἓν ἄρα τὸν ἴσον χρό-
νον αὐτὸ ἑαυτῷ καὶ γιγνόμενον καὶ ὂν οὔτε νεώτερον
οὔτε πρεσβύτερον ἑαυτοῦ ἐστὶν οὔτε γίγνεται. Οὔ μοι
δοκεῖ. Τί δαί; τῶν ἄλλων; Οὐκ ἔχω λέγειν. Τόδε 153
γε μὴν ἔχεις λέγειν, ὅτι τἄλλα τοῦ ἑνός, εἴ περ ἕτερά
ἐστιν ἀλλὰ μὴ ἕτερον, πλείω ἐστὶν ἑνός· ἕτερον μὲν
γὰρ ὂν ἓν ἂν ἦν, ἕτερα δὲ ὄντα πλείω ἐστὶν ἑνός.
Ἐστί. Καὶ πλῆθος ἂν ἔχοι. Ἔχοι γὰρ ἄν. Πλῆ-
θος δὲ ὂν ἀριθμοῦ πλείονος ἂν μετέχοι ἢ τοῦ ἑνός.
Πῶς δ' οὔ; Τί οὖν; ἀριθμοῦ φήσομεν τὰ πλείω
γίγνεσθαί τε καὶ γεγονέναι πρότερον, ἢ τὰ ἐλάττω;
Τὰ ἐλάττω. Τὸ ὀλίγιστον ἄρα πρῶτον. τοῦτο δ'
ἔστι τὸ ἕν. ἦ γάρ; Ναί. Πάντων ἄρα τὸ ἓν πρῶτον B
γέγονε τῶν ἀριθμὸν ἐχόντων. ἔχει δὲ καὶ τἄλλα πάντα
ἀριθμὸν, εἴ περ ἄλλα καὶ μὴ ἄλλο ἐστίν. Ἔχει γάρ.
Πρῶτον δέ γε, οἶμαι, γεγονὸς πρότερον γέγονε, τὰ
δὲ ἄλλα ὕστερον. τὰ δ' ὕστερον γεγονότα νεώτερα
τοῦ πρότερον γεγονότος. καὶ οὕτως ἂν εἴη τἄλλα νεώ-
τερα τοῦ ἑνός, τὸ δὲ ἓν πρεσβύτερον τῶν ἄλλων.
Εἴη γὰρ ἄν. Τί δὲ τόδε; ἆρ' ἂν εἴη τὸ ἓν παρὰ
φύσιν τὴν αὑτοῦ γεγονός, ἢ ἀδύνατον; Ἀδύνατον.
Ἀλλὰ μὴν μέρη γε ἔχον ἐφάνη τὸ ἕν. εἰ δὲ μέρη, C
καὶ ἀρχὴν καὶ τελευτὴν καὶ μέσον. Ναί. Οὐκοῦν
πάντων πρῶτον ἀρχὴ γίγνεται, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἑνὸς
καὶ ἑκάστου τῶν ἄλλων, καὶ μετὰ τὴν ἀρχὴν καὶ
τἄλλα πάντα μέχρι τοῦ τέλους; Τί μήν; Καὶ μὴν
μόριά γε φήσομεν ταῦτ' εἶναι πάντα τἄλλα τοῦ ὅλου
τε καὶ ἑνός, αὐτὸ δὲ ἐκεῖνο ἅμα τῇ τελευτῇ γεγονέναι

ἕν τε καὶ ὅλον. Φήσομεν γάρ. Τελευτὴ δέ γε, οἶμαι,
ὕστατον γίγνεται. τούτῳ δ' ἅμα τὸ ἓν πέφυκε γίγνε-
D σθαι. ὥστ' εἴ περ ἀνάγκη αὐτὸ τὸ ἓν μὴ παρὰ φύσιν
γίγνεσθαι, ἅμα τελευτῇ ἂν γεγονὸς ὕστατον ἂν τῶν
ἄλλων πεφυκὸς εἴη γίγνεσθαι. Φαίνεται. Νεώτερον
ἄρα τῶν ἄλλων τὸ ἕν ἐστι, τὰ δ' ἄλλα τοῦ ἑνὸς
πρεσβύτερα. Οὕτως αὖ μοι φαίνεται. Τί δὲ δή;
ἀρχὴν ἢ ἄλλο μέρος ὁτιοῦν τοῦ ἑνὸς ἢ ἄλλου ὁτουοῦν,
ἐάν περ μέρος ἢ ἀλλὰ μὴ μέρη, οὐκ ἀναγκαῖον ἓν
εἶναι, μέρος γε ὄν; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν τὸ ἓν ἅμα τε
E τῷ πρώτῳ γιγνομένῳ γίγνοιτ' ἂν καὶ ἅμα τῷ δευ-
τέρῳ, καὶ οὐδενὸς ἀπολείπεται τῶν ἄλλων γιγνομένων,
ὅ τι περ ἂν προςγίγνηται ὁτῳοῦν, ἂν πρὸς τὸ ἔσχα-
τον διελθὸν ὅλον ἓν γένηται, οὔτε μέσου οὔτε ἐσχά-
του οὔτε πρώτου οὔτε ἄλλου οὐδενὸς ἀπολειφθὲν ἐν
τῇ γενέσει. Ἀληθῆ. Πᾶσιν ἄρα τοῖς ἄλλοις τὴν
αὐτὴν ἡλικίαν ἴσχει τὸ ἕν. ὥστ' εἰ μὴ παρὰ φύσιν
πέφυκεν αὐτὸ τὸ ἕν, οὔτε πρότερον οὔθ' ὕστερον
154 τῶν ἄλλων γεγονὸς ἂν εἴη, ἀλλ' ἅμα. καὶ κατα
τοῦτον τὸν λόγον τὸ ἓν τῶν ἄλλων οὔτε πρεσβύτερον
οὔτε νεώτερον ἂν εἴη, οὐδὲ τἆλλα τοῦ ἑνός· κατὰ δὲ
τὸν πρόσθεν πρεσβύτερόν τε καὶ νεώτερον, καὶ τἆλλα
ἐκείνου ὡςαύτως. Πάνυ μὲν οὖν. Ἔστι μὲν δὴ οὕ-
τως ἔχον τε καὶ γεγονός. ἀλλὰ τί αὖ περὶ τοῦ γίγνε-
σθαι αὐτὸ πρεσβύτερόν τε καὶ νεώτερον τῶν ἄλλων
καὶ τἆλλα τοῦ ἑνός, καὶ μήτε νεώτερον μήτε πρε-
σβύτερον γίγνεσθαι; ἆρα ὥς περ περὶ τοῦ εἶναι,
B οὕτω καὶ περὶ τοῦ γίγνεσθαι ἔχει, ἢ ἑτέρως; Οὐκ
ἔχω λέγειν. Ἀλλ' ἐγὼ τοσόνδε γε, ὅτι εἰ καὶ ἔστι
πρεσβύτερον ἕτερον ἑτέρου, γίγνεσθαί γε αὐτὸ πρε-
σβύτερον ἔτι ἢ ὡς τὸ πρῶτον εὐθὺς γενόμενον διή-
νεγκε τῇ ἡλικίᾳ, οὐκ ἂν ἔτι δύναιτο, οὐδ' αὖ τὸ
νεώτερον ὂν ἔτι νεώτερον γίγνεσθαι· ἀνίσοις γὰρ ἴσα
προςτιθέμενα, χρόνῳ τε καὶ ἄλλῳ ὁτῳοῦν, ἴσῳ ποιεῖ
διαφέρειν ἀεὶ ὅσῳ περ ἂν τὸ πρῶτον διενέγκῃ. Πῶς
γὰρ οὔ; Οὐκ ἄρα τό γε ὂν τοῦ [ἑνὸς] ὄντος γίγνοιτ'
C ἄν ποτε πρεσβύτερον οὐδὲ νεώτερον, εἴ περ ἴσῳ δια-
φέρει ἀεὶ τὴν ἡλικίαν· ἀλλ' ἔστι καὶ γέγονε πρεσβύ-

τερον, τὸ δὲ νεώτερον, γίγνεται δ᾽ οὔ. Ἀληθῆ. Καὶ
τὸ ἓν ἄρα ὂν τῶν ἄλλων ὄντων οὔτε πρεσβύτερόν
ποτε οὔτε νεώτερον γίγνεται. Οὐ γὰρ οὖν. Ὅρα δὲ
εἰ τῇδε πρεσβύτερα καὶ νεώτερα γίγνεται. Πῇ δή;
Ἧι τό τε ἓν τῶν ἄλλων ἐφάνη πρεσβύτερον καὶ τἆλλα
τοῦ ἑνός. Τί οὖν; Ὅταν τὸ ἓν τῶν ἄλλων πρεσβύ-
τερον ᾖ, πλείω που χρόνον γέγονεν ἢ τἆλλα. Ναί. D
Πάλιν δὴ σκόπει· ἐὰν πλείονι καὶ ἐλάττονι χρόνῳ
προςτιθῶμεν τὸν ἴσον χρόνον, ἆρα τῷ ἴσῳ μορίῳ
διοίσει τὸ πλέον τοῦ ἐλάττονος ἢ σμικροτέρῳ; Σμι-
κροτέρῳ. Οὐκ ἄρα ἔσται ὅ τί περ τὸ πρῶτον ἦν
πρὸς τἆλλα ἡλικίᾳ διαφέρον τὸ ἕν, τοῦτο καὶ εἰς τὸ
ἔπειτα, ἀλλὰ ἴσον λαμβάνον χρόνον τοῖς ἄλλοις ἔλατ-
τον ἀεὶ τῇ ἡλικίᾳ διοίσει αὐτῶν ἢ πρότερον. ἢ οὔ; E
Ναί. Οὐκοῦν τό γε ἔλαττον διαφέρον ἡλικίᾳ πρός
τι ἢ πρότερον νεώτερον γίγνοιτ᾽ ἂν ἢ ἐν τῷ πρόσθεν
πρὸς ἐκεῖνα, πρὸς ἃ ἦν πρεσβύτερον πρότερον;
Νεώτερον. Εἰ δὲ ἐκεῖνο νεώτερον, οὐκ ἐκεῖν᾽ αὖ
τἆλλα πρὸς τὸ ἓν πρεσβύτερα ἢ πρότερον; Πάνυ γε.
Τὸ μὲν νεώτερον ἄρα γεγονὸς πρεσβύτερον γίγνεται
πρὸς τὸ πρότερον γεγονός τε καὶ πρεσβύτερον ὄν,
ἔστι δὲ οὐδέποτε πρεσβύτερον, ἀλλὰ γίγνεται ἀεὶ ἐκεί-
νου πρεσβύτερον· ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ νεώτερον 155
ἐπιδίδωσι, τὸ δ᾽ ἐπὶ τὸ πρεσβύτερον. τὸ δ᾽ αὖ πρε-
σβύτερον τοῦ νεωτέρου νεώτερον γίγνεται ὡςαύτως.
ἰόντε γὰρ αὐτοῖν εἰς τὸ ἐναντίον τὸ ἐναντίον ἀλλή-
λοιν γίγνεσθον, τὸ μὲν νεώτερον πρεσβύτερον τοῦ
πρεσβυτέρου, τὸ δὲ πρεσβύτερον νεώτερον τοῦ νεωτέ-
ρου. γενέσθαι δὲ οὐκ ἂν οἵω τε εἰήτην. εἰ γὰρ γέ-
νοιντο, οὐκ ἂν ἔτι γίγνοιντο ἀλλ᾽ εἶεν ἄν. νῦν δὲ
γίγνονται μὲν πρεσβύτερα ἀλλήλων καὶ νεώτερα. τὸ
μὲν ἓν τῶν ἄλλων νεώτερον γίγνεται, ὅτι πρεσβύτε-
ρον ἐφάνη ὂν καὶ πρότερον γεγονός, τὰ δὲ ἄλλα τοῦ B
ἑνὸς πρεσβύτερα, ὅτι ὕστερα γέγονε. κατὰ δὲ τὸν αὐ-
τὸν λόγον καὶ τἆλλα οὕτω πρὸς τὸ ἓν ἴσχει, ἐπειδή
περ αὐτοῦ πρεσβύτερα ἐφάνη καὶ πρότερα γεγονότα.
Φαίνεται γὰρ οὖν οὕτως. Οὐκοῦν ᾗ μὲν οὐδὲν ἕτερον
ἑτέρου πρεσβύτερον γίγνεται οὐδὲ νεώτερον, κατὰ το

ἴσῳ ἀριθμῷ ἀλλήλων ἀεὶ διαφέρειν, οὔτε τὸ ἓν τῶν
ἄλλων πρεσβύτερον γίγνοιτ᾽ ἂν οὐδὲ νεώτερον, οὔτε
τἆλλα τοῦ ἑνός· ᾗ δὲ ἄλλῳ ἀεὶ μορίῳ διαφέρειν
C ἀνάγκη τὰ πρότερα τῶν ὑστέρων γενόμενα καὶ τὰ
ὕστερα τῶν προτέρων, ταύτῃ δὴ ἀνάγκη πρεσβύτερά
τε καὶ νεώτερα ἀλλήλων γίγνεσθαι τά τε ἄλλα τοῦ
ἑνὸς καὶ τὸ ἓν τῶν ἄλλων; Πάνυ μὲν οὖν. Κατὰ δὴ
πάντα ταῦτα τὸ ἓν αὐτό τε αὑτοῦ καὶ τῶν ἄλλων
πρεσβύτερον καὶ νεώτερον ἔστι τε καὶ γίγνεται, καὶ
οὔτε πρεσβύτερον οὔτε νεώτερον οὔτ᾽ ἔστιν οὔτε γί-
γνεται οὔτε αὑτοῦ οὔτε τῶν ἄλλων. Παντελῶς μὲν
οὖν. Ἐπειδὴ δὲ χρόνου μετέχει τὸ ἓν καὶ τοῦ πρε-
D σβύτερόν τε καὶ νεώτερον γίγνεσθαι, ἆρ᾽ οὐκ ἀνάγκη
καὶ τοῦ ποτὲ μετέχειν καὶ τοῦ ἔπειτα καὶ τοῦ νῦν,
εἴ περ χρόνου μετέχει; Ἀνάγκη. Ἦν ἄρα τὸ ἓν καὶ
ἔστι καὶ ἔσται καὶ ἐγίγνετο καὶ γίγνεται καὶ γενήσεται.
Τί μήν; Καὶ εἴη ἄν τι ἐκείνῳ καὶ ἐκείνου, καὶ ἦν
καὶ ἔστι καὶ ἔσται. Πάνυ γε. Καὶ ἐπιστήμη δὴ εἴη
ἂν αὐτοῦ καὶ δόξα καὶ αἴσθησις, εἴ περ καὶ νῦν
ἡμεῖς περὶ αὐτοῦ πάντα ταῦτα πράττομεν. Ὀρθῶς
λέγεις. Καὶ ὄνομα δὴ καὶ λόγος ἐστὶν αὐτῷ, καὶ
E ὀνομάζεται καὶ λέγεται· καὶ ὅσα περ καὶ περὶ τἆλλα
τῶν τοιούτων τυγχάνει ὄντα, καὶ περὶ τὸ ἕν ἐστι.
Παντελῶς μὲν οὖν ἔχει οὕτως.

Ἔτι δὴ τὸ τρίτον λέγωμεν. τὸ ἓν εἰ ἔστιν οἷον
διεληλύθαμεν, ἆρ᾽ οὐκ ἀνάγκη αὐτό, ἕν τε ὂν καὶ
πολλὰ καὶ μήτε ἓν μήτε πολλά, καὶ μετέχον χρόνου,
ὅτι μὲν ἔστιν ἕν, οὐσίας μετέχειν ποτέ, ὅτι δ᾽ οὐκ
ἔστι, μὴ μετέχειν αὖ ποτὲ οὐσίας; Ἀνάγκη. Ἆρ᾽
οὖν ὅτε μετέχει, οἷόν τε ἔσται τότε μὴ μετέχειν, ἢ
ὅτε μὴ μετέχει, μετέχειν; Οὐχ οἷόν τε. Ἐν ἄλλῳ
ἄρα χρόνῳ μετέχει καὶ ἐν ἄλλῳ οὐ μετέχει· οὕτω
γὰρ ἂν μόνως τοῦ αὐτοῦ μετέχοι τε καὶ οὐ μετέχοι.
156 Ὀρθῶς. Οὐκοῦν ἔστι καὶ οὗτος χρόνος—ὅτε μετα-
λαμβάνει τοῦ εἶναι καὶ ὅτε ἀπαλλάττεται αὐτοῦ; ἢ
πῶς οἷόν τε ἔσται τοτὲ μὲν ἔχειν τὸ αὐτό, τοτὲ δὲ
μὴ ἔχειν, ἐὰν μή ποτε καὶ λαμβάνῃ αὐτὸ καὶ ἀφίῃ;
Οὐδαμῶς. Τὸ δὴ οὐσίας μεταλαμβάνειν ἆρά γε οὐ

γίγνεσθαι καλεῖς; Ἔγωγε. Τὸ δὲ ἀπαλλάττεσθαι
οὐσίας ἆρ᾽ οὐκ ἀπόλλυσθαι; Καὶ πάνυ γε. Τὸ ἓν
δή, ὡς ἔοικε, λαμβάνον τε καὶ ἀφιὲν οὐσίαν γίγνεται
καὶ ἀπόλλυται. Ἀνάγκη. Ἓν δὲ καὶ πολλὰ ὂν καὶ B
γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ἆρ᾽ οὐχ ὅταν μὲν γίγνηται
ἕν, τὸ πολλὰ εἶναι ἀπόλλυται, ὅταν δὲ πολλά,
τὸ ἓν εἶναι ἀπόλλυται; Πάνυ γε. Ἓν δὲ γιγνόμενον
καὶ πολλὰ ἆρ᾽ οὐκ ἀνάγκη διακρίνεσθαί τε καὶ συγκρίνεσθαι;
Πολλή γε. Καὶ μὴν ἀνόμοιόν γε καὶ
ὅμοιον ὅταν γίγνηται, ὁμοιοῦσθαί τε καὶ ἀνομοιοῦσθαι;
Ναί. Καὶ ὅταν μεῖζον καὶ ἔλαττον καὶ ἴσον,
αὐξάνεσθαί τε καὶ φθίνειν καὶ ἰσοῦσθαι; Οὕτως. C
Ὅταν δὲ κινούμενόν τε ἵστηται καὶ ὅταν ἑστὼς ἐπὶ
τὸ κινεῖσθαι μεταβάλλῃ, δεῖ δή που αὐτό γε μηδ᾽
ἐν ἑνὶ χρόνῳ εἶναι. Πῶς δή; Ἑστώς τε πρότερον
ὕστερον κινεῖσθαι καὶ πρότερον κινούμενον ὕστερον
ἑστάναι, ἄνευ μὲν τοῦ μεταβάλλειν οὐχ οἷόν τε ἔσται
ταῦτα πάσχειν. Πῶς γάρ; Χρόνος δέ γε οὐδείς
ἐστιν ἐν ᾧ τι οἷόν τε ἅμα μήτε κινεῖσθαι μήθ᾽ ἑστάναι.
Οὐ γὰρ οὖν. Ἀλλ᾽ οὐδὲ μὴν μεταβάλλει ἄνευ
τοῦ μεταβάλλειν. Οὐκ εἰκός. Πότ᾽ οὖν μεταβάλλει;
οὔτε γὰρ ἑστὼς ἂν οὔτε κινούμενον μεταβάλλοι, οὔτ᾽ D
ἐν χρόνῳ ὄν. Οὐ γὰρ οὖν. Ἆρ᾽ οὖν ἐστὶ τὸ ἄτοπον
τοῦτο ἐν ᾧ τότ᾽ ἂν εἴη ὅτε μεταβάλλει; Τὸ
ποῖον δή; Τὸ ἐξαίφνης. τὸ γὰρ ἐξαίφνης τοιόνδε τι
ἔοικε σημαίνειν, ὡς ἐξ ἐκείνου μεταβάλλον εἰς ἑκάτερον.
οὐ γὰρ ἔκ γε τοῦ ἑστάναι ἑστῶτος ἔτι μεταβάλλει,
οὐδ᾽ ἐκ τῆς κινήσεως κινουμένης ἔτι μεταβάλλει·
ἀλλ᾽ ἡ ἐξαίφνης αὕτη φύσις ἄτοπός τις
ἐγκάθηται μεταξὺ τῆς κινήσεώς τε καὶ στάσεως, ἐν E
χρόνῳ οὐδενὶ οὖσα, καὶ εἰς ταύτην δὴ καὶ ἐκ ταύτης
τό τε κινούμενον μεταβάλλει ἐπὶ τὸ ἑστάναι καὶ τὸ
ἑστὼς ἐπὶ τὸ κινεῖσθαι. Κινδυνεύει. Καὶ τὸ ἓν δή
εἴ περ ἕστηκέ τε καὶ κινεῖται, μεταβάλλοι ἂν ἐφ᾽
ἑκάτερα· μόνως γὰρ ἂν οὕτως ἀμφότερα ποιοῖ. μεταβάλλον
δ᾽ ἐξαίφνης μεταβάλλει, καὶ ὅτε μεταβάλλει,
ἐν οὐδενὶ χρόνῳ ἂν εἴη, οὐδὲ κινοῖτ᾽ ἂν τότε,
οὐδ᾽ ἂν σταίη. Οὐ γάρ. Ἆρ᾽ οὖν οὕτω καὶ πρὸς

τὰς ἄλλας μεταβολὰς ἔχει, ὅταν ἐκ τοῦ εἶναι εἰς τὸ
157 ἀπόλλυσθαι μεταβάλλῃ ἢ ἐκ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ
γίγνεσθαι, μεταξύ τινων τότε γίγνεται κινήσεών τε
καὶ στάσεων, καὶ οὔτε ἔστι τότε οὔτε οὐκ ἔστι, οὔτε
γίγνεται οὔτε ἀπόλλυται; Ἔοικε γοῦν. Κατὰ δὴ τὸν
αὐτὸν λόγον καὶ ἐξ ἑνὸς ἐπὶ πολλὰ ἰὸν καὶ ἐκ πολ-
λῶν ἐφ᾽ ἓν οὔτε ἕν ἐστιν οὔτε πολλά, οὔτε διακρί-
νεται οὔτε συγκρίνεται· καὶ ἐξ ὁμοίου ἐπὶ ἀνόμοιον
καὶ ἐξ ἀνομοίου ἐπὶ ὅμοιον ἰὸν οὔτε ὅμοιον οὔτε
ἀνόμοιον, οὔτε ὁμοιούμενον οὔτε ἀνομοιούμενον· καὶ
B ἐκ σμικροῦ ἐπὶ μέγα καὶ ἐπὶ ἴσον καὶ εἰς τἀναντία
ἰὸν οὔτε σμικρὸν οὔτε μέγα οὔτε ἴσον, οὔτε αὐξανό-
μενον οὔτε φθῖνον οὔτε ἰσούμενον εἴη ἄν. Οὐκ
ἔοικε. Ταῦτα δὴ τὰ παθήματα πάντ᾽ ἂν πάσχοι τὸ
ἕν, εἰ ἔστι. Πῶς δ᾽ οὔ;

Τί δὲ τοῖς ἄλλοις προσήκοι ἂν πάσχειν, ἓν εἰ
ἔστιν, ἆρα οὐ σκεπτέον; Σκεπτέον. Λέγωμεν δή,
ἓν εἰ ἔστι, τἆλλα τοῦ ἑνὸς τί χρὴ πεπονθέναι; Λέ-
γωμεν. Οὐκοῦν ἐπεί περ ἄλλα τοῦ ἑνός ἐστιν, οὔτε
τὸ ἕν ἐστι τἆλλα· οὐ γὰρ ἂν ἄλλα τοῦ ἑνὸς ἦν.
C Ὀρθῶς. Οὐδὲ μὴν στέρεταί γε παντάπασι τοῦ ἑνὸς
τἆλλα, ἀλλὰ μετέχει πῃ. Πῇ δή; Ὅτι που τἆλλα
τοῦ ἑνὸς μόρια ἔχοντα ἄλλα ἐστίν· εἰ γὰρ μόρια μὴ
ἔχοι, παντελῶς ἂν ἓν εἴη. Ὀρθῶς. Μόρια δέ γε,
φαμέν, τούτου ἐστὶν ὃ ἂν ὅλον ᾖ. Φαμὲν γάρ.
Ἀλλὰ μὴν τό γε ὅλον ἓν ἐκ πολλῶν ἀνάγκη εἶναι,
οὗ ἔσται μόρια τὰ μόρια. ἕκαστον γὰρ τῶν μορίων
οὐ πολλῶν μόριον χρὴ εἶναι, ἀλλὰ ὅλου. Πῶς τοῦτο;
Εἴ τι πολλῶν μόριον εἴη, ἐν οἷς αὐτὸ εἴη, ἑαυτοῦ
D τε δή που μόριον ἔσται, ὅ ἐστιν ἀδύνατον, καὶ τῶν
ἄλλων δὴ ἑνὸς ἑκάστου, εἴ περ καὶ πάντων. ἑνὸς γὰρ
μὴ ὂν μόριον, πλὴν τούτου τῶν ἄλλων ἔσται, καὶ
οὕτως ἑνὸς ἑκάστου οὐκ ἔσται μόριον, μὴ ὂν δὲ μό-
ριον ἑκάστου οὐδενὸς τῶν πολλῶν ἔσται· μηδενὸς δὲ
ὂν πάντων τούτων τι εἶναι, ὧν οὐδενὸς οὐδέν ἐστι,
καὶ μόριον καὶ ἄλλο ὁτιοῦν, ἀδύνατον [εἶναι]. Φαί-
νεταί γε δή. Οὐκ ἄρα τῶν πολλῶν οὐδὲ πάντων τὸ
μόριον μόριον, ἀλλὰ μιᾶς τινὸς ἰδέας καὶ ἑνός τινος,

ὃ καλοῦμεν ὅλον, ἐξ ἁπάντων ἓν τέλειον γεγονός, τού- E
του μόριον ἂν τὸ μόριον εἴη. Παντάπασι μὲν οὖν.
Εἰ ἄρα τἆλλα μόρια ἴσχει, κἂν τοῦ ὅλου τε καὶ ἑνὸς
μετέχοι. Πάνυ γε. Ἓν ἄρα ὅλον τέλειον μόρια ἔχον
ἀνάγκη εἶναι τἆλλα τοῦ ἑνός. Ἀνάγκη. Καὶ μὴν καὶ
περὶ τοῦ μορίου γε ἑκάστου ὁ αὐτὸς λόγος. καὶ γὰρ
τοῦτο ἀνάγκη μετέχειν τοῦ ἑνός. εἰ γὰρ ἕκαστον αὐ-
τῶν μόριόν ἐστι, τό γε ἕκαστον εἶναι ἓν δή που ση- 158
μαίνει, ἀφωρισμένον μὲν τῶν ἄλλων, καθ' αὑτὸ δὲ
ὄν, εἴ περ ἕκαστον ἔσται. Ὀρθῶς. Μετέχοι δέ γε ἂν
τοῦ ἑνὸς δῆλον ὅτι ἄλλο ὂν ἢ ἕν. οὐ γὰρ ἂν μετεῖ-
χεν, ἀλλ' ἦν ἂν αὐτὸ ἕν. νῦν δὲ ἑνὶ μὲν εἶναι πλὴν
αὐτῷ τῷ ἑνὶ ἀδύνατόν που. Ἀδύνατον. Μετέχειν δέ
γε τοῦ ἑνὸς ἀνάγκη τῷ τε ὅλῳ καὶ τῷ μορίῳ. τὸ μὲν
γὰρ ἓν ὅλον ἔσται, οὗ μόρια τὰ μόρια, τὸ δ' αὖ
ἕκαστον ἓν μόριον τοῦ ὅλου, ὃ ἂν ᾖ μορίου ὅλον.
Οὕτως. Οὐκοῦν ἕτερα ὄντα τοῦ ἑνὸς μεθέξει τὰ B
μετέχοντα αὐτοῦ; Πῶς δ' οὔ; Τὰ δ' ἕτερα τοῦ
ἑνὸς πολλά που ἂν εἴη. εἰ γὰρ μήθ' ἓν μήθ' ἑνὸς
πλείω εἴη τἆλλα τοῦ ἑνός, οὐδὲν ἂν εἴη. Οὐ γὰρ
οὖν. Ἐπεὶ δέ γε πλείω ἑνός ἐστι τά τε τοῦ ἑνὸς μο-
ρίου καὶ τὰ τοῦ ἑνὸς ὅλου μετέχοντα, οὐκ ἀνάγκη
ἤδη πλήθει ἄπειρα εἶναι αὐτά γε ἐκεῖνα τὰ μεταλαμ-
βάνοντα τοῦ ἑνός; Πῶς; Ὧδε ἴδωμεν. ἄλλο τι οὐχ
ἓν ὄντα οὐδὲ μετέχοντα τοῦ ἑνὸς τότε, ὅτε μεταλαμ-
βάνει αὐτοῦ, μεταλαμβάνει. Δῆλα δή. Οὐκοῦν πλήθη C
ὄντα, ἐν οἷς τὸ ἓν οὐκ ἔνι; Πλήθη μέντοι. Τί οὖν;
εἰ ἐθέλοιμεν τῇ διανοίᾳ τῶν τοιούτων ἀφελεῖν ὡς
οἷοί τέ ἐσμεν ὅτι ὀλίγιστον, οὐκ ἀνάγκη καὶ τὸ ἀφαι-
ρεθὲν ἐκεῖνο, εἴ περ τοῦ ἑνὸς μὴ μετέχοι, πλῆθος
εἶναι καὶ οὐχ ἕν; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν οὕτως ἀεὶ σκο-
ποῦντι αὐτὴν καθ' αὑτὴν τὴν ἑτέραν φύσιν τοῦ εἴ-
δους, ὅσον ἂν αὐτῆς ἀεὶ ὁρῶμεν, ἄπειρον ἔσται πλή-
θει; Παντάπασι μὲν οὖν. Καὶ μὴν ἐπειδάν γε ἓν
ἕκαστον μόριον μόριον γένηται, πέρας ἤδη ἔχει πρὸς D
ἄλληλα καὶ πρὸς τὸ ὅλον, καὶ τὸ ὅλον πρὸς τὰ μό-
ρια. Κομιδῆ μὲν οὖν. Τοῖς ἄλλοις δὴ τοῦ ἑνὸς ξυμ-
βαίνει ἐκ μὲν τοῦ ἑνὸς καὶ ἐξ ἑαυτῶν κοινωνησάντων,

ὡς ἔοικεν, ἕτερόν τι γίγνεσθαι ἐν ἑαυτοῖς, ὃ δὴ πέρας παρέσχε πρὸς ἄλληλα· ἡ δὲ αὐτῶν φύσις καθ' ἑαυτὰ ἀπειρίαν. Φαίνεται. Οὕτω δὴ τἄλλα τοῦ ἑνὸς καὶ ὅλα καὶ κατὰ μόρια ἄπειρά τέ ἐστι καὶ πέρατος
E μετέχει. Πάνυ γε. Οὐκοῦν καὶ ὅμοιά τε καὶ ἀνόμοιά ἀλλήλοις τε καὶ ἑαυτοῖς; Πῇ δή; Ἧι μέν που ἄπειρά ἐστι κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν πάντα, ταὐτὸν πεπονθότα ἂν εἴη ταύτῃ. Πάνυ γε. Καὶ μὴν ᾗ γε ἅπαντα πέρατος μετέχει, καὶ ταύτῃ πάντ' ἂν εἴη ταὐτὸν πεπονθότα. Πῶς δ' οὔ; Ἧι δέ γε πεπερασμένα τε εἶναι καὶ ἄπειρα πέπονθεν, ἐναντία πάθη ἀλλήλοις
159 ὄντα ταῦτα τὰ πάθη πέπονθε. Ναί. Τὰ δ' ἐναντία γε ὡς οἷόν τε ἀνομοιότατα. Τί μήν; Κατὰ μὲν ἄρα ἑκάτερον τὸ πάθος ὅμοια ἂν εἴη αὐτά τε αὑτοῖς καὶ ἀλλήλοις, κατὰ δ' ἀμφότερα ἀμφοτέρως ἐναντιώτατά τε καὶ ἀνομοιότατα. Κινδυνεύει. Οὕτω δὴ τἄλλα αὐτά τε αὑτοῖς καὶ ἀλλήλοις ὅμοιά τε καὶ ἀνόμοια ἂν εἴη. Οὕτω. Καὶ ταὐτὰ δὴ καὶ ἕτερα ἀλλήλων, καὶ κινούμενα καὶ ἑστῶτα, καὶ πάντα τὰ ἐναντία πάθη οὐκέτι χαλεπῶς εὑρήσομεν πεπονθότα
B τἄλλα τοῦ ἑνός, ἐπεί περ καὶ ταῦτα ἐφάνη πεπονθότα. Ὀρθῶς λέγεις.

Οὐκοῦν ταῦτα μὲν ἤδη ἐῶμεν ὡς φανερά, ἐπισκοπῶμεν δὲ πάλιν, ἓν εἰ ἔστιν, ἆρα καὶ οὐχ οὕτως ἔχει τἄλλα τοῦ ἑνὸς ἢ οὕτω μόνον; Πάνυ μὲν οὖν. Λέγωμεν δὴ ἐξ ἀρχῆς, ἓν εἰ ἔστι, τί χρὴ τἄλλα τοῦ ἑνὸς πεπονθέναι. Λέγωμεν γάρ. Ἆρ' οὖν οὐ χωρὶς μὲν τὸ ἓν τῶν ἄλλων, χωρὶς δὲ τἄλλα τοῦ ἑνός; Τί δή; Ὅτι που οὐκ ἔστι παρὰ ταῦτα ἕτερον, ὃ ἄλλο
C μέν ἐστι τοῦ ἑνός, ἄλλο δὲ τῶν ἄλλων· πάντα γὰρ εἴρηται, ὅταν ῥηθῇ τό τε ἓν καὶ τἄλλα. Πάντα γάρ. Οὐκ ἄρα ἔτ' ἔστιν ἕτερον τούτων, ἐν ᾧ τό τε ἓν ἂν εἴη τῷ αὐτῷ, καὶ τἄλλα. Οὐ γάρ. Οὐδέποτε ἄρα ἐν ταὐτῷ ἐστὶ τὸ ἓν καὶ τἄλλα. Οὐκ ἔοικε. Χωρὶς ἄρα; Ναί. Οὐδὲ μὴν μόριά γε ἔχειν φαμὲν τὸ ὡς ἀληθῶς ἕν. Πῶς γάρ; Οὔτ' ἄρα ὅλον εἴη ἂν τὸ ἓν ἐν τοῖς ἄλλοις οὔτε μόρια αὐτοῦ, εἰ χωρίς τέ ἐστι τῶν ἄλλων καὶ μόρια μὴ ἔχει. Πῶς γάρ;

Οὐδενὶ ἄρα τρόπῳ μετέχοι ἂν τἆλλα τοῦ ἑνός; μήτε D
κατὰ μόριόν τι αὐτοῦ μήτε κατὰ ὅλον μετέχοντα.
Οὐκ ἔοικεν. Οὐδαμῇ ἄρα ἓν τἆλλά ἐστιν, οὐδ' ἔχει
ἐν ἑαυτοῖς ἓν οὐδέν. Οὐ γὰρ οὖν. Οὐδ' ἄρα πολλά
ἐστι τἆλλα. ἓν γὰρ ἂν ἦν ἕκαστον αὐτῶν μόριον τοῦ
ὅλου, εἰ πολλὰ ἦν. νῦν δὲ οὔθ' ἓν οὔτε πολλὰ οὔθ'
ὅλον οὔτε μόριά ἐστι τἆλλα τοῦ ἑνός, ἐπειδὴ αὐτοῦ
οὐδαμῇ μετέχει. Ὀρθῶς. Οὐδ' ἄρα δύο οὔτε τρία
οὔτε αὐτά ἐστι τὰ ἄλλα, οὔτε ἔνεστιν ἐν αὐτοῖς, εἴ E
περ τοῦ ἑνὸς πανταχῇ στέρεται. Οὕτως. Οὐδὲ ὅμοια
ἄρα καὶ ἀνόμοια οὔτε αὐτά ἐστι τῷ ἑνὶ τὰ ἄλλα,
οὔτε ἔνεστιν ἐν αὐτοῖς ὁμοιότης καὶ ἀνομοιότης. εἰ
γὰρ ὅμοια καὶ ἀνόμοια αὐτὰ εἴη ἢ ἔχοι ἐν ἑαυτοῖς
ὁμοιότητα καὶ ἀνομοιότητα, δύο που εἴδη ἐναντία
ἀλλήλοις ἔχοι ἂν ἐν ἑαυτοῖς τἆλλα τοῦ ἑνός. Φαί-
νεται. Ἦν δέ γε ἀδύνατον δυοῖν τινοῖν μετέχειν ἃ
μηδενὸς μετέχοι. Ἀδύνατον. Οὔτ' ἄρα ὅμοια οὔτ'
ἀνόμοιά ἐστιν οὔτ' ἀμφότερα τἆλλα. ὅμοια μὲν γὰρ 160
ὄντα ἢ ἀνόμοια ἑνὸς ἂν τοῦ ἑτέρου εἴδους μετέχοι,
ἀμφότερα δὲ ὄντα δυοῖν τοῖν ἐναντίοιν· ταῦτα δὲ
ἀδύνατον ἐφάνη. Ἀληθῆ. Οὐδ' ἄρα τὰ αὐτὰ οὐδ'
ἕτερα, οὐδὲ κινούμενα οὐδὲ ἑστῶτα, οὐδὲ γιγνόμενα
οὐδὲ ἀπολλύμενα, οὐδὲ μείζω οὐδὲ ἐλάττω οὐδὲ ἴσα·
οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν πέπονθε τῶν τοιούτων. εἰ γάρ τι
τοιοῦτον πεπονθέναι ὑπομένει τὰ ἄλλα, καὶ ἑνὸς καὶ
δυοῖν καὶ τριῶν καὶ περιττοῦ καὶ ἀρτίου μεθέξει, ὧν
αὐτοῖς ἀδύνατον ἐφάνη μετέχειν, τοῦ ἑνός γε πάντῃ B
πάντως στερομένοις. Ἀληθέστατα. Οὕτω δὴ ἓν εἰ
ἔστι, πάντα τέ ἐστι τὸ ἓν καὶ οὐδὲ ἕν ἐστι καὶ πρὸς
ἑαυτὸ καὶ πρὸς τὰ ἄλλα ὡσαύτως. Παντελῶς μὲν οὖν.

Εἶεν. εἰ δὲ δὴ μὴ ἔστι τὸ ἕν, τί χρὴ συμβαίνειν,
ἆρ' οὐ σκεπτέον μετὰ ταῦτα; Σκεπτέον γάρ. Τίς οὖν
ἂν εἴη αὕτη ἡ ὑπόθεσις, εἰ ἓν μὴ ἔστιν; ἆρά τι δια-
φέρει τῆσδε, εἰ μὴ ἓν μὴ ἔστι; Διαφέρει μέντοι.
Διαφέρει μόνον, ἢ καὶ πᾶν τοὐναντίον ἐστὶν εἰπεῖν,
εἰ μὴ ἓν μὴ ἔστι, τοῦ εἰ ἓν μὴ ἔστι; Πᾶν τοὐναντίον. C
Τί δ' εἴ τις λέγοι, εἰ μέγεθος μὴ ἔστιν ἢ σμικρότης
μὴ ἔστιν ἤ τι ἄλλο τῶν τοιούτων, ἆρα ἐφ' ἑκάστου

ἂν δηλοῖ ὅτι ἕτερόν τι λέγει τὸ μὴ ὄν; Πάνυ γε.
Οὐκοῦν καὶ νῦν δηλοῖ ὅτι ἕτερον λέγει τῶν ἄλλων τὸ
μὴ ὄν, ὅταν εἴπῃ ἓν εἰ μὴ ἔστι; καὶ ἴσμεν ὃ λέγει;
Ἴσμεν. Πρῶτον μὲν ἄρα γνωστόν τι λέγει, ἔπειτα
ἕτερον τῶν ἄλλων, ὅταν εἴπῃ ἕν, εἴτε τὸ εἶναι αὐτῷ
προσθεὶς εἴτε τὸ μὴ εἶναι. οὐδὲν γὰρ ἧττον γιγνώ-
D σκεται, τί τὸ λεγόμενον μὴ εἶναι, καὶ ὅτι διάφορον
τῶν ἄλλων. ἢ οὔ; Ἀνάγκη. Ὧδε ἄρα λεκτέον ἐξ
ἀρχῆς, ἓν εἰ μὴ ἔστι, τί χρὴ εἶναι. πρῶτον μὲν οὖν
αὐτῷ τοῦτο ὑπάρχειν δεῖ, ὡς ἔοικεν, εἶναι αὐτοῦ
ἐπιστήμην, ἢ μηδὲ ὅ τι λέγεται γιγνώσκεσθαι, ὅταν
τις εἴπῃ ἓν εἰ μὴ ἔστιν. Ἀληθῆ. Οὐκοῦν καὶ τἄλλα
ἕτερ' αὐτοῦ εἶναι, ἢ μηδὲ ἐκεῖνο ἕτερον τῶν ἄλλων
λέγεσθαι; Πάνυ γε. Καὶ ἑτεροιότης ἄρα ἐστὶν αὐτῷ
πρὸς τῇ ἐπιστήμῃ. οὐ γὰρ τὴν τῶν ἄλλων ἑτεροιό-
E τητα λέγει, ὅταν τὸ ἓν ἕτερον τῶν ἄλλων λέγῃ, ἀλλὰ
τὴν ἐκείνου. Φαίνεται. Καὶ μὴν τοῦ γε ἐκείνου καὶ
τοῦ τινὸς καὶ τούτου καὶ τούτῳ καὶ τούτων καὶ πάν-
των τῶν τοιούτων μετέχει τὸ μὴ ὂν ἕν. οὐ γὰρ ἂν
τὸ ἓν ἐλέγετο οὐδ' ἂν τοῦ ἑνὸς ἕτερα, οὐδ' ἐκείνῳ
ἄν τι ἦν οὐδ' ἐκείνου, οὐδ' ἄν τι ἐλέγετο, εἰ μήτε
τοῦ τινὸς αὐτῷ μετῆν μήτε τῶν ἄλλων τούτων. Ὀρ-
θῶς. Εἶναι μὲν δὴ τῷ ἑνὶ οὐχ οἷόν τε, εἴ πέρ γε
161 μὴ ἔστι, μετέχειν δὲ πολλῶν οὐδὲν κωλύει, ἀλλὰ
καὶ ἀνάγκη, εἴ περ τό γε ἓν ἐκεῖνο καὶ μὴ ἄλλο μὴ
ἔστιν. εἰ μέντοι μήτε τὸ ἓν μήτ' ἐκεῖνο μὴ ἔσται,
ἀλλὰ περὶ ἄλλου του ὁ λόγος, οὐδὲ φθέγγεσθαι δεῖ
οὐδέν· εἰ δὲ τὸ ἓν ἐκεῖνο καὶ μὴ ἄλλο ὑπόκειται μὴ
εἶναι, καὶ τοῦ ἐκείνου καὶ ἄλλων πολλῶν ἀνάγκη αὐτῷ
μετεῖναι. Καὶ πάνυ γε. Καὶ ἀνομοιότης ἄρ' ἔστιν
αὐτῷ πρὸς τὰ ἄλλα. τὰ γὰρ ἄλλα, τοῦ ἑνὸς ἕτερα
ὄντα, ἑτεροῖα καὶ εἴη ἄν. Ναί. Τὰ δ' ἑτεροῖα οὐκ
ἀλλοῖα; Πῶς δ' οὔ; Τὰ δ' ἀλλοῖα οὐκ ἀνόμοια;
B Ἀνόμοια μὲν οὖν. Οὐκοῦν εἴ περ τῷ ἑνὶ ἀνόμοιά
ἐστι, δῆλον ὅτι ἀνομοίῳ τά γε ἀνόμοια ἀνόμοια ἂν
εἴη. Δῆλον. Εἴη δὴ ἂν καὶ τῷ ἑνὶ ἀνομοιότης, πρὸς
ἣν τὰ ἄλλα ἀνόμοια αὐτῷ ἐστίν. Ἔοικεν. Εἰ δὲ δὴ
τῶν ἄλλων ἀνομοιότης ἔστιν αὐτῷ, ἆρ' οὐκ ἀνάγκη

ἑαυτοῦ ὁμοιότητα αὐτῷ εἶναι; Πῶς; Εἰ ἑνὸς ἀνο-
μοιότης ἔστι τῷ ἑνί, οὐκ ἂν που περὶ τοῦ τοιούτου
ὁ λόγος εἴη οἵου τοῦ ἑνός, οὐδ' ἂν ἡ ὑπόθεσις εἴη
περὶ ἑνός, ἀλλὰ περὶ ἄλλου ἢ ἑνός. Πάνυ γε. Οὐ
δεῖ δέ γε. Οὐ δῆτα. Δεῖ ἄρ' ὁμοιότητα τῷ ἑνὶ αὐ- C
τοῦ ἑαυτῷ εἶναι. Δεῖ. Καὶ μὴν οὐδ' αὖ ἴσον γ'
ἐστὶ τοῖς ἄλλοις. εἰ γὰρ εἴη ἴσον, εἴη τε ἂν ἤδη καὶ
ὅμοιον ἂν εἴη αὐτοῖς κατὰ τὴν ἰσότητα. ταῦτα δ'
ἀμφότερα ἀδύνατα, εἴπερ μὴ ἔστιν ἕν. Ἀδύνατα.
Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἔστι τοῖς ἄλλοις ἴσον, ἆρ' οὐκ ἀνάγκη
καὶ τἄλλ' ἐκείνῳ μὴ ἴσα εἶναι; Ἀνάγκη. Τὰ δὲ μὴ
ἴσα οὐκ ἄνισα; Ναί. Τὰ δὲ ἄνισα οὐ τῷ ἀνίσῳ
ἄνισα; Πῶς δ' οὔ; Καὶ ἀνισότητος δὴ μετέχει τὸ
ἕν, πρὸς ἣν τἄλλ' αὐτῷ ἐστὶν ἄνισα; Μετέχει. D
Ἀλλὰ μέντοι ἀνισότητός γ' ἐστὶ μέγεθός τε καὶ σμι-
κρότης. Ἔστι γάρ. Ἔστιν ἄρα καὶ μέγεθός τε καὶ
σμικρότης τῷ τοιούτῳ ἑνί; Κινδυνεύει. Μέγεθος
μὴν καὶ σμικρότης ἀεὶ ἀφέστατον ἀλλήλοιν. Πάνυ
γε. Μεταξὺ ἄρα τι αὐτοῖν ἀεί ἐστιν. Ἔστιν. Ἔχεις
οὖν τι ἄλλο εἰπεῖν μεταξὺ αὐτοῖν ἢ ἰσότητα; Οὔκ,
ἀλλὰ τοῦτο. Ὅτῳ ἄρα ἔστι μέγεθος καὶ σμικρότης,
ἔστι καὶ ἰσότης αὐτῷ, μεταξὺ τούτοιν οὖσα. Φαίνε-
ται. Τῷ δὴ ἑνὶ μὴ ὄντι, ὡς ἔοικε, καὶ ἰσότητος ἂν E
μετείη καὶ μεγέθους καὶ σμικρότητος. Ἔοικε. Καὶ
μὴν καὶ οὐσίας γε δεῖ αὐτὸ μετέχειν πῃ. Πῶς δή;
Ἔχειν αὐτὸ δεῖ οὕτως ὡς λέγομεν. εἰ γὰρ μὴ οὕτως
ἔχοι, οὐκ ἂν ἀληθῆ λέγοιμεν ἡμεῖς λέγοντες τὸ ἓν μὴ
εἶναι· εἰ δὲ ἀληθῆ, δῆλον ὅτι ὄντα αὐτὰ λέγομεν.
ἢ οὐχ οὕτως; Οὕτω μὲν οὖν. Ἐπειδὴ δέ φαμεν
ἀληθῆ λέγειν, ἀνάγκη ἡμῖν φάναι καὶ ὄντα λέγειν.
Ἀνάγκη. Ἔστιν ἄρα, ὡς ἔοικε, τὸ ἓν οὐκ ὄν. εἰ 162
γὰρ μὴ ἔσται μὴ ὄν, ἀλλά τι τοῦ εἶναι ἀνήσει πρὸς
τὸ μὴ εἶναι, εὐθὺς ἔσται ὄν. Παντάπασι μὲν οὖν.
Δεῖ ἄρα αὐτὸ δεσμὸν ἔχειν τοῦ μὴ εἶναι τὸ εἶναι μὴ
ὄν, εἰ μέλλει μὴ εἶναι, ὁμοίως ὥσπερ τὸ ὂν τὸ μὴ
ὂν ἔχειν μὴ εἶναι, ἵνα τελέως αὖ εἶναι ᾖ. οὕτως γὰρ
ἂν τό τε ὂν μάλιστ' ἂν εἴη καὶ τὸ μὴ ὂν οὐκ ἂν εἴη,
μετέχοντα τὸ μὲν ὂν οὐσίας τοῦ εἶναι ὄν, μὴ οὐσίας B

δὲ τοῦ εἶναι μὴ ὄν, εἰ μέλλει τελέως εἶναι, τὸ δὲ μὴ
ὂν μὴ οὐσίας μὲν τοῦ μὴ εἶναι μὴ ὄν, οὐσίας δὲ τοῦ
εἶναι μὴ ὄν, εἰ καὶ τὸ μὴ ὂν αὖ τελέως μὴ ἔσται.
Ἀληθέστατα. Οὐκοῦν ἐπεί περ τῷ τε ὄντι τοῦ μὴ
εἶναι καὶ τῷ μὴ ὄντι τοῦ εἶναι μέτεστι, καὶ τῷ ἑνί,
ἐπειδὴ οὐκ ἔστι, τοῦ εἶναι ἀνάγκη μετεῖναι εἰς τὸ μὴ
εἶναι. Ἀνάγκη. Καὶ οὐσία δὴ φαίνεται τῷ ἑνί, εἰ
μὴ ἔστιν. Φαίνεται. Καὶ μὴ οὐσία ἄρα, εἴ περ μὴ
ἔστι. Πῶς δ' οὔ; Οἷόν τε οὖν τὸ ἔχον πως μὴ ἔχειν
οὕτω, μὴ μεταβάλλον ἐκ ταύτης τῆς ἕξεως; Οὐχ
οἷόν τε. Πᾶν ἄρα τὸ τοιοῦτον μεταβολὴν σημαίνει,
C ὃ ἂν οὕτω τε καὶ μὴ οὕτως ἔχῃ. Πῶς δ' οὔ; Με-
ταβολὴ δὲ κίνησις, ἢ τί φήσομεν; Κίνησις. Οὐκοῦν
τὸ ἓν ὄν τε καὶ οὐκ ὂν ἐφάνη; Ναί. Οὕτως ἄρα
καὶ οὐχ οὕτως ἔχον φαίνεται. Ἔοικε. Καὶ κινούμε-
νον ἄρα τὸ οὐκ ὂν ἓν πέφανται, ἐπεί περ καὶ μετα-
βολὴν ἐκ τοῦ εἶναι ἐπὶ τὸ μὴ εἶναι ἔχον. Κινδυ-
νεύει. Ἀλλα μὴν εἰ μηδαμοῦ γέ ἐστι τῶν ὄντων, ὡς
οὐκ ἔστιν, εἴ περ μὴ ἔστιν, οὐδ' ἂν μεθίσταιτό πο-
θέν ποι. Πῶς γάρ; Οὐκ ἄρα τῷ γε μεταβαίνειν
D κινοῖτ' ἄν. Οὐ γάρ. Οὐδὲ μὴν ἐν τῷ αὐτῷ ἂν
στρέφοιτο. ταὐτοῦ γὰρ οὐδαμοῦ ἅπτεται. ὂν γάρ ἐστι
τὸ ταὐτόν· τὸ δὲ μὴ ὂν ἔν τῳ τῶν ὄντων ἀδύνατον
εἶναι. Ἀδύνατον γάρ. Οὐκ ἄρα τὸ ἓν γε μὴ ὂν
στρέφεσθαι ἂν δύναιτο ἐν ἐκείνῳ ἐν ᾧ μὴ ἔστιν. Οὐ
γὰρ οὖν. Οὐδὲ μὴν ἀλλοιοῦταί πού τὸ ἓν ἑαυτοῦ,
οὔτε τὸ ὂν οὔτε τὸ μὴ ὄν. οὐ γὰρ ἂν ἦν ὁ λόγος
ἔτι περὶ τοῦ ἑνός, εἴ περ ἠλλοιοῦτο αὐτὸ ἑαυτοῦ,
ἀλλὰ περὶ ἄλλου τινός. Ὀρθῶς. Εἰ δὲ μήτ' ἀλλοιοῦ-
E ται μήτε ἐν ταὐτῷ στρέφεται μήτε μεταβαίνει, ἆρ'
ἄν πῃ ἔτι κινοῖτο; Πῶς γάρ; Τό γε μὴν ἀκίνητον
ἀνάγκη ἡσυχίαν ἄγειν, τὸ δὲ ἡσυχάζον ἑστάναι.
Ἀνάγκη. Τὸ ἓν ἄρ', ὡς ἔοικεν, οὐκ ὂν ἕστηκέ τε
καὶ κινεῖται. Ἔοικε. Καὶ μὴν εἴ πέρ γε κινεῖται,
μεγάλη ἀνάγκη αὐτῷ ἀλλοιοῦσθαι. ὅπῃ γὰρ ἄν τι
163 κινηθῇ, κατὰ τοσοῦτον οὐκέθ' ὡσαύτως ἔχει ὡς
εἶχεν, ἀλλ' ἑτέρως. Οὕτω. Κινούμενον δὴ τὸ ἓν
καὶ ἀλλοιοῦται. Ναί. Καὶ μὴν μηδαμῇ γε κινούμε-

νον οὐδαμῇ ἂν ἀλλοιοῖτο. Οὐ γάρ. Ἧι μὲν ἄρα κινεῖται τὸ οὐκ ὂν ἕν, ἀλλοιοῦται· ᾗ δὲ μὴ κινεῖται, οὐκ ἀλλοιοῦται. Οὐ γάρ. Τὸ ἓν ἄρα μὴ ὂν ἀλλοιοῦταί τε καὶ οὐκ ἀλλοιοῦται. Φαίνεται. Τὸ δ' ἀλλοιούμενον ἆρ' οὐκ ἀνάγκη γίγνεσθαι μὲν ἕτερον ἢ πρότερον, ἀπόλλυσθαι δὲ ἐκ τῆς προτέρας ἕξεως; B τὸ δὲ μὴ ἀλλοιούμενον μήτε γίγνεσθαι μήτε ἀπόλλυσθαι; Ἀνάγκη. Καὶ τὸ ἓν ἄρα μὴ ὂν ἀλλοιούμενον μὲν γίγνεταί τε καὶ ἀπόλλυται, μὴ ἀλλοιούμενον δὲ οὔτε γίγνεται οὔτε ἀπόλλυται. καὶ οὕτω τὸ ἓν μὴ ὂν γίγνεταί τε καὶ ἀπόλλυται, καὶ οὔτε γίγνεται οὔτ' ἀπόλλυται. Οὐ γὰρ οὖν.

Αὖθις δὴ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἴωμεν πάλιν, ὀψόμενοι εἰ ταὐτὰ ἡμῖν φανεῖται ἅ περ καὶ νῦν, ἢ ἕτερα. Ἀλλὰ χρή. Οὐκοῦν ἓν εἰ μὴ ἔστι, φαμέν, τί χρὴ περὶ C αὐτοῦ ξυμβαίνειν; Ναί. Τὸ δὲ μὴ ἔστιν ὅταν λέγωμεν, ἆρα μή-τι ἄλλο σημαίνει ἢ οὐσίας ἀπουσίαν τούτῳ ᾧ ἂν φῶμεν μὴ εἶναι; Οὐδὲν ἄλλο. Πότερον οὖν, ὅταν φῶμεν μὴ εἶναί τι; πῶς οὐκ εἶναί φαμεν αὐτό, πῶς δὲ εἶναι; ἢ τοῦτο τὸ μὴ ἔστι λεγόμενον ἁπλῶς σημαίνει ὅτι οὐδαμῶς οὐδαμῇ ἔστιν οὐδέ πῃ μετέχει οὐσίας τό γε μὴ ὄν; Ἁπλούστατα μὲν οὖν. Οὔτε ἄρα εἶναι δύναιτο ἂν τὸ μὴ ὂν οὔτε ἄλλως οὐδαμῶς οὐσίας μετέχειν. Οὐ γάρ. Τὸ δὲ γίγνεσθαι καὶ τὸ ἀπόλλυσθαι D μή τι ἄλλο ἦν, ἢ τὸ μὲν οὐσίας μεταλαμβάνειν, τὸ δ' ἀπολλύναι οὐσίαν; Οὐδὲν ἄλλο. Ὧι δέ γε μηδὲν τούτου μέτεστιν, οὔτ' ἂν λαμβάνοι οὔτ' ἀπολλύοι αὐτό. Πῶς γάρ; Τῷ ἑνὶ ἄρα, ἐπειδὴ οὐδαμῇ ἔστιν, οὔθ' ἑκτέον οὔτε ἀπαλλακτέον οὔτε μεταληπτέον οὐσίας οὐδαμῶς. Εἰκός. Οὔτ' ἄρ' ἀπόλλυται τὸ μη ὂν ἓν οὔτε γίγνεται, ἐπεί περ οὐδαμῇ μετέχει οὐσίας. Οὐ φαίνεται. Οὐδ' ἄρ' ἀλλοιοῦται οὐδαμῇ. ἤδη γὰρ ἂν γίγνοιτό τε καὶ ἀπολλύοιτο τοῦτο πάσχον. E Ἀληθῆ. Εἰ δὲ μὴ ἀλλοιοῦται, οὐκ ἀνάγκη μηδὲ κινεῖσθαι; Ἀνάγκη. Οὐδὲ μὴν ἑστάναι φήσομεν τὸ μηδαμοῦ ὄν. τὸ γὰρ ἑστὼς ἐν τῷ αὐτῷ τινὶ δεῖ ἀεὶ εἶναι. Τῷ αὐτῷ· πῶς γὰρ οὔ; Οὕτω δὴ αὖ τὸ μὴ ὂν μή τέ ποθ' ἑστάναι μήτε κινεῖσθαι λέγωμεν. Μὴ γὰρ οὖν.

Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἔστι γε αὐτῷ τι τῶν ὄντων. ἤδη γὰρ
164 ἂν μετέχον τούτου τοῦ ὄντος οὐσίας μετέχοι. Δῆλον.
Οὔτε ἄρα μέγεθος οὔτε σμικρότης οὔτε ἰσότης αὐτῷ
ἔστιν. Οὐ γάρ. Οὐδὲ μὴν ὁμοιότης γε οὐδὲ ἑτεροιότης
οὔτε πρὸς αὐτὸ οὔτε πρὸς τἄλλα εἴη ἂν αὐτῷ. Οὐ
φαίνεται. Τί δέ; τἄλλα ἔσθ' ὅπως ἂν εἴη αὐτῷ, εἰ
μηδὲν αὐτῷ δεῖ εἶναι; Οὐκ ἔστιν. Οὔτ' ἄρ' ὅμοια
οὔτε ἀνόμοια, οὔτε ταὐτὰ οὔθ' ἕτερά ἐστιν αὐτῷ τὰ
ἄλλα. Οὐ γάρ. Τί δέ; τὸ ἐκείνου ἢ τὸ ἐκείνῳ, ἢ τὸ
τί, ἢ τὸ τοῦτο ἢ τὸ τούτου, ἢ ἄλλου ἢ ἄλλῳ, ἢ ποτὲ
B ἢ ἔπειτα ἢ νῦν, ἢ ἐπιστήμη ἢ δόξα ἢ αἴσθησις ἢ λόγος
ἢ ὄνομα ἢ ἄλλο ὁτιοῦν τῶν ὄντων περὶ τὸ μὴ ὂν
ἔσται; Οὐκ ἔσται. Οὕτω δὴ ἓν οὐκ ὂν οὐκ ἔχει πως
οὐδαμῇ. Οὔκουν δὴ ἔοικέ γε οὐδαμῇ ἔχειν.

Ἔτι δὴ λέγωμεν, ἓν εἰ μὴ ἔστι, τὰ ἄλλα τί χρὴ πε-
πονθέναι. Λέγωμεν γάρ. Ἄλλα μέν που δεῖ αὐτὰ
εἶναι· εἰ γὰρ μηδὲ ἄλλα ἐστίν, οὐκ ἂν περὶ τῶν ἄλλων
λέγοιτο. Οὕτως. Εἰ δὲ περὶ τῶν ἄλλων ὁ λόγος, τά
γε ἄλλα ἕτερά ἐστιν. ἢ οὐκ ἐπὶ τῷ αὐτῷ καλεῖς τό τε
C ἄλλο καὶ τὸ ἕτερον; Ἔγωγε. Ἕτερον δέ γέ πού φαμεν
τὸ ἕτερον εἶναι ἑτέρου, καὶ τὸ ἄλλο δὴ ἄλλο εἶναι ἄλ-
λου; Ναί. Καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρα, εἰ μέλλει ἄλλα εἶ-
ναι, ἔστι τι οὗ ἄλλα ἔσται. Ἀνάγκη. Τί δὴ οὖν
ἂν εἴη; τοῦ μὲν γὰρ ἑνὸς οὐκ ἔσται ἄλλα, μὴ ὄντος
γε. Οὐ γάρ. Ἀλλήλων ἄρα ἐστί. τοῦτο γὰρ αὐτοῖς
ἔτι λείπεται, ἢ μηδενὸς εἶναι ἄλλοις. Ὀρθῶς. Κατὰ
πλήθη ἄρ' ἕκαστα ἀλλήλων ἄλλα ἐστί. καθ' ἓν γὰρ
οὐκ ἂν οἷά τε εἴη, μὴ ὄντος ἑνός· ἀλλ' ἕκαστος, ὡς
D ἔοικεν, ὁ ὄγκος αὐτῶν ἄπειρός ἐστι πλήθει, κἂν τὸ
σμικρότατον δοκοῦν εἶναι λάβῃ τις, ὥς περ ὄναρ ἐν
ὕπνῳ φαίνεται ἐξαίφνης ἀνθ' ἑνὸς δόξαντος εἶναι
πολλὰ καὶ ἀντὶ σμικροτάτου παμμέγεθες πρὸς τὰ
κερματιζόμενα ἐξ αὐτοῦ. Ὀρθότατα. Τοιούτων δὴ
ὄγκων ἄλλα ἀλλήλων ἂν εἴη τἄλλα, εἰ ἑνὸς μὴ ὄντος
ἄλλα ἐστίν. Κομιδῇ μὲν οὖν. Οὐκοῦν πολλοὶ ὄγκοι
ἔσονται, εἷς ἕκαστος φαινόμενος, ὢν δὲ οὔ, εἴ περ
ἓν μὴ ἔσται; Οὕτω. Καὶ ἀριθμὸς δὲ εἶναι αὐτῶν
E δόξει, εἴ περ καὶ ἓν ἕκαστον, πολλῶν ὄντων. Πάνυ

γε. Καὶ τὰ μὲν δὴ ἄρτια, τὰ δὲ περιττὰ ἐν αὐτοῖς
ὄντα οὐκ ἀληθῶς φαίνεται, εἴ περ ἓν μὴ ἔσται. Οὐ
γὰρ οὖν. Καὶ μὴν καὶ σμικρότατόν γε, φαμέν, δό-
ξει ἐν αὐτοῖς ἐνεῖναι. φαίνεται δὲ τοῦτο πολλὰ καὶ
μεγάλα πρὸς ἕκαστον τῶν πολλῶν ὡς σμικρῶν ὄντων.
Πῶς δ' οὔ; Καὶ ἴσος μὴν τοῖς πολλοῖς καὶ σμι- 165
κροῖς ἕκαστος ὄγκος δοξασθήσεται εἶναι. οὐ γὰρ ἂν
μετέβαινεν ἐκ μείζονος εἰς ἔλαττον φαινόμενος, πρὶν
εἰς τὸ μεταξὺ δόξειν ἐλθεῖν. τοῦτο δ' εἴη ἂν φάν-
τασμα ἰσότητος. Εἰκός. Οὐκοῦν καὶ πρὸς ἄλλον
ὄγκον πέρας ἔχων αὐτός τε πρὸς αὐτόν, οὔτε ἀρχὴν
οὔτε πέρας οὔτε μέσον ἔχων; Πῇ δή; Ὅτι ἀεὶ αὐ-
τῶν ὅταν τίς τι λάβῃ τῇ διανοίᾳ ὥς τι τούτων ὄν,
πρό τε τῆς ἀρχῆς ἄλλη ἀεὶ φαίνεται ἀρχή, μετά τε B
τὴν τελευτὴν ἑτέρα ὑπολειπομένη τελευτή, ἔν τε τῷ
μέσῳ ἄλλα μεσαίτερα τοῦ μέσου, σμικρότερα δὲ διὰ
τὸ μὴ δύνασθαι ἑνὸς αὐτῶν ἑκάστου λαμβάνεσθαι,
ἅτε οὐκ ὄντος τοῦ ἑνός. Ἀληθέστατα. Θρύπτεσθαι
δέ, οἶμαι, κερματιζόμενον ἀνάγκη πᾶν τὸ ὄν, ὃ ἄν
τις λάβῃ τῇ διανοίᾳ. ὄγκος γάρ που ἄνευ ἑνὸς λαμ-
βάνοιτ' ἄν. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν τό γε τοιοῦτον
πόῤῥωθεν μὲν ὁρῶντι καὶ ἀμβλὺ ἓν φαίνεσθαι ἀνάγκη,
ἐγγύθεν δὲ καὶ ὀξὺ νοοῦντι πλήθει ἄπειρον ἓν ἕκα- C
στον φανῆναι, εἴ περ στέρεται τοῦ ἑνὸς μὴ ὄντος;
Ἀναγκαιότατον μὲν οὖν. Οὕτω δὴ ἄπειρά τε καὶ
πέρας ἔχοντα καὶ ἓν καὶ πολλὰ ἕκαστα τὰ ἄλλα δεῖ
φαίνεσθαι, ἓν εἰ μὴ ἔστι, τἆλλα δὲ τοῦ ἑνός. Δεῖ
γάρ. Οὐκοῦν καὶ ὅμοιά τε καὶ ἀνόμοια δόξει εἶναι;
Πῇ δή; Οἷον ἐσκιαγραφημένα ἀποστάντι μὲν ἓν πάντα
φαινόμενα ταὐτὸν φαίνεσθαι πεπονθέναι καὶ ὅμοια
εἶναι. Πάνυ γε. Προσελθόντι δέ γε πολλὰ καὶ ἕτερα D
καὶ τῷ τοῦ ἑτέρου φαντάσματι ἑτεροῖα καὶ ἀνόμοια
ἑαυτοῖς. Οὕτω. Καὶ ὁμοίους δὴ καὶ ἀνομοίους τοὺς
ὄγκους αὐτούς τε ἑαυτοῖς ἀνάγκη φαίνεσθαι καὶ ἀλ-
λήλοις. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν καὶ τοὺς αὐτοὺς
καὶ ἑτέρους ἀλλήλων, καὶ ἁπτομένους καὶ χωρὶς ἑαυ-
τῶν, καὶ κινουμένους πάσας κινήσεις καὶ ἑστῶτας παν-
ταχῇ, καὶ γιγνομένους καὶ ἀπολλυμένους καὶ μηδέτερα,

E καὶ πάντα που τὰ τοιαῦτα, ἃ διελθεῖν εὐπετὲς ἤδη ἡμῖν, εἰ ἑνὸς μὴ ὄντος πολλὰ ἔστιν. Ἀληθέστατα μὲν οὖν. Ἔτι δὴ ἅπαξ ἐλθόντες πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν εἴπωμεν, ἓν εἰ μὴ ἔστι, τἆλλα δὲ τοῦ ἑνός τί χρὴ εἶναι. Εἴπωμεν γὰρ οὖν. Οὐκοῦν ἓν μὲν οὐκ ἔσται τἆλλα. Πῶς γάρ; Οὐδὲ μὴν πολλά γε. ἐν γὰρ πολλοῖς οὖσιν ἐνείη ἂν καὶ ἕν. εἰ γὰρ μηδὲν αὐτῶν ἐστὶν ἕν, ἅπαντα οὐδέν ἐστιν, ὥςτε οὐδ᾽ ἂν πολλὰ εἴη. Ἀληθῆ. Μὴ ἐνόντος δὲ ἑνὸς ἐν τοῖς ἄλλοις, οὔτε
166 πολλὰ οὔθ᾽ ἕν ἐστι τἆλλα. Οὐ γάρ. Οὐδέ γε φαίνεται ἓν οὐδὲ πολλά. Τί δή; Ὅτι τἆλλα τῶν μὴ ὄντων οὐδενὶ οὐδαμῇ οὐδαμῶς οὐδεμίαν κοινωνίαν ἔχει, οὐδέ τι τῶν μὴ ὄντων παρὰ τῶν ἄλλων τῳ ἐστιν. οὐδὲν γὰρ μέρος ἐστὶ τοῖς μὴ οὖσιν. Ἀληθῆ. Οὐδ᾽ ἄρα δόξα τοῦ μὴ ὄντος παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐστὶν οὐδέ τι φάντασμα, οὐδὲ δοξάζεται οὐδαμῇ οὐδαμῶς τὸ μὴ ὂν ὑπὸ τῶν ἄλλων. Οὐ γὰρ οὖν. Ἓν ἄρα εἰ
B μὴ ἔστιν, οὐδὲ δοξάζεταί τι τῶν ἄλλων ἓν εἶναι οὐδὲ πολλά· ἄνευ γὰρ ἑνὸς πολλὰ δοξάσαι ἀδύνατον. Ἀδύνατον γάρ. Ἓν ἄρα εἰ μὴ ἔστι, τἆλλα οὔτε ἔστιν οὔτε δοξάζεται ἓν οὐδὲ πολλά. Οὐκ ἔοικεν. Οὐδ᾽ ἄρα ὅμοια οὐδὲ ἀνόμοια. Οὐ γάρ. Οὐδὲ μὴν τὰ αὐτά γε οὐδ᾽ ἕτερα, οὐδὲ ἁπτόμενα οὐδὲ χωρίς, οὐδὲ ἄλλ᾽ ὅσα ἐν τοῖς πρόσθεν διήλθομεν ὡς φαινόμενα αὐτά, τούτων οὔ τέ τι ἔστιν οὔτε φαίνεται τἆλλα, ἓν
C εἰ μὴ ἔστιν. Ἀληθῆ. Οὐκοῦν καὶ συλλήβδην εἰ εἴποιμεν, ἓν εἰ μὴ ἔστιν, οὐδέν ἐστιν, ὀρθῶς ἂν εἴποιμεν; Παντάπασι μὲν οὖν. Εἰρήσθω τοίνυν τοῦτό τε καὶ ὅτι, ὡς ἔοικεν, ἓν εἴτ᾽ ἔστιν εἴτε μὴ ἔστιν, αὐτό τε καὶ τἆλλα καὶ πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα πάντα πάντως ἐστί τε καὶ οὐκ ἔστι καὶ φαίνεταί τε καὶ οὐ φαίνεται. Ἀληθέστατα.

ΣΥΜΠΟΣΙΩΝ

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ, ΕΤΑΙΡΟΣ ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ, ΓΛΑΥΚΩΝ, ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΑΓΑΘΩΝ, ΦΑΙΔΡΟΣ, ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ, ΕΡΥΞΙΜΑΧΟΣ, ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ, ΔΙΟΤΙΜΑ, ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ.

Δοκῶ μοι περὶ ὧν πυνθάνεσθε οὐκ ἀμελέτητος εἶναι. 172
καὶ γὰρ ἐτύγχανον πρώην εἰς ἄστυ οἴκοθεν ἀνιὼν Φα-
ληρόθεν. τῶν οὖν γνωρίμων τις ὄπισθεν κατιδών με
πόῤῥωθεν ἐκάλεσε, καὶ παίζων ἅμα τῇ κλήσει, Ὦ
Φαληρεύς, ἔφη, οὗτος Ἀπολλόδωρος, οὐ περιμενεῖς;
Κἀγὼ ἐπιστὰς περιέμεινα. Καὶ ὅς, Ἀπολλόδωρε,
ἔφη, καὶ μὴν καὶ ἔναγχός σε ἐζήτουν βουλόμενος δια-
πυθέσθαι τὴν Ἀγάθωνος ξυνουσίαν καὶ Σωκράτους B
καὶ Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τότε ἐν τῷ συν-
δείπνῳ παραγενομένων, περὶ τῶν ἐρωτικῶν λόγων,
τίνες ἦσαν. ἄλλος γάρ τίς μοι διηγεῖτο ἀκηκοὼς Φοί-
νικος τοῦ Φιλίππου, ἔφη δὲ καὶ σὲ εἰδέναι. ἀλλὰ γὰρ
οὐδὲν εἶχε σαφὲς λέγειν. σὺ οὖν μοι διήγησαι· δικαιό-
τατος γὰρ εἶ τοὺς τοῦ ἑταίρου λόγους ἀπαγγέλλειν.
πρότερον δέ μοι, ἦ δ' ὅς, εἰπέ, σὺ αὐτὸς παρεγένου
τῇ συνουσίᾳ ταύτῃ ἢ οὔ; Κἀγὼ εἶπον ὅτι Παντά- C
πασιν ἔοικέ σοι οὐδὲν διηγεῖσθαι σαφὲς ὁ διηγούμε-
νος, εἰ νεωστὶ ἡγεῖ τὴν συνουσίαν γεγονέναι ταύτην
ἣν ἐρωτᾷς, ὥστε κἀμὲ παραγενέσθαι. Ἔγωγε δή. Πό-
θεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων; οὐκ οἶσθ' ὅτι πολλῶν
ἐτῶν Ἀγάθων ἐνθάδε οὐκ ἐπιδεδήμηκεν; ἀφ' οὗ δ'
ἐγὼ Σωκράτει συνδιατρίβω καὶ ἐπιμελὲς πεποίημαι
ἑκάστης ἡμέρας εἰδέναι ὅ τι ἂν λέγῃ ἢ πράττῃ, οὐ-
δέπω τρία ἔτη ἐστίν. πρὸ τοῦ δὲ περιτρέχων ὅπῃ 173
τύχοιμι καὶ οἰόμενός τι ποιεῖν ἀθλιώτερος ἦ ὁτουοῦν,
οὐχ ἧττον ἢ σὺ νυνί, οἰόμενος δεῖν πάντα μᾶλλον
πράττειν ἢ φιλοσοφεῖν. Καὶ ὅς, Μὴ σκῶπτ' ἔφη,
ἀλλ' εἰπέ μοι πότε ἐγένετο ἡ συνουσία αὕτη. Κἀγὼ

εἶπον ὅτι Παίδων ὄντων ἡμῶν ἔτι, ὅτε τῇ πρώτῃ
τραγῳδίᾳ ἐνίκησεν Ἀγάθων, τῇ ὑστεραίᾳ ἢ ᾗ τὰ
ἐπινίκια ἔθυεν αὐτός τε καὶ οἱ χορευταί. Πάνυ, ἔφη,
ἄρα πάλαι, ὡς ἔοικεν. ἀλλὰ τίς σοι διηγεῖτο; ἢ αὐ-
B τὸς Σωκράτης; Οὐ μὰ τὸν Δία, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ'
ὅς περ Φοίνικι· Ἀριστόδημος ἦν τις, Κυδαθηναιεύς,
σμικρός, ἀνυπόδητος ἀεί· παραγεγόνει δ' ἐν τῇ
συνουσίᾳ Σωκράτους ἐραστὴς ὢν ἐν τοῖς μάλιστα τῶν
τότε, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ Σωκράτη γε
ἔνια ἤδη ἀνηρόμην ὧν ἐκείνου ἤκουσα, καί μοι ὡμο-
λόγει καθά περ ἐκεῖνος διηγεῖτο. Τί οὖν, ἔφη, οὐ
διηγήσω μοι; πάντως δ' ἡ ὁδὸς ἡ εἰς ἄστυ ἐπιτη-
δεία πορευομένοις καὶ λέγειν καὶ ἀκούειν. Οὕτω δὴ
ἰόντες ἅμα τοὺς λόγους περὶ αὐτῶν ἐποιούμεθα, ὥστε,
C ὅ περ ἀρχόμενος εἶπον, οὐκ ἀμελετήτως ἔχω. εἰ οὖν
δεῖ καὶ ὑμῖν διηγήσασθαι, ταῦτα χρὴ ποιεῖν. καὶ γὰρ
ἔγωγε καὶ ἄλλως, ὅταν μέν τινας περὶ φιλοσοφίας
λόγους ἢ αὐτὸς ποιῶμαι ἢ ἄλλων ἀκούω, χωρὶς τοῦ
οἴεσθαι ὠφελεῖσθαι ὑπερφυῶς ὡς χαίρω· ὅταν δὲ
ἄλλους τινάς, ἄλλως τε καὶ τοὺς ὑμετέρους τοὺς τῶν
πλουσίων καὶ χρηματιστικῶν, αὐτός τε ἄχθομαι ὑμᾶς
τε τοὺς ἑταίρους ἐλεῶ, ὅτι οἴεσθέ τι ποιεῖν οὐδὲν
D ποιοῦντες. καὶ ἴσως αὖ ὑμεῖς ἐμὲ ἡγεῖσθε κακοδαίμονα
εἶναι, καὶ οἴομαι ὑμᾶς ἀληθῆ οἴεσθαι· ἐγὼ μέντοι
ὑμᾶς οὐκ οἴομαι ἀλλ' εὖ οἶδα.

ΕΤΑΙ. Ἀεὶ ὅμοιος εἶ, ὦ Ἀπολλόδωρε· ἀεὶ γὰρ
σαυτόν τε κακηγορεῖς καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ δοκεῖς μοι
ἀτεχνῶς πάντας ἀθλίους ἡγεῖσθαι πλὴν Σωκράτους,
ἀπὸ σαυτοῦ ἀρξάμενος. καὶ ὁπόθεν ποτὲ ταύτην τὴν
ἐπωνυμίαν ἔλαβες τὸ μανικὸς καλεῖσθαι, οὐκ οἶδα
ἔγωγε· ἐν μὲν γὰρ τοῖς λόγοις ἀεὶ τοιοῦτος εἶ· σαυτῷ
τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγριαίνεις πλὴν Σωκράτους.

E *ΑΠΟΛ.* Ὦ φίλτατε, καὶ δῆλόν γε δὴ ὅτι οὕτω
διανοούμενος καὶ περὶ ἐμαυτοῦ καὶ περὶ ὑμῶν μαίνο-
μαι καὶ παραπαίω.

ΕΤΑΙ. Οὐκ ἄξιον περὶ τούτων, ὦ Ἀπολλόδωρε,
νῦν ἐρίζειν· ἀλλ' ὅ περ ἐδεόμεθά σου, μὴ ἄλλως
ποιήσῃς, ἀλλὰ διήγησαι τίνες ἦσαν οἱ λόγοι.

ΑΠΟΛ. Ἦσαν τοίνυν ἐκεῖνοι τοιοίδε τινές. Μᾶλ-
λον δ' ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν, ὡς ἐκεῖνος διηγεῖτο, καὶ ἐγὼ 174
πειράσομαι διηγήσασθαι.

Ἔφη γάρ οἱ Σωκράτη ἐντυχεῖν λελουμένον τε καὶ τὰς βλαύτας ὑποδεδεμένον, ἃ ἐκεῖνος ὀλιγάκις ἐποίει· καὶ ἐρέσθαι αὐτὸν ὅποι ἴοι οὕτω καλὸς γεγενημένος. καὶ τὸν εἰπεῖν ὅτι Ἐπὶ δεῖπνον εἰς Ἀγάθωνος. χθὲς γὰρ αὐτὸν διέφυγον τοῖς ἐπινικίοις, φοβηθεὶς τὸν ὄχλον· ὡμολόγησα δ' εἰς τήμερον παρέσεσθαι. ταῦτα δὴ ἐκαλλωπισάμην, ἵνα καλὸς παρὰ καλὸν ἴω. ἀλλὰ σύ, ἦ δ' ὅς, Ἀριστόδημε, πῶς ἔχεις πρὸς τὸ ἐθέλειν B
ἂν ἰέναι ἄκλητος ἐπὶ δεῖπνον; Κἀγώ, ἔφη, εἶπον ὅτι Οὕτως ὅπως ἂν σὺ κελεύῃς. Ἕπου τοίνυν, ἔφη, ἵνα καὶ τὴν παροιμίαν διαφθείρωμεν μεταβαλόντες, ὡς ἄρα καὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν αὐτόματοι ἀγαθοί. Ὅμηρος μὲν γὰρ κινδυνεύει οὐ μόνον διαφθεῖραι ἀλλὰ καὶ ὑβρίσαι εἰς ταύτην τὴν παροιμίαν. ποιήσας γὰρ τὸν Ἀγαμέμνονα διαφερόντως ἀγαθὸν ἄνδρα τὰ πο- C
λεμικά, τὸν δὲ Μενέλεων μαλθακὸν αἰχμητήν, θυσίαν ποιουμένου καὶ ἑστιῶντος τοῦ Ἀγαμέμνονος ἄκλητον ἐποίησεν ἐλθόντα τὸν Μενέλεων ἐπὶ τὴν θοίνην, χείρω ὄντα ἐπὶ τὴν τοῦ ἀμείνονος. Ταῦτ' ἀκούσας εἰπεῖν ἔφη Ἴσως μέντοι κινδυνεύσω καὶ ἐγὼ οὐχ ὡς σὺ λέγεις, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ καθ' Ὅμηρον φαῦλος ὢν ἐπὶ σοφοῦ ἀνδρὸς ἰέναι θοίνην ἄκλητος. ἆρ' οὖν ἄγων μέ τι ἀπολογήσει; ὡς ἐγὼ μὲν οὐχ D
ὁμολογήσω ἄκλητος ἥκειν, ἀλλ' ὑπὸ σοῦ κεκλημένος. Σύν τε δύ', ἔφη, ἐρχομένω πρὸ ὁ τοῦ βουλευσόμεθα ὅ τι ἐροῦμεν. ἀλλ' ἴωμεν.

Τοιαῦτ' ἄττα σφᾶς ἔφη διαλεχθέντας ἰέναι. τὸν οὖν Σωκράτη ἑαυτῷ πως προσέχοντα τὸν νοῦν κατὰ τὴν ὁδὸν πορεύεσθαι ὑπολειπόμενον, καὶ περιμένοντος οὗ κελεύειν προϊέναι εἰς τὸ πρόσθεν. ἐπειδὴ δὲ γενέσθαι ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ τῇ Ἀγάθωνος, ἀνεῳγμένην καταλαμβάνειν τὴν θύραν, καί τι ἔφη αὐτόθι γελοῖον E
παθεῖν. οἷ μὲν γὰρ εὐθὺς παῖδά τινα ἔνδοθεν ἀπαντήσαντα ἄγειν οὗ κατέκειντο οἱ ἄλλοι, καὶ καταλαμβάνειν ἤδη μέλλοντας δειπνεῖν. εὐθὺς δ' οὖν ὡς ἰδεῖν

τὸν Ἀγάθωνα, Ὦ, φάναι, Ἀριστόδημε, εἰς καλὸν
ἥκεις, ὅπως συνδειπνήσεις· εἰ δ' ἄλλου τινὸς ἕνεκα
ἦλθες, εἰςαῦθις ἀναβαλοῦ, ὡς καὶ χθὲς ζητῶν σε ἵνα
καλέσαιμι, οὐχ οἷός τ' ἦν ἰδεῖν. ἀλλὰ Σωκράτη ἡμῖν
πῶς οὐκ ἄγεις; Καὶ ἐγώ, ἔφη, μεταστρεφόμενος
οὐδαμοῦ ὁρῶ Σωκράτη ἑπόμενον. εἶπον οὖν ὅτι καὶ
αὐτὸς μετὰ Σωκράτους ἥκοιμι, κληθεὶς ὑπ' ἐκείνου
δεῦρ' ἐπὶ δεῖπνον. Καλῶς γ', ἔφη, ποιῶν σύ· ἀλλὰ
175 ποῦ ἔστιν οὗτος; Ὄπισθεν ἐμοῦ ἄρτι εἰςῄει· ἀλλὰ
θαυμάζω καὶ αὐτὸς ποῦ ἂν εἴη. Οὐ σκέψει, ἔφη,
παῖ, φάναι τὸν Ἀγάθωνα, καὶ εἰςάξεις Σωκράτη; σὺ
δ', ἦ δ' ὅς, Ἀριστόδημε, παρ' Ἐρυξίμαχον κατα-
κλίνου. Καὶ ἓ μὲν ἔφη ἀπονίζειν τὸν παῖδα, ἵνα
κατακέοιτο· ἄλλον δέ τινα τῶν παίδων ἥκειν ἀγγέλ-
λοντα ὅτι Σωκράτης οὗτος ἀναχωρήσας ἐν τῷ τῶν
γειτόνων προθύρῳ ἕστηκε κἀμοῦ καλοῦντος οὐκ ἐθέλει
εἰςιέναι. Ἄτοπόν γ', ἔφη, λέγεις· οὔκουν καλεῖς αὐ-
B τὸν καὶ μὴ ἀφήσεις; Καὶ ὃς ἔφη εἰπεῖν Μηδαμῶς,
ἀλλ' ἐᾶτε αὐτόν. ἔθος γάρ τι τοῦτ' ἔχει· ἐνίοτε
ἀποστὰς ὅποι ἂν τύχῃ, ἕστηκεν. ἥξει δὲ αὐτίκα, ὡς
ἐγὼ οἶμαι. μὴ οὖν κινεῖτε, ἀλλ' ἐᾶτε. Ἀλλ' οὕτω
χρὴ ποιεῖν, εἰ σοὶ δοκεῖ, φάναι τὸν Ἀγάθωνα. ἀλλ'
ἡμᾶς, ὦ παῖδες, τοὺς ἄλλους ἑστιᾶτε. πάντως παρα-
τίθετε ὅ τι ἂν βούλησθε, ἐπειδάν τις ὑμῖν μὴ ἐφε-
στήκῃ· ὃ ἐγὼ οὐδεπώποτε ἐποίησα. νῦν οὖν νομίζον-
τες καὶ ἐμὲ ὑφ' ὑμῶν κεκλῆσθαι ἐπὶ δεῖπνον καὶ
C τούςδε τοὺς ἄλλους, θεραπεύετε, ἵνα ὑμᾶς ἐπαινῶμεν.
Μετὰ ταῦτα ἔφη σφᾶς μὲν δειπνεῖν, τὸν δὲ Σω-
κράτη οὐκ εἰςιέναι. τὸν οὖν Ἀγάθωνα πολλάκις κε-
λεύειν μεταπέμψασθαι τὸν Σωκράτη, ἓ δὲ οὐκ ἐᾷν.
ἥκειν οὖν αὐτὸν οὐ πολὺν χρόνον, ὡς εἰώθει, δια-
τρίψαντα, ἀλλὰ μάλιστα σφᾶς μεσοῦν δειπνοῦντας.
τὸν οὖν Ἀγάθωνα, τυγχάνειν γὰρ ἔσχατον κατακεί-
μενον μόνον, Δεῦρ' ἔφη φάναι, Σώκρατες, παρ' ἐμὲ
D κατάκεισο, ἵνα καὶ τοῦ σοφοῦ ἁπτόμενός σου ἀπο-
λαύσω ὅ σοι προςέστη ἐν τοῖς προθύροις. δῆλον γὰρ
ὅτι εὗρες αὐτὸ καὶ ἔχεις· οὐ γὰρ ἂν προαπέστης.
Καὶ τὸν Σωκράτη καθίζεσθαι καὶ εἰπεῖν ὅτι Εὖ ἂν

ἔχοι, φάναι, ὦ Ἀγάθων, εἰ τοιοῦτον εἴη ἡ σοφία,
ὥστ᾽ ἐκ τοῦ πληρεστέρου εἰς τὸν κενώτερον ῥεῖν ἡμῶν,
ἐὰν ἁπτώμεθα ἀλλήλων, ὥς περ τὸ ἐν ταῖς κύλιξιν
ὕδωρ τὸ διὰ τοῦ ἐρίου ῥέον ἐκ τῆς πληρεστέρας εἰς
τὴν κενωτέραν. εἰ γὰρ οὕτως ἔχει καὶ ἡ σοφία, πολ-
λοῦ τιμῶμαι τὴν παρὰ σοὶ κατάκλισιν· οἶμαι γάρ με E
παρὰ σοῦ πολλῆς καὶ καλῆς σοφίας πληρωθήσεσθαι.
ἡ μὲν γὰρ ἐμὴ φαύλη τις ἂν εἴη καὶ ἀμφισβητήσι-
μος, ὥς περ ὄναρ οὖσα, ἡ δὲ σὴ λαμπρά τε καὶ
πολλὴν ἐπίδοσιν ἔχουσα, ἥ γε παρὰ σοῦ νέου ὄντος
οὕτω σφόδρα ἐξέλαμψε καὶ ἐκφανὴς ἐγένετο πρώην
ἐν μάρτυσι τῶν Ἑλλήνων πλέον ἢ τρισμυρίοις. Ὑβρι-
στὴς εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Ἀγάθων. ἀλλὰ ταῦτα
μὲν καὶ ὀλίγον ὕστερον διαδικασόμεθα ἐγώ τε καὶ σὺ
περὶ τῆς σοφίας, δικαστῇ χρώμενοι τῷ Διονύσῳ· νῦν
δὲ πρὸς τὸ δεῖπνον πρῶτα τρέπου.

Μετὰ ταῦτα, ἔφη, κατακλινέντος τοῦ Σωκράτους 176
καὶ δειπνήσαντος καὶ τῶν ἄλλων, σπονδάς τε σφᾶς
ποιήσασθαι, καὶ ᾄσαντας τὸν θεὸν καὶ τἄλλα τὰ νο-
μιζόμενα τρέπεσθαι πρὸς τὸν πότον. τὸν οὖν Παυσα-
νίαν ἔφη λόγου τοιούτου τινὸς κατάρχειν. Εἶεν, ἄν-
δρες, φάναι, τίνα τρόπον ῥᾷστα πιόμεθα; ἐγὼ μὲν
οὖν λέγω ὑμῖν ὅτι τῷ ὄντι πάνυ χαλεπῶς ἔχω ὑπὸ
τοῦ χθὲς πότου καὶ δέομαι ἀναψυχῆς τινός, οἶμαι
δὲ καὶ ὑμῶν τοὺς πολλούς· παρῆτε γὰρ χθές. σκοπεῖ- B
σθε οὖν τίνι τρόπῳ ἂν ὡς ῥᾷστα πίνοιμεν. Τὸν οὖν
Ἀριστοφάνη εἰπεῖν, Τοῦτο μέντοι εὖ λέγεις, ὦ Παυ-
σανία, τὸ παντὶ τρόπῳ παρασκευάσασθαι ῥαστώνην
τινὰ τῆς πόσεως· καὶ γὰρ αὐτός εἰμι τῶν χθὲς βε-
βαπτισμένων. Ἀκούσαντα οὖν αὐτῶν ἔφη Ἐρυξίμα-
χον τὸν Ἀκουμενοῦ, Ἦ καλῶς, φάναι, λέγετε. καὶ
ἔτι ἑνὸς δέομαι ὑμῶν ἀκοῦσαι, πῶς ἔχει πρὸς τὸ ἐῤ-
ῥῶσθαι πίνειν Ἀγάθων. Οὐδαμῶς, φάναι, οὐδ᾽
αὐτὸς ἔῤῥωμαι. Ἕρμαιον ἂν εἴη ἡμῖν, ἦ δ᾽ ὅς, ὡς C
ἔοικεν, ἐμοί τε καὶ Ἀριστοδήμῳ καὶ Φαίδρῳ καὶ
τοῖσδε, εἰ ὑμεῖς οἱ δυνατώτατοι πίνειν νῦν ἀπειρή-
κατε· ἡμεῖς μὲν γὰρ ἀεὶ ἀδύνατοι. Σωκράτη δ᾽
ἐξαιρῶ λόγου· ἱκανὸς γὰρ καὶ ἀμφότερα, ὥστ᾽ ἐξαρ-

κέσει αὐτῷ ὁπότερ' ἂν ποιῶμεν. ἐπειδὴ οὖν μοι δοκεῖ
οὐδεὶς τῶν παρόντων προθύμως ἔχειν πρὸς τὸ πολὺν
† πίνειν οἶνον, ἴσως ἂν ἐγὼ περὶ τοῦ μεθύσκεσθαι,
οἷόν ἐστι, τἀληθῆ λέγων ἧττον ἂν εἴην ἀηδής. ἐμοὶ
D γὰρ δὴ τοῦτό γε οἶμαι κατάδηλον γεγονέναι ἐκ τῆς
ἰατρικῆς, ὅτι χαλεπὸν τοῖς ἀνθρώποις ἡ μέθη ἐστί·
καὶ οὔτε αὐτὸς ἑκὼν εἶναι πόῤῥω ἐθελήσαιμι ἂν πιεῖν
οὔτε ἄλλῳ συμβουλεύσαιμι, ἄλλως τε καὶ κραιπα-
λῶντα ἔτι ἐκ τῆς προτεραίας. Ἀλλὰ μήν, ἔφη φά-
ναι ὑπολαβόντα Φαῖδρον τὸν Μυῤῥινούσιον, ἔγωγέ
σοι εἴωθα πείθεσθαι ἄλλως τε καὶ ἅττ' ἂν περὶ ἰα-
τρικῆς λέγῃς· νῦν δ' αὖ βούλονται καὶ οἱ λοιποί.
E Ταῦτα δὴ ἀκούσαντας συγχωρεῖν πάντας μὴ διὰ μέ-
θης ποιήσασθαι τὴν ἐν τῷ παρόντι συνουσίαν, ἀλλ'
οὕτω πίνοντας πρὸς ἡδονήν.

Ἐπειδὴ τοίνυν, φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον, τοῦτο μὲν
δέδοκται, πίνειν ὅσον ἂν ἕκαστος βούληται, ἐπάναγ-
κες δὲ μηδὲν εἶναι, τὸ μετὰ τοῦτο εἰςηγοῦμαι τὴν
μὲν ἄρτι εἰςελθοῦσαν αὐλητρίδα χαίρειν ἐᾷν, αὐλοῦσαν
ἑαυτῇ ἢ ἐὰν βούληται ταῖς γυναιξὶ ταῖς ἔνδον, ἡμᾶς
δὲ διὰ λόγων ἀλλήλοις συνεῖναι τὸ τήμερον. καὶ δι'
οἵων λόγων, εἰ βούλεσθε, ἐθέλω ὑμῖν εἰςηγήσασθαι.
177 Φάναι δὴ πάντας καὶ βούλεσθαι καὶ κελεύειν αὐτὸν
εἰςηγεῖσθαι. Εἰπεῖν οὖν τὸν Ἐρυξίμαχον ὅτι Ἡ μέν
μοι ἀρχὴ τοῦ λόγου ἐστὶ κατὰ τὴν Εὐριπίδου Με-
λανίππην· οὐ γὰρ ἐμὸς ὁ μῦθος ἀλλὰ Φαίδρου τοῦδε,
ὃν μέλλω λέγειν. Φαῖδρος γὰρ ἑκάστοτε πρός με
ἀγανακτῶν λέγει Οὐ δεινόν, φησίν, ὦ Ἐρυξίμαχε,
ἄλλοις μὲν τισι θεῶν ὕμνους καὶ παιῶνας εἶναι ὑπὸ
τῶν ποιητῶν πεποιημένους, τῷ δὲ Ἔρωτι, τηλικούτῳ
B ὄντι καὶ τοσούτῳ θεῷ, μηδὲ ἕνα πώποτε τοσούτων
γεγονότων ποιητῶν πεποιηκέναι μηδὲν ἐγκώμιον; εἰ
δὲ βούλει αὖ σκέψασθαι τοὺς χρηστοὺς σοφιστὰς
Ἡρακλέους μὲν καὶ ἄλλων ἐπαίνους καταλογάδην ξυγ-
γράφειν, ὥς περ ὁ βέλτιστος Πρόδικος. καὶ τοῦτο
μὲν ἧττον καὶ θαυμαστόν, ἀλλ' ἔγωγε ἤδη τινὶ ἐνέ-
τυχον βιβλίῳ ἀνδρὸς σοφοῦ, ἐν ᾧ ἐνῆσαν ἅλες ἔπαι-
νον θαυμάσιον ἔχοντες πρὸς ὠφέλειαν· καὶ ἄλλα

τοιαῦτα συχνὰ ἴδοις ἂν ἐγκεκωμιασμένα. τὸ οὖν τοιού- C
των μὲν πέρι πολλὴν σπουδὴν ποιήσασθαι, Ἔρωτα
δὲ μηδένα πω ἀνθρώπων τετολμηκέναι εἰς ταυτηνὶ
τὴν ἡμέραν ἀξίως ὑμνῆσαι, ἀλλ᾽ οὕτως ἠμέληται
τοσοῦτος θεός. ταῦτα δή μοι δοκεῖ εὖ λέγειν Φαῖ-
δρος. ἐγὼ οὖν ἐπιθυμῶ ἅμα μὲν τούτῳ ἔρανον εἰς-
ενεγκεῖν καὶ χαρίσασθαι, ἅμα δ᾽ ἐν τῷ παρόντι πρέ-
πον μοι δοκεῖ εἶναι ἡμῖν τοῖς παροῦσι κοσμῆσαι τὸν
θεόν. εἰ οὖν ξυνδοκεῖ καὶ ὑμῖν, γένοιτ᾽ ἂν ἡμῖν ἐν D
λόγοις ἱκανὴ διατριβή· δοκεῖ γάρ μοι χρῆναι ἕκαστον
ἡμῶν λόγον εἰπεῖν ἔπαινον Ἔρωτος ἐπὶ δεξιὰ ὡς ἂν
δύνηται κάλλιστον, ἄρχειν δὲ Φαῖδρον πρῶτον, ἐπειδὴ
καὶ πρῶτος κατάκειται καὶ ἔστιν ἅμα πατὴρ τοῦ λό-
γου. Οὐδείς σοι, ὦ Ἐρυξίμαχε, φάναι τὸν Σωκράτη,
ἐναντία ψηφιεῖται. οὔτε γὰρ ἄν που ἐγὼ ἀποφή-
σαιμι, ὃς οὐδέν φημι ἄλλο ἐπίστασθαι ἢ τὰ ἐρωτικά, E
οὔ τέ που Ἀγάθων καὶ Παυσανίας, οὐδὲ μὴν Ἀρι-
στοφάνης, ᾧ περὶ Διόνυσον καὶ Ἀφροδίτην πᾶσα ἡ
διατριβή, οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς τουτωνὶ ὧν ἐγὼ ὁρῶ.
καί τοι οὐκ ἐξ ἴσου γίγνεται ἡμῖν τοῖς ὑστάτοις κα-
τακειμένοις· ἀλλ᾽ ἐὰν οἱ πρόσθεν ἱκανῶς καὶ καλῶς
εἴπωσιν, ἐξαρκέσει ἡμῖν. ἀλλὰ τύχῃ ἀγαθῇ καταρχέτω
Φαῖδρος καὶ ἐγκωμιαζέτω τὸν Ἔρωτα.

Ταῦτα δὴ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἄρα ξυνέφασάν τε
καὶ ἐκέλευον ἅ περ ὁ Σωκράτης. πάντων μὲν οὖν ἃ 178
ἕκαστος εἶπεν, οὔτε πάνυ ὁ Ἀριστόδημος ἐμέμνητο
οὔτ᾽ αὖ ἐγὼ ἃ ἐκεῖνος ἔλεγε πάντα· ἃ δὲ μάλιστα καὶ
ὧν ἔδοξέ μοι ἀξιομνημόνευτα εἶναι, τούτων ὑμῖν ἐρῶ
ἑκάστου τὸν λόγον.

Πρῶτον μὲν γάρ, ὥς περ λέγω, ἔφη Φαῖδρον
ἀρξάμενον ἐνθένδε ποθὲν λέγειν ὅτι μέγας θεὸς εἴη ὁ
Ἔρως καὶ θαυμαστὸς ἐν ἀνθρώποις τε καὶ θεοῖς,
πολλαχῇ μὲν καὶ ἄλλῃ, οὐχ ἥκιστα δὲ κατὰ τὴν γέ-
νεσιν. Τὸ γὰρ ἐν τοῖς πρεσβύτατον εἶναι τὸν θεὸν B
τίμιον, ἦ δ᾽ ὅς· τεκμήριον δὲ τούτου· γονῆς γὰρ
Ἔρωτος οὔτ᾽ εἰσὶν οὔτε λέγονται ὑπ᾽ οὐδενὸς οὔτε
ἰδιώτου οὔτε ποιητοῦ, ἀλλ᾽ Ἡσίοδος πρῶτον μὲν
χάος γενέσθαι φησί,

αὐτὰρ ἔπειτα
γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί,
ἠδ' Ἔρος.

φησὶ μετὰ τὸ χάος δύο τούτω γενέσθαι, γῆν τε καὶ Ἔρωτα. Παρμενίδης δὲ τὴν γένεσιν λέγει,

πρώτιστον μὲν Ἔρωτα θεῶν μητίσατο πάντων.

C Ἡσιόδῳ δὲ καὶ Ἀκουσίλεως ὁμολογεῖ. οὕτω πολλαχόθεν ὁμολογεῖται ὁ Ἔρως ἐν τοῖς πρεσβύτατος εἶναι. Πρεσβύτατος δὲ ὢν μεγίστων ἀγαθῶν ἡμῖν αἴτιός ἐστιν. οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔχω εἰπεῖν ὅ τι μεῖζόν ἐστιν ἀγαθὸν εὐθὺς νέῳ ὄντι ἢ ἐραστὴς χρηστὸς καὶ ἐραστῇ παιδικά. ὃ γὰρ χρὴ ἀνθρώποις ἡγεῖσθαι παντὸς τοῦ βίου τοῖς μέλλουσι καλῶς βιώσεσθαι, τοῦτο οὔτε συγγένεια οἵα τε ἐμποιεῖν οὕτω καλῶς οὔτε τιμαὶ οὔτε D πλοῦτος οὔτ' ἄλλο οὐδὲν ὡς ἔρως. λέγω δὲ δὴ τί τοῦτο; τὴν ἐπὶ μὲν τοῖς αἰσχροῖς αἰσχύνην, ἐπὶ δὲ τοῖς καλοῖς φιλοτιμίαν· οὐ γάρ ἐστιν ἄνευ τούτων οὔτε πόλιν οὔτε ἰδιώτην μεγάλα καὶ καλὰ ἔργα ἐξεργάζεσθαι. φημὶ τοίνυν ἐγὼ ἄνδρα ὅς τις ἐρᾷ, εἴ τι αἰσχρὸν ποιῶν κατάδηλος γίγνοιτο ἢ πάσχων ὑπό του δι' ἀνανδρίαν μὴ ἀμυνόμενος, οὔτ' ἂν ὑπὸ πατρὸς ὀφθέντα οὕτως ἀλγῆσαι οὔτε ὑπὸ ἑταίρων οὔτε E ὑπ' ἄλλου οὐδενὸς ὡς ὑπὸ παιδικῶν. ταὐτὸν δὲ τοῦτο καὶ τὸν ἐρώμενον ὁρῶμεν, ὅτι διαφερόντως τοὺς ἐραστὰς αἰσχύνεται, ὅταν ὀφθῇ ἐν αἰσχρῷ τινὶ ὤν. εἰ οὖν μηχανή τις γένοιτο ὥςτε πόλιν γενέσθαι ἢ στρατόπεδον ἐραστῶν τε καὶ παιδικῶν, οὐκ ἔστιν ὅπως ἂν ἄμεινον οἰκήσειαν τὴν ἑαυτῶν ἢ ἀπεχόμενοι πάντων τῶν αἰσχρῶν καὶ φιλοτιμούμενοι πρὸς ἀλλή-179 λους. καὶ μαχόμενοί γ' ἂν μετ' ἀλλήλων οἱ τοιοῦτοι νικῷεν ἄν, ὀλίγοι ὄντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, πάντας ἀνθρώπους. ἐρῶν γὰρ ἀνὴρ ὑπὸ παιδικῶν ὀφθῆναι ἢ λιπὼν τάξιν ἢ ὅπλα ἀποβαλὼν ἧττον ἂν δή που δέξαιτο ἢ ὑπὸ πάντων τῶν ἄλλων, καὶ πρὸ τούτου τεθνάναι ἂν πολλάκις ἕλοιτο. καὶ μὴν ἐγκαταλιπεῖν γε τὰ παιδικὰ ἢ μὴ βοηθῆσαι κινδυνεύοντι, οὐδεὶς οὕτω κακὸς ὅν τινα οὐκ ἂν αὐτὸς ὁ Ἔρως ἔνθεον ποιήσειε πρὸς ἀρετήν, ὥςθ' ὅμοιον εἶναι τῷ ἀρίστῳ

φύσει. καὶ ἀτεχνῶς ὃ ἔφη Ὅμηρος, μένος ἐμπνεῦσαι B
ἐνίοις τῶν ἡρώων τὸν θεόν, τοῦτο ὁ Ἔρως τοῖς
ἐρῶσι παρέχει γιγνόμενον παρ' αὐτοῦ. καὶ μὴν ὑπε-
ραποθνήσκειν γε μόνοι ἐθέλουσιν οἱ ἐρῶντες, οὐ μό-
νον ὅτι ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες. τούτου δὲ καὶ
ἡ Πελίου θυγάτηρ Ἄλκηστις ἱκανὴν μαρτυρίαν πα-
ρέχεται ὑπὲρ τοῦδε τοῦ λόγου εἰς τοὺς Ἕλληνας,
ἐθελήσασα μόνη ὑπὲρ τοῦ αὑτῆς ἀνδρὸς ἀποθανεῖν,
ὄντων αὐτῷ πατρός τε καὶ μητρός· οὓς ἐκείνη το- C
σοῦτον ὑπερεβάλετο τῇ φιλίᾳ διὰ τὸν ἔρωτα, ὥστε
ἀποδεῖξαι αὐτοὺς ἀλλοτρίους ὄντας τῷ υἱεῖ καὶ ὀνό-
ματι μόνον προσήκοντας. καὶ τοῦτ' ἐργασαμένη τὸ
ἔργον οὕτω καλὸν ἔδοξεν ἐργάσασθαι οὐ μόνον ἀν-
θρώποις ἀλλὰ καὶ θεοῖς, ὥστε πολλῶν πολλα καὶ
καλὰ ἐργασαμένων εὐαριθμήτοις δή τισιν ἔδοσαν τοῦτο
γέρας οἱ θεοί, ἐξ Ἅιδου ἀνεῖναι πάλιν τὴν ψυχήν,
ἀλλὰ τὴν ἐκείνης ἀνεῖσαν ἀγασθέντες τῷ ἔργῳ· οὕτω
καὶ θεοὶ τὴν περὶ τὸν ἔρωτα σπουδήν τε καὶ ἀρετὴν D
μάλιστα τιμῶσιν. Ὀρφέα δὲ τὸν Οἰάγρου ἀτελῆ
ἀπέπεμψαν ἐξ Ἅιδου, φάσμα δείξαντες τῆς γυναικὸς
ἐφ' ἣν ἧκεν, αὐτὴν δὲ οὐ δόντες, ὅτι μαλθακίζεσθαι
ἐδόκει ἅτε ὢν κιθαρῳδός, καὶ οὐ τολμᾶν ἕνεκα τοῦ
ἔρωτος ἀποθνήσκειν ὥς περ Ἄλκηστις, ἀλλὰ διαμη-
χανᾶσθαι ζῶν εἰσιέναι εἰς Ἅιδου. τοιγάρτοι διὰ ταῦτα
δίκην αὐτῷ ἐπέθεσαν, καὶ ἐποίησαν τὸν θάνατον αὐ-
τοῦ ὑπὸ γυναικῶν γενέσθαι, οὐχ ὥς περ Ἀχιλλέα τὸν E
τῆς Θέτιδος υἱὸν ἐτίμησαν καὶ εἰς μακάρων νήσους
ἀπέπεμψαν, ὅτι πεπυμένος παρὰ τῆς μητρὸς ὡς
ἀποθανοῖτο ἀποκτείνας Ἕκτορα, μὴ ἀποκτείνας δὲ
τοῦτον οἴκαδ' ἐλθὼν γηραιὸς τελευτήσοι, ἐτόλμησεν
ἑλέσθαι βοηθήσας τῷ ἐραστῇ Πατρόκλῳ καὶ τιμωρή-
σας οὐ μόνον ὑπεραποθανεῖν ἀλλὰ καὶ ἐπαποθανεῖν 180
τετελευτηκότι. ὅθεν δὴ καὶ ὑπεραγασθέντες οἱ θεοὶ
διαφερόντως αὐτὸν ἐτίμησαν, ὅτι τὸν ἐραστὴν οὕτω
περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο. Αἰσχύλος δὲ φλυαρεῖ φάσκων
Ἀχιλλέα Πατρόκλου ἐρᾶν, ὃς ἦν καλλίων οὐ μόνον
Πατρόκλου ἀλλὰ καὶ τῶν ἡρώων ἁπάντων, καὶ ἔτι
ἀγένειος, ἔπειτα νεώτερος πολύ, ὥς φησιν Ὅμηρος.

ἀλλὰ γὰρ τῷ ὄντι μάλιστα μὲν ταύτην τὴν ἀρετὴν
B οἱ θεοὶ τιμῶσι τὴν περὶ τὸν ἔρωτα, μᾶλλον μέντοι
θαυμάζουσι καὶ ἄγανται καὶ εὖ ποιοῦσιν ὅταν ὁ ἐρώ-
μενος τὸν ἐραστὴν ἀγαπᾷ, ἢ ὅταν ὁ ἐραστὴς τὰ παι-
δικά. θειότερον γὰρ ἐραστὴς παιδικῶν· ἔνθεος γάρ
ἐστι. διὰ ταῦτα καὶ τὸν Ἀχιλλέα τῆς Ἀλκήστιδος
μᾶλλον ἐτίμησαν, εἰς μακάρων νήσους ἀποπέμψαντες.
Οὕτω δὴ ἔγωγέ φημι Ἔρωτα θεῶν καὶ πρεσβύτατον
καὶ τιμιώτατον καὶ κυριώτατον εἶναι εἰς ἀρετῆς καὶ
εὐδαιμονίας κτῆσιν ἀνθρώποις καὶ ζῶσι καὶ τελευ-
τήσασιν.

C Φαῖδρον μὲν τοιοῦτόν τινα λόγον ἔφη εἰπεῖν, μετὰ
δὲ Φαῖδρον ἄλλους τινὰς εἶναι ὧν οὐ πάνυ διεμνη-
μόνευεν· οὓς παρεὶς τὸν Παυσανίου λόγον διηγεῖτο.
εἰπεῖν δ' αὐτὸν ὅτι Οὐ καλῶς μοι δοκεῖ, ὦ Φαῖδρε,
προβεβλῆσθαι ἡμῖν ὁ λόγος, τὸ ἁπλῶς οὕτω παρηγ-
γέλθαι ἐγκωμιάζειν Ἔρωτα. εἰ μὲν γὰρ εἷς ἦν ὁ Ἔρως,
καλῶς ἂν εἶχε· νῦν δέ — οὐ γάρ ἐστιν εἷς. μὴ ὄντος
δὲ ἑνὸς ὀρθότερόν ἐστι πρότερον προῤῥηθῆναι ὁποῖον
D δεῖ ἐπαινεῖν. ἐγὼ οὖν πειράσομαι τοῦτο ἐπανορθώσα-
σθαι, πρῶτον μὲν Ἔρωτα φράσαι ὃν δεῖ ἐπαινεῖν,
ἔπειτα ἐπαινέσαι ἀξίως τοῦ θεοῦ. Πάντες γὰρ ἴσμεν
ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνευ Ἔρωτος Ἀφροδίτη. μιᾶς μὲν οὖν
οὔσης εἷς ἂν ἦν Ἔρως· ἐπεὶ δὲ δὴ δύο ἐστόν, δύο
ἀνάγκη καὶ Ἔρωτε εἶναι. πῶς δ' οὐ δύο τὼ θεά; ἡ
μέν γέ που πρεσβυτέρα καὶ ἀμήτωρ Οὐρανοῦ θυγά-
τηρ, ἣν δὴ καὶ οὐρανίαν ἐπονομάζομεν· ἡ δὲ νεωτέρα
E Διὸς καὶ Διώνης, ἣν δὴ πάνδημον καλοῦμεν. ἀναγ-
καῖον δὴ καὶ Ἔρωτα τὸν μὲν τῇ ἑτέρᾳ συνεργὸν πάν-
δημον ὀρθῶς καλεῖσθαι, τὸν δὲ οὐράνιον. ἐπαινεῖν
μὲν οὖν δεῖ πάντας θεούς, ἃ δ' οὖν ἑκάτερος εἴληχε
πειρατέον εἰπεῖν. πᾶσα γὰρ πρᾶξις ὧδ' ἔχει· αὐτὴ
181 ἐφ' ἑαυτῆς πραττομένη οὔτε καλὴ οὔτε αἰσχρά. οἷον
ὃ νῦν ἡμεῖς ποιοῦμεν, ἢ πίνειν ἢ ᾄδειν ἢ διαλέγε-
σθαι, οὐκ ἔστι τούτων αὐτὸ καθ' αὑτὸ καλὸν οὐδέν,
ἀλλ' ἐν τῇ πράξει, ὡς ἂν πραχθῇ, τοιοῦτον ἀπέβη·
καλῶς μὲν γὰρ πραττόμενον καὶ ὀρθῶς καλὸν γίγνε-
ται, μὴ ὀρθῶς δὲ αἰσχρόν. οὕτω δὴ καὶ τὸ ἐρᾶν καὶ

ὁ Ἔρως οὐ πᾶς ἐστὶ καλὸς οὐδὲ ἄξιος ἐγκωμιάζεσθαι, ἀλλ' ὁ καλῶς προτρέπων ἐρᾷν. ὁ μὲν οὖν τῆς πανδήμου Ἀφροδίτης ὡς ἀληθῶς πάνδημός ἐστι καὶ ἐξερ- B
γάζεται ὅ τι ἂν τύχῃ· καὶ οὗτός ἐστιν ὃν οἱ φαῦλοι τῶν ἀνθρώπων ἐρῶσιν. ἐρῶσι δὲ οἱ τοιοῦτοι πρῶτον μὲν οὐχ ἧττον γυναικῶν ἢ παίδων, ἔπειτα, ὧν καὶ ἐρῶσι, τῶν σωμάτων μᾶλλον ἢ τῶν ψυχῶν, ἔπειτα ὡς ἂν δύνωνται ἀνοητοτάτων, πρὸς τὸ διαπράξασθαι μόνον βλέποντες, ἀμελοῦντες δὲ τοῦ καλῶς ἢ μή. ὅθεν δὴ ξυμβαίνει αὐτοῖς, ὅ τι ἂν τύχωσι, τοῦτο πράττειν, ὁμοίως μὲν ἀγαθόν, ὁμοίως δὲ τοὐναντίον. ἔστι γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς θεοῦ νεωτέρας τε οὔσης πολὺ C
ἢ τῆς ἑτέρας, καὶ μετεχούσης ἐν τῇ γενέσει καὶ θήλεος καὶ ἄῤῥενος. ὁ δὲ τῆς οὐρανίας πρῶτον μὲν οὐ μετεχούσης θήλεος ἀλλ' ἄῤῥενος μόνον — καὶ ἔστιν οὗτος ὁ τῶν παίδων ἔρως —, ἔπειτα πρεσβυτέρας, ὕβρεως ἀμοίρου. ὅθεν δὴ ἐπὶ τὸ ἄῤῥεν τρέπονταί οἱ ἐκ τούτου τοῦ ἔρωτος ἔπιπνοι, τὸ φύσει ἐῤῥωμενέστερον καὶ νοῦν μᾶλλον ἔχον ἀγαπῶντες. καί τις ἂν γνοίη καὶ ἐν αὐτῇ τῇ παιδεραστίᾳ τοὺς εἰλικρινῶς ὑπὸ τούτου τοῦ ἔρωτος ὡρμημένους. οὐ γὰρ ἐρῶσι D
παίδων, ἀλλ' * ἢ ἐπειδὰν ἤδη ἄρχωνται νοῦν ἴσχειν· τοῦτο δὲ πλησιάζει τῷ γενειάσκειν. παρεσκευασμένοι γάρ, οἶμαι, εἰσὶν οἱ ἐντεῦθεν ἀρχόμενοι ἐρᾷν ὡς τὸν βίον ἅπαντα ξυνεσόμενοι καὶ κοινῇ συμβιωσόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπατήσαντες, ἐν ἀφροσύνῃ λαβόντες ὡς νέον, καταγελάσαντες οἰχήσεσθαι ἐπ' ἄλλον ἀποτρέχοντες. χρῆν δὲ καὶ νόμον εἶναι μὴ ἐρᾷν παίδων, ἵνα μὴ εἰς ἄδηλον πολλὴ σπουδὴ ἀνηλίσκετο· τὸ γὰρ E
τῶν παίδων τέλος ἄδηλον οἷ τελευτᾷ κακίας καὶ ἀρετῆς ψυχῆς τε πέρι καὶ σώματος. οἱ μὲν οὖν ἀγαθοὶ τὸν νόμον τοῦτον αὐτοὶ αὑτοῖς ἑκόντες τίθενται, χρῆν δὲ καὶ τούτους τοὺς πανδήμους ἐραστὰς προσαναγκάζειν τὸ τοιοῦτον, ὥσπερ καὶ τῶν ἐλευθέρων γυναικῶν προσαναγκάζομεν αὐτοὺς καθ' ὅσον δυνάμεθα 182
μὴ ἐρᾷν. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ καὶ τὸ ὄνειδος πεποιηκότες, ὥστε τινας τολμᾷν λέγειν ὡς αἰσχρὸν χαρίζεσθαι ἐρασταῖς. λέγουσι δὲ εἰς τούτους ἀποβλέπον-

τες, δρῶντες αὐτῶν τὴν ἀκαιρίαν καὶ ἀδικίαν, ἐπεὶ
οὐ δή που κοσμίως γε καὶ νομίμως ὁτιοῦν πρᾶγμα
πραττόμενον ψόγον ἂν δικαίως φέροι. Καὶ δὴ καὶ ὁ
περὶ τὸν ἔρωτα νόμος ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσι νοῆ-
σαι ῥάδιος· ἁπλῶς γὰρ ὥρισται· ὁ δ' ἐνθάδε καὶ ὁ
B ἐν Λακεδαίμονι ποικίλος. ἐν Ἤλιδι μὲν γὰρ καὶ ἐν
Βοιωτοῖς, καὶ οὗ μὴ σοφοὶ λέγειν, ἁπλῶς νενομοθέ-
τηται καλὸν τὸ χαρίζεσθαι ἐρασταῖς, καὶ οὐκ ἄν τις
εἴποι οὔτε νέος οὔτε παλαιὸς ὡς αἰσχρόν, ἵνα, οἶμαι,
μὴ πράγματ' ἔχωσι λόγῳ πειρώμενοι πείθειν τοὺς
νέους, ἅτε ἀδύνατοι λέγειν· τῆς δὲ Ἰωνίας καὶ ἄλ-
λοθι πολλαχοῦ αἰσχρὸν νενόμισται, ὅσοι ὑπὸ βαρ-
βάροις οἰκοῦσι. τοῖς γὰρ βαρβάροις διὰ τὰς τυραννί-
δας αἰσχρὸν τουτί γε, καὶ ἥ γε φιλοσοφία καὶ ἡ φι-
C λογυμναστία. οὐ γὰρ οἶμαι, συμφέρει τοῖς ἄρχουσι
φρονήματα μεγάλα ἐγγίγνεσθαι τῶν ἀρχομένων, οὐδὲ
φιλίας ἰσχυρὰς καὶ κοινωνίας, ὃ δὴ μάλιστα φιλεῖ
τά τε ἄλλα πάντα καὶ ὁ ἔρως ἐμποιεῖν. ἔργῳ δὲ τοῦτο
ἔμαθον καὶ οἱ ἐνθάδε τύραννοι· ὁ γὰρ Ἀριστογείτο-
νος ἔρως καὶ ἡ Ἁρμοδίου φιλία βέβαιος γενομένη κα-
τέλυσεν αὐτῶν τὴν ἀρχήν. οὕτως, οὗ μὲν αἰσχρὸν
ἐτέθη χαρίζεσθαι ἐρασταῖς, κακίᾳ τῶν θεμένων κεῖ-
D ται, τῶν μὲν ἀρχόντων πλεονεξίᾳ, τῶν δὲ ἀρχομέ-
νων ἀνανδρίᾳ· οὗ δὲ καλὸν ἁπλῶς ἐνομίσθη, διὰ
τὴν τῶν θεμένων τῆς ψυχῆς ἀργίαν. ἐνθάδε δὲ πολὺ
τούτων κάλλιον νενομοθέτηται, καὶ ὅ περ εἶπον, οὐ
ῥᾴδιον κατανοῆσαι. ἐνθυμηθέντι γὰρ ὅτι λέγεται κάλ-
λιον τὸ φανερῶς ἐρᾶν τοῦ λάθρα, καὶ μάλιστα τῶν
γενναιοτάτων καὶ ἀρίστων, κἂν αἰσχίους ἄλλων ὦσι,
καὶ ὅτι αὖ ἡ παρακέλευσις τῷ ἐρῶντι παρὰ πάντων
θαυμαστή, οὐχ ὥς τι αἰσχρὸν ποιοῦντι, καὶ ἑλόντι
E τε καλὸν δοκεῖ εἶναι καὶ μὴ ἑλόντι αἰσχρόν, καὶ πρὸς
τὸ ἐπιχειρεῖν ἑλεῖν ἐξουσίαν ὁ νόμος δέδωκε τῷ ἐραστῇ
θαυμαστὰ ἔργα ἐργαζομένῳ ἐπαινεῖσθαι, ἃ εἴ τις
τολμῴη ποιεῖν ἄλλ' ὁτιοῦν διώκων καὶ βουλόμενος
183 διαπράξασθαι πλὴν τοῦτο, φιλοσοφίας τὰ μέγιστα
καρποῖτ' ἂν ὀνείδη. εἰ γὰρ ἢ χρήματα βουλόμενος
παρά του λαβεῖν ἢ ἀρχὴν ἄρξαι ἤ τιν' ἄλλην δύνα-

μιν ἐθέλοι ποιεῖν οἷά περ οἱ ἐρασταὶ πρὸς τὰ παι-
δικά, ἱκετείας τε καὶ ἀντιβολήσεις ἐν ταῖς δεήσεσι
ποιούμενοι, καὶ ὅρκους ὀμνύντες, καὶ κοιμήσεις ἐπὶ
θύραις, καὶ ἐθέλοντες δουλείας δουλεύειν οἵας οὐδ'
ἂν δοῦλος οὐδείς, ἐμποδίζοιτο ἂν μὴ πράττειν οὕτω
τὴν πρᾶξιν καὶ ὑπὸ φίλων καὶ ὑπὸ ἐχθρῶν, τῶν μὲν B
ὀνειδιζόντων κολακείας καὶ ἀνελευθερίας, τῶν δὲ νου-
θετούντων καὶ αἰσχυνομένων ὑπὲρ αὐτῶν· τῷ δ'
ἐρῶντι πάντα ταῦτα ποιοῦντι χάρις ἔπεστι, καὶ δέ-
δοται ὑπὸ τοῦ νόμου ἄνευ ὀνείδους πράττειν, ὡς
πάγκαλόν τι πρᾶγμα διαπραττομένου. ὃ δὲ δεινότα-
τον, ὥς γε λέγουσιν οἱ πολλοί, ὅτι καὶ ὀμνύντι μόνῳ
συγγνώμη παρὰ θεῶν ἐκβάντι τὸν ὅρκον· ἀφροδίσιον
γὰρ ὅρκον οὔ φασιν εἶναι. οὕτω καὶ οἱ θεοὶ καὶ οἱ
ἄνθρωποι πᾶσιν ἐξουσίαν πεποιήκασι τῷ ἐρῶντι, ὡς C
ὁ νόμος φησὶν ὁ ἐνθάδε. ταύτῃ μὲν οὖν οἰηθείη ἂν
τις πάγκαλον νομίζεσθαι ἐν τῇδε τῇ πόλει καὶ τὸ
ἐρᾶν καὶ τὸ φίλους γίγνεσθαι τοῖς ἐρασταῖς. ἐπειδὰν
δὲ παιδαγωγοὺς ἐπιστήσαντες οἱ πατέρες τοῖς ἐρω-
μένοις μὴ ἐῶσι διαλέγεσθαι τοῖς ἐρασταῖς, καὶ τῷ
παιδαγωγῷ ταῦτα προστεταγμένα ᾖ, ἡλικιῶται δὲ καὶ
ἑταῖροι ὀνειδίζωσιν, ἐάν τι ὁρῶσι τοιοῦτο γιγνόμενον,
καὶ τοὺς ὀνειδίζοντας αὖ οἱ πρεσβύτεροι μὴ διακω- D
λύωσι μηδὲ λοιδορῶσιν ὡς οὐκ ὀρθῶς λέγοντας, εἰς
δὲ ταῦτά τις αὖ βλέψας ἡγήσαιτ' ἂν πάλιν αἴσχιστον
τὸ τοιοῦτον ἐνθάδε νομίζεσθαι. τὸ δέ, οἶμαι, ὧδ'
ἔχει· οὐχ ἁπλοῦν ἐστίν, ὅ περ ἐξ ἀρχῆς ἐλέχθη, οὔτε
καλὸν εἶναι αὐτὸ καθ' αὑτὸ οὔτε αἰσχρόν, ἀλλὰ κα-
λῶς μὲν πραττόμενον καλόν, αἰσχρῶς δὲ αἰσχρόν.
αἰσχρῶς μὲν οὖν ἐστὶ πονηρῷ τε καὶ πονηρῶς χαρί-
ζεσθαι, καλῶς δὲ χρηστῷ τε καὶ καλῶς. πονηρὸς δ'
ἔστιν ἐκεῖνος ὁ ἐραστὴς ὁ πάνδημος, ὁ τοῦ σώματος E
μᾶλλον ἢ τῆς ψυχῆς ἐρῶν. καὶ γὰρ οὐδὲ μόνιμός
ἐστιν, ἅτε οὐδὲ μονίμου ἐρῶν πράγματος· ἅμα γὰρ
τῷ τοῦ σώματος ἄνθει λήγοντι, οὗ περ ἤρα, οἴχεται
ἀποπτάμενος, πολλοὺς λόγους καὶ ὑποσχέσεις καται-
σχύνας. ὁ δὲ τοῦ ἤθους χρηστοῦ ὄντος ἐραστὴς διὰ
βίου μένει, ἅτε μονίμῳ συντακείς. τούτους δὴ βού-

184 λεται ὁ ἡμέτερος νόμος εὖ καὶ καλῶς βασανίζειν, καὶ τοῖς μὲν χαρίσασθαι, τοὺς δὲ διαφεύγειν. διὰ ταῦτα οὖν τοῖς μὲν διώκειν παρακελεύεται, τοῖς δὲ φεύγειν, ἀγωνοθετῶν καὶ βασανίζων ποτέρων ποτέ ἐστιν ὁ ἐρῶν καὶ ποτέρων ὁ ἐρώμενος. οὕτω δὴ ὑπὸ ταύτης τῆς αἰτίας πρῶτον μὲν τὸ ἁλίσκεσθαι ταχὺ αἰσχρὸν νενόμισται, ἵνα χρόνος ἐγγένηται, ὃς δὴ δοκεῖ τὰ πολλὰ καλῶς βασανίζειν· ἔπειτα τὸ ὑπὸ χρη-
B μάτων καὶ ὑπὸ πολιτικῶν δυνάμεων ἁλῶναι αἰσχρόν, ἐάν τε κακῶς πάσχων πτήξῃ καὶ μὴ καρτερήσῃ, ἄν τ' εὐεργετούμενος εἰς χρήματα ἢ εἰς διαπράξεις πολιτικὰς μὴ καταφρονήσῃ. οὐδὲν γὰρ δοκεῖ τούτων οὔτε βέβαιον οὔτε μόνιμον εἶναι, χωρὶς τοῦ μηδὲ πεφυκέναι ἀπ' αὐτῶν γενναίαν φιλίαν. μία δὴ λείπεται τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ ὁδός, εἰ μέλλει καλῶς χαριεῖσθαι ἐραστῇ παιδικά. ἔστι γὰρ ἡμῖν νόμος, ὥς περ ἐπὶ τοῖς ἐρασταῖς ἦν δουλεύειν ἐθέλοντα ἡντινοῦν δουλείαν
C παιδικοῖς μὴ κολακείαν εἶναι μηδὲ ἐπονείδιστον, οὕτω δὴ καὶ ἄλλη μία μόνη δουλεία ἑκούσιος λείπεται οὐκ ἐπονείδιστος· αὕτη δέ ἐστιν ἡ περὶ τὴν ἀρετήν. νενόμισται γὰρ δὴ ἡμῖν, ἐάν τις ἐθέλῃ τινὰ θεραπεύειν ἡγούμενος δι' ἐκεῖνον ἀμείνων ἔσεσθαι ἢ κατὰ σοφίαν τινὰ ἢ κατὰ ἄλλο ὁτιοῦν μέρος ἀρετῆς, αὕτη αὖ ἡ ἐθελοδουλεία οὐκ αἰσχρὰ εἶναι οὐδὲ κολακεία. δεῖ δὴ τὼ νόμω τούτω ξυμβαλεῖν εἰς ταὐτό, τόν τε περὶ
D τὴν παιδεραστίαν καὶ τὸν περὶ τὴν φιλοσοφίαν τε καὶ τὴν ἄλλην ἀρετήν, εἰ μέλλει ξυμβῆναι καλὸν γενέσθαι τὸ ἐραστῇ παιδικὰ χαρίσασθαι. ὅταν γὰρ εἰς τὸ αὐτὸ ἔλθωσιν ἐραστής τε καὶ παιδικά, νόμον ἔχων ἑκάτερος, ὁ μὲν χαρισαμένοις παιδικοῖς ὑπηρετῶν ὁτιοῦν δικαίως ἂν ὑπηρετεῖν, ὁ δὲ τῷ ποιοῦντι αὐτὸν σοφόν τε καὶ ἀγαθὸν δικαίως αὖ ὁτιοῦν ἂν ὑπουργεῖν, καὶ ὁ μὲν δυνάμενος εἰς φρόνησιν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν
E ξυμβάλλεσθαι, ὁ δὲ δεόμενος εἰς παίδευσιν καὶ τὴν ἄλλην σοφίαν κτᾶσθαι, τότε δὴ τούτων ξυνιόντων εἰς ταὐτὸν τῶν νόμων μοναχοῦ ἐνταῦθα ξυμπίπτει τὸ καλὸν εἶναι παιδικὰ ἐραστῇ χαρίσασθαι, ἄλλοθι δὲ οὐδαμοῦ. ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐξαπατηθῆναι οὐδὲν αἰ-

σχρόν· ἐπὶ δὲ τοῖς ἄλλοις πᾶσι καὶ ἐξαπατωμένῳ
αἰσχύνην φέρει καὶ μή. εἰ γάρ τις ἐραστῇ ὡς πλου- 185
σίῳ πλούτου ἕνεκα χαρισάμενος ἐξαπατηθείη καὶ μὴ
λάβοι χρήματα, ἀναφανέντος τοῦ ἐραστοῦ πένητος,
οὐδὲν ἧττον αἰσχρόν· δοκεῖ γὰρ ὁ τοιοῦτος τό γε
αὑτοῦ ἐπιδεῖξαι, ὅτι ἕνεκα χρημάτων ὁτιοῦν ἂν
ὁτῳοῦν ὑπηρετοῖ, τοῦτο δὲ οὐ καλόν. κατὰ τὸν αὐτὸν
δὴ λόγον κἂν εἴ τις ὡς ἀγαθῷ χαρισάμενος καὶ αὐτὸς
ὡς ἀμείνων ἐσόμενος διὰ τὴν φιλίαν τοῦ ἐραστοῦ
ἐξαπατηθείη, ἀναφανέντος ἐκείνου κακοῦ καὶ οὐ κε- B
κτημένου ἀρετήν, ὅμως καλὴ ἡ ἀπάτη· δοκεῖ γὰρ
αὖ καὶ οὗτος τὸ καθ' αὑτὸν δεδηλωκέναι ὅτι ἀρετῆς
γ' ἕνεκα καὶ τοῦ βελτίων γενέσθαι πᾶν ἂν παντὶ
προθυμηθείη, τοῦτο δὲ αὖ πάντων κάλλιστον: οὕτω
πάντως γε καλὸν ἀρετῆς ἕνεκα χαρίζεσθαι. οὗτός ἐστιν
ὁ τῆς Οὐρανίας θεοῦ ἔρως καὶ οὐράνιος καὶ πολλοῦ
ἄξιος καὶ πόλει καὶ ἰδιώταις, πολλὴν ἐπιμέλειαν
ἀναγκάζων ποιεῖσθαι πρὸς ἀρετὴν τόν τε ἐρῶντα αὐ- C
τὸν αὑτοῦ καὶ τὸν ἐρώμενον· οἱ δ' ἕτεροι πάντες
τῆς ἑτέρας, τῆς πανδήμου. Ταῦτά σοι, ἔφη, ὡς
ἐκ τοῦ παραχρῆμα, ὦ Φαῖδρε, περὶ Ἔρωτος συμ-
βάλλομαι.

Παυσανίου δὲ παυσαμένου, διδάσκουσι γάρ με ἴσα
λέγειν οὑτωσὶ οἱ σοφοί, ἔφη ὁ Ἀριστόδημος δεῖν μὲν
Ἀριστοφάνη λέγειν, τυχεῖν δὲ αὐτῷ τινὰ ἢ ὑπὸ πλη-
σμονῆς ἢ ὑπό τινος ἄλλου λύγγα ἐπιπεπτωκυῖαν καὶ
οὐχ οἷόν τε εἶναι λέγειν, ἀλλ' εἰπεῖν αὐτόν — ἐν τῇ D
κάτω γὰρ αὐτοῦ τὸν ἰατρὸν Ἐρυξίμαχον κατακεῖ-
σθαι — Ὦ Ἐρυξίμαχε, δίκαιος εἶ ἢ παῦσαί με τῆς
λυγγὸς ἢ λέγειν ὑπὲρ ἐμοῦ, ἕως ἂν ἐγὼ παύσωμαι.
Καὶ τὸν Ἐρυξίμαχον εἰπεῖν· Ἀλλὰ ποιήσω ἀμφότερα
ταῦτα. ἐγὼ μὲν γὰρ ἐρῶ ἐν τῷ σῷ μέρει, σὺ δ' ἐπει-
δὰν παύσῃ, ἐν τῷ ἐμῷ· ἐν ᾧ δ' ἂν ἐγὼ λέγω, ἐὰν
μέν σοι ἐθέλῃ ἀπνευστὶ ἔχοντι πολὺν χρόνον παύε-
σθαι ἡ λύγξ· εἰ δὲ μή, ὕδατι ἀνακογχυλίασον. εἰ δ'
ἄρα πάνυ ἰσχυρά ἐστιν, ἀναλαβών τι τοιοῦτον οἵῳ E
κνήσαιο ἂν τὴν ῥῖνα, πτάρε· καὶ ἐὰν τοῦτο ποιήσῃς
ἅπαξ ἢ δίς, καὶ εἰ πάνυ ἰσχυρά ἐστι, παύσεται. Οὐκ

ἂν φθάνοις λέγων, φάναι τὸν Ἀριστοφάνη· ἐγὼ δὲ ταῦτα ποιήσω.

Εἰπεῖν δὴ τὸν Ἐρυξίμαχον, Δοκεῖ τοίνυν μοι ἀναγκαῖον εἶναι, ἐπειδὴ Παυσανίας ὁρμήσας ἐπὶ τὸν
186 λόγον καλῶς οὐχ ἱκανῶς ἀπετέλεσε, δεῖν ἐμὲ πειρᾶσθαι τέλος ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ. τὸ μὲν γὰρ διπλοῦν εἶναι τὸν Ἔρωτα δοκεῖ μοι καλῶς διελέσθαι· ὅτι δὲ οὐ μόνον ἐστὶν ἐπὶ ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς καλοὺς ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλα πολλὰ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις, τοῖς τε σώμασι τῶν πάντων ζώων καὶ τοῖς ἐν τῇ γῇ φυομένοις καί, ὡς ἔπος εἰπεῖν ἐν πᾶσι τοῖς οὖσι, καθεωρακέναι μοι δοκῶ ἐκ τῆς ἰατρικῆς, τῆς
B ἡμετέρας τέχνης, ὡς μέγας καὶ θαυμαστὸς καὶ ἐπὶ πᾶν ὁ θεὸς τείνει καὶ κατ' ἀνθρώπινα καὶ κατὰ θεῖα πράγματα. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς λέγων, ἵνα καὶ πρεσβεύωμεν τὴν τέχνην. Ἡ γὰρ φύσις τῶν σωμάτων τὸν διπλοῦν Ἔρωτα τοῦτον ἔχει. τὸ γὰρ ὑγιὲς τοῦ σώματος καὶ τὸ νοσοῦν ὁμολογουμένως ἕτερόν τε καὶ ἀνόμοιόν ἐστι, τὸ δὲ ἀνόμοιον ἀνομοίων ἐπιθυμεῖ καὶ ἐρᾷ. ἄλλος μὲν οὖν ὁ ἐπὶ τῷ ὑγιεινῷ ἔρως, ἄλλος δὲ ὁ ἐπὶ τῷ νοσώδει. ἔστι δή, ὥς περ ἄρτι
C Παυσανίας ἔλεγε τοῖς μὲν ἀγαθοῖς καλὸν χαρίζεσθαι τῶν ἀνθρώπων, τοῖς δὲ ἀκολάστοις αἰσχρόν, οὕτω καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς σώμασι τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ἑκάστου τοῦ σώματος καὶ ὑγιεινοῖς καλὸν χαρίζεσθαι καὶ δεῖ, καὶ τοῦτό ἐστιν ᾧ ὄνομα τὸ ἰατρικόν, τοῖς δὲ κακοῖς καὶ νοσώδεσιν αἰσχρόν τε καὶ δεῖ ἀχαριστεῖν, εἰ μέλλει τις τεχνικὸς εἶναι. ἔστι γὰρ ἰατρική, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, ἐπιστήμη τῶν τοῦ σώματος ἐρωτικῶν πρὸς πλησμονὴν καὶ κένωσιν, καὶ ὁ διαγιγνώσκων ἐν τούτοις
D τὸν καλόν τε καὶ αἰσχρὸν ἔρωτα, οὗτός ἐστιν ὁ ἰατρικώτατος· καὶ ὁ μεταβάλλειν ποιῶν, ὥςτε ἀντὶ τοῦ ἑτέρου ἔρωτος τὸν ἕτερον κτήσασθαι, καὶ οἷς μὴ ἔνεστιν ἔρως, δεῖ δ' ἐγγενέσθαι, ἐπιστάμενος ἐμποιῆσαι καὶ ἐνόντα ἐξελεῖν, ἀγαθὸς ἂν εἴη δημιουργός. δεῖ γὰρ δὴ τὰ ἔχθιστα ὄντα ἐν τῷ σώματι φίλα οἷόν τ' εἶναι ποιεῖν καὶ ἐρᾶν ἀλλήλων. ἔστι δὲ ἔχθιστα τὰ ἐναντιώτατα, ψυχρὸν θερμῷ, πικρὸν γλυκεῖ, ξηρὸν

γρῷ, πάντα τὰ τοιαῦτα. τούτοις ἐπιστηθεὶς ἔρωτα E
ἐμποιῆσαι καὶ ὁμόνοιαν ὁ ἡμέτερος πρόγονος Ἀσκλη-
πιός, ὥς φασιν οἵδε οἱ ποιηταὶ καὶ ἐγὼ πείθομαι,
συνέστησε τὴν ἡμετέραν τέχνην. ἥ τε οὖν ἰατρική,
ὥς περ λέγω, πᾶσα διὰ τοῦ θεοῦ τούτου κυβερνᾶται,
ὡσαύτως δὲ καὶ γυμναστικὴ καὶ γεωργία. Μουσικὴ 187
δὲ καὶ παντὶ κατάδηλος τῷ καὶ σμικρὸν προςέχοντι
τὸν νοῦν ὅτι κατὰ ταὐτὰ ἔχει τούτοις, ὥς περ ἴσως
καὶ Ἡράκλειτος βούλεται λέγειν, ἐπεὶ τοῖς γε ῥήμα-
σιν οὐ καλῶς λέγει. τὸ ἓν γάρ φησι διαφερόμενον
αὐτὸ αὑτῷ ξυμφέρεσθαι, ὥς περ ἁρμονίαν τόξου τε
καὶ λύρας. ἔστι δὲ πολλὴ ἀλογία ἁρμονίαν φάναι δια-
φέρεσθαι ἢ ἐκ διαφερομένων ἔτι εἶναι. ἀλλ᾽ ἴσως
τόδε ἐβούλετο λέγειν, ὅτι ἐκ διαφερομένων πρότερον
τοῦ ὀξέος καὶ βαρέος, ἔπειτα ὕστερον ὁμολογησάντων B
γέγονεν ὑπὸ τῆς μουσικῆς τέχνης. οὐ γὰρ δή που ἐκ
διαφερομένων γε ἔτι τοῦ ὀξέος καὶ βαρέος ἁρμονί᾽ ἂν
εἴη. ἡ γὰρ ἁρμονία συμφωνία ἐστί, συμφωνία δὲ
ὁμολογία τις· ὁμολογίαν δὲ ἐκ διαφερομένων, ἕως ἂν
διαφέρωνται, ἀδύνατον εἶναι· διαφερόμενον δὲ αὖ
καὶ μὴ ὁμολογοῦν ἀδύνατον ἁρμόσαι. ὥς πέρ γε καὶ
ὁ ῥυθμὸς ἐκ τοῦ ταχέος καὶ βραδέος διενηνεγμένων C
πρότερον, ὕστερον δὲ ὁμολογησάντων γέγονε. τὴν δὲ
ὁμολογίαν πᾶσι τούτοις, ὥς περ ἐκεῖ ἡ ἰατρική, ἐν-
ταῦθα ἡ μουσικὴ ἐντίθησιν, ἔρωτα καὶ ὁμόνοιαν
ἀλλήλοις ἐμποιήσασα· καὶ ἔστιν αὖ μουσικὴ περὶ ἁρ-
μονίαν καὶ ῥυθμὸν ἐρωτικῶν ἐπιστήμη. καὶ ἐν μέν γε
αὐτῇ τῇ συστάσει ἁρμονίας τε καὶ ῥυθμοῦ οὐδὲν
χαλεπὸν τὰ ἐρωτικὰ διαγιγνώσκειν, οὐδὲ ὁ διπλοῦς
ἔρως ἐνταῦθά πως ἔστιν· ἀλλ᾽ ἐπειδὰν δέῃ πρὸς τοὺς
ἀνθρώπους καταχρῆσθαι ῥυθμῷ τε καὶ ἁρμονίᾳ ἢ D
ποιοῦντα, ὃ δὴ μελοποιίαν καλοῦσιν, ἢ χρώμενον
ὀρθῶς τοῖς πεποιημένοις μέλεσί τε καὶ μέτροις, ὃ δὴ
παιδεία ἐκλήθη, ἐνταῦθα δὴ καὶ χαλεπὸν καὶ ἀγαθοῦ
δημιουργοῦ δεῖ. πάλιν γὰρ ἥκει ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι
τοῖς μὲν κοσμίοις τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὡς ἂν κο-
σμιώτεροι γίγνοιντο οἱ μήπω ὄντες, δεῖ χαρίζεσθαι
καὶ φυλάττειν τὸν τούτων ἔρωτα, καὶ οὗτός ἐστιν ὁ

καλός, ὁ οὐράνιος, ὁ τῆς οὐρανίας Μούσης ἔρως· ὁ
E δὲ Πολυμνίας ὁ πάνδημος, ὃν δεῖ εὐλαβούμενον
προςφέρειν οἷς ἂν προςφέρῃ, ὅπως ἂν τὴν μὲν ἡδονὴν
αὐτοῦ καρπώσηται, ἀκολασίαν δὲ μηδεμίαν ἐμποιήσῃ,
ὥς περ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ τέχνῃ μέγα ἔργον ταῖς περὶ
τὴν ὀψοποιικὴν τέχνην ἐπιθυμίαις καλῶς χρῆσθαι,
ὥςτ' ἄνευ νόσου τὴν ἡδονὴν καρπώσασθαι. Καὶ ἐν
μουσικῇ δὴ καὶ ἐν ἰατρικῇ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσι
καὶ τοῖς ἀνθρωπείοις καὶ τοῖς θείοις, καθ' ὅσον πα-
188 ρείκει, φυλακτέον ἑκάτερον τὸν ἔρωτα· ἔνεστον γάρ.
ἐπεὶ καὶ ἡ τῶν ὡρῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ σύστασις μεστή
ἐστιν ἀμφοτέρων τούτων, καὶ ἐπειδὰν μὲν πρὸς ἄλ-
ληλα τοῦ κοσμίου τύχῃ ἔρωτος ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον,
τά τε θερμὰ καὶ τὰ ψυχρὰ καὶ ξηρὰ καὶ ὑγρά, καὶ
ἁρμονίαν καὶ κρᾶσιν λάβῃ σώφρονα, ἥκει φέροντα
εὐετηρίαν τε καὶ ὑγίειαν ἀνθρώποις καὶ τοῖς ἄλλοις
ζώοις τε καὶ φυτοῖς, καὶ οὐδὲν ἠδίκησεν· ὅταν δὲ ὁ
μετὰ τῆς ὕβρεως Ἔρως ἐγκρατέστερος περὶ τὰς τοῦ
B ἐνιαυτοῦ ὥρας γένηται, διέφθειρέ τε πολλὰ καὶ ἠδί-
κησεν. οἵ τε γὰρ λοιμοὶ φιλοῦσι γίγνεσθαι ἐκ τῶν
τοιούτων καὶ ἄλλ' ἀνόμοια πολλὰ νοσήματα καὶ τοῖς
θηρίοις καὶ τοῖς φυτοῖς· καὶ γὰρ πάχναι καὶ χάλαζαι
καὶ ἐρυσίβαι ἐκ πλεονεξίας καὶ ἀκοσμίας περὶ ἄλληλα
τῶν τοιούτων γίγνεται ἐρωτικῶν, ὧν ἐπιστήμη περὶ
ἄστρων τε φορὰς καὶ ἐνιαυτῶν ὥρας ἀστρονομία κα-
λεῖται. Ἔτι τοίνυν καὶ θυσίαι πᾶσαι καὶ οἷς μαντικὴ
C ἐπιστατεῖ — ταῦτα δ' ἐστὶν ἡ περὶ θεούς τε καὶ ἀν-
θρώπους πρὸς ἀλλήλους κοινωνία — οὐ περὶ ἄλλο τί
ἐστιν ἢ περὶ Ἔρωτος φυλακήν τε καὶ ἴασιν. πᾶσα γὰρ
ἡ ἀσέβεια φιλεῖ γίγνεσθαι, ἐὰν μή τις τῷ κοσμίῳ
Ἔρωτι χαρίζηται μηδὲ τιμᾷ τε αὐτὸν καὶ πρεσβεύῃ
ἐν παντὶ ἔργῳ, ἀλλὰ τὸν ἕτερον, καὶ περὶ γονέας καὶ
ζῶντας καὶ τετελευτηκότας καὶ περὶ θεούς. ἃ δὴ προς-
τέτακται τῇ μαντικῇ ἐπισκοπεῖν τοὺς Ἔρωτας καὶ ἰα-
τρεύειν, καὶ ἔστιν αὖ ἡ μαντικὴ φιλίας θεῶν καὶ ἀν-
D θρώπων δημιουργὸς τῷ ἐπίστασθαι τὰ κατ' ἀνθρώ-
πους ἐρωτικά, οσα τείνει πρὸς θέμιν καὶ ἀσέβειαν.
Οὕτω πολλὴν καὶ μεγάλην, μᾶλλον δὲ πᾶσαν δύνα-

μιν ἔχει ξυλλήβδην μὲν ὁ πᾶς Ἔρως, ὁ δὲ περὶ τὰ
ἀγαθὰ μετὰ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ἀποτελούμε-
νος καὶ παρ' ἡμῖν καὶ παρὰ θεοῖς, οὗτος τὴν μεγί-
στην δύναμιν ἔχει καὶ πᾶσαν ἡμῖν εὐδαιμονίαν παρα-
σκευάζει καὶ ἀλλήλοις δυναμένους ὁμιλεῖν καὶ φίλους
εἶναι καὶ τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν θεοῖς.

Ἴσως μὲν οὖν καὶ ἐγὼ τὸν Ἔρωτα ἐπαινῶν πολλὰ E
παραλείπω, οὐ μέντοι ἑκών γε. ἀλλ' εἴ τι ἐξέλιπον,
σὸν ἔργον, ὦ Ἀριστόφανες, ἀναπληρῶσαι· ἢ εἴ πως
ἄλλως ἐν νῷ ἔχεις ἐγκωμιάζειν τὸν θεόν, ἐγκωμίαζε,
ἐπειδὴ καὶ τῆς λυγγὸς πέπαυσαι.

Ἐκδεξάμενον οὖν ἔφη εἰπεῖν τὸν Ἀριστοφάνη ὅτι 189
Καὶ μάλ' ἐπαύσατο, οὐ μέντοι πρίν γε τὸν πταρμὸν
προςενεχθῆναι αὐτῇ, ὥςτ' ἐμὲ θαυμάζειν, εἰ τὸ κό-
σμιον τοῦ σώματος ἐπιθυμεῖ τοιούτων ψόφων καὶ
γαργαλισμῶν, οἷον καὶ ὁ πταρμός ἐστι· πάνυ γὰρ
εὐθὺς ἐπαύσατο, ἐπειδὴ αὐτῷ τὸν πταρμὸν προςή-
νεγκα. Καὶ τὸν Ἐρυξίμαχον, Ὦ 'γαθέ, φάναι, Ἀρι-
στόφανες, ὅρα τί ποιεῖς. γελωτοποιεῖς μέλλων λέγειν,
καὶ φύλακά με τοῦ λόγου ἀναγκάζεις γίγνεσθαι τοῦ B
σεαυτοῦ, ἐάν τι γελοῖον εἴπῃς, ἐξόν σοι ἐν εἰρήνῃ
λέγειν. Καὶ τὸν Ἀριστοφάνη γελάσαντα εἰπεῖν· Εὖ
λέγεις, ὦ Ἐρυξίμαχε, καί μοι ἔστω ἄῤῥητα τὰ εἰρη-
μένα. ἀλλὰ μή με φύλαττε, ὡς ἐγὼ φοβοῦμαι περὶ
τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι, οὔ τι μὴ γελοῖα εἴπω,
τοῦτο μὲν γὰρ ἂν κέρδος εἴη καὶ τῆς ἡμετέρας Μού-
σης ἐπιχώριον, ἀλλὰ μὴ καταγέλαστα. Βαλών γε,
φάναι, ὦ Ἀριστόφανες, οἴει ἐκφεύξεσθαι; ἀλλὰ
πρόςεχε τὸν νοῦν καὶ οὕτω λέγε ὡς δώσων λόγον. C
ἴσως μέντοι, ἂν δόξῃ μοι, ἀφήσω σε.

Καὶ μήν, ὦ Ἐρυξίμαχε, εἰπεῖν τὸν Ἀριστοφάνη,
ἄλλῃ γέ πῃ ἐν νῷ ἔχω λέγειν ἢ ᾗ σύ τε καὶ Παυσα-
νίας εἰπέτην. ἐμοὶ γὰρ δοκοῦσιν οἱ ἄνθρωποι παντά-
πασι τὴν τοῦ ἔρωτος δύναμιν οὐκ ᾐσθῆσθαι, ἐπεὶ
αἰσθανόμενοί γε μέγιστ' ἂν αὐτοῦ ἱερὰ κατασκευάσαι
καὶ βωμοὺς καὶ θυσίας ἂν ποιεῖν μεγίστας, οὐχ ὥς-
περ νῦν τούτων οὐδὲν γίγνεται περὶ αὐτόν, δέον πάν-
των μάλιστα γίγνεσθαι. ἔστι γὰρ θεῶν φιλανθρωπό- D

τατος, ἐπίκουρός τε ὢν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἰατρὸς
τούτων ὧν ἰαθέντων μεγίστη εὐδαιμονία ἂν τῷ ἀν-
θρωπείῳ γένει εἴη. ἐγὼ οὖν πειράσομαι ὑμῖν εἰςηγή-
σασθαι τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων δι-
δάσκαλοι ἔσεσθε. δεῖ δὲ πρῶτον ὑμᾶς μαθεῖν τὴν
ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ τὰ παθήματα αὐτῆς. Ἡ γὰρ
πάλαι ἡμῶν φύσις οὐχ αὕτη ἦν ἥ περ νῦν, ἀλλ᾽
ἀλλοία. πρῶτον μὲν γὰρ τρία ἦν τὰ γένη τὰ τῶν
ἀνθρώπων, οὐχ ὥς περ νῦν δύο, ἄῤῥεν καὶ θῆλυ,
E ἀλλὰ καὶ τρίτον προςῆν κοινὸν ὂν ἀμφοτέρων τού-
των, οὗ νῦν ὄνομα λοιπόν, αὐτὸ δὲ ἠφάνισται· ἀν-
δρόγυνον γὰρ ἓν τότε μὲν ἦν καὶ εἶδος καὶ ὄνομα ἐξ
ἀμφοτέρων κοινὸν τοῦ τε ἄῤῥενος καὶ θήλεος, νῦν δ᾽
οὐκ ἔστιν ἀλλ᾽ ἢ ἐν ὀνείδει ὄνομα κείμενον. ἔπειτα
ὅλον ἦν ἑκάστου τοῦ ἀνθρώπου τὸ εἶδος στρογγύλον,
νῶτον καὶ πλευρὰς κύκλῳ ἔχον. χεῖρας δὲ τέτταρας
εἶχε, καὶ σκέλη τὰ ἴσα ταῖς χερσί, καὶ πρόςωπα δύ᾽
190 ἐπ᾽ αὐχένι κυκλοτερεῖ, ὅμοια πάντῃ· κεφαλὴν δ᾽ ἐπ᾽
ἀμφοτέροις τοῖς προςώποις ἐναντίοις κειμένοις μίαν,
καὶ ὦτα τέτταρα, καὶ αἰδοῖα δύο, καὶ τἆλλα πάντα
ὡς ἀπὸ τούτων ἄν τις εἰκάσειεν. ἐπορεύετο δὲ καὶ
ὀρθὸν ὥς περ νῦν, ὁποτέρωσε βουληθείη· καὶ ὁπότε
ταχὺ ὁρμήσειε θεῖν, ὥς περ οἱ κυβιστῶντες εἰς ὀρθὸν
τὰ σκέλη περιφερόμενοι κυβιστῶσι κύκλῳ, ὀκτὼ τότε
οὖσι τοῖς μέλεσιν ἀπερειδόμενοι ταχὺ ἐφέροντο κύκλῳ.
B ἦν δὲ διὰ ταῦτα τρία τὰ γένη καὶ τοιαῦτα, ὅτι τὸ
μὲν ἄῤῥεν ἦν τοῦ ἡλίου τὴν ἀρχὴν ἔκγονον, τὸ δὲ
θῆλυ τῆς γῆς, τὸ δὲ ἀμφοτέρων μετέχον τῆς σελή-
νης, ὅτι καὶ ἡ σελήνη ἀμφοτέρων μετέχει· περιφερῆ
δὲ δὴ ἦν καὶ αὐτὰ καὶ ἡ πορεία αὐτῶν διὰ τὸ τοῖς
γονεῦσιν ὅμοια εἶναι. ἦν οὖν τὴν ἰσχὺν δεινὰ καὶ τὴν
ῥώμην, καὶ τὰ φρονήματα μεγάλα εἶχον, ἐπεχείρησαν
δὲ τοῖς θεοῖς, καὶ ὃ λέγει Ὅμηρος περὶ Ἐφιάλτου
τε καὶ Ὤτου, περὶ ἐκείνων λέγεται, τὸ εἰς τὸν οὐρα-
C νὸν ἀνάβασιν ἐπιχειρεῖν ποιεῖν, ὡς ἐπιθησομένων τοῖς
θεοῖς. ὁ οὖν Ζεὺς καὶ οἱ ἄλλοι θεοὶ ἐβουλεύοντο ὅ
τι χρὴ αὐτοὺς ποιῆσαι, καὶ ἠπόρουν· οὔτε γὰρ ὅπως
ἀποκτείναιεν εἶχον καὶ ὥς περ τοὺς γίγαντας κεραυ-

νώσαντες τὸ γένος ἀφανίσαιεν — αἱ τιμαὶ γὰρ αὐτοῖς
καὶ τὰ ἱερὰ τὰ παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἠφανίζετο —,
οὔθ᾽ ὅπως ἐῷεν ἀσελγαίνειν. μόγις δὴ ὁ Ζεὺς ἐννοή-
σας λέγει ὅτι Δοκῶ μοι, ἔφη, ἔχειν μηχανήν, ὡς ἂν
εἶέν τε ἄνθρωποι καὶ παύσαιντο τῆς ἀκολασίας ἀσθε- D
νέστεροι γενόμενοι. νῦν μὲν γὰρ αὐτούς, ἔφη, δια-
τεμῶ δίχα ἕκαστον, καὶ ἅμα μὲν ἀσθενέστεροι ἔσον-
ται, ἅμα δὲ χρησιμώτεροι ἡμῖν διὰ τὸ πλείους τὸν
ἀριθμὸν γεγονέναι· καὶ βαδιοῦνται ὀρθοὶ ἐπὶ δυοῖν
σκελοῖν. ἐὰν δ᾽ ἔτι δοκῶσιν ἀσελγαίνειν καὶ μὴ ἐθέ-
λωσιν ἡσυχίαν ἄγειν, πάλιν αὖ, ἔφη, τεμῶ δίχα, ὥστ᾽
ἐφ᾽ ἑνὸς πορεύσονται σκέλους ἀσκωλιάζοντες. Ταῦτα
εἰπὼν ἔτεμνε τοὺς ἀνθρώπους δίχα, ὥς περ οἱ τὰ
ὄα τέμνοντες καὶ μέλλοντες ταριχεύειν, ἢ ὥς περ οἱ E
τὰ ᾠὰ ταῖς θριξίν. ὃν τινα δὲ τέμοι, τὸν Ἀπόλλω
ἐκέλευε τό τε πρόσωπον μεταστρέφειν καὶ τὸ τοῦ αὐ-
χένος ἥμισυ πρὸς τὴν τομήν, ἵνα θεώμενος τὴν αὑ-
τοῦ τμῆσιν κοσμιώτερος εἴη ὁ ἄνθρωπος, καὶ τἆλλα
ἰᾶσθαι ἐκέλευεν. ὁ δὲ τό τε πρόσωπον μετέστρεφε,
καὶ συνέλκων πανταχόθεν τὸ δέρμα ἐπὶ τὴν γαστέρα
νῦν καλουμένην, ὥς περ τὰ σύσπαστα βαλάντια, ἓν
στόμα ποιῶν ἀπέδει κατὰ μέσην τὴν γαστέρα, ὃ δὴ
τὸν ὀμφαλὸν καλοῦσι. καὶ τὰς μὲν ἄλλας ῥυτίδας
τὰς πολλὰς ἐξελέαινε καὶ τὰ στήθη διήρθρου, ἔχων 191
τι τοιοῦτον ὄργανον οἷον οἱ σκυτοτόμοι, περὶ τὸν
καλάποδα λεαίνοντες τὰς τῶν σκυτῶν ῥυτίδας· ὀλίγας
δὲ κατέλιπε, τὰς περὶ αὐτὴν τὴν γαστέρα καὶ τὸν
ὀμφαλόν, μνημεῖον εἶναι τοῦ παλαιοῦ πάθους. ἐπειδὴ
οὖν ἡ φύσις δίχα ἐτμήθη, ποθοῦν ἕκαστον τὸ ἥμισυ
τὸ αὑτοῦ ξυνῄει, καὶ περιβάλλοντες τὰς χεῖρας καὶ
συμπλεκόμενοι ἀλλήλοις, ἐπιθυμοῦντες συμφῦναι, ἀπέ-
θνησκον ὑπὸ λιμοῦ καὶ τῆς ἄλλης ἀργίας διὰ τὸ μη- B
δὲν ἐθέλειν χωρὶς ἀλλήλων ποιεῖν. καὶ ὁπότε τι ἀπο-
θάνοι τῶν ἡμίσεων, τὸ δὲ λειφθείη, τὸ λειφθὲν ἄλλο
ἐζήτει καὶ συνεπλέκετο, εἴτε γυναικὸς τῆς ὅλης ἐντύ-
χοι ἡμίσει, ὃ δὴ νῦν γυναῖκα καλοῦμεν, εἴτ᾽ ἀνδρός·
καὶ οὕτως ἀπώλλυντο. ἐλεήσας δὲ ὁ Ζεὺς ἄλλην μη-
χανὴν πορίζεται, καὶ μετατίθησιν αὐτῶν τὰ αἰδοῖα

εἰς τὸ πρόσθεν· τέως γὰρ καὶ ταῦτα ἐκτὸς εἶχον, καὶ
C ἐγέννων καὶ ἔτικτον οὐκ εἰς ἀλλήλους ἀλλ' εἰς γῆν,
ὥς περ οἱ τέττιγες. μετέθηκέ τε οὖν οὕτως αὐτῶν
εἰς τὸ πρόσθεν καὶ διὰ τούτων τὴν γένεσιν ἐν ἀλ-
λήλοις ἐποίησε, διὰ τοῦ ἄῤῥενος ἐν τῷ θήλει, τῶνδε
ἕνεκα, ἵνα ἐν τῇ συμπλοκῇ ἅμα μὲν εἰ ἀνὴρ γυναικὶ
ἐντύχοι, γεννῷεν καὶ γίγνοιτο τὸ γένος, ἅμα δ' εἰ
καὶ ἄῤῥην ἄῤῥενι, πλησμονὴ γοῦν γίγνοιτο τῆς συνου-
σίας καὶ διαπαύοιντο καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα τρέποιντο καὶ
τοῦ ἄλλου βίου ἐπιμελοῖντο. Ἔστι δὴ οὖν ἐκ τόσου
D ὁ ἔρως ἔμφυτος ἀλλήλων τοῖς ἀνθρώποις καὶ τῆς
ἀρχαίας φύσεως συναγωγεύς, καὶ ἐπιχειρῶν ποιῆσαι
ἓν ἐκ δυοῖν καὶ ἰάσασθαι τὴν φύσιν τὴν ἀνθρωπίνην.
ἕκαστος οὖν ἡμῶν ἐστὶν ἀνθρώπου ξύμβολον, ἅτε
τετμημένος ὥς περ αἱ ψῆτται, ἐξ ἑνὸς δύο. ζητεῖ δὴ
ἀεὶ τὸ ἑαυτοῦ ἕκαστος ξύμβολον. ὅσοι μὲν οὖν τῶν
ἀνδρῶν τοῦ κοινοῦ τμῆμά εἰσιν, ὃ δὴ τότε ἀνδρό-
γυνον ἐκαλεῖτο, φιλογύναικές τ' εἰσὶ καὶ οἱ πολλοὶ
E τῶν μοιχῶν ἐκ τούτου τοῦ γένους γεγόνασι, καὶ ὅσαι
αὖ γυναῖκες φίλανδροί τε καὶ μοιχεύτριαι, ἐκ τούτου
τοῦ γένους γίγνονται. ὅσαι δὲ τῶν γυναικῶν γυναικὸς
τμῆμά εἰσιν, οὐ πάνυ αὗται τοῖς ἀνδράσι τὸν νοῦν
προσέχουσιν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τὰς γυναῖκας τετραμ-
μέναι εἰσί, καὶ αἱ ἑταιρίστριαι ἐκ τούτου τοῦ γένους
γίγνονται. ὅσοι δὲ ἄῤῥενος τμῆμά εἰσι, τὰ ἄῤῥενα
διώκουσι, καὶ τέως μὲν ἂν παῖδες ὦσιν, ἅτε τεμάχια
ὄντα τοῦ ἄῤῥενος, φιλοῦσι τοὺς ἄνδρας καὶ χαίρουσι
192 συγκατακείμενοι καὶ συμπεπλεγμένοι τοῖς ἀνδράσι,
καί εἰσιν οὗτοι βέλτιστοι τῶν παίδων καὶ μειρακίων,
ἅτε ἀνδρειότατοι ὄντες φύσει. φασὶ δὲ δή τινες αὐ-
τοὺς ἀναισχύντους εἶναι, ψευδόμενοι· οὐ γὰρ ὑπ'
ἀναισχυντίας τοῦτο δρῶσιν, ἀλλ' ὑπὸ θάῤῥους καὶ
ἀνδρείας καὶ ἀῤῥενωπίας τὸ ὅμοιον αὐτοῖς ἀσπαζό-
μενοι. μέγα δὲ τεκμήριον· καὶ γὰρ τελεωθέντες μόνοι
ἀποβαίνουσιν εἰς τὰ πολιτικὰ ἄνδρες οἱ τοιοῦτοι.
ἐπειδὰν δὲ ἀνδρωθῶσι, παιδεραστοῦσι καὶ πρὸς γά-
B μους καὶ παιδοποιίας οὐ προσέχουσι τὸν νοῦν φύσει,
ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀναγκάζονται· ἀλλ' ἐξαρκεῖ αὐ-

τοῖς μετ' ἀλλήλων καταζῆν ἀγάμοις. πάντως μὲν
οὖν ὁ τοιοῦτος παιδεραστής τε καὶ φιλεραστὴς γίγνε-
ται, ἀεὶ τὸ ξυγγενὲς ἀσπαζόμενος. ὅταν μὲν οὖν καὶ
αὐτῷ ἐκείνῳ ἐντύχῃ τῷ αὑτοῦ ἡμίσει καὶ ὁ παιδερα-
στὴς καὶ ἄλλος πᾶς, τότε καὶ θαυμαστὰ ἐκπλήττον- C
ται φιλίᾳ τε καὶ οἰκειότητι καὶ ἔρωτι, οὐκ ἐθέλοντες,
ὡς ἔπος εἰπεῖν, χωρίζεσθαι ἀλλήλων οὐδὲ σμικρὸν
χρόνον. καὶ οἱ διατελοῦντες μετ' ἀλλήλων διὰ βίου
οὗτοί εἰσιν, οἳ οὐδ' ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν ὅ τι βούλονται
σφίσι παρ' ἀλλήλων γίγνεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἂν δόξειε
τοῦτ' εἶναι ἡ τῶν ἀφροδισίων συνουσία, ὡς ἄρα τού-
του ἕνεκα ἕτερος ἑτέρῳ χαίρει ξυνὼν οὕτως ἐπὶ με-
γάλης σπουδῆς· ἀλλ' ἄλλο τι βουλομένη ἑκατέρου ἡ
ψυχὴ δήλη ἐστίν, ὃ οὐ δύναται εἰπεῖν, ἀλλὰ μαν- D
τεύεται ὃ βούλεται, καὶ αἰνίττεται. καὶ εἰ αὐτοῖς ἐν
τῷ αὐτῷ κατακειμένοις ἐπιστὰς ὁ Ἥφαιστος, ἔχων
τὰ ὄργανα, ἔροιτο Τί ἔσθ' ὃ βούλεσθε, ὦ ἄνθρω-
ποι, ὑμῖν παρ' ἀλλήλων γενέσθαι; καὶ εἰ ἀποροῦντας
αὐτοὺς πάλιν ἔροιτο Ἆρά γε τοῦδε ἐπιθυμεῖτε, ἐν τῷ
αὐτῷ γενέσθαι ὅτι μάλιστα ἀλλήλοις, ὥςτε καὶ νύκτα
καὶ ἡμέραν μὴ ἀπολείπεσθαι ἀλλήλων; εἰ γὰρ τού-
του ἐπιθυμεῖτε, ἐθέλω ὑμᾶς συντῆξαι καὶ συμφύσαι E
εἰς τὸ αὐτό, ὥςτε δύ' ὄντας ἕνα γεγονέναι καὶ ἕως
τ' ἂν ζῆτε, ὡς ἕνα ὄντα, κοινῇ ἀμφοτέρους ζῆν, καὶ
ἐπειδὰν ἀποθάνητε, ἐκεῖ αὖ ἐν Ἅιδου ἀντὶ δυοῖν ἕνα
εἶναι κοινῇ τεθνεῶτε. ἀλλ' ὁρᾶτε εἰ τούτου ἐρᾶτε καὶ
ἐξαρκεῖ ὑμῖν ἂν τούτου τύχητε. ταῦτα ἀκούσας ἴσμεν
ὅτι οὐδ' ἂν εἷς ἐξαρνηθείη οὐδ' ἄλλο τι ἂν φανείη
βουλόμενος, ἀλλ' ἀτεχνῶς οἴοιτ' ἂν ἀκηκοέναι τοῦτο
ὃ πάλαι ἄρα ἐπεθύμει, συνελθὼν καὶ συντακεὶς τῷ
ἐρωμένῳ ἐκ δυοῖν εἷς γενέσθαι. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ
αἴτιον, ὅτι ἡ ἀρχαία φύσις ἡμῶν ἦν αὕτη καὶ ἦμεν
ὅλοι· τοῦ ὅλου οὖν τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ διώξει ἔρως
ὄνομα. καὶ πρὸ τοῦ, ὥς περ λέγω, ἓν ἦμεν· νυνὶ 193
δὲ διὰ τὴν ἀδικίαν διῳκίσθημεν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθά-
περ Ἀρκάδες ὑπὸ Λακεδαιμονίων. φόβος οὖν ἔστιν,
ἐὰν μὴ κόσμιοι ὦμεν πρὸς τοὺς θεούς, ὅπως μὴ καὶ
αὖθις διασχισθησόμεθα, καὶ περίιμεν ἔχοντες ὥς περ

οἱ ἐν ταῖς στήλαις κατὰ γραφὴν ἐκτετυπωμένοι, δια-
πεπρισμένοι κατὰ τὰς ῥῖνας, γεγονότες ὥς περ λίσπαι.
ἀλλὰ τούτων ἕνεκα πάντ' ἄνδρα χρὴ ἅπαντα παρα-
B κελεύεσθαι εὐσεβεῖν περὶ θεούς, ἵνα τὰ μὲν ἐκφύγω-
μεν, τῶν δὲ τύχωμεν, ὧν ὁ Ἔρως ἡμῖν ἡγεμὼν καὶ
στρατηγός. ᾧ μηδεὶς ἐναντία πραττέτω· πράττει δ'
ἐναντία, ὅς τις θεοῖς ἀπεχθάνεται. φίλοι γὰρ γενό-
μενοι καὶ διαλλαγέντες τῷ θεῷ ἐξευρήσομέν τε καὶ
ἐντευξόμεθα τοῖς παιδικοῖς τοῖς ἡμετέροις αὐτῶν, ὃ
τῶν νῦν ὀλίγοι ποιοῦσι. καὶ μή μοι ὑπολάβῃ Ἐρυ-
ξίμαχος κωμῳδῶν τὸν λόγον, ὡς Παυσανίαν καὶ
Ἀγάθωνα λέγω· ἴσως μὲν γὰρ καὶ οὗτοι τούτων
C τυγχάνουσιν ὄντες καὶ εἰσὶν ἀμφότεροι τὴν φύσιν ἄῤ-
ῥενες, λέγω δὲ οὖν ἔγωγε καθ' ἁπάντων καὶ ἀνδρῶν
καὶ γυναικῶν, ὅτι οὕτως ἂν ἡμῶν τὸ γένος εὔδαιμον
γένοιτο, εἰ ἐκτελέσαιμεν τὸν ἔρωτα καὶ τῶν παιδικῶν
τῶν αὑτοῦ ἕκαστος τύχοι εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀπελθὼν
φύσιν. εἰ δὲ τοῦτο ἄριστον, ἀναγκαῖον καὶ τῶν νῦν
παρόντων τὸ τούτου ἐγγυτάτω ἄριστον εἶναι. τοῦτο
δ' ἐστὶ παιδικῶν τυχεῖν κατὰ νοῦν αὐτῷ πεφυκότων.
D οὗ δὴ τὸν αἴτιον θεὸν ὑμνοῦντες δικαίως ἂν ὑμνοῖμεν
Ἔρωτα, ὃς ἔν τε τῷ παρόντι ἡμᾶς πλεῖστα ὀνίνησιν
εἰς τὸ οἰκεῖον ἄγων, καὶ εἰς τὸ ἔπειτα ἐλπίδας μεγί-
στας παρέχεται, ἡμῶν παρεχομένων πρὸς θεοὺς εὐ-
σέβειαν, καταστήσας ἡμᾶς εἰς τὴν ἀρχαίαν φύσιν καὶ
ἰασάμενος μακαρίους καὶ εὐδαίμονας ποιῆσαι.

Οὗτος, ἔφη, ὦ Ἐρυξίμαχε, ὁ ἐμὸς λόγος ἐστὶ
περὶ Ἔρωτος, ἀλλοῖος ἢ ὁ σός. ὥς περ οὖν ἐδεήθην
σου, μὴ κωμῳδήσῃς αὐτόν, ἵνα καὶ τῶν λοιπῶν
E ἀκούσωμεν τί ἕκαστος ἐρεῖ, μᾶλλον δὲ τί ἑκάτερος·
Ἀγάθων γὰρ καὶ Σωκράτης λοιποί.

Ἀλλὰ πείσομαί σοι, ἔφη φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον·
καὶ γάρ μοι ὁ λόγος ἡδέως ἐῤῥήθη. καὶ εἰ μὴ ξυνῄ-
δειν Σωκράτει τε καὶ Ἀγάθωνι δεινοῖς οὖσι περὶ τὰ
ἐρωτικά, πάνυ ἂν ἐφοβούμην μὴ ἀπορήσωσι λόγων
διὰ τὸ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ εἰρῆσθαι· νῦν δὲ ὅμως
194 θαῤῥῶ. Τὸν οὖν Σωκράτη εἰπεῖν· Καλῶς γὰρ αὐτὸς
ἠγώνισαι, ὦ Ἐρυξίμαχε. εἰ δὲ γένοιο οὗ νῦν ἐγώ εἰμι,

μᾶλλον δὲ ἴσως οὐ ἔσομαι, ἐπειδὰν Ἀγάθων εἴπῃ,
εὖ καὶ μάλ᾽ ἂν φοβοῖο καὶ ἐν παντὶ εἴης, ὥς περ ἐγὼ
νῦν. Φαρμάττειν βούλει με, ὦ Σώκρατες, εἰπεῖν τὸν
Ἀγάθωνα, ἵνα θορυβηθῶ διὰ τὸ οἴεσθαι τὸ θέατρον
προςδοκίαν μεγάλην ἔχειν ὡς εὖ ἐροῦντος ἐμοῦ. Ἐπι-
λήσμων μέντ᾽ ἂν εἴην, ὦ Ἀγάθων, εἰπεῖν τὸν Σω-
κράτη, εἰ ἰδὼν τὴν σὴν ἀνδρείαν καὶ μεγαλοφροσύνην B
ἀναβαίνοντος ἐπὶ τὸν ὀκρίβαντα μετὰ τῶν ὑποκριτῶν
καὶ βλέψαντος ἐναντία τοσούτῳ θεάτρῳ, μέλλοντος
ἐπιδείξεσθαι σαυτοῦ λόγους, καὶ οὐδ᾽ ὁπωςτιοῦν
ἐκπλαγέντος, νῦν οἰηθείην σε θορυβηθήσεσθαι ἕνεκα
ἡμῶν ὀλίγων ἀνθρώπων. Τί δαί, ὦ Σώκρατες; τὸν
Ἀγάθωνα φάναι, οὐ δή πού με οὕτω θεάτρου με-
στὸν ἡγεῖ, ὥςτε καὶ ἀγνοεῖν ὅτι νοῦν ἔχοντι ὀλίγοι
ἔμφρονες πολλῶν ἀφρόνων φοβερώτεροι. Οὐ μέντ᾽ C
ἂν καλῶς ποιοίην, φάναι τὸν Σωκράτη, ὦ Ἀγάθων,
περὶ σοῦ τι ἐγὼ ἀγροῖκον δοξάζων. ἀλλ᾽ εὖ οἶδα ὅτι
εἴ τισιν ἐντύχοις οὓς ἡγοῖο σοφούς, μᾶλλον ἂν αὐ-
τῶν φροντίζοις ἢ τῶν πολλῶν. ἀλλὰ μὴ οὐχ οὗτοι
ἡμεῖς ὦμεν. ἡμεῖς μὲν γὰρ καὶ ἐκεῖ παρῆμεν τῶν
πολλῶν· εἰ δὲ ἄλλοις ἐντύχοις σοφοῖς, τάχ᾽ ἂν αἰ-
σχύνοιο αὐτούς, εἴ τι ἴσως οἴοιο αἰσχρὸν ὂν ποιεῖν. D
ἢ πῶς λέγεις; Ἀληθῆ λέγεις, φάναι. Τοὺς δὲ πολ-
λοὺς οὐκ ἂν αἰσχύνοιο, εἴ τι οἴοιο αἰσχρὸν ποιεῖν;
Καὶ τὸν Φαῖδρον ἔφη ὑπολαβόντα εἰπεῖν· Ὦ φίλε
Ἀγάθων, ἐὰν ἀποκρίνῃ Σωκράτει, οὐδὲν ἔτι διοίσει
αὐτῷ ὁπῃοῦν τῶν ἐνθάδε ὁτιοῦν γίγνεσθαι, ἐὰν μό-
νον ἔχῃ ὅτῳ διαλέγηται, ἄλλως τε καὶ καλῷ. ἐγὼ δὲ
ἡδέως μὲν ἀκούω Σωκράτους διαλεγομένου, ἀναγκαῖον
δέ μοι ἐπιμεληθῆναι τοῦ ἐγκωμίου τῷ Ἔρωτι καὶ
ἀποδέξασθαι παρ᾽ ἑνὸς ἑκάστου ὑμῶν τὸν λόγον.
ἀποδοὺς οὖν ἑκάτερος τῷ θεῷ οὕτως ἤδη διαλεγέ-
σθω. Ἀλλὰ καλῶς λέγεις, ὦ Φαῖδρε, φάναι τὸν E
Ἀγάθωνα, καὶ οὐδέν με κωλύει λέγειν· Σωκράτει γὰρ
καὶ αὖθις ἔσται πολλάκις διαλέγεσθαι.

Ἐγὼ δὲ δὴ βούλομαι πρῶτον μὲν εἰπεῖν ἧ χρή με
εἰπεῖν, ἔπειτα εἰπεῖν. δοκοῦσι γάρ μοι πάντες οἱ πρό-
σθεν εἰρηκότες οὐ τὸν θεὸν ἐγκωμιάζειν, ἀλλὰ τοὺς

ἀνθρώπους εὐδαιμονίζειν τῶν ἀγαθῶν ὧν ὁ θεὸς αὐ-
τοῖς αἴτιος· ὁποῖος δέ τις αὐτὸς ὢν ταῦτα ἐδωρήσατο,
195 οὐδεὶς εἴρηκεν. εἷς δὲ τρόπος ὀρθὸς παντὸς ἐπαίνου
περὶ παντός, λόγῳ διελθεῖν οἷος οἵων αἴτιος ὢν τυγ-
χάνει περὶ οὗ ἂν ὁ λόγος ᾖ. οὕτω δὴ τὸν Ἔρωτα καὶ
ἡμᾶς δίκαιον ἐπαινέσαι πρῶτον αὐτὸν οἷός ἐστιν,
ἔπειτα τὰς δόσεις. Φημὶ οὖν ἐγὼ πάντων θεῶν εὐ-
δαιμόνων ὄντων Ἔρωτα, εἰ θέμις καὶ ἀνεμέσητον
εἰπεῖν, εὐδαιμονέστατον εἶναι αὐτῶν, κάλλιστον ὄντα
καὶ ἄριστον. ἔστι δὲ κάλλιστος ὢν τοιόςδε. πρῶτον
μὲν νεώτατος θεῶν, ὦ Φαῖδρε. μέγα δὲ τεκμήριον
B τῷ λόγῳ αὐτὸς παρέχεται, φεύγων φυγῇ τὸ γῆρας,
ταχὺ ὂν δῆλον ὅτι· θᾶττον γοῦν τοῦ δέοντος ἡμῖν
προςέρχεται. ὃ δὴ πέφυκεν Ἔρως μισεῖν καὶ οὐδ᾽ ἐν-
τὸς πολλοῦ πλησιάζειν. μετὰ δὲ νέων ἀεὶ ξύνεστί τε
καὶ ἔστιν· ὁ γὰρ παλαιὸς λόγος εὖ ἔχει, ὡς ὅμοιον
ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. ἐγὼ δὲ Φαίδρῳ πολλὰ ἄλλα ὁμο-
λογῶν τοῦτο οὐχ ὁμολογῶ, ὡς Ἔρως Κρόνου καὶ
C Ἰαπετοῦ ἀρχαιότερός ἐστιν, ἀλλά φημι νεώτατον αὐ-
τὸν εἶναι θεῶν καὶ ἀεὶ νέον, τὰ δὲ παλαιὰ πράγματα
περὶ θεούς, ἃ Ἡσίοδος καὶ Παρμενίδης λέγουσιν,
ἀνάγκῃ καὶ οὐκ ἔρωτι γεγονέναι, εἰ ἐκεῖνοι ἀληθῆ
ἔλεγον· οὐ γὰρ ἂν ἐκτομαὶ οὐδὲ δεσμοὶ ἀλλήλων
ἐγίγνοντο καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ βίαια, εἰ Ἔρως ἐν
αὐτοῖς ἦν, ἀλλὰ φιλία καὶ εἰρήνη, ὥς περ νῦν, ἐξ
οὗ Ἔρως τῶν θεῶν βασιλεύει. Νέος μὲν οὖν ἐστί,
D πρὸς δὲ τῷ νέῳ ἁπαλός· ποιητοῦ δ᾽ ἔστιν ἐνδεὴς
οἷος ἦν Ὅμηρος, πρὸς τὸ ἐπιδεῖξαι θεοῦ ἁπαλότητα.
Ὅμηρος γὰρ Ἄτην θεόν τέ φησιν εἶναι καὶ ἁπαλήν·
τοὺς γοῦν πόδας αὐτῆς ἁπαλοὺς εἶναι, λέγων

τῆς μένθ᾽ ἁπαλοὶ πόδες· οὐ γὰρ ἐπ᾽ οὔδει
πίλναται, ἀλλ᾽ ἄρα ἥ γε κατ᾽ ἀνδρῶν κράατα
βαίνει.

καλῷ οὖν δοκεῖ μοι τεκμηρίῳ τὴν ἁπαλότητα ἀποφαί-
νειν, ὅτι οὐκ ἐπὶ σκληροῦ βαίνει ἀλλ᾽ ἐπὶ μαλθακοῦ.
E τῷ αὐτῷ δὴ καὶ ἡμεῖς χρησώμεθα τεκμηρίῳ περὶ
Ἔρωτα ὅτι ἁπαλός. οὐ γὰρ ἐπὶ γῆς βαίνει οὐδ᾽ ἐπὶ
κρανίων, ἅ ἐστιν οὐ πάνυ μαλακά, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς μα-

λακωτάτοις τῶν ὄντων καὶ βαίνει καὶ οἰκεῖ. ἐν γὰρ
ἤθεσι καὶ ψυχαῖς θεῶν καὶ ἀνθρώπων τὴν οἴκησιν
ἵδρυται, καὶ οὐκ αὖ ἑξῆς ἐν πάσαις ταῖς ψυχαῖς,
ἀλλ᾽ ᾗ τινι ἂν σκληρὸν ἦθος ἐχούσῃ ἐντύχῃ, ἀπέρ-
χεται, ᾗ δ᾽ ἂν μαλακόν, οἰκίζεται. ἁπτόμενον οὖν
ἀεὶ καὶ ποσὶ καὶ πάντῃ ἐν μαλακωτάτοις τῶν μαλα-
κωτάτων, ἁπαλώτατον ἀνάγκη εἶναι. Νεώτατος 196
μὲν δή ἐστι καὶ ἁπαλώτατος, πρὸς δὲ τούτοις ὑγρὸς
τὸ εἶδος. οὐ γὰρ ἂν οἷός τ᾽ ἦν πάντῃ περιπτύσσεσθαι
οὐδὲ διὰ πάσης ψυχῆς καὶ εἰσιὼν τὸ πρῶτον λαν-
θάνειν καὶ ἐξιών, εἰ σκληρὸς ἦν. συμμέτρου δὲ καὶ
ὑγρᾶς ἰδέας μέγα τεκμήριον ἡ εὐσχημοσύνη, ὃ δὴ
διαφερόντως ἐκ πάντων ὁμολογουμένως Ἔρως ἔχει·
ἀσχημοσύνῃ γὰρ καὶ Ἔρωτι πρὸς ἀλλήλους ἀεὶ πό-
λεμος. χρόας δὲ κάλλος ἡ κατ᾽ ἄνθη δίαιτα τοῦ θεοῦ
σημαίνει· ἀνανθεῖ γὰρ καὶ ἀπηνθηκότι καὶ σώματι B
καὶ ψυχῇ καὶ ἄλλῳ ὁτῳοῦν οὐκ ἐνίζει Ἔρως, οὗ δ᾽
ἂν εὐανθής τε καὶ εὐώδης τόπος ᾖ, ἐνταῦθα καὶ ἵζει
καὶ μένει. Περὶ μὲν οὖν κάλλους τοῦ θεοῦ καὶ ταῦθ᾽
ἱκανὰ καὶ ἔτι πολλὰ λείπεται, περὶ δὲ ἀρετῆς Ἔρωτος
μετὰ ταῦτα λεκτέον, τὸ μὲν μέγιστον ὅτι Ἔρως οὔτ᾽
ἀδικεῖ οὔτ᾽ ἀδικεῖται οὔθ᾽ ὑπὸ θεοῦ οὔτε θεόν, οὔθ᾽
ὑπ᾽ ἀνθρώπου οὔτε ἄνθρωπον. οὔτε γὰρ αὐτὸς βίᾳ
πάσχει, εἴ τι πάσχει· βία γὰρ Ἔρωτος οὐχ ἅπτεται·
οὔτε ποιῶν ποιεῖ· πᾶς γὰρ ἑκὼν Ἔρωτι πᾶν ὑπηρετεῖ, C
ἃ δ᾽ ἂν τις ἑκὼν ἑκόντι ὁμολογήσῃ, φασὶν οἱ πόλεως
βασιλῆς νόμοι δίκαια εἶναι. πρὸς δὲ τῇ δικαιοσύνῃ
σωφροσύνης πλείστης μετέχει. εἶναι γὰρ ὁμολογεῖται
σωφροσύνη τὸ κρατεῖν ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν, Ἔρωτος
δὲ μηδεμίαν ἡδονὴν κρείττω εἶναι. εἰ δὲ ἥττους,
κρατοῖντ᾽ ἂν ὑπὸ Ἔρωτος, ὁ δὲ κρατοῖ. κρατῶν δὲ
ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ὁ Ἔρως διαφερόντως ἂν σω-
φρονοῖ. καὶ μὴν εἴς γε ἀνδρείαν Ἔρωτι οὐδὲ Ἄρης D
ἀνθίσταται. οὐ γὰρ ἔχει Ἔρωτα Ἄρης, ἀλλ᾽ Ἔρως
Ἄρη, Ἀφροδίτης, ὡς λόγος. κρείττων δὲ ὁ ἔχων τοῦ
ἐχομένου. τοῦ δ᾽ ἀνδρειοτάτου τῶν ἄλλων κρατῶν
πάντων ἂν ἀνδρειότατος εἴη. Περὶ μὲν οὖν δικαιο-
σύνης καὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας τοῦ θεοῦ εἴρη-

ται, περὶ δὲ σοφίας λείπεται· ὅσον οὖν δυνατόν,
πειρατέον μὴ ἐλλείπειν. καὶ πρῶτον μέν, ἵν' αὖ καὶ
ἐγὼ τὴν ἡμετέραν τέχνην τιμήσω ὥς περ Ἐρυξίμαχος
E τὴν ἑαυτοῦ, ποιητὴς ὁ θεὸς σοφὸς οὕτως ὥςτε καὶ
ἄλλον ποιῆσαι· πᾶς γοῦν ποιητὴς γίγνεται, κἂν ἄμου-
σος ᾖ τὸ πρίν, οὗ ἂν Ἔρως ἅψηται. ᾧ δὴ πρέπει
ἡμᾶς μαρτυρίῳ χρῆσθαι, ὅτι ποιητὴς ὁ Ἔρως ἀγα-
θὸς ἐν κεφαλαίῳ πᾶσαν ποίησιν τὴν κατὰ μουσικήν·
ἃ γάρ τις ἢ μὴ ἔχει ἢ μὴ οἶδεν, οὔτ' ἂν ἑτέρῳ δοίη
197 οὔτ' ἂν ἄλλον διδάξειε. καὶ μὲν δὴ τήν γε τῶν
ζώων ποίησιν πάντων τίς ἐναντιώσεται μὴ οὐχὶ Ἔρω-
τος εἶναι σοφίαν, ᾗ γίγνεταί τε καὶ φύεται πάντα τὰ
ζῶα; ἀλλὰ τὴν τῶν τεχνῶν δημιουργίαν οὐκ ἴσμεν,
ὅτι οὗ μὲν ἂν ὁ θεὸς οὗτος διδάσκαλος γένηται, ἐλ-
λόγιμος καὶ φανὸς ἀπέβη, οὗ δ' ἂν Ἔρως μὴ ἐφά-
ψηται, σκοτεινός; τοξικήν γε μὴν καὶ ἰατρικὴν καὶ
μαντικὴν Ἀπόλλων ἀνεῦρεν ἐπιθυμίας καὶ ἔρωτος
B ἡγεμονεύσαντος, ὥςτε καὶ οὗτος Ἔρωτος ἂν εἴη μα-
θητής, καὶ Μοῦσαι μουσικῆς καὶ Ἥφαιστος χαλκείας
καὶ Ἀθηνᾶ ἱστουργίας καὶ Ζεὺς κυβερνήσεως θεῶν
τε καὶ ἀνθρώπων. ὅθεν δὴ καὶ κατεσκευάσθη τῶν
θεῶν τὰ πράγματα Ἔρωτος ἐγγενομένου, δῆλον ὅτι
κάλλους· αἴσχει γὰρ οὐκ ἔπεστιν Ἔρως. πρὸ τοῦ δέ,
ὥς περ ἐν ἀρχῇ εἶπον, πολλὰ καὶ δεινὰ θεοῖς ἐγί-
γνετο, ὡς λέγεται, διὰ τὴν τῆς ἀνάγκης βασιλείαν·
ἐπειδὴ δ' ὁ θεὸς οὗτος ἔφυ, ἐκ τοῦ ἐρᾶν τῶν καλῶν
C πάντ' ἀγαθὰ γέγονε καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις. Οὕ-
τως ἐμοὶ δοκεῖ, ὦ Φαῖδρε, Ἔρως πρῶτος αὐτὸς ὢν
κάλλιστος καὶ ἄριστος μετὰ τοῦτο τοῖς ἄλλοις ἄλλων
τοιούτων αἴτιος εἶναι. ἐπέρχεται δέ μοί τι καὶ ἔμμε-
τρον εἰπεῖν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ποιῶν

εἰρήνην μὲν ἐν ἀνθρώποις, πελάγει δὲ γαλήνην,
νηνεμίαν ἀνέμων, κοίτην ὕπνον τ' ἐνὶ κήδει.

D οὗτος δὲ ἡμᾶς ἀλλοτριότητος μὲν κενοῖ, οἰκειότητος
δὲ πληροῖ, τὰς τοιάςδε ξυνόδους μετ' ἀλλήλων πάσας
τιθεὶς ξυνιέναι, ἐν ἑορταῖς, ἐν χοροῖς, ἐν θυσίαις γι-
γνόμενος ἡγεμών· πρᾳότητα μὲν πορίζων, ἀγριότητα
δ' ἐξορίζων· φιλόδωρος εὐμενείας, ἄδωρος δυςμενείας·

ἵλεως ἀγαθοῖς, θεατὸς σοφοῖς, ἀγαστὸς θεοῖς· ζηλω-
τὸς ἀμοίροις, κτητὸς εὐμοίροις· τρυφῆς, ἁβρότητος,
χλιδῆς, χαρίτων, ἱμέρου, πόθου πατήρ· ἐπιμελὴς
ἀγαθῶν, ἀμελὴς κακῶν· ἐν πόνῳ, ἐν φόβῳ, ἐν πόθῳ,
ἐν λόγῳ κυβερνήτης, ἐπιβάτης, παραστάτης τε καὶ E
σωτὴρ ἄριστος, ξυμπάντων τε θεῶν καὶ ἀνθρώπων
κόσμος, ἡγεμὼν κάλλιστος καὶ ἄριστος, ᾧ χρὴ ἕπεσθαι
πάντα ἄνδρα ἐφυμνοῦντα καλῶς, καλῆς ᾠδῆς μετέ-
χοντα, ἣν ᾄδει θέλγων πάντων θεῶν τε καὶ ἀνθρώ-
πων νόημα.

Οὗτος, ἔφη, ὁ παρ᾽ ἐμοῦ λόγος, ὦ Φαῖδρε, τῷ
θεῷ ἀνακείσθω, τὰ μὲν παιδιᾶς, τὰ δὲ σπουδῆς με-
τρίας, καθ᾽ ὅσον ἐγὼ δύναμαι, μετέχων.

Εἰπόντος δὲ τοῦ Ἀγάθωνος πάντας ἔφη ὁ Ἀρι- 198
στόδημος ἀναθορυβῆσαι τοὺς παρόντας, ὡς πρεπόν-
τως τοῦ νεανίσκου εἰρηκότος καὶ αὑτῷ καὶ τῷ θεῷ.
τὸν οὖν Σωκράτη εἰπεῖν βλέψαντα εἰς τὸν Ἐρυξίμαχον,
Ἆρά σοι δοκῶ, φάναι, ὦ παῖ Ἀκουμενοῦ, ἀδεὲς πά-
λαι δέος δεδιέναι, ἀλλ᾽ οὐ μαντικῶς, ἃ νῦν δὴ ἔλε-
γον, εἰπεῖν, ὅτι Ἀγάθων θαυμαστῶς ἐροῖ, ἐγὼ δ᾽
ἀπορήσοιμι; Τὸ μὲν ἕτερον, φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον,
μαντικῶς δοκεῖς μοι εἰρηκέναι, ὅτι Ἀγάθων εὖ ἐρεῖ·
τὸ δὲ σὲ ἀπορήσειν, οὐκ οἶμαι. Καὶ πῶς, ὦ μακά- B
ριε, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, οὐ μέλλω ἀπορεῖν καὶ ἐγὼ
καὶ ἄλλος ὁστισοῦν, μέλλων λέξειν μετὰ καλὸν οὕτω
καὶ παντοδαπὸν λόγον ῥηθέντα; καὶ τὰ μὲν ἄλλα οὐχ
ὁμοίως μὲν θαυμαστά· τὸ δ᾽ ἐπὶ τελευτῆς τοῦ κάλ-
λους τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων τίς οὐκ ἂν ἐξεπλάγη
ἀκούων; ἐπεὶ ἔγωγε ἐνθυμούμενος ὅτι αὐτὸς οὐχ οἷός
τ᾽ ἔσομαι οὐδ᾽ ἐγγὺς τούτων οὐδὲν καλὸν εἰπεῖν, ὑπ᾽ C
αἰσχύνης ὀλίγου ἀποδρὰς ᾠχόμην, εἴ πῃ εἶχον. καὶ
γάρ με Γοργίου ὁ λόγος ἀνεμίμνησκεν, ὥστε ἀτεχνῶς
τὸ τοῦ Ὁμήρου ἐπεπόνθη· ἐφοβούμην μή μοι τε-
λευτῶν ὁ Ἀγάθων Γοργίου κεφαλὴν δεινοῦ λέγειν ἐν
τῷ λόγῳ ἐπὶ τὸν ἐμὸν λόγον πέμψας αὐτόν με λίθον
τῇ ἀφωνίᾳ ποιήσειε. καὶ ἐνενόησα τότε ἄρα καταγέ-
λαστος ὤν, ἡνίκα ὑμῖν ὡμολόγουν ἐν τῷ μέρει μεθ᾽
ὑμῶν ἐγκωμιάσεσθαι τὸν Ἔρωτα καὶ ἔφην εἶναι δει- D

νὸς τὰ ἐρωτικά, οὐδὲν εἰδὼς ἄρα τοῦ πράγματος,
ὡς ἔδει ἐγκωμιάζειν ὁτιοῦν. ἐγὼ μὲν γὰρ ὑπ᾽ ἀβελ-
τερίας ᾤμην δεῖν τἀληθῆ λέγειν περὶ ἑκάστου τοῦ
ἐγκωμιαζομένου, καὶ τοῦτο μὲν ὑπάρχειν, ἐξ αὐτῶν
δὲ τούτων τὰ κάλλιστα ἐκλεγομένους ὡς εὐπρεπέ-
στατα τιθέναι. καὶ πάνυ δὴ μέγα ἐφρόνουν ὡς εὖ
ἐρῶν, ὡς εἰδὼς τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἐπαινεῖν ὁτιοῦν.
E τὸ δὲ ἄρα, ὡς ἔοικεν, οὐ τοῦτο ἦν τὸ καλῶς ἐπαινεῖν
ὁτιοῦν, ἀλλὰ τὸ ὡς μέγιστα ἀνατιθέναι τῷ πράγματι
καὶ ὡς κάλλιστα, ἐάν τε ᾖ οὕτως ἔχοντα ἐάν τε μή.
εἰ δὲ ψευδῆ, οὐδὲν ἄρ᾽ ἦν πρᾶγμα. προὐῤῥήθη γάρ,
ὡς ἔοικεν, ὅπως ἕκαστος ἡμῶν τὸν Ἔρωτα ἐγκωμιά-
ζειν δόξει, οὐχ ὅπως ἐγκωμιάσεται. διὰ ταῦτα δή,
οἶμαι, πάντα λόγον κινοῦντες ἀνατίθετε τῷ Ἔρωτι,
καὶ φατὲ αὐτὸν τοιοῦτόν τε εἶναι καὶ τοσούτων αἴ-
199 τιον, ὅπως ἂν φαίνηται ὡς κάλλιστος καὶ ἄριστος,
δῆλον ὅτι τοῖς μὴ γιγνώσκουσιν· οὐ γὰρ ἄν που τοῖς
γε εἰδόσι. καὶ καλῶς γ᾽ ἔχει καὶ σεμνῶς ὁ ἔπαινος.
ἀλλὰ γὰρ ἐγὼ οὐκ ᾔδη ἄρα τὸν τρόπον τοῦ ἐπαίνου,
οὐδ᾽ εἰδὼς ὑμῖν ὡμολόγησα καὶ αὐτὸς ἐν τῷ μέρει
ἐπαινέσεσθαι. ἡ γλῶττα οὖν ὑπέσχετο, ἡ δὲ φρὴν οὔ.
χαιρέτω δή. οὐ γὰρ ἔτι ἐγκωμιάζω τοῦτον τὸν τρό-
πον· οὐ γὰρ ἂν δυναίμην. οὐ μέντοι ἀλλὰ τά γε
B ἀληθῆ, εἰ βούλεσθε, ἐθέλω εἰπεῖν κατ᾽ ἐμαυτόν, οὐ
πρὸς τοὺς ὑμετέρους λόγους, ἵνα μὴ γέλωτα ὄφλω.
ὅρα οὖν, ὦ Φαῖδρε, εἴ τι καὶ τοιούτου λόγου δέει,
περὶ Ἔρωτος τἀληθῆ λεγόμενα ἀκούειν, ὀνόμασι δὲ
καὶ θέσει ῥημάτων τοιαύτῃ ὁποία δ᾽ ἄν τις τύχῃ
ἐπελθοῦσα. Τὸν οὖν Φαῖδρον ἔφη καὶ τοὺς ἄλλους
κελεύειν λέγειν, ὅπῃ αὐτὸς οἴοιτο δεῖν εἰπεῖν, ταύτῃ.
Ἔτι τοίνυν, φάναι, ὦ Φαῖδρε, πάρες μοι Ἀγάθωνα
σμίκρ᾽ ἄττα ἐρέσθαι, ἵνα ἀνομολογησάμενος παρ᾽
C αὐτοῦ οὕτως ἤδη λέγω. Ἀλλὰ παρίημι, φάναι τὸν
Φαῖδρον, ἀλλ᾽ ἐρώτα. Μετὰ ταῦτα δὴ τὸν Σω-
κράτη ἔφη ἐνθένδε ποθὲν ἄρξασθαι.

Καὶ μήν, ὦ φίλε Ἀγάθων, καλῶς μοι ἔδοξας κα-
θηγήσασθαι τοῦ λόγου, λέγων ὅτι πρῶτον μὲν δέοι
αὐτὸν ἐπιδεῖξαι ὁποῖός τίς ἐστιν ὁ Ἔρως, ὕστερον δὲ

τὰ ἔργα αὐτοῦ. ταύτην τὴν ἀρχὴν πάνυ ἄγαμαι. ἴθι
οὖν μοι περὶ Ἔρωτος, ἐπειδὴ καὶ τἆλλα καλῶς καὶ
μεγαλοπρεπῶς διῆλθες οἷός ἐστι, καὶ τόδε εἰπέ· πό- D
τερόν ἐστι τοιοῦτος οἷος εἶναί τινος ὁ Ἔρως ἔρως, ἢ
οὐδενός; ἐρωτῶ δ' οὐκ εἰ μητρός τινος ἢ πατρός
ἐστι — γελοῖον γὰρ ἂν εἴη τὸ ἐρώτημα, εἰ Ἔρως
ἐστὶν ἔρως μητρὸς ἢ πατρός —, ἀλλ' ὥς περ ἂν εἰ
αὐτὸ τοῦτο πατέρα ἠρώτων, ἆρα ὁ πατήρ ἐστι πατὴρ
τινὸς ἢ οὔ; εἶπες ἂν δή πού μοι, εἰ ἐβούλου καλῶς
ἀποκρίνασθαι, ὅτι ἔστιν υἱέος γε ἢ θυγατρὸς ὁ πα-
τὴρ πατήρ· ἢ οὔ; Πάνυ γε, φάναι τὸν Ἀγάθωνα.
Οὐκοῦν καὶ ἡ μήτηρ ὡσαύτως; Ὁμολογῆσαι καὶ τοῦτο. E
Ἔτι τοίνυν, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, ἀπόκριναι ὀλίγῳ
πλείω, ἵνα μᾶλλον καταμάθῃς ὃ βούλομαι. εἰ γὰρ
ἐροίμην, τί δαί; ἀδελφός, αὐτὸ τοῦθ' ὅ περ ἔστιν,
ἔστι τινὸς ἀδελφὸς ἢ οὔ; Φάναι εἶναι. Οὐκοῦν
ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς; Ὁμολογεῖν. Πειρῶ δή, φάναι,
καὶ τὸν ἔρωτα εἰπεῖν. ὁ ἔρως ἔρως ἐστὶν οὐδενὸς ἢ
τινός; Πάνυ μὲν οὖν ἔστι. Τοῦτο μὲν τοίνυν, εἰπεῖν 200
τὸν Σωκράτη, φύλαξον παρὰ σαυτῷ μεμνημένος ὅτου·
τοσόνδε δὲ εἰπέ, πότερον ὁ ἔρως ἐκείνου οὗ ἔστιν
ἔρως, ἐπιθυμεῖ αὐτοῦ ἢ οὔ; Πάνυ γε, φάναι. Πό-
τερον ἔχων αὐτὸ οὗ ἐπιθυμεῖ τε καὶ ἐρᾷ, εἶτα ἐπι-
θυμεῖ τε καὶ ἐρᾷ, ἢ οὐκ ἔχων; Οὐκ ἔχων, ὡς τὸ
εἰκός γε, φάναι. Σκόπει δή, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη,
ἀντὶ τοῦ εἰκότος εἰ ἀνάγκη οὕτω, τὸ ἐπιθυμοῦν ἐπι-
θυμεῖν οὗ ἐνδεές ἐστιν, ἢ μὴ ἐπιθυμεῖν, ἐὰν μὴ ἐν-
δεὲς ᾖ. ἐμοὶ μὲν γὰρ θαυμαστῶς δοκεῖ, ὦ Ἀγάθων, B
ὡς ἀνάγκη εἶναι. σοὶ δὲ πῶς; Κἀμοί, φάναι, δοκεῖ.
Καλῶς λέγεις. ἆρ' οὖν βούλοιτ' ἄν τις μέγας ὢν
μέγας εἶναι, ἢ ἰσχυρὸς ὢν ἰσχυρός; Ἀδύνατον ἐκ τῶν
ὡμολογημένων. Οὐ γάρ που ἐνδεὴς ἂν εἴη τούτων
ὅ γε ὤν. Ἀληθῆ λέγεις. Εἰ γὰρ καὶ ἰσχυρὸς ὢν
βούλοιτο ἰσχυρὸς εἶναι, φάναι τὸν Σωκράτη, καὶ τα-
χὺς ὢν ταχύς, καὶ ὑγιὴς ὢν ὑγιής, — ἴσως γὰρ ἂν
τις ταυτὶ οἰηθείη καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, τοὺς ὄντας
τε τοιούτους καὶ ἔχοντας ταῦτα τούτων ἅ περ ἔχουσι C
καὶ ἐπιθυμεῖν, ἵν' οὖν μὴ ἐξαπατηθῶμεν, τούτου

ἕνεκα λέγω. τούτοις γάρ, ὦ Ἀγάθων, εἰ ἐννοεῖς, ἔχειν
μὲν ἕκαστον τούτων ἐν τῷ παρόντι ἀνάγκη ἃ ἔχου-
σιν, ἐάν τε βούλωνται ἐάν τε μή, καὶ τούτου γε δή
που τίς ἂν ἐπιθυμήσειεν; ἀλλ' ὅταν τις λέγῃ ὅτι
Ἐγὼ ὑγιαίνων βούλομαι καὶ ὑγιαίνειν καὶ πλουτῶν
βούλομαι καὶ πλουτεῖν, καὶ ἐπιθυμῶ αὐτῶν τούτων
ἃ ἔχω, εἴποιμεν ἂν αὐτῷ ὅτι Σύ, ὦ ἄνθρωπε, πλοῦ-
D τον κεκτημένος καὶ ὑγίειαν καὶ ἰσχὺν βούλει καὶ εἰς
τὸν ἔπειτα χρόνον ταῦτα κεκτῆσθαι, ἐπεὶ ἐν τῷ γε
νῦν παρόντι, εἴτε βούλει εἴτε μή, ἔχεις. σκόπει οὖν,
ὅταν τοῦτο λέγῃς ὅτι Ἐπιθυμῶ τῶν παρόντων, εἰ
ἄλλο τι λέγεις ἢ τόδε, ὅτι Βούλομαι τὰ νῦν παρόντα
καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον παρεῖναι. ἄλλο τι ὁμολογοῖ
ἄν; Συμφάναι ἔφη τὸν Ἀγάθωνα. Εἰπεῖν δὴ τὸν
Σωκράτη, Οὐκοῦν τοῦτό γ' ἐστὶν ἐκείνου ἐρᾷν ὃ οὔπω
ἕτοιμον αὐτῷ ἐστὶν οὐδὲ ἔχει, τὸ εἰς τὸν ἔπειτα χρό-
E νον ταῦτα εἶναι αὐτῷ σωζόμενα τὰ νῦν παρόντα;
Πάνυ γε, φάναι. Καὶ οὗτος ἄρα καὶ ἄλλος πᾶς ὁ
ἐπιθυμῶν τοῦ μὴ ἑτοίμου ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦ μὴ πα-
ρόντος, καὶ ὃ μὴ ἔχει καὶ ὃ μὴ ἔστιν αὐτὸς καὶ οὗ
ἐνδεής ἐστι, τοιαῦτ' ἄττα ἐστὶν ὧν ἡ ἐπιθυμία τε
καὶ ὁ ἔρως ἐστί. Πάνυ γ', εἰπεῖν. Ἴθι δή, φάναι
τὸν Σωκράτη, ἀνομολογησώμεθα τὰ εἰρημένα. ἄλλο
τι ἔστιν ὁ ἔρως πρῶτον μὲν τινῶν, ἔπειτα τούτων
201 ὧν ἂν ἔνδεια παρῇ αὐτῷ; Ναί, φάναι. Ἐπὶ δὴ
τούτοις ἀναμνήσθητι, τίνων ἔφησθα ἐν τῷ λόγῳ
εἶναι τὸν Ἔρωτα. εἰ δὲ βούλει, ἐγώ σε ἀναμνήσω.
οἶμαι γάρ σε οὑτωσί πως εἰπεῖν, ὅτι τοῖς θεοῖς κατε-
σκευάσθη τὰ πράγματα δι' ἔρωτα καλῶν· αἰσχρῶν
γὰρ οὐκ εἴη ἔρως. οὐχ οὑτωσί πως ἔλεγες; Εἶπον
γάρ, φάναι τὸν Ἀγάθωνα. Καὶ ἐπιεικῶς γε λέγεις,
ὦ ἑταῖρε, φάναι τὸν Σωκράτη. καὶ εἰ τοῦτο οὕτως
ἔχει, ἄλλο τι ὁ ἔρως κάλλους ἂν εἴη ἔρως, αἴσχους
δ' οὔ; Ὡμολόγει. Οὐκοῦν ὡμολόγηται, οὗ ἐνδεής
B ἐστι καὶ μὴ ἔχει, τούτου ἐρᾷν; Ναί, εἰπεῖν. Ἐν-
δεὴς ἄρ' ἐστὶ καὶ οὐκ ἔχει ὁ Ἔρως κάλλος. Ἀνάγκη,
φάναι. Τί δέ; τὸ ἐνδεὲς κάλλους καὶ μηδαμῇ κεκτη-
μένον κάλλος ἆρα λέγεις σὺ καλὸν εἶναι; Οὐ δῆτα.

Ἔτι οὖν ὁμολογεῖς Ἔρωτα καλὸν εἶναι, εἰ ταῦθ᾽
οὕτως ἔχει; Καὶ τὸν Ἀγάθωνα εἰπεῖν, Κινδυνεύω,
ὦ Σώκρατες, οὐδὲν εἰδέναι ὧν τότε εἶπον. Καὶ μὴν
καλῶς γε εἶπες, φάναι, ὦ Ἀγάθων. ἀλλὰ σμικρὸν C
ἔτι εἰπέ· τἀγαθὰ οὐ καὶ καλὰ δοκεῖ σοι εἶναι; Ἔμοιγε.
Εἰ ἄρα ὁ Ἔρως τῶν καλῶν ἐνδεής ἐστι, τὰ δὲ ἀγαθὰ
καλά, κἂν τῶν ἀγαθῶν ἐνδεὴς εἴη. Ἐγώ, φάναι, ὦ
Σώκρατες, σοὶ οὐκ ἂν δυναίμην ἀντιλέγειν, ἀλλ᾽ οὕ-
τως ἐχέτω ὡς σὺ λέγεις. Οὐ μὲν οὖν τῇ ἀληθείᾳ,
φάναι, ὦ φιλούμενε Ἀγάθων, δύνασαι ἀντιλέγειν,
ἐπεὶ Σωκράτει γε οὐδὲν χαλεπόν.

Καὶ σὲ μέν γε ἤδη ἐάσω· τὸν δὲ λόγον τὸν περὶ D
τοῦ Ἔρωτος ὅν ποτ᾽ ἤκουσα γυναικὸς Μαντινικῆς
Διοτίμας, ἣ ταῦτά τε σοφὴ ἦν καὶ ἄλλα πολλά, καὶ
Ἀθηναίοις ποτὲ θυσαμένοις πρὸ τοῦ λοιμοῦ δέκα
ἔτη ἀναβολὴν ἐποίησε τῆς νόσου, ἣ δὴ καὶ ἐμὲ τὰ
ἐρωτικὰ ἐδίδαξεν, — ὃν οὖν ἐκείνη ἔλεγε λόγον, πει-
ράσομαι ὑμῖν διελθεῖν ἐκ τῶν ὡμολογημένων ἐμοὶ καὶ
Ἀγάθωνι, αὐτὸς ἐπ᾽ ἐμαυτοῦ, ὅπως ἂν δύνωμαι.
δεῖ δή, ὦ Ἀγάθων, ὥς περ σὺ διηγήσω, διελθεῖν
αὐτὸν πρῶτον, τίς ἐστιν ὁ Ἔρως καὶ ποῖός τις, E
ἔπειτα τὰ ἔργα αὐτοῦ. δοκεῖ οὖν μοι ῥᾷστον εἶναι
οὕτω διελθεῖν, ὥς ποτ᾽ ἐμὲ ἡ ξένη ἀνακρίνουσα διῄει.
σχεδὸν γάρ τι καὶ ἐγὼ πρὸς αὐτὴν ἕτερα τοιαῦτα
ἔλεγον, οἷά περ νῦν πρὸς ἐμὲ Ἀγάθων ὡς εἴη ὁ
Ἔρως μέγας θεός, εἴη δὲ τῶν καλῶν. ἤλεγχε δή με
τούτοις τοῖς λόγοις οἷς περ ἐγὼ τοῦτον, ὡς οὔτε κα-
λὸς εἴη κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον οὔτε ἀγαθός. καὶ ἐγώ,
Πῶς λέγεις, ἔφην, ὦ Διοτίμα; αἰσχρὸς ἄρα ὁ Ἔρως
ἐστὶ καὶ κακός; Καὶ ἥ, Οὐκ εὐφημήσεις; ἔφη· ἢ
οἴει, ὅ τι ἂν μὴ καλὸν ᾖ, ἀναγκαῖον αὐτὸ εἶναι αἰ-
σχρόν; Μάλιστά γε. Ἦ καὶ ἂν μὴ σοφόν, ἀμαθές; 202
ἢ οὐκ ᾔσθησαι ὅτι ἔστι τι μεταξὺ σοφίας καὶ ἀμα-
θίας; Τί τοῦτο; Τὸ ὀρθὰ δοξάζειν καὶ ἄνευ τοῦ
ἔχειν λόγον δοῦναι οὐκ οἶσθ᾽, ἔφη, ὅτι οὔτε ἐπίστα-
σθαί ἐστιν· ἄλογον γὰρ πρᾶγμα πῶς ἂν εἴη ἐπιστή-
μη; οὔτε ἀμαθία· τὸ γὰρ τοῦ ὄντος τυγχάνον πῶς
ἂν εἴη ἀμαθία; ἔστι δὲ δή που τοιοῦτον ἡ ὀρθὴ

δόξα, μεταξὺ φρονήσεως καὶ ἀμαθίας. Ἀληθῆ, ἦν
δ' ἐγώ, λέγεις. Μὴ τοίνυν ἀνάγκαζε, ὃ μὴ καλόν
B ἐστιν, αἰσχρὸν εἶναι, μηδὲ ὃ μὴ ἀγαθόν, κακόν. οὕτω
δὲ καὶ τὸν Ἔρωτα ἐπειδὴ αὐτὸς ὁμολογεῖς μὴ εἶναι
ἀγαθὸν μηδὲ καλόν, μηδέν τι μᾶλλον οἴου δεῖν αὐτὸν
αἰσχρὸν καὶ κακὸν εἶναι, ἀλλά τι μεταξύ, ἔφη, τού-
τοιν. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, ὁμολογεῖταί γε παρὰ
πάντων μέγας θεὸς εἶναι. Τῶν μὴ εἰδότων, ἔφη,
πάντων λέγεις ἢ καὶ τῶν εἰδότων; Ξυμπάντων μὲν
οὖν. Καὶ ἣ γελάσασα, Καὶ πῶς ἄν, ἔφη, ὦ Σώ-
C κρατες, ὁμολογοῖτο μέγας θεὸς εἶναι παρὰ τούτων, οἵ
φασιν αὐτὸν οὐδὲ θεὸν εἶναι; Τίνες οὗτοι; ἦν δ'
ἐγώ. Εἷς μέν, ἔφη, σύ, μία δ' ἐγώ. Καὶ ἐγὼ εἶ-
πον, Πῶς τοῦτο, ἔφην, λέγεις; Καὶ ἥ, Ῥᾳδίως,
ἔφη. λέγε γάρ μοι, οὐ πάντας θεοὺς φῂς εὐδαίμονας
εἶναι καὶ καλούς; ἢ τολμήσαις ἄν τινα μὴ φάναι
καλόν τε καὶ εὐδαίμονα θεῶν εἶναι; Μὰ Δί' οὐκ
ἔγωγ', ἔφην. Εὐδαίμονας δὲ δὴ λέγεις οὐ τοὺς τἀ-
γαθὰ καὶ τὰ καλὰ κεκτημένους; Πάνυ γε. Ἀλλὰ
D μὴν Ἔρωτά γε ὡμολόγηκας δι' ἔνδειαν τῶν ἀγαθῶν
καὶ καλῶν ἐπιθυμεῖν αὐτῶν τούτων ὧν ἐνδεής ἐστιν.
Ὡμολόγηκα γάρ. Πῶς δ' ἂν οὖν θεὸς εἴη ὅ γε τῶν
καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἄμοιρος; Οὐδαμῶς, ὥς γ' ἔοικεν.
Ὁρᾷς οὖν, ἔφη, ὅτι καὶ σὺ Ἔρωτα οὐ θεὸν νομί-
ζεις; Τί οὖν ἄν, ἔφην, εἴη ὁ Ἔρως; θνητός; Ἥκι-
στά γε. Ἀλλὰ τί μήν; Ὥς περ τὰ πρότερα, ἔφη,
μεταξὺ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου. Τί οὖν, ὦ Διοτίμα;
Δαίμων μέγας, ὦ Σώκρατες· καὶ γὰρ πᾶν τὸ δαι-
E μόνιον μεταξύ ἐστι θεοῦ τε καὶ θνητοῦ. Τίνα, ἦν
δ' ἐγώ, δύναμιν ἔχον; Ἑρμηνεῦον καὶ διαπορθμεῦον
θεοῖς τὰ παρ' ἀνθρώπων καὶ ἀνθρώποις τὰ παρὰ
θεῶν, τῶν μὲν τὰς δεήσεις καὶ θυσίας, τῶν δὲ τὰς
ἐπιτάξεις τε καὶ ἀμοιβὰς τῶν θυσιῶν. ἐν μέσῳ δὲ ὂν
ἀμφοτέρων συμπληροῖ, ὥς τε τὸ πᾶν αὐτὸ αὑτῷ
ξυνδεδέσθαι. διὰ τούτου καὶ ἡ μαντικὴ πᾶσα χωρεῖ
καὶ ἡ τῶν ἱερέων τέχνη τῶν τε περὶ τὰς θυσίας καὶ
203 τὰς τελετὰς καὶ τὰς ἐπῳδὰς καὶ τὴν μαντείαν πᾶ-
σαν καὶ γοητείαν. θεὸς δὲ ἀνθρώπῳ οὐ μίγνυται, ἀλλὰ

διὰ τούτου πᾶσά ἐστιν ἡ ὁμιλία καὶ ἡ διάλεκτος θεοῖς πρὸς ἀνθρώπους, καὶ ἐγρηγορόσι καὶ καθεύδουσι. καὶ ὁ μὲν περὶ τὰ τοιαῦτα σοφὸς δαιμόνιος ἀνήρ, ὁ δὲ ἄλλο τι σοφὸς ὢν ἢ περὶ τέχνας ἢ χειρουργίας τινὰς βάναυσος. οὗτοι δὴ οἱ δαίμονες πολλοὶ καὶ παντοδαποί εἰσιν, εἷς δὲ τούτων ἐστὶ καὶ ὁ Ἔρως. Πατρὸς δέ, ἦν δ' ἐγώ, τίνος ἐστὶ καὶ μητρός; Μα- B
κρότερον μέν, ἔφη, διηγήσασθαι· ὅμως δέ σοι ἐρῶ. ὅτε γὰρ ἐγένετο ἡ Ἀφροδίτη, εἱστιῶντο οἱ θεοί, οἵ τε ἄλλοι καὶ ὁ τῆς Μήτιδος υἱὸς Πόρος. ἐπειδὴ δὲ ἐδείπνησαν, προσαιτήσουσα οἷον δὴ εὐωχίας οὔσης ἀφίκετο ἡ Πενία, καὶ ἦν περὶ τὰς θύρας. ὁ οὖν Πόρος μεθυσθεὶς τοῦ νέκταρος, οἶνος γὰρ οὔπω ἦν, εἰς τὸν τοῦ Διὸς κῆπον εἰσελθὼν βεβαρημένος ηὗδεν. ἡ οὖν Πενία ἐπιβουλεύουσα διὰ τὴν αὑτῆς ἀπορίαν παιδίον ποιήσασθαι ἐκ τοῦ Πόρου, κατακλίνεταί τε C
παρ' αὐτῷ καὶ ἐκύησε τὸν Ἔρωτα. διὸ δὴ καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἀκόλουθος καὶ θεράπων γέγονεν ὁ Ἔρως, γεννηθεὶς ἐν τοῖς ἐκείνης γενεθλίοις καὶ ἅμα φύσει ἐραστὴς ὢν περὶ τὸ καλόν, καὶ τῆς Ἀφροδίτης καλῆς οὔσης. ἅτε οὖν Πόρου καὶ Πενίας υἱὸς ὢν ὁ Ἔρως ἐν τοιαύτῃ τύχῃ καθέστηκε. πρῶτον μὲν πένης ἀεί ἐστι, καὶ πολλοῦ δεῖ ἁπαλός τε καὶ καλός, οἷον οἱ πολλοὶ οἴονται, ἀλλὰ σκληρὸς καὶ αὐχμηρὸς καὶ ἀνυπόδητος καὶ ἄοικος, χαμαιπετὴς ἀεὶ ὢν καὶ D
ἄστρωτος, ἐπὶ θύραις καὶ ἐν ὁδοῖς ὑπαίθριος κοιμώμενος, τὴν τῆς μητρὸς φύσιν ἔχων, ἀεὶ ἐνδείᾳ ξύνοικος. κατὰ δὲ αὖ τὸν πατέρα ἐπίβουλός ἐστι τοῖς καλοῖς καὶ τοῖς ἀγαθοῖς, ἀνδρεῖος ὢν καὶ ἴτης καὶ σύντονος, θηρευτὴς δεινός, ἀεί τινας πλέκων μηχανάς, καὶ φρονήσεως ἐπιθυμητὴς καὶ πόριμος, φιλοσοφῶν διὰ παντὸς τοῦ βίου, δεινὸς γόης καὶ φαρμακεὺς καὶ σοφιστής· καὶ οὔτε ὡς ἀθάνατος πέφυκεν E
οὔτε ὡς θνητός, ἀλλὰ τοτὲ μὲν τῆς αὐτῆς ἡμέρας θάλλει τε καὶ ζῇ, ὅταν εὐπορήσῃ, τοτὲ δὲ ἀποθνήσκει, πάλιν δὲ ἀναβιώσκεται διὰ τὴν τοῦ πατρὸς φύσιν. τὸ δὲ ποριζόμενον ἀεὶ ὑπεκρεῖ, ὥστε οὔτε ἀπορεῖ Ἔρως ποτὲ οὔτε πλουτεῖ. σοφίας τε αὖ καὶ ἀμαθίας

ἐν μέσῳ ἐστίν. ἔχει γὰρ ὧδε. θεῶν οὐδεὶς φιλοσοφεῖ
204 οὐδ' ἐπιθυμεῖ σοφὸς γενέσθαι· ἔστι γάρ· οὐδ' εἴ τις ἄλλος σοφός, οὐ φιλοσοφεῖ. οὐδ' αὖ οἱ ἀμαθεῖς φιλοσοφοῦσιν οὐδ' ἐπιθυμοῦσι σοφοὶ γενέσθαι· αὐτὸ γὰρ τοῦτό ἐστι χαλεπὸν ἀμαθία, τὸ μὴ ὄντα καλὸν κἀγαθὸν μηδὲ φρόνιμον δοκεῖν αὑτῷ εἶναι ἱκανόν. οὔκουν ἐπιθυμεῖ ὁ μὴ οἰόμενος ἐνδεὴς εἶναι οὗ ἂν μὴ οἴηται ἐπιδεῖσθαι. Τίνες οὖν, ἔφην ἐγώ, ὦ Διοτίμα, οἱ φιλοσοφοῦντες, εἰ μήτε οἱ σοφοὶ
B μήτε οἱ ἀμαθεῖς; Δῆλον δή, ἔφη, τοῦτό γε ἤδη καὶ παιδί, ὅτι οἱ μεταξὺ τούτων ἀμφοτέρων, ὧν ἂν καὶ ὁ ἔρως. ἔστι γαρ δὴ τῶν καλλίστων ἡ σοφία, Ἔρως δ' ἐστὶν ἔρως περὶ τὸ καλόν, ὥςτε ἀναγκαῖον Ἔρωτα φιλόσοφον εἶναι, φιλόσοφον δὲ ὄντα μεταξὺ εἶναι σοφοῦ καὶ ἀμαθοῦς. αἰτία δ' αὐτῷ καὶ τούτων ἡ γένεσις· πατρὸς μὲν γὰρ σοφοῦ ἐστὶ καὶ εὐπόρου, μητρὸς δὲ οὐ σοφῆς καὶ ἀπόρου. ἡ μὲν οὖν φύσις τοῦ δαίμονος, ὦ φίλε Σώκρατες, αὕτη· ὃν δὲ σὺ
C ᾠήθης Ἔρωτα εἶναι, θαυμαστὸν οὐδὲν ἔπαθες. ᾠήθης δέ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ τεκμαιρομένῃ ἐξ ὧν σὺ λέγεις, τὸ ἐρώμενον Ἔρωτα εἶναι, οὐ τὸ ἐρῶν. διὰ ταῦτά σοι, οἶμαι, πάγκαλος ἐφαίνετο ὁ Ἔρως. καὶ γὰρ ἔστι τὸ ἐραστὸν τὸ τῷ ὄντι καλὸν καὶ ἁβρὸν καὶ τέλεον καὶ μακαριστόν· τὸ δέ γε ἐρῶν ἄλλην ἰδέαν τοιαύτην ἔχον, οἵαν ἐγὼ διῆλθον. Καὶ ἐγὼ εἶπον, Εἶεν δή, ὦ ξένη· καλῶς γὰρ λέγεις· τοιοῦτος ὢν ὁ Ἔρως τίνα χρείαν ἔχει τοῖς ἀνθρώποις; Τοῦτο δὴ μετὰ ταῦτ',
D ἔφη, ὦ Σώκρατες, πειράσομαί σε διδάξαι. ἔστι μὲν γὰρ δὴ τοιοῦτος καὶ οὕτω γεγονὼς ὁ Ἔρως, ἔστι δὲ τῶν καλῶν, ὡς σὺ φῄς. εἰ δέ τις ἡμᾶς ἔροιτο Τί τῶν καλῶν ἐστὶν ὁ Ἔρως, ὦ Σώκρατές τε καὶ Διοτίμα; ὧδε δὲ σαφέστερον ἐρῶ, Ὁ ἐρῶν τῶν καλῶν τί ἐρᾷ; Καὶ ἐγὼ εἶπον ὅτι Γενέσθαι αὑτῷ. Ἀλλ' ἔτι ποθεῖ, ἔφη, ἡ ἀπόκρισις ἐρώτησιν τοιάνδε, Τί ἔσται ἐκείνῳ ᾧ ἂν γένηται τὰ καλά; Οὐ πάνυ ἔφην ἔτι ἔχειν ἐγὼ πρὸς ταύτην τὴν ἐρώτησιν προχείρως
E ἀποκρίνασθαι. Ἀλλ', ἔφη, ὥς περ ἂν εἴ τις μεταβαλών, ἀντὶ τοῦ καλοῦ τῷ ἀγαθῷ χρώμενος, πυν-

θάνοιτο Φέρε, ὦ Σώκρατες, ὁ ἐρῶν τῶν ἀγαθῶν τί
ἐρᾷ; Γενέσθαι, ἦν δ' ἐγώ, αὑτῷ. Καὶ τί ἔσται
ἐκείνῳ ᾧ ἂν γένηται τἀγαθά; Τοῦτ' εὐπορώτερον,
ἦν δ' ἐγώ, ἔχω ἀποκρίνασθαι, ὅτι εὐδαίμων ἔσται. 205
Κτήσει γάρ, ἔφη, ἀγαθῶν οἱ εὐδαίμονες εὐδαίμονες.
καὶ οὐκέτι προςδεῖ ἐρέσθαι, ἵνα τί δὲ βούλεται εὐ-
δαίμων εἶναι ὁ βουλόμενος, ἀλλὰ τέλος δοκεῖ ἔχειν
ἡ ἀπόκρισις. Ἀληθῆ λέγεις, εἶπον ἐγώ. Ταύτην
δὴ τὴν βούλησιν καὶ τὸν ἔρωτα τοῦτον πότερα κοινὸν
οἴει εἶναι πάντων ἀνθρώπων, καὶ πάντας τἀγαθὰ
βούλεσθαι αὑτοῖς εἶναι ἀεί, ἢ πῶς λέγεις; Οὕτως,
ἦν δ' ἐγώ· κοινὸν εἶναι πάντων. Τί δὴ οὖν, ἔφη,
ὦ Σώκρατες, οὐ πάντας ἐρᾶν φαμέν, εἴ πέρ γε πάν-
τες τῶν αὐτῶν ἐρῶσι καὶ ἀεί, ἀλλά τινάς φαμεν ἐρᾶν, B
τοὺς δ' οὔ; Θαυμάζω, ἦν δ' ἐγώ, καὶ αὐτός. Ἀλλὰ
μὴ θαύμαζ', ἔφη· ἀφελόντες γὰρ ἄρα τοῦ ἔρωτός τι
εἶδος ὀνομάζομεν, τὸ τοῦ ὅλου ἐπιτιθέντες ὄνομα,
ἔρωτα, τὰ δὲ ἄλλα ἄλλοις καταχρώμεθα ὀνόμασιν.
Ὥς περ τί; ἦν δ' ἐγώ. Ὥς περ τόδε. οἶσθ' ὅτι
ποίησίς ἐστί τι πολύ. ἡ γάρ τοι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς
τὸ ὂν ἰόντι ὁτῳοῦν αἰτία πᾶσά ἐστι ποίησις, ὥςτε
καὶ αἱ ὑπὸ πάσαις ταῖς τέχναις ἐργασίαι ποιήσεις εἰσὶ C
καὶ οἱ τούτων δημιουργοὶ πάντες ποιηταί. Ἀληθῆ
λέγεις. Ἀλλ' ὅμως, ἦ δ' ἥ, οἶσθ' ὅτι οὐ καλοῦν-
ται ποιηταὶ ἀλλ' ἄλλα ἔχουσιν ὀνόματα, ἀπὸ δὲ πά-
σης τῆς ποιήσεως ἓν μόριον ἀφορισθὲν τὸ περὶ τὴν
μουσικὴν καὶ τὰ μέτρα τῷ τοῦ ὅλου ὀνόματι προσα-
γορεύεται. ποίησις γὰρ τοῦτο μόνον καλεῖται, καὶ οἱ
ἔχοντες τοῦτο τὸ μόριον τῆς ποιήσεως ποιηταί. Ἀλη-
θῆ λέγεις, ἔφην. Οὕτω τοίνυν καὶ περὶ τὸν ἔρωτα
τὸ μὲν κεφάλαιόν ἐστι πᾶσα ἡ τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμία D
καὶ τοῦ εὐδαιμονεῖν, ὁ μέγιστός τε καὶ δολερὸς ἔρως
παντί· ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλῃ τρεπόμενοι πολλαχῇ ἐπ'
αὐτόν, ἢ κατὰ χρηματισμὸν ἢ κατὰ φιλογυμναστίαν
ἢ κατὰ φιλοσοφίαν, οὔτ' ἐρᾶν καλοῦνται οὔτ' ἐρα-
σταί, οἱ δὲ κατὰ ἕν τι εἶδος ἰόντες τε καὶ ἐσπουδα-
κότες τὸ τοῦ ὅλου ὄνομα ἴσχουσιν, ἔρωτά τε καὶ
ἐρᾶν καὶ ἐρασταί. Κινδυνεύεις ἀληθῆ, ἔφην ἐγώ,

λέγειν. Καὶ λέγεται μέν γέ τις, ἔφη, λόγος, ὡς οἳ
E ἂν τὸ ἥμισυ ἑαυτῶν ζητῶσιν, οὗτοι ἐρῶσιν· ὁ δ'
ἐμὸς λόγος οὔθ' ἡμίσεός φησιν εἶναι τὸν ἔρωτα οὔθ'
ὅλου, ἐὰν μὴ τυγχάνῃ γέ που, ὦ ἑταῖρε, ἀγαθὸν
ὄν, ἐπεὶ αὑτῶν γε καὶ πόδας καὶ χεῖρας ἐθέλουσιν
ἀποτέμνεσθαι οἱ ἄνθρωποι, ἐὰν αὐτοῖς δοκῇ τὰ ἑαυ-
τῶν πονηρὰ εἶναι. οὐ γὰρ τὸ ἑαυτῶν, οἶμαι, ἕκα-
στοι ἀσπάζονται, εἰ μὴ εἴ τις τὸ μὲν ἀγαθὸν οἰκεῖον
καλεῖ καὶ ἑαυτοῦ, τὸ δὲ κακὸν ἀλλότριον· ὡς οὐδέν
206 γε ἄλλο ἐστὶν οὗ ἐρῶσιν ἄνθρωποι, ἢ τοῦ ἀγαθοῦ.
ἢ σοὶ δοκοῦσι; Μὰ Δί' οὐκ ἔμοιγε, ἦν δ' ἐγώ. Ἆρ'
οὖν; ἦ δ' ἥ, οὕτως ἁπλοῦν ἐστὶ λέγειν ὅτι οἱ ἄνθρω-
ποι τἀγαθοῦ ἐρῶσι; Ναί, ἔφην. Τί δέ; οὐ προς-
θετέον, ἔφη, ὅτι καὶ εἶναι τὸ ἀγαθὸν αὐτοῖς ἐρῶσι;
Προςθετέον. Ἆρ' οὖν, ἔφη, καὶ οὐ μόνον εἶναι
ἀλλὰ καὶ ἀεὶ εἶναι; Καὶ τοῦτο προςθετέον. Ἔστιν
ἄρα ξυλλήβδην, ἔφη, ὁ ἔρως τοῦ τὸ ἀγαθὸν αὑτῷ
εἶναι ἀεί. Ἀληθέστατα, ἔφην ἐγώ, λέγεις. Ὅτε δὴ
B τούτου ὁ ἔρως ἐστίν, ἦ δ' ἥ, τῶν τίνα τρόπον διω-
κόντων αὐτὸ καὶ ἐν τίνι πράξει ἡ σπουδὴ καὶ ἡ ξύν-
τασις ἔρως ἂν καλοῖτο; τί τοῦτο τυγχάνει ὂν τὸ ἔρ-
γον; ἔχεις εἰπεῖν; Οὐ μέντ' ἄν σέ, ἔφην ἐγώ, ὦ Διο-
τίμα, ἐθαύμαζον ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἐφοίτων παρὰ σὲ αὐτὰ
ταῦτα μαθησόμενος. Ἀλλ' ἐγώ σοι, ἔφη, ἐρῶ. ἔστι
γὰρ τοῦτο τόκος ἐν καλῷ καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ
τὴν ψυχήν. Μαντείας, ἦν δ' ἐγώ, δεῖται ὅ τί ποτε
C λέγεις, καὶ οὐ μανθάνω. Ἀλλ' ἐγώ, ἦ δ' ἥ, σα-
φέστερον ἐρῶ. κύουσι γάρ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, πάντες
ἄνθρωποι καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχήν,
καὶ ἐπειδὰν ἔν τινι ἡλικίᾳ γένωνται, τίκτειν ἐπιθυ-
μεῖ ἡμῶν ἡ φύσις. τίκτειν δὲ ἐν μὲν αἰσχρῷ οὐ δύ-
ναται, ἐν δὲ τῷ καλῷ. ἡ γὰρ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς
συνουσία τόκος ἐστίν. ἔστι δὲ τοῦτο θεῖον τὸ πρᾶ-
γμα, καὶ τοῦτο ἐν θνητῷ ὄντι τῷ ζώῳ ἀθάνατόν
ἐστιν, ἡ κύησις καὶ ἡ γέννησις. ταῦτα δ' ἐν τῷ
ἀναρμόστῳ ἀδύνατον γενέσθαι. ἀνάρμοστον δ' ἐστὶ
D τὸ αἰσχρὸν παντὶ τῷ θείῳ, τὸ δὲ καλὸν ἁρμόττον.
Μοῖρα οὖν καὶ Εἰλείθυια ἡ καλλονή ἐστι τῇ γενέσει.

διὰ ταῦτα ὅταν μὲν καλῷ προςπελάζῃ τὸ κυοῦν, ἵλεών τε γίγνεται καὶ εὐφραινόμενον διαχεῖται καὶ τίκτει τε καὶ γεννᾷ· ὅταν δὲ αἰσχρῷ, σκυθρωπόν τε καὶ λυπούμενον συσπειρᾶται καὶ ἀποτρέπεται καὶ ἀνείλλεται καὶ οὐ γεννᾷ, ἀλλ' ἴσχον τὸ κύημα χαλεπῶς φέρει. ὅθεν δὴ τῷ κυοῦντί τε καὶ ἤδη σπαργῶντι πολλὴ ἡ πτόησις γέγονε περὶ τὸ καλὸν διὰ τὸ E
μεγάλης ὠδῖνος ἀπολύειν τὸν ἔχοντα. ἔστι γάρ, ὦ Σώκρατες, ἔφη, οὐ τοῦ καλοῦ ὁ ἔρως, ὡς σὺ οἴει. Ἀλλὰ τί μήν; Τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ τόκου ἐν τῷ καλῷ. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ. Πάνυ μὲν οὖν ἔφη. Τί δὴ οὖν τῆς γεννήσεως; Ὅτι ἀειγενές ἐστι καὶ ἀθάνατον ὡς θνητῷ ἡ γέννησις, ἀθανασίας δὲ ἀναγκαῖον 207
ἐπιθυμεῖν μετὰ ἀγαθοῦ ἐκ τῶν ὡμολογημένων, εἴπερ τοῦ τἀγαθὸν ἑαυτῷ εἶναι ἀεὶ ἔρως ἐστίν. ἀναγκαῖον δὴ ἐκ τούτου τοῦ λόγου, καὶ τῆς ἀθανασίας τὸν ἔρωτα εἶναι.

Ταῦτά τε οὖν πάντα ἐδίδασκέ με, ὁπότε περὶ τῶν ἐρωτικῶν λόγους ποιοῖτο, καί ποτε ἤρετο Τί οἴει, ὦ Σώκρατες, αἴτιον εἶναι τούτου τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἐπιθυμίας; ἢ οὐκ αἰσθάνει ὡς δεινῶς διατίθεται πάντα τὰ θηρία, ἐπειδὰν γεννᾷν ἐπιθυμήσῃ, καὶ τὰ πεζὰ καὶ τὰ πτηνά, νοσοῦντά τε πάντα καὶ B
ἐρωτικῶς διατιθέμενα, πρῶτον μὲν περὶ τὸ ξυμμιγῆναι ἀλλήλοις, ἔπειτα περὶ τὴν τροφὴν τοῦ γενομένου, καὶ ἕτοιμά ἐστιν ὑπὲρ τούτων καὶ διαμάχεσθαι τὰ ἀσθενέστατα τοῖς ἰσχυροτάτοις καὶ ὑπεραποθνήσκειν, καὶ αὐτὰ τῷ λιμῷ παρατεινόμενα, ὥς τ' ἐκεῖνα ἐκτρέφειν, καὶ ἄλλο πᾶν ποιοῦντα. τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους, ἔφη, οἴοιτ' ἄν τις ἐκ λογισμοῦ ταῦτα ποιεῖν· τὰ δὲ θηρία τίς αἰτία οὕτως ἐρωτικῶς διατίθεσθαι; ἔχεις λέγειν; Καὶ ἐγὼ αὖ ἔλεγον ὅτι C
οὐκ εἰδείην. Ἦ δ' εἶπε, Διανοεῖ οὖν δεινός ποτε γενήσεσθαι τὰ ἐρωτικά, ἐὰν ταῦτα μὴ ἐννοῇς; Ἀλλὰ διὰ ταῦτά τοι, ὦ Διοτίμα, ὅ περ νῦν δὴ εἶπον, παρὰ σὲ ἥκω, γνοὺς ὅτι διδασκάλων δέομαι. ἀλλά μοι λέγε καὶ τούτων τὴν αἰτίαν καὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ τὰ ἐρωτικά. Εἰ τοίνυν, ἔφη, πιστεύεις ἐκείνου εἶναι φύ-

σει τὸν ἔρωτα οὗ πολλάκις ὡμολογήκαμεν, μὴ θαύ-
D μαζε. ἐνταῦθα γὰρ τὸν αὐτὸν ἐκείνῳ λόγον ἡ θνητὴ φύσις ζητεῖ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀεί τε εἶναι καὶ ἀθάνατος. δύναται δὲ ταύτῃ μόνον τῇ γενέσει, ὅτι ἀεὶ καταλείπει ἕτερον νέον ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ, ἐπεὶ καὶ ἐν ᾧ ἓν ἕκαστον τῶν ζώων ζῆν καλεῖται καὶ εἶναι τὸ αὐτό, οἷον ἐκ παιδαρίου ὁ αὐτὸς λέγεται ἕως ἂν πρεσβύτης γένηται· οὗτος μέντοι οὐδέποτε τὰ αὐτὰ ἔχων ἐν ἑαυτῷ ὅμως ὁ αὐτὸς καλεῖται, ἀλλὰ νέος ἀεὶ γιγνόμενος, τὰ δὲ ἀπολλύς, καὶ κατὰ τὰς τρίχας καὶ
E σάρκα καὶ ὀστᾶ καὶ αἷμα καὶ ξύμπαν τὸ σῶμα. καὶ μὴ ὅτι κατὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν οἱ τρόποι, τὰ ἤθη, δόξαι, ἐπιθυμίαι, ἡδοναί, λῦπαι, φόβοι, τούτων ἕκαστα οὐδέποτε τὰ αὐτὰ πάρεστιν ἑκάστῳ, ἀλλὰ τὰ μὲν γίγνεται, τὰ δὲ ἀπόλλυται. πολὺ δὲ τούτων ἀτοπώτερον ἔτι ὅτι καὶ αἱ
208 ἐπιστῆμαι μὴ ὅτι αἱ μὲν γίγνονται, αἱ δὲ ἀπόλλυνται ἡμῖν, καὶ οὐδέποτε οἱ αὐτοί ἐσμεν οὐδὲ κατὰ τὰς ἐπιστήμας, ἀλλὰ καὶ μία ἑκάστη τῶν ἐπιστημῶν ταὐτὸν πάσχει. ὃ γὰρ καλεῖται μελετᾶν, ὡς ἐξιούσης ἐστὶ τῆς ἐπιστήμης· λήθη γὰρ ἐπιστήμης ἔξοδος, μελέτη δὲ πάλιν καινὴν ἐμποιοῦσα ἀντὶ τῆς ἀπιούσης μνήμην σώζει τὴν ἐπιστήμην, ὥστε τὴν αὐτὴν δοκεῖν εἶναι. τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ πᾶν τὸ θνητὸν σώζεται, οὐ τῷ παντάπασι τὸ αὐτὸ ἀεὶ εἶναι ὥς περ τὸ θεῖον,
B ἀλλὰ τῷ τὸ ἀπιὸν καὶ παλαιούμενον ἕτερον νέον ἐγκαταλείπειν οἷον αὐτὸ ἦν. ταύτῃ τῇ μηχανῇ, ὦ Σώκρατες, ἔφη, θνητὸν ἀθανασίας μετέχει, καὶ σῶμα καὶ τἆλλα πάντα· ἀθάνατον δὲ ἄλλῃ. μὴ οὖν θαύμαζε, εἰ τὸ αὑτοῦ ἀποβλάστημα φύσει πᾶν τιμᾷ· ἀθανασίας γὰρ χάριν παντὶ αὕτη ἡ σπουδὴ καὶ ὁ ἔρως ἕπεται. Καὶ ἐγὼ ἀκούσας τὸν λόγον ἐθαύμασά τε καὶ εἶπον Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ σοφωτάτη Διοτίμα,
C ταῦτα ὡς ἀληθῶς οὕτως ἔχει; Καὶ ἥ, ὥς περ οἱ τέλεοι σοφισταί, Εὖ ἴσθι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐπεί γε καὶ τῶν ἀνθρώπων εἰ ἐθέλεις εἰς τὴν φιλοτιμίαν βλέψαι, θαυμάζοις ἂν τῆς ἀλογίας περὶ ἃ ἐγὼ εἴρηκα, εἰ μὴ ἐννοεῖς ἐνθυμηθεὶς ὡς δεινῶς διάκεινται

ἔρωτι τοῦ ὀνομαστοὶ γενέσθαι καὶ κλέος εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀθάνατον καταθέσθαι, καὶ ὑπὲρ τούτου κινδύνους τε κινδυνεύειν ἕτοιμοί εἰσι πάντας ἔτι μᾶλλον ἢ ὑπὲρ τῶν παίδων, καὶ χρήματ᾽ ἀναλίσκειν καὶ πό- D
νους πονεῖν οὑςτινασοῦν καὶ ὑπεραποθνήσκειν· ἐπεὶ οἴει σύ, ἔφη, Ἄλκηστιν ὑπὲρ Ἀδμήτου ἀποθανεῖν ἄν, ἢ Ἀχιλλέα Πατρόκλῳ ἐπαποθανεῖν, ἢ προαποθανεῖν ἂν τὸν ὑμέτερον Κόδρον ὑπὲρ τῆς βασιλείας τῶν παίδων, μὴ οἰομένους ἀθάνατον μνήμην ἀρετῆς περὶ ἑαυτῶν ἔσεσθαι, ἣν νῦν ἡμεῖς ἔχομεν; Πολλοῦ γε δεῖ, ἔφη, ἀλλ᾽, οἶμαι, ὑπὲρ ἀρετῆς ἀθανάτου καὶ τοιαύτης δόξης εὐκλεοῦς πάντες πάντα ποιοῦσιν, ὅσῳ ἂν ἀμείνους ὦσι, τοσούτῳ μᾶλλον· τοῦ γὰρ ἀθανά- E
του ἐρῶσιν. οἱ μὲν οὖν ἐγκύμονες, ἔφη, κατὰ σώματα ὄντες πρὸς τὰς γυναῖκας μᾶλλον τρέπονται καὶ ταύτῃ ἐρωτικοί εἰσι, διὰ παιδογονίας ἀθανασίαν καὶ μνήμην καὶ εὐδαιμονίαν, ὥς οἴονται, αὑτοῖς εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον πάντα ποριζόμενοι· οἱ δὲ κατὰ τὴν ψυχήν — εἰσὶ γὰρ οὖν, ἔφη, οἳ ἐν ταῖς ψυχαῖς 209
κυοῦσιν ἔτι μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς σώμασιν, ἃ ψυχῇ προςήκει καὶ κυῆσαι καὶ κυεῖν. τί οὖν προςήκει; φρόνησίν τε καὶ τὴν ἄλλην ἀρετήν· ὧν δή εἰσι καὶ οἱ ποιηταὶ πάντες γεννήτορες καὶ τῶν δημιουργῶν ὅσοι λέγονται εὑρετικοὶ εἶναι. πολὺ δὲ μεγίστη, ἔφη, καὶ καλλίστη τῆς φρονήσεως ἡ περὶ τὰς τῶν πόλεών τε καὶ οἰκήσεων διακοσμήσεις, ᾗ δὴ ὄνομά ἐστι σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη. τούτων αὖ ὅταν τις ἐκ νέου ἐγκύμων ᾖ τὴν ψυχήν, θεῖος ὢν καὶ ἡκούσης τῆς B
ἡλικίας τίκτειν τε καὶ γεννᾷν ἤδη ἐπιθυμεῖ. ζητεῖ δή, οἶμαι, καὶ οὗτος περιιὼν τὸ καλὸν ἐν ᾧ ἂν γεννήσειεν· ἐν τῷ γὰρ αἰσχρῷ οὐδέποτε γεννήσει. τά τε οὖν σώματα τὰ καλὰ μᾶλλον ἢ τὰ αἰσχρὰ ἀσπάζεται ἅτε κυῶν, καὶ ἐὰν ἐντύχῃ ψυχῇ καλῇ καὶ γενναίᾳ καὶ εὐφυεῖ, πάνυ δὴ ἀσπάζεται τὸ ξυναμφότερον, καὶ πρὸς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον εὐθὺς εὐπορεῖ λόγων περὶ ἀρετῆς καὶ [περὶ] οἷον χρὴ εἶναι τὸν ἄνδρα τὸν C
ἀγαθὸν καὶ ἃ ἐπιτηδεύειν, καὶ ἐπιχειρεῖ παιδεύειν. ἁπτόμενος γάρ, οἶμαι, τοῦ καλοῦ καὶ ὁμιλῶν αὐτῷ,

ἃ πάλαι ἐκύει, τίκτει καὶ γεννᾷ, καὶ παρὼν καὶ ἀπὼν
μεμνημένος, καὶ τὸ γεννηθὲν συνεκτρέφει κοινῇ μετ'
ἐκείνου, ὥςτε πολὺ μείζω κοινωνίαν τῆς τῶν παίδων
πρὸς ἀλλήλους οἱ τοιοῦτοι ἴσχουσι καὶ φιλίαν βεβαιο-
τέραν, ἅτε καλλιόνων καὶ ἀθανατωτέρων παίδων κε-
κοινωνηκότες. καὶ πᾶς ἂν δέξαιτο ἑαυτῷ τοιούτους
D παῖδας μᾶλλον γεγονέναι ἢ τοὺς ἀνθρωπίνους, καὶ
εἰς Ὅμηρον ἀποβλέψας καὶ Ἡσίοδον καὶ τοὺς ἄλλους
ποιητὰς τοὺς ἀγαθοὺς ζηλῶν, οἷα ἔκγονα ἑαυτῶν κα-
ταλείπουσιν, ἃ ἐκείνοις ἀθάνατον κλέος καὶ μνήμην
παρέχεται αὐτὰ τοιαῦτα ὄντα· εἰ δὲ βούλει, ἔφη,
οἵους Λυκοῦργος παῖδας κατελίπετο ἐν Λακεδαίμονι
σωτῆρας τῆς Λακεδαίμονος καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν τῆς
Ἑλλάδος. τίμιος δὲ παρ' ὑμῖν καὶ Σόλων διὰ τὴν
E τῶν νόμων γέννησιν, καὶ ἄλλοι ἄλλοθι πολλαχοῦ ἄν-
δρες, καὶ ἐν Ἕλλησι καὶ ἐν βαρβάροις, πολλὰ καὶ
καλὰ ἀποφηνάμενοι ἔργα, γεννήσαντες παντοίαν ἀρε-
τήν· ὧν καὶ ἱερὰ πολλὰ ἤδη γέγονε διὰ τοὺς τοιού-
τους παῖδας, διὰ δὲ τοὺς ἀνθρωπίνους οὐδενός πω.
Ταῦτα μὲν οὖν τὰ ἐρωτικὰ ἴσως, ὦ Σώκρατες,
210 κἂν σὺ μυηθείης· τὰ δὲ τέλεα καὶ ἐποπτικά, ὧν
ἕνεκα καὶ ταῦτα ἔστιν, ἐάν τις ὀρθῶς μετίῃ, οὐκ
οἶδ' εἰ οἷός τ' ἂν εἴης. ἐρῶ μὲν οὖν, ἔφη, ἐγὼ καὶ
προθυμίας οὐδὲν ἀπολείψω· πειρῶ δὲ ἕπεσθαι, ἂν
οἷός τε ᾖς. Δεῖ γάρ, ἔφη, τὸν ὀρθῶς ἰόντα ἐπὶ
τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἄρχεσθαι μὲν νέον ὄντα ἰέναι ἐπὶ
τὰ καλὰ σώματα, καὶ πρῶτον μέν, ἐὰν ὀρθῶς ἡγῆ-
ται ὁ ἡγούμενος, ἑνὸς αὐτὸν σώματος ἐρᾶν καὶ ἐν-
ταῦθα γεννᾶν λόγους καλούς, ἔπειτα δὲ αὐτὸν κατα-
B νοῆσαι ὅτι τὸ κάλλος τὸ ἐπὶ ὁτῳοῦν σώματι τῷ ἐπὶ
ἑτέρῳ σώματι ἀδελφόν ἐστι, καὶ εἰ δεῖ διώκειν τὸ
ἐπ' εἴδει καλόν, πολλὴ ἄνοια μὴ οὐχ ἕν τε καὶ ταὐ-
τὸν ἡγεῖσθαι τὸ ἐπὶ πᾶσι τοῖς σώμασι κάλλος· τοῦτο
δ' ἐννοήσαντα καταστῆναι πάντων τῶν καλῶν σω-
μάτων ἐραστήν, ἑνὸς δὲ τὸ σφόδρα τοῦτο χαλάσαι
καταφρονήσαντα καὶ σμικρὸν ἡγησάμενον· μετὰ δὲ
ταῦτα τὸ ἐν ταῖς ψυχαῖς κάλλος τιμιώτερον ἡγήσα-
σθαι τοῦ ἐν τῷ σώματι, ὥςτε καὶ ἐὰν ἐπιεικὴς ὢν

τὴν ψυχήν τις καὶ ἐὰν σμικρὸν ἄνθος ἔχῃ, ἐξαρκεῖν C
αὐτῷ καὶ ἐρᾶν καὶ κήδεσθαι καὶ τίκτειν λόγους τοιού-
τους καὶ ζητεῖν, οἵ τινες ποιήσουσι βελτίους τοὺς
νέους, ἵνα ἀναγκασθῇ αὖ θεάσασθαι τὸ ἐν τοῖς ἐπι-
τηδεύμασι καὶ τοῖς νόμοις καλὸν καὶ τοῦτ' ἰδεῖν ὅτι
πᾶν αὐτὸ αὑτῷ ξυγγενές ἐστιν, ἵνα τὸ περὶ τὸ σῶμα
καλὸν σμικρόν τι ἡγήσηται εἶναι· μετὰ δὲ τὰ ἐπιτη-
δεύματα ἐπὶ τὰς ἐπιστήμας ἀγαγεῖν, ἵνα ἴδῃ αὖ ἐπι-
στημῶν κάλλος, καὶ βλέπων πρὸς πολὺ ἤδη τὸ κα-
λὸν μηκέτι τὸ παρ' ἑνί, ὥσπερ οἰκέτης ἀγαπῶν D
παιδαρίου κάλλος ἢ ἀνθρώπου τινὸς ἢ ἐπιτηδεύμα-
τος ἑνός, δουλεύων φαῦλος ᾖ καὶ σμικρολόγος, ἀλλ'
ἐπὶ τὸ πολὺ πέλαγος τετραμμένος τοῦ καλοῦ καὶ
θεωρῶν πολλοὺς καὶ καλοὺς λόγους καὶ μεγαλοπρε-
πεῖς τίκτῃ καὶ διανοήματα ἐν φιλοσοφίᾳ ἀφθόνῳ,
ἕως ἂν ἐνταῦθα ῥωσθεὶς καὶ αὐξηθεὶς κατίδῃ τινὰ
ἐπιστήμην μίαν τοιαύτην, ἥ ἐστι καλοῦ τοιοῦδε.
Πειρῶ δέ μοι, ἔφη, τὸν νοῦν προσέχειν ὡς οἷόν τε E
μάλιστα. Ὃς γὰρ ἂν μέχρι ἐνταῦθα πρὸς τὰ ἐρω-
τικὰ παιδαγωγηθῇ, θεώμενος ἐφεξῆς τε καὶ ὀρθῶς
τὰ καλά, πρὸς τέλος ἤδη ἰὼν τῶν ἐρωτικῶν ἐξαίφνης
κατόψεταί τι θαυμαστὸν τὴν φύσιν καλόν, τοῦτο
ἐκεῖνο, ὦ Σώκρατες, οὗ δὴ ἕνεκεν καὶ οἱ ἔμπροσθεν
πάντες πόνοι ἦσαν, πρῶτον μὲν ἀεὶ ὂν καὶ οὔτε γι- 211
γνόμενον οὔτε ἀπολλύμενον, οὔτε αὐξανόμενον οὔτε
φθῖνον, ἔπειτα οὐ τῇ μὲν καλόν, τῇ δ' αἰσχρόν,
οὐδὲ τοτὲ μέν, τοτὲ δ' οὔ, οὐδὲ πρὸς μὲν τὸ καλόν,
πρὸς δὲ τὸ αἰσχρόν, οὐδ' ἔνθα μὲν καλόν, ἔνθα δὲ
αἰσχρόν, ὡς τισὶ μὲν ὂν καλόν, τισὶ δὲ αἰσχρόν.
οὐδ' αὖ φαντασθήσεται αὐτὸ τὸ καλὸν οἷον πρόσω-
πόν τι οὐδὲ χεῖρες οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν ὧν σῶμα μετέ-
χει, οὐδέ τις λόγος οὐδέ τις ἐπιστήμη, οὐδέ που ὂν
ἐν ἑτέρῳ τινί, οἷον ἐν ζώῳ ἢ ἐν γῇ ἢ ἐν οὐρανῷ ἢ B
ἔν τῳ ἄλλῳ, ἀλλὰ αὐτὸ καθ' αὑτὸ μεθ' αὑτοῦ μο-
νοειδὲς ἀεὶ ὄν, τα δὲ ἄλλα πάντα καλὰ ἐκείνου με-
τέχοντα τινὰ τρόπον τοιοῦτον, οἷον γιγνομένων τε
τῶν ἄλλων καὶ ἀπολλυμένων μηδὲν ἐκεῖνο μή τέ τι
πλέον μήτε ἔλαττον γίγνεσθαι μηδὲ πάσχειν μηδέν.

ὅταν δή τις ἀπὸ τῶνδε διὰ τὸ ὀρθῶς παιδεραστεῖν
ἐπανιὼν ἐκεῖνο τὸ καλὸν ἄρχηται καθορᾶν, σχεδὸν
ἄν τι ἅπτοιτο τοῦ τέλους. τοῦτο γάρ δή ἐστι τὸ
ὀρθῶς ἐπὶ τὰ ἐρωτικὰ ἰέναι ἢ ὑπ' ἄλλου ἄγεσθαι,
C ἀρχόμενον ἀπὸ τῶνδε τῶν καλῶν ἐκείνου ἕνεκα τοῦ
καλοῦ ἀεὶ ἐπανιέναι, ὥς περ ἐπαναβαθμοῖς χρώμενον,
ἀπὸ ἑνὸς ἐπὶ δύο καὶ ἀπὸ δυεῖν ἐπὶ πάντα τὰ καλὰ
σώματα, καὶ ἀπὸ τῶν καλῶν σωμάτων ἐπὶ τὰ καλὰ
ἐπιτηδεύματα, καὶ ἀπὸ τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων ἐπὶ
τὰ καλὰ μαθήματα, ἔστ' ἂν ἀπὸ τῶν μαθημάτων
ἐπ' ἐκεῖνο τὸ μάθημα τελευτήσῃ, ὅ ἐστιν οὐκ ἄλλου
ἢ αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ καλοῦ μάθημα, καὶ γνῷ αὐτὸ
D τελευτῶν ὃ ἔστι καλόν. Ἐνταῦθα τοῦ βίου, ὦ φίλε
Σώκρατες, ἔφη ἡ Μαντινικὴ ξένη, εἴ περ που ἄλλοθι,
βιωτὸν ἀνθρώπῳ, θεωμένῳ αὐτὸ τὸ καλόν. ὃ ἐάν
ποτε ἴδῃς, οὐ κατὰ χρυσίον τε καὶ ἐσθῆτα καὶ τους
καλοὺς παῖδάς τε καὶ νεανίσκους δόξει σοι εἶναι, οὓς
νῦν ὁρῶν ἐκπέπληξαι καὶ ἕτοιμος εἶ καὶ σὺ καὶ ἄλλοι
πολλοί, ὁρῶντες τὰ παιδικὰ καὶ ξυνόντες ἀεὶ αὐτοῖς,
εἴ πως οἷόν τ' ἦν, μήτε ἐσθίειν μήτε πίνειν, ἀλλὰ
θεᾶσθαι μόνον καὶ ξυνεῖναι. τί δῆτα, ἔφη, οἰόμεθα,
E εἴ τῳ γένοιτο αὐτὸ τὸ καλὸν ἰδεῖν εἰλικρινές, καθα-
ρόν, ἄμικτον, ἀλλὰ μὴ ἀνάπλεων σαρκῶν τε ἀνθρω-
πίνων καὶ χρωμάτων καὶ ἄλλης πολλῆς φλυαρίας
θνητῆς, ἀλλ' αὐτὸ τὸ θεῖον καλὸν δύναιτο μονοειδὲς
κατιδεῖν; ἆρ' οἴει, ἔφη, φαῦλον βίον γίγνεσθαι
212 ἐκεῖσε βλέποντος ἀνθρώπου καὶ ἐκεῖνο, ᾧ δεῖ, θεω-
μένου καὶ ξυνόντος αὐτῷ; ἢ οὐκ ἐνθυμεῖ, ἔφη, ὅτι
ἐνταῦθα αὐτῷ μοναχοῦ γενήσεται, ὁρῶντι ᾧ ὁρατὸν
τὸ καλόν, τίκτειν οὐκ εἴδωλα ἀρετῆς, ἅτε οὐκ εἰδώ-
λου ἐφαπτομένῳ, ἀλλ' ἀληθῆ, ἅτε τοῦ ἀληθοῦς
ἐφαπτομένῳ; τεκόντι δὲ ἀρετὴν ἀληθῆ καὶ θρεψα-
μένῳ ὑπάρχει θεοφιλεῖ γενέσθαι, καὶ εἴ πέρ τῳ ἄλλῳ
ἀνθρώπων, ἀθανάτῳ κἀκείνῳ.
B Ταῦτα δή, ὦ Φαῖδρέ τε καὶ οἱ ἄλλοι, ἔφη μὲν
Διοτίμα, πέπεισμαι δ' ἐγώ· πεπεισμένος δὲ πειρῶμαι
καὶ τοὺς ἄλλους πείθειν, ὅτι τούτου τοῦ κτήματος τῇ
ἀνθρωπείᾳ φύσει συνεργὸν ἀμείνω Ἔρωτος οὐκ ἄν τις

ῥᾳδίως λάβοι. διὸ δὴ ἔγωγέ φημι χρῆναι πάντα ἄνδρα τὸν Ἔρωτα τιμᾶν, καὶ αὐτὸς τιμῶ τὰ ἐρωτικὰ καὶ διαφερόντως ἀσκῶ, καὶ τοῖς ἄλλοις παρακελεύομαι, καὶ νῦν τε καὶ ἀεὶ ἐγκωμιάζω τὴν δύναμιν καὶ ἀνδρείαν τοῦ Ἔρωτος καθ᾽ ὅσον οἷός τ᾽ εἰμί.

Τοῦτον οὖν τὸν λόγον, ὦ Φαῖδρε, εἰ μὲν βούλει, C
ὡς ἐγκώμιον εἰς Ἔρωτα νόμισον εἰρῆσθαι, εἰ δέ, ὅ τι καὶ ὅπῃ χαίρεις ὀνομάζων, τοῦτο ὀνόμαζε.

Εἰπόντος δὲ ταῦτα τοῦ Σωκράτους τοὺς μὲν ἐπαινεῖν, τὸν δὲ Ἀριστοφάνη λέγειν τι ἐπιχειρεῖν, ὅτι ἐμνήσθη αὐτοῦ λέγων ὁ Σωκράτης περὶ τοῦ λόγου· καὶ ἐξαίφνης τὴν αὔλειον θύραν κρουομένην πολὺν ψόφον παρασχεῖν, ὡς κωμαστῶν καὶ αὐλητρίδος φωνὴν ἀκούειν. τὸν οὖν Ἀγάθωνα, Παῖδες, φάναι, οὐ D
σκέψεσθε; καὶ ἐὰν μέν τις τῶν ἐπιτηδείων ᾖ, καλεῖτε· εἰ δὲ μή, λέγετε ὅτι οὐ πίνομεν ἀλλὰ ἀναπαυόμεθα ἤδη. Καὶ οὐ πολὺ ὕστερον Ἀλκιβιάδου τὴν φωνὴν ἀκούειν ἐν τῇ αὐλῇ σφόδρα μεθύοντος καὶ μέγα βοῶντος, ἐρωτῶντος ὅπου Ἀγάθων καὶ κελεύοντος ἄγειν παρ᾽ Ἀγάθωνα. ἄγειν οὖν αὐτὸν παρὰ σφᾶς τήν τε αὐλητρίδα ὑπολαβοῦσαν καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ἀκολούθων, καὶ ἐπιστῆναι ἐπὶ τὰς θύρας ἐστεφανωμένον αὐτὸν κιττοῦ τέ τινι στεφάνῳ δασεῖ καὶ ἴων, E
καὶ ταινίας ἔχοντα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πάνυ πολλάς, καὶ εἰπεῖν· Ἄνδρες, χαίρετε· μεθύοντα ἄνδρα πάνυ σφόδρα δέξεσθε συμπότην, ἢ ἀπίωμεν ἀναδήσαντες μόνον Ἀγάθωνα, ἐφ᾽ ὅ περ ἤλθομεν; ἐγὼ γάρ τοι, φάναι, χθὲς μὲν οὐχ οἷός τ᾽ ἐγενόμην ἀφικέσθαι, νῦν δὲ ἥκω ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχων τὰς ταινίας, ἵνα ἀπὸ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς τὴν τοῦ σοφωτάτου καὶ καλλίστου κεφαλήν, ἐὰν εἴπω οὑτωσί, ἀναδήσω, ἆρα καταγελάσεσθέ μου ὡς μεθύοντος; ἐγὼ δέ, κἂν ὑμεῖς γελᾶτε, 213
ὅμως εὖ οἶδ᾽ ὅτι ἀληθῆ λέγω. ἀλλά μοι λέγετε αὐτόθεν, ἐπὶ ῥητοῖς εἰσίω ἢ μή; συμπίεσθε ἢ οὔ; Πάντας οὖν ἀναθορυβῆσαι καὶ κελεύειν εἰσιέναι καὶ κατακλίνεσθαι, καὶ τὸν Ἀγάθωνα καλεῖν αὐτόν. καὶ τὸν ἰέναι ἀγόμενον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ περιαιρούμενον ἅμα τὰς ταινίας ὡς ἀναδήσοντα, ἐπίπροσθεν

τῶν ὀφθαλμῶν ἔχοντα οὐ κατιδεῖν τὸν Σωκράτη, ἀλλὰ
καθίζεσθαι παρὰ τὸν Ἀγάθωνα ἐν μέσῳ Σωκράτους
B τε καὶ ἐκείνου· παραχωρῆσαι γὰρ τὸν Σωκράτη ὡς
ἐκεῖνον καθίζειν. παρακαθεζόμενον δὲ αὐτὸν ἀσπάζε-
σθαί τε τὸν Ἀγάθωνα καὶ ἀναδεῖν. εἰπεῖν οὖν τὸν
Ἀγάθωνα, Ὑπολύετε, παῖδες, Ἀλκιβιάδην, ἵνα ἐκ
τρίτων κατακέηται. Πάνυ γε, εἰπεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην·
ἀλλὰ τίς ἡμῖν ὅδε τρίτος συμπότης; Καὶ ἅμα μετα-
στρεφόμενον αὐτὸν ὁρᾷν τὸν Σωκράτη, ἰδόντα δὲ
ἀναπηδῆσαι καὶ εἰπεῖν· Ὦ Ἡράκλεις, τουτὶ τί ἦν;
Σωκράτης οὗτος; ἐλλοχῶν αὖ με ἐνταῦθα κατέκεισο,
C ὥς περ εἰώθεις ἐξαίφνης ἀναφαίνεσθαι ὅπου ἐγὼ
ᾤμην ἥκιστά σε ἔσεσθαι. καὶ νῦν τί ἥκεις; καὶ τί αὖ
ἐνταῦθα κατεκλίνης; ὡς οὐ παρὰ Ἀριστοφάνει οὐδὲ
εἴ τις ἄλλος γελοῖός ἐστι τε καὶ βούλεται· ἀλλὰ διε-
μηχανήσω ὅπως παρὰ τῷ καλλίστῳ τῶν ἔνδον κα-
τακείσει. Καὶ τὸν Σωκράτη, Ὦ Ἀγάθων, φάναι,
ὅρα εἴ μοι ἐπαμυνεῖς, ὡς ἐμοὶ ὁ τούτου ἔρως τοῦ
ἀνθρώπου οὐ φαῦλον πρᾶγμα γέγονεν. ἀπ' ἐκείνου
γὰρ τοῦ χρόνου ἀφ' οὗ τούτου ἠράσθην, οὐκέτι ἔξε-
D στί μοι οὔτε προςβλέψαι οὔτε διαλεχθῆναι καλῷ οὐ-
δενί, ἢ οὑτοσὶ ζηλοτυπῶν με καὶ φθονῶν θαυμαστὰ
ἐργάζεται καὶ λοιδορεῖταί τε καὶ τὼ χεῖρε μόγις ἀπέ-
χεται. ὅρα οὖν μή τι καὶ νῦν ἐργάσηται, ἀλλὰ διάλ-
λαξον ἡμᾶς, ἢ ἐὰν ἐπιχειρῇ βιάζεσθαι, ἐπάμυνε, ὡς
ἐγὼ τὴν τούτου μανίαν τε καὶ φιλεραστίαν πάνυ ὀρ-
ρωδῶ. Ἀλλ' οὐκ ἔστι, φάναι τὸν Ἀλκιβιάδην, ἐμοὶ
καὶ σοὶ διαλλαγή. ἀλλὰ τούτων μὲν εἰςαῦθίς σε τι-
μωρήσομαι· νῦν δ' ἐμοί, Ἀγάθων, φάναι, μετάδος
E τῶν ταινιῶν, ἵνα ἀναδήσω καὶ τὴν τούτου ταυτηνὶ
τὴν θαυμαστὴν κεφαλήν, καὶ μή μοι μέμφηται ὅτι
σὲ μὲν ἀνέδησα, αὐτὸν δὲ νικῶντα ἐν λόγοις πάντας
ἀνθρώπους, οὐ μόνον πρώην ὥς περ σύ, ἀλλ' ἀεί,
ἔπειτα οὐκ ἀνέδησα. Καὶ ἅμ' αὐτὸν λαβόντα τῶν
ταινιῶν ἀναδεῖν τὸν Σωκράτη καὶ κατακλίνεσθαι.
ἐπειδὴ δὲ κατεκλίνη, εἰπεῖν· Εἶεν δή, ἄνδρες· δοκεῖτε
γάρ μοι νήφειν· οὐκ ἐπιτρεπτέον ὑμῖν, ἀλλὰ ποτέον·
ὡμολόγηται γὰρ ταῦθ' ἡμῖν. ἄρχοντα οὖν αἱροῦμαι

τῆς πόσεως, ἕως ἂν ὑμεῖς ἱκανῶς πίητε, ἐμαυτόν.
ἀλλὰ φερέτω Ἀγάθων, εἴ τι ἔστιν ἔκπωμα μέγα.
μᾶλλον δὲ οὐδὲν δεῖ, ἀλλὰ φέρε, παῖ, φάναι, τὸν
ψυκτῆρα ἐκεῖνον, ἰδόντα αὐτὸν πλέον ἢ ὀκτὼ κο- 214
τύλας χωροῦντα. τοῦτον ἐμπλησάμενον πρῶτον μὲν
αὐτὸν ἐκπιεῖν, ἔπειτα τῷ Σωκράτει κελεύειν ἐγχεῖν
καὶ ἅμα εἰπεῖν· Πρὸς μὲν Σωκράτη, ὦ ἄνδρες, τὸ
σόφισμά μοι οὐδέν· ὁπόσον γὰρ ἂν κελεύῃ τις, το-
σοῦτον ἐκπιὼν οὐδὲν μᾶλλον μή ποτε μεθυσθῇ. Τὸν
μὲν οὖν Σωκράτη ἐγχέαντος τοῦ παιδὸς πίνειν· τὸν
δ' Ἐρυξίμαχον Πῶς οὖν, φάναι, ὦ Ἀλκιβιάδη, ποιοῦ-
μεν; οὕτως οὔ τέ τι λέγομεν ἐπὶ τῇ κύλικι οὔτ' ἐπᾴ- B
δομεν, ἀλλ' ἀτεχνῶς ὥς περ οἱ διψῶντες πιόμεθα;
Τὸν οὖν Ἀλκιβιάδην εἰπεῖν Ὦ Ἐρυξίμαχε, βέλτιστε
βελτίστου πατρὸς καὶ σωφρονεστάτου, χαῖρε: Καὶ
γὰρ σύ, φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον· ἀλλὰ τί ποιῶμεν;
Ὅ τι ἂν σὺ κελεύῃς. δεῖ γάρ σοι πείθεσθαι·

ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

ἐπίταττε οὖν ὅ τι βούλει. Ἄκουσον δή, εἰπεῖν τὸν
Ἐρυξίμαχον. ἡμῖν πρὶν σὲ εἰςελθεῖν ἔδοξε χρῆναι ἐπὶ
δεξιὰ ἕκαστον ἐν μέρει λόγον περὶ Ἔρωτος εἰπεῖν ὡς C
δύναιτο κάλλιστον, καὶ ἐγκωμιάσαι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι
πάντες ἡμεῖς εἰρήκαμεν· σὺ δ' ἐπειδὴ οὐκ εἴρηκας
καὶ ἐκπέπωκας, δίκαιος εἶ εἰπεῖν, εἰπὼν δ' ἐπιτάξαι
Σωκράτει ὅ τι ἂν βούλῃ, καὶ τοῦτον τῷ ἐπὶ δεξιᾷ
καὶ οὕτω τοὺς ἄλλους. Ἀλλά, φάναι, ὦ Ἐρυξίμαχε,
τὸν Ἀλκιβιάδην, καλῶς μὲν λέγεις, μεθύοντα δὲ ἄν-
δρα παρὰ νηφόντων λόγους παραβάλλειν μὴ οὐκ ἐξ
ἴσου ᾖ. καὶ ἅμα, ὦ μακάριε, πείθει τί σε Σωκράτης
ὧν ἄρτι εἶπεν; ἢ οἶσθα ὅτι τοὐναντίον ἐστὶ πᾶν ἢ D
ὃ ἔλεγεν; οὗτος γάρ, ἐάν τινα ἐγὼ ἐπαινέσω τούτου
παρόντος ἢ θεὸν ἢ ἄνθρωπον ἄλλον ἢ τοῦτον, οὐκ
ἀφέξεταί μου τὼ χεῖρε. Οὐκ εὐφημήσεις; φάναι τὸν
Σωκράτη. Μὰ τὸν Ποσειδῶ, εἰπεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην,
μηδὲν λέγε πρὸς ταῦτα, ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἕνα ἄλλον
ἐπαινέσαιμι σοῦ παρόντος. Ἀλλ' οὕτω ποίει, φάναι
τὸν Ἐρυξίμαχον, εἰ βούλει· Σωκράτη ἐπαίνεσον.
Πῶς λέγεις; εἰπεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην· δοκεῖ χρῆναι; ὦ E

Ἐρυξίμαχε; ἐπιθῶμαι τῷ ἀνδρὶ καὶ τιμωρήσωμαι ὑμῶν ἐναντίον; Οὗτος, φάναι τὸν Σωκράτη, τί ἐν νῷ ἔχεις; ἐπὶ τὰ γελοιότερά με ἐπαινέσει; ἢ τί ποιήσεις; Τἀληθῆ ἐρῶ. ἀλλ' ὅρα εἰ παρίης. Ἀλλὰ μέντοι, φάναι, τά γε ἀληθῆ παρίημι καὶ κελεύω λέγειν. Οὐκ ἂν φθάνοιμι, εἰπεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην. καὶ μέντοι οὑτωσὶ ποίησον. ἐάν τι μὴ ἀληθὲς λέγω, μεταξὺ ἐπιλαβοῦ, ἂν βούλῃ, καὶ εἰπὲ ὅτι τοῦτο ψεύδομαι· ἑκὼν
215 γὰρ εἶναι οὐδὲν ψεύσομαι. ἐὰν μέντοι ἀναμιμνησκόμενος ἄλλο ἄλλοθεν λέγω, μηδὲν θαυμάσῃς· οὐ γάρ τι ῥᾴδιον τὴν σὴν ἀτοπίαν ὧδ' ἔχοντι εὐπόρως καὶ ἐφεξῆς καταριθμῆσαι.

Σωκράτη δ' ἐγὼ ἐπαινεῖν, ὦ ἄνδρες, οὕτως ἐπιχειρήσω, δι' εἰκόνων. οὗτος μὲν οὖν ἴσως οἰήσεται ἐπὶ τὰ γελοιότερα, ἔσται δ' ἡ εἰκὼν τοῦ ἀληθοῦς ἕνεκα, οὐ τοῦ γελοίου. φημὶ γὰρ δὴ ὁμοιότατον αὐτὸν εἶναι τοῖς Σειληνοῖς τούτοις τοῖς ἐν τοῖς ἑρμογλυφείοις κα-
B θημένοις, οὕς τινας ἐργάζονται οἱ δημιουργοὶ σύριγγας ἢ αὐλοὺς ἔχοντας, οἳ διχάδε διοιχθέντες φαίνονται ἔνδοθεν ἀγάλματα ἔχοντες θεῶν. καὶ φημὶ αὖ ἐοικέναι αὐτὸν τῷ Σατύρῳ τῷ Μαρσύᾳ. ὅτι μὲν οὖν τό γε εἶδος ὅμοιος εἶ τούτοις, ὦ Σώκρατες, οὐδ' αὐτὸς δή που ἀμφισβητήσεις· ὡς δὲ καὶ τἆλλα ἔοικας, μετὰ τοῦτο ἄκουε. ὑβριστὴς εἶ· ἢ οὔ; ἐὰν γὰρ μὴ ὁμολογῇς, μάρτυρας παρέξομαι. ἀλλ' οὐκ αὐλητής; πολύ
C γε θαυμασιώτερος ἐκείνου· ὁ μέν γε δι' ὀργάνων ἐκήλει τοὺς ἀνθρώπους τῇ ἀπὸ τοῦ στόματος δυνάμει, καὶ ἔτι νυνὶ ὃς ἂν τὰ ἐκείνου αὐλῇ. ἃ γὰρ Ὄλυμπος ηὔλει, Μαρσύου λέγω τούτου διδάξαντος. τὰ οὖν ἐκείνου ἐάν τε ἀγαθὸς αὐλητὴς αὐλῇ ἐάν τε φαύλη αὐλητρίς, μόνα κατέχεσθαι ποιεῖ καὶ δηλοῖ τοὺς τῶν θεῶν τε καὶ τελετῶν δεομένους διὰ τὸ θεῖα εἶναι. σὺ δ' ἐκείνου τοσοῦτον μόνον διαφέρεις, ὅτι ἄνευ ὀργάνων ψιλοῖς λόγοις ταὐτὸν τοῦτο ποιεῖς.
D ἡμεῖς γοῦν ὅταν μέν του ἄλλου ἀκούωμεν λέγοντος καὶ πάνυ ἀγαθοῦ ῥήτορος ἄλλους λόγους, οὐδὲν μέλει, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδενί· ἐπειδὰν δὲ σοῦ τις ἀκούῃ ἢ τῶν σῶν λόγων, ἄλλου λέγοντος, κἂν πάνυ φαῦλος

ἢ ὁ λέγων, ἐάν τε γυνὴ ἀκούῃ ἐάν τε ἀνὴρ ἐάν τε
μειράκιον, ἐκπεπληγμένοι ἐσμὲν καὶ κατεχόμεθα. ἐγὼ
γοῦν, ὦ ἄνδρες, εἰ μὴ ἔμελλον κομιδῇ δόξειν με-
θύειν, εἶπον ὀμόσας ἂν ὑμῖν οἷα δὴ πέπονθα αὐτὸς
ὑπὸ τῶν τούτου λόγων καὶ πάσχω ἔτι καὶ νυνί. ὅταν
γὰρ ἀκούω, πολύ μοι μᾶλλον ἢ τῶν κορυβαντιώντων ἥ E
τε καρδία πηδᾷ καὶ δάκρυα ἐκχεῖται ὑπὸ τῶν λόγων
τῶν τούτου. ὁρῶ δὲ καὶ ἄλλους παμπόλλους τὰ αὐτὰ
πάσχοντας. Περικλέους δὲ ἀκούων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν
ῥητόρων εὖ μὲν ἡγούμην λέγειν, τοιοῦτον δ᾽ οὐδὲν
ἔπασχον, οὐδὲ τεθορύβητό μου ἡ ψυχὴ οὐδ᾽ ἠγα-
νάκτει ὡς ἀνδραποδωδῶς διακειμένου. ἀλλ᾽ ὑπὸ του-
τουῒ τοῦ Μαρσύου πολλάκις δὴ οὕτω διετέθην, ὥς 216
τέ μοι δόξαι μὴ βιωτὸν εἶναι ἔχοντι ὡς ἔχω. καὶ
ταῦτα, ὦ Σώκρατες, οὐκ ἐρεῖς ὡς οὐκ ἀληθῆ. καὶ
ἔτι γε νῦν ξύνοιδ᾽ ἐμαυτῷ ὅτι εἰ ἐθέλοιμι παρέχειν
τὰ ὦτα, οὐκ ἂν καρτερήσαιμι, ἀλλὰ ταὐτὰ ἂν πά-
σχοιμι. ἀναγκάζει γάρ με ὁμολογεῖν ὅτι πολλοῦ ἐνδεὴς
ὢν αὐτὸς ἔτι ἐμαυτοῦ μὲν ἀμελῶ, τὰ δ᾽ Ἀθηναίων
πράττω. βίᾳ οὖν ὥς περ ἀπὸ τῶν Σειρήνων ἐπισχό-
μενος τὰ ὦτα οἴχομαι φεύγων, ἵνα μὴ αὐτοῦ καθή-
μενος παρὰ τούτῳ καταγηράσω. πέπονθα δὲ πρὸς
τοῦτον μόνον ἀνθρώπων, ὃ οὐκ ἄν τις οἴοιτο ἐν ἐμοὶ B
ἐνεῖναι, τὸ αἰσχύνεσθαι ὁντινοῦν· ἐγὼ δὲ τοῦτον μό-
νον αἰσχύνομαι. ξύνοιδα γὰρ ἐμαυτῷ ἀντιλέγειν μὲν
οὐ δυναμένῳ ὡς οὐ δεῖ ποιεῖν ἃ οὗτος κελεύει, ἐπει-
δὰν δὲ ἀπέλθω, ἡττημένῳ τῆς τιμῆς τῆς ὑπὸ τῶν
πολλῶν. δραπετεύω οὖν αὐτὸν καὶ φεύγω, καὶ ὅταν
ἴδω, αἰσχύνομαι τὰ ὡμολογημένα. καὶ πολλάκις μὲν
ἡδέως ἂν ἴδοιμι αὐτὸν μὴ ὄντα ἐν ἀνθρώποις· εἰ δ᾽ C
αὖ τοῦτο γένοιτο, εὖ οἶδ᾽ ὅτι πολὺ μεῖζον ἂν ἀχ-
θοίμην, ὥςτε οὐκ ἔχω ὅ τι χρήσωμαι τούτῳ τῷ ἀν-
θρώπῳ. Καὶ ὑπὸ μὲν δὴ τῶν αὐλημάτων καὶ ἐγὼ
καὶ ἄλλοι πολλοὶ τοιαῦτα πεπόνθασιν ὑπὸ τοῦδε τοῦ
Σατύρου· ἄλλα δὲ ἐμοῦ ἀκούσατε ὡς ὅμοιός τ᾽ ἐστὶν
οἷς ἐγὼ εἴκασα αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν ὡς θαυμασίαν
ἔχει. εὖ γὰρ ἴστε ὅτι οὐδεὶς ὑμῶν τοῦτον γιγνώσκει·
ἀλλὰ ἐγὼ δηλώσω, ἐπεί περ ἠρξάμην. ὁρᾶτε γὰρ ὅτι D

Σωκράτης ἐρωτικῶς διάκειται τῶν καλῶν καὶ ἀεὶ περὶ
τούτους ἐστὶ καὶ ἐκπέπληκται, καὶ αὖ ἀγνοεῖ πάντα
καὶ οὐδὲν οἶδεν, ὡς τὸ σχῆμα αὐτοῦ. τοῦτο οὐ σει-
ληνῶδες; σφόδρα γε. τοῦτο γὰρ οὗτος ἔξωθεν περι-
βέβληται, ὥς περ ὁ ἐγλυμμένος Σειληνός· ἔνδοθεν
δὲ ἀνοιχθεὶς πόσης οἴεσθε γέμει, ὦ ἄνδρες συμπόται,
σωφροσύνης; ἴστε ὅτι οὔτ' εἴ τις καλός ἐστι μέλει
E αὐτῷ οὐδέν, ἀλλὰ καταφρονεῖ τοσοῦτον ὅσον οὐδ'
ἂν εἷς οἰηθείη, οὔτ' εἴ τις πλούσιος, οὔτ' εἰ ἄλλην
τινὰ τιμὴν ἔχων τῶν ὑπὸ πλήθους μακαριζομένων.
ἡγεῖται δὲ πάντα ταῦτα τὰ κτήματα οὐδενὸς ἄξια
καὶ ἡμᾶς οὐδὲν εἶναι, εἰρωνευόμενος δὲ καὶ παίζων
πάντα τὸν βίον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους διατελεῖ. σπου-
δάσαντος δὲ αὐτοῦ καὶ ἀνοιχθέντος οὐκ οἶδα εἴ τις
ἑώρακε τὰ ἐντὸς ἀγάλματα. ἀλλ' ἐγὼ ἤδη ποτ' εἶδον,
καί μοι ἔδοξεν οὕτω θεῖα καὶ χρυσᾶ εἶναι καὶ πάγκαλα
217 καὶ θαυμαστά, ὥςτε ποιητέον εἶναι ἐν βραχεῖ ὅ τι
κελεύοι Σωκράτης. ἡγούμενος δὲ αὐτὸν ἐσπουδακέναι
ἐπὶ τῇ ἐμῇ ὥρᾳ ἕρμαιον ἡγησάμην εἶναι καὶ εὐτύ-
χημα ἐμὸν θαυμαστόν, ὡς ὑπάρχον μοι χαρισαμένῳ
Σωκράτει πάντ' ἀκοῦσαι ὅσα περ οὗτος ᾔδει· ἐφρό-
νουν γὰρ δὴ ἐπὶ τῇ ὥρᾳ θαυμάσιον ὅσον. ταῦτα οὖν
διανοηθείς, πρὸ τοῦ οὐκ εἰωθὼς ἄνευ ἀκολούθου
μόνος μετ' αὐτοῦ γίγνεσθαι, τότε ἀποπέμπων τὸν
B ἀκόλουθον μόνος συνεγιγνόμην. δεῖ γὰρ πρὸς ὑμᾶς
πάντα τἀληθῆ εἰπεῖν· ἀλλὰ προσέχετε τὸν νοῦν, καὶ
εἰ ψεύδομαι, Σώκρατες, ἐξέλεγχε. συνεγιγνόμην γάρ,
ὦ ἄνδρες, μόνος μόνῳ, καὶ ᾤμην αὐτίκα διαλέξεσθαι
αὐτόν μοι ἅ περ ἂν ἐραστὴς παιδικοῖς ἐν ἐρημίᾳ
διαλεχθείη, καὶ ἔχαιρον. τούτων δ' οὐ μάλα ἐγίγνετο
οὐδέν, ἀλλ' ὥς περ εἰώθει διαλεχθεὶς ἂν μοι καὶ
συνημερεύσας ᾤχετο ἀπιών. μετὰ ταῦτα ξυγγυμνάζε-
C σθαι προὐκαλούμην αὐτὸν καὶ συνεγυμναζόμην, ὥς
τι ἐνταῦθα περανῶν. συνεγυμνάζετο οὖν μοι καὶ
προσεπάλαιε πολλάκις οὐδενὸς παρόντος. καὶ τί δεῖ
λέγειν; οὐδὲν γάρ μοι πλέον ἦν. ἐπειδὴ δὲ οὐδαμῇ
ταύτῃ ἤνυτον, ἔδοξέ μοι ἐπιθετέον εἶναι τῷ ἀνδρὶ
κατὰ τὸ καρτερὸν καὶ οὐκ ἀνετέον, ἐπειδή περ ἐγκε-

χειρήκη, ἀλλὰ ἰστέον ἤδη τί ἐστι τὸ πρᾶγμα. προ-
καλοῦμαι δὴ αὐτὸν πρὸς τὸ συνδειπνεῖν, ἀτεχνῶς ὥς
περ ἐραστὴς παιδικοῖς ἐπιβουλεύων. καί μοι οὐδὲ
τοῦτο ταχὺ ὑπήκουσεν, ὅμως δ' οὖν χρόνῳ ἐπείσθη. D
ἐπειδὴ δὲ ἀφίκετο τὸ πρῶτον, δειπνήσας ἀπιέναι
ἐβούλετο. καὶ τότε μὲν αἰσχυνόμενος ἀφῆκα αὐτόν·
αὖθις δὲ ἐπιβουλεύσας, ἐπειδὴ ἐδεδειπνήκει, διελε-
γόμην πόῤῥω τῶν νυκτῶν, καὶ ἐπειδὴ ἐβούλετο ἀπιέ-
ναι, σκηπτόμενος ὅτι ὀψὲ εἴη προςηνάγκασα αὐτὸν
μένειν. ἀνεπαύετο οὖν ἐν τῇ ἐχομένῃ ἐμοῦ κλίνῃ, ἐν
ᾗ περ ἐδείπνει, καὶ οὐδεὶς ἐν τῷ οἰκήματι ἄλλος κα-
θηῦδεν ἢ ἡμεῖς. μέχρι μὲν οὖν δὴ δεῦρο τοῦ λόγου E
καλῶς ἂν ἔχοι καὶ πρὸς ὁντινοῦν λέγειν· τὸ δ' ἐντεῦ-
θεν οὐκ ἄν μου ἠκούσατε λέγοντος, εἰ μὴ πρῶτον
μέν, τὸ λεγόμενον, οἶνος ἄνευ τε παίδων καὶ μετὰ
παίδων ἦν ἀληθής, ἔπειτα ἀφανίσαι Σωκράτους ἔργον
ὑπερήφανον εἰς ἔπαινον ἐλθόντα ἄδικόν μοι φαίνεται.
ἔτι δὲ τὸ τοῦ δηχθέντος ὑπὸ τοῦ ἔχεως πάθος κἀμὲ
ἔχει. φασὶ γάρ πού τινα τοῦτο παθόντα οὐκ ἐθέλειν
λέγειν οἷον ἦν πλὴν τοῖς δεδηγμένοις, ὡς μόνοις 218
γνωσομένοις τε καὶ συγγνωσομένοις εἰ πᾶν ἐτόλμα
δρᾶν τε καὶ λέγειν ὑπὸ τῆς ὀδύνης. ἐγὼ οὖν δεδη-
γμένος τε ὑπὸ ἀλγεινοτέρου καὶ τὸ ἀλγεινότατον ὧν
ἄν τις δηχθείη, — τὴν καρδίαν γὰρ ἢ ψυχὴν ἢ ὅ
τι δεῖ αὐτὸ ὀνομάσαι πληγείς τε καὶ δηχθεὶς ὑπὸ
τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ λόγων, οἳ ἔχονται ἐχίδνης ἀγριώ-
τερον, νέου ψυχῆς μὴ ἀφυοῦς ὅταν λάβωνται, καὶ
ποιοῦσι δρᾶν τε καὶ λέγειν ὁτιοῦν, καὶ ὁρῶν αὖ Φαί-
δρους, Ἀγάθωνας, Ἐρυξιμάχους, Παυσανίας, Ἀρι- B
στοδήμους τε καὶ Ἀριστοφάνας· Σωκράτη δὲ αὐτὸν
τί δεῖ καὶ λέγειν, καὶ ὅσοι ἄλλοι; πάντες γὰρ κεκοι-
νωνήκατε τῆς φιλοσόφου μανίας τε καὶ βακχείας· διὸ
πάντες ἀκούσεσθε· συγγνώσεσθε γὰρ τοῖς τε τότε
πραχθεῖσι καὶ τοῖς νῦν λεγομένοις. οἱ δὲ οἰκέται, καὶ
εἴ τις ἄλλος ἐστὶ βέβηλός τε καὶ ἀγροῖκος, πύλας
πάνυ μεγάλας τοῖς ὠσὶν ἐπίθεσθε. ἐπειδὴ γὰρ οὖν,
ὦ ἄνδρες, ὅ τε λύχνος ἀπεσβήκει καὶ οἱ παῖδες ἔξω
ἦσαν, ἔδοξέ μοι χρῆναι μηδὲν ποικίλλειν πρὸς αὐτὸν C

ἀλλ' ἐλευθέρως εἰπεῖν ἅ μοι ἐδόκει. καὶ εἶπον κινήσας αὐτόν, Σώκρατες, καθεύδεις; Οὐ δῆτα, ἦ δ' ὅς. Οἶσθα οὖν ἅ μοι δέδοκται; Τί μάλιστα; ἔφη. Σὺ ἐμοὶ δοκεῖς, ἦν δ' ἐγώ, ἐμοῦ ἐραστὴς ἄξιος γεγονέναι μόνος, καί μοι φαίνει ὀκνεῖν μνησθῆναι πρός με. ἐγὼ δὲ οὑτωσὶ ἔχων πάνυ ἀνόητον ἡγοῦμαι εἶναι σοὶ μὴ οὐ καὶ τοῦτο χαρίζεσθαι καὶ εἴ τι ἄλλο ἢ τῆς
D οὐσίας τῆς ἐμῆς δέοιο ἢ τῶν φίλων τῶν ἐμῶν. ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδέν ἐστι πρεσβύτερον τοῦ ὡς ὅτι βέλτιστον ἐμὲ γενέσθαι, τούτου δὲ οἶμαί μοι συλλήπτορα οὐδένα κυριώτερον εἶναι σοῦ. ἐγὼ δὴ τοιούτῳ ἀνδρὶ πολὺ μᾶλλον ἂν μὴ χαριζόμενος αἰσχυνοίμην τοὺς φρονίμους, ἢ χαριζόμενος τούς τε πολλοὺς καὶ ἄφρονας. Καὶ οὗτος ἀκούσας μάλα εἰρωνικῶς καὶ σφόδρα ἑαυτῷ εἰωθότως ἔλεξεν· Ὦ φίλε Ἀλκιβιάδη, κινδυνεύεις τῷ ὄντι οὐ φαῦλος εἶναι, εἴ περ ἀληθῆ
E τυγχάνει ὄντα ἃ λέγεις περὶ ἐμοῦ, καί τις ἔστ' ἐν ἐμοὶ δύναμις δι' ἧς ἂν σὺ γένοιο ἀμείνων· ἀμήχανόν τι κάλλος ὁρῴης ἂν ἐν ἐμοὶ καὶ τῆς παρὰ σοὶ εὐμορφίας πάμπολυ διαφέρον. εἰ δὴ καθορῶν αὐτὸ κοινώσασθαί τέ μοι ἐπιχειρεῖς καὶ ἀλλάξασθαι κάλλος ἀντὶ κάλλους, οὐκ ὀλίγῳ μου πλεονεκτεῖν διανοεῖ, ἀλλ' ἀντὶ δόξης ἀλήθειαν καλῶν κτᾶσθαι ἐπιχειρεῖς
219 καὶ τῷ ὄντι χρύσεα χαλκείων διαμείβεσθαι νοεῖς. ἀλλ', ὦ μακάριε, ἄμεινον σκόπει, μή σε λανθάνω οὐδὲν ὤν. ἥ τοι τῆς διανοίας ὄψις ἄρχεται ὀξὺ βλέπειν, ὅταν ἡ τῶν ὀμμάτων τῆς ἀκμῆς λήγειν ἐπιχειρῇ· σὺ δὲ τούτων ἔτι πόῤῥω. Κἀγὼ ἀκούσας, Τὰ μὲν παρ' ἐμοῦ, ἔφην, ταῦτ' ἐστίν, ὧν οὐδὲν ἄλλως εἴρηται ἢ ὡς διανοοῦμαι· σὺ δὲ αὐτὸς οὕτω βουλεύου ὅ τι σοί τε ἄριστον καὶ ἐμοὶ ἡγεῖ. Ἀλλ', ἔφη, τοῦτό γε εὖ λέγεις· ἐν γὰρ τῷ ἐπιόντι χρόνῳ βουλευόμενοι
B πράξομεν ὃ ἂν φαίνηται νῷν περί τε τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἄριστον. Ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούσας τε καὶ εἰπών, καὶ ἀφεὶς ὥς περ βέλη, τετρῶσθαι αὐτὸν ᾤμην. καὶ ἀναστάς γε, οὐδὲ ἐπιτρέψας τούτῳ εἰπεῖν οὐδὲν ἔτι, ἀμφιέσας τὸ ἱμάτιον τὸ ἐμαυτοῦ τοῦτον — καὶ γὰρ ἦν χειμών —, ὑπὸ τὸν τρίβωνα κατακλινεὶς

τὸν τουτονί, περιβαλὼν τὼ χεῖρε τούτῳ τῷ δαιμονίῳ
ὡς ἀληθῶς καὶ θαυμαστῷ, κατεκείμην τὴν νύκτα C
ὅλην. καὶ οὐδὲ ταῦτα αὖ, ὦ Σώκρατες, ἐρεῖς ὅτι
ψεύδομαι. ποιήσαντος δὲ δὴ ταῦτα ἐμοῦ οὗτος το-
σοῦτον περιεγένετό τε καὶ κατεφρόνησε καὶ κατεγέλασε
τῆς ἐμῆς ὥρας καὶ ὕβρισε· καί περ ἐκεῖνό γε ᾤμην
τι εἶναι, ὦ ἄνδρες δικασταί· δικασταὶ γάρ ἐστε τῆς
Σωκράτους ὑπερηφανίας. εὖ γὰρ ἴστε μὰ θεούς, μὰ
θεάς, οὐδὲν περιττότερον καταδεδαρθηκὼς ἀνέστην
μετὰ Σωκράτους ἢ εἰ μετὰ πατρὸς καθηῦδον ἢ ἀδελ- D
φοῦ πρεσβυτέρου. τὸ δὴ μετὰ τοῦτο τίνα οἴεσθέ με
διάνοιαν ἔχειν, ἡγούμενον μὲν ἠτιμάσθαι, ἀγάμενον
δὲ τὴν τούτου φύσιν τε καὶ σωφροσύνην καὶ ἀνδρείαν,
ἐντετυχηκότα ἀνθρώπῳ τοιούτῳ οἵῳ ἐγὼ οὐκ ἂν ᾤμην
ποτὲ ἐντυχεῖν εἰς φρόνησιν καὶ εἰς καρτερίαν; ὥστε
οὔθ᾽ ὅπως οὖν ὀργιζοίμην εἶχον καὶ ἀποστερηθείην
τῆς τούτου συνουσίας, οὔθ᾽ ὅπῃ προσαγαγοίμην αὐ-
τὸν εὐπόρουν. εὖ γὰρ ᾔδη ὅτι χρήμασί τε πολὺ μᾶλ- E
λον ἄτρωτος ἦν πανταχῇ ἢ σιδήρῳ ὁ Αἴας, ᾧ τε
ᾤμην αὐτὸν μόνῳ ἁλώσεσθαι, διαπέφευγέ με. ἠπό-
ρουν δή, καταδεδουλωμένος τε ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου
ὡς οὐδεὶς ὑπ᾽ οὐδενὸς ἄλλου περιῇα. Ταῦτά τε γάρ
μοι ἅπαντα προὐγεγόνει, καὶ μετὰ ταῦτα στρατεία
ἡμῖν εἰς Ποτίδαιαν ἐγένετο κοινὴ καὶ συνεσιτοῦμεν
ἐκεῖ. πρῶτον μὲν οὖν τοῖς πόνοις οὐ μόνον ἐμοῦ
περιῆν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων· ὁπότε γοῦν
ἀναγκασθείημεν ἀποληφθέντες που, οἷα δὴ ἐπὶ στρα- 220
τείας, ἀσιτεῖν, οὐδὲν ἦσαν οἱ ἄλλοι πρὸς τὸ καρτε-
ρεῖν. ἔν τ᾽ αὖ ταῖς εὐωχίαις μόνος ἀπολαύειν οἷός τ᾽
ἦν, τά τ᾽ ἄλλα καὶ πίνειν, οὐκ ἐθέλων, ὁπότε ἀναγ-
κασθείη, πάντας ἐκράτει, καὶ ὃ πάντων θαυμαστότα-
τον, Σωκράτη μεθύοντα οὐδεὶς πώποτε ἑωράκει ἀν-
θρώπων. τούτου μὲν οὖν μοι δοκεῖ καὶ αὐτίκα ὁ
ἔλεγχος ἔσεσθαι· πρὸς δὲ αὖ τὰς τοῦ χειμῶνος καρ-
τερήσεις — δεινοὶ γὰρ αὐτόθι χειμῶνες — θαυμάσια
εἰργάζετο τά τε ἄλλα, καί ποτε ὄντος πάγου οἵου B
δεινοτάτου, καὶ πάντων ἢ οὐκ ἐξιόντων ἔνδοθεν, ἢ
εἴ τις ἐξίοι, ἠμφιεσμένων τε θαυμαστὰ δὴ ὅσα καὶ

ὑποδεδεμένων καὶ ἐνειλιγμένων τοὺς πόδας εἰς πίλους
καὶ ἀρνακίδας, οὗτος δ' ἐν τούτοις ἐξῄει ἔχων ἱμά-
τιον μὲν τοιοῦτον οἷόν περ καὶ πρότερον εἰώθει φο-
ρεῖν, ἀνυπόδητος δὲ διὰ τοῦ κρυστάλλου ῥᾷον ἐπο-
ρεύετο ἢ οἱ ἄλλοι ὑποδεδεμένοι. οἱ δὲ στρατιῶται
C ὑπέβλεπον αὐτὸν ὡς καταφρονοῦντα σφῶν. Καὶ ταῦτα
μὲν δὴ ταῦτα·

οἷον δ' αὖ τόδ' ἔρεξε καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνὴρ

ἐκεῖ ποτὲ ἐπὶ στρατείας, ἄξιον ἀκοῦσαι. ξυννοήσας
γὰρ αὐτόθι ἕωθέν τι εἱστήκει σκοπῶν, καὶ ἐπειδὴ
οὐ προὐχώρει αὐτῷ, οὐκ ἀνίει ἀλλὰ εἱστήκει ζητῶν.
καὶ ἤδη ἦν μεσημβρία, καὶ ἄνθρωποι ᾐσθάνοντο, καὶ
θαυμάζοντες ἄλλος ἄλλῳ ἔλεγεν ὅτι Σωκράτης ἐξ
ἑωθινοῦ φροντίζων τι ἕστηκε. τελευτῶντες δέ τινες
D τῶν Ἰώνων, ἐπειδὴ ἑσπέρα ἦν, δειπνήσαντες, καὶ
γὰρ θέρος τότε γ' ἦν, χαμεύνια ἐξενεγκάμενοι ἅμα
μὲν ἐν τῷ ψύχει καθηῦδον, ἅμα δὲ ἐφύλαττον αὐτὸν
εἰ καὶ τὴν νύκτα ἑστήξοι. ὁ δὲ εἱστήκει μέχρι ἕως
ἐγένετο καὶ ἥλιος ἀνέσχεν· ἔπειτα ᾤχετ' ἀπιὼν προςευ-
ξάμενος τῷ ἡλίῳ. Εἰ δὲ βούλεσθε ἐν ταῖς μάχαις·
τοῦτο γὰρ δὴ δίκαιόν γε αὐτῷ ἀποδοῦναι. ὅτε γὰρ
ἡ μάχη ἦν ἐξ ἧς ἐμοὶ καὶ τἀριστεῖα ἔδοσαν οἱ στρα-
τηγοί, οὐδεὶς ἄλλος ἐμὲ ἔσωσεν ἀνθρώπων ἢ οὗτος,
E τετρωμένον οὐκ ἐθέλων ἀπολιπεῖν, ἀλλὰ συνδιέσωσε
καὶ τὰ ὅπλα καὶ αὐτὸν ἐμέ. καὶ ἐγὼ μέν, ὦ Σώκρα-
τες, καὶ τότε ἐκέλευον σοὶ διδόναι τἀριστεῖα τοὺς
στρατηγούς, καὶ τοῦτό γέ μοι οὔτε μέμψει οὔτε ἐρεῖς
ὅτι ψεύδομαι· ἀλλὰ γὰρ τῶν στρατηγῶν πρὸς τὸ
ἐμὸν ἀξίωμα ἀποβλεπόντων καὶ βουλομένων ἐμοὶ δι-
δόναι τἀριστεῖα, αὐτὸς προθυμότερος ἐγένου τῶν
στρατηγῶν ἐμὲ λαβεῖν ἢ σαυτόν. Ἔτι τοίνυν, ὦ
221 ἄνδρες, ἄξιον ἦν θεάσασθαι Σωκράτη, ὅτε ἀπὸ Δη-
λίου φυγῇ ἀνεχώρει τὸ στρατόπεδον· ἔτυχον γὰρ πα-
ραγενόμενος ἵππον ἔχων, οὗτος δὲ ὅπλα. ἀνεχώρει
οὖν ἐσκεδασμένων ἤδη τῶν ἀνθρώπων οὗτός τε ἅμα
καὶ Λάχης· καὶ ἐγὼ περιτυγχάνω, καὶ ἰδὼν εὐθὺς
παρακελεύομαί τε αὐτοῖν θαῤῥεῖν καὶ ἔλεγον ὅτι οὐκ

ἀπολείψω αὐτῷ. ἐνταῦθα δὴ καὶ κάλλιον ἐθεασάμην Σωκράτη ἢ ἐν Ποτιδαίᾳ· αὐτὸς γὰρ ἧττον ἐν φόβῳ ἦ διὰ τὸ ἐφ᾽ ἵππου εἶναι· πρῶτον μὲν ὅσον περιῆν Λάχητος τῷ ἔμφρων εἶναι· ἔπειτα ἔμοιγε ἐδόκει, ὦ B Ἀριστόφανες, τὸ σὸν δὴ τοῦτο, καὶ ἐκεῖ διαπορεύεσθαι ὥς περ καὶ ἐνθάδε, βρενθυόμενος καὶ τὠφθαλμὼ παραβάλλων, ἠρέμα παρασκοπῶν καὶ τοὺς φιλίους καὶ τοὺς πολεμίους, δῆλος ὢν παντὶ καὶ πάνυ πόῤῥωθεν ὅτι εἴ τις ἅψεται τούτου τοῦ ἀνδρός, μάλα ἐῤῥωμένως ἀμυνεῖται, διὸ καὶ ἀσφαλῶς ἀπῄει καὶ οὗτος καὶ ὁ ἕτερος· σχεδὸν γάρ τι τῶν οὕτω διακειμένων ἐν τῷ πολέμῳ οὐδὲ ἅπτονται, ἀλλὰ τοὺς προτροπάδην φεύγοντας διώκουσι. C Πολλὰ μὲν οὖν ἄν τις καὶ ἄλλα ἔχοι Σωκράτη ἐπαινέσαι καὶ θαυμάσια· ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων τάχ᾽ ἄν τις καὶ περὶ ἄλλου τοιαῦτα εἴποι, τὸ δὲ μηδενὶ ἀνθρώπων ὅμοιον εἶναι, μήτε τῶν παλαιῶν μήτε τῶν νῦν ὄντων, τοῦτο ἄξιον παντὸς θαύματος. οἷος γὰρ Ἀχιλλεὺς ἐγένετο, ἀπεικάσειεν ἄν τις καὶ Βρασίδαν καὶ ἄλλους, καὶ οἷος αὖ Περικλῆς, καὶ Νέστορα καὶ Ἀντήνορα, εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι· καὶ τοὺς ἄλλους D κατὰ ταὔτ᾽ ἄν τις ἀπεικάζοι· οἷος δὲ οὑτοσὶ γέγονε τὴν ἀτοπίαν ἄνθρωπος, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ, οὐδ᾽ ἐγγὺς ἂν εὕροι τις ζητῶν, οὔτε τῶν νῦν οὔτε τῶν παλαιῶν, εἰ μὴ ἄρα εἰ οἷς ἐγὼ λέγω ἀπεικάζοι τις αὐτόν, ἀνθρώπων μὲν μηδενί, τοῖς δὲ Σειληνοῖς καὶ Σατύροις, αὐτόν τε καὶ τοὺς λόγους. καὶ γὰρ οὖν καὶ τοῦτο ἐν τοῖς πρώτοις παρέλιπον, ὅτι καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ ὁμοιότατοί εἰσι τοῖς Σειληνοῖς τοῖς διοιγομένοις. εἰ γὰρ ἐθέλει τις τῶν Σω- E κράτους ἀκούειν λόγων, φανεῖεν ἂν πάνυ γελοῖοι τὸ πρῶτον· τοιαῦτα καὶ ὀνόματα καὶ ῥήματα ἔξωθεν περιαμπέχονται, Σατύρου ἄν τινα ὑβριστοῦ δοράν. ὄνους γὰρ κανθηλίους λέγει καὶ χαλκέας τινὰς καὶ σκυτοτόμους καὶ βυρσοδέψας, καὶ ἀεὶ διὰ τῶν αὐτῶν τὰ αὐτὰ φαίνεται λέγειν, ὥςτε ἄπειρος καὶ ἀνόητος ἄνθρωπος πᾶς ἂν τῶν λόγων καταγελάσειε. διοιγομένους δὲ ἰδὼν ἄν τις καὶ ἐντὸς αὐτῶν γιγνό- 222

μενος πρῶτον μὲν νοῦν ἔχοντας ἔνδον μόνους εὑρήσει τῶν λόγων, ἔπειτα θειοτάτους καὶ πλεῖστ᾽ ἀγάλματ᾽ ἀρετῆς ἐν αὑτοῖς ἔχοντας καὶ ἐπὶ πλεῖστον τείνοντας, μᾶλλον δὲ ἐπὶ πᾶν ὅσον προςήκει σκοπεῖν τῷ μέλλοντι καλῷ κἀγαθῷ ἔσεσθαι.

Ταῦτ᾽ ἐστίν, ὦ ἄνδρες, ἃ ἐγὼ Σωκράτη ἐπαινῶ· καὶ αὖ ἃ μέμφομαι, συμμίξας ὑμῖν εἶπον ἅ με ὕβρισε.
B *καὶ μέντοι οὐκ ἐμὲ μόνον ταῦτα πεποίηκεν, ἀλλὰ καὶ Χαρμίδην τὸν Γλαύκωνος καὶ Εὐθύδημον τὸν Διοκλέους καὶ ἄλλους πάνυ πολλούς, οὓς οὗτος ἐξαπατῶν ὡς ἐραστὴς παιδικὰ μᾶλλον αὐτὸς καθίσταται ἀντ᾽ ἐραστοῦ. ἃ δὴ καὶ σοὶ λέγω, ὦ Ἀγάθων, μὴ ἐξαπατᾶσθαι ὑπὸ τούτου, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων παθημάτων γνόντα εὐλαβηθῆναι καὶ μὴ κατὰ τὴν παροιμίαν, ὥς περ νήπιον, παθόντα γνῶναι.*

C *Εἰπόντος δὴ ταῦτα τοῦ Ἀλκιβιάδου γέλωτα γενέσθαι ἐπὶ τῇ παῤῥησίᾳ αὐτοῦ, ὅτι ἐδόκει ἔτι ἐρωτικῶς ἔχειν τοῦ Σωκράτους. τὸν οὖν Σωκράτη, Νήφειν μοι δοκεῖς, φάναι, ὦ Ἀλκιβιάδη. οὐ γὰρ ἄν ποθ᾽ οὕτω κομψῶς κύκλῳ περιβαλλόμενος ἀφανίσαι ἐνεχείρεις οὗ ἕνεκα ταῦτα πάντα εἴρηκας, καὶ ὡς ἐν παρέργῳ δὴ λέγων, ἐπὶ τελευτῆς αὐτὸ ἔθηκας, ὡς οὐ πάντα τούτου ἕνεκα εἰρηκώς, τοῦ ἐμὲ καὶ Ἀγά-*
D *θωνα διαβάλλειν, οἰόμενος δεῖν ἐμὲ μὲν σοῦ ἐρᾷν καὶ μηδενὸς ἄλλου, Ἀγάθωνα δὲ ὑπὸ σοῦ ἐρᾶσθαι καὶ μηδ᾽ ὑφ᾽ ἑνὸς ἄλλου. ἀλλ᾽ οὐκ ἔλαθες, ἀλλὰ τὸ Σατυρικόν σου δρᾶμα τοῦτο καὶ Σειληνικὸν κατάδηλον ἐγένετο. ἀλλ᾽, ὦ φίλε Ἀγάθων, μηδὲν πλέον αὐτῷ γένηται, ἀλλὰ παρασκευάζου ὅπως ἐμὲ καὶ σὲ μηδεὶς διαβάλῃ. Τὸν οὖν Ἀγάθωνα εἰπεῖν, Καὶ μήν, ὦ Σώκρατες, κινδυνεύεις ἀληθῆ λέγειν· τεκ-*
E *μαίρομαι δὲ καὶ ὡς κατεκλίνη ἐν μέσῳ ἐμοῦ τε καὶ σοῦ, ἵνα χωρὶς ἡμᾶς διαλάβῃ. οὐδὲν οὖν πλέον αὐτῷ ἔσται, ἀλλ᾽ ἐγὼ παρὰ σὲ ἐλθὼν κατακλινήσομαι. Πάνυ γε, φάναι τὸν Σωκράτη, δεῦρο ὑποκάτω ἐμοῦ κατακλίνου. Ὦ Ζεῦ, εἰπεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην, οἷα*

αὖ πάσχω ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου. οἴεταί μου δεῖν παν-
ταχῇ περιεῖναι. ἀλλ᾽ εἰ μή τι ἄλλο, ὦ θαυμάσιε,
ἐν μέσῳ ἡμῶν ἔα Ἀγάθωνα κατακεῖσθαι. Ἀλλ᾽
ἀδύνατον, φάναι τὸν Σωκράτη. σὺ μὲν γὰρ ἐμὲ ἐπῄ-
νεσας, δεῖ δ᾽ ἐμὲ αὖ τὸν ἐπὶ δεξί᾽ ἐπαινεῖν. ἐὰν
οὖν ὑπὸ σοὶ κατακλινῇ Ἀγάθων, οὐ δή που ἐμὲ
πάλιν ἐπαινέσεται, πρὶν ὑπ᾽ ἐμοῦ μᾶλλον ἐπαινε-
θῆναι. ἀλλ᾽ ἔασον, ὦ δαιμόνιε, καὶ μὴ φθονήσῃς
τῷ μειρακίῳ ὑπ᾽ ἐμοῦ ἐπαινεθῆναι· καὶ γὰρ πάνυ 223
ἐπιθυμῶ αὐτὸν ἐγκωμιάσαι. Ἰοὺ ἰού, φάναι τὸν
Ἀγάθωνα, Ἀλκιβιάδη, οὐκ ἔσθ᾽ ὅπως ἂν ἐνθάδε
μείναιμι, ἀλλὰ παντὸς μᾶλλον μεταναστήσομαι, ἵνα
ὑπὸ Σωκράτους ἐπαινεθῶ. Ταῦτα ἐκεῖνα, φάναι
τὸν Ἀλκιβιάδην, τὰ εἰωθότα· Σωκράτους παρόντος
τῶν καλῶν μεταλαβεῖν ἀδύνατον ἄλλῳ. καὶ νῦν ὡς
εὐπόρως καὶ πιθανὸν λόγον εὗρεν, ὥστε παρ᾽ ἑαυτῷ
τουτονὶ κατακεῖσθαι.

Τὸν μὲν οὖν Ἀγάθωνα ὡς κατακεισόμενον παρὰ B
τῷ Σωκράτει ἀνίστασθαι· ἐξαίφνης δὲ κωμαστὰς
ἥκειν παμπόλλους ἐπὶ τὰς θύρας, καὶ ἐπιτυχόντας
ἀνεῳγμέναις ἐξιόντος τινὸς εἰς τὸ ἄντικρυς πορεύε-
σθαι παρὰ σφᾶς καὶ κατακλίνεσθαι, καὶ θορύβου
μεστὰ πάντα εἶναι, καὶ οὐκέτι ἐν κόσμῳ οὐδενὶ ἀνα-
γκάζεσθαι πίνειν πάμπολυν οἶνον. τὸν μὲν οὖν Ἐρυ-
ξίμαχον καὶ τὸν Φαῖδρον καὶ ἄλλους τινὰς ἔφη ὁ
Ἀριστόδημος οἴχεσθαι ἀπιόντας, ἓ δὲ ὕπνον λα-
βεῖν, καὶ καταδαρθεῖν πάνυ πολὺ ἅτε μακρῶν τῶν C
νυκτῶν οὐσῶν, ἐξέγρεσθαι δὲ πρὸς ἡμέραν ἤδη ἀλε-
κτρυόνων ᾀδόντων, ἐξεγρόμενος δὲ ἰδεῖν τοὺς μὲν
ἄλλους καθεύδοντας καὶ οἰχομένους, Ἀγάθωνα δὲ
καὶ Ἀριστοφάνη καὶ Σωκράτη ἔτι μόνους ἐγρηγο-
ρέναι καὶ πίνειν ἐκ φιάλης μεγάλης ἐπὶ δεξιά. τὸν
οὖν Σωκράτη αὐτοῖς διαλέγεσθαι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα
ὁ Ἀριστόδημος οὐκ ἔφη μεμνῆσθαι τῶν λόγων·
οὔτε γὰρ ἐξ ἀρχῆς παραγενέσθαι ὑπονυστάζειν τε· D
τὸ μέντοι κεφάλαιον ἔφη, προσαναγκάζειν τὸν Σω-
κράτη ὁμολογεῖν αὐτοὺς τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς εἶναι κω-